

Κύριον
Α. ?
Τύριον
Εταιρία

ΠΛΗΡΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ
ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗΣ

1172

ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΤΟΥ

ALBERT ROBIN

ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΝ ΠΕΡΙΣΤΟΙΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Δ. ΚΑΛΛΙΒΩΚΑ

ΙΑΤΡΟΥ, ΥΦΗΓΗΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ ΤΩΝ ΝΕΦΡΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΑΡΑ ΤΩ ΕΚΔΟΤΗ ΝΙΚΟΛΑΩ ΤΖΑΚΑ
(Βιβλιοπωλείον παρὰ τὰ Χαντεῖα)

1896

90

1172

ΠΛΗΡΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ
ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΤΟΥ

ALBERT ROBIN

ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Δ. ΚΑΛΛΙΒΩΚΑ

ΙΑΤΡΟΥ, ΥΦΗΓΗΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ ΤΩΝ ΝΕΦΡΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΑΡΑ ΤΩ ΕΚΔΟΤΗ ΝΙΚΟΛΑΩ ΤΖΑΚΑ

(Βιβλιοπωλείον παρὰ τὰ Χαντεῖα)

1896

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ ΤΩΝ ΝΕΦΡΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑΙ
ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ ΤΩΝ ΝΕΦΡΩΝ

ὑπὸ Α. BRAULT (ιατροῦ τοῦ Νοσοκομείου Tenon)

1.

Ἀνατομικαὶ καὶ φυσιολογικαὶ γνώσεις.

Ἡ παθολογία ὀργάνου τινος μόνον διὰ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν διεπόντων τὴν φυσιολογικὴν αὐτοῦ λειτουργίαν νόμων τελείως διευκρινίζεται. Ἀνάγκη δὲ προσέτι νὰ ἔχῃ τις ὠρισμένας γνώσεις περὶ τῶν αἰτίων τῶν δυναμένων νὰ ἐπενέγκωσι κώλυμά τι εἰς τὴν κανονικὴν ἐπιτέλεσιν τῆς λειτουργίας ταύτης καὶ εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἡ διατάραξις ἅπαξ ἐπελθοῦσα αὐξάνει μέχρις οὗ καταστρέψῃ πᾶσαν φυσιολογικὴν λειτουργίαν, ἢ καὶ διαλύεται χωρὶς νὰ καταλίπη μετ' αὐτὴν ἔχνος.

Ἡ κλινικὴ παρατήρησις εἶναι ἀνεπαρκὴς ὅπως ἐξιχνιάσῃ μόνη τοὺς ἀγνώστους τούτους παράγοντας. Δέον ὁμῶς νὰ ἐπωφεληταί τις τῆς πειραματικῆς φυσιολογίας καὶ παθολογίας, διότι αὗται ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν νὰ σπουδάζωμεν κεχωρισμένως διὰ τῆς ἀναλυτικῆς ὁδοῦ τοὺς παράγοντας, ὧν ἡ ἐνέργεια εὔρηται πολλάκις συνηνωμένη ἐν πολυπλοκωτέραις ἐπεξεργασίαις.

Ὡς πρὸς τὴν παθολογίαν τοῦ νεφροῦ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἐὰν αἱ κατακτῆσεις τῶν τελευταίων τούτων ἑτῶν ᾔσαν ἀξιόλογοι ὑπὸ αἰτιολογικὴν κυρίως ἔποψιν, τὸ φυσιολογικὸν μέρος αὐτοῦ διέτελεσε καὶ πῶς στάσιμον. Τὸ κεφάλαιον δὲ τοῦτο ἀφιεροῦται εἰς τὴν σύντομον ἀπαρίθμησην τῶν κτηθέντων γεγονότων καὶ τῶν ὑπολειπομένων ἐρευνῶν. Ἡ δὲ προεισαγωγικὴ αὕτη ἔκθεσις εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς πᾶσαν θεραπευτικὴν σπουδὴν.

Ἡ ἀνατομία διδάσκει ἡμῖν ἐν πρώτοις, ὅτι τὰ γγεῖα τοῦ νεφροῦ εἶναι οὕτω πῶς διατεθειμένα ἐν τοῖς Μαλπιγιακοῖς σωματίοις (glomerules) ὥστε ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐν αὐτοῖς εἶναι πολλῶ μείζων τῆς ἐν τοῖς πλέγμασι τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων τῶν ἄκρων. Ἐπομένως ἡ τῶν ὑγρῶν διήθησις τελεῖται κάλλιον ἢ πανταχοῦ ἄλλοι. Ἡ ἀνατομία δεικνύει ἡμῖν ἐξ ἄλλου, ὅτι οἱ οὐραγωγοὶ σωληνες δὲν εἶναι ἀπλοῖ σωληνες ἐξαγωγῆς καὶ ἀπεκκρίσεως· ἄλλως ἢ διαδρομὴ αὐτῶν ἤθελεν εἶσθαι εὐθύγραμμος καὶ οὐχὶ ἑλικοειδής· δὲν ἤθελε δὲ ὑπάρχει ἡ ἐναλλαγὴ τῶν τοσοῦτῃ ἀνομοίων μορίων, οἷων τῶν συνεστραμμένων σωλήνων, τῶν λεπτῶν καὶ παχέων κλωνῶν τῆς ἑλικος τοῦ Henle, τῶν διαμέσων τμημάτων, τῶν ἐνωτικῶν σωληναρίων, τῶν εὐθέων καὶ συλλεκτῶν σωληνίσκων. Ἐν τισι τῶν μορίων τούτων τὰ ἐπιθήλια φαίνονται σκοτεινὰ καὶ κοκκώδη ὑπομυμνήσκοντα διὰ τῆς δαφιλείας τῶν πρωτοπλασματικῶν αὐτῶν κοκκίων τὰ κατὰ βάθος κύτταρα τῶν ἰδρωτοποιῶν ἀδένων, τὰ πεψινογόνα κύτταρα τοῦ στομάχου, τὰ κύτταρα τοῦ ἥπατος.

Συνελόντι εἰπεῖν ἡ ἀνατομία ἄγει ἡμᾶς νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ νεφρὸς εἶναι ἐν ταύτῃ ἡθμός καὶ ἀδὴν.

Ἡ δὲ φυσιολογία ἐπικυροῖ τὰς πρώτας ταύτας ἐνδείξεις καὶ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν μετὰ τοῦ Bowmann, ὅτι ἡ ὑδαρὴς μοῖρα τοῦ οὔρου ἐνέχουσα ἅλατά τινα ἐν διαλύσει διηθεῖται διὰ τοῦ Μαλπιγιακοῦ σωματίου καὶ ὅτι ἕτερα συστατικά, ἰδίᾳ δ' ἡ οὐρία καὶ τὸ οὐρικὸν ὀξύ, διεκκρίνονται διὰ τῶν κυττάρων τῶν συνεστραμμένων σωληναρίων. Καίτοι ἐκ τῶν προτέρων δὲν ἐξηγεῖ τις τὸν λόγον τοῦ διπλοῦ τούτου μηχανισμοῦ, ἐν τούτοις δέον νὰ ἐνθυμώμεθα, ὅτι τὰ πειράματα ἐπικυροῦσιν αὐτόν.

Ὁ Heidenhain ἐπιβραδύνας τὴν κυκλοφορίαν τοῦ νεφροῦ διὰ δαψιλοῦς ἀφαιμάξεως ἢ διὰ τομῆς τοῦ νωτιαίου μυελοῦ κάτωθεν τοῦ

προμήκους εὔρεν, ὅτι τὸ ἰνδικικὸν νάτριον ἀθροίζεται ἐντὸς τῶν κοκκωδῶν κυττάρων. Τὸ ἔκκριμα δὲ τοῦτο προκύπτει ἐκ τῆς δραστηριότητος ἀπεκκρίσεως τῶν ραβδωτῶν κυττάρων, καθ' ὅσον δὲν παράγεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων. Κατὰ τὸν Heidenhain ἡ οὐρία, τὸ οὐρικὸν νάτριον καὶ ἕτεραί τινες οὐσίαι παρακολουθοῦσι τῇ αὐτῇ ὁδῷ.

Εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ἐπικρίνωμεν τὸ πείραμα τοῦτο ἕνεκα τῆς βαθείας διαταράξεως, ἣν συνεπάγεται ἐν τῷ ὁργανισμῷ. Οὐχ ἤττον ὁμως τεκμηριοῖ, ὅτι τὰ κύτταρα προεξάρχουσιν ἐν τῇ ἀπεκκρίσει προϋόντων τινων. Μόνον τὰ γενικὰ συμπεράσματα δυνάμεθα νὰ προσβάλωμεν καθ' ὅτι πρόκειται ἀκριβῶς νὰ προσδιορισθῇ τίνα τῶν στοιχείων διαπιδύουσι τὸν φραγμὸν τῶν κοκκωδῶν κυττάρων καὶ τίνα διηθούνται διὰ μόνων τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων.

Ὁ Nussbaum φαίνεται, ὅτι καθώρισε τὸ ἕτερον τῶν ζητημάτων τούτων διὰ μεθόδου προσφυστάτης. Παρὰ τῷ βατράχῳ ἡ κυκλοφορία τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων καὶ ἡ τῶν σωληναρίων εἶναι ἀνεξάρτητοι ἀλλήλων, τ.ε. ἡ φλοιώδης οὐσία διαθέεται ὑπὸ πυλαίου συστήματος, οὔτινος ἡ ἀφετηρία εἶναι αἱ φλέβες τῆς κατωτέρας μοίρας τῆς κοιλίας καὶ τῆς ὀπισθίης τοῦ κορμοῦ. Διό, ἂν, ἀφ' οὗ ἀπολινώσωμεν τὴν νεφρικὴν ἀρτηρίαν, ἐνέσωμεν πεπτόνους ἢ σάκχαρον ἐν τῷ αἵματι, τὰ προϊόντα ταῦτα δὲν ἀνευρίσκονται πλέον ἐν τῷ οὕρῳ, ἐν ᾧ ἡ οὐρία ἀπεκκρίνεται. Τἀνάπαλιν δέ, ἂν ἀπολινώσωμεν τὴν εἰσβάλλουσαν πυλαίαν φλέβα ἀφίνοντες ἐλευθέραν τὴν ὁδὸν τῶν νεφρικῶν ἀρτηριῶν, τὸ σάκχαρον καὶ αἱ πεπτόνοι διεκκρίνονται τοῦ Μαλπιγιακοῦ σωματίου, ἐν ᾧ ἡ οὐρία ἐπίσχεται.

Τὰ πειράματα ταῦτα φαίνονται ὀριστικά, τεκμηριοῦντα τὴν δρᾶσιν τῶν κυττάρων τῶν συνεστραμμένων σωληναρίων κατὰ τὴν ἀπέκκρισιν τῆς οὐρίας καὶ τὴν ἀπλὴν διήθησιν τοῦ σακχάρου καὶ τῶν πεπτονῶν διὰ τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων.

Τὰ πειράματα ταῦτα κυροῦντα τὴν δρᾶσιν καὶ τὴν ἀπέκκρισιν τῶν σκοτεινῶν κυττάρων, ἀκυροῦσι τὰς θεωρίας τῶν Ludwig καὶ Kuss παραδεχομένων τὴν ἀπορροφητικὴν ιδιότητα τῶν ἐπιθηλίων τούτων. Καὶ κατὰ μὲν τὸν Ludwig ὁ ὁρρός, ἐκτὸς τῶν λευκωματικῶν ἀλάτων καὶ τῶν λιπῶν, μεταβαίνει εἰς τὰ Μαλπιγιακὰ σωματῖα, ἀλλὰ τοῦ οὔρου ἐν τοιαύτῃ εὕρισκόμενου διαλύσει, μοῖρα τοῦ

ὕδατος ἀπορροφᾶται κατὰ τὴν τοσοῦτῃ περίπλοκον διαδρομὴν τοῦ ὑγροῦ ἐν τοῖς σωληναρίοις μετὰ τὴν διήθησιν. Κατὰ δὲ τὸν Kuss ὁ ὅρρος διέρχεται ὁλοσχερῶς διὰ τοῦ Μαλπιγιακοῦ συστήματος· κατωτέρω δὲ τὸ λεύκωμα ἐπίσχεται. Ἡ θεωρία αὕτη εἶναι ἡ τοῦ Ludwig ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον, ἀφ' οὗ τὸ οὔρον θεωρεῖται ταυτὸν τῷ ὅρρῳ, ἀμολῖφ λευκώματος. Ἡ παρομοίωσις αὕτη ἀναιρεῖται ἄρδην ὑπὸ τῶν συγκριτικῶν ἀναλύσεων τοῦ ὅρρου τοῦ αἵματος, τοῦ λεμφικοῦ ὅρρου καὶ τοῦ οὔρου. Ἡ γνώμη τοῦ Bowmann ἐπικυρωθεῖσα ὑπὸ τῶν πειραμάτων τοῦ Heidenhain καὶ τοῦ Nussbaum εἶναι ἐπομένως ἄχρι τοῦδε ἡ μόνη παραδεκτὴ. Ἀλλὰ πλὴν τούτου πρέπει νὰ ὀρίσθῃ, ἂν πάντα τὰ ἀζωτοῦχα στοιχεῖα (οὐρία, οὐρικὸν ὀξύ, κρεατινίνη, ξανθίνη, ἱππουρικὸν ὀξύ κτλ.) ἀπεκκρίνονται διὰ τῶν σωληναρίων. Ἀνάγκη προσέτι νὰ προδιορισθῇ ἡ ὁδὸς τῶν ἀπεκκρίσεως τῶν μὴ ἀζωτούχων ὀργανικῶν οὐσιῶν (ὀξαλικοῦ ὀξέος, γαλακτικοῦ, λιπαρῶν πτητικῶν ὀξέων κτλ.), τῶν θειοσυνθέτων ὀξέων, τῶν χρωστικῶν ὑλῶν (οὐροχολίνης, οὐροερυθρίνης), τῶν ἀνοργάνων οὐσιῶν (χλωρικοῦ νατρίου, καλίου, ὀξυφωσφορικῶν ἀλάτων τοῦ νατρίου, τῆς ἀσθέστου, τοῦ μαγνησίου, τῶν θειικῶν καὶ ἀνθρακικῶν ἀλκαλίων κ.τ.τ.), τῶν φαρμάκων, τῶν τοξικῶν οὐσιῶν.

Ἄν ἀληθεύῃ, ὅπως ἡ φυσιολογία ὑποτίθῃσιν, ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν ἀζωτούχων στοιχείων διεκκρίνονται διὰ τῶν κοκκωδῶν κυττάρων, ἡ σπουδαιότης τοῦ συστήματος τῶν σωληναρίων κατανοεῖται· διότι τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἐκπροσωποῦσι τὰ δύο τρίτα τῶν στερεῶν συστατικῶν τοῦ οὔρου, τὸ δ' ἕτερον ἀποτελεῖται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ μεταλλικῶν ἀλάτων, ὧν πλεόν τοῦ ἡμίσεος ἀπαρτίζει τὸ χλωριούχον νάτριον.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, μολίς τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς φυσιολογίας τοῦ νεφροῦ κατέχομεν. Καὶ μόνη ἀπόδειξις τούτου εἶναι τὸ ἐξῆς ἐρώτημα: τίνα προορισμὸν ἔχουσι τὰ τρία τμήματα τὰ φέροντα κοκκώδη ἐπιθήλια (ἥτοι συνεστραμμένον σωληνάριον, ἀνίων κλάδος τῆς ἑλικος τοῦ Henle, διάμεσον σωληνάριον); Ὁ προορισμὸς τῶν μοιρῶν τούτων εἶναι τάχα διακεκριμένος, εἶναι ἄρα γε αὗται συστήματα τελειοποιήσεως σκοποῦντα τὴν ἀμοιβαίαν ὑποκατάστασιν ἢ τὴν συμπλήρωσιν;

Κατὰ τὴν σύντομον ταύτην ἐπιθεώρησιν τῆς τε φυσιολογίας καὶ τῆς ἀνατομίας τοῦ νεφροῦ, βλέπομεν ὅτι πολλὰ σπουδαῖα ζητήματα μόλις θίγονται καὶ ὀλίγιστα καθορίζονται. Ἐκ τούτου ἐπεξηγεῖται καὶ

τὸ μῆκος τῆς περιόδου ταύτης, καθ' ἣν ἡ παθολογία τοῦ νεφροῦ διέ-
τέλεσεν ἀβεβαία καὶ συγκεχυμένη.

2.

Διαίρεσις τῶν νεφριτίδων.

Ἡ κλινικὴ παρατήρησις καὶ ἡ πειραματικὴ παθολογία συνετέλε-
σαν ἐν μέρει εἰς τὴν διασκέδασιν τῶν ἀσφαρειῶν τούτων.

Ἡ μείζων πρόοδος, ἥτις συνετελέσθη καθ' ἡμᾶς εἰς τὴν γενικὴν
κατανόησιν τῶν νεφριτίδων συμπύπτει μετὰ τῆς δυσπιστίας, εἰς ἣν
περιέπεσαν ἡ ἀρχαία διχοτομία ἢ ἐντελῶς σχεδὸν βασιζομένη ἐπὶ
τοῦ ἀνατομικοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀλλοιώσεων. Τὸ δὲ ἔργον τοῦ Bright
ὑφίσταται πράγματι εἰσέτι ἕνεκα τῆς ἐξόχου κλινικῆς περιγραφῆς
τῆς ὀριζούσης τὴν ἰδιάζουσαν ἐξέλιξιν τῶν νεφρικῶν παθήσεων καὶ
διακρινούσης αὐτὰς τῶν καρδιοπαθειῶν, τῶν παθήσεων τοῦ ἥπατος
καὶ τῶν καχεξιῶν, καθ' ἃς ἡ λευκωματουρία καὶ τὰ ἐξιδρώματα
ἀπαντῶσι συχνάκις.

Ἐν ὀλίγοις διὰ τῆς παρατηρήσεως ὁ Bright καθορίζει τὰς μεγά-
λας γραμμὰς τῆς παθολογικῆς φυσιολογίας τῶν νεφριτίδων, ἀλλ' ἐκ
τοῦ συνόλου τούτου δὲν συνάγει ἰδιαιτέρας παθήσεις. Τὸ δευτερεῦον
μέρος τοῦ ἔργου αὐτοῦ, τὸ ἀσθενὲς οὕτως εἰπεῖν τμῆμα τούτου, περι-
λαμβάνεται ὁλόκληρον ἐν ταῖς ἀνατομικαῖς ἐρμηνείαις, ἃς παρουσιάζει
καὶ ἐν τῇ ἀποπειρᾷ τῆς ταξινομήσεως, ἣν προτείνει. Ὁ Rayer
καὶ ὁ Frerichs, οἵτινες ἠκολούθησαν αὐτῷ, ὑπερέβαλον τὴν τάσιν
αὐτοῦ ταύτην μὴ ἐξικόμενοι καὶ οὗτοι εἰς πλείονα ἀκρίβειαν, ἅτε μὴ
ὄντες παντάπασι παρασχευασμένοι ὅπως ἐρμηνεύσωσι τὰς διαφόρους
φάσεις τῶν ἀλλοιώσεων, καθ' ὅτι αἱ μέθοδοι τῆς ἐρεῦνης ἔλειπον.

Διὸ πᾶσα ἡ περίοδος αὕτη εἶναι στεῖρα ὑπὸ τὴν ἔποψιν ἥτις
ἀπασχολεῖ ἡμᾶς, εἶναι δὲ περίοδος μεταβατικῆ. Τὰς ὑπὸ τῶν Fre-
richs καὶ Rayer προταθείσας διακρίσεις διεδέχθησαν ἡ παρεγχυ-
ματώδης καὶ ἡ διάμεσος νεφρίτις. Αἱ προσωνοῦμαι δὲ αὗται, αἱ το-
σοῦτον καταλαβοῦσαι χώρον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν νεφρικῶν παθήσεων,
μετ' οὐ πολὺ θέλουσι περιπέσει εἰς λήθην. Ἡ ἀρχαία αὐτῶν σημα-
σία δυνατόν νὰ ἀγνοῇται, ἐν ᾧ τοῦναντίον εἶναι ἀναπόφευκτον νὰ
γινώσκωμεν τίνες οἱ παθογόνοι παράγοντες καὶ αἱ τοξικαὶ οὐσίαι,

ὧν ἡ ἐνέργεια εἶναι βλαθερά τῷ νεφρῷ· ἀνάγκη δὲ νὰ προσδιορισθῇ ἐν τίνι μέτρῳ ἀλίσκεται οὗτος, ἂν δηλ. προσβάλληται ἡ διηθητικὴ αὐτοῦ μοῖρα ἢ ἂν αὐτὸς οὗτος ὁ ἄδὴν ἢ καὶ ἀμφοτέρω συγχρόνως.

Ἐν συντόμῳ, ὅπως ἐλέχθη καὶ ἀλλαχοῦ, «ἀδύνατον νὰ γείνη πλεόν λόγος περὶ ἐνιαίου ἢ δυασμοῦ τῆς βριχθείας νόσου· ἀλλ' οὐδὲν ὄφελος ἔχομεν, ἂν λάβωμεν ὡς βάσιν περιγραφῆς τὰς πολυαριθμούς ἀνατομικὰς μορφάς, αἱ ἡ παρατήρησις ἐγνώρισεν ἡμῖν. Τῷ ὄντι δέ, ἂν οἱ νεφροὶ ἀλλοιωθέντες ποικίλλωσι τὸν ὄγκον, τὴν σύστασιν, τὴν μορφήν, τὸ χρῶμα, τὰς κοκκιάσεις, τὰς μαρμαρυγὰς, πάντα ταῦτα ἐξήρτηνται ἐκ τῆς ταχείας ἢ βραδείας, τῆς ἐντόνου ἢ ἀσθενοῦς ἐπεξεργασίας. Αἱ λοιμώδεις νόσοι διερεθίζουσι, προκαλοῦσι φλεγμονήν, καταστρέφουσιν ἀθρόως. Τὰ χρόνια νοσήματα, αἱ δυσκρασίαι, αἱ παρατεταμέναι δηλητηριάσεις κατακερματίζουν τὸν ἄδενά διὰ σειρὰς φλεγμονῶν κατὰ χώρας ἢ μερικῶν ἐκφυλίσεων. Ἐν ὀλίγοις αἱ νεφρικοὶ φλεγμοναὶ εἶναι ὅτε μὲν ἐπιτόλαιαι καὶ παροδικαί, ὅτε δὲ καθολικαὶ καὶ βαθεῖαι, ὅτε δὲ βραδεῖαι τὴν ἐξέλιξιν, ἐπισχόμεναι ἐνίοτε κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὑποτροπιάζουσαι, προΐουσαι καὶ ἐπιφέρουσαι τὸν ὄλεθρον· ὅποτε καταλήγουσιν εἰς τὰς μᾶλλον ἐπισημοὺς ἀτροφίας.

«Λογιζόμενοι τοὺς δύο σπουδαιότερους παράγοντας κατὰ τὴν ἐξέλιξιν πάσης νεφρίτιδος ἤτοι α'.) τὴν ἔντασιν τῆς καταστρεπτικῆς ἐπεξεργασίας, στενῶς συνδεομένης μετὰ τῆς παραγωγῆς αὐτῆς αἰτίας, καὶ β'.) τὴν διάρκειαν τῆς ἐπεξεργασίας ταύτης, δυνάμεθα νὰ περιγράψωμεν ἀλληλοδιαδόχως, ὀξείας νεφρίτιδας, νεφρίτιδας χρονίας, ἐκφυλίσεις καὶ νεκρώσεις ταχείας, ἐκφυλίσεις βραδείας. Ἐκάστη τῶν ομάδων τούτων περιλαμβάνει, οὐχὶ ὠρισμένην μορφήν, ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλας ἐκδηλώσεις, ὧν ἡ αἰτιολογία ἐπεξηγεῖ τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν καὶ τὰς ὁποίας ἀναλογίαι τινὲς ἐπιτρέπουσι νὰ περιλάβωμεν εἰς μίαν γενικὴν περιγραφὴν. Ὅπως δὲ διαμείνωμεν ἐν τῇ πραγματικότητι, ἀναγκαῖον ἦθελεν εἶσθαι νὰ συνδέσωμεν τὴν σπουδὴν ἐκάστης νεφρίτιδος μετὰ τῆς παραγωγῆς αὐτῆς νόσου. Ἡ πρότασις αὕτη ἄλλως τε δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ αὐστηρῶς τῇ παθολογίᾳ πάντων τῶν ὀργάνων»¹.

Ἀδύνατον σήμερον ν' ἀποπειραθῶμεν τοιαύτην ἀνάλυσιν μετ' ἐπαρ-

¹ A. Brault.—In Traité de médecine, τόμ. V. σελ. 659.

κοῦς ἀκριβείας καὶ ἐλλείψει κρείττονος τρόπου περιοριζόμεθα εἰς τὴν σπουδὴν τῶν κυριωτέρων ἐπεξεργασιῶν τῶν ἐπεξηγουσῶν τὴν ὀλικὴν ἢ μερικὴν καταστροφὴν τοῦ νεφροῦ. Δυνάμεθα δὲ τῷ ὄντι εὐχερέστερον νὰ ἐκτιμήσωμεν τὰς ἀλλοιώσεις ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν, ποσοτικῶς, καὶ ἐν τοῖς ποικίλοις αὐτῶν ἀποτελέσμασι κατὰ τὰς διαφόρους μοίρας τοῦ ἀδένος ἢ τοῦ ἡθμοῦ. Ὅπως δὴποτε ὁ τρόπος οὗτος τοῦ ἐξετάζειν τὴν παθολογίαν τῶν νεφριτίδων ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ εἰσδύωμεν πορρωτέρω ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν τοῦ ζητήματος καὶ νὰ ἐξακριβῶμεν τὴν ἐνέργειαν πάντων τῶν νοσογόνων παραγόντων ὡς πρὸς τὰς ἀπωτέρας ἢ ἀμέσους αὐτῶν συνεπείας.

3.

**Περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀποτόμου ἐπισχέσεως τῆς
λειτουργίας τοῦ νεφροῦ.**

Ὑπάρχουσιν ἄρα ἀναμφισβήτητα γεγονότα ἀποτόμου καὶ οὕτως εἰπεῖν στιγμιαίας παύσεως τῆς λειτουργίας τοῦ νεφροῦ; Ἴσως θὰ ὑπέθετέ τις, ὅτι ἡ πραγμάτωσις τοιαύτης διαταραχῆς εἶναι εὐχερής. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Κλινικῶς εἰς τὴν τάξιν τῶν συμφορήσεων καὶ τῶν υπεραιμιῶν δύναται τις ν' ἀνεύρῃ παραδείγματα μυχίων καὶ σχεδὸν αἰφνιδίων τροποποιήσεων τοῦ νεφροῦ, ἀλλ' αὐται ἀδυνατοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ ἐπενέγκωσιν ἐντόνους καὶ διαρκεῖς ἀλλοιώσεις. Καθ' ὅσον ὑπόκεινται εἰς ὑφέσεις ἀποσοβούσας πρὸς στιγμὴν πάντα κίνδυνον ἢ συνοδεύονται ὑπὸ διαταραχῶν, ὧν τὰ βλαθερὰ ἀποτελέσματα πολλῷ βράδιον ἐπέρχονται.

Λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὴν κανθαριδικὴν νεφρίτιδα. Συνεπεία ὑποδορίου ἐνέσεως 0,005 ὑποχιλ. μέχρι 0,01 ὑφεκατογρ. κανθαριδίνης ἐπιφέρομεν τὸν θάνατον τῶν ὑπὸ πειραματισμὸν ζῶων ἐν διαστήματι δύο ἢ τριῶν ὥρῶν. Οἱ νεφροὶ διαστέλλονται προσλαμβάνοντες ἐνίοτε ὄγκον παμμέγιστον, εἶναι δ' αἰέποτε αἱματοβριθεῖς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ θάνατος δὲν ἐπέρχεται ἔνεκεν ἀποφράξεως τοῦ νεφροῦ, ἀλλ' ἔνεκα τῆς καθολικεύσεως τῶν ἀλλοιώσεων καθ' ἅπαντα τὰ ὄργανα. Οἱ πνεύμονες πάσχουσι συμφορήσιν, ἀνευρίσκονται δ' ἐνιαχοῦ ὑποδιηθήσεις αἱμορραγικαί. Ἡ κύστις, οἱ οὐρητῆρες καὶ οἱ κάλυκες εἶναι υπεραιμικοὶ παρουσιάζοντες πάντας τοὺς βαθμοὺς ἐντόνου καταρ-

ροϊκής έκκρίσεως. Ὁ φάρυγξ, ὁ στόμαχος, τὰ ἔντερα εἶναι ἐστία σφοδρᾶς φλεγμονῆς.

Καίπερ τῆς σπουδῆς τῆς δηλητηριάσεως τῶν νευρικῶν κέντρων μὴ οὔσης ἐντελῶς καθωρισμένης, εἰκάζομεν ἐν τούτοις, ὅτι καὶ ταῦτα δὲν διαφεύγουσι τ' ἀποτελέσματα τῆς καθαριδίνης. Γνωστὸν τῷ ὄντι, κατὰ τὸν Tardieu καὶ Gubler, ὅτι κατὰ τὰς θανατηφόρους δηλητηριάσεις παρατηροῦνται σπασμοὶ καὶ παραλυτικὰ φαινόμενα.

Συνελόντι εἰπεῖν ἡ ὀξεῖα καθαριδικὴ δηλητηρίασις ἀδυνατεῖ νὰ παραγάγῃ τὴν αἰφνιδίαν ἀπόφραξιν τοῦ νεφροῦ καὶ τὴν ἐκ ταύτης πηγάζουσαν νεφρικὴν ἀνεπάρκειαν.

Κατὰ δὲ τὰς παρατεινομένας μορφὰς τῆς δηλητηριάσεως μετὰ τὴν ἀρχικὴν ὑπεραιμιάν ἐπέρχονται ἥτιον διάχυτοι ἀλλὰ σοβαρώτεροι ἀλλοιώσεις, καθ' ὅσον προσβάλλουσι συγχρόνως καὶ τὰ Μαλπιγιακὰ σωματῖα καὶ τὰ σωληνάρια, ὧν τὸ ἐκκριτικὸν στοιχεῖον εὕρηται ἐν μέρει κατεστραμμένον. Ἡ δὲ πλήρης τοῦ νεφροῦ καταστροφή ἐκδηλοῦται μόνον λίαν βραδέως.

Συνφθὰ τῇ συντόμῳ ταύτῃ ἐκθέσει βλέπομεν, ὅτι κατὰ τὰς ταχυτέρας καὶ γενικωτέρας αὐτῶν μορφάς, αἱ συμφορήσεις σπανιώτατα μόνον ἐκθέτουσιν εἰς κίνδυνον τὴν ἐκκριτικὴν ιδιότητα τοῦ ἀδένος. Προηγοῦνται δέ, συνοδεύουσιν, ἐπιδεινοῦσιν ἐνίοτε τὰς φλεγμονάς, ἀλλ' ὅμως δὲν προσβάλλουσι κώλυμα ἐπαρκές τῇ ἀπεκκρίσει τοῦ οὔρου.

Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας μολυσματικὰς νόσους, κεραυνοδόλους κατὰ τὴν πορείαν, ἐν αἷς δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν ἐπὶ παραδείγματι τὸν κακοήθη ἄνθρακα. Κατὰ τὴν νεκροψίαν, ὁ σπλὴν καὶ ὁ νεφρὸς εἶναι ὑπεραιμικοὶ καὶ ἐννειμένοι, ἀλλὰ κατὰ τὴν μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν ἀγγεῖα δεῖκνυνται σπανίως ἡλλοιωμένα, ὁ ἀδὴν ἔχει φυσιολογικῶς, τὰ κύτταρα διατηροῦσι τὴν συνήθη αὐτῶν μορφήν. Ἐν τούτοις τὰ πλεῖστα τῶν τριχοειδῶν βρίθουσι μικροβίων, τὰ δὲ Μαλπιγιακὰ σωματῖα εἶναι ἐνίοτε πλήρη τοιούτων. Ἀλλ' ἐνταῦθα, πολλῷ μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν διὰ τῆς καθαριδίνης δηλητηρίασιν, αἱ ἀλλοιώσεις καταλαμβάνουσι μείζονα ἀριθμὸν ὀργάνων, ἐν οἷς αἱ ζῶναι τῆς συμφορήσεως ἐνσλλάσσουσι πρὸς τὰς αἱμορραγικὰς ἐστίας. Πᾶσαι αἱ ἀλλοιώσεις αὗται ἐξήρτηνται ἐκ τῆς πληθώρας τῶν ἐν τοῖς ἀγγεῖοις μικροβιακῶν παραγόντων.

Ἄν ἡ ἐνεργητικὴ ὑπεραιμία αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, κατὰ τὴν μᾶλλον ἔντονον ἐκδήλωσιν αὐτῆς, ἀποτελεῖ παθολογικὸν παράγοντα καὶ ὡς λόγου ἄξιον, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ συνεπάγεται καὶ τὴν ἄμεσον ἀπώλειαν τῆς λειτουργίας τοῦ νεφροῦ, ἄλλως ἔχουσιν αἱ παθητικαὶ συμφορήσεις αἱ βραδέως ἐξελισσόμεναι, ὥσπερ π. χ. αἱ ὑπὸ τῶν χρονίων παθήσεων τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύμονος παραγόμεναι.

Ἐνταῦθα ἡ ἀλλοίωσις εἶναι ἀπλοῦν ἐπιφανιζόμενον, οὗτινος ἡ σπουδαιότης ὑπὸ θεραπευτικὴν ἔποψιν εἶναι βεβαίως δευτερεύουσα. Κατὰ τὰς καρδιακῆς ἢ πνευμονικῆς προελεύσεως ἀσυστολᾶς ὁ κίνδυνος δὲν ἐδράζει ἐν τῷ νεφρῷ. Ὅσάκις δὲ δι' ἐπικαίρου ἐπεμβάσεως (δακτυλίτιδος, κοφεΐνης, στροφάντου, σπαρτεΐνης, διαχύτων διεγερτικῶν) ἡ συσταλτικὴ δύναμις τῆς καρδίας ἐξεγείρεται καὶ ἡ ἐλαστικότης τοῦ πνεύμονος ἀνακτᾶται, τὸ μὲν οὖρον ἀναλαμβάνει τὸν ροὴν αὐτοῦ, τὸ δὲ λεύκωμα ἐξαφανίζεται χωρὶς νὰ ἐγκαταλίπη ἔχνος. Τοῦτο δὲ εἶναι ἔμμεσος ἀπόδειξις, ὅτι πρέπει νὰ χρώμεθα μετὰ δραστηριότητος τοῖς τονικοῖς τῆς καρδίας ἱάμασιν, εὐθύς ὡς ἀποδειχθῇ διὰ τῆς ἐξετάσεως τοῦ πάσχοντος, ὅτι ὁ νεφρὸς εἶναι πάντῃ ἀλώβητος. Ἐκ τῶν προηγουμένων συνάγομεν, ὅτι αἱ συμφορήσεις, ἐνεργητικαὶ κατὰ τὰς δηλητηριομολύνσεις, παθητικαὶ κατὰ τὰς ἀσυστολᾶς, ἀλλ' ἐν τῇ πραγματικότητι μεμονωμένα, δὲν ἐπάγονται δυσαρέστους συνεπείας. Δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι συμφορητικὴ τις παρόξυνσις δύναται νὰ ἐπιδεινώσῃ τὴν ἤδη ἐπισφαλῆ κατάστασιν. Ἡ παλιγκότησις ὅμως αὕτη, ἐννοεῖται, ὅτι παράγεται συνήθως κατὰ τὴν παρακμὴν τῶν νεφρικῶν παθήσεων, καθ' ἣν ἡ περίοδος τῆς ἰσορροπίας ἔχει καταστραφῇ καὶ ὅποτε ὁ ἄρρωστος ἐπαπειλεῖται ὑπὸ οὐραιμίας. Πᾶσα δὲ τάσις συμφορήσεως δύναται νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἀπόφραξιν τῶν μέχρι τότε διαχωρητῶν μοιρῶν τοῦ νεφροῦ.

Ἡ ἐπήρεια τῶν συμφορητικῶν τούτων παροξύνσεων εἶναι τοσούτῳ μᾶλλον ἐπίφοβος, ὅσῳ ἡ τοῦ ὀργάνου κυκλοφορία ἔχει ριζικώτερον διαταραχθῇ καὶ ὅσῳ αἱ μετοχευτικαὶ ὁδοὶ εἶναι ὀλιγώτερον ἀνοικταί.

Ὅθεν μὴ προδικάζοντες τὰς ἐπιγενεῖς παροξύνσεις τῆς νεφρίτιδος φρονοῦμεν, ὅτι ἡ συμφορητικὴ προσβολὴ εἶναι στοιχεῖον μεγάλης προγνωστικῆς ἀξίας. Δέον ἐπομένως νὰ φοβώμεθα πᾶσαν ὀξεῖαν δηλητηρίασιν καὶ πᾶσαν ὀξεῖαν μόλυνσιν, νὰ ὦμεν δὲ συνετοὶ ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν θεραπευτικῶν τινῶν παραγόντων, ἃν μὴ παραγρά-

φωμεν αὐτούς. Τὸ ἐκδόριον ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἐπικίνδυνον τοῦτο, ἐνῶ ἐν τῷ κατὰ φύσιν νεφρῷ θέλει παραγάγει παροδικὴν μόνον συμφύρῃσιν, ἥτις μετ' οὐ πολὺ θέλει ἐκλίπει, ἐν τῷ ἡλλοιωμένῳ τοιούτῳ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ δύναται νὰ προκαλέσῃ σφοδρὰν συμφύρῃσιν, αἵματουρίαν καὶ ἐπίσπρυσιν τῶν οὐραιμικῶν φαινομένων.

Ἡ ἐν τῷ νεφρῷ στάσις τοῦ αἵματος, ἴσως ὁμως ἤττον ἀποτόμως, τὰ αὐτὰ θέλει ἐπενέγκει ἀποτελέσματα, ἃν ἡ ἐν τῷ πυλαίῳ συστήματι κυκλοφορία ἀναχαιτισθῇ ὑπὸ τῆς ἐλλείψεως καρδιακῆς ἐνεργείας, ὑπὸ τῆς ἐμρανίσεως πνευμονικῶν ἐπιπλοκῶν, ὑπὸ τῆς συμπτώσεως ἐγκεφαλικῶν ἀλλοιώσεων, συνοδευομένων ὑπὸ ἀγγειοκινητηρίου παραλύσεως. Καθ' ἀπάσας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς αἱ νεφρίτιδες ἐπιπλέκονται ὑπὸ ἀσυστολῆς ἡ ἐπιδείνωσις ὀφείλεται, οὐ μόνον εἰς τὴν συνύπαρξιν δύο αὐτῶν καθ' ἑαυτῶν βαρειῶν καταστάσεων, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπ' ἀλλήλας ἀντίδρασιν αὐτῶν, εἰς τρόπον ὥστε πρὸ πάσης στάσεως τῆς καρδίας ἡ τῶν νεφρῶν ἀνεπάρκεια δύναται νὰ συντελεσθῇ. Πάντα δὲ τὰ προηγούμενα παραδείγματα τεκμηριῶσι τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ παρουσιάζουσιν αἱ καθαρῶς συμφορητικαὶ ἐπεξεργασίαι κατὰ τὴν πορείαν τῶν βαρειῶν παθήσεων τοῦ νεφροῦ.

Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν, ἐπὶ τῶν δηλητηριάσεων δῆλον ὅτι καὶ τῶν μολύνσεων, ἡ ὑπεραιμία μετ' ἀνευρύσεως τῶν ἀγγείων εἶναι ἀπλῶς παροδική.

Αἱ δύο δὲ μόναι ἐπεξεργασίαι, καθ' ἃς ἡ συμφύρῃσις τοῦ νεφροῦ φαίνεται ὀριστική, εἶναι αἱ ἐξῆς:

Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην ὑπάρχει θρόμβωσις ἀμφοτέρων τῶν νεφρικῶν φλεβῶν, ὅπως ἔδειξε τοῦτο ὁ Parrot ἐπὶ τῆς ἀθρεψίας καὶ ἕτεροι συγγραφεῖς ἐπὶ τινων μολύνσεων, καθ' ἃς μάλιστα ἡ τῆς κατωτέρας κοίλης φλεβὸς ἀπόφραξις προηγῆται τῆς ἐμφράξεως τῶν νεφρικῶν φλεβῶν. Καρκινωματώδεις δὲ βλαστήσεις συνεπάγονται ἐνίοτε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Αἱ συνεπεῖα ἐπινεμήσεως τῶν ἀγγείων ὑπὸ ὄγκου ἐμφράξεις καταλήγουσιν εἰς ὑπερμεγέθεις ἀνευρύσεις. Ἡ κυκλοφορία ἀναχαιτίζεται ἐν τῷ νεφρῷ καὶ τότε ἡ νέκρωσις ἐπέρχεται μοιραίως.

Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, ὁ νεφρὸς πάσχει μεγίστην συμφύρῃσιν, κατεστιγμένος ὢν ὑπὸ αἱμορραγικῶν ἐστιῶν· τὸ μικροσκόπιον ἀνακαλύπτει διαρρήξεις ἐν τοῖς Μαλπιγιακοῖς σωματίοις καὶ τοῖς ἀνὰ τὰ

σωληνάρια ἀγγείοις. Τοῦτο δὲ προκύπτει ἐκ τῶν ἀναδιπλουμένων προσβολῶν τῆς συμπτωματικῆς ἐπιληψίας.

Μεθ' ὅλον τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ παρέχουσι τὰ περίεργα ταῦτα γεγονότα, πρόκειται καὶ ἐνταῦθα περὶ ἐπιπροσθέτων ἀλλοιώσεων, οὐ δόλως δὲ δικαιούμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι παρόμοιαι διαταράξεις δύνανται νὰ ἐπενέγκωσι θάνατον. Τἀνάπαλιν δέ, ἂν παρεμφερεῖς σπασμοί, καίτοι ἀραιότεροι, καταλάβωσιν ἄρρωστον φέροντα ἀρχαίαν νεφρίτιδα, ὁ κίνδυνος εἶναι ἄμεσος.

Κατὰ τὴν ἀπαρίθμησιν ταύτην τῶν αἰτιῶν, αἱ ὁποῖαι ἀναχαιτίζουσι τὴν κυκλοφορίαν τοῦ νεφροῦ, ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐξάρωμεν μίαν ἔστω, τῆς ὁποίας ἡ μεμονωμένη ἐπήρεια εἶναι ἱκανὴ νὰ ὑποσκάψῃ τὴν ὑπαρξιν. Αἱ αἰτίαι αὗται χρησιμεύουσιν ὡς εἰσαγωγή, οὕτως εἰπεῖν, σπουδαιοτέρων διαταραχῶν, ἣ συνδυάζονται μετὰ τοσούτῃ βαρειῶν νόσων, ὥστε ἡ ἴασις φαίνεται ἀδύνατος. Ὅπόταν δὲ κατὰ τύχην ὁ θάνατος ἐπέρχεται ἔνεκα συμφορητικῶν διαταραχῶν, τοῦτο γίγνεται ὡς ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας παρεμποδίσεως τῆς λειτουργίας τοῦ νεφροῦ.

Αἱ ἐπόμεναι παρατηρήσεις θέλουσι καταστήσει τὸ πρᾶγμα εὐνοητότερον.

Ὑπάρχουσι τῇ ὄντι περιστάσεις, καθ' ἃς πᾶσα λειτουργία ἀπεκκριτικὴ ἢ ἀδενώδης δυνατόν ν' ἀνασταλῇ ἀποτόμως.

Φαντασθῆτω τις, ἐπὶ παραδείγματι ἀπόφραξιν σύγχρονον ἢ διαδοχικὴν, ἀλλ' ἐν βραχεῖ διαστήματι, ἀμφοτέρων τῶν νεφρικῶν ἀρτηριῶν ὑπὸ πολλαπλῶν ἐμβολῶν· θέλουσιν οὕτω ἀναπαραχθῇ ἢ ἀπλουστάτης μεθόδου οἱ παθογόνοι ὄροι τῆς ἐκμηδενίσεως τοῦ νεφροῦ οἱ συνεπεῖς πειραματικῆς ἀποκλινώσεως τῶν νεφρικῶν ἀρτηριῶν παραγόμενοι. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐπεκυρώθη κλινικῶς καὶ δύναται νὰ προκύψῃ εἴτε ἐξ ἀσήπτων ἐμβολῶν ἀποσπασθεισῶν ἀπὸ τῆς καρδίας καὶ ἀποφρασσοῦσιν τὰς νεφρικὰς ἀρτηρίας, εἴτε ἐπὶ τέλους ἐξ ἐμβολῶν μικροβιακῶν μετ' ἐπιγενῶν θρομβώσεων. Ἀλλοίωσις τοιούτου εἶδους ἄγει μοιραίως εἰς τὸν ἐξ οὐραιμίας θάνατον. Ἀλλὰ γινώσκομεν, ὅτι μεθ' ὅλην τὴν ἀναστολὴν ταύτην τὰ οὐραιμικὰ φαινόμενα δὲν ἄρχονται αἰφνιδίως. Μεταξὺ δὲ τῆς στιγμῆς τῆς ἀναστολῆς τῆς λειτουργίας τοῦ νεφροῦ καὶ τῆς ἐμφάνισεως τῶν διαταραχῶν τῶν ὀφειλομένων εἰς τὴν οὐρικὴν ἀνεπάρκειαν, διαρρέει χρονικόν τι, διάστημα καθ' ὃ ἡ ὑγίεια φαίνεται ἄκρα καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν περίοδον τῆς

ἀνοχῆς. Ὅποταν δὲ τὰ ἐν τῷ αἵματι ἀθροισθέντα δηλητήρια ἐξι-
χθῶσιν εἰς ἱκανὴν ποσότητα, τὰ συμπτώματα ἐκρήγνυνται καὶ ἡ
λύσις ἐπέρχεται ἄνευ πραγματικῆς ἀνακωχῆς.

Πειραματικῶς ἐπιτυγχάνομεν εἰς τὰ ζῷα παράτασιν βίου, περίπου
τὴν αὐτὴν, διὰ τῆς ἀπολινώσεως τῶν ἀρτηριῶν, τῶν οὐρητῆρων ἢ
διὰ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν νεφρῶν.

Ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, πλὴν τῶν σπανιωτάτων γεγονότων συγχρόνου
ἀποφράξεως ἀμφοτέρων τῶν ἀρτηριῶν, ἔχομεν ὡς ὅρον συγκρίσεως
τὴν ἐκμηδένισιν τῶν νεφρῶν διὰ τῆς ἀποφράξεως τῶν νεφρῶν, ὅπως
παρατηρεῖται τὸ τοιοῦτο ἐπὶ νεφρολιθιάσεως. Γενικῶς δὲ ὁ ἕτερος
τῶν νεφρῶν ἔχει ἤδη ἐκλείπει πρό τινας χρόνους, ὅποταν ὁ δεύτερος
ἀποβαίνει ἀδιαχώρητος διὰ τῆς ἀποφράξεως ὑπὸ τοῦ λιθαρίου.

Ἡ ἀπολίνωσις τῶν ἀρτηριῶν καὶ ἡ ἔμφραξις τῶν οὐρητῆρων συνε-
πάγεται τὴν αὐτὴν περίπου ἀλληλουχίαν τῶν φαινομένων· διότι εἶ-
ναι ἀποδοδειγμένον, ὅτι ὁσάκις ἡ ἀπολίνωσις τῶν οὐρητῆρων γείνη-
εὐθὺς τελεία, ἡ μὲν ἀντιτυπία καθίσταται ἀμέσως αἰσθητὴ ἐν τῷ
νεφρῷ, ἡ δὲ ἀδενώδης ἔκκρισις οὐ μόνον δὲν ἐπιβραδύνεται, ὅπως ἤθε-
λέ τις νομίζει, ἀλλὰ κυριολεκτικῶς καὶ παύει. Ὅθεν ἐκδηλοῦται ἀλη-
θὴς ἀνουρία.

Οἱ ὅροι διαφέρουσιν ὀλίγον, ἂν ἡ πλείσις ἢ ἡ ἀπόφραξις τῶν οὐρη-
τῆρων ἐγένετο βαθμιαία, συντελεσθεῖσα κατόπιν. Ἐν τοιαύτῃ περι-
πτώσει ἡ ἔσχατη φάσις, ὑπομιμνήσκουσα τὴν ἐξ ἀπλῆς ἐμφράξεως
ἀνουρίαν, ἔρχεται κατόπιν περιόδου κατὰ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρᾶς
ἀτελοῦς ἐπισχέσεως τοῦ οὔρου μετὰ διογκώσεως τοῦ νεφροῦ, τῆς κυ-
ρίως ὕδρονεφρώσεως. Αὕτη ἀναγνωρίζουσα ὡς αἰτίαν τὴν νεφρολι-
θίασιν καὶ τὸν καρκῖνον τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας παρουσιάζει καὶ
ὑφέσεις.

Ὅποταν ἡ ἐπίσχεσις ἐν τοῖς οὐρητῆρσιν ἐπιτελῇται ἀποτόμως, ὁ
ἀδὴν οὐδὲν κυριολεκτικῶς πρόσωπον διαδραματίζει· ὁ ἀντίκτυπος
ἰσχυρύτατος ὢν παρακωλύει πᾶσαν ἔκκρισιν, τῆς ἀρτηριακῆς στά-
σεως ἀδυνατούσης νὰ ἐπενέγκῃ τὴν ἄρσιν τοῦ κωλύματος. Ἡ ἀπό-
τομος ἔμφραξις τῶν ἐκκριτικῶν ὁδῶν ἰσοδυναμεῖ ἐπομένως κατὰ
προσέγγισιν πρὸς ἐκμηδένισιν τῶν προσαγωγῶν ὁδῶν (ἀρτηριῶν) τ. ἔ.
πρὸς ἐξουδετέρωσιν αὐτοῦ τούτου τοῦ νεφροῦ ἐν συνόλῳ, ἥτοι τοῦ
τε ἀδένο καὶ τοῦ ἡθμοῦ.

“Όταν αἱ ἀρτηρίαι, αἱ φλέβες καὶ οἱ οὐρητῆρες ἀποφράσσονται συγχρόνως καὶ ἀποτόμως, τὸ ὄργανον ἀλίσκεται ἐξ ὀλοκλήρου, καὶ ἀδύνατον τότε νὰ διακριθῶσιν αἱ ἀλλοιώσεις τῶν σωληναρίων ἀπὸ τῶν ἀλλοιώσεων τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων.

Συμβαίνει ἄρᾳ γὰρ ἀείποτε τὸ αὐτό; ὁ ἀδὴν δὲν δύναται τάχα νὰ ἐκμηδενισθῇ ἀποτόμως ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προσβολῆς τῶν προσαγωγῶν ἢ ἀπαγωγῶν ὁδῶν; Ἐν παράδειγμα θέλει δείξει, ὅτι ὁ διχασμός οὗτος εἶναι δυνατός. Ὁ Kelsch καὶ ὁ Kiener ἐγνώρισαν ἡμῖν διὰ γεγονότων, ὅτι μόνον ἐν τῇ παθολογίᾳ τῶν θερμῶν κλιμάτων ἀπαντᾷ εἰδική τις μορφή ἐλαιογενοῦς αἱμοσφαιρινουρίας, χαρακτηρισζομένης ἐνίοτε ὑπὸ οὐραιμικῶν διαταράξεων, μετὰ δαψιλοῦς λευκωματουρίας καὶ σπανίων οὖρων. Ὑπάρχει μάλιστα μορφή τῆς τοιαύτης παθήσεως, καθ’ ἣν ἡ ἀνουρία εἶναι ἀπόλυτος· ὁ ἄρρωστος θνήσκει αὐθημερόν, σπανίως δ’ ἐντὸς ὀλίγων ὥρῶν (μορφή κεραυνοβόλος). Καθ’ ἧ εἴπομεν ἄνωτέρω, ὁ θάνατος δὲν δύναται ν’ ἀποδοθῇ εἰς μόνην τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ νεφροῦ, διότι ὁ ἐλαιογενεὴς παροξυσμός προσβάλλει πλεῖστα ὅσα ὄργανα· ἀλλὰ τὸ κοινὸν γινώρισμα πασῶν τῶν παρτηρήσεων τούτων εἶναι, ὅτι τὰ κύτταρα τῶν ἐκκριτικῶν σωληναρίων, ἐξαίρεσει τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων καὶ τῶν μετὰ διαφανοῦς ἐπιθηλίου σωληναρίων, περιέχουσι πλεῖστα ὅσα μελάγχρωα κοκκία. Ἐπὶ οὐραιμικῆς μορφῆς ἡ διάρκεια εἶναι περίπου εἰκοσαήμερος.

Ἡ πειραματικὴ παθολογία ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Ponfick ἔδωκε τῆς νόσου ταύτης λίαν ἱκανοποιητικὴν ἐρμηνείαν. Πᾶσαι αἱ οὐσαι αἱ καταστρέφουσαι τὸ αἷμα ἢ κατακρημνίζουσαι τὴν αἱμοσφαιρίνην, δι’ ὅας δῆποτε ὁδοῦ καὶ ἂν εἰσάγωνται, εἴτε διὰ τῶν φλεβῶν, εἴτε διὰ τοῦ δέρματος, εἴτε διὰ τοῦ στομάχου, εἴτε διὰ τοῦ πνεύμονος, συνεπάγονται τὴν ἐμφάνισιν τῆς αἱμοσφαιρινουρίας, ἂν ἡ τῶν αἱμοσφαιρίων καταστροφὴ ἐξιχθῇ μέχρι βιθμοῦ τινος. Ἐπὶ τῆς βαρυτάτης μορφῆς ἡ ἀπόφραξις τῶν σωληναρίων λαμβάνει τοιαύτας διαστάσεις, ὥστε ἡ ἀνουρία ἐκδηλοῦται ἐξ ἀνάγκης.

Ὁ πειραματισμός καὶ ἡ κλινικὴ παρατήρησις ἐξάγουσι τὰ αὐτὰ συμπεράσματα· ἦτοι ὅτι πρὸς παραγωγὴν ἀνουρίας δεόν ἵνα ἡ καταστροφὴ τῶν αἱμοσφαιρίων γείνη μεγάλη καὶ ταχεῖα· ἡ μελαγχρωστικὴ μόνον τὰ ἀδιαφανῆ ἐπιθηλῖα τῶν συνεστραμμένων σωληναρίων

καὶ τῶν ἀνιόντων κλάδων τοῦ Henle καταλαμβάνει, ἐλλείπει δ' ἐκ τῶν διαφανῶν ἐπιθηλίων τοῦ κατιόντος κλάδου τῶν εὐθέων καὶ συλλεκτῶν σωληνίσκων. Τὰ δὲ Μαλπιγιακὰ σωματίγια ἀμοιροῦσιν ὡσαύτως μελαγχρωστικῆς, ἐπὶ δὲ τῶν ὀξυτάτων μορφῶν, ἡ μελαγχρωστικὴ πλήμμυρα εἶναι τοιαύτη, ὥστε τὰ ὅρια τῶν κυττάρων δὲν διαγράφονται πλέον, τὰ δὲ σωληνάρια λείψανα μόνον ἐρυθρῶν αἵμοσφαιρίων καὶ σωροὺς χρωστικῆς τοῦ αἵματος ὕλης ἀμόρφου ἢ κρυσταλλικῆς φαίνονται περιέχοντα. Γυμνῷ τῷ ὀφθαλμῷ ἡ οὐσία τοῦ φλοιοῦ παρουσιάζει λίαν ἔντονον δορκάδος κίτρινον χρῶμα. Σειρὰ εἰσβολῶν μελαγχρωστικῆς ἰσοδυναμεῖ πρὸς συμπαγῇ πλήμμυραν, ὅπως ἀποδεικνύουσι παρατηρήσεις τινες τῶν Kelsch καὶ Kiener.

Δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ τὴν περιέργον ταύτην ἀλλοίωσιν ἐπὶ τῶν δηλητηριάσεων καὶ τῶν ὀξέων ἢ χρονίων μολυσματικῶν νοσημάτων, ἅτινα συνεπάγονται ἐν δεδομένῳ χρόνῳ μεγίστην αἰμοσφαιρικὴν καταστροφὴν.

Διὰ τούτων ἐπικυροῦται ἡ ὑπόθεσις τῆς εἰδικῆς ἐκκριτικῆς ιδιότητος τῶν κυττάρων τῶν σπινεστραμμένων σωληναρίων. Τὸ ἐκκριτικὸν σύστημα ἐξουδετεροῦμενον αἰφνιδίως συνεπάγεται τὴν κατὰ μᾶλλον ἢ ἥσσον ἐμφάνισιν τῆς οὐραιμίας. Τὸν μηχανισμόν τοῦτον ἠθέλομεν κάλλιον παρακολουθήσει ἂν, ὅπως ἤδη ἐλέχθη, ἐγινώσκομεν ἀκριβῶς τὰς οὐσίας, αἵτινες ἀπεκκρίνονται διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, τὸ σύνολον τοῦτο τῶν κλινικῶν καὶ πειραματικῶν γεγονότων φαίνεται ὀρίζον τὸν διακεκριμένον προορισμὸν ἑκατέρας τῶν σπουδαιοτέρων μοιρῶν τοῦ νεφροῦ, ἥτοι τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων καὶ τῶν ἐκκριτικῶν σωληναρίων. Ἐν τούτοις ὑφίσταται σκοτεινόν τι σημεῖον ἐν τῷ συνδρόμῳ τούτῳ, ἡ ἀνουρία· διότι τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων διατελούντων διαχωρητῶν, τό τε ὕδωρ καὶ ἔνιαι τῶν οὐσιῶν ἔδει νὰ διέρχωνται.

4.

Περὶ τῶν αἰτίων τῆς βραδείας ἀνακοπῆς τῆς λειτουργίας τοῦ νεφροῦ.

Πρὸ ὀλίγου ἀπηριθμήσαμεν τὰ ἀξιολογώτερα τῶν αἰτίων, ἅτινα ἀκαριαίως ἀναστέλλουσι τὴν λειτουργίαν τοῦ νεφροῦ, εἴτε καθ' ὅλου

(ἡθμοῦ τε καὶ ἀδένοϋ), εἴτε κατὰ μέρος. Ἐν οὐδεμιᾷ τῶν περιπτώσεων, ἃς ὑπηνίχθημεν, τὰ συμπτώματα ἀνεφάνησαν ἀμέσως. Ἡ παρατήρησις ἀποδεικνύει οὕτως, ὅτι, ἂν ἡ αἰφνιδία στάσις τῆς καρδίας, τοῦ ἐγκεφάλου, τοῦ προμήκου, τοῦ πνεύμονος συνεπάγεται τὸν αἰφνιδιον θάνατον, ἡ καθολικὴ καὶ ἀκαριαία ἐπίσχεσις τῆς λειτουργίας τοῦ νεφροῦ οὐδεμίαν σοβαρὰν διατάραξιν προξενεῖ, ἀρκεῖ ἡ τὴν ἀναχαίτισιν ταύτην τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν προκαλοῦσα αἰτία νὰ μὴ ᾖ διαρκής. Ἡ ἀλλοιώσις, ὅπως ἐπενέγκη ὁλέθριον τέλος, δέον ἄλλως νὰ καταλάβῃ ἀμφοτέρους τοὺς νεφροὺς.

Πᾶσαι αἱ συνθῆκαι αὗται εὗρονται σπανίως συνηνωμέναι· διὸ καὶ ἡ ἐκκριτικὴ ιδιότης τοῦ νεφροῦ δὲν κλονίζεται διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ τοσοῦτον ἀποτόμως. Τὰ σπάνια παραδείγματα, ἅτινα ἐνεφέραμεν ἐν ἀρχῇ τῆς μελέτης ταύτης ἦσαν κυρίως προωρισμένα εἰς κατανόησιν τῆς διπλῆς σειρᾶς τῶν λειτουργιῶν τοῦ νεφροῦ, ἥτοι τῆς διηθητικῆς καὶ τῆς ἐκκριτικῆς.

Ἐπὶ τῶν πλείστων γενικῶν νόσων ἡ ἐκμηδένησις τοῦ νεφροῦ, ὅσην ταχεῖα καὶ ἂν ᾖ, ἐπέρχεται οὐχὶ αἰφνιδίως, ἀλλὰ βαθμιαίως. Οὐχ ἥττον ὅμως παραδέχονται, ὅτι πολλαὶ δηλητηριάσεις, τοξαιμίαι, μολύνσεις, ἐπιφέρουσι καθολικὰς καὶ ἀνεξιτήλους ἀλλοιώσεις μετ' ἐμφανίσεως οὐραιμικῶν φαινομένων. Ἡ δοξασία αὕτη εἶναι ἀνακριθῆς· πλειστάκις δὲ ἡ τῶν νεφρῶν ἀλλοίωσις εἶναι λαθραία καὶ ἀναξία λόγου, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει συνυπάρχει μετ' ἀλλοιώσεων τόσῃ σπουδαίων τοῦ ἥπατος, τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ὥστε πρέπει τις νὰ προσέχῃ ὅπως ἀποφανθῇ.

Ὅπως δὲ παρατήρησεν ὁ Cadet de Cassicourt, ἡ οὐραιμικὴ μορφή τῆς διφθερίτιδος εἶναι σπανιωτάτη· ἂν δὲ παρατηρῇται συνηθέστερον ἐπὶ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ἐν τούτοις καὶ τότε ἀποτελεῖ ἐξαιρεσιν. Ἐπὶ δηλητηριάσεων διὰ τοῦ φωσφόρου, ἐπὶ μολύνσεων ὡς ὁ κακοήθης ἱκτερος, αἱ ἀλλοιώσεις τοῦλάχιστον τοῦ ἥπατος εἶναι ἐξ ἴσου σοβαραί· ἄλλως τε ἡ δηλητηρίασις τοῦ αἵματος εἶναι καθολικὴ. Καθ' ὅλας τὰς μολυσματικὰς νόσους, τὰς ἐχούσας τάσιν ἀταξοαδυναμικὴν, καθ' ἃς ἀναφαίνεται τὸ παραλήρημα μετ' οὐ πολὺ συνοδευόμενον ὑπὸ νάρκης καὶ κώματος, εἶναι εὐκόλον ν' ἀποδῶσθαι τις εἰς τὰς νεφρικὰς ἀλλοιώσεις ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς δηλητηριάσεως τῶν νευρικῶν κέντρων.

Ἐν τούτοις, αἱ ἀλλοιώσεις αἱ ἀνευρισκόμεναι κατὰ τὰς πρῶτας περιόδους τῶν μολυσματικῶν νόσων εἶναι ἐνίοτε ἱκανῶς ἔντονοι ὅπως δικαιολογήσωσι τὴν σημασίαν, ἣν ἀποδίδουσιν αὐταῖς καὶ ὀφείλομεν νὰ ἐξετάζωμεν πρὸ παντὸς τίνα στοιχεῖα προσβάλλουσι καὶ ἂν ὑπολείπῃται τι ἐκ τῆς διαβάσεως αὐτῶν.

Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι αἱ μολυσματικαὶ νόσοι κατ' ἀρχὰς διάκεινται ὅπως καὶ αἱ δηλητηριώδεις οὐσίαι, καὶ αἱ μᾶλλον πύσχουσιν μοῖραι εἶναι τὰ κύτταρα τῶν ἐκκριτικῶν σωληναρίων ἢ διφθερίτις, ὁ τυφοειδὴς πυρετός, τὸ ἐρυσίπελας, αἱ πναιμίαι, αἱ σηψαιμίαι αἵ τε ἐπιλόχοιοι καὶ αἱ ἄλλαι, αἱ πνευμονίαι, προσβάλλουσι σφοδρότερον τὰ ἐπιθήλια ἢ τὰ Μαλπιγιακὰ σωμάτια. Ἡ κοκκιώδης κατάστασις, ἡ λεπτὴ λιπώδης διήθησις, αἱ μερικαὶ νεκρώσεις εἶναι αἱ συνηθέστερον ἀπαντῶσαι εἰκόνες· εἶναι δὲ αἱ ποικίλαι καταστάσεις τῆς ἀρχαίας παρεγχυματώδους νεφρίτιδος τοῦ Virchow. Αἱ πολλάκις περιωρισμέναι ἀλλοιώσεις αὗται εἶναι ἀναμφιβόλως ἐπιδεικτικαὶ ἐπανορθώσεως ἢ, ἂν αἱ οὕτω ἡλλοιωμέναι μοῖραι ἐκλείπωσι, τὸ σμικρὸν τῆς ἐκτάσεως τῆς ἀλλοιώσεως ἐπεξηγεῖ τὴν ἔλλειψιν διαταραχῶν ἐν τῷ μέλλοντι, Ἐχει ὁμως ἄρά γε αἰετοτε οὕτω; Βεβαίως ὄχι, ἀλλ' εἶναι δυσχερὲς νὰ εἴπῃ τις ἐν τίνι μέτρῳ οἱ νεφροὶ δύνανται νὰ μείνωσιν ἡσσοι ἐαυτῶν μετὰ τὴν ἀπέκκρισιν τῶν τοξινῶν καὶ τῶν βακτηριδικῶν δηλητηρίων.

Διὰ πλείστας νόσους προηγουμένως ὀνομασθείσας πᾶσα περὶ τούτου συζήτησις ἤθελεν εἶσθαι πρόωρος. Ὁ τυφοειδὴς πυρετός καὶ ἡ ὀστρακία προκαλοῦσι τοῦναντίον νεφρίτιδας διαρκεῖς. Τὰ νέα ταῦτα γεγονότα θέλουσιν ἐπιτρέψῃ ἡμῖν νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν ἡμετέραν σπουδὴν.

Γνωστὰι τυγχάνουσιν ἐκ πολυαριθμῶν παρατηρήσεων αἱ ἀλλοιώσεις, ἃς προκαλεῖ ἡ ὀστρακία, κατὰ τὴν λύσιν αὐτῆς, ἐπὶ τὸ μαλπιγιακὸν ἰδίᾳ σύστημα, διότι τὰ σωληνάτια παρέχουσιν ἐπίσης ἀναμφηρίστους ἀλλοιώσεις. Ἡ ἔκτασις τῶν ἀλλοιώσεων ἐπεξηγεῖ κάλλιστα τὴν πρῶτον ἐμφάνισιν τῶν οὐραιμικῶν φαινομένων. Ἀλλ' ἐξ ἄλλου δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν τὴν ἐξέλιξιν βαρειῶν νεφριτίδων, κατὰ τὴν πορείαν τῶν ὁποίων ἀναφαίνονται κρίσεις ἐκλαμπτικά, ὧν ἡ σφοδρότης ἀπαπειλεῖ ὀλέθριον τέλος, καὶ ἐν ᾧ ὁ ἀνὰ σάρκα ὑδρωψ καὶ ἡ λευκωματουρία ἐπὶ πολὺν ἐπιμένουσι χρόνον, πᾶν θανατηφόρον

σύμπτωμα ἐπὶ τέλους ἐκλείπει. Ἡ δὲ ἴασις θεωρεῖται τότε ὀριστική. Εἶναι ὅμως πράγματι τοιαύτη;

Εἶναι ἀπίθανον μετὰ τὴν τοιαύτην ἔφοδον ὁ νεφρὸς νὰ παρέμεινε ἀπολύτως ἀλώβητος. Πιθανὸν μάλιστα νὰ ὑφίστανται μεγάλοι ἀλλοιώσεις καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ ἄρρωστος νὰ ἐπιζῇ φέρων νεφροὺς σπουδαίως προσβεβλημένους. Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη συνελέξαμεν παρατηρήσεις νεφριτῶν μετ' ἀτροφίας τῶν νεφρῶν ἀποληξάσας εἰς θάνατον παρ' ἄρρώστοις παθοῦσι προηγουμένως, πρὸ τινων, δῆλον ὅτι, ἐτῶν ὀστρακιώδη νεφρίτιδα βαρυτάτην μετὰ λευκωματουρίας καὶ ἀνασάρκα, ἅτινα ἐπέμειναν ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

Τοὺς ἄρρώστους τούτους δὲν εἶδομεν πλέον, τῆς ὑγείας αὐτῶν διατελεσάσης κατὰ τὸ φαινόμενον καλῆς ἐπὶ μήκιστον χρόνον. Ἐν τούτοις δὲν εἶναι καὶ βέβαιον, ὅτι τὸ λεύκωμα ἔλειπεν ἐκ τῶν οὕρων καθ' ὅλην τὴν περίοδον ταύτην, τῶν ἄρρώστων μὴ ἀναγκασθέντων νὰ συμβουλευθῶσιν ἡμᾶς. Αἱ λανθάνουσαι λευκωματουρίαι εἶναι τῷ ὄντι ἱκανῶς κοιναί.

Τῷ ὄντι φρονοῦμεν, ὅτι ἡ μείζων μοῖρα τῶν ἀλλοιώσεων τῶν ἀνευρεθεισῶν κατὰ τὴν νεκροψίαν καὶ ἡ ἀξιοσημείωτος ἀτροφία τῶν νεφρῶν δέον ν' ἀποδοθῶσιν ἐν ταῖς προηγουμέναις παρατηρήσεσιν εἰς τὴν προηγηθεῖσαν ὀστρακιώδη νεφρίτιδα· μόλην δὲ τὴν βαθεῖαν ταύτην προσβολήν, ἡ ὑγεία ἡδυνήθη νὰ διατηρηθῇ.

Ὅπως γένηται ἀσπαστὴ ἡ γνώμη αὕτη, σπουδαιοτάτη ὑπὸ δογματικὴν ἔποψιν, ἀνάγκη πολυαρίθμων τεκμηρίων. Δύναται δέ τις ν' ἀνεύρῃ λίαν ἀνάλογα τεκμήρια ἐν τῇ παθολογίᾳ ἄλλων ὀργάνων. Ἀρκεῖ ν' ἀναπολήσῃ τὰς παρατηρήσεις κιρρώσεων παρουσιαζουσῶν ὑφέσεις ἐπὶ πολλὰ ἔτη· μᾶλλον δ' ἐνδεικτικαί εἶναι αἱ ὀργανικαὶ ἀλλοιώσεις τῆς καρδίας. Εἰς ἄρρώστους φέροντας στένωσιν τῆς διγλώχινος ἢ ἀνεπάρκειαν τῆς ἀορτῆς (τῶν ἀλλοιώσεων τούτων ἀντισταθμιζομένων) πῶς εἶναι δυνατόν νὰ θέσωμεν ἀκριβῆ διάγνωσιν χωρὶς νὰ προσδράμωμεν εἰς τὴν ἀκρόασιν;

Ἐφαρμόζοντες τὸν τέλειον τοῦτον τρόπον τῆς κλινικῆς ἐρεῦνης δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὰ διάφορα στάδια ἐνδοκαρδίτιδος μέχρι τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ στομίου. Ἡ ἀλλοίωσις αὕτη γεννηθεῖσα ἐκ μικροβιακοῦ ἐρεθισμοῦ ἐξικνεῖται ταχέως εἰς τὸν ὕπατον αὐτῆς

βαθμόν· κατόπιν δέ, τῆς φλεγμονώδους αἰτίας ἐκλειπούσης, ἐκείνη ἐν μέρει ἐπανορθοῦται.

Ἡ ἀπώλεια οὐσίας ἢ ἡ ἐκ ταύτης προκύπτουσα ἀτελής κλειῖσις τῶν βαλβίδων ἄγουσιν εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν· ἡ στένωσις τοῦναντίον προέρχεται ἐκ πλημμελῶν προσφύσεων ἢ φλεγμονωδῶν παχύνσεων. Ἡ συντελεσθεῖσα ἀλλοίωσις δὲν τροποποιεῖται πλέον, καὶ ἂν οὐδεμία προσβολὴ ἐνδοκαρδίτιδος ἐπέλθῃ, ὁ ἄρρωστος θέλει διατηρήσει ἀνεξίτηλόν τι εἶδος πλημμελοῦς λειτουργίας.

Ἡ ἀλλοίωσις ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης μονιμοποιεῖται καὶ δὲν θὰ προῦχώρῃ—οὐδεμία δ' ἀμφιβολία, ὅτι ὁ βίος ἤθελεν εἶσθαι ὡς μήκιστος—ἂν ἡ καρδία δὲν ὑφίστατο βράδιον τ' ἀποτελέσματα τοῦ κόπου, τῆς ὑπερκοπώσεως καὶ δὲν ἐπῆρχετο ἡ ἀνεύρυνσις τῶν κοιλιῶν.

Αἱ νεφρικαὶ ἀλλοιώσεις πολὺ μᾶλλον διαλανθάνουσι τὰς ἐρεῦνας ἡμῶν. Ἀλλὰ δι' ἄλλων μέσων, ἥτοι διὰ τῆς ἐξελεγχέως τοῦ λευκώματος ἐν τῷ οὐρῳ, ἐκ τῆς ὑπερτροφίας τῆς καρδίας, ἐκ τοῦ ἤχου τοῦ καλπασμοῦ καὶ ἐξ ἄλλων σημείων ἴσης σπουδαιότητος δυνάμεθα νὰ ὑποπτεύσωμεν αὐτάς, ὅποτε ἀκόμη οἱ ἄρρωστοι ἀγνοοῦσι ταύτας ὁλοσχερῶς.

Ἀλλὰ τίνα ἀκρίθειαν χορηγοῦσιν ἡμῖν τὰ ἄλλως ἀσταθῆ ταῦτα σημεῖα ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ φύσημα, ὅπερ ἐπιτρέπει τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἑδρας καρδιακῆς τινος παθήσεως, κυρίως ὅταν αὕτη ἀνακαλυφθῇ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐνδοκαρδίτιδος ;

Ἐξ ἄλλου, μόλις τὸ κλινικὸν σύνδρομον τῶν νεφριτικῶν ἀτροφικῶν γείνη τοῖς πᾶσι ἔκδηλον, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ νόσος ἐξίκετο ἤδη εἰς τὸ ἔτχατον αὐτῆς στάδιον. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀτροφικὴν κίρρωσιν, ὅποτε πλέον ἀναφαίνονται ὅ τε ἀσκήτης καὶ ἡ ἀνεύρυνσις τῶν κοιλιακῶν φλεβῶν. Ἡ λανθάνουσα φλεγμονώδης ἐπεξεργασία ἡ τὸ ἥπαρ καταστρέψασα χρονολογεῖται πολλάκις ἀπὸ ἐτῶν, ὅποταν δὲ αἱ ἐπιπλοκαὶ αὗται ἀναφανῶσι, δυνάμεθα νὰ ὤμεν βέβαιοι, ὅτι ὁ ἄρρωστος παρουσιάζει τὰ πρῶτα σημεῖα ἡπατικῆς ἀνεπάρκειας, ἐσχάτην δηλ. ἐκδήλωσιν κίρρώσεως, ἥς ἡ περίοδος τῆς ἀνοχῆς ἔχει ἀπὸ τοῦδε λήξει.

Διὸ ἡμεῖς παραδεχόμεθα διὰ τοῦ παραδείγματος τῆς ὀστρακίδου νεφρίτιδος, ὅτι ἡ νεφρικὴ ἀτροφή δύναται νὰ ᾔναι τὸ ἀποτελε-

σμα καταστρεπτικῆς φλεγμονῆς τοῦ νεφροῦ, ἥς αἱ ἀπαρχαὶ κεῖνται ἤδη μακράν. Ἡ ὑγιεία διατηρεῖται καλὴ διότι ἡ ὑφισταμένη ἔτι μοῖρα τοῦ ἀδένος δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ἡμερησίαν κατεργασίαν τῶν ἐκκριτικῶν προϊόντων. Ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους ἡ οὐραιμία δὲν παράγεται· ἀναφαίνεται ὁμοίως, καθ' ἣν ἡμέραν ἡ ἱστροπρία ρήγνυται, ὁπότεν, ὅπως ἀναφέρωμεν καὶ γεγονός, ἡ καρδιακὴ συστολὴ ἢ τὴν διὰ τοῦ νεφροῦ ἀπέκκρισιν ρυθμίζουσα καμφθῇ. Κατ' ἰσχυρότερον δὲ λόγον αὕτη ἀναφαίνεται, ὅσαςκις παρεμπέπτοντα νόσος συμπληρώσῃ τὴν καταστροφὴν τοῦ νεφροῦ, ἀπεργαζομένη σφοδρὰν συμφόρησιν ἢ τὴν νέκρωσιν τῶν ἐκκριτικῶν ἐπιθηλίων.

Ἡ γνῶσις αὕτη τῆς ἀρχαίας νεφρικῆς ἀτροφίας ἄνευ φαινομενικῆς διαταράξεως ἐπὶ μακρὸν χρόνον φαίνεται ἡμῖν ἐπιβεβαιουμένη ὑπὸ τῆς παθολογίας ἄλλων ὀργάνων, καὶ αὐτῶν τῶν παθήσεων τοῦ νευρικοῦ συστήματος συμπεριλαμβανομένων, καθ' ἃς αἱ μυελίτιδες δύναται νὰ ὑπάρχωσιν ἐπὶ ὁλόκληρα ἔτη χωρὶς νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἐλάχιστην κἀν τροποποίησιν.

Κατὰ ταῦτα ἴσως δεήσει νὰ κατατάζωμεν παρὰ τὴν ὀστρακίαν, τὸν τυφοειδῆ πυρετόν, τὴν γρίππην καὶ πάσας τὰς μολύνσεις τὰς βαρέως προσβαλλούσας τοὺς νεφρούς.

Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐρμηνεύσωμεν συνήθως διὰ τοῦ αὐτοῦ παθογενετικοῦ τρόπου τὴν ἐλάττωσιν τοῦ νεφροῦ καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἀτροφικῶν λεγομένων νεφριτίδων.

Ὁ κοκκιώδης ἀτροφικὸς νεφρὸς σχεδὸν ἀείποτε ἀποτελεῖ τὸ τέρμα διαδοχικῶν φλεγμονωδῶν ἐπεξεργασιῶν, περὶ τῶν ὁποίων νεφρίτιδες τινες ἐκ δηλητηριάσεως παρέχουσιν ἡμῖν ἀρίστην ἔννοιαν. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἢ πειραματικὴ ἐκ μολυβδικῆς δηλητηριάσεως νεφρίτις ἀποτελεῖ τὸν τελειότερον τύπον τοῦ εἴδους τούτου. Ὁ μόλυθος εἰσαγόμενος ἐν τῇ οἰκονομίᾳ ἐπ' ἀόριστον καὶ κατὰ μεμερισμένας δόσεις ἀπεργάζεται ἀπεκκρινόμενος διὰ τοῦ νεφροῦ, ὅτε ἐν τῇ μιᾷ μοίρᾳ αὐτοῦ, ὅτε ἐν τῇ ἐτέρᾳ, τὴν καταστροφὴν τῶν οὐροφόρων σωληναρίων, τὴν ὑπερπλασίαν τοῦ συνδετικοῦ ἵστοῦ, τὸν ἐρεθισμόν καὶ τὴν ἰνώδη σκληρίαν τῶν Μαλπιγιακῶν σωμάτων.

Ἡ νοσηρὰ αὕτη ἐξέλιξις παριστᾷ οὐχὶ προϊούσαν φλεγμονὴν τοῦ νεφροῦ, ἀλλ' οἶονεὶ καταστροφὴν διὰ κατακερματισμοῦ. Συνελόντι δ' εἰπεῖν ὁ καταμελισμὸς τοῦ νεφροῦ συντελεῖται διὰ τῆς ἐπαναλή.

ψεως τῶν τοπικῶν φλεγμονῶν τῶν διεσπαρμένων ἐν σημείοις πολλάκις λίαν διεστῶσιν ἀλλήλων. Ἡ δὲ νεφρίτις προσάγεται ὥσεί ἡ ἐπεξεργασία ἦν προϊούσα· τῷ ὄντι ὅμως εἶναι διαλείπουσα. Τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ αὐτό, ἀλλ' ἡ ἐρμηνεία, ἣν πρὸ ὀλίγου ἐδώκαμεν περὶ τούτου φαίνεται ἡμῖν μᾶλλον ὀρθή.

Δι' ἀναλόγου μηχανισμοῦ ἐξελέγσεται ἡ ἀλκοολικὴ κίρρωσις. Αἱ ἀτροφίαι τῶν ὀργάνων αἱ ἐπερχόμεναι μετὰ τὰς χρονίας μολυσματικὰς νόσους ἔχουσι μετὰ τῶν ἐπαγγελματικῶν δηλητηριάσεων ἢ τῶν ἐξ ἐδεσμάτων τοιούτων τὴν αὐτὴν περιέργον παθογόνον αἰτίαν. Ἡ φυματιώδης κίρρωσις ἀντιστοιχεῖ εἰς διαδοχικὰς βλαστήσεις βακτηρίων, τοῦτο μὲν καταστρεφούσας τὰ παρακείμενα λοβιακὰ τμήματα, τοῦτο δὲ προκαλούσας τὴν ἐξ ἀντιδράσεως ἐπερχομένην ὑπερτροφίαν τοῦ συνδετικοῦ ἰστού.

Καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις ταύτας, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς ἀρθριτικῆς νεφρίτιδος, τῆς σχετιζομένης πρὸς τὴν ἀπέκκρισιν τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος, ὑφίσταται μὲν συχνὴ ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν φλεγμονωδῶν ἐπεξεργασιῶν, ἀλλὰ καὶ διάλειψις αὐτῶν.

Ὁ νεφρὸς, καίπερ σμικρυνόμενος διὰ τῆς σειρᾶς ταύτης τῶν φλεγμονῶν, διατελεῖ ἐπαρκῆς, ἀλλ' ἔρχεται στιγμὴ, καθ' ἣν συντελεῖται ἡ καταστροφή. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἄρχεται ἡ περίοδος τῆς ἀνεπαρκείας, ὁπότε δύναται ν' ἀναφανῇ αἰφνιδίως ἡ οὐραιμία. Ἡ ἀπέκκρισις τῶν περιττῶν οὐσιῶν ἀτελῶς ὑπὸ τοῦ νεφροῦ γιγνομένη, συντελεῖται ἐν μέρει διὰ τῶν πόρων, οἵτινες ἐνταῦθα ἐκπληροῦσι λειτουργίαν παραπληρωματικὴν. Ἡ οὐρία ἀπεκκρίνεται διὰ τοῦ ἐντέρου, διὰ τῶν ἰδρωτοποιῶν καὶ διὰ τῶν σιελογόνων ἀδένων· ὁ δὲ πνεύμων παρέχει δίοδον εἰς ἄλλα προϊόντα.

Ἡ παραπληρωματικὴ αὕτη λειτουργία ποροδικὴ μόνον δύναται νὰ ᾔηται· διότι ἡ διέλευσις ἐκκριτικῶν προϊόντων διερεθίζει τὸν βλεννογόνον τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, ἐπάγεται δὲ καὶ ἀληθεῖς πνευμονικὰς ἐπιπλοκάς. Εἰς τὴν κριτικὴν δὲ ταύτην περίοδον ἡ ἐλαχίστη διατάραξις τῶν πνευμόνων, τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τῆς καρδίας καὶ τοῦ νεφροῦ δύναται νὰ καταστήσῃ τὴν οὐραιμίαν ὀριστικὴν. Μεθ' ὅλον δὲ τὸ φαινομενικῶς ὁμοιόμορφον τοῦ τελικοῦ τούτου συνδρόμου πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀριστικῶν αἰτίων τῆς τελείας ἀνακοπῆς τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν τοῦ νεφροῦ δεόν νὰ ᾔηται

μέγας (ἐξασθένησις τῆς καρδιακῆς συστολῆς, κώλυμα ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ ἔνεκα περιεμπιπτούσης πνευμονικῆς παθήσεως, παντοειδεῖς μολύνσεις, διαπυήσεις, ἐρυσίπελας κτλ. παράβασις διαίτης ἢ ὑγιεινῆς, συμφορήσεις ἐξ ἀνακλάσεως, ψύξις, διαταραχὴ νευρικῆς αἰτίας, ἀποπληκτικὴ προσβολὴ κτλ.).

Ἐὰν οὐδεμία τῶν ἐπιπλοκῶν τούτων παρεμβαίνει, ἡ περίοδος τῆς νεφρικῆς ἀνεπαρκείας δύνανται ἐπ' ἄπειρον ν' ἀναβληθῇ· διότι ἡ κλινικὴ ὅπως καὶ ἡ πειραματικὴ παθολογία δεικνύουσιν ἡμῖν, ὅτι ὁ βίος εἶναι δυνατὸς καὶ μετὰ σχετικῶς ἐλάχιστου ὑπολείμματος νεφροῦ.

Κατὰ συνέπειαν, θεωρητικῶς τοῦλάχιστον, ἂν ὁ πάσχων διαφύγῃ τοὺς κινδύνους τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ (μολύβδωσις) καὶ τῆς κακῆς διαίτης καὶ ἀποφύγῃ πάσας τὰς περιστάσεις, τὰς δυναμένας νὰ ἐπενέγκωσι νέον κτύπημα κατὰ τῶν νεφρῶν, ἡ οὐραιμία ἀποτρέπεται πρὸς στιγμὴν. Θέλει δὲ φέρει οὕτως ἐπὶ πολὺν χρόνον νεφρὸν ἐλάχιστον μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν δι' οἰασδὴποτε ἐπεμβάσεως ἡ περίοδος τῆς ἰσορροπίας θέλει περατωθῇ. Προσέτι δὲ ἡ ἔκφρασις τῆς σμικρύνσεως τοῦ ὅγκου εἶναι ἀνακριβής· ἔδει δὲ νὰ λέγωμεν ἀτροφίαν καὶ ἐξαφάνισιν τοῦ ἀδενώδους στοιχείου καὶ τοῦ διηθητικοῦ συστήματος· διότι δι' ἄλλοτε ἄλλων μεθόδων ἡ νεφρικὴ ἀνεπάρκεια παράγεται θετικῶς.

Αἱ ὀξείαι νεφρίτιδες μετὰ δευτεροπαθοῦς ἀτροφίας, αἱ χρόνιαι μετὰ βραδείας ἀτροφίας, αἱ ἀτροφικαὶ ἀλλοιώσεις, αἱ συνεπεῖα διπλῶν ὑδρονεφρώσεων ἐπερχόμεναι, ἡ ἐξαφάνισις τοῦ ἀδένος, ἡ κατόπιν κυστικῆς ἐκφυλίσεως τοῦ ὀργάνου ἐκδηλουμένη, εἶναι τῇ ὄντι ἀλλοιώσεις, ὧν τὸ ἰσοδύναμον ἔχει ἤδη ἀποδειχθῇ.

Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ ἐξετάζειν τὴν παθολογίαν τοῦ νεφροῦ, ὡς βλέπομεν, βασίζεται ἐπὶ φυσιολογικῶν δεδομένων, ἅτινα δυνάμεθα νὰ δίδωμεν. Οὗτος λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν τόσῃ ποικίλην αἰτιολογίαν τῶν νεφριτίδων, σπουδάζει αὐτὰς κυρίως ἐν ταῖς ἀπωτέρω αὐτῶν συνεπειαῖς. Δεικνύει δὲ πῶς οἱ διάφοροι μολυσματικοὶ παράγοντες, ἀλλ' ἰδίᾳ αἱ τοξικομολύνσεις καὶ δηλητηριάσεις, ἔρχονται εἰς συνάφειαν πρὸς τὰ ἐκκριτικὰ ἐπιθήλια καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν ἥθμὸν, καὶ τίνες αἱ ἀλλοιώσεις αἱ προκύπτουσαι ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου τούτου τραυματισμοῦ.

Ἐπεξηγοῦμεν τότε πῶς ἐκάστη νέα προσβολὴ συνεπάγεται ἀνιά-

τους ἀλλοιώσεις καὶ πῶς τὸ ὄργανον ἐπαπειλεῖται ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτοῦ διὰ τῆς σφοδρότητος ἢ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν προσβολῶν. Αἱ ἀλλοιώσεις τοῦ συνδετικοῦ ἱστοῦ, καθὼς καὶ αἱ τῶν ἐπιθηλίων ἀείποτε προκύπτουσιν ἐκ προγενεστέρας φλεγμονῆς. Ἡ φλεγμονὴ τοῦ συνδετικοῦ ἱστοῦ δὲν ἐξακολουθεῖ, οὔτε ἀντανακλᾷ ἐπὶ τῶν παρακειμένων ἱστῶν, διότι πᾶσα ἀλλοίωσις παριστᾷ τετελεσμένην νοσηρὰν ἐπεξεργασίαν. Ἵνα δὲ ἀλλοιώσις τις προχωρήσῃ καὶ ὄργανόν τι καταστραφῇ, ἀνάγκη ἵνα αὐτὴ ἢ αἰτία τοῦ κακοῦ ἐπαναληφθῇ ἢ καὶ ἕτερόν τι ἐρεθιστικὸν στοιχεῖον ἐπεμβῇ.

Ἐχὼν ὥς ἐφόδιον τὰς γνώσεις ταύτας ὁ ἱατρὸς θέλει φροντίσει κυρίως ἵνα καθορίσῃ ὥς οἷόν τε ἀκριβέστερον, τίς ὁ βαθμὸς τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ ἀδένο· διότι τόσῳ μακρὰν εὐρισκόμενος τῆς ἀρχικῆς νόσου ἀδύνατον νὰ σκεφθῇ περὶ προσβολῆς αὐτῆς κατ' οὐσίαν· δὲν πρέπει δὲ νὰ διευθύνῃ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ κατὰ τῆς ὁστρακιδώδους, τῆς ἀρθριτικῆς, τῆς ἐλαιογενοῦς ἢ συφιλιδικῆς νεφρίτιδος, ἅτε εὐρισκόμενος πρὸ καταστάσεως κινδυνωδестаῆτος, καθ' ἣν ἡ νεφρική λειτουργία ἐπαπειλεῖται καὶ ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ νεφροῦ ἐπὶκρίνεται. Πᾶσαι αἱ προσπάθειαι δεόν νὰ σκοπῶσι τὴν ἀποφυγὴν παραγωγῆς ὀριστικῆς ἀνεπαρκείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΣΥΜΦΟΡΗΣΕΩΣ

ὑπὸ ALBERT ROBIN (μέλους τῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας).

1

Διαίρεσις τῶν νεφρικῶν συμφορήσεων.

Αἱ νεφρικαὶ συμφορήσεις ὑποδιαίρουνται εἰς ἐνεργητικὰς καὶ παθητικὰς. Αἱ ἐνεργητικαὶ εἶναι πρωτοπαθεῖς ἢ δευτεροπαθεῖς.

Αἱ ἐνεργητικαὶ καὶ πρωτοπαθεῖς νεφρικαὶ συμφορήσεις, ὥς ἀπεπειράθημεν νὰ ἐξατομικεύσωμεν πρό τινων ἐτῶν, εἶναι πυρετικαὶ παθήσεις πιθανώτατα μολυσματικῆς προελεύσεως, καθ' ὅς ὁμως ἡ φύξις ὑπέχει μεγίστην αἰτιολογικὴν ἀρχήν. Διακρίνομεν δὲ τὴν ἀπλὴν καὶ τὴν τυφοειδῆ νεφρικὴν συμφορήσιν. Καὶ ἡ μὲν πρώτη εἶναι ἱκανῶς συχνή, ἀλλὰ συνήθως παραγνωρίζεται· διότι ἂν μὴ ἐξετάσῃ τις τὸ οὔρον, φρονεῖ, ὅτι πρόκειται περὶ ὀσφυαλγίας, καταρρώδους ἐρπητικοῦ πυρετοῦ ἢ καὶ γαστρικισμοῦ. Ἐὰν δ' ἐξετάσῃ τὸ οὔρον, ἐξελέγχει χρῶμα βοείου ζωμοῦ μετ' ὑπερύθρων ἀνταυγιῶν, ὅψιν θολήν, λεύκωμα ἄφθονον, πολυάριθμα ἐρυθρὰ καὶ λευκὰ αἰμοσφαίρια μετὰ ὑαλιδῶν καὶ ἐπιθηλιακῶν κυλίνδρων ἐν τῷ ἰζήματι· τότε ἐπέρχεται ἀμέσως ἡ σκέψις ὀξείας νεφρίτιδος. Τὰ γενικὰ συμπτώματα παρεμφέρουσι πρὸς τὰ τῆς ἀρχομένης πυρεξείας, ἀλλὰ μετὰ τινος διακυμάνσεως ἡ θερμοκρασία ἀποκαθίσταται φυσιολογικὴ καὶ τὰ γενικὰ συμπτώματα ἀμέσως ἐλαττοῦνται μετὰ ἢ ἄνευ κρίσεως τῶν ἰδρώτων. Ἡ λευκωματοιρία, ὅσῳ δαψιλὴς καὶ ἂν ᾖ, εἶναι οὐσιωδῶς παροδική, καὶ μετὰ τινος ἡμέρας τὰ πάντα ἐπανέρχονται εἰς τὸ κατὰ φύσιν. Ἄλλ' ἡ βραδύτης τῆς ἀναρρώσεως ἀποτελεῖ μοναδικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ταχύτητα τῆς ὀξείας περιόδου τῆς νόσου ταύτης. Τὸ ἄτομον εἶναι ἐξησθενημένον, ὥς εἰ εἶχε πάθει νόσον βαρεῖαν καὶ μακροχρόνιον· ἡ βραχεῖα αὕτη νόσος οἶονεὶ ἐξήντηλσεν αὐτόν. Διατελεῖ δὲ ὡχρός, ἄνευ δυνάμεων, λίαν ἰσχνός καὶ ἄνευ ὀρέξεως, κατόπιν ὁμως ἀνακτᾷ ταχέως δυνάμεις, εὐθὺς ὡς δυνηθῇ νὰ λαμβάνῃ τροφήν,

Ἡ τυφοειδὴς μορφή ἔχει πορείαν σοβαρωτέραν, καὶ ὀλίγας ἀπαντῶμεν περιπτώσεις, καθ' ἃς δὲν ἀντιλαμβάνομεθα, ὅτι πρόκειται περὶ κοιλιακοῦ τύφου· καθόσον τὰ τυφικά συμπτώματα εἶναι λίαν ἔντονα. Ἀλλ' ἡ ἔλλειψις ἐρυθρῶν κηλίδων, ὁ φυσιολογικὸς ὄγκος τοῦ σπληνός, ἡ σπανιότης τῆς διαρροίας, τὸ μέγα ποσὸν τοῦ λευκώματος καὶ οἱ λοιποὶ χαρακτῆρες τοῦ οὔρου, εἶναι τόσα διακριτικὰ σημεῖα, εἰς ἃ ἐπιπροστίθεται ἡ βραχεῖα ἐξέλιξις τῆς νοσηρᾶς ἐπεξεργασίας, ἥτις δὲν ὑπερβαίνει τὰς δύο ἐβδομάδας.

Αἱ μορφαὶ αὗται τῆς ὀξείας νεφρικῆς συμφορήσεως ἀνάγονται εἰς τὴν τάξιν τῶν μολυσματικῶν νοσημάτων.

Ἀνάγκη νὰ κατατάξωμεν εἰς τὰς προηγουμένας νοσηρὰς μορφὰς τὰς ὀξείας νεφρικὰς συμφορήσεις, τὰς ὑπὸ διαφορῶν δηλητηρίων προκαλουμένας, οἷων τῆς κανθαρίδος, τοῦ αἰθερίου ἐλαίου τῆς τερεβενθίνης, τοῦ αἰθερίου ἐλαίου, τοῦ σινάπεως ἢ ὑπὸ τῶν δηλητηρίων, ἅτινα ἀποστεατοῦσι τὸ ὄργανον, ἀφ' οὗ διερεθίσωτιν αὐτό, ὡς ὁ φωσφόρος, τὸ ἀρσενικόν, ὁ μόλυβδος, μεταλλικά τινα ὀξέα, κτλ. Τότε τὸ δηλητήριο προέρχεται ἐξωθεν ἀντὶ νὰ παραχθῇ ἐν τῷ ὀργανισμῷ, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν προρρηθεισῶν μορφῶν.

Καθ' ὅλα τὰ γεγονότα ταῦτα ἡ νεφρική συμφορήσις ἀποτελεῖ, ἂν μὴ πᾶσαν τὴν νόσον, τοῦλάχιστον τὴν ἐπικρατοῦσαν ἔκφρασιν αὐτῆς. Κατὰ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, ὧν ἔπεται ἡ ἀπαρίθμησις, ἡ συμφορήσις συνδέεται πρὸς προγενεστέραν πάθησιν καὶ μόνον στοιχεῖον ταύτης ἀποτελεῖ.

Ἀναφέρωμεν τὰς νεφρικὰς συμφορήσεις τῶν μολυσματικῶν νόσων, οἷων τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, τῆς ὀστρακίᾳς, τῆς ἰλαρᾶς, τοῦ ἐρυσιπέλατος, τῆς διφθερίτιδος, τοῦ ἐλαιογενοῦς μιάσματος κτλ., αἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποτελοῦσιν ἀπλῶς τὸ πρῶτον στάδιον τῆς νεφρίτιδος. Κατόπιν ἔρχονται αἱ συμφορήσεις τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, καὶ αἱ συνεπεῖα ἐκτενῶν ἐγκαυμάτων τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐπικαλύμματος ἀναπτυσσόμεναι, αἱ προσβολαὶ ὀξείας νεφρικῆς συμφορήσεως, ἃς ἐσημειώσαμεν ἐπὶ τῶν μεγάλων πολυουριῶν, καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς προφυματικῆς πολυουρίας, τέλος ἐκεῖναι, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν παραγωγὸν ὄρον τῆς αἰμοσφαιρινουρίας.

Αἱ παθητικαὶ νεφρικαὶ συμφορήσεις εἶναι συνήθως ἀποτέλεσμα καθολικῆς φλεβικῆς στάσεως. Παρατηροῦνται δὲ ἐπὶ τῶν ὀρ-

γανικῶν παθήσεων τῆς καρδίας, βαλβιδικῶν ἢ μυοκαρδιακῶν, ἐπὶ τῶν πνευμονικῶν παθήσεων, τῶν παρακωλυουσῶν τὸν ροὴν τοῦ αἵματος εἰς τὴν δεξιάν καρδίαν (πνευμονικαὶ σκληρώσεις, φθίσις, ἐμφύσημα), ἐπὶ τῆς κίρρώσεως τοῦ ἥπατος, ἐπὶ τῆς θρομβώσεως τῶν νεφρικῶν φλεβῶν, κτλ.

Εὐνόητον, ὅτι ἐνώπιον τῆς ποικιλίας τῶν αἰτίων τῶν συμφορήσεων τοῦ νεφροῦ δὲν ὑπάρχει ἐνιαία τις πρὸς ταύτας θεραπείαι· διότι ἡ θεραπεία τῆς αἰτιολογικῆς νόσου δεόν ἀείποτε νὰ πρωτεύῃ, αὐτῆς ταύτης τῆς συμφορήσεως ἀπαιτούσης ἀπλῶς δευτερεύουσιν ἐπέμβα-σιν, ἧς ὁ μόνος σκοπὸς ἔσται ἡ τοῦ ὀργάνου εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπά-νοδος. Μόνη ἡ πρωτοπαθὴς ὀξεία νεφρική συμφορήσις ἔχουσα ὠρι-σμένην αὐτοτέλειαν θέλει ἀξιωθῇ ἰδίᾳς θεραπείας.

2.

Θεραπεία τῆς ὀξείας πρωτοπαθοῦς νεφρικῆς συμφορήσεως.

Τῆς παθήσεως ταύτης αὐτόματον τάσιν πρὸς ἴασιν παρουσιαζού-σης—καθ' ὅσον οὐδεμία τῶν περιπτώσεων, ἃς παρατηρήσαμεν, ἀπέ-ληξεν εἰς θάνατον, ὡσάκις οἱ νεφροὶ ἦσαν προηγουμένως ὑγιεῖς — ἡ θεραπεία αὐτῆς εἶναι ἀπλουστάτη.

Ἀνάγκη πρὸ παντὸς ν' ἀπαλλαγῇ τῆς συμφορήσεως ὁ νεφρὸς καὶ διευκολυνθῇ ἡ κυκλοφορία. Διὸ ὁ J. Renaut, ἐν τινι μελέτῃ σχοῦση μεγάλην φήμην, καὶ βράδιον ὁ Tuffier ἀπέδειξαν, ὅτι ὑπῆρ-χον ἀναστομώσεις μεταξὺ τῶν ἐπιπολῆς φλεβῶν καὶ τῶν τοῦ πε-ρινεφρικοῦ φλεβικοῦ συστήματος, ἀφ' οὗ αἱ φλέβες τοῦ συστήματος τούτου συγκοινωνοῦσιν εὐρέως πρὸς τὰς τοῦ τριγώνου τοῦ J.—L. Petit. Ἐπομένως τελοῦντες διὰ ββελλῶν ἢ κάλλιον δι' αἱματηρῶν σικυῶν τοπικὴν ἀφαίμαξιν ἐπὶ τῆς ὀσφυικῆς χώρας, τῆς ἀντιστοίχου τῷ τριγώνῳ τούτῳ, ἔχομεν πᾶσαν πιθανότητα ἀμέσου τροποποιή-σεως τῆς κυκλοφορίας τοῦ νεφροῦ καὶ προκλήσεως ἀναιμίας τοῦ ὀρ-γάνου. Τρεῖς ἢ τέσσαρες αἱματηραὶ σικύαι ἑκατέρωθεν ἔξαρκουσι συνήθως καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἀνανεοῦνται, ἐὰν κριθῇ ἀνεπαρκὴς ἡ ἀφαίμαξις.

Δέον προσέτι ν' ἀναγραφῇ ἀπόλυτος ἀνάπαυσις ἐν τῇ κλίνῃ καὶ γαλακτικὴ διαίτα ἀπόλυτος. Ἐν τούτοις, ἐὰν τὸ οὔρον ἦναι λίαν αἰ-

μόφурτον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἢ ἂν αἱ σικύαι δὲν ἡλάττωσαν ποσῶς τὴν αἵματουρίαν, ἀνάγκη νὰ χορηγήσωμεν ἀνὰ πᾶσαν ὥραν κατὰ μεγάλα κοχλιάρια πόμα 120 μέχρι 150 γράμμων περιέχον 20 ἕως 40 σταγόνας ὑπερχλωριούχου σιδήρου.

Pr. Solution officinale de perchlorure	
de fer à 30° Baumé.....	1—2 grammes
Sirap simple.....	30 —
Eau distillée.....	100 —

F. s. a. Potion.

Α. Φαρμακευτικοῦ διαλύματος ὑπερχλω-	
ριούχου σιδήρου 30 βαθμῶν Baumé	1—2 γράμματα
Σεραπίου ἀπλοῦ.....	30 —
Ἀπεσταγμένου ὕδατος.....	100 —

Παρασκεύασον πόμα.

Διακόπτομεν τὸ πόμα τοῦτο, εὐθὺς ὡς τὸ οὔρον ἀποβάλλῃ τὸ βαθὺ χρῶμα αὐτοῦ, καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν ὀδηγοῦμενοι ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς γλώσσης χορηγοῦμεν ἀλατοῦχον καθαρτικόν.

Ἐπὶ τῆς τυφοειδοῦς μορφῆς καὶ πάλιν ἡ αὐτὴ ἀγωγὴ παρέχει τὰ ταχύτερα ἀποτελέσματα μετὰ τῆς διαφορᾶς, ὅτι ἀγαθὸν ἐπιφέρομεν ἀποτέλεσμα ἐπιτρέποντες ὀλίγον οἶνουχον ὕδωρ. Ἄν τὰ συμπτώματα ᾧσι λίαν ἔντονα, δύναται τις νὰ χορηγήσῃ καὶ τὸ πόμα τοῦ Todd. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμετέρων περιπτώσεων, τὸ οἰνόπνευμα εἰς τὴν δόσιν τῶν 40 γράμμων ἀνὰ εἰκοσιτετράωρον ἐν πόματι παρέσχεν ἔξοχα ἀποτελέσματα. Τὸ λεύκωμα σχεδὸν αὐθαρρὲ ἐξέλιπε μετὰ τὴν χρῆσιν τούτου καὶ τὸ οὔρον ἐγένετο ἥττον θολόν καὶ ἥττον ἰζηματώδες. Οὐχ' ἥττον ὁμῶς ἤθελον παρουσιασθῇ σοβαραὶ χαλεπότητες διὰ τῆς λίαν παρατεταμένης χρήσεως τοῦ οἰνοπνεύματος· διότι εἰς τινὰ ἄρρωστον, εἰς ἣν συνέβη τὸ τοιοῦτο ἔνεκα λάθους τῆς νοσοκόμου, ὑπετροπίασε προσκαίρως ἡ λευκωματουρία καὶ πεποίθαμεν, ὅτι τὸ οἰνόπνευμα ἐπηρεάσε τὴν κατάστασιν αὐτῆς.

Εἰς τινὰ βαρυτάτην περίπτωσιν, ἣν εἶχεν ὑπὸ θεραπείαν ὁ J. Renaut δὲν ἐδίστασε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ ψυχρὰ λουτρά, ἐπιτυχία δ' ἔσπεψε τὴν ἐπέμβασιν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ λουτροθεραπεία δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ θέσιν ἐν τῇ συστηματικῇ θεραπείᾳ τῆς νεφρικής συμφορήσεως· διότι αὕτη ἱᾶται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἂν καὶ οὐχὶ

πάντοτε διὰ τῶν ἄνωθι ἐκτιθεμένων ἀπλῶν μέσων· διὸ μόνον ἐπὶ τῶν ἐξαιρετικῶς βαρειῶν περιπτώσεων ἐπιτρέπεται ἡ λουτροθεραπεία.

Ὅποτεν ἡ θερμοκρασία ἐπανακάμπη εἰς τὸ κατὰ φύσιν καὶ τὸ αἷμα ἐξαφανίζεται ἐκ οὗ οὔρου, δὲν πρέπει νὰ θεωρῇ τις τὸν ἄρρωστον ὡς ἰαθέντα καὶ ἡ ἀνάγκη αὐτοῦ ἀπαιτεῖ τὰς μεγαλητέρας προφυλάξεις. Ἀνάγκη νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ ἀπόλυτος γαλακτοθεραπεία, ἐφ' ὅσον τὸ οὔρον περιέχει καὶ τὸ ἐλάχιστον ἵχνος λευκώματος ἢ ἐφ' ὅσον ἡ μικροσκοπικὴ ἔρευνα τοῦ ἰζήματος θέλει ἀποκαλύπτει τὴν παρουσίαν λευκῶν αἰμοσφαιρίων ἢ κυλίνδρων, οἵτινες ἐπιμένουσιν ἐνίοτε καὶ ὅποτεν ἔτι τὸ αἷμα ἐξαφανισθῇ τοῦ οὔρου. Δυνάμεθα προσέτι νὰ χρησιμοποιήσωμεν ἕτερόν τι στοιχεῖον ὅπως κρίνωμεν περὶ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν δεόν νὰ διακόψωμεν τὴν γαλακτοθεραπείαν, τὸ βάρος δηλ. τοῦ ἄρρώστου. Ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐξακολουθῇ ἐλαττούμενον, ἀνάγκη νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ γάλακτος. Εἴτα δ' ὅποτεν τὸ λεύκωμα καὶ τὰ λευκοσφαίρια ἐξαφανισθῶσι τοῦ οὔρου, ὅποτεν δηλ. τὸ βάρος τοῦ σώματος μείνῃ στάσιμον, θέλομεν ἐπαναρχίσει τὴν τροφήν, εἴτε διὰ ψοῦ βραστοῦ καὶ ὀλίγου πεφρυγμένου ἄρτου, εἴτε διὰ 50 γράμμων ὠμοῦ κρέατος, αὐξάνοντες βαθμιαίως τὴν δόσιν, χωρὶς πρὸς τοῦτο νὰ διακόψωμεν τὴν γαλακτοθεραπείαν. Εἶναι δὲ δύσκολον νὰ διαγράψωμεν ἀπολύτους κανόνας, ὡς πρὸς τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν τροφήν· καθ' ὅσον ἀνάγκη νὰ ὀδηγηθῶμεν πολὺ ἐκ τῆς ἀτομικότητος ἐκάστου ἄρρώστου, λαμβάνοντες ὡς γνώμονα τῆς ἡμετέρας ἀγωγῆς τὴν βραδυτάτην ἐπάνοδον εἰς τὴν φυσιολογικὴν τροφήν, ὅσχιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν ἄλλως τε ἢ τε ὄρεξις καὶ αἱ παρακλήσεις τῶν ἄρρώστων.

Ἐνδιαφέρει ἐπίσης κατὰ τὴν τόσῃ σπουδαίαν περίοδον ταύτην τῆς ἀναρρώσεως νὰ ἐπαγρυπνῶμεν δραστηρίως ἐπὶ τὰς λειτουργίας τοῦ δέρματος καὶ πρὸς τοῦτο θέλομεν βοηθεῖ τὴν φυσιολογικὴν τάσιν τοῦ δέρματος· διότι περὶ τὸ τέρμα τῆς ὀξείας περιόδου ἢ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀναρρώσεως, οἱ ἄρρωστοι ἔχουσι ἐφιδρωτικὴν τάσιν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἔντονον, ἀείποτε παρακολουθουμένην ὑπὸ ὑφέσεως τῶν κυριωτέρων συμπτωμάτων. Ὁ κρίσιμος τρόπος τῆς διευκολύνσεως τῆς κρίσεως ταύτης τῶν ἰδρώτων εἶναι ἡ ἀπόλυτος διαμονὴ τῶν ἄρρώστων ἐν τῇ κλίνῃ ἐφ' ὅσον ἢ εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπάνοδος δὲν γείνητελεία· διότι αἱ παλιγοκότησεις δὲν εἶναι σπάνιαι καὶ πᾶσαι, ὅσας

παρετηρήσαμεν, προήλθον ἐκ ψύξεως κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς ἀναρρώσεως.

Μετὰ τὴν πλήρη ἴασιν ἀνάγκη νὰ μὴ ἐγκαταλίπωμεν τὰ ἄτομα εἰς ἑαυτά· διότι λίαν πιθανόν, ἂν μὴ ἀποδεδειγμένον, ὅτι ἡ πρωτοπαθὴς τοῦ νεφροῦ συμφορῆσις δημιουργεῖ ἐν τῷ ὀργάνῳ τούτῳ ἔδραν ἥττονος ἀντιστάσεως. Διὸ δέον νὰ ἐξετάζωμεν τακτικῶς τὸ οὖρον, νὰ ἐπιβλέπωμεν τὴν γενικὴν διαίταν τῆς τροφῆς καὶ νὰ συμβουλευώμεν, ἅμα τῷ θέρει, ὑδρομεταλλικὴν θεραπείαν εἰς Royat, Saint-Nectaire, κτλ. ἢ εἰς σιδηρούχους θερμὰς οἶαι αἱ τῶν Forges, Bussang, κτλ., ἐὰν ἐμμένωσιν ἀναιμίας συμπτώματα.

Ἐπὶ τῶν τοξικῶν νεφρικῶν συμφορῆσεων, αἱ αὐταὶ παρατηρήσεις εὐρίσκουσι τὴν ἐφαρμογὴν των, καίτοι σπανίως ἔχομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ θεραπεύωμεν τοιαύτας, ἅτε ἀποτελούσας τὴν πρώτην καὶ σύντομον περίοδον τῶν μολυσματικῶν νεφριτίδων, αἵτινες ἀπαιτοῦσιν ἰδιάζουσιν θεραπείαν. Προσθέσωμεν μόνον, ὅτι κατὰ τὰ πρῶτα στάδια τῆς μορφῆς ταύτης τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ἣν περιεγράψαμεν τῷ 1877 ὑπὸ τὴν προσωκυμίαν τῆς νεφρικῆς μορφῆς, ἀνύσιμος ἐνίοτε δείκνυται ἡ χρῆσις τῆς ἐργοτίνης ἐντὸς πόματος εἰς δόσιν 1 μέχρι 3 γράμμων δι' ἡμέρας. Εἰς δύο περιπτώσεις, ἐν ἄλλαις τοιαύταις, εἶδομεν τὸ αἷμα ἐξαφανιζόμενον τοῦ οὔρου καὶ τὸν ἄρρωστον ἰώμενον ἄνευ δευτεροπαθοῦς νεφρίτιδος μετὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἱάματος τούτου.

3.

Θεραπεία τῶν παθητικῶν συμφορῆσεων τοῦ νεφροῦ.

Ἐπειδὴ αἱ παθητικαὶ νεφρικαὶ συμφορῆσεις παρατηροῦνται κυρίως κατὰ τὰς προέχωρημένας περιόδους τῶν νοσημάτων τῆς καρδίας, θὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει κυρίως τὴν θεραπείαν τοῦ καρδιακοῦ νεφροῦ.

Τότε ἡ γαλακτικὴ διαίτα ὑποδύεται σπουδαιότητα ἐπείγουσας θεραπείας. Ἡ δόσις ἔσται τριῶν λίτρων (937 $\frac{1}{2}$ ὄνυ.) τὸ εἰκοσιτετράωρον. Ἡ ποσότης αὕτη ληφθήσεται κατ' ἴσας δόσεις ἀνὰ ἴσα διαστήματα, ἐπὶ παραδείγματι 200 ἕως 260 γράμματα καθ' ὥραν κατὰ τὰς δώδεκα ἢ δεκαπέντε τῆς ἐγγρηγόρσεως ὥρας. Ἄν δὲ τὸ γάλα δὲν ᾔηναι ἀνεκτόν, ἐπιπροστίθεται ὀλίγον σέλτσιν ὕδωρ, ὕδωρ τοῦ Soulmatt, τοῦ Vals ἢ τοῦ Évian.

Ὅποτεν ὁμως δὲν ἦναι πάντῃ ἀνεκτὸν εἶτε ἕνεκεν ἀποστροφῆς πρὸς τὸ γάλα ἀρρώστων τινων, εἶτε διότι προκαλεῖ ἐν τῷ στομάχῳ βουτυρικάς ζυμώσεις, ὁ Germain-Sée παραγγέλλει τὸ γαλακτοσάκχαρον, ὃπερ ἀμέσως κατέκτησε τὴν ἑαυτοῦ θέσιν ἐν τῇ θεραπευτικῇ. Ἀναγράφομεν 100 γράμματα γαλακτοσακχάρου δι' ἡμέρας εἰς δύο λίτρας ὕδατος διαλελυμένου, ληπτέας κατὰ κανονικὰ διαστήματα, ἀπαγορεύοντες πᾶν ἄλλο ποτόν. Ἐπιπροσθέτομεν δ' ἐνίοτε ἀνυσίμως τῇ διαλύσει τοῦ γαλακτοσακχάρου ἓν γράμμον ὀξικοῦ καλίου ἀνὰ λίτρον διαλύσεως.

Ἐὰν δὲ τὸ γάλα καὶ τὸ γαλακτοσάκχαρον ἀποθῶσιν ἀνεπαρκῆ ὅπως θεραπεύσωσι τὴν ὀλιγουρίαν, ἥτις εἶναι ἐν τῶν οὐσιωδῶν σημείων τῆς παθητικῆς συμφορῆσεως τοῦ νεφροῦ, δέον νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰ φάρμακα, ἀναγράφομεν δὲ συνήθως τὸ ἐξῆς σκεύασμα :

Pr. Poudre de feuilles de digitale...	0,60	
faire infuser dans		
Eau bouillante	150	grammes
Ajoutez		
Iodure de potassium.....	2	»
Acétate de potasse.....	2	»
Ergotine	2	»
Sirop de cinq racines.....	30	»

F. s. a. Potion

Λ. Κόνεως φύλλων δακτυλίτιδος.....	0,60	ύφεκ.
Ἐγχυσον εἰς		
Ὑδατος ζέοντος	150	γράμματα
Πρόσθετε		
Ἰωδιούχου καλίου.....	2	»
Ὄξικοῦ καλίου	2	»
Ἐργοτίνης.....	2	»
Σιροπίου τῶν πέντε ριζῶν.....	30	»

Παρασκεύασον πόμα.

Ληφθεῖτω ἐν κοχλιάριον τοῦ καφέ ἀνὰ πᾶσαν ἕκτην ὥραν· αὐξηθήτω βαθμιαίως ἡ δόσις, ἂν ἡ διούρησις δὲν παραχθῇ πρὸ τῆς 3δης ὥρας.

Ἐν τῇ συνταγῇ ταύτῃ συνδυάζονται τὰ ἐξῆς φάρμακα :

α'.—Ἡ δακτυλίτις, καρδιοδιουρητικὸν φάρμακον, ρυθμίζον τὴν κυκλοφορίαν, ἔχον τὴν ἐνδειξιν αὐτῆς ἐπισημοτέραν, ἐσάκις πρόκειται νὰ ἐπανορθωθῇ ἡ ἰσορροπία μεταξὺ τῆς ἀρτηριακῆς καὶ φλεβικῆς κυ-

κλοφορίας καὶ προκαλοῦν τὴν διούρησιν διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς καρδιακῆς δράσεως καὶ τῆς ἀρτηριακῆς θλίψεως.

β'.—Τὸ ἰωδιοῦχον κάλιον, ὅπερ οὐδόλως ἀναμένει τις νὰ συναντήσῃ ἐνταῦθα μετὰ τῶν ἐπικρατουσῶν ἡμαρτημένων γνωμῶν περὶ τῆς τοξικότητος τῶν ἀλάτων τοῦ καλίου, κυρίως ἐπὶ νεφρικῆς ἀνεπαρκείας, ἐνισχύει τὴν συστολὴν καὶ διευκολύνει τὴν κυκλοφορίαν διαστέλλον τ' ἀγγεῖα (G. Sée).

γ'.—Ἡ ἐργοτίνη διὰ τῆς ἐπενεργείας αὐτῆς ἐπὶ τῶν λειῶν ἰνῶν τῶν ἀγγείων ἀνυפוῖ τὴν συσταλτικότητά τῶν ἀγγείων, ἥτις ἐπιπροστίθῃσι τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς τῇ τῆς καρδίας, ἐνισχυομένης ὑπὸ τῆς δακτυλίτιδος.

δ'.—Τὸ ὀξικὸν κάλιον διουρητικὸν ἄμεσον, μεταμορφοῦται ἐν τῷ ὀργανισμῷ εἰς ἀνθρακικὸν κάλι καὶ συντελεῖ εἰς τὴν μικρὰν ἐλάττωσιν τῆς αἰέποτε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐρεθιστικῆς ὀξεινότητος τοῦ οὔρου.

ε'.—Τέλος τὸ σιροπίον τῶν πέντε ριζῶν γλυκαίνει τὸ πόμα ἐπιπροσθέτον τὰς ἀσθενεῖς αὐτοῦ διουρητικὰς ιδιότητας.

Εἶναι ἐπεῖγον νὰ ἀρχώμεθα τῆς θεραπείας κενοῦντες τὸ ἔντερον διὰ καθαρικοῦ, ὅπερ ἔχει προσέτι τὴν ιδιότητα τοῦ προκαλεῖν διὰ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος παροχέτευσιν ἥς τὰ ἀντιφλογιστικὰ ἐπὶ τοῦ νεφροῦ ἀποτελέσματα δὲν εἶναι ἀνάξια λόγου. Ὡς πρὸς τοῦτο ἡ ἐκλογή εἶναι μεγίστη. Ἐὰν ἀποταθῶμεν εἰς τὰ δραστικά, τὸ σύνθετον βάμμα τῆς ἱαλάπνης (*eau de vie allemande*) συνδυαζόμενον τῷ σιροπίῳ τοῦ ράμνου ἀπολαύει δικαίως φήμης. Ἐὰν προτιμήσωμεν τὰ ἀλατούχα καθαρτικά, συμβουλευόμεν κατὰ προτίμησιν τὸ θεικὸν νάτριον, ὅπερ ἀπορροφώμενον ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ ἐντέρου ἀπεκρίνεται διὰ τοῦ νεφροῦ προκαλοῦν διούρησιν, ὅποταν τὰ καθαρτικά ἀποτελέσματα τελειώσωσι.

Ἐὰν δι' αἰονόηποτε λόγον, ἐν ἄλλοις ἔνεκα μὴ ἀνεκτικότητος τοῦ στομάχου, ἢ χορηγήσις καθαρτικοῦ τινος ᾗναι ἀδύνατος, δεόν νὰ χρησιμοποιῶμεν τὴν ὑποδόριον ἔννεσιν δύο γράμμων διαλύσεως εἰς τὸ τέταρτον θειικοῦ νατρίου, μέσον ἀπιστότερον, ἀλλὰ παρέχον ἐνίοτε ἀποτελέσματα τόσῳ ἐκπληκτικά, ὅσῳ καὶ δυσερμηνεύτα.

Ἄλλ' εἰς πολλὰς περιπτώσεις τὰ προηγούμενα μέσα ἀποβαίνουσιν ἀνεπαρκῆ. Τότε δεόν ν' ἀποταθῶμεν εἰς ἀντιβαλλόμενα ὑποδεέ-

στερα φάρμακα, ὧν τὰ γενικά ἀποτελέσματα εἶναι ἀβεβαιότερα, ἀλλὰ τῶν ὁποίων ἡ χρῆσις ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας εἰς τινὰς εἰδικὰς περιπτώσεις.

Οὕτω τὸ καλόμελι ἐγκωμιασθὲν ὑπὸ τοῦ Zacharijn τῆς Μόσχας καὶ ὑπὸ τοῦ Jendrassick, θεωρηθὲν δ' ὑπὸ τοῦ Germain-Sée ὡς διουρητικὸν τῆς ἐσχάτης ὥρας, δύναται νὰ χρηγηθῇ ἐπὶ 48 ἢ 72 ὥρας τὸ πολὺ, εἰς ὁσείας 0,40 ὑφεκατογραμ. τὸ εἰκοσίτετράωρον εἰς τέσσαρα ξηρία ἐκ 0,10 ὑφεκατογρ., ληπτέων ἀνὰ πᾶσαν ὥραν.

Ἡ κομβοαμαρίνη δὲν ἔδωκεν ἡμῖν θετικά ἀποτελέσματα, τοῦθ' ὅπερ δὲν σημαίνει, ὅτι δὲν δύναται καὶ νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐν ἀνάγκῃ.

Μετὰ τοῦ G. Sée ἀποκρούομεν ἀπολύτως τὴν στροφαντίνην καὶ τὸν στρόφαντον, ἅτινα εἶναι ἀληθῆ διηγητήρια τοῦ νεφροῦ, καθὼς καὶ τὴν σπαρτεΐνην καρδιοτονικὸν ἄνευ ἐκδήλου διουρητικῆς ἐνεργείας (G. Sée).

Ὑπολείπονται ἡ κοφεΐνη καὶ ἡ θεοβρωμίνη, ὧν τ' ἀποτελέσματα εἶναι λίαν παροδικὰ καὶ αἱ ὁποῖαι σχεδὸν δὲν φαίνονται ἐπενεργοῦσαι, ὅποτεν οἱ νεφροὶ πάσχουσιν ἰσχυρὰν συμφοράρην.

Ὡς μέσζ ἐπιβοηθητικά πρέπει νὰ προσθέσωμεν, τοῦλάχιστον πρὸς τὸ φαινόμενον, τὰ μεγάλα κλύσματα ψυχροῦ ὕδατος, τὴν ἐφαρμογὴν ἀναιμάκτων ἢ αἱματηρῶν σικυῶν ἐπὶ τῆς ὀσφυϊκῆς χώρας, τὰ σιναπούχα ποδόλουτρα, τὰς εἰσπνοὰς τοῦ ὀξυγόνου καὶ τὰ χλιαρὰ λουτρά.

Ἡ ἰατρεία, ἥτις προηγεῖται, ἀφορᾷ κυρίως τὴν συμφορὴν τοῦ νεφροῦ· ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν, ὅτι αὕτη εἶναι δευτεροπαθὴς ὡς πρὸς τὴν καρδιακὴν πάθησιν καὶ ὅτι ἐκ ταύτης καὶ ἐκ τῶν καθ' ἑκαστα αὐτῆς δεόν κυρίως νὰ ὀδηγηθῶμεν ὅπως διευθύνωμεν τὴν θεραπείαν.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΘΑΛΑΤΤΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΝΕΦΡΙΤΙΔΩΝ

ὑπὸ Α. BRAULT (ἱατροῦ τοῦ Νοσοκομείου Tenon)

1.

**Θεραπευτικαὶ ἐνδείξεις ἀναφερόμεναι εἰς τὰς
πρώτας φάσεις τῶν μολυσματικῶν καὶ
τοξικῶν νεφριτίδων.**

Ἡ θεραπευτικὴ ὀφείλει νὰ καθοδηγῇται ἐκ τῶν γνώσεων τῆς γενικῆς παθολογίας τῶν προηγουμένως ἀναπτυχθεισῶν¹. Ἐν ὁμοίᾳ παραγνωρίσει τις αὐτάς, ἡ θεραπεία ἀποβαίνει τότε ὅλως ἀβεβαία· ἐν ᾧ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν θὰ λυπῇται ἕως βλέπων, ὅτι οἱ πόροι, οὓς διαθέτει εἶναι λίαν περιωρισμένοι, ἀλλὰ τοῦλάχιστον θ' ἀποφύγη πᾶσαν ἐπικίνδυνον ἢ ἄκαιρον ἐπέμβασιν.

Ὅσάκις ὁ ἱατρὸς εὐρίσκηται πρὸ ἀρρώστου πάσχοντος νεφρίτιδα ὀφείλει τῷ ὄντι νὰ θέτῃ τὰς ἐπομένας ἐρωτήσεις :

1ον) Τίς ὁ βαθμὸς τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ νεφροῦ ;

2ον) Διὰ τίνος ἐπεμβάσεως δύναται τις νὰ ἔλθῃ ἐπ' ἐκούριον εἰς τὴν διαταραχθεῖσαν λειτουργίαν ;

Ὁ ἀγωγὴ αὕτη ἐφαρμόζεται ἰδίως εἰς τὰς συντελεσθείσας ἀλλοιώσεις, ὅποταν ἡ παραγωγὸς αἵτια τῶν διαταραχῶν τῶν παρατηρηθεισῶν ἀπὸ τοῦ ἀδένος, δὲν ἔχῃ οὕτως εἰπεῖν ἐπήρειαν πλέον. Ἄλλ' ἂν ἡ προσβολὴ ᾖ εἰσέτι πρόσφατος, πρὶν ἢ ἡ καταστροφὴ τοῦ νεφρικοῦ παρεγχύματος προχωρήσῃ, πολὺ δικαιουταί τις νὰ ἐλπίσῃ αἰσθητὴν βελτίωσιν ἢ καὶ αὐτὴν τὴν ἔασιν, καὶ ν' ἀναζητήσῃ :

3ον) Τίνα εἶναι τὰ μέσα τὰ δυνάμενα νὰ ἐπενέγκωσιν ὑποχώρησιν τῆς νοσηρᾶς ἐπεξεργασίας.

Τὰ μέσα ταῦτα δεόν νὰ διευθύνωνται, ἐννοεῖται, κατὰ τοῦ παραγωγικοῦ αἰτίου τῆς νόσου. Ποιούμενοι δὲ χρῆσιν αὐτῶν ἐφαρμόζομεν κυριολεκτικῶς θεραπευτικὴν παθογενείας, ἥτις εἶναι ἡ μόνη, ἥτις ἐπὶ

¹ Ἴδε κεφάλαιον Α' σελίδα 5 καὶ ἐξῆς.

τῶν μολύνσεων καὶ τῶν καθολικῶν δηλητηριάσεων δύναται, θεωρητικῶς τοῦλάχιστον, νὰ ἐπενεργήσῃ ἀμέσως ὅπως ἐξουδετερώσῃ τὰ σχεδὸν ἅμεσα ἀποτελέσματα, ἅτινα ἐπιφέρουσιν ἐπὶ τὰ ἐπιθήλια τὰ μεταλλικὰ καὶ μικροβιακὰ δηλητήρια.

Ὅθεν ἐνδιαφέρει ἡ ἐν ἐλαχίστῳ χρονικῷ διαστήματι ἀπέκκρισις τῶν ἐπικινδύνων οὐσιῶν. Ἐὰν τὸ δηλητήριον κατέχῃ εἰσέτι τὸν πεπτικὸν σωλῆνα, ἐνεργοῦμεν διὰ τῶν ἐμετικῶν, διενεργοῦμεν πλύσιν τοῦ στομάχου καὶ τοῦ ἐντέρου καὶ τοῦτο κατὰ τὴν δηλητηρίασιν διὰ τοῦ φωσφόρου καὶ τοῦ ἄρσενικοῦ. Προσθέτομεν εἰς ταῦτα τὰς οὐσίας τὰς δυναμένας νὰ ἐξουδετερώσωσι τὰ δηλητήρια, ἥτοι ὀξειδίου τοῦ σιδήρου ἢ μαγνησίαν κατὰ τῆς διὰ τοῦ ἄρσενικοῦ δηλητηριάσεως, αἰθέριον ἔλαιον τῆς τερεβινθίνης, ἀσθέςτιον ὕδωρ κατὰ τῆς διὰ τοῦ φωσφόρου. Αὕτη εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ θεραπεία αὐτῆς ταύτης τῆς δηλητηριάσεως. Οὕτω λοιπὸν ἐνεργοῦμεν καθ' ὅλων τῶν λοιπῶν δηλητηριάσεων.

Εἶναι ἐπίσης λογικὸν ἐν ἀρχῇ μολυσματικῆς τινος νόσου, ὡς τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, νὰ ἐκκενῶμεν τὸν τυφικὸν βάκιλλον ἢ τὰ προΐοντα αὐτοῦ διὰ τῶν ὑπακτικῶν. Ἡ θεραπεία αὕτη, ἥς δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν τὴν σπουδαιότητα, εἶναι ἐν τούτοις φαντασιώδης, διότι τὸ βακτηρίδιον εἰσχωρεῖ ἐντὸς τῶν ἀδένων, τῶν θυλακίων, τῶν λεμφικῶν ἀδένων, τοῦ σπληνός, καὶ μετὰ τινα χρόνον ἐντὸς πάντων τῶν σπλάγγχνων. Πλείονας ἐλπίδας παρέχουσι τ' ἀπορροφητικὰ ἢ θεραπευτικοὶ τινες παράγοντες κατὰ τοῦ δηλητηρίου τῆς χολέρας, καθ' ὅσον τὸ βακτήριον δὲν ἐγκαταλείπει τὸ ἔντερον· ἀνάγκη δὲ τότε νὰ θέσωμεν εἰς ἐνέργειαν τὰ ἐντεραισπικτὰ φάρμακα, ὅσας ἀνάγκη πρὸς τοῦτο· διότι κατὰ τὴν πορείαν τῶν μολύνσεων, ἡ ἀπορροφητικὴ δύναμις τοῦ ἐντέρου φαίνεται ἐπηυξημένη.

Τί νὰ εἴπῃ τις περὶ τῆς ἐσωτερικῆς θεραπείας; Τὸ καλόμελι, ὅπερ κτείνει τὰ μικρόβια, τὰ ἅλατα τῆς κίνινης, ἅτινα ἐνεργοῦσι κατὰ τῶν πυαιμιῶν, τὸ ἰτεῦλικὸν ὄξύ, ὅπερ εἶναι ἀνύσιμον κατὰ τινων μολύνσεων, πάντα τὰ φάρμακα ταῦτα δείκνυνται ἀναμφιβόλως ὠφελιμώτατα. Ἐν τούτοις κατέκριναν τὰ ἱάματα ταῦτα, ὡς καὶ πᾶσαν τὴν σειρὰν τῶν ἀσήπτων καὶ ἀντιζυμωτικῶν, ὅτι ἔχουσιν ἀμφίβολον τὴν ἐνέργειαν. Οὕτως ἡ ἀνυσιμότης τῶν τῆς κίνινης ἀλάτων κατὰ τῆς πνευμονίας, ἡ ἔνδειξις τοῦ ἰτεῦλικοῦ ἢ τοῦ φαινικοῦ ὀξέος

κατὰ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ἀμφισβητοῦνται. Διΐσχυρίζονται μάλιστα, ὅτι διὰ τῶν ἐπεμβάσεων τούτων ἐπιπροστίθεται τῇ τοξικομολύνσει ἡ φαρμακευτικὴ δηλητηρίασις· καὶ οὐ μόνον βλάπτει τις τοὺς ἀρρώστους ἐν γένει, ἀλλὰ διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς λειτουργίας τοῦ νεφροῦ διακινδυνεύει καὶ ἡ ἀπεκκριτικὴ αὐτοῦ ἰδιότης.

Ὑπάρχουσι πολλαὶ ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς γνώμης ταύτης. Θέλομεν δὲ προσδιορίσει ἀμέσως διὰ τινων παραδειγμάτων ὅτι πολλάκις εὐρίσκόμεθα ἐν αὐτοφόρῳ ἀντιφάσει πρὸς τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ὅτι εἷς τινας νόσους, καθ' ὅς ὁ νεφρὸς εἶναι ἀδιαχώρητος, παραγγέλλομεν θεραπείαν πολὺ δραστηριωτέραν.

Ἐὰν δὲ τὰ φάρμακα, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος, σχεδὸν ἐγκατελείφθησαν, τοῦτο συνέβη, διότι ταῦτα φαίνονται ἀμοιροῦντα ἀνυσιμότητος καὶ διότι ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἔχουσιν εἰδικήν, κυρίως εἰπεῖν, ἐνέργειαν.

Ἐκ τούτων προκύπτει, ὅτι ἐπὶ τῶν πλείστων μολύνσεων, ὧν ἡ ἐπίδρασις εἶναι ἐνίοτε τοιοῦτον βλαβερὰ τῷ νεφρῷ ἀπὸ τῶν πρώτων ἡδὴ ἡμερῶν, σχεδὸν δὲν ἀνευρίσκομεν ὡς παράγοντας ἀξίας τινος, εἰμὴ τοὺς σκοποῦντας τὴν τάχῃ διέκκρισιν τοῦ δηλητηρίου διὰ τῶν διαφόρων ἀπεκκριτικῶν ὁδῶν. Τὰ κατ' ἐκλογὴν ἰάματα ἔσονται λοιπὸν κατὰ τὰς περιστάσεις, τὰ ἐμετικά, τὰ καθαρτικά, τὰ διαφορητικά, τὰ εὐδιάχυτα διεγερτικά καὶ τὰ διουρητικά.

Ἐπομένως ἡ ἀλψις ποτῶν, αἱ πτισάναι, ἅπερ ἐχορήγουν ἄλλοτε εἰ ἰατροὶ ἐπὶ πυρετικῶν νόσων, εἶναι λογικώτατα. Διότι αἱ πτισάναι ἀφθόνως λαμβανόμεναι εἰσὶ διουρητικά, αἵτινες, ἐξασφαλίζουσαι ἐν μέρει τὴν πλύσιν τοῦ στομάχου καὶ ἀραιοῦσαι τὰ δηλητήρια, παρουσιάζουσιν αὐτὰ τῷ νεφρῷ ὑπὸ μορφὴν σμικρᾶς πυκνότητος, διευκολύνουσι δὲ τὴν διὰ τοῦ ἡμῶς διέλευσιν αὐτῶν καὶ ἀνθίστανται κατὰ τῆς στάσεως τῶν βλαβερῶν προϊόντων ἐν συναφείᾳ μετὰ τῶν μερῶν, ἅπερ ἤθελον πᾶθει ἕνεκα τούτου.

Πρὸς τοῦτο ὁμως καὶ δὴ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀκεραιότητος τῆς νεφρικῆς λειτουργίας ὑπάρχει ἐπὶ τινων ἀταξοαδυναμικῶν μολύνσεων θεραπευτικὴ μέθοδος, ἥτις ἐπιβάλλεται, ἡ ψυχρὰ δηλ. λουτροθεπεῖα συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Brand. Γνωστὸν δὲ τυγχάνει τὴν σήμερον, ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, οὕτινος ὁ βαθμὸς ποικίλλει ἀπὸ 22° μέχρι 16°, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα, οὐχὶ μόνον

νὰ παλαίη κατὰ τῆς ὑπερθερμίας καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὀργάνων (στεατώσεως τῶν σπλάγχνων), ἀλλὰ καὶ ν' ἀνεγείρῃ τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα δι' ἀνακλαστικῆς ἐπιδράσεως, ἥς ἡ ἀφαιμαγία κεῖται ἐν τῇ περιφερείᾳ, ν' ἀντιτάσῃ δὲ κώλυμα ἔν τινι μέτρῳ κατὰ τῆς ἐξελιξέως τῶν γονιδίων, νὰ διευκολύνῃ τὴν διούρησιν, τῆς ποσότητος τῶν οὕρων δυναμένης ν' αὐξήσῃ τάχιστα ἀπὸ ἑκατοντάδων τινων γράμμων μέχρι δύο ἢ τριῶν λίτρων καὶ νὰ ἐπισπεύδῃ τὴν διέκκρισιν τῶν τοξικῶν οὐσιῶν καὶ τῶν περιττωματικῶν ἐκκριμάτων, ἅπερ ἐπιφορτίζουσι τοὺς ἱστούς. Ἐκ' τούτου προκύπτει, ὅτι ἡ οἰκονομία ἀποβάλλει τάχιον τὰς βλαβεράς οὐσίας, καὶ ὅτι ὁ νεφρὸς ὑπόκειται ἐπὶ σχετικῶς βραχὺν χρόνον τῇ ἐρεθιστικῇ ἐπενεργείᾳ τῶν προϊόντων τούτων.

Ἡ οὐρολογικὴ σπουδὴ τῶν μολύνσεων καὶ ἡ τροποποιήσις τοῦ ἐπιγενοῦς τῇ διὰ τοῦ ψύχους θεραπείᾳ οὔρου ἀποδεικνύουσι τὸ βásiμον τῆς μεθόδου ταύτης καὶ τὰ εὐτυχῆ ἀποτελέσματα, ἅπερ ἐπέρχονται. Τοῦ κινδύνου ἀποσοβηθέντος ἡ ἀνάρρωσις γίνεταί ταχυτέρα καὶ βεβαιότερα.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν θεραπευτικῶν ἐνδείξεων, παρεμφερουσῶν ἐν ὀλίγοις πρὸς τὰς ἐνδείξεις πασῶν τῶν μολύνσεων, ἀρκεῖ νὰ ὑπομνήσωμεν τὰγαθὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἀερισμοῦ, τῆς ὑγιεινῆς τοῦ σώματος, τῆς πλύσεως τῶν πρώτων ὁδῶν.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἀφαιμαγίς δύναται ἄρᾳ γε νὰ ὠφελήσῃ; Δὲν εἶναι τάχα ὑπερβολικὸν τὸ νὰ διαγράψωμεν αὐτὴν σήμερον ἐντελῶς καὶ δὲν εὕρσκει ἄρᾳ γε αὕτη ἐνδείξεις τινὰς ἐπὶ τῶν βαρειῶν μολύνσεων; Βέβαιον εἶναι, ὅτι καὶ ἀσθενὴς ἀφαιμαγίς δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τὴν κυκλοφοροῦσαν ὕλην περισσοῦ δηλητηρίου, οὗτινος ἡ παρουσία δύναται νὰ συνεπιφέρῃ τὰ σοβαρώτερα τῶν συμπτωμάτων. Τὸ ζήτημα εἶναι ἐπομένως νὰ γινώσκωμεν, ἐὰν ἡ ἀφαιμαγίς, ἀποδεκτὴ γενομένη ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς ἐκλάμψεως, δύνηται νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς τινὰς ἄλλας περιστάσεις, καθ' ὅς ἡ μόλυνσις εἶναι βαρεῖα.

Δι' ὁμοίων σκέψεων δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὴν σπουδαιότητα τῆς δικιτητικῆς. Ὅφειλομεν δὲ νὰ διατρέφωμεν τοὺς ἀρρώστους, φροντίζοντες ὅπωςδήποτε νὰ παρέχωμεν εἰς τὰ ὄργανα αὐτῶν τροφὰς εὐαφομοιώτους, τοῦθ' ὅπερ προϋποτίθῃσι τὴν ἀπόλυτον ἀρτιότητα τῶν πεπτικῶν αὐτῶν λειτουργιῶν. Ἄλλως δέον νὰ ἐμμένωμεν εἰς τὰ

διουρητικά ποτά καὶ τὴν γαλακτοτροφίαν. Πᾶσα παράβασις τοῦ κανόνος τούτου ἐπιτρέπει εἰς τὰ προϊόντα τὰ κακῶς ἐπεξεργασμένα ὑπὸ τῆς πέψεως ν' ἀσκῶσιν ἐπὶ τοῦ νεφροῦ βλαβερὰν ἐπενέργειαν, ἣν δεόν ν' ἀποφεύγωμεν πάσῃ δυνάμει κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῶν μολυσματικῶν νόσων.

2.

Θεραπεία τῶν ὀξειῶν νεφριτίδων.

ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ὀξειῆαι νεφρίτιδες περιλαμβάνομεν, ἐν μόνον τὰς νεφρίτιδας ἐκείνας, ὧν ἡ διάρκεια δὲν ὑπερβαίνει τὰς δύο ἢ τρεῖς ἐβδομάδας, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ἄλλας, ὧν ἡ ἐντελής ἀνάπτυξις, ἀπολήγουσα ἢ μὴ εἰς ἴασιν, ἐπιτελεῖται ἄνευ διακοπῆς καὶ διαρκεῖ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας.

Αἱ νεφρίτιδες αὗται ἐπερχόμεναι κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν μολυσματικῶν νόσων, συνηθέστερον δὲ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναρρώσεως, ἐμμένουσιν ὡς τοπικαὶ παθήσεις καὶ ὅποτεν ἔτι πᾶν ἔχνος μολύνσεως ἢ γενικῆς δηλητηριάσεως ἐξέλιπεν. Εἴπομεν δὲ ἀνωτέρω, ὅτι εἶναι ἐνίοτε ἀδύνατον νὰ καθορίσωμεν ὑπὸ τίνας ὁρμὰς αἱ νεφρίτιδες αὗται ἐγκαθίστανται.

Εἰς τινὰς νόσους, τὸν κοιλιακὸν τουτέστι τυφον, τὴν διφθερίτιδα, τὴν παρωτίτιδα, δὲν ὑπάρχει διάλειψις μετὰ τὴν λοιμώξεως καὶ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ πάθους· εἰς τινὰς δὲ ἄλλας σπουδαιότερας, ὡς ἡ ὀστρακία, δυνατόν νὰ διαρρεύσωσι δύο ἢ τρεῖς ἐβδομάδες ἄνευ ἐκδήλου τινος διαταραχῆς.

Εἶναι ἄρα γε ὁ ἴδιος ἐκάστης νόσου μολυσματικὸς παράγων, ὅστις δημιουργεῖ τὴν νεφρικὴν ἀλλοίωσιν, εἶναι τάχα συνδυαζομένη τις μόλυνσις; Ἀδύνατον ν' ἀπαντήσωμεν. Ἡ ἀβεβαιότης αὕτη δικαιολογεῖται κυρίως ὡς πρὸς τὴν ὀστρακίαν καὶ τὴν ἀρχαίαν ἐκ ψύξεως νεφρίτιδα, ἧς οἱ μικροβιακοὶ παράγοντες εἶναι ὅλως ἀόριστοι.

Δι' οὐδεμίαν τῶν προρρηθεισῶν νεφριτίδων εἶναι δυνατόν νὰ ὀρίσωμεν θεραπείαν παθογενείας, ἀλλὰ μόνον συμπτωματικὴν. Ἐν τούτοις ὁμως ὑπάρχουσι μερφαί τινες νεφρίτιδος, καθ' ἃς ἡ εἰδικὴ θεραπεία δύναται νὰ δειχθῇ ἀνισιμωτάτη· αἱ τοιαῦται μορφαί εἶναι ὀλιγάριθμοι καὶ ὁμως ἀπὸ τούτων δεόν νὰ ἀρχίσωμεν.

Α.—ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΑΣ.

1ον—Καθ' ὅλας τὰς περιόδους τῆς ἐλομιάσεως, κατὰ τὴν ἐμφάνισιν βαρειῶν προσβολῶν καὶ ὁῇ καὶ κκοχθων, ἡ λευκωματουρία δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ, εἴτε ὡς συνέπεια ἐντόνου συμφορήσεως τῶν νεφρῶν, εἴτε ὡς σύμπτωμα μαρτυροῦν τὴν ἀρχομένην νεφρίτιδα. Δυνατὸν ἐπίσης κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ οὔρου, βαθέως ἐρυθροῦ χρώματος, νὰ διαγνώσωμεν συμφορήσιν μεθ' αἰμοσφαιρινουρίας.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδεὶς δισταγμὸς δύναται νὰ χωρήσῃ, ὅτι δέον νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰς σκευασίας τῆς κινίνης. Ἡ κινίνη χορηγηθήσεται εἰς μεγάλην δόσιν ἐσωτερικῶς καὶ ὑποδορικῶς ἐλλείψει ἄλλης ὁδοῦ, ἂν ὁ πάσχων ἀδυνατῇ ν' ἀνεχθῇ τὸ φάρμακον. Δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ ἐλπίσωμεν τὴν ἐξάλειψιν τῶν συμπτωμάτων, εἰμὴ χορηγοῦντες τὸ εἰδικὸν τοῦτο φάρμακον. Δέον δὲ νὰ μὴ φοβώμεθα ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ προσθέτωμεν εἰς τὴν ἐλομίανσιν, τὴν τοσαύτας ἄλλως τε τρομερὰς συνεπείας ἐπαγομένην, τὴν διὰ τοῦ φαρμάκου δηλητηρίασιν, καθόσον ἡ ἐπιτυχία μόνον διὰ τῆς θυσίας ταύτης ἐπιτευχθήσεται.

Ἄλλως τε ἡ θεραπεία δὲν ἐξακολουθεῖ, ἂν τὰ συμπτώματα παύσωσι ταχέως. Καθ' ὅσον δὲ ἀπέχομεν τῆς εἰσβολῆς τῆς μιάσεως, ἡ ἴασις ἀποβαίνει ἀβεβαία καὶ ἡ νεφρίτις δέον νὰ θεραπευθῇ διὰ τῆς διαίτης καὶ τῶν ὑγιεινῶν προφυλάξεων, ὡς θέλομεν ὑποδείξει μετ' ὀλίγον.

2ον—Ἡ ἀντισυφιλιδικὴ θεραπεία ἀφορᾷ εἰδικώτερον ἔτι εἰς τὴν συφιλιδικὴν νεφρίτιδα, τὴν τῆς δευτερογενοῦς περιόδου, περὶ ἧς ἀλλαχοῦ λίαν διεξοδικῶς πραγματεύομεθα. Κλινικῶς αὕτη προσάγεται ὡς κοινὴ ὑποξυς νεφρίτις, διαφέρουσα μόνον ταύτης, καθ' ὅσον ἐκεῖνη ἐνδίδει τῇ ἀντισυφιλιδικῇ θεραπείᾳ. Αἱ πρῶτοι συφιλιδικαὶ νεφρίτιδες δέον νὰ θεραπεύωνται διὰ τῶν ὑδραργυρικῶν σκευασιῶν. Συνιστᾶται δὲ ἡ μετὰ τινος προφυλάξεως χορήγησις τῶν ὑδραργυρικῶν σκευασιῶν καὶ ἡ εὐτως εἰπεῖν ψηλάφησις τῆς ἀνεκτικότητος ἐκάστου ἀρρώστου. Θέλοντες ὁμῶς νὰ ἐνεργήσωμεν λίαν δραστηρίως καὶ ἄνευ μέτρου, δυνάμεθα νὰ προκαλέσωμεν στοματίτιδα δυσίατον, ἥτις ἤθελεν ἐξαναγκάσει ἡμᾶς εἰς τὴν σχεδὸν ἐπ' ἀόριστον διακοπὴν τῆς θεραπείας. Ἐν τε τῇ διατριβῇ τοῦ Descouts καὶ τῇ τοῦ Négel εὐρί-

σκομεν λίαν πειστικὰς παρατηρήσεις, ἐν αἷς ἡ ἴασις μόνον διὰ τῶν ὑδραργυρικῶν σκευασιῶν ἐπετεύχθη. Ἐπικυρωτικὰ γεγονότα παρουσιάσθησαν ὑπὸ τῶν Mauriac, Labadie—Lagrange, Horteloup, Barthélemy, Fournier, Cohadon, Martinet.

Πρὸς ἀποδείξιν τῆς σπουδαιότητος τῆς εἰδικῆς θεραπείας ἀνάγκη ν' ἀναφέρωμεν τὸ ἐπόμενον γεγονός, ἀνῆκον εἰς τοὺς Lecorché καὶ Talamon. Ἀνθρωπὸς τις προσβάλλεται τὸν ὄγδοον μῆνα τῆς συφιλιδος ὑπὸ νεφρίτιδος μετ' ἀφθόνου λευκωματουρίας καὶ ἀνασάρκα. Ἡ ὀσφυικὴ ἐπίσπασις, ἡ ἀντιφλογιστικὴ ἰατρεία, ἡ γαλακτοθεραπεία οὐδὲν ἐπάγονται ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα. Τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος προσήγγιζε τὰ 19 γράμματα κατὰ λίτρον. Ὁ ἄρρωστος ὑπεβλήθη τότε εἰς ὑδραργυρικὰς ἐντρίψεις διὰ 4 γράμμων τετρᾶς ἀλοιφῆς, ἐπιτραπίσης αὐτῇ τῆς συνήθους τροφῆς. Τὸ τε οἶδημα καὶ τὸ λευκωμα ἔβαινον ἐλαττούμενα καὶ ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἡ αὐτὴ δόσις τοῦ ὑδραργύρου ἐξηκολούθησε. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τετάρτου μηνὸς αἱ ἐντρίψεις διακόπτονται, τὸ δὲ ποσὸν τοῦ λευκώματος ἀνῆρχετο ἀπὸ 1 γράμ. 70 ὕφεκ. εἰς 9 γράμ. κατὰ λίτρον. Ἡ ὑδραργυρικὴ θεραπεία ἐπανελήθη τότε καὶ περὶ τὸ τέλος τοῦ πέμπτου μηνὸς ἡ ἴασις ἐπῆλθε τελεία, διατηρηθεῖσα ἐπὶ τρία συνεχῆ ἔτη, καθ' ἃ ὁ ἄρρωστος διετέλει ὑπὸ ἐπιτήρησιν.

Παραμφερεῖς παρατηρήσεις πρὸς τὴν προεκτεθεῖσαν εἶναι λίαν πειστικαί, καταδεικνύουσαι, ὅτι οἱ φόβοι τοῦ Senator, τοῦ Hardy, τοῦ Mauriac ὡς πρὸς τοὺς κινδύνους τῆς ὑδραργυρικῆς θεραπείας εἶναι ἀβάσιμοι. Ὑποδεικνύουσι δ' ἐπίσης τὴν μικρὰν πίστιν, ἣν δεόν νὰ παρέχωμεν εἰς τὴν γνώμην, τὴν ἐξενεχθεῖσαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ὑπὸ τῶν Wells, Blackall, Gregory διῆσχυριζομένων, ὅτι ἡ λευκωματουρία τῶν συφιλιδικῶν ἦτο συνέπεια τῆς ἐπιβαλλομένης αὐτοῖς ὑδραργυρικῆς θεραπείας.

Ἡ γνώμη αὕτη, ἀναληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Güntz, ὀριστικῶς πλέον ἀπερρίφθη ὑπὸ τοῦ Mauriac, ὅστις ἀναφέρει παρατηρήσεις συφιλιδικῶν παθόντων νεφρίτιδα χωρὶς νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς θεραπείαν τινα.

Ὁ Rayer εἶχεν ἤδη ἀναιρέσει τὴν γνώμην τῶν Wells, Blackall καὶ Gregory καὶ ἀποδείξει, ὅτι παρὰ τοῖς ἐπιχρυσωταῖς, τοῖς ὑπὸ τρόμου ἀλίσκομένοις, οἱ ὕδρωπες μετὰ λευκωματουρίας σπανιώτατα παρετηροῦντο. Ἀπὸ τοῦδε δὲ τὸ ζήτημα φαίνεται λελυμέ-

νον, δύναμεθα δὲ νὰ διαθεβαιώσωμεν, ὅτι ὁ ὑδράργυρος λαμβανόμενος εἰς θεραπευτικὰς δόσεις καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν ἀνάπτυξιν βαρειῶν νεφριτίδων μετ' ἀπεκρίσεως ἀφθόνου λευκώματος δὲν δύναται νὰ προκαλέσῃ σοβαρὰς διαταράξεις τῶν νεφρῶν καὶ ὅτι ἤθελεν εἶσθαι λίαν βλαβερὰ τοῖς συφιλιδικοῖς ἢ στέρησις τῆς λυτικῆς ἐνεργείας τοῦ ὑδραργύρου.

Τὸ ἰωδιοῦχον κάλιον, ἀναγραφὴν ὑπὸ τοῦ Mauriac, φαίνεται ἥττον δραστήριον, ἀρμόζον μᾶλλον εἰς τὰς τριτογενεῖς συφιλιδικὰς νεφροπαθείας, αἵτινες πᾶσαι ἐκδηλοῦνται δι' ἀμυλωδῶν νεφρῶν.

Τὰ παρὰδείγματα τῆς ἐλομιάνσεως καὶ τῆς συφίλιδος εἶναι τὰ μόνα, ἅπερ δύναμεθα νὰ παρουσιάσωμεν ὑπὲρ τῆς κατὰ παθογένειαν θεραπείας, ἀλλ' ἐξαρκούσι νὰ ἐκμηδενίσωσι τὰς προσχηματισθείσας γνώμας περὶ τοῦ κινδύνου τῶν ἐξ ἐφόδου ἱατρειῶν τῶν νεφριτίδων μετὰ δαψιλοῦς λευκωματουρίας, καθ' ἃς φρονοῦσιν, ὅτι ἡ ἔμφραξις τοῦ νεφροῦ εἶναι σχεδὸν ἐντελής. Ἡ εἰδικὴ θεραπεία ἐγκαίρως ἐφαρμοζομένη συντελεῖ εἰς τὴν ὑποχώρησιν τῶν ἀλλοιώσεων, καὶ χωρὶς ν' αὐξάνῃ τὴν λευκωματουρίαν ἐξαλείφει αὐτὴν καθ' ὁλοκληρίαν.

Ἐὰν δὲ τὸ κεφάλαιον τοῦτο μάλις ἀρξάμενον περιλαμβάνῃ τόσῳ ὀλιγάριθμῳ θετικῶν γεγονότων, ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι καὶ ἕτεραι νεφρικαὶ ἐκδηλώσεις θέλουσιν ὑποχωρεῖν εἰς τὴν ἐκ τῆς παθογενείας ἐνδεικνυμένην θεραπείαν ἐκάστης αὐτῶν καὶ ὅτι ἐνώπιον νεφρίτιδος ἐν ἐξελίξει δὲν θέλομεν περιορίζεσθαι νὰ προσδοκῶμεν μόνον ἢ καὶ ἀπλῶς ν' ἀποσοθῶμεν τὰ σοβαρότερα τῶν συμπτωμάτων.

B.—ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ.

Τῷ ὄντι εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν, ὁπότε ἡ παραγωγὸς τῆς νεφρίτιδος αἰτία διαφεύγει ἢ καὶ ἡ ἐκ τῆς παθογενείας ἐνδεικνυμένη θεραπεία εἶναι ἀνεφάρμοστος, ἡ ἀγωγὴ δὲν εἶναι ἡ αὐτή.

Εὐρισκόμεθα συνήθως ἐνώπιον ἀρρώστων, παθόντων διήθησιν τοῦ οὔρου καὶ οὐρῶντων ὀλίγον, παρ' οἷς ἡ θρέψις φθίνει καὶ οἱ ὁποῖοι ἀπὸ στιγμῆς εἰς ἄλλην ἐπαπειλοῦνται ὑπὸ βαρυτάτων συμπτωμάτων. Αἱ ἐνδείξεις τῆς θεραπείας εἶναι πολλαπλαῖ καὶ δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τέσσαρας κυρίως ὁμάδας σκοπούσας :

Α'. Τὴν ὑποχώρησιν, εἰ δυνατόν, τῆς ἐν ἐξελίξει νοσηρᾶς ἐπεξεργασίας·

Β'. Τὴν διατροφήν τῶν ἀρρώστων ἄνευ βλάβης τῆς διουρήσεως·

Γ'. Ἐξασφάλισιν καὶ αὐξήσιν τῆς διουρήσεως·

Δ'. Πρόληψιν τῶν ἐπιπλοκῶν τῆς ὀξείας οὐραιμίας ἢ καὶ καταπολέμησιν αὐτῶν μόλις ἐμφανιζομένων.

Α'. — ΥΠΟΧΩΡΗΣΙΣ, ΕΙ ΔΥΝΑΤΟΝ, ΤΗΣ ΕΝ ΕΞΕΛΙΞΕΙ
ΝΟΣΗΡΑΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ.

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς πρώτης ἐνδείξεως δεόν νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν νεφριτίδων οἱ ἄρρωστοι αἰτιῶνται ἐνίοτε πυρετὸν καὶ πόνους κατὰ τὴν ὀσφὺν ἱκανῶς ὀριμεῖς.

Βλέποντες ἐν τοῖς σημείοις τούτοις τὰς ἐκδηλώσεις τοπικῆς φλεγμονώδους ἐπεξεργασίας πολλοὶ τῶν ἱατρῶν ἐπιτάσσουσιν ἀντιφλογιστικὴν θεραπείαν καὶ τὴν ἐπίσπασιν τῶν νεφρῶν. Ἡ καθολικὴ ἀφαίμαξις τοσοῦτον ἀνύσιμος κατὰ τὰς προσβολὰς τῆς οὐραιμίας, δὲν φαίνεται ἐνταῦθα ἐφαρμόσιμος. Ἐν τούτοις δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν αὐτὴν ἀκωλύτως, ἐὰν τὸ οὖρον ᾖ σπάνιον καὶ ὁ ἀνασάρκα συνοδεύηται ὑπὸ πνευμονικοῦ οἰδήματος. Ἄλλως ἡ ἐπίσπασις δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῶν αἱματηρῶν σικυῶν. Δέον δὲ τούναντίον ν' ἀποφεύγωμεν τὰ ἐκδόρια, τὸ ἐπίσπαστικὸν ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων δὲν φαίνεται κάλλιον ἀποδεδειγμένον καὶ ὧν οἱ κίνδυνοι εἶναι ἀναμφισβήτητοι. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐκδορίου δεόν νὰ μὴ παρατείνηται πέραν τῶν τεσσάρων ἕως πέντε ὥρων. Οἱ σιναπισμοὶ ἀντενδείκνυνται ὡσαύτως ὡς ἐρεθιστικοὶ διὰ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου τοῦ σινάπεως, ὅπερ περιέχουσιν, ἥττον βεβαίως τῶν ἐκδορίων, διότι δὲν ἀποψιλοῦσι τὸ δέρμα διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῆς ἐπιδερμίδος.

Δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν ἐπίσης ἐπισπάσεως διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ἀναιμάκτων σικυῶν, καυτηρίων, στικτῶν καυτηριάσεων, ἐλαίου κροτωνίου (ὀλίγον ἄξιουσάτου), φαινικούχου ἐκδορίου (Hayem), ἀμμωνιακοῦ ἐκδορίου (Trousseau).

Βασιζόμενος ἐπὶ ἀνατομικῶν ἐρευνῶν ὁ Renaut ἐκ Lyon παραγγέλλει τὰς ἀφαιμάξεις ἐντὸς τοῦ τριγώνου τοῦ J. L. Petit, διότι ἐκεῖ ἐπενεργοῦμεν ἐπὶ τῶν φλεβῶν, τῶν εὐρέως ἀναστομουμένων μετὰ τῶν τοῦ φλοιοῦ τοῦ νεφροῦ. Διὸ ἐπὶ τῆς πρώτης περιόδου

τῶν νεφριτίδων ὑπάρχει πολλάκις ψευδοδιήθησις τοῦ ἡθμοῦ, ὀφειλομένη εἰς τὴν συμπίεσιν τῶν σωληναρίων καὶ τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων ἕνεκα τοῦ ὀξέος οἰδήματος τῆς συμφορήσεως, ἀληθῆς ὀρρώδης διήθησις φλεγμονώδους αἰτίας.

Αἱ τοπικαὶ ἀφαιμάξεις καὶ ἡ ἐπίσπασις, τελούμεναι μετὰ τῶν πρὸ ὀλίγου ὑποδειχθεισῶν προφυλάξεων, δύνανται νὰ ἐπαναληφθῶσι τόσῳ συχνά, ὅσῳ ἐνδείκνυνται· καὶ εἴτε ἀμέσως διὰ τῆς ἀφαιμάξεως, εἴτε ἐμμέσως διὰ τῶν νεύρων φαίνονται ἀνύσιμοι· ἡ δὲ ποσότης τοῦ αἵματος ἡ ἐκάστοτε ἐξαγομένη εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἀτήμαντος.

Β'. — ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΑΡΡΩΣΤΩΝ ΑΝΕΥ ΒΛΑΒΗΣ
ΤΗΣ ΔΙΟΥΡΗΣΕΩΣ.

Διαιτητικὴ κατὰ τὰς ὀξείας νεφρίτιδας. — Ὅλων τῶν ὀξειῶν καὶ παρατεινομένων νεφριτίδων, τῶν ὁποίων ἡ παθογένεια εἶναι ἄγνωστος, ἡ θεραπευτικὴ τῆς πρώτης περιόδου συνοψίζεται εἰς τὴν ἀντιφλογιστικὴν μέθοδον. Ἡ διὰ τῶν φαρμάκων θεραπεία ἀνάγκη νὰ γίνηται μόνον κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν συμπτωμάτων καὶ τῶν ἐπιπλοκῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸ παντὸς δεόν νὰ διατρέφωμεν τοὺς πάσχοντας, καλὸν εἶναι νὰ διαγράψωμεν τὴν δίαιταν αὐτῶν. Ἡ τοῦ κρέατος δίαιτα εἶναι ἡ ὀλιγώτερον ἀρμόζουσα, διότι εἰσάγει ἐκχυλισματικὰς οὐσίας, αἵτινες, ἐπιπροστιθέμεναι εἰς παρομοίας οὐσίας ὑπὸ τῶν ἰστῶν χορηγουμένας, ἀνάγκη ν' ἀπεκκριθῶσι διὰ τῶν νεφρῶν καὶ προσαυξήσωσι τὸ ποσὸν τῆς ἐργασίας, ἣν ὀφείλει νὰ παραγάγῃ ὁ νεφρὸς. Ἀπαγορεύομεν ὁμοίως πάντα τὰ βρώματα, ἅπερ δύνανται νὰ καταλίπωσιν ὑπερβάλλον ὑπόλειμμα.

Γαλακτικὴ δίαιτα. — Ἡ κατ' ἐξοχὴν τροφή εἶναι τὸ γάλα. Ἐλέχθη δὲ καὶ ἐπανελήφθη δικαίως, ὅτι τὸ γάλα περιέχει ἐν ἀρκύσῃ ἀναλογία τὰς ἀναγκαίας εἰς πᾶσαν θρέψιν ποσότητας λευκώματος, λίπους καὶ ὕδατανθράκων. Ἡ ποσότης τοῦ ὕδατάνθρακος εἶναι σχετικῶς μικρὰ, ἀλλὰ τοῦτο ὀλίγον ἐνδιαφέρει, καθόσον οἱ ἄρρωστοι οἱ πάσχοντες ὀξεῖαν νεφρίτιδα ὀφείλουσι ἐφ' ἱκανὸν χρόνον νὰ ἄγωσιν ἀπόλυτον ἡσυχίαν καὶ δὴ καὶ νὰ μένωσι κλινήρεις. Ἐπομένως εὐρίσκονται ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς σχεδὸν ὅρους, ὑφ' οὓς καὶ τὸ νήπιον, ὅπερ ἀδυνατεῖ νὰ κινηθῇ· συνεπῶς ἡ κατάστασις αὐτῶν δὲν ἀπαιτεῖ ἐνδελεχῆ τροφήν. Τὸ γάλα εἰσάγει προσέτι ἐν τῇ οἰκονομίᾳ λευκωματο-

ειδεῖς οὐσίας, λίαν ἀφρομοισίμους, ἅλατα εἰς ἀναλογίας τινας, ὕδωρ καὶ γαλακτοσάκχαρον, ἅτινα ἐπενεργοῦσιν ὡς διουρητικά.

Ἡ δίαίτα αὕτη ἐφαρμόζεται ἰδίᾳ τῇ ὀστρακιδῷ νεφρίτιδι. Ἡ ἀναπινομένη ποσότης τοῦ ὕδατος προκαλεῖ διούρησιν ἄφθονον, ἐν ᾧ κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας τὸ οὖρον εἶναι σπάνιον· τάχιστα δ' ἐνίοτε τὰ οἰδήματα ἀπορροφῶνται καὶ τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος βαίνει βαθμιαίως ἐλαττούμενον. Αἱ τροποποιήσεις αὗται εἶναι τοσοῦτον ἀξιοπαρατήρητοι, ὥστε ἡ δίαίτα τοῦ γάλακτος προϋτάθη ὡς μέσον προληπτικὸν καὶ προφυλακτικὸν τῶν νεφρικῶν φλεγμονῶν. Ἐν Γερμανίᾳ ὁ Ziegler ἐκ Postdam ἐγένετο ὁ εἰσηγητὴς τῆς μεθόδου ταύτης ὡς πρὸς τὴν ὀστρακιδίαν καὶ διατείνεται, ὅτι ἂν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς παθήσεως οἱ ἄρρωστοι διατρέφονται ἀποκλειστικῶς διὰ τοῦ γάλακτος, ἡ νεφρίτις δὲν ἀναπτύσσεται.

Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης τάγαθὰ ἀποτελέσματα τῆς γαλακτικῆς διαίτης κατὰ τὴν κύησιν γυναικῶν πασχουσῶν λευκωματουρίαν· ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τὸ λεύκωμα δύναται νὰ κατέλθῃ ἀπὸ 8 καὶ 10 γράμματα εἰς 0,60 καὶ 0,50 ὑφεκατόγραμμα καὶ μάλιστα νὰ ἐξαλειφθῇ ὁλοτελῶς. Εἶναι ὅμως ἀληθές, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀγνοοῦμεν καὶ τὸ πῶς καὶ τὸ διατὶ ἐπιτυγχάνομεν, ἀφοῦ ἡ νεφρική ἀλλοίωσις εὐρίσκεται εἰσέτι ὑπὸ ἀμφισβήτησιν.

Ἐν τούτοις ἐκ τῶν παραδειγμάτων τούτων ἐξάγεται, ὅτι τὸ γάλα ἐπενεργεῖ ὡς ἀληθές διουρητικὸν καὶ ἐξασφαλίζει τὴν πλῆσιν τῶν ἱστών· καὶ τότε εἶναι πιθανόν, ὅτι προληπτικῶς χορηγούμενον διευκολύνει ὅσημέραι τὴν διέκκρισιν τῶν βλαβερῶν οὐσιῶν, αἱ ὁποῖαι διὰ τοῦ νεφροῦ εἰς ἐλαχίστην ποσότητα διερχόμεναι δὲν δύνανται νὰ ἀναπτύξωσι φλεγμονήν. Αἱ αὐταὶ οὐσίαι, ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ μικτὴ τροφή ἤθελε προῶπως ἐπαναληφθῇ, ἀθρόως διεκκρινόμεναι, ἀφ' οὗ συσσωρευθῶσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ, συνεπάγονται κατὰ τὴν διέλευσιν αὐτῶν ἀλλοιώσεις πράγματι βαρείας.

Ἡ ἐρμηνεία αὕτη εἶναι ἀναμφιβόλως ὑποθετική, τὸ γεγονὸς δὲ μὲν οὐχ' ἤττον ἀποδεδειγμένον· ἡ γαλακτικὴ διαίτα δὲν δύναται σήμερον ν' ἀντικατασταθῇ ἀνυσίμως ὑπ' οὐδεμιᾶς ἄλλης.

Ἐπὶ ὀξείων νεφριτίδων οὐδεμία, οὕτως εἰπεῖν, ἀντένδειξις τῇ γαλακτικῇ διαίτῃ ὑφίσταται. Ἡ μόνη τοιαύτη θὰ προήρχετο ἐκ τῆς ἀχθίας, ἣν συναισθάνεται ὁ ἄρρωστος πρὸς τὸν τρόπον τοῦτον τῆς

διατροφῆς καὶ ἐκ τῶν πεπτικῶν διαταραχῶν, ἃς θὰ ἠδύνατο αὕτη νὰ προκαλέσῃ. Πρὶν ὅμως ἐγκαταλίπωμεν τὴν δίαιταν ταύτην, καλὸν εἶναι νὰ παρουσιάσωμεν αὐτὴν ὑφ' ὅλας τὰς μορφαίς. Δυνάμεθα, ἐπὶ παραδείγματι, εἰς τοὺς δειλοὺς τῶν ἀρρώστων ν' ἀντικαταστήσωμεν μικρὸν κατὰ μικρὸν δι' αὐτῆς τὴν συνήθη τροφήν, κατόπιν δέ, ὅποταν ἐκείνη ἀποτελέσῃ τὴν μόνην βάσιν τῆς διαίτης, νὰ χορηγήσωμεν τὸ γάλα κατ' ἐλαχίστας ἐκάστοτε δόσεις. Λαμβάνεται ἄδολον καὶ ὠμὸν ἢ θερμὸν κατὰ τὰς ὁρέξεις, ἀγνὸν ἢ ἡραιωμένον ἀλκαλικῷ ὕδατι, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐλαφρῶς ἡρωματισμένον. Ἐμάθομεν δὲ παρὰ πολλῶν ἰατρῶν, οἵτινες ἕνεκα λίαν διαφόρων λόγων ἄλλως τε ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν ἀπόλυτον γαλακτικὴν δίαιταν, ὅτι οὐδέποτε κατάρθωσαν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐξοχῇ νὰ ἀνεχθῶσι τὸ ὅλως ἀγνὸν γάλα. Ἡ πέψις ἦτο βαρεῖα καὶ μακρά· τὸ αὐτὸ γάλα ἀραιούμενον ὕδατι εἰς τὸ τρίτον ἢ εἰς τὸ ἥμισυ, ἐνίοτε δὲ ἀπλῶς ζεόμενον ἀπέβαινε λίαν εὐκόλον πρὸς πέψιν. Βράδιον δὲ χορηγούμενον ἐν εἰδῇ ζωμεύματος καὶ μιγνυόμενον μετ' ἀμυλωδῶν καθίστατο ἐπίσης τὰ μάλιστα ἀνεκτόν.

Ἡ δίαιτα αὕτη δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς μῆνας ἁδεῶς, ἀφοῦ εἰς ἄτομα ὑποχρεωμένα νὰ οἰκουρῶσιν, ἅτε πάσχοντα γαστρεντερίτιδα, παρετηρήθη ὅτι καὶ μόνη ἡ γαλακτικὴ δίαιτα δύναται οὐ μόνον νὰ ἐξαρκῇ εἰς τὴν συντήρησιν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπάγῃται τὴν αὐξήσιν τοῦ βάρους. Κατὰ τὰ ὅρια τῆς ἀναπτύξεως τῶν ὀξείων νεφριτίδων (ἥτοι δύο μέχρι τριῶν μηνῶν τὸ πολὺ) οἱ ἄρρωστοι εὐρίσκονται ὑπὸ τὰς ἀρίστας τῶν συνθηκῶν ὅπως προσκομίσωσιν ἐκ τῆς θεραπείας ταύτης πάντα τὰ δυνατὰ πλεονεκτήματα. Ἀλλὰ μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος εἶναι ἥκιστα πιθανόν, ὅτι θὰ τύχωμεν ἰάσεως. Μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἡ πάθσις τοῦ νεφροῦ ἐγκαθίσταται ὡς ἀλλοίωσις ἀνεπίσχετος μετὰ βαθείας καταπτώσεως, ὅποτε εὐρισκόμεθα ἐνώπιον τοῦ πάσχοντος ἐκείνου νεφροῦ ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει, ἐν οἷα καὶ ἐνώπιον συντελεσθείσης ὀργανικῆς παθήσεως τῆς καρδίας. Ὁ δὲ ἰατρὸς θέλει τότε περιορισθῇ εἰς τὸ νὰ παρατείνῃ ὡς οἶόν τε πλειότερον τὴν περίοδον τῆς ἰσορροπίας ἢ ἰσοσταθμίσεως καὶ ν' ἀποσοβῇ πάσας τὰς ἐπηρείας, αἵτινες ἤθελον προκαλέσει τὴν ἀνασταλτικὴν στάσιν τοῦ ἡθμοῦ καὶ τοῦ ἁδένος.

Γ'.—ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΣ ΚΑΙ ΑΥΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΔΙΟΥΡΗΣΕΩΣ.

Καὶ τῷ ὄντι, ἀφ' ἧς ἡ γαλακτοτροφία καταστῇ ἀνεκτή, αὕτη ἐξαρκεῖ ὥπως προλάβῃ πᾶσαν κρίσιν κατάγουσα εἰς τὸ ἔσχατον σημεῖον τὸ ποσὸν τῶν ἐκκριτικῶν οὐσιῶν, ἃς ὁ ἀδὴν ὀφείλει νὰ διεκκρίνῃ καὶ ἐπιτρέπουσα τῷ νεφρῷ τὴν ἡρεμον ἐπανόρθωσιν τῶν ἀλλοιώσεων αὐτοῦ. Προσέτι δὲ τὸ γάλα εἶναι καὶ ἐξαίρετον διουρητικὸν ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ τοῦ ὕδατος, ὅπερ ἐμπεριέχει. Δυνάμεθα μάλιστα νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ τῶν ὀξειῶν νεφριτίδων εἶναι καὶ τὸ μόνον ἀξιοσύστατον διουρητικόν.

Ἡ γαλακτικὴ διαίτα ἐπαρκεῖ οὕτω καὶ εἰς τὴν τρίτην θεραπευτικὴν ἐνδειξιν, ἣν ἔθεμεν, τὴν ἀπλουστάτην μὲν ἀλλὰ καὶ πασῶν σπουδαιοτάτην. Συνεχῶς διελαυνόμενος ὑπὸ μεγάλων ποσοτήτων ὕδατος ὁ ἡθμὸς ὀφείλει ν' ἀπορρίπτῃ πρὸς τὰ ἔξω πᾶν περίττωμα, ὅπερ ἐμφράσσει αὐτόν.

Ἐὰν τὸ ἀποτελεσμα τοῦτο δὲν ἐπιτευχθῇ, πρέπει νὰ ὑποπτευθῶμεν, ὅτι αἱ ἀλλοιώσεις τοῦ νεφροῦ εἶναι λίαν ἔντονοι. Καὶ τότε παρουσιάζονται νέαι ἐνδείξεις ὑπὸ τῶν συμπτωμάτων καὶ τῶν ἐπιπλοκῶν τῆς φάσεως τῆς ἀνισορροπίας ἐπιβαλλόμεναι, ὅποτε τὸ ἐπιῖγον τῆς διὰ φαρμάκων θεραπείας ἐπιβάλλεται. Ἡ νεφρική ἀνεπάρκεια εἶναι βεβαία καὶ ἡ οὐραιμία ἐπικείται.

Ἐπὶ τῶν βαρειῶν ὀξειῶν νεφριτίδων, οἷαςδὴποτε προελεύσεως, γινώσκομεν ὅτι πᾶσαι αἱ μοῖραι τοῦ νεφροῦ διερεθίζονται σφοδρῶς καὶ ὅτι πολλάκις τὸ σύστημα τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων παρουσιάζει βλαθεῖαν καταστροφὴν.

Διὸ ἡ λευκωματουρία εἶναι ἀείποτε ἄφθονος· συγχρόνως δ' ἀναφαίνονται τὰ οἰδήματα, κατ' ἀρχὰς μὲν παροδικά, κατόπιν ὅμως διαρκῆ· ὁ ἀνασάρκα ὕδρωψ μετ' ὀλίγον ἐγκαθίσταται. Τὸ οὖρον εἶναι σπάνιον καὶ βαθύχρουν, ἡ δὲ καρδία πάλλει μαλθακῶς καὶ φαίνεται ἀνευρυσμένη κατὰ τὴν ἐπίκρουσιν τοῦ θωρακικοῦ τοιχώματος. Τὴν κατὰστασιν ταύτην διαδέχεται ὑπερτροφία, ὅσάκις ἡ νεφρὶτις καταλίπη ἐν τῷ νεφρῷ ἔχνη τῆς διαβάσεως αὐτῆς καὶ ἡ λύσις δὲν γίνεται ἐντελῆς.

Ὅθεν δύο δυνατὰ αἰτίαι παραγωγῆς τοῦ ἀνασάρκα ὕδρωπος κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς νόσου, ὅποτε ἡ γαλακτικὴ διαίτα εἶναι ἀνε-

παρκής, ὑπάρχουσι α'.) ἡ ἀπώλεια τοῦ λευκώματος, ἡ ὑδραιμία καὶ ἔσως τὸ ἀγγειοκινητήριον κώλυμα, ἅπερ εἰσὶν ἡ συνέπεια τῆς πρώτης καὶ β'.) ὁ κάματος καὶ ἡ καταπόνησις τῆς καρδίας, ἣτις παλαίει μετὰ κόπου πρὸς τὴν αὔξησιν τῆς ἐργασίας, ἣν δεόν νὰ παραγάγῃ.

Ταῦτα εἶναι τὰ δύο σημεῖα, πρὸς α εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προσέχωμεν. Δυνάμεθα δὲ νὰ ἐλαττώμεν τὰ οἰδήματα:

1ον Ἐπενεργοῦντες ἐπὶ τοὺς νεφροὺς διὰ τῶν ἀμέσων διουρητικῶν.

2ον Ἐπιρρυνόντες τὴν συσταλτικὴν τῆς καρδίας δύναμιν.

3ον Ἐπενεργοῦντες ἐπὶ τὸ δέρμα διὰ τῆς διαφορήσεως.

4ον Διενεργοῦντες διὰ τοῦ ἐντέρου παροχέτευσιν διὰ τῶν καθαρτικῶν.

5ον Ἐνεργοῦντες μηχανικῶς διὰ τοῦ βελονογυμοῦ.

Ἀλλὰ κατ' ἀντιπεπονητότα λόγον οὐδόλως ἀνύσιμος εἶναι καὶ ἡ ἀπόπειρα τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ποσοῦ τοῦ λευκώματος. Εἵπομεν δὲ ὅτι κατὰ τὰς στιγμὰς τῶν ἀσυστολικῶν κρίσεων τὸ λεύκωμα ἐξηφανίζετο, ἅμα ὡς, τῇ ἐπενεργείᾳ τῆς δακτυλίτιδος, ἡ μὲν καρδιακὴ δρᾶσις ἀνέκυπτεν, ἡ δ' ἀρτηριακὴ τάσις διετηρεῖτο. Τὸ λεύκωμα διέρχεται τὸ Μαλπιγιακὸν σωματίον μόνον ἕνεκα τῆς ἐπιβραδύνσεως τῆς ἐν αὐτῷ κυκλοφορίας καὶ τῆς ταύτῃ συμπαρομαρτούσης στάσεως τοῦ αἵματος. Ἡ δὲ θεραπεία δὲν ἀποβλέπει ἐνταῦθα ἀπ' εὐθείας τὸ σύμπτωμα λευκωματουρία, ἀλλὰ τοὺς παράγοντας αὐτὴν ὁρους.

Ὡςχύτως καὶ ἐπὶ νεφριτίδων ἡ λευκωματουρία ἐλαττοῦται, ὅπου ταν αἱ νεφρικαὶ ἀλλοιώσεις κατευνάζονται, πᾶσα δ' ἐπέμβασις ἱκανὴ νὰ ἐλαττώσῃ ἢ ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν φλεγμονώδη ἐπεξεργασίαν ἔξει ὡς ἔμμεσον συνέπειαν τὴν μείωσιν ἢ καὶ ἐξαφάνισιν τοῦ λευκώματος.

Διὸ, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν σήμερον, ὅτι, ὅσάκις ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν φαρμάκου τινος τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος ταπεινῶται, ἡ νεφρῖτις πρὸς στιγμὴν βελτιοῦται, τῆς λευκωματουρίας οὗσης κατὰ τὸ φαινόμενον στενωῶς συνδεδεμένης πρὸς τὴν διάρρηξιν τοῦ Μαλπιγιακοῦ σωματίου.

Μία τῶν οὐσιῶν, αἵτινες ἐπὶ πλεῖστον χρόνον ἐθεωρεῦντο ὡς ἐξαντλητικαὶ τῶν πηγῶν τοῖς λευκωματουρίας εἶναι ἡ ταννίνη, ἣν συνέστησαν οἱ Bright καὶ Frerichs καὶ ἣτις τοσοῦτον ἐγκυτελείφθη, ὥστε οἱ Bartels καὶ G. Stewart οὐδεμίαν ἀνυσιμότητα

ἀναγνωρίζουσιν αὐτῇ. Ἐν τούτοις οἱ L. Brunton, Ribbert, Manningier ἐκφράζονται ὑπὲρ αὐτῆς εὐμενῶς, ὅπως καὶ περὶ τοῦ ταννικοῦ νατρίου, ὃ περ χρῶνται ὅ τε B. Mollard καὶ ὁ Pribram εἰς δόσιν 0,50 ὑφεκατογρ. μέχρι 1 γράμμου δι' ἡμέρας. Ὁ Gubler προὔτιμα τὸ κηκιδικὸν ὀξύ τῆς ταννίνης, οὗ ἡ ἐνέργεια εἶναι, ὡς γνωστὸν, παρεμφερῆς· ὁ Rosenstein ὁμως δὲν εἶναι ὁπαδὸς τοῦ κηκιδικοῦ ὀξέος. Ὁ δὲ Ribbert ἰσχυρίζεται ἐπίσης, ὅτι ἔσχετ' ἀγαθώτερα τῶν ἀποτελεσμάτων διὰ τῆς ἀρβουτίνης (arbutine)¹ δραστικοῦ στοιχείου τῆς ἀρκοτοκομάρου (uva ursi) καὶ διὰ τῆς φουζίνης ἀναγραφείσης ἄλλοτε ὑπὸ τῶν Felz καὶ Bouchut, χρησιμοποιηθείσης δ' ἕκτοτε ὑπὸ τῶν Berthet, Dieulafoy, Eichorst καὶ de Renzi.

Ὁ Fothergill οὐδεμίαν παρέχει πίστιν εἰς τὰς δῆθεν μειωτικὰς τοῦ λευκώματος οὐσίας καὶ δὲν πιστεύει, ὅτι ἡ τοῦ λευκώματος ὑφαίρεσις δύναται ποτε νὰ ἐκθέσῃ τὸν βίον εἰς κίνδυνον. Γνωστὸν τῷ ὄντι, ὅτι ἡ ἀπώλεια, ἣν ὑφίστανται οἱ ἄρρωστοι οἱ πάσχοντες ἀσκήτην ὕδρωπα εἶναι πολλῷ σπουδαιότερα. Αἱ παρακεντήσεις τῆς κοιλίας δύνανται νὰ ἐπαναληφθῶσι πλειστάκις χωρὶς ἡ ὑγίεια νὰ φαίνεται κλονιζομένη. Ὁ Broadbent ἀποδίδει πραγματικὴν ἐνέργειαν εἰς τὰς μετρίας δόσεις τοῦ ὑδραργύρου κατὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν τελευταίων ἰχνῶν τοῦ λευκώματος τῆς μετὰ πυρετοῦ ὀξείας νεφρίτιδος. Τοῦ ὑδραργύρου ἐγένετο χρῆσις εἰς ἐντρίψεις, τῆς δὲ ἄχνης ἡ τοῦ καλομέλιτος ἐσωτερικῶς· τὰ ὑδραργυροῦχα συνιστῶνται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Millard τῆς Νέας Ὑόρκης κατὰ τὰς περιστάσεις τὰς ὑπὸ τοῦ Broadbent ὑποδεικνυομένας. Ὀλίγον δὲ πιθανὸν εἶναι, ὅτι τὰ φάρμακα ταῦτα ἐπενεργοῦσιν ἀμέσως ἐπὶ τὸ λεύκωμα.

Πάντα ταῦτα κέκτῃνται ἀναμφιβόλως ἐπενέργειαν ἐπὶ τὰ ἀγγεῖα ὅπως ἀνεγείρωσι τὴν ἀρτηριακὴν τάσιν, ἐπομένως δὲ ἀποτελοῦσι τὰ ἔμμεσα διουρητικὰ φάρμακα. Ἐνια, ὡς τὰ ὑδραργυροῦχα, ἔχουσιν ἐνέργειαν πολυπλοκωτέραν καὶ εἶναι ἀληθῆ διαλυτικὰ τῶν νεφρικῶν φλεγμονῶν.

Ὁ ὑδράργυρος ἐπενεργεῖ οὕτως εἰς πολλὰς φλεγμονώδεις ἐπεξεργασίας (ἴσως ὡς εἰδικόν) προσβάλλων αὐτὴν ταύτην τὴν αἰτίαν τοῦ

¹ Τῆς ἀρβουτίνης δέον νὰ μὴ γίγνηται χρῆσις ὡς ἐκ τῆς ἄλλοτε ἄλλης συνθέσεως αὐτῆς.

κακοῦ. Ὁ de Renzi χορηγεῖ τὸ καλόμελι εἰς δόσιν 0,60 μέχρις 0,80 ὑφεκατογρ. δι' ἡμέρας ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας· κατ' αὐτὸν τὸ φάρμακον εἶναι ἐξαιρετόν πρὸς τὸν ὕδρωπα, προκαλεῖ δὲ καὶ τὴν διούρησιν.

Ἀπλῶς καὶ μόνον ὑπομιμνήσκομεν τὴν ἀντιλευκωματορικὴν ἐνέργειαν τὴν ἀποδιδομένην εἰς τὰς σιδηρούχους σκευασίας (Fothergill), εἰς τὸν ὀξικὸν μόλυβδον (Rosenstein), εἰς τὴν ἐρυσσιβώδην ὄλυραν (G. Stewart), εἰς τὰ διάφορα ὀξέα, τ. ἔ. νιτρικόν, φωσφορικόν (Millard, Kidd), εἰς τὴν ὑδροχλωρικὴν ἀμμωνίαν ἐπὶ λευκωματορικῶν ἥπατικῆς προελεύσεως (Millard), εἰς τ' ἀρσενικοῦχα.

Τί πρέπει νὰ σκεφθῶμεν περὶ τοῦ ἰώδους μεθυλενίου (violet de méthylène) (Stilting) καὶ τοῦ κυανοῦ μεθυλενίου (bleu de méthylène); τὰ φάρμακα ταῦτα κέκτῃνται τάχα, ὡς διατείνεται ὁ Netchaief, μικροβιοκτόνον ἐνέργειαν, καὶ ἂν ἀληθεύῃ, ὅτι τὸ ποσὸν τοῦ οὗρου αὐξάνῃ τάχιστα ἀπὸ τριῶν λίτρων μέχρι τριῶν καὶ ἡμίσεος, τὸ ἀποτέλεσμα ἐξήρτηται ἄρᾳ γε ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν μικροβίων; Ἀπλούστερον ἤθελεν εἶσθαι, φρονοῦμεν, ν' ἀποδώκωμεν τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς ἄμεινον διουρητικὴν ἐνέργειαν τῶν φαρμάκων τούτων.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς λοιπὰς οὐσίας, θεωρουμένας ὡς ἀσκούσας πραγματικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς διαπιδύσεως τοῦ λευκώματος, αὗται κέκτῃνται πρόδηλον ἐπενέργειαν ἐπὶ τοῦ νεφροῦ ἢ τῆς γενικῆς κυκλοφορίας. Τοιαῦτα δ' εἶναι τὸ βάμμα τῆς κανθαρίδος, ἡ τρινιτρίνη, τὸ τε νιτρικὸν νάτριον καὶ κάλιον, τὸ δισάνθρακικὸν νάτριον, τὸ διτρυγικὸν κάλιον.

Ὑπολείπονται τὰ ἅλατα τοῦ στροντίου, ἅτινα ἀνιχνεύονται μὲν τὴν λευκωματούριαν, δὲν αὐξάνουσιν ὅμως τὴν διούρησιν. Ὁ G. Sée, ὁ Dujardin-Beaumetz, οὔτινες ἐπειραματίσαντο τοῦ φαρμάκου τούτου δισχυρίζονται, ὅτι ἀποτυγχάνει ἐπὶ τῶν βραδείων νεφριτίδων καὶ ὅτι ἐνδείκνυται πράγματι κατὰ τὰς πρώτας περιόδους τῶν ὀξείων νεφριτίδων. Τὰ δὲ ἅλατα τοῦ στροντίου, τὰ μᾶλλον εὐχρηστά, εἶναι τὸ βρωμιούχον, τὸ νιτρικὸν καὶ τὸ γαλακτικόν, κυρίως δὲ τὸ τελευταῖον. Παραγγέλλομεν δ' αὐτὸ εἰς δόσεις 6 μέχρις 8 γράμμων δι' ἡμέρας ἐν ὑγρᾷ διαλύσει, διότι εἶναι λίαν εὐδιά-

λυτον. Ἄλλ' εὐθὺς ὡς παύσωμεν τὴν χρῆσιν, ἡ λευκωματουρία ἀναφαίνεται πάλιν.

Κατὰ τὸν Laborde τὸ γαλακτικὸν στρόντιον εἶναι καθαρῶς διουρητικόν· πρὸς ἐξήγησιν δὲ τῆς ἀνυσίμου αὐτοῦ ἐνεργείας καὶ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ μόνου συμπτώματος, τῆς λευκωματουρίας, ὁ Dujardin-Beaumetz καὶ ὁ G. Sée παραδέχονται, ὅτι διευκολύνει τὴν πέψιν, ἐπιταχύνει τὴν ἀφομοίωσιν τῶν λευκωματοειδῶν οὐσιῶν καὶ ἀνακόπτει τὰς ἐντερικὰς ζυμώσεις. Διὸ καὶ ὁ G. Sée συνεδύασεν αὐτὸ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μετὰ τῆς βρωμιούχου καὶ τῆς χλωριοβρωμιούχου τιτάνου, ὧν αἱ ἀντισηπτικαὶ ιδιότητες εἰσὶ πασίγνωστοι. Ὁ Saundby, ὅστις ἐποίησατο ἐξ ἄλλου λίαν ἐμβριθῆ σπορυδὴν τῶν φαρμάκων τῶν θεωρουμένων ὡς χαλιναγωγῶν τῆς λευκωματουρίας, ἀπεδείκνυσεν, ὅτι τὰ ἀλκάλεια, τὰ στυπτικά, τὰ βενζοϊκὰ ἅλατα, τὰ τονικά τῆς καρδίας, ἡ πιλοκαρπίνη, ἡ τερεβινθίνη, ἡ φουξίνη, αἱ κανθαρίδες, τὸ ἰωδιούχον κάλιον, αἱ σιδηροῦχοι σκευασαὶ καὶ τὰ καθαρτικά οὐδεμίαν ἐπενέργειαν ἀσχοῦσιν ἐπὶ τοῦ λευκώματος τοῦ οὔρου.

Ὁ Rosenstein, ὁ G. Stewart ἐξάγουσι τὰ αὐτὰ συμπεράσματα. Ἡδυνήθην δὲ νὰ πεισθῶ καὶ ἐγώ, λέγει ὁ Stewart, δι' ἐπιμελῶς γενομένων πειραμάτων, ὅτι δὲν δικαιούμεθα νὰ ἀπονέμωμεν φαρμάκῳ τινι ἄμεσον ἐνέργειαν ἐπὶ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ποσοῦ τοῦ λευκώματος.

Ἡ συζήτησις αὕτη, ἥτις καταλήγει εἰς ἀρνητικὸν ἀποτέλεσμα, εἶναι οὐχ ἥττον διδακτικὴ, καθ' ὅσον ὀρίζει, ὅτι ἀντιλευκωματουρικὰ φάρμακα δὲν ὑπάρχουσι καὶ ὅτι ἡ πιθανὴ αὐτῶν ἐνέργεια, μετ' οὐ πολὺ καταδειχθισομένη ἴσως ὑπὸ τῆς κλινικῆς ἢ τοῦ πειραματισμοῦ, εἶναι ἀντιφλογιστικὴ, ἀντισηπτικὴ ἢ διουρητικὴ, τ.ἔ. ὅτι προσβάλλουσιν ἀπ' εὐθείας τὸ αἷτιον τῆς νεφρίτιδος ἢ τροποποιοῦσι τὰς ἀλλοιώσεις τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων ἢ τῶν σωληναρίων.

1ον Διουρητικά.—Ὅποτεν ἡ νεφρίτις παρατείνεται καὶ ὁ ἀνασάρκα δὲν ἐνδίδῃ τῇ γαλακτικῇ διαίτῃ, ὁ ἱατρός, μεθόλως λογιζόμενος τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος, ὀφείλει νὰ προστρέχῃ εἰς τὰ ἀπ' εὐθείας διουρητικά· διότι ὅσῳ ἀρχαιοτέρα εἶναι ἡ διήθησις, τόσῳ μᾶλλον ἀνθίσταται κατὰ παντὸς φαρμάκου.

Δέον ὅμως νὰ μὴ ὑπεραίραμεν τὴν ἐνέργειαν τῶν διουρητικῶν.

Ὁ Rayer παρεῖχε μικρὰν πίστιν εἰς τὴν χρῆσιν αὐτῶν, καὶ φαίνεται ἐκπληττόμενος ἐκ τῆς χρήσεως ἣν ἐποιεῖτο ὁ Christinson, ὅστις μετεχειρίζετο τὴν ἐμβόρακα τρύγα, τὸ νιτρικόν, ὀξικόν καὶ διτρυγικὸν κάλιον ἢ ἀδιάλυτον τρύγα, εἰς δόσεις ἱκανῶς μεγάλας.

Τὰ ἄλατα τοῦ κάλεος εἶναι τῷ ὄντι τὰ ἀρχαιότερα κατὰ τὴν χρῆσιν. Ὁ Bartels ἀνέγραφεν αὐτὰ εἰς πάσας τὰς περιόδους, οἱ Lecorché καὶ Talamon, οἱ Roberts καὶ G. Stewart, οἱ Zimmermann καὶ Leyben πιστεύουσιν εἰς τὴν δραστικότητα αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὀξειῶν νεφριτίδων.

Πολλὰ τῶν ἀλάτων τούτων, τὸ νιτρικὸν κάλιον ἰδίᾳ, χωροῦσιν εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν διουρητικῶν καταποτίων· εὗρηγται δι' ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς σκίλλης καὶ ἄλλων οὐσιῶν ὡς ἡ δακτυλίτις¹. Εἰς μεγάλην δόσιν 15 ἕως 30 γράμμων δι' ἡμέρας, ἡ ἐμβόραξ τρυῖξ καὶ τὸ διτρυγικὸν κάλιον κέκτῃνται καθαρτικὴν ἐνέργειαν, ἀλλ' ἥτις δὲν εἶναι ἀνωτέρα τῆς τοῦ θειικοῦ νατρίου· τὸ ὀξικόν καὶ νιτρικὸν κάλιον, ἀγνώτερα διουρητικά, χρησιμοποιοῦνται εἰς ἐλάχιστονα δόσιν, τὸ ὀξικόν εἰς ἀναλογίαν 4 μέχρι 5 γράμμων ἐντὸς 24 ὥρων. Ἐν τούτοις ὁ Zimmermann παρήγγελλε τοῦτο εἰς δόσιν πολλῷ ἀνωτέραν, μέχρι 15 γράμμων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ νιτρικὸν σχεδὸν δὲν ὑπερβαίνομεν τὰ 2 μέχρι 4 γράμμων δι' ἡμέρας· προστίθεται δ' ἐν ταῖς διουρητικαῖς πτισάναις ἀγρώστωος, ἐλξίνης, μίσχων κερασίων, ἀκρεμόνων σπάρτου, ἄκρων ἀσπαράγων, μετὰ τοῦ ὀξυμέλιτος τῆς σκίλλης, μετὰ τοῦ σιροπίου τῶν πέντε ριζῶν². Νῦν τὰ ἄλατα

¹ Ἀναγράφομεν τὴν ἐπομένην συνταγὴν, ἐν ἣ δὲν ἀπαντῶσι τὰ ἄλατα τοῦ κάλεος, λίαν παρημελημένα σήμερον.

Pr. Poudre de digitale..... 1 gramme

» » scille..... 1 »

Excipient..... q.s.

Pour 20 pilules.

Λ. Κόνεως δακτυλίτιδος..... 1 γραμ.

» σκίλλης..... 1 »

Φορέως..... δ. ἄ.

Δι' εἴκοσι καταπότια· λαβεῖν ἐντὸς 2 ἢ 3 ἡμερῶν.

² Τὸ σκίλλικόν ὀξύμελι καὶ τὸ σιρόπιον τῶν πέντε ριζῶν μετέχουσι τῶν συνθέτων πτισανῶν ἐν ἀναλογίᾳ 50 μέχρις 100 γράμμων κατὰ λίτρον. Χρῶνται δ' εἰσέτι τῇ σκίλλῃ καὶ τῇ δακτυλίτιδι ὑπὸ τὴν ἐξῆς μορφήν:

τοῦ κάλεος εἶναι ὀλίγον εὐχρηστα, ἀφ' ὅτου τὰ ἔργα τῶν Felz, Ritter καὶ Bouchard ἔδειξαν τὴν ὑπέροχον αὐτῶν σημασίαν κατὰ τὴν οὐραιμικὴν δηλητηρίασιν. Ἰσως ἀδίκως ἀποκλείουσι τὰ ἄλατα ταῦτα τῆς φαρμακοποιίας, καθόσον ἡ τοξικότης αὐτῶν δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑφ' ὧν.

Ἡ αὐτὴ δυσπιστία ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ τὴν σκίλλαν, μεγάλης ἐκτιμήσεως τυχοῦσαν παρὰ τῶν Bright καὶ Hirtz, οὐδεμίαν δὲ τούναντίον δραστηριότητα κεκτημένην κατὰ τὸν Rayer, καὶ τέλος ἐγκαταλειφθεῖσαν ὑπὸ τῶν πλείστων ἱατρῶν, ἀφ' ἧς οἱ Gubler καὶ Laure ἐπέμειναν ἐπὶ τῶν ἐρεθιστικῶν αὐτῆς ιδιοτήτων. Τῶν αὐτῶν λόγων ἕνεκα δὲν συμβουλεύουσι τὴν χρῆσιν τῶν βαλσαμικῶν, τερεβινθίνης, σαντάλου κτλ.

Εἰς πάσας τὰς σκευασίας ταύτας ὑποκαθιστῶσιν ἀνυσίμως τὰ ἄλατα τοῦ νάτρου, τὸ δισανθρακικὸν ἰδίως, οὗτινος τὰ κατευναστικά ἀποτελέσματα κατὰ τὸν χρόνον τῶν συμφορητικῶν παροξύνσεων φαίνονται ὀριστικά καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ὁποίου ἡ λευκωματουρία ἐλαττοῦται· συνδυάζεται δὲ τῷ γάλακτι. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀνέγραψαν τὸ βενζοϊκὸν νάτριον¹ καὶ τὸ βενζοϊκὸν λίθιον². Πάντα τὰ ἄλατα ταῦτα ἐπαυξάνουσι μεγάλως τὴν διούρησιν.

Τὰ ἄλατα τοῦ κάλεος καὶ τοῦ νάτρου φαίνονται διερεθίζοντα τὴν διέκκρισιν τοῦ ἀδένος, ἅτε ἐπενεργοῦντα ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τῶν ἐπιθηλίων. Προσάγονται δ' ὡς πρὸς τοῦτο καθάπερ ἡ οὐρία ἐν τῷ πειράματι τοῦ Heidenhain. Ὑπομνήσωμεν δὲ ὅτι, ἐάν, μετὰ τὴν τομὴν τοῦ κατιάλου μυελοῦ κατὰ τὴν κατωτέραν μοῖραν τῆς κρανιακῆς χώρας,

Pr. Teinture de scille)
 » de digitale) ἀά.... 30 gram.

Λ. Βάμματος σκίλλης)
 » δακτυλίτιδος) ἀνά... 30 γράμ.

Δι' ἐντρίψεις τοῦ θωρακικοῦ τοιχώματος.

¹ Τὸ βενζοϊκὸν νάτριον εἶναι διουρητικόν, λίαν ἀξιόσυστατον· δυνάμεθα δὲ ν' ἀναγράψωμεν αὐτὸ εἰς δόσιν 5 μέχρι 10 γραμμῶν δι' ἡμέρας τ. ἔ. εἰς ὑψηλοτέρας τῶν συνήθων δόσεις. Ἡ γεῦσις αὐτοῦ καλύπτεται διὰ χιτρομήλου, χρυσομήλου καὶ σιροπίου λιμονίων.

² Τὸ βενζοϊκὸν λίθιον ἀπὸ 0,50 ὑπεκατογρ. μέχρις 1 γραμμίου τὸ πολὺ, προώριται διὰ τὴν θεραπείαν τῆς λιθιάσεως.

ἐνέσωμεν οὐρίαν ἐν τοῖς ἀγγείοις, ἡ ποσότης τοῦ οὐρου αὐξάνει ἐπαισθητῶς, ἂν καὶ ἡ τῶν Μυλπιγιακῶν σωματίων κυκλοφορία εὐρηται διακεκομμένη. Ἡ οὐρία ἐξαναγκάζει, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ὕδωρ, ὅπερ συμπαράσῳρει, νὰ παρακολουθήσῃ ἀκριβῶς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀπεκκριτικὴν ὁδὸν διαπιδύουσα τὰ κύτταρα τῶν συνεστραμμένων σωληναρίων ἢ διουρητικῇ αὐτῆς ἐνέργεια εἶναι ἄμεσος. Διὰ τὰ ἅλατα τοῦ καλίου ἢ δυσχέρεια συνίσταται εἰς τὴν ἀναγραφὴν αὐτῶν εἰς δύοσιν θεραπευτικὴν, χωρὶς νὰ φθάσῃ τις καὶ εἰς ἐρεθιστικὰ ἀποτελέσματα. Τὸ αὐτὸ παρατηρητέον καὶ ὡς πρὸς τὴν σκίλλαν καὶ τὸ βάμμα τῆς κανθαρίδος.

Πρὸ πολλοῦ ὁ Rayer εἶχεν ἤδη παρατηρήσει τὴν ἐπὶ τὰ βελτίω μετατροπὴν τοῦ οὐρου, τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ὕδρωπος ἢ καὶ τὴν τελείαν ἐξαφάνισιν αὐτοῦ ἐπὶ ἀρρώστων, οἷς εἶχε χορηγήσει τέσσαρας μέχρι δώδεκα σταγόνων βάμματος κανθαρίδων δι' ἡμέρας· ἐν τούτοις εἶναι, κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον, ἴαμα λίαν ἐπικίνδυνον ἐν ἀδεξίαις χερσὶ. Πρὸς κύρωσιν τῆς ἀγαθῆς ἐπιδράσεως τοῦ βάμματος τῶν κανθαρίδων ὁ Rayer ἀναφέρει πέντε παρατηρήσεις τοῦ Wells, καθ' ἃς ἡ δόσις προήχθη μέχρι τριάκοντα, πεντήκοντα καὶ ἐξήκοντα σταγόνων εἰς εἴκοσι τέσσαρας ὥρας. Εἰς τρεῖς περιπτώσεις ἐπὶ ἡλθεν ἀξιοσημείωτος βελτίωσις· εἰς μίαν τὸ λεύκωμα ἐξέλιπε καὶ εἰς δύο ἄλλας ἢ χρῆσις τοῦ φαρμάκου δὲν ἐπήνεγκε καταφανὴ ἀναχαίτισιν.

Ὁ Lancereaux ἐπανέλαβεν ἐσχάτως τὴν μέθοδον. Κατανοεῖ δέ τις ἐπὶ τέλους, ὅτι εἰς μετρίας δόσεις τὸ βάμμα τῶν κανθαρίδων ἀπεργάζεται ἐν τῇ λαθουρινθῳδῇ χώρᾳ¹ διέγερσιν τινα τῶν ἐπιθηλίων χωρὶς νὰ συνεπάγῃται καὶ ἀληθῆ φλεγμονήν. Αἱ ὑδραργυρικαὶ σκευασαί, περὶ ὧν ἐγένετο ἤδη λόγος, προκαλοῦσι τὴν διούρησιν δι' ἀναλόγου μηχανισμοῦ. Εἶναι δὲ λογικὸν νὰ σκεφθῶμεν, ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῶν φαρμάκων τούτων δέον νὰ καθίσταται αἰσθητὴ κυρίως κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ὑποξειῶν νεφριτίδων μᾶλλον ἢ κατὰ τὰς προκεχωρημένας φάσεις τῶν χρονίων νεφριτίδων.

Μεταξὺ τῶν πτισανῶν καὶ τῶν διουρητικῶν ποτῶν ἀνάγκη νὰ σημειώσωμεν τὴν πτισάνην τῆς ἀρκτοκομάρου, τῆς ὁποίας τὴν χρῆσιν

¹ Λαθουρινθῳδες πλέγμα τοῦ Santorini λέγεται τὸ φλεβικὸν πλέγμα τὸ καίμενον μεταξὺ τραχήλου τῆς κύστεως καὶ ἡθικῆς συμφύσεως. Σ.Μ.

πρῶτος ὁ Bright συνεβούλευσε, καὶ ἤς τὸ ἐνεργὸν στοιχεῖον ἡ ἀρβου-
τίνη (arbutine) φαίνεται ὅτι παρέσχεν, ὡς εἴδομεν ἤδη, ἀγαθὰ
ἀποτελέσματα ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Ribbert. Ὁ δὲ Rayer παρήγ-
γελλεν ἀσμένως τὴν πιτσάνην ραφανίδος τῆς ἀγρίας (raifort sau-
vage)· τούτου ἐξ ὅλων τῶν διουρητικῶν ἡ χρῆσις ἐφαίνετο αὐτῷ
παρέχουσα μείζονα ἐπιτυχίαν· ὁ ὕδρωψ ὑπεχώρει ἐνίοτε ταχέως
καὶ δὴ καὶ ἠδύνατο νὰ ἐκλίπη ὁλοσχερῶς.

Ἐδέησεν ὁμως εἰς τινὰς περιπτώσεις νὰ διακόψῃ τὸ φάρμακον
ἐνεκα τῆς ἀηδίας, ἣν ἠσθάνοντο οἱ ἄρρωστοι πρὸς τὴν πιτσάνην καὶ
τὴν ἐρεθιστικὴν ἐπὶ τοῦ στομάχου ἐνέργειαν αὐτῆς. Τὸ φάρμακον
ἐγκατελείφθη. Πάντων τῶν ποτῶν τούτων προτιμώτερα εἶναι τὰ
ἐπόμενα, ἅτινα εἶναι καὶ δράστηριώτερα· ἦτοι ὁ πρόσφατος φλοιὸς
τῆς ἀκταίας εἰς ἀναλογίαν 30 γράμμων κατὰ λίτρον, προξενῶν
ἄφθονον μὲν διούρησιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ διαρκῆ· τὰ στιγματίδια τοῦ
ἀραβοσίτου (stigmates de maïs) (5 γράμμ. ἐπὶ 1000) καὶ τὰ
ξηρὰ ἄνθη ἀνθεμίδος τῆς ἐαρινῆς (muguet de Mai), 10
γράμμ. εἰς τὴν αὐτὴν ποσότητα ὕδατος ἅπερ κέκτῃνται κατὰδὴλον
διουρητικὴν ἐνέργειαν.

Τὸ ἔγχυμα τῶν ἀκρεμόνων τοῦ σπάρτου ἐπάγεται ἀγαθὴν ἐπενέρ-
γειαν, ἥς τὸ πλεῖστον ἀνήκει ἴσως τῇ σπαρτεΐνῃ, ἣν περιέχουσι
καίτοι εἰς ἀσθενῆ ἀναλογίαν. Ἐνταῦθα ἡ ἐνέργεια τοῦ φαρμάκου
εἶναι ἱκανῶς περίπλοκος· καθότι ἡ σπαρτεΐνη εἶναι πράγματι ἔμμεσον
διουρητικὸν ἐπενεργοῦν ἐπὶ τὴν καθολικὴν κυκλοφορίαν.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾔ, τὸ γαλακτοσάκχαρον δὲν διελαύνει τοῦ νεφροῦ,
καθ' ὅσον καταναλίσκεται ὑπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ, ἐφ' ὅσον εἰσάγεται
ἐν αὐτῷ. Τὸ ἐπερχόμενον ἀποτέλεσμα εἶναι ταῦτό πρὸς τὸ τοῦ
γλυκώματος, τοῦθ' ὅπερ ἐπεκύρωσαν αἱ ἔρευναι τῶν Richet καὶ
Moutard-Martin, τῶν Dastre, Bourquelot καὶ Troisier.

Τὸ γαλακτοσάκχαρον εἶναι τὸ μόνον, κατὰ τὸν G. Sée, ἀβλαβὲς
διουρητικόν· ἀλλ' ὅποταν τὸ οὖρον περιέχῃ πλείονα τοῦ ἐνός γράμ-
μου λευκώματος κατὰ λίτρον, τὸ γαλακτοσάκχαρον δὲν ἐπενεργεῖ
πλέον. Κατὰ τὰ προειρημένα τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι παράδοξον,
διότι αἱ οὐσαὶ αἱ βελτιοῦσαι τὰς νεφρίτιδας ἐξαφανίζουσι τὴν λευ-
κωματούριαν, χωρὶς καὶ νὰ ἐπενεργῶσιν ἀπ' εὐθείας ἐπ' αὐτὸ τοῦτο
τὸ λεύκωμα.

Συγγραφείς τινες φρονούσιν, ὅτι καὶ ἄλλαι οὐσίαι ἔχουσιν ἐπίσης ἄμεσον διουρητικὴν ἐνέργειαν, ἰδίᾳ δὲ ἡ κοφεΐνη καὶ ἡ θεοβρωμίνη. Τῆς κοφεΐνης ¹ γίγνεται χρῆσις ἐν πόματι ἢ δι' ὑποδορίων ἐνέσεων. Ἡ σκευασία, ἡ μᾶλλον εὐχρηστος, τῆς θεοβρωμίνης ² εἶναι τὸ ἰτεῦλικὸν αὐτῆς ἄλας.

Ὑπάρχει ἐπίσης ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν διουρητίνη ³ διπλοῦν ἰτεῦλικὸν ἄλας νατρίου καὶ θεοβρωμίνης. Ἀγνοοῦμεν δὲ, ἂν τὸ σῶμα τοῦτο ᾖναι προῖον πραγματικῆς ἐνώσεως ἢ ἂν προκύπτῃ ἐκ μίγματος θεοβρωμίνης καὶ ἰτεῦλικοῦ νατρίου, τῆς θεοβρωμίνης καταστάσης εὐδιαλυτωτέρας ἕνεκα τῆς παρουσίας τοῦ καυστικοῦ νάτρου (Marette).

Ἐκ συμφώνου παραδέχονται, ὅτι ἡ διουρητίνη κέκτῃται δραστηριωτέραν ἐνέργειαν τῆς κοφεΐνης (Schræder). Ἡ χορήγησις δὲ αὐτῆς ἀποβαίνει ἀνυσιμωτέρα ἐπὶ ὑδρώπων καρδιακῆς ἢ ἥπατικῆς αἰτίας (Koritschoner). Ὅπως δὴποτε δὲ ἡ ἐπειέργεια αὐτῆς τίθεται ἔτι ὑπὸ ἀμφισβήτησιν· ἀποτυγχάνει δὲ εἰς πολλὰς περιστάσεις καὶ εἶναι φάρμακον ὑπὸ μελέτην ἔτι καὶ ἀβέβαιον τὴν χρῆσιν.

Τὸ βάμμα τοῦ καρύου τοῦ κόλα (Kola), περιέχον κοφεΐνην καὶ θεοβρωμίνην, δύναται νὰ χορηγῇται, ὅσάκις τὰ ἱάματα ταῦτα ἐνδείκνυνται.

2ον Τονικὰ καρδιοαγγειακά. — Ἀπλῶς θέλομεν μνημονεύσει

¹ Ἡ κοφεΐνη χορηγεῖται εἰς ἐνέσεις κατὰ τὴν ἐπομένην συνταγὴν.

Pr. Caffeine.....	2 gr. 50
Benzoate de soude.....	2 gr. 90 ou 3 gr.
Eau.....	q. s.
Pour 10 centim. cubes.	

Α. Κοφεΐνης.....	2 γράμμ. 50
Βενζοϊκοῦ νατρίου.....	» 2 γράμ. 90 ἢ 3 γράμ.
Ὑδατος.....	ἀ. π.
Διὰ 10 κυβικὰ ὑφεκτόμετρα.	

Προτιμητέα αἰέποτε ἡ ἀπλὴ κοφεΐνη τῆς κιτρικῆς, τρυγικῆς ἢ ναρδικῆς, ἀλάτων ἀπροσδιορίστων.

¹ Ἡ θεοβρωμίνη χορηγεῖται ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας συνεχῶς εἰς δόσιν 2 μέχρι 5 γράμμων δι' ἡμέρας ἐν ἄζυμοις ἐκ 0,50 ὑφεκατογρ. ἑκάστον, εἴτα δὲ διακόπτεται καὶ ἐπαναλαμβάνεται μετὰ τινα χρόνον.

² Ἡ διουρητίνη ἀναγράφεται εἰς δόσεις 4 ἕως 5 γράμμων δι' ἡμέρας· δέον δὲ νὰ χορηγῇται εἰς ἄζυμα ὡς ἐκ τῆς πικρίας αὐτῆς.

τῶν ἀμέσων διουρητικῶν, ἤτοι δακτυλίτιδος, στροφάντου, σπαρτείνης, ἀνθεμίδος (convallaria), ἀδωνιδίνης (adonidine), ἅπερ μικρὰν μὲν εὐρίσκουσι τὴν χρῆσιν ἐπὶ τῶν ὀξείων ἢ παρατεينوμένων νεφριτίδων, ἰδιαζόντως δὲ παραγγέλλονται ἐπὶ τῶν χρονίων μορφῶν, ὡς καὶ ἡ κατάστασις τῆς καρδίας καὶ τῆς κυκλοφορίας ἀπαιτῶσι τοῦτο. Ὡς πρὸς δὲ τὰς τελευταίας κυρίως θέλομεν ὑποδείξει τὴν τε χρῆσιν καὶ τὰς ἀντενδείξεις.

Ἐν τούτοις καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς προσφάτους μορφὰς τῶν νεφριτίδων δυνάμεθα νὰ προσδράμωμεν εἰς τὰ φάρμακα ταῦτα, καθόσον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ὡς πλειστάκις παρατηρήθη, ἡ καρδιακὴ συστολὴ δυνατόν νὰ ἔχῃ ἤδη σπουδαίως ἐξασθενήσει.

3ον Διαφορητικά.—Ὁ ἀνασάρκα ὕδρωψ, καθάπερ ἐλέχθη, ἀνῆκει κυρίως εἰς τὰς ὀξυτέρας τῶν μορφῶν τῶν νεφριτίδων· οὐχ' ἥττον ὅμως παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰς ἀρχαίας νεφρίτιδας καὶ εἰς τινὰς ἐκφυλίσεις ἀδρανεῖς, ὡς ἡ ἀμυλοειδής.

Γνωστὸν ἐξ ἄλλου, ὅτι τὸ δέρμα ἀπεκκρίνει διὰ τοῦ ἰδρώτος ἐκκριματικά τινα στοιχεῖα, ὧν ἡ ἀναλογία αὐξάνει ἐπὶ ἀνεπαρκείας τῶν νεφρῶν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὴν οὐρίαν. Ὑπὸ τινος ὅμως συνθήκας ἡ λειτουργία αὕτη τοῦ δέρματος, ἡ ὑποτιθεμένη ὡς ὑποκαλιστῶσα τὴν λειτουργίαν τοῦ νεφροῦ, φαίνεται τούναντίον ἐλαττωμένη· τὸ δέρμα φαίνεται λευκόν, ἄνευ στιλπνότητος, οἶονεῖ ἔξαιμον, ὀλίγον τι ξηρόν ἢ ρικνόν, οὐδαμῶς δὲ νοτίζον. Διὰ τῶν διαφορητικῶν δὲ κατορθώθη νὰ γείνη τοῦτο διαχωρητὸν καὶ ἐπομένως νὰ ἐλαττωθῇ τὸ οἴδημα καὶ ἀναβληθῇ ἡ ἐμφάνισις σοβαρῶν συμπτωμάτων διὰ τῆς διευκολύνσεως τῆς νέας ταύτης διεκκριτικῆς ὁδοῦ εἰς τὰ ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἐπεσχημένα προϊόντα. Ἡ δὲ διαφορητικὴ ἰατρεία, ἣν συνιστῶσιν ὁ Bright καὶ ὁ Osborne, ἐτελειοποιήθη ἔκτοτε. Ὁ μὲν Rayer ἐποιεῖτο χρῆσιν ἀτμολούτρων, ὁ δὲ Bartels θερμῶν λουτρῶν, τὰ δ' ἀποτελέσματα, ὧν ἔτυχε, λίαν ἀξιοσημείωτα ἐγένοντο. Ἡ μέθοδος τοῦ Bartels συνίσταται εἰς ἐμβάπτσεις τοῦ ἄρρώστου ἐν θερμοκρασίᾳ 40° ἢ δὲ διάρκειαν τοῦ λουτροῦ παρατείνεται ἐπὶ μίαν τοῦλάχιστον ὥραν. Κατὰ δὲ τὴν ἐξοδὸν οἱ ἄρρωστοι, ἐπανερχόμενοι εἰς τὸν κοιτῶνα ἢ καὶ εἰς κατάλληλον αἵθουσαν, περικαλύπτονται διὰ μαλλίνων κλινოსκεπασμάτων οὕτως, ὥστε ἡ ἐφίδρωσις νὰ παραταθῇ ἐπὶ τινος ἔτι ὥρας.

Τὰ λουτρά ταῦτα εἶναι ἐνίοτε χαλεπὰ ἔνεκα τῆς θερμῆς καὶ ὑγρᾶς ἀτμοσφαίρας, ἐν ἣ οἱ ἄρρωστοι εἰσάγονται. Ἡ δὲ στενοχωρία ἀποβαίνει μείζων, ἐὰν ἀντικατασταθῶσι τ' ἀπλᾶ λουτρά διὰ τῶν ἀτμολούτρων, ἅτινα ἀπεργάζονται μεγίστην ὑπερθερμίαν ὁλοκλήρου τοῦ σώματος. Ὁ Bartels συνίστα αὐτά· ἀλλὰ δεόν νὰ παραδεχῶμεν μετ' αὐτοῦ, ὅτι ἡ χρῆσις αὐτῶν εἶναι δυσχερὴς, καὶ ὅτι ἔνεκα κυρίως τῆς στενοχωρίας, ἣν προκαλοῦσιν ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ, προδιαθέτουσιν εἰς πάρεσιν τῆς καρδίας καὶ εἰς τὴν συγκοπήν.

Τὰς μεθόδους ταύτας, ἐν μέρει ἐγκαταλειφθείσας σήμερον, ἀντεκατέστησαν τὰ θερμὰ ἀερόλουτρα, ἅπερ προὔτίμα ἤδη ὁ Bartels. Ὁ Rosenstein καὶ ὁ Fürbringer συμμερίζονται τὴν γνώμην αὐτοῦ. Τὰ λουτρά ταῦτα δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι διαφοροτρόπως, ἀρκεῖ νὰ ἐκπληρῶται ἡ κυρία αὐτῶν ἔνδειξις, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν θέρμανσιν διὰ θερμοῦ καὶ ξηροῦ ἀέρος τῶν χωρῶν ἐκείνων, αἵτινες ὑποβάλλονται εἰς τὴν ἐφίδρυσιν.

Δυνάμεθα νὰ μεταχειριζώμεθα ἀνυσίμως ἀεροκλιθάνους συγκοινωνούντας μετὰ τῆς κλίνης στεγανῶς περικλειομένης ὑπὸ τῶν σινδῶνων, καλυπτουσῶν τὸ σῶμα μέχρι κεφαλῆς, ἥτις μόνη διατελεῖ ἀσκεπῆς. Πολλὰ σκευὰ ὑπάρχουσι τοῦ εἶδους τούτου ἐν τοῖς Νοσοκομείοις τῶν Παρισίων. Ὅσάκις δὲν ἔχωμεν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν κλιθάνους καλῶς διηυθετημένους, ἀρκοῦμεθα εἰς τὴν περιτύλιξιν διὰ θερμοστάτων κλινοσκεπασμάτων, κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Ziemssen. Δυνάμεθα δ' ἐπίσης νὰ εἰσάγωμεν ὑπὸ τὰ καλύμματα τῆς κλίνης καὶ ἐκατέρωθεν αὐτῆς κεράμους, ὧν ἡ ἀκτινοβολοῦσα θερμότης προξενεῖ μετ' οὐ πολὺ ἄφθονον διαφόρησιν.

Οἱ ὁπαδοὶ τῆς θεραπευτικῆς ταύτης μεθόδου, εἶναι τὴν σήμερον πολυάριθμοι. Καὶ εἶναι τῇ ὄντι αὕτη ἡ καλλιτέρα μέθοδος πρὸς διαφόρησιν, χωρὶς νὰ φοβῇται τις τὴν ἐμφάνισιν τῶν προμνησθέντων συμπτωμάτων διὰ τῶν γενικῶν λουτρῶν, ὡς χορηγεῖ αὐτὰ ὁ Liebermeister, ἀρχόμενος ἀπὸ 38° καὶ καταλήγων εἰς τοὺς 42°, ἢ καὶ διὰ τῶν τοπικῶν λουτρῶν, ἅτινα μόνον ἐπὶ τῶν κάτω ἄκρων ἐπενεργοῦσι μετὰ τοῦ κατόπιν περιτυλίγματος, ὡς πράττει ὁ Lebe.

Ἐπὶ τε καθαρῶς θεωρητικῶν ἰδεῶν καὶ ἐπὶ ἀτελεστάτων πειραμάτων τοῦ K. Muller βασιζόμενοι ἱατροὶ τινες ὑπεστήριξαν, ὅτι ἡ

διὰ τοῦ δέρματος τελουμένη παροχέτευσις παρακωλύει τὴν ὕδαρῇ ἀπέκκρισιν τοῦ νεφροῦ. Οἱ Bartels ὁμῶς καὶ Fürbringer ἐπέμειναν ἐπὶ τοῦ περιεργοτάτου τούτου σημείου τῆς μεθόδου ταύτης, ὅτι δηλ. μετὰ τὰ θερμὰ ἀερόλουτρα ἡ διέκκρισις τοῦ οὔρου, ἀντὶ νὰ ἐλαττώται, αὐξάνει. Ἐχομεν λοιπὸν οὕτω τὸ διπλοῦν πλεονέκτημα τῆς τε διεγέρσεως τῶν λειτουργιῶν τοῦ δέρματος καὶ τῆς ἀπεκκρίσεως διὰ τε τοῦ δέρματος καὶ τοῦ οὔρου μεγάλης ποσότητος ὕδατος καὶ ἐπομένως τῆς σπουδαίας ἐλαττώσεως τοῦ ἀνασάρκα ὕδρωπος.

Ἐπομένως πρέπειν εἶναι νὰ μὴ ἐγκαταλίπωμεν θεραπείαν ἤδη δεδοκιμασμένην καὶ νὰ μὴ ἀποδίδωμεν εἰς αὐτὴν τὰ σχεδὸν ἀναπόφευκτα συμπτώματα, τὰ προκύπτοντα ἐκ τῆς ἐπανειλημμένης χρήσεως ἀτμολούτρων, ἅτινα ἀντιτίθενται τῇ διαφορῇ, ὥς ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς ὑψώσεως τῆς θερμοκρασίας ἐν ὑγρᾷ ἀτμοσφαιρᾷ.

Πρὸς ἐρμηνείαν τῶν οὐραιμικῶν συμπτωμάτων τῶν ἐπερχομένων κατόπιν θαψιλῶν ἐφιδρώσεων ὑπέθεσαν, ὅτι διὰ τῆς μετακινήσεως τῶν οἰδημάτων ἐτίθετο εἰς κυκλοφορίαν μεγάλη ποσότης ἐκκριματικῶν ὑλῶν ἐν τοῖς ἰστοῖς ἐναποθεθειμένων. Ἡ ἐξήγησις ὁμῶς αὕτη εἶναι εἰσέτι ὑποθετικὴ, ἅτε πλείστων γεγονότων καταλαλούντων. Ὁ δὲ Bartels παρατήρησε τῷ ὄντι, ὅτι τῇ ἐπιδράσει τῶν θερμῶν ἀερολούτρων, τὸ οὔρον αὐξάνει.

Ὅπως ἐγκαταλειφθῇ ἡ θεραπευτικὴ αὕτη μέθοδος, δεόν ν' ἀποδειχθῇ δι' ἀκριβεστάτων ἀναλύσεων, ὅτι τὸ οὔρον εἶναι ὀλιγώτερον τοξικόν, ὅτι ἐπιφέρει ἀπέκκρισιν ἐλάσσονος ποσότητος ἐκκριματικῶν οὐσιῶν ἢ καὶ ὅτι τὸ αἷμα περιέχει τοιούτας ἐν μείζονι ποσότητι.

Ἄλλως τε ἐν αὐτοφώρῳ ἀντιφάσει περιπίπτουσιν οἱ ἀντίπαλοι τῆς θερμοθεραπείας, ἀφ' οὗ ἐπὶ μὲν τῶν ὀξείων νεφριτίδων εὐρίσκουσιν πραγματικὴν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς, ἐπὶ δὲ τῶν νεφρικῶν ἀτροφιῶν ὑποθέτουσιν αὐτὴν ἐπικίνδυνον. Ἐν τούτοις παρατηρεῖται, ὅτι ἐπὶ τῶν ἀτροφιῶν τῶν νεφρῶν ἡ θρέψις εἶναι ἐν γένει ἀβλήχρᾳ καὶ αἱ ὀργανικαὶ καταλλαγαὶ ἀσθενεῖς καὶ ὅτι, ἂν ἡ ἰσορροπία διατηρῇται ἐπὶ πολὺ ἐν τοῖς μυχίως ἡλλοιωμένοις νεφροῖς, τοῦτο προέρχεται ἀναμφιβόλως ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἐργασίας, εἰς ἣν οὗτοι ὑποβάλλονται. Φαίνεται δέ, ὅτι πλείοτερον δύναται τις νὰ φοβῇται τὴν ἐμφάνισιν βαρέων συμπτωμάτων ἐπὶ τῶν ἀρτιγενῶν νεφριτίδων, καθ'

ἀς αἱ ὀργανικά ἐναλλάγαι εἶναι δραστηριώτεροι καὶ ὑπάρχουσι πλείονα ὀργανικά ἀποτρίμματα ἐν κυκλοφορίᾳ.

Πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς ἀπροόπτου ἀνάγκη κατὰ συνέπειαν νὰ προσδιορισθῇ, ὡς οἶόν τε ἀκριβέστερον, ἡ κατάστασις τῶν ὀργάνων, τῶν προωρισμένων εἰς ὑποκατάστασιν τοῦ νεφροῦ, ὅσας δὲ καταφεύγει τις εἰς τὰ θερμὰ ἀερόλουτρα, ὡς μέσον θεραπευτικόν, δεόν νὰ ἐξελέγχηται ἡ ἀπόλυτος ἀκραιότης τῶν τε πνευμόνων, τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀγγείων.

Ἐὰν μεθ' ὅλας τὰς ληφθείσας προφυλάξεις ἀναφανῶσι βραεῖαι ἐπιπλοκαὶ καὶ ἐκδηλωθῇ οὐραιμία, δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡ θεραπευτικὴ αὕτη μέθοδος ἔχει ὀλεθρίαν τὴν ἐπενέργειαν, καθόσον τῷ ὄντι προστρέχομεν εἰς αὐτὴν ἐν ἀείποτε βραεῖαις περιστάσεσι. Κατὰ τὴν περίοδον δὲ ταύτην τῆς νόσου, ὅποτε ἡ οὐραιμία ἐπικεῖται, οἰαδήποτε θεραπευτικὴ ἐπέμβασις δύναται νὰ θεωρηθῇ βλαβερὰ. Ὁ δὲ ἱατρός, ἐξαντλήσας τὰ βοηθήματα, εὐρίσκεται ἐνώπιον τοῦ ἐξῆς διλήμματος: ἢ νὰ ἐπεμβῇ καὶ θεωρηθῇ ὡς τολμηρὸς ἢ ν' ἀπόσχη καὶ κατηγορηθῇ ὡς ἀμαθής. Κατὰ τὴν ἐσχάτην δὲ περίοδον τῶν νεφρικῶν παθήσεων, ὅποτε σμικραὶ πλέον ἐλπίδες ἐπιτυχίας ὑπάρχουσιν, ἢ τε ἀποχὴ καὶ ἡ ἐπέμβασις εἶναι δι' αὐτὸν ἐξ ἴσου δειναί.

Ἡ διὰ τῶν θερμῶν καὶ ξηρῶν ἀερολούτρων προκαλουμένη διαφύρσις εἶναι ἡ μόνη σχεδόν, ἣτις κέκτηται σήμερον ἀξίαν τινα. Δυνάμεθα μῶλα ταῦτα νὰ διευκολύνωμεν τὴν ἐφίδρωσιν δι' ἄλλων ἡτόνος σπουδαιότητος μεθόδων. Καὶ πρὸς τοῦτο δεόν νὰ ὑποδείξωμεν τὴν ἐνέργειαν τῶν θερμῶν ποτῶν καὶ τινων ἱαμάτων, οἷον τῆς κόνεως τοῦ Δοβήρου (0,10 μέχρι 0,50 ὑφεκατογρ. δι' ἡμέρας ἐντὸς ἀζύμων) τῆς ὀξικῆς ἀμυωνίας (5 γράμμ. ἐπὶ τοῖς 1000) ἐν συνδυασμῷ μετὰ πτισανῶν, καὶ τῶν θειούχων σκευασιῶν.

Οὐδεμία οὐσία δύναται νὰ συγκριθῇ κατὰ τὰποτελέσματα πρὸς τὸν ἱαβοράνδον (ἀπὸ 0,50 ὑφεκατογρ. μέχρις 1 γράμ. ἐν κυπέλλῳ ἐγγύματος, δις ἢ τρις τῆς ἡμέρας) καὶ τὴν πιλοκαρπίνην. Ὁ Precorius ἰσχυρίζεται, ὅτι ἔτυχεν ἐπὶ παίδων τῆς καταπαύσεως ἐκλαμπτικῶν σπασμῶν, ὀλίγας στιγμὰς μετὰ ἔνεσιν 0,005 ὑποχιλιογράμμων μέχρις 0,01 ὑφεκατογράμμου πιλοκαρπίνης. Τὰ εὐτυχῆ δὲ ταῦτα ἀποτελέσματα ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ τοῦ Δαμασκηνοῦ, τοῦ Moussous τοῦ Henoch. Ἐν τούτοις, κατὰ τὸν τελευταῖον, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπο-

τυχιῶν εἶναι ἀνώτερος τοῦ τῶν ἰάσεων. Αἱ μέχρι 0,01 ὑφεκατογράμ. κατ' ἀνώτατον ὅρον ἐνέσεις δύνανται νὰ προκαλέσωσι γαστρικὰς διαταραχὰς καὶ ἐμέτους, τοῦθ' ὅπερ ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ Gubler καὶ τοῦ Wagner, πνευμονικὸν οἴδημα (Certe) καὶ καρδιακὴν ἐξάντλησιν (Wagner). Εἰς καταπολέμησιν τῶν λιποθυμιῶν τούτων, ὁ Prectorius παραγγέλλει προληπτικῶς τὴν χρῆσιν τοῦ κονιάκ καὶ τῶν ἐνέσεων τοῦ αἵθερος. Ὁ δὲ Cadet de Cassicourt δὲν ὑπερβαίνει ἐπὶ παιδῶν τὰς δόσεις τῶν 0,002 μέχρι 0,005 ὑποχιλιογράμμων πιλοκαρπίνης. Φρονοῦμεν δ' ὅτι αὗται εἶναι αἱ δόσεις, ἀφ' ὧν δεόν ν' ἀρχώμεθα παρὰ τῷ ἐφθῶ.

Τῆς πιλοκαρπίνης ἐπομένως ἀνάγκη νὰ γίνηται χρῆσις εἰς ἐλαφρὰν δόσιν ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας· ἐνίοτε δὲ ἐπιτυχάνομεν τὴν ταχεῖαν ἀπορρόφησιν τῶν οἰδημάτων, τὴν ἀποκατάστασιν τῆς διουρήσεως καὶ τὴν ἐξαφάνισιν τῶν ἀπειλητικῶν οὐραιμικῶν φαινομένων.

4ον Καθαρτικά.—Τὸ ἔντερον παρέχει, ὥσπερ καὶ τὸ δέρμα, εὐρεῖαν ἐπιφάνειαν εἰς ἀπέκκρισιν τῶν προϊόντων, ἅπερ ὁ νεφρὸς ἀδυνατεῖ ν' ἀποχωρήσῃ μόνος· ὁσάκις νοσῇ.

Ἐπειδὴ ἡ διαρροϊκὴ ἔκκρισις εὐκόλως προκαλεῖται, προστρέχομεν πολλάκις εἰς αὐτὴν ἐπὶ τῷ τέλει, εἴτε νὰ ἐλαττώσωμεν τὰ οἰδημάτα, εἴτε νὰ διανοίξωμεν δίοδον εἰς τὰς ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἐπεσχημένας ἐκκριματικὰς ὕλας.

Κακὴ τῶν πεπτικῶν ὁδῶν κατάστασις ἀποτελεῖ ἀντένδειξιν, διότι ἀκατάσχετος διάρροια ἤθελεν εἶσθαι σχεδὸν ἀναπόφευκτος συνέπεια ὑπεράγαν δραστηρίας ἐπεμβάσεως.

Τὰ δραστικὰ ἐπιφυλάσσονται διὰ τὰς πρώτας ἰδίᾳ περιόδους τῶν νεφριτίδων, ὅποτε τὸ ἔντερον φαίνεται εἰσέτι ἀλώβητον, τὰ δὲ ἥπια καθαρτικά διὰ τὴν πορείαν τῶν χρονίων νεφριτίδων. Μεταξὺ δὲ τῶν ἥπιων δεόν ν' ἀναφέρωμεν τ' ἀλατοῦχα καθαρτικά, ὧν ἡ βᾶσις εἶναι τὸ νάτρον ἢ ἡ μαγνησία, ἥτοι πάντα σχεδὸν τὰ καθαρτικά μεταλλικὰ ὕδατα, τὴν ἐμβόρακα τρύγα, ἧς ἐμνήσθημεν ἤδη, τὸ καλόμελι (0,50 ἕως 0,70 ὑφεκατογράμμων εἰς μίαν δόσιν) τὴν σέννην¹, τὴν σκαμμωνίαν (0,50 ὑφεκατ. μέχρι 1 γράμμου ἐντὸς

¹ Ἡ σέννη, ἀσθενὲς καθαρτικόν, δεόν νὰ συνδυάζεται μετ' ἄλλου φαρμάκου, ἐπὶ παραδείγματι·

ἄζυμων καὶ γάλακτος) καθὼς καὶ τὸ καλόμελι. Τὰ δραστικά καθα-
 ρτικά εἶναι ἡ κολοκυνθίς, τὸ στακτὸν κόμμι ἢ χρύσωπον (Rayer,
 Bartels), ἐν ταύτῃ καὶ διουρητικόν, (Rosenstein), τὸ ἔλαιον τῆς
 λαθυρίδος (huile d'épurgé) (Martin Solon), τὸ σύνθετον
 βάμμα τῆς ἱαλάπης (eau de vie allemande, 10 μέχρις 25
 γράμμων)· ἡ δὲ κόνις τῆς ἀπλῆς ἱαλάπης ἀναγράφεται εἰς δόσιν
 0,50 ὑφεκατογρ. εἰς ἄζυμα· ἡ ἐμετικὴ τρυξ εἰς ἀραιὰν διάλυσιν
 (0,05 μέχρι 0,10 ὑφεκατογρ. κατὰ λίτρον), ἡ ἐλατερίνη εἰς κατα-
 πότια 0,01 ὑφεκατογρ., ληπτέα ἀνὰ τρίωρον ἢ τετράωρον μέχρι
 καθαρκτικοῦ ἀποτελέσματος.

Κατὰ τὸν Ribbert ἡ ἐλατερίνη ἔχει ἐπίσης τὴν ἰδιότητα ν' αὐ-
 ξάνῃ τὴν ποσότητα τοῦ οὔρου. Δέον νὰ γίνῃται χρῆσις πάντων τῶν
 δραστικῶν μετὰ μεγάλης συνέσεως· ἐκ πάντων δέ, ἅτινα σημειοῦ-
 μεν ἐνταῦθα, τὸ σύνθετον βάμμα τῆς ἱαλάπης εἶναι· τὸ μόνον, εἰς
 οὔτινος τὴν χρῆσιν δυνάμεθα νὰ παράσχωμεν πίστιν.

Τὰ καθαρτικά εὐρίσκουσι τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ἐφαρμογὴν, τὴν αἰείποτε
 ἄλλως ἀβεβαίαν καὶ παροδικήν, μόνον κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς οὐραι-
 μικῆς προσβολῆς, καθ' ἣν πᾶσα ἀπόπειρα ἐπιτρέπεται. Κατὰ τὰ
 διαλείμματα ὅμως ἀνάγκη νὰ χρώμεθα τούτοις μετὰ φρονήσεως· διότι
 ἐπὶ ἐντερικοῦ βλεννογόνου συμπεφορημένου καὶ ἐξηλωμένου, ἡ
 ἀπορρόφσις τελεῖται πολὺ τάχιον, ἢ δὲ μετὰβασις εἰς τὸ αἷμα οὐ-
 σιῶν, αἵτινες δὲν ἔχουσι διέλθει τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος ἐν φυσιολογικῇ
 καταστάσει, δυνατόν νὰ ἀπεργασθῇ παροδικὸν ἐρεθισμὸν τοῦ νεφροῦ.

5ον Βελονοφυγμὸς (acupuncture).— Ἀλλά, καθὼς παρατη-
 ρεῖ ὁ Rayer, πολλάκις συμβαίνει μεθ' ὅλην τὴν χρῆσιν τῶν καθαρ-
 τικῶν, τῶν διουρητικῶν καὶ τῶν διαφορητικῶν ὁ ὕδρωψ οὐ μόνον νὰ
 ἐμμένῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ προχωρῇ, τὸ δὲ ὅσχεον καὶ τὸ πῆος νὰ γίνων-
 ται τεράστια, τὸ δέρμα τῶν κάτω ἄκρων, ὡς ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς
 διατάσεως, νὰ φέρῃ ραγάδας καὶ νὰ καθίσταται ἐρυθρόν, ἐνίοτε δὲ

Pr. Follicules de séné.....	10 à 15 grammes
A mettre en infusion dans ..	200 grammes de vehicule
Ajoutez sulfate de soude....	20 grammes
Λ. Φυλλάρια σέννης.....	10 ἕως 15 γράμμα
Ποίησιν ἔγχυμα ἐντὸς.....	200 γράμμων φορέως
Πρόσθετε θειικοῦ νατρίου.....	20 γράμμα

αἱ χῶραι αὐταὶ ν' ἀλίσκωνται καὶ ὑπὸ ἐρυσιπελατώδους φλεγμονῆς. Παρηγγέλθη δὲ πρὸς πρόληψιν τῶν συμπτωμάτων τούτων ἡ χρῆσις τῶν βελονοφυγμῶν, αἱ διὰ σμιλίου ἀμυχαὶ καὶ αἱ ἐπιπολῆς τομαί. Τὰ τοιαῦτα, λέγει ὁ Rayer, ἀποτελεῦσι λυπηρὰ βοηθήματα, διότι πολλάκις βλέπομεν ἕνεκα τῶν διὰ τοῦ σμιλίου φυγμῶν ἀναπτυσσομένην ἐρυσιπελατώδη φλεγμονήν.

Ὁ Bartels ἐνίστατο ἐπίσης πρὸς πᾶσαν τραυματικὴν ἐπέμβασιν, θεωρῶν αὐτὴν ὡς ἄχρηστον καὶ ἐπικίνδυνον. Ἔτι δὲ καὶ σήμερον μεθ' ὅλην τὴν τελειοποίησιν, τὴν ἐπελθοῦσαν εἰς τὰς μεθόδους τῆς ἐπιδόσεως, εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον ν' ἀποσοβῶμεν τελείως τὰς λεφφαγγειΐτιδας, τὰ ἐρυσιπέλατα, τὰς φλεγμονὰς μετὰ τὴν τοῦ δέρματος ἀποψίλωσιν. Προτιμωτέρα δὲ ἡ ἐκκένωσις τοῦ ὑγροῦ διὰ τῶν σωληνωτῶν ἰκίδων τοῦ Sonthey. Ὁ δὲ Fürbringer λέγει, ὅτι ἀνεκούφισεν ἀρρώστους αὐτοῦ δι' εὐρειῶν ἐγχαράξεων, αἵτινες ἐπιφέρουσι ταχεῖαν χαλάρωσιν καὶ ἐκροὴν μεγάλῃς ποσότητος ὀρροῦ· χάρις δὲ ταῖς προφυλάξεσιν, ἃς ἐλάμβανεν, οὐδέποτε ἔσχε δυστύχημά τι. Καὶ ἐσχάτως ἔτι ὁ Leichtstentein ἐκηρύσσετο ὁπαδὸς τῶν βαθειῶν ἐντομῶν, ἐπιτρεπουσῶν πολλῶ ταχύτεραν τὴν ἐκροὴν καὶ ἀπεργαζομένων ἐπισημοτέραν τὴν βελτίωσιν.

Ὅποταν ὁ ἀνισάρκᾳ τύχῃ τοσοῦτον ἄφθονος, ὀφείλομεν νὰ βεβαιώμεθα, ὅτι δὲν ὑφίσταται ἀνάγκη παρακεντήσεως τοῦ ὑπεζωκότος, τοῦ περιτοναίου καὶ τοῦ περικαρδίου. Ὁ Grainger-Stewart ἀφηγεῖται τὴν παρατήρησιν ἀνδρός, ὃν περ ἐδῆσε νὰ παρακεντήσῃ πολλάκις δι' ὕδρωπα ἀσκίτην, καθ' ὅσον μικροῦ δεῖν ἀσφυκτίᾳ· ἰάθη δὲ ἐντελῶς ὁ ἄρρωστος διὰ τῆς ἐκκενώσεως ταύτης. Πολυάριθμοι δὲ παρατηρήσεις καταδεικνύουσιν, ὅτι μετὰ παρακεντήσεως τῆς κοιλίας ἡ νόσος ἀνεχαιτίσθη ἐπὶ τινὰ χρόνον.

Ἐπὶ τῶν ὀξυτάτων μορφῶν τοῦ ἀνασάρκα, ἕτερα συμπτώματα δέον νὰ φεβώμεθα, καθ' ὅσον τὸ οἶδημα τῆς γλωττίδος ἐπήνεγκε τὸν θάνατον. Πρὸς ἀποσόβησιν δὲ τοιαύτης ἐπιπλοκῆς αἱ πλείσται τῶν μεθόδων, τῶν ἀνωτέρω προτεινομένων, τὰ τε καθαρτικὰ καὶ τὰ διουρητικὰ, εἶναι ἀνεπαρκῆ. Ὁ Trousseau συνεβούλευε νὰ ψεκάζωμεν τὸν λάρυγγα διὰ στυπτικῆς διαλύσεως, ἐχούσης ὡς βάσιν τὴν στυπτηρίαν, τὴν ταννίνην καὶ τὸ ἐκχύλισμα τῆς ρατανίας. Αἱ ἐγχαράξεις τῶν ἀρυταίνεπιγλωττικῶν πτυχῶν ἤθελον εἶσθαι προτιμώτεραι, ἀλλ'

ναι δυσχερής ἡ ἐκτίλεσις τούτων. Ὡς ἔσχατον δὲ καταφύγιον ἔχομεν τὴν τραχειοτομήν.

Δ'. -- ΠΡΟΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΣ ΟΥΡΑΙΜΙΚΩΝ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ

Αἱ ἱατρεῖαι, αἱ στρεφόμεναι πρὸς τὸν ἀνασάρκα ὑδρωπα ἐθεωροῦντο ἄλλοτε ὡς ἀποβλέπουσαι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀπ' εὐθείας καὶ τὴν οὐραιμίαν· διότι πλὴν τῶν μορφῶν τῶν ὀφειλομένων εἰς τὴν ἐπίσχεσιν τῶν ἐκκριματικῶν ὑλῶν, παρεδέχοντο τὴν ὑπαρξίν τῆς τραυματικῆς οὐραιμίας καὶ τοῦ ὀξέος οἰδήματος τοῦ ἐγκεφάλου. Ἡ θεωρία τοῦ Traube δὲν ἔχει σχεδὸν ὑπόστασιν σήμερον, τοῦ ἐγκεφαλικοῦ οἰδήματος ὄντος ἀείποτε ἀσθενοῦς· τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ σύνηθες σύμπτωμα κατὰ τὴν παρακμὴν τῆς οὐραιμικῆς δηλητηριάσεως.

Αἱ πραγματικά οὐραιμικά ἐπιπλοκά ἀναφαίνονται πρῶτως ἐπὶ ὀξειῶν νεφριτίδων καὶ κυρίως ἐπὶ ὀστρακιδώδους νεφρίτιδος. Παρὰ τοῖς παισὶ τὸ παραλήρημα σπανίζει, οἱ ἔμετοι καὶ ἡ διάρροια εἶναι συνηθέστερα, οἱ δὲ ἐκλαμπτικοὶ σπασμοὶ ἱκανῶς συνηθεις· ἡ κωματώδης μορφή ἐπιστέφει ἀείποτε τὴν σκηνήν, ἐκτὸς ἐὰν ἐπέλθῃ ἐξαπίνης. Κατὰ τὴν γνώμην, ἣν περὶ τῶν σπασμωδικῶν κρίσεων τῆς οὐραιμίας σχηματίζει τις, ἡ προτεινομένη θεραπεία παραλλάσσει ἀπὸ συγγραφέως εἰς συγγραφεία.

Παραδέχονται δὲ γενικῶς, ὅτι ἡ σπασμωδικὴ οὐραιμία προκαλεῖται ὑπὸ τῶν οὐρικῶν δηλητηρίων ἐν συνόλῳ ἢ καὶ ὑφ' ἐνὸς μόνου τῶν στοιχείων τούτων, εἰδικώτερον σπασμογόνου. Ἡ προκύπτουσα δὲ ἔνδειξις συνίσταται εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῆς ἀπεκκρίσεως τῶν δηλητηρίων δι' ἐνὸς τῶν ἀνωτέρω ὑποδειχθέντων μέσων· ἂν δὲ πᾶσαι αἱ μέθοδοι αὗται ἀποτύχωσι, καταφεύγει τις εἰς τὴν ἀφαίμαξιν.

Ἐνιοὶ τῶν συγγραφέων, ὡς ὁ Féré, συνταυτίζουν τὴν ἐκλαμπτικήν προσβολὴν τῇ ἐπιληπτικῇ παροξυσμῷ καὶ ἀπορρίπτουσι πᾶσαν ἐξαγωγὴν αἵματος.

Ἡ κλινικὴ παρατήρησις ὁμῶς φαίνεται ἀκυροῦσα τὴν θεωρίαν ταύτην καὶ ἀποκλίνουσα μᾶλλον πρὸς τὴν δοξασίαν τῆς δηλητηριάσεως. Αἱ πειραματικά δὲ ἔρευναι ἀποδεικνύουσι τῷ ὄντι, ὅτι ἡ ἀφαίρεσις 32 γράμμων αἵματος ἰσοδυναμεῖ πρὸς 280 γράμματα διαρροϊκοῦ ὑγροῦ (Bouchard). Τοῦθ' ὅπερ τεκμηριοῖ ἐμμέσως τὸ ὑπὸ τῆς κλινικῆς καθιερωθὲν γεγονός περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀφαιμάξεως.

“Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ ἡ ἀκρίβεια τῶν ἀριθμῶν τούτων, δεόν νὰ γιγνώσκωμεν, ὅτι δυνάμεθα ὁμοίως νὰ ὠφελῶμεν δι’ ἀφαιμάξεως, τελουμένης ἐν καιρῷ τῷ δέοντι καὶ συνοδευομένης ὑπὸ συνεργείας τῶν ἀντισπασμωδικῶν φαρμάκων, ὅπως καὶ διὰ τῆς χορηγήσεως τῆς θεικῆς κινίνης κατὰ τὴν διαδωρὸν ἐλαιογενεὺς παροξυσμοῦ.

Ἐπὶ ὑποξειῶν νεφριτίδων διαφόρων εἰδῶν, (ὄστρακιᾶς, σφίλιδος, ἐκ ψύξεως κ.τ.τ.) ὅποτε πλεόν τὰ διουρητικά, τὰ διαφορητικά καὶ τὰ ἐκκοπρωτικά ἀπέτυχον, ἡ ἀφαίμαξις, τοσοῦτον ἄλλως τε ἀποτελεσματική, ὑπολείπεται ὡς μόνη καταφυγὴ πρὸς ἀποσόβησιν τῶν τρομερῶν συμπτωμάτων, ὑφ’ ὧν ὁ ἄρρωστος ἐπαπειλεῖται ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν. Ἐξαρκουσὶν ἀναμφιβόλως ἐλαφραὶ μετατροπαί, ὅπως ἡ κυκλοφορία τοῦ νεφροῦ ἐπανορθωθῇ ἢ καὶ τούναντίον ὅπως ἡ ἀπόφραξις τοῦ ἀδέנוς ἀποβῇ ἀνυπέρβλητος.

Ἡ ἀφαίμαξις ἀναγκαῖα θεωρηθεῖσα, δεόν νὰ τελῇται ἀμέσως (Abercrombie, Rayer, Marshall-Hall). Ἐκκενοῦνται ἀπὸ τῆς πρώτης φορᾶς 300 μέχρι 500 γράμμων αἵματος· ἡ ἐξαγωγή αὕτη ἐπαναλαμβάνεται αὐθημερόν ἢ τὴν ἐπαύριον, ἐὰν τὰ συμπτώματα δὲν ἐνέδωκαν. Αἱ πολυαριθμότεραι ἐπιτυχίαι ἐπετεύχθησαν ἐπὶ ὄστρακιώδους καὶ ἐπιλοχίου ἐκλαμψίας· ἡ ἱατρεῖα αὕτη εἶναι ἐπίσης ἀξιόσυστατος κατὰ τὴν στιγμὴν τῶν οὐραιμικῶν κρίσεων τῶν ὑποξειῶν νεφριτίδων. Παρὰ τοῖς παισὶν ὁ Bartels τῶν ἀμέσων ἀφαιμάξεων προαιρεῖται τὴν ἐφαρμογὴν βδελλῶν ὀπισθεν τοῦ ὠτός. Ὁ Rillet καὶ ὁ Cadet de Gassicourt εἶναι ἐναντίοι τῆς ἀφαιμάξεως φοβούμενοι τὴν ἐπίτασιν τῆς καταπτώσεως. Ἐν τούτοις οἱ Peter, Marshall-Hall καὶ Guyot ἐξήγαγον μεγάλας ποσότητας αἵματος παρὰ νέου τινος καὶ παίδων δεκατεσσάρων καὶ ἑνδεκα ἐτῶν. Πάντα δὲ τὰ περιστατικά ἀπέληξαν εἰς ἴασιν.

Ἄλλως τε ἐπὶ τῶν ὀξειῶν νεφριτίδων, ἡ ἀναιμία δὲν εἶναι ἐν γένει τοιαύτη, ὥστε νὰ φοβώμεθα τὰς συνεπείας ἀφαιρέσεως αἵματος 250 μέχρι 300 γράμμων, ἥτις πολλάκις ἐξαρκεῖ εἰς ἀποσόβησιν τῶν ἀπειλητικωτέρων συμπτωμάτων. Μόλις δ’ ὑπάρχει ἀντένδειξις ἐπὶ χρονίων νεφριτίδων, ὅποτε οἱ ἄρρωστοι παρουσιάζουσι καὶ ἔντονον ἀναιμίαν.

Οἱ ἱατροὶ οἱ στερούμενοι τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἀφαιμάξεως ἐπὶ σπασμώδους οὐραιμίας στηρίζονται ἐπὶ τοῦ γεγονότος, τοῦ μη-

δόλως ἄλλως τε ἀποδειχθέντος, ὅτι αἱ ἐκλαμπτικαὶ κρίσεις παρατη-
ροῦνται κυρίως εἰς παιδία, τῶν ὁποίων τὸ νευρικὸν σύστημα εἶναι
μᾶλλον εὐερέθιστον. Ἡ σπασμώδης οὐραιμία ἀναφαίνεται τότε οὐχὶ ὡς
συνέπεια δηλητηριάσεως, ἀλλ' ὡς τυχαῖον σύμπτωμα. Διὸ βλέπομεν
τοὺς σπασμοὺς ἐμφανιζομένους κατὰ τὴν ὀδοντοφυΐαν, τὴν ἰλαράν,
τὴν πνευμονίαν ἢ καὶ πᾶσαν ἄλλην λοιμώδη νόσον ἐν τῇ εἰσβολῇ.

Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ θεωρεῖν τὸ πρᾶγμα, ἐσχάτως ἔτι ἔτυχε τῆς
ὑποστηρίξεως τοῦ Féré. «Ἐπὶ τῶν νεφρικῶν παθήσεων τῶν ἐπιπλε-
κομένων ὑπὸ οὐραιμίας, οἱ σπασμοὶ ἀποδίδονται, λέγει, εἰς δηλη-
τήριον κυκλοφοροῦν μετὰ τοῦ αἵματος καὶ ἀσκοῦν ἐρεθιστικὴν ἐπε-
νέργειαν ἐπὶ τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα (οὐραιμία, ἀμμωνιαί-
μία, κρεατιναιμία, κτλ.). Ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ διερωτήσωμεν ἐαυ-
τούς, ἐὰν δὲν ᾔηται ἀπλῆ παραγωγὸς αἰτία, δρῶσα ἐπὶ νευροπαθοῦς
προδιατεθειμένου εἰς ἐγκεφαλονωτιαίας ἀντιδράσεις»· διὸ, συμπε-
ραίνει, ὅτι αἱ ὀξεῖαι καὶ αἱ ἐκλαμπτικαὶ ἐπιληψίαι, ὑπὸ τινων πα-
θολογικῶν ἢ φυσιολογικῶν συνθηκῶν προκαλοῦμεναι, ἀναπτύσσονται,
καθὼς καὶ ἡ κοινὴ ἐπιληψία, μόνον ἕνεκα νευροπαθοῦς προδια-
θέσεως, ἀποκαλυπτομένης ὑπὸ προγενεστέρων κληρονομικῶν ἢ ἀτο-
μικῶν συμπτωμάτων. Αἱ ὀξεῖαι αὗται ἐπιληψίαι τῆς παιδικῆς ἡλι-
κίας, τῆς ἐκλάμφσεως, κτλ. δύνανται ν' ἀπολήξωσιν εἰς ἴσιν, κα-
ταλείπουσαι τὸν ὄργανισμόν εἰς κατὰστασι σπασμωδικῆς ἐπιδεκτικό-
τητος, ἢ νὰ μεταπέσωσιν εἰς χρονιότητα καὶ νὰ μετατραπῶσιν εἰς
ἐπιληψίαν κοινήν.

Ἡ ἀφαίμαξις, οὔσα ἐπικίνδυνος ἰατρικὴ τῆς ἐπιληψίας, ἀντενδεί-
κνυται κατὰ συνέπειαν, κατὰ τὸν Féré, κατὰ τὰς ἐκλαμπτικὰς
κρίσεις τὰς προκαλουμένας ὑπὸ τῶν νεφρικῶν παθήσεων καὶ τῆς κυή-
σεως. Καθ' ὅσον ἡ ἀφαίρεσις αἵματος παρέχει, λέγει, ἀποτελέσματα
ὀλίγον ἐνθαρρυντικά. Τ' ἀναισθητικὰ ἐπιτυγχάνουσι κάλλιον καὶ ἰδίως
ἡ χλωριάλη.

Βλέπομεν, ὅτι ἡ θεωρητικὴ γνώμη ἡ ὑποστηριζομένη ἐν ταῖς
προηγούμεναις γραμμαῖς ἄγει εἰς θεραπευτικὴν ὅλως ἀντίθετον τῆς
γενικῶς παραδεδεγμένης καὶ ἦν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ συμβουλευόμεν·
ὀφείλομεν, καθ' ἡμᾶς, νὰ θεωρῶμεν τὰς ἐκλαμπτικὰς τῆς οὐραιμίας
κρίσεις ὡς τὴν ἄμεσον συνέπειαν ἐγκεφαλονωτιαίας δηλητηριάσεως,
ἀνεξαρτήτου πάσης προγενεστέρας νευρικῆς βλάβης.

Πρὸς ἐπίσχεσιν τῶν σπασμωδικῶν κρίσεων ὁ Trousseau συνεβούλευε τὴν δακτυλικὴν πίεσιν ἀμφοτέρων τῶν καρωτίδων ἢ καὶ ἀπλῶς τὴν πίεσιν τῆς τοῦ ἀντιθέτου ἡμιμορίου πρὸς τοὺς σπασμούς, ὅσάκις οὗτοι ἦσαν ἐτερόπλευροι. Τὴν πρακτικὴν ταύτην ἠκολούθησεν ὁ Rillet καὶ συνεβούλευσεν ὁ Cadet de Gassicourt, ὅστις ἰσχυρίζεται, ὅτι εἶδε τῇ ἐπενεργείᾳ αὐτῆς ταχέως καταστελλομένους τοὺς σπασμούς, οἵτινες ἐξέθετον εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν τοῦ ἀρρώστου. Ἡ πίεσις ἀνάγκη νὰ ἐκτελῇται ἐναλλάξ ἐκατέρωθεν, ὅποτεν οἱ σπασμοὶ ἦναι καθολικοί, δεόν δὲ νὰ παρατείνηται ἐπὶ 15' ἢ 20' λεπτά.

Τὰ διὰ τῆς πίεσεως ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα δύνανται νὰ ἐρμηνευθῶσιν ἀδιαφόρως ὑπὲρ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἐτέρας τῶν δύο θεωριῶν, τῆς δηλητηριάσεως δηλ. ἢ τῆς ἐπιληψίας.

Ἄν ἡ ἔνδειξις τῆς ἀφαιμάξεως ἦναι τὸ ἀντικείμενον συζητήσεων, πάντες οἱ συγγραφεῖς τοῦναντίον ὁμοθυμῶς συμβουλεύουσι τὴν χρῆσιν τῶν ναρκωτικῶν καὶ τῶν ἀντισπασμωδικῶν, χλωροφορμίου, αἰθέρος, χλωριάλης, βρωμιούχων καὶ ἀντιπυρίνης. Αἱ τοῦ χλωροφορμίου εἰσπνοαί, κατ' ἀρχὰς ἐν χρήσει ἐπὶ τῶν ἐπιτόκων γυναικῶν ὑπὸ τοῦ West, συνεστάθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ ὀστρακιδώδους ἐκλάμψεως. Ὁ δὲ Cadet de Gassicourt ἄρχειται χορηγῶν τὴν χλωριάλην καὶ ἐξακολουθεῖ διδῶν βρωμιούχα. Ὁ δὲ Bartels θεωρεῖ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ναρκωτικῶν εἰς τὴν θεραπείαν τῶν οὐραιμικῶν ἐκλάμψεων ὡς τὴν ἀνυσιμωτέραν τῶν θεραπευτικῶν μεθόδων ἐξ ὧν παρηγγέλθησαν κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους. Αἱ ψυχραὶ διακλύσεις χρησιμεύουσιν ὡς ἐπικουρικαί, πρὸς μετριασμόν τῆς ἀνακλαστικῆς δυνάμεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος (Dumontpallier).

Ἡ ἔνδυρος χλωριάλη, ἡ ἀντιπυρίνη καὶ τὰ βρωμιούχα δυνατόν νὰ χορηγηθῶσιν εἰς κλύσμα. Ὅσάκις δὲ τὰ διουρητικά, τὰ διαφορητικά, τὰ καθαρτικά καὶ ἡ ἀφαίμαξις οὐδεμίαν ἐπήνεγκον βελτίωσιν, ἐπ' οὐδενὸς φαρμάκου δυνάμεθα νὰ βασισθῶμεν καὶ αἱ μὲν ἐκλαμπτικαὶ προσβολαὶ διαδέχονται ἀλλήλας, ἡ δὲ κωματώδης περίοδος ἀναφαίνεται καὶ ὁ θάνατος εἶναι ἄμεσος.

3.

Θεραπεία τῶν χρονίων νεφριτίδων.

Εἵπομεν ἤδη ὅτι κατὰ δύο τρόπους ἐννοοῦμεν τὴν καταστροφὴν τοῦ νεφροῦ. Καὶ εἰς πρώτην μὲν τινα κατηγορίαν γεγονότων ἡ νεφρίτις ἐγένετο σφοδρά, μεθ' ὅλην δὲ τὴν δραστηρίαν προσβολὴν αἱ λειτουργίαι ἀπεκατέστησαν, διτηρήθησαν κατὰ τὸ φαινόμενον φυσιολογικά· κατόπιν ὅμως, ὅπως καὶ εἰς τὰς παθήσεις τῆς καρδίας, ἡ περίοδος τῆς ἰσορροπίας περατοῦται. Εἰς δευτέραν δὲ τοιαύτην σειράν, ἡ καταστρεπτικὴ ἐπεξεργασία συνεχίζεται βραδέως, λανθάνοντως· ἡ νόσος ἀναφαίνεται τῷ ὄντι μόνον, ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ἀδὴν σμικρυνθῇ καὶ καταστῇ ἀνεπαρκὴς ὅπως ἐκπληρώσῃ τὴν ἀνήκουσαν αὐτῇ λειτουργίαν.

Ἡ περίοδος ἡ λεγομένη τῆς ἀνεπαρκείας ἀντιστοιχεῖ ἀείποτε εἰς προκεχωρημένας ὀργανικὰς ἀλλοιώσεις, τοῦθ' ὅπερ δὲν προϋποθέτει ποσῶς τὸν σμικρὸν ὄγκον τοῦ νεφροῦ. Ἡ περίοδος δὲ αὕτη ἔχει διάρκειαν ἄλλοτε ἄλλην καὶ περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν χρονίων νεφριτίδων, ὧν οἱ συνηθέστεροι τύποι παρίστανται ὑπὸ ἀτροφικῶν νεφρῶν, ἀλλὰ μετὰ τῶν ὁποίων συναντᾷ τις καὶ ἀμυλώδεις ἐκφυλίσεις καὶ νεφροὺς ἱκανῶς ὀγκώδεις.

Ἐὰν ᾖ δυνατὸν, ὥς ἐπειράθημεν νὰ ὀρίσωμεν τὸ πρᾶγμα, ὅτι δηλ. ἡ ἀτροφία τοῦ νεφροῦ ἀναγνωρίζει ὥς πρώτην αἰτίαν ἀρχαίαν ὀστρακίαν ἢ καὶ πᾶσαν ἄλλην λοιμώδη νόσον, τὴν μερίζονα ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπίδρασιν κατὰ τὴν γένεσιν τῶν χρονίων ἀλλοιώσεων τοῦ ὀργάνου τούτου δέον ν' ἀποδώκωμεν εἰς τὰς βραδείας δηλητηριάσεις.

Πρὸς τὰς νεφρικὰς ταύτας παθήσεις δυνάμεθα ἐπὶ τέλους νὰ ἐφαρμόσωμεν θεραπευτικὴν παθογενείας ἢ τοῦλάχιστον προφυλακτικὴν καὶ προληπτικὴν τοιαύτην. Ἴδου δύο παραδείγματα.

Γνωστὴ εἶναι ἡ συχνότης τῆς ἐκ τοῦ μολύβδου νεφρίτιδος· γινώσκουμεν δὲ καὶ τίνες οἱ γενῶντες αὐτὴν πλημμελεῖς ὑγιεινοὶ ὅροι. Ἀμα δ' ὥς ἐξελέγξωμεν τὴν παρουσίαν ἱκανοῦ λευκώματος εἰς ζωγράφον ἢ πᾶν ἄλλο πρόσωπον, ἐκτεθειμένον εἰς τὴν δηλητηρίασιν διὰ τῶν σκευασίων τοῦ μολύβδου, ἀνάγκη νὰ ὑποχρεῶμεν αὐτὸν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο. Δύναται ἄρα γε νὰ ἐπέλθῃ τελεία ἱασις μετὰ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΘΑΛΤΑΤΣ

τὸ ὑγεινὸν τοῦτο μέτρον; Δυνατόν· διότι οὐδεμία ὑπάρχει τῷ ὄντι αἰτία ὅπως ἡ νεφρίτις ἐπιδεινωθῇ, ἀφ' οὗ τὸ παραγωγὸν αἷτιον τῆς νεφρικῆς φλεγμονῆς ἐκλείπει. Αἱ προγενέστεραι ἀλλοιώσεις ἐμμένουσι καὶ ὁ νεφρὸς, καίτοι ἐν μέρει ἀτροφικὸς, διατελεῖ ἐπαρκῆς.

Κατανοοῦμεν ἐπίσης, ὅτι διὰ καταλλήλου ὑγεινῆς μυικῆς ἀσκήσεως, κεκανονισμένης τροφῆς, ὑδρομεταλλικῆς θεραπείας δυνάμεθα ν' ἀνακόψωμεν ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῆς τὴν ἀρθριτικὴν νεφρίτιδα ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐπιβραδύνωμεν τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς. Εὐάλωτοι ἐπίσης εἶναι καὶ αἱ γαστροηπατικά δισπεψία, αἱ ὅποια, κατὰ τινες συγγραφεῖς, κέκτηνται ἐνέργειάν τινα ἐν τῇ γενέσει τῶν χρονίων νεφριτίδων. Καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις ταύτας ἀπευθυνόμεθα ἀμέσως πρὸς τὴν ἀρχικὴν αἰτίαν τῶν διαταραχῶν τοῦ νεφροῦ ἐφαρμόζοντες τρόπον τινα θεραπευτικὴν παθογενείας.

Μᾶλλον τοῦτο εἶναι σπάνιον νὰ τύχωμεν περιπτώσεων τοσοῦτῳ εὐμενῶν πρὸς χρησιμοποίησιν τῆς ἀγωγῆς ταύτης· αἰετοτε σχεδὸν ἀφικνούμεθα λίαν ἀργὰ ὅπως δράσωμεν δραστηρίως· αἱ ἀλλοιώσεις εἶναι ἤδη ἀρχαῖαι καὶ παραβλητέαι πρὸς τὰς τοῦ ἥπατος ὁπότε ἡ κίρρωσις γίγνεται ἐκδηλός. Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν φαρμάκων ἀποτυγχάνουσι καὶ μόνον ἴσως τὰ ἰωδιούχα δύνανται ν' ἀναχαιτίσωσι τὴν πρόοδον νεφρίτιδος ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς συρίλιδος ἢ ἐξ ἀμυλώδους ἐκφυλίσεως.

Α'.—ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΝΕΦΡΙΤΙΔΑΣ

Πολλοὶ τῶν ἱατρῶν πιστεύουσιν εἰσέτι, ὅτι ἅμα ὡς ἐξιχνιασθῇ ἡ παρουσία λευκώματος ἐν τῷ οὖρῳ, δεόν νὰ ἀναγραφῇ ἡ γαλακτικὴ διαίτα. Ἐὰν τὸ ἀναμνηστικὸν ἐπιτρέπη νὰ προσδιορίσωμεν, ὅτι αἱ ἀλλοιώσεις τοῦ νεφροῦ εἶναι βαθεῖαι καὶ ἀρχαῖαι, δὲν θέλομεν βραδύνει ν' ἀντιληφθῶμεν, ὅτι τῇ πρακτικῇ ταύτῃ ἐπόμενοι παρεκκλίνομεν τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Θέλομεν δὲ παρατηρήσει μετὰ τινος ἐξδομάδας ὅτι τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος μένει ἀμετάβλητον καὶ ὅτι ἡ γενικὴ κατάστασις δὲν βελτιοῦται. Ἐπέρχονται δ' ἐνίοτε βαρεῖαι γαστρεντερικαὶ διαταράξεις, δυσπεψία, ἀνυπέρβλητος ἀνορεξία, ἀκατάσχετος διάρροια, πολλάκις δὲ καὶ ἀπόλυτος ἀηδία πρὸς τὴν γαλακτοτροφίαν. Καὶ ὁπότεν δ' ἔτι τὰ συμπτώματα ταῦτα δὲν ἐκδηλῶνται, οὐδὲν ὄφελος ἀποκομίζομεν ἐκ τῆς ἀποκλειστικῆς ταύτης διαίτης.

Τῷ ὄντι ἀνάγκη ν' ἀναμιμνησκώμεθα, ὅτι ἐπὶ ὀξειῶν καὶ ὑποξειῶν νεφριτίδων τὸ γάλα ἐπενεργεῖ, οὐχὶ ὡς πρᾶγματικὸν φάρμακον, ἀλλὰ ὡς τροφή εὐπεπτος, ὡς τροφή ἐξ ἐκείνων, ὧν τὰ ὑπολείμματα δὲν δύνανται διερχόμενα τοῦ νεφροῦ νὰ διερεθίσωσιν αὐτόν, οὕτως ὥστε δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἀληθῆ τὴν γνώμην τοῦ Dickinson διατεινομένου, ὅτι ἡ κρείσσων δίαίτα ἐπὶ φλεγμονῶν τοῦ νεφροῦ εἶναι ἡ ἐλαφρὰ (δίαίτα) μετ' ἀφθόνων ποτῶν. Τὸ γάλα ἐπιτρέπει νὰ διατηρῶμεν τὸν πάσχοντα ἀπαλλάσσοντες τὸν νεφρὸν αὐτοῦ περισσῆς ἐργασίας καὶ παρέχοντες τὴν εὐκαιρίαν εἰς ἀποκατάστασιν τῆς λειτουργίας τούτου. Τὸ ποσὸν τοῦ οὔρου αὐξάνει, ἐν ᾧ χρόνῳ ἡ ποσότης τοῦ λευκώματος ἐλαττοῦται· καὶ οἱ δύο οὔτοι ὅροι, ἐφ' ὅσον ἡ βελτίωσις ἐδραιούται, βαίνουνσιν ἀντιθέτως ἀλλήλων. Ἡ ἐξαφάνισις δὲ τοῦ λευκώματος κατὰ τὴν ἀνάγκησιν τῆς ὑγείας δύνανται νὰ θεωρηθῇ ὡς σταθερά.

Διὸ τὸ λευκωμα ἐκλείπει κυρίως, διότι ἡ νεφρίτις ἰᾶται. Τὴν ἴασιν δὲ ταύτην δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν ἐπὶ τῶν χρονίων νεφριτίδων. Ἄλλως τε, ἐὰν ἡ γαλακτικὴ δίαίτα ᾔνοι ἡ μᾶλλον ἀρμόζουσα πρὸς διευκόλυνσιν τῆς λύσεως, δὲν εἶναι καὶ ποσῶς ἀναγκαία· πολλὰ δὲ νεφριτίδες δύνανται νὰ ἰαθῶσι, χωρὶς καὶ ἡ δίαίτα νὰ ᾔ τοσοῦτον αὐστηρά.

Ὁμοιοτρόπως ἐπὶ πολλῶν χρονιζουσῶν νεφριτίδων δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ μικτὴ τροφή, συνετῶς κανονιζομένη, δὲν παρέχει τοὺς κινδύνους, οὓς φαίνονται τινες φοβούμενοι· οἱ δὲ ἄρρωστοι ἀνέχονται τὴν τροφήν ταύτην κάλλιον τοῦ γάλακτος, χωρὶς νὰ προκύψῃ ἐπιδείνωσις τῆς γενικῆς καταστάσεως.

Δὲν εἶναι ἀείποτε φρόνιμον νὰ διακόπτωμεν αἰφνιδίως τὴν γαλακτικὴν δίαιταν, ὅπως ἀντικαθιστῶμεν αὐτῇ τροφήν οὐσιωδεστέραν· ἀνάγκη νὰ ἐθίζωμεν τὸν νεφρὸν εἰς τὴν μεταβολὴν· ἄνευ τῆς προφυλάξεως ταύτης ἡ μὲν λευκωματουρία δύνανται ν' αὐξήσῃ, τὸ δὲ οὔρον νὰ ἐλαττωθῇ καὶ τὸ οἶδημα ν' ἀναφανῇ. Ὁ ζῶμός, τὰ ἐκχυλίσματα τοῦ κρέατος, τὰ βαρέα κρέατα εἶναι βρώματα, ἅτινα θέον ἰδιαζόντως ν' ἀπαγορεύωνται. Τούναντίον ἡ μετὰθασις ἀπὸ ἀποκλειστικῆς γαλακτικῆς διαίτης εἰς μικτὴν δίαιταν περιλαμβάνουσιν ἄρτον, γαλακτερά, βούτυρον, λιπαρά, ἀμυλώδη, σακχαρώδη ἐδέσματα, ὀπώρας, δύνανται νὰ γείνη ἀνεπαισθήτως. Μετ' οὗ πολὺ ἐπιπροσθέ-

τομεν ἰχθῦς λεπτοσάρκους, λευκά κρέα, χλωρά λαχανικά, χωρὶς ἢ προσθήκη αὐτῇ εἰς τὴν δίαιταν νὰ συνεπάγεται κακουχίαν τινα.

Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ βλέπομεν καὶ ἄρρώστους, ὧν ἡ πάθσις μηδεμίαν μεταβολὴν φαίνεται παρουσιάζουσα μεθ' οἷα σδήποτε διαίτης· δι' ἐλαφρᾶς τροφῆς ἢ δι' ἀφθόνου τοιαύτης τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος παραμένει ἀμετάβλητον. Ἡ διανοητικὴ ἐργασία καὶ μέχρι τινος ἢ τῶν χειρῶν οὐδεμίαν φαίνονται ἐπήρειαν ἔχουσαι. Ἐνώπιον τῶν γεγονότων τούτων ὑπέθεσαν, ὅτι δὲν ἔπασχον ἀμφοτέρωι οἱ νεφροὶ ἢ τοῦλάχιστον, ὅτι ἔφερον ἀλλοίωσιν εἰς τι μόνον τμῆμα τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν, ἐξ οὗ ἡ δοξασία τῶν μερικῶν νεφριτίδων. Πολὺ λογικώτερον ὁμῶς εἶναι νὰ θεωρήσωμεν τὰς περιπτώσεις ταύτας ὡς παραδείγματα χρονίας νεφρίτιδος, ἧς ἡ περίοδος τῆς ἰσορροπίας παρατείνεται ἕνεκα τῆς μετρίας ἀναπτύξεως τῶν ἀλλοιώσεων. Πάντων τῶν λόγων τούτων ἕνεκα τὴν ἱκανῶς ἀναληπτικὴν δίαιταν, περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐλαλήσαμεν, δύνανται νὰ ἀκολουθήσωσιν οἱ ἄρρωστοι λίαν ἀνυσίμως.

Ἐξαρκεσθῶμεν εἰς τὴν ἐπίβλεψιν τῆς διουρήσεως· τὴν γαλακτοτροφίαν δυνάμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν μόνον, ὁπόταν τὸ οὔρον γείνη σπανιώτερον καὶ βαθυχρόστερον. Αἱ φλεγμονώδεις παροξύνσεις κατὰ τὴν πορείαν τῶν χρονίων νεφριτίδων καθιστῶσι τῷ ὄντι τοὺς νεφροὺς ἀνεπαρκεῖς πρὸς ἀπέκκρισιν· ἀνάλογόν τι παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν ὀξειῶν νεφριτίδων.

Ἡ ἐμφάνισις πεπτικῶν διαταραχῶν, ἐμέτων καὶ διαρροίας, συμπτωμάτων πνευμονικῶν, ἐπίμονος κεφαλαλγία ἢ ἄλλο τι σύμπτωμα καθιστῶσιν ἡμᾶς προσεκτικούς. Ἡ ἀσθενὴς ἀπέκκρισις τοῦ οὔρου, ἢ σμικρὰ ποσότης τῆς οὔρας, ἢ ἐλάττωσις τῆς τοξικότητος τοῦ οὔρου θέλουσιν ἐπικυρώσει τὴν σμίκρυνσιν τοῦ νεφροῦ καὶ τὴν προσέγγισιν τῆς οὔραιμίας. Ἄλλ' ἐὰν ἡ πρόοδος αὕτη παρατηρῆται πολλάκις ἀποκαλύπτουσα ἀκριβῶς τὸν βαθμὸν τῆς ἐκφυλίσεως, εἰς ἣν τὸ ὄργανον τοῦτο περιῆλθεν, ἐν τούτοις δέον νὰ γινώσκωμεν, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἐξαιρέσεις.

Τῷ ὄντι, οἱ ἀτροφικοὶ νεφροὶ ἐπικροῦσιν ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰς τὴν καθημερινὴν διέκκρισιν τοῦ οὔρου. Οἱ δὲ ἄρρωστοι τηροῦσι καλὴν κατὰ τὸ φαινόμενον ὑγίειαν, τῆς μὲν ὁρέξεως αὐτῶν μικρὸν μεταβαλλομένης, τῆς δὲ οὔρας ἀπεκκρινομένης ἐν φυσιολογικῇ ποσότητι.

Μετὰ τὰ λίαν εὐχάριστα συμπτώματα ταῦτα ἐπέρχονται βαρύτατα τοιαῦτα, συνεπεία τῶν ὁποίων ὁ πάσχων θνήσκει συντόμως. Ἡ πάθσις τοῦ νεφροῦ περιῆλθεν οὕτως εἰς τὴν ἐσχάτην αὐτῆς φάσιν κατὰ τρόπον ὑπολανθάνοντα· γινώσκομεν δὲ ὅτι παρομοία ἐξέλιξις παρατηρεῖται ἐπὶ κυστικῆς ἐκφυλίσεως τῶν νεφρῶν, ἐπὶ κιρρώσεως τοῦ ἥπατος.

Ἡ ὁλομένη λοιπὸν ὑποπέσει εἰς σπουδαίαν ἀπάτην, ἐὰν ἐνομιζομεν κατωρθωτὸν τὸ νὰ καταστρώσωμεν ἡμέρα τῇ ἡμέρα, οὕτως εἰπεῖν, κλίμακα τοξικότητος, ἐπιτρεπούσης τὴν ἐκτίμησιν τῶν προόδων τῆς ἀλλοιώσεως τῶν νεφρῶν ἐπὶ τῶν χρονίων νεφριτίδων. Πολλάκις πόρρω τῶν νεφρῶν δεόν νὰ ἐπιζητηθῶσι τὰ στοιχεῖα τῆς προγνώσεως· γνωστὴ δὲ τυγχάνει τις ἡ σπουδαιότης τῆς καλῆς λειτουργίας τῆς καρδίας καὶ τῶν πνευμόνων κατὰ τὴν προκεχωρημένην περίοδον τῶν νεφρικῶν ἀτροφικῶν.

Ὅθεν, πλὴν εἰδικῆς ἐνδείξεως, ἡ ἀποκλειστικὴ γαλακτικὴ διαίτα δὲν ἐμφανίζεται ἡμῖν ὡς ἡ ἀναγκαῖα τροφὴ πάσης ἐν ἐξελίξει νεφριτίδος· ἐν ᾧ, τοῦναντίον, εἶναι ἡ ἀρίστη τῶν τροφῶν ἐπὶ τῶν ἀρτιγενῶν νεφριτίδων καὶ ἐπὶ τῶν περιπτώσεων ἐκείνων, καθ' ἃς ὑποτροπὴ τις τῆς νόσου καθιστᾷ τὸν νεφρὸν πολλῷ ἥσσονα ἑαυτοῦ. Ἡ θεραπεία αὕτη κατὰ τὸν χρόνον τῶν προσβολῶν τῆς οὐραιμίας δείκνυται τὰ μάλα ἀνύσιμος, ὥστε δεόν νὰ μὴ παρέχωμεν αὐτὴν τόσῳ θαψιλῶς κατὰ τὰς περιόδους τῆς ἀνοχῆς, κινδυνεύοντες οὕτω νὰ προκαλέσωμεν τὴν ἀηρίαν τῶν ἀρρώστων καὶ ν' ἀλλοιώσωμεν τὰς πεπτικὰς λειτουργίας.

Ἡ ἰατρεῖα αὕτη ὅσῳ πολύτιμος καὶ ἂν ᾖ, ἐν τούτῳ ἀποτυγχάνει, ὅπως καὶ πᾶσα ἄλλη, ὁπόταν ἡ λειτουργία τοῦ νεφροῦ ἀπωλεσθῇ ἀνεπιστρεπτει. Διότι, πλὴν τῶν γεγονότων, καθ' ἃς ἡ οὐραιμία ἐπέρχεται ἀποτόμως χωρὶς νὰ προαισθανθῇ τις αὐτήν, αἱ γαστρεντερικαὶ διαταραχαὶ περιέρχονται ἐνίοτε εἰς τοσοῦτον ὀξύτης, ὥστε οὐδεμία τροφὴ εἶναι ἀνεκτὴ, οἱ ἔμετοι καὶ ἡ διάρροια ἐναλλάσσονται ἀμοιβαίως καὶ αἱ διαδοχικαὶ αὗται δυσπεψίαι, ἐπιπλεκόμεναι ὑπὸ τῶν διαταραχῶν τῆς δηλητηριάσεως, ἐμβάλλουσι τὸν ἄρρωστον εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνησυχίαν. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις οὐδεὶς πλέον λόγος περὶ διαίτης· παρίσταται δὲ πρὸ παντός ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποσοθήσεως τῶν ἀμεσωτέρων συμπτωμάτων, ἰδίως διὰ τῆς ἀφαιμάξεως, πολλῷ ἀνωτέρας τῶν διαφορητικῶν καὶ τῶν ἐκκοπρωτικῶν.

Πρὸς καθορισμὸν τῶν ἐνδείξεων τῆς γαλακτικῆς διαίτης ὑπεθέ-
σαμεν, ὅτι ἡ ἱατρικὴ ἔρευνα εἶχεν ἀείποτε ἐπιτρέψει ἡμῖν νὰ ἐξ-
ακριβώσωμεν εἰς τίνα ἐποχὴν ἀνήρχοντο αἱ πρῶται διαταραχαί, ἀς
προὔκალεσεν ἡ νεφρίτις.

Ἐν τούτοις ἡ ἀντίτροφος ὑπόθεσις εἶναι ἔτι συνηθεστέρα· μᾶλλον
δὲ τὰς μᾶλλον λεπτομερεῖς ἐρωτήσεις εἶναι ἀδύνατον νὰ προσδιορί-
σωμεν τὴν τε ἀρχὴν καὶ τὴν διάρκειαν νεφρίτιδος τινος. Διό, δέον
νὰ υποβάλλωνται πάντες οἱ λευκωματουρικοί, οἱ ὑπὸ ἐπιτήρησιν εἰς
τοιαύτας περιστάσεις εὐρισκόμενοι, εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν γαλακτο-
τροφίαν, δοκιμαστικῶς, ἀπολύτως ὡς εἰ ἐπρόκειτο περὶ νεοφανοῦς
νεφρίτιδος. Τὸ πείραμα θέλει ἐξακολουθήσει ἐπὶ τέσσαρας ἕως πέντε
μῆνας. Ἐὰν δ' οὐδεμίᾳ ἐπέρχεται μεταβολή, πᾶσα παράτασις τῆς
θεραπείας εἶναι ἀνωφελής· ἀνάγκη δ' ἐπανόδου εἰς τὴν μικτὴν τρο-
φήν, ἣν διακόπομεν ἐκ περιτροπῆς πρὸς ἐπανάληψιν τοῦ γάλακτος,
ἐὰν κριθῇ τοῦτο ἐπάναγκες. Τίνες αἱ τροφαὶ αἱ παραγγελλόμεναι τοῖς
πάσχουσι χρονίαν νεφρίτιδα;

Ἐχομεν ἤδη ὑποδείξει τὸν συνήθη ἢ πεφυγμένον ἄρτον, τὰ
χλωρὰ λαχανικά, τὰ πῖσα, τὴν φακὴν, τὰ γεώμηλα, τὴν σόγιαν,
τὴν ὄρυζαν, τὸ βούτυρον, τὰ ἐλαφρὰ παραδείπνια, τοὺς λευκοσάρκους
ἰχθύς, τὰς ἰταλικὰς ζύμας, τὸ ρακαχοῦτον, τὴν σοκολάταν κτλ.
Μεταξὺ τῶν κρεάτων δέον κυρίως νὰ παραγγέλλωμεν τὸν μόσχειον
θύμον, τὴν περιστερὰν, τὸν ἀλεκτοριδέα, τοὺς μυελούς, τὸ χοίρειον
λίπος, τὸ πρόσφατον χοίρειον κρέας, τὸ πιαρὸν ἥπαρ. Τὰ κρέατα
ἀνάγκη νὰ ᾤσιν ἀείποτε καλῶς ἐψημένα· τὰ ἐπ' ἀνθράκων ὀπτὰ
εἰσὶν εὐπεπτότερα πάντων τῶν λοιπῶν τοιούτων.

Διὰ τῶν τροφῶν δὲ τούτων καὶ πολλῶν ἔτι ἄλλων (ἀφ' οὗ δύνатаί
τις ἐκ περιτροπῆς νὰ ἐπιτρέπη τὴν χρῆσιν καὶ μελάνων κρεάτων, οἷα
τὸ βόειον καὶ τὸ προβάτειον κρέας) κατορθοῖ τις νὰ καταστρώνη ποι-
κιλωτάτους συνδυασμοὺς ἐδεσμάτων. Τὰ γεύματα ἀνάγκη νὰ περατῶν-
ται μετ' ἐπιδορπίων, πλακουντίων, γλυκυσμάτων, ἡδυσμάτων ἐκ δια-
φόρων ὀπωρῶν (κομπόστες), νωπῶν ὀπωρῶν διαφόρων.

Ἐτέθη δὲ τὸ ἐρώτημα, ἂν δὲν ἐπέρχεται βλάβη τις τοῖς λευκω-
ματουρικοῖς, ἐὰν ἐσθίωσιν ὥσπερ, ὅπως καταστήσωσιν ἔτι μᾶλλον ποι-
κίλην τὴν τροφήν αὐτῶν· διότι τὰ ὥσπερ ἀποτελοῦσι μέρος πλείστων
μαγειρικῶν σκευασμάτων.

Οἱ παραγγέλλοντες αὐτὰ ἰατροὶ βασίζονται ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἤδη πειραμάτων τοῦ Stokvis ἀποδείξαντος, ὅτι ἡ ἐνδοφλέβιος ἔνεσις τοῦ λευκώματος τοῦ ῥοῦ προκαλεῖ σταθερῶς εἰς τὰ ζῶα λευκωματούριαν· ἤτοι ὅτι τὸ λεύκωμα τοῦ ῥοῦ μεταβαίνει εἰς τὸ οὔρον, ἐν τῷ ὁποίῳ δυνάμεθα νὰ ἐξιχνιάσωμεν αὐτὸ διὰ τῶν εἰδικῶν αὐτοῦ ἀντιδράσεων. Ἀλλὰ τὸ λεύκωμα ῥοῦ ἐσθιόμενον τροποποιεῖται ἀείποτε ὑπὸ τῆς πέψεως· δὲν διαπιδύει δὲ τὸ Μαλπηγιακὸν σωματίον (Lauder-Brunton, Lawenmeyer, Maguire) καὶ ὁπόταν ἔτι ἡ τροφή περιλαμβάνη δέκα ἐννέα ῥὰ τὰς τριάκοντα ἐξ ὥρας (Dobradin). Ὁ Grainger-Stewart ὁμως ἐξήλεγξεν ἐνίοτε ὀλίγον λεύκωμα μετὰ τὰ πειράματα ταῦτα, ὅπερ μῶλον τοῦτο ἐξέλιπε τάχιστα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁμως δὲν ἀπῆντα λεύκωμα ῥῶν ἀλλὰ ὀρρίνη. Τέλος ὁ Certel ἠδυνήθη νὰ χορηγήσῃ εἰς τινὰ καρδιακὸν ἐβδομήκοντα δύο ῥὰ ὠμὰ ἐν διαστήματι δώδεκα ὥρῶν, χωρὶς τὸ οὔρον νὰ περιέχῃ ἐν οὐδεμιᾷ στιγμῇ λεύκωμα.

Μῶλον δὲ τὸ ἀβλαβὲς τῶν ὠμῶν ῥῶν ἐπὶ εὐεκτούντων ἀτόμων, δέον νὰ μὴ ἀναγράφωνται εἰς ἀρρώστους πάσχοντας νεφρίτιδα· διότι ἡ μὲν ἐκπεπτόνωσις τῶν ῥῶν δύναται νὰ γείνη ἀτελής, ἡ δ' ἀφομοίωσις πλημμελής. Οὐδέποτε δὲ τὰ ῥὰ δέον νὰ ἐπιτρέπωνται, ἂν αἱ πεπτικάι λειτουργαί εὐρίσκωνται ἐν κακῇ καταστάσει καὶ ἐὰν ὑπάρχῃ φόβος παραγωγῆς ζυμώσεων.

Πάντες ἐκ συμφώνου ἀναγνωρίζουσι τὸ ἀνωφελὲς καὶ ἐπικίνδυνον λίαν δαψιλοῦς τροφῆς. Τινὲς δὲ τῶν ἀρρώστων, ὀλίγον εὐπειθεῖς, ἀνάγκη νὰ ἐπιβλέπωνται ὡς πρὸς τοῦτο. Ὁ κανὼν εἶναι ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ λευκωματοῦρικὸς ὑπόκειται εἰς παλιγκότησιν, ὀφείλει νὰ ἐξαρκῇται εἰς μετρίαν τροφήν. Δύναται δέ τις νὰ εἴπῃ, ὅτι οἱ ἄρρωστοι, οἱ πάσχοντες χρονίαν νεφρίτιδα, δέον νὰ ὑποβάλλωνται εἰς μερίδα συντηρήσεως, ἐξαρκούσαν εἰς πρόσωπα ἡσυχάζοντα καὶ μηδόλως κοπιῶντα διανοητικῶς, μήτε ὑφιστάμενα οἰονδήποτε κάματον. Ὁ πάσχων χρονίαν νεφρίτιδα ἔχει ἀνάγκην, ἂν θέλῃ νὰ ζήσῃ, συνεχῶν περιθάλψεων.

Ἐν τούτοις εἶναι θετικόν, ὅτι αἱ πεπτικάι λειτουργαί διατηροῦνται ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀνέπαφοι κατὰ τὴν πορείαν τῶν βραδείων ἀτροφιῶν τοῦ νεφροῦ. Διὸ πάντα λόγον ἔχουσι νὰ μὴ ὧσι καὶ λίαν αὐστηροὶ κατὰ τὴν δίαιταν. Ἀνεγνωρίσθη δὲ, ὅτι εἰς τοὺς λευκωμα-

τουρικούς, ὥσπερ καὶ εἰς τοὺς διαβητικούς, οὐδόλως σύμφορον εἶναι νὰ διατηρῇται τροφή ὁμοιόμορφος καὶ ὀλίγον ποικίλη.

Ὑπάρχουσι μάλιστα περιστάσεις, καθ' ἃς αἱ ἀρχαὶ τῆς αὐστηρότητος ἐν τῇ τροφῇ ἐγκαταλιμπάνονται ὁλοσχερῶς. Ἐπιτρέπεται, ἐπὶ παραδείγματι, τοῖς φυμωτικοῖς καὶ τοῖς συφιλιδοῖς, ὧν τὸ οὖρον εἶναι λευκωμαγοῦχον καὶ εἰς τοὺς ὁποίους διαγιγνώσκουμεν ἀμυλώδη ἐκφύλισιν νὰ ἐκλέγωσιν ἐκ τῶν ἐδεσμάτων, ὅσα προτιμῶσι. Κατ' ἰσχυρότερον δὲ λόγον, ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι οἱ νεφροὶ, χωρὶς νὰ ὧσιν ἀμυλώδεις, περιέχουσι μόνον φυμάτια, οὐδὲν ἐμπόδιον θέλομεν ἀντιτάξει εἰς τὰς ὑπὸ τῶν ἀρρώστων ἐκδηλουμένας ἐπιθυμίας.

Ἡ παρατήρησις ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ νεφροὶ οὗτοι, καίπερ ἄλλοιωθέντες, περιέχουσιν εἰσέτι πολλὰς μοίρας ὑγιεῖς καὶ ὅτι ὁ κίνδυνος τῆς ἀνεπαρκείας δὲν εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ ἐκκρινομένου λευκώματος.

Ἐπὶ τῶν τοιούτων μορφῶν τῆς νεφρίτιδος ὁ Grainger-Stewart εἶναι ὁπαδὸς τῆς οὐσιώδους τροφῆς. Πολλάκις ἐπὶ τῇ ἐλπίδι βελτιώσεων προστίθενται εἰς τὴν δίαιταν σκευασίαι σιδηροῦχοι, ἀρσενικοῦχοι, ἰωδιοῦχοι, οἶνοι ἀσθενῶς οἶνοπνευματοῦχοι καὶ δαψιλεῖς εἰς ταννίνην.

Γενικῶς εἰπεῖν, τὸύναντιον, τὰ ἰσχυρὰ ζυμωτικὰ ποτὰ ἢ καὶ τὰ γενναῖα εἰς οἶνόπνευμα δέον νὰ παραγράφωνται. Μεταξὺ δὲ τῶν ποτῶν πάντα τὰ μεταλλικὰ ὕδατα τὰ εὐμοιροῦντα διουρητικῶν ιδιοτήτων δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν· ὁ λευκὸς οἶνος εἶναι προτιμώτερος τοῦ ἐρυθροῦ, οἱ ἀσθενεῖς ζῦθοι τῶν γενναίων. Πάντα τὰ ποτὰ ταῦτα δύνανται ν' ἀντικαθιστῶνται ἐκ περὶτροπῆς διὰ τείου λαμβανομένου κατὰ τὰ γεύματα.

Δυνάμεθα ν' ἀπαγορεύσωμεν βρώματά τινα, ὧν ἡ ἐπὶ τοῦ νεφροῦ ἐπίδρασις φαίνεται λίαν ἐρεθιστική, καθὼς εἶναι οἱ χηνόποδες (σπανάκια), ἡ ὀξαλὶς (ζυνήθρα) καὶ ρῆον τὸ ἐδῶδιμον, οὔτινος γίγνεται χρῆσις ἐν Ἀγγλίᾳ, αἱ τομάται, αἱ κινάραι καὶ ἴσως οἱ ἀσπάραγες. Ἡ ἐπήρεια τούτων εἶναι ἀμφίβολος· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ λαχανικὰ ἀντενδείκνυνται κυρίως ἐν τῇ ἀρθρίτιδι καὶ τῇ νεφρολιθιάσει. Συνήθως οἱ ζυμωθέντες τυροὶ ἀπαγορεύονται· οἱ γχλακτεροὶ τυροὶ καὶ ὁ ἐλθετικὸς εἶναι οἱ ὀλιγώτερον βλαβεροί. Ὁ Grainger-Stewart διαβεβαιοῖ, ὅτι τὰ κάρυα δύνανται νὰ διερεθίσωσι τοὺς νεφροὺς καὶ αὐξήσωσι τὴν λευκωματουρίαν, δι' ὃ ἀπαγορεύει αὐτὰ ἐκ τῆς τροφῆς.

Πρέπει νὰ δυσπιστῇ τις ἰδιαζόντως πρὸς τοὺς ἰχθῦς τοὺς μακρόθεν μεταφερομένους, τὰ ταριχεύματα, τὰ ἑῶλα θηράματα καὶ ἐν ὀλίγοις πρὸς πάντα τὰ βρώματα ἐν καταστάσει ἀμφιβόλου συντηρήσεως εὐρισκόμενα, ἅτινα δύνανται νὰ προκαλέσωσι τὴν ἀπ' ἐὼλων δηλητηρίασιν.

Β'. — ΜΕΤΡΑ ΥΓΙΕΙΝΑ.

Ἡ σύστασις καὶ τῶν αὐστηροτέρων ἔτι ὑγιεινῶν προφυλάξεων δὲν εἶναι ὑπερβολικὴ προκειμένου περὶ ἀρρώστων πασχόντων χρονίαν νεφρίτιδα. Ἐκαστος γινώσκει τὴν ὀλεθρίαν τοῦ ψυχροῦ ἐπήρειαν πρὸς ἐμφάνισιν τῶν ὀξειῶν νεφριτίδων· ἡ ἐπήρεια αὐτοῦ εἶναι θετικώτερα πρὸς ὑποτροπὴν καὶ ἐπιδείνωσιν τῶν φλεγμονωδῶν παροξύνσεων ἐν τοῖς ἤδη προσβεβλημένοις νεφροῖς. Οἱ πάσχοντες δέον λοιπὸν νὰ λαμβάνωσι τὴν μεγαλητέραν φροντίδα ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἱματίων αὐτῶν καὶ ὡς πρὸς τὸ οἶκημα. Ἀνάγκη νὰ φεύγωσι τὸν χειμῶνα τὰ ὑγρὰ κλίματα χάριν τῶν εὐκραῶν καὶ ξηρῶν. Πρὸς ἄμυναν κατὰ τῆς ἐξωτερικῆς θερμοκρασίας καὶ πρόκλησιν τῆς λειτουργίας τοῦ δέρματος προὔτειναν τὰς ἐντρίψεις, τὰς ἀνατρίψεις (μαλάξεις), αἵτινες παροξύνουσι τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἀποτρέπουσι τοῦ σώματος τ' ἀποτελέσματα τῆς ὑγρᾶς ἀτμοσφαίρας. Αἱ ἐντρίψεις αὗται δέον νὰ παρατείνωνται ἐφ' ἱκανὸν καὶ ἐκτελῶνται διὰ χειρὸς ἐξ ἐρίου ἢ ἐκ τριχὸς ἵππου, ἀλλ' ἄνευ σκληρότητος. Δέον νὰ μὴ μεταχειρίζηται τις πρὸς τοῦτο ἐρεθιστικὰς οὐσίας ὡς τὴν τερεβινθίνην, μόλις τὸ βάλασμον τοῦ Fioravanti ἢ τὰ οἶνοπνευματοῦχα ὀξὺ τοῦ καλλωπισμοῦ. Αἱ ἀνατρίψεις αὗται (μαλάξεις) μετὰ τῶν θερμῶν λουτρῶν διατηροῦσιν ἐπαρκῶς τὴν διαφόρησιν τοῦ δέρματος, βοηθοῦσαι οὕτω τὴν λειποψυχούσαν λειτουργίαν τοῦ νεφροῦ.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἰσοσταθμίσεως, ἡ μετρία ἄσκησις, ὁ περίπατος, ὁ ἀγροτικὸς βίος, ἡ ἐν θερμαῖς διαμονή, ὧν ἡ ἔνδειξις ἐκτεθῆσεται ἀλλαχοῦ, ἀνυσίμως τροποποιοῦσι τὴν θρέψιν, ἀνεγείρουσι τὰς πεπτικὰς λειτουργίας καὶ ἐξασφαλίζουσι ἐντελεστέραν καὶ σὺν τῶν ἐκκριματικῶν ὑλῶν. Οὐδέποτε ἡ ἄσκησις καὶ ὁ περίπατος δέον νὰ παρατείνωνται μέχρι καμάρου, τὰ ταξείδια ἀπαγορεύονται μόνον, ὅταν φοβῇται τις ἐπιπλοκάς· διότι δυνατόν νὰ γίνωνται μετὰ συνέσεως. Κατὰ τὸν C. Albutt, ἡ καταπόνησις τοῦ ἐγκεφάλου εἶναι

ἐπίσης βλαβερὰ ὅσον καὶ ὁ κόπος τοῦ σώματος. Ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους, καθάπερ καὶ μετὰ σφοδρὰς συγκινήσεις, δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ἐμφανιζόμενα φανερά σημεῖα οὐραιμίας.

Γ'. — ΙΑΜΑΤΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Πλὴν τῆς περιόδου τῆς ἀνεπαρκείας ὑπάρχει ἄρά γε καὶ γενικὴ τις θεραπεία τῶν χρονίων νεφριτίδων; Αἱ πλεῖσται τῶν ἐνδείξεων περιλαμβάνονται ἐν τῇ ὑγιεινῇ καὶ τῇ τροφῇ. Δυνάμεθα δὲ νὰ προσθέσωμεν φάρμακά τινα, ὧν ἡ ἀνυσιμότης φαίνεται ἡμῖν σήμερον ἀποδεδειγμένη.

Ὅποταν ἡ ὀρεξις ἐλαττωταὶ καὶ ἡ διούρησις ἐπιβραδύνηται, δυνάμεθα νὰ συμβουλευώμεν τότε τὴν δι' ὀξυγάλακτος καὶ σταφυλῶν θεραπείαν, ὡς τροφήν δὲ τὸ οἰνόγαλα καὶ τὸ κεφύριον. Ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν ὀξειῶν φάσεων τῶν νεφριτίδων ἀρμόζουσι μᾶλλον τὰ ὕδατα τὰ περιέχοντα δισανθρακικὸν νάτριον καὶ θειικὸν νάτριον, μαγνήσιον καὶ λίθιον, βράδιον δὲ τὰ ἐγγχώρια, χλωριοβρωμιούχα καὶ ἰωδιούχα ὕδατα.

Ἐὰν οἱ πάσχοντες ᾖναι ὠχροὶ καὶ ἡ θρέψις αὐτῶν ἀσθενεστάτη, αἱ σιδηροῦχοι σκευασίαι εἰσὶ χρήσιμοι. Ἐκλέγομεν δ' ἐκ τούτων τὸν ἰωδιούχον σιδήρον ¹ τὸν γαλακτικὸν σιδήρον, τὸ διπλοῦν ἄλας τοῦ τρυγικοῦ σιδήρου ² καὶ καλίου ἢ τὸν πρωτοξαλικὸν σιδήρον ³. Ὅπως δὲ διὰ πάντα τὰ ἄλατα τοῦ σιδήρου, ἡ χρῆσις αὐτῶν διακόπτεται καθ' ἕκαστον μῆνα ἐπὶ τινας ἡμέρας καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἐν

¹ Μεταξὺ τῶν ἰωδιούχων σκευασιῶν ἡ μᾶλλον εὐχρηστος παρὰ τοῖς παισὶν εἶναι εἰσέτι τὸ σιρόπιον τοῦ ἰωδιούχου σιδήρου.

² Ὁ τρυγικὸς σίδηρος καὶ κάλιον, μία ἢ τῶν κρείσσονων σιδηροῦχων σκευασιῶν, χορηγεῖται εἰς καταπότια, ἐκάστου τούτων περιέχοντος 0,10 ὑφεκατόγραμμα ἁλατος.

³ Ὁ πρωτοξαλικὸς σίδηρος συνδυάζεται πολλάκις μετὰ τοῦ ρήου.

Pr. Protoxalate de fer.....	0,10	) pour un cachet
Poudre du rhubarbe.....	0,10	
2 par jour.		

Δ. Πρωτοξαλικοῦ σιδήρου.....	0,10	) δι' ἐν ἄζυμον
Κόνεως ρήου.....	0,10	
2 δι' ἡμέρας.		

ανάγκη. Αἱ τοῦ ὀξυγόνου εἰσπνοαὶ φαίνονται ἡμῖν πολλῶ μᾶλλον δραστηριώτεραι. Οἱ ἄρρωστοι ἀνάγκη νὰ εἰσπνέωσι καθ' ἐκάστην 25 μέχρι 30 τοῦλάχιστον λίτρων ὀξυγόνου, προτιμώτερον εἰς δύο δόσεις, τὴν πρώτην καὶ τὸ ἑσπέρας. Μετ' ὀλίγον παρατηρεῖται ἐξαφάνισις τῶν κακουχιῶν, ἀνάνηψις τῆς ὀρέξεως, μείζων ζωηρότης τῆς χροιαῖς, μείζων ἀντοχὴ εἰς τὴν ἐργασίαν, μείζων κανονικότης ὕπνου, ταχύτερα πέψις.

Αἱ εἰσπνοαὶ γενήσονται καθ' ἐκάστην ἄνευ διακοπῆς καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ ἐξοχῇ. Ἡ διάρκεια αὐτῶν εἶναι ἀπολύτως ἀπροσδιόριστος, διότι αἱ εἰσπνοαὶ δὲν συνεπάγονται οὐδεμίαν διατάραξιν. Ἐπενεργοῦσιν ἄρᾳ γε διευκολύνουσαι τὰς ὀργανικὰς καύσεις ἢ ὡς ἀναληπτικαί ; Ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐν τούτοις εἶναι θετικὴ καὶ φρονοῦμεν, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἱατρειῶν εἶναι ἡ μόνη, ἥτις προώρισται νὰ παράσχη τὰς μείζους ὑπηρεσίας. Ἡ περίοδος τῆς ἀντισταθμίσεως παρατείνεται, οἱ δὲ ἄρρωστοι φαίνονται κατὰ περιόδους ἐν ἀρίστη ὑγιεινῇ καταστάσει.

Τὸ ὀξυγόνον ἐν εἰσπνοαῖς ἐνδείκνυται τόσῳ κατὰ τῶν ἀπλῶν χρονίων μολυβδικῶν ἢ συφιλιδικῶν νεφριτίδων, ὅσῳ καὶ κατὰ τῶν πυματιωδῶν καὶ κατὰ τῆς ἀμυλώδους ἐκφυλίσεως.

Μετὰ τοῦ ὀξυγόνου δυνάμεθα νὰ χορηγήσωμεν ὡς ἀναληπτικόν, σκευασίας τοῦ Κολὰ¹ ἐναλλάξ μετὰ τῆς σιδηρούχου ἱατρείας.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ἰωδιούχον κάλιον, δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν αὐτὸ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς σχεδὸν ὅρους· ἀποβλέπει δὲ μᾶλλον τὰς συφιλιδικὰς καὶ ἀμυλώδεις νεφρίτιδας ἢ τὰς νεφρικὰς ἀτροφίας διαφόρου προελεύσεως. Ὁ Bartels ἐν τούτοις παρήγγελλεν αὐτὸ καθ' ὅλην τὴν χρονίαν νεφρίτιδα καὶ ἔλεγεν ὅτι ἔτυχεν ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων. Ἀείποτε δὲ βέβαιον εἶναι, ὅτι εἰς τοὺς συφιλιδικούς τὸ ἅλας τοῦτο εἶναι προτιμώτερον τοῦ ἰωδιούχου νατρίου καὶ ὅτι εἰς μεγάλας δόσεις

¹ Τὸ ἐξῆς μῖγμα εἶναι ἐν μεγίστῃ χρήσει·

Pr. Extrait fluide de Kola	)	
— — coca	)	ἁἱ 20 grammes
— — kina	)	

Λ. Ὑγροῦ ἐκχυλίσματος τοῦ Κολὰ	)	
— — κόκας	)	ἁἱ 20 γράμματα
— — κίνας	)	

Κοχλιάριον τοῦ καφέ ἐκ τοῦ μίγματος ἐν τέλει τῷ γεύματος ἐντὸς ποτηρίου οἴνου τοῦ ἐπιδορπίου.

ἐπὶ πολὺ χορηγούμενον δὲν ἐπιδεινοῖ τὰς ἀλλοιώσεις τοῦ νεφροῦ καὶ ὅτι διεκκρίνεται εὐχερῶς.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, τὰ ἰωδιοῦχα εἰσὶ πολὺτιμα φάρμακα· διότι ἐὰν δὲν κέκτηνται θεραπευτικὰς ἀρετὰς ἀναμφιλέκτους, δυνάμεθα παρακολουθοῦντας τὴν ἀπέκκρισιν αὐτῶν νὰ βεβαιώμεθα, ὅτι ὁ νεφρὸς λειτουργεῖ κατὰ φύσιν ἢ ὅτι ἡ ἀπέκκρισις αὐτοῦ περιορίζεται ὁσημέραι.

Τῶν ἰωδιοῦχων καλίου, νατρίου καὶ στροντίου δυνάμεθα νὰ προτιμήσωμεν τὸ ἰώδιον ἀγνὸν ἐντὸς ὕδατος ὁρύζης ἢ καὶ κάλλιον τὸ ἰωδιοταννικὸν σιρόπιον¹. τὸ ἰωδιοῦχον ἀσβέστιον ἀναγραφέν ὑπὸ τοῦ G. Sée δὲν ἀντικαθιστᾷ ἀνυσίμως τὰ προηγούμενα, ἅτε ἀπεργαζόμενον πόνους καὶ δυσπεψίαν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐξιρουμενῶν τῶν περιόδων τῆς οὐραιμίας, δὲν φρονοῦμεν, ὅτι τὸ ἰωδιοῦχον κάλιον ἔχει ἐπήρειάν τινα ἐπὶ τὴν διούρησιν. Ἐὰν δὲ οἱ κίνδυνοι ἐκ τοῦ φαρμάκου τούτου ἦσαν πραγματικοί, ἠθέλομεν ἰδεῖ συχνότατα συμπτώματα ἰωδισμού· ἄλλως τε εἶναι δυνατόν ἢ ἐπιδεινώσεις τῆς οὐραιμίας ὑπὸ τῶν ἀλάτων τοῦ καλίου νὰ παρατηρῇται μόνον κατὰ τὰς ἐσχάτας φάσεις τῆς νόσου.

Αἱ ἀρσενικοῦχοι σκευασίαι, ὑγρὸν τοῦ Fowler, καταπότια ἀρσενικοῦ νατρίου, δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἐπὶ χρονίων καὶ ἀβληχρῶν μορφῶν καὶ ἐπὶ νεφρικῶν ἐκφυλίσεων φυματιώδους ἢ συφιλιδικῆς αἰτίας.

Δ'. — ΠΕΡΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΓΩΓΩΝ.

Πρὸ τῶν ἔργων τοῦ Tilsy καὶ Ritter ἅπερ ἐξηκολούθησεν ὁ Bouchard καὶ ἄτινα ἀφεώρων τὴν δηλητηριώδη ἐπήρειαν τοῦ καλίου κατὰ τὴν οὐραιμίαν, ἡ προσοχὴ τῶν ἱατρῶν ἐστράφη πρὸς τὸν κίνδυνον, εἰς ὃν ὑποβάλλονται οἱ ἄρρωστοι λαμβάνοντες φάρμακά τινα

¹ Δύναται τις νὰ συνδυάσῃ τὸ ἰωδιοταννικὸν σιρόπιον μετὰ τοῦ φωσφορικοῦ νατρίου.

Pr. Sirop iodotannique..... 300 gram.
Phosphate du soude..... 3 —

Λ. Ἰωδιοταννικοῦ σιροπίου..... 300 γράμμα
Φωσφορικοῦ νατρίου..... 3 —

Μέγα κοχλιάριον τῆς τραπέζης δι' ἡμέρας.

κατά τὴν πορείαν τῶν χρονίων νεφριτίδων. Ὁ Todd τῷ 1857 ἔδημοσίευσε περίπτωσιν δηλητηριάσεως ἀρθριτικοῦ μετὰ λήψιν μικρᾶς δόσεως κόνεως Δοσῆρου. Ἀπέδωκε δὲ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο εἰς ἀλλοίωσιν τοῦ νεφροῦ, ἀλλ' ἡ ἀπόδειξις ἦτο ἀδύνατος. Ὁ Cornil καὶ ὁ Charcot παρατήρησαν ἀνάλογα γεγονότα ἐπὶ βριχθειοπαθῶν καὶ γερόντων. Ὁ Duckworth ἐπαναλαβὼν τὰ πειράματα τοῦ Woehler (1825) περὶ ἀπεκκρίσεως τῶν φαρμάκων διὰ τοῦ οὔρου, ἀπέδειξεν ὅτι αὕτη τελεῖται πολλῶ βράδιον παρὰ τοῖς πάσχουσι νεφρίτιδα ἢ παρὰ τοῖς ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει διατελοῦσιν. Ὁ Dickinson ἐπικυροῖ τὴν γνώμην τοῦ Todd ἀναγγέλλων περίπτωσιν δηλητηριάσεως μετὰ λήψιν 0,25 ὑφεκατογράμ. κόνεως Δοσῆρου, τοῦθ' ὅπερ παριστᾷ ἀσθενῇ ἀναλογίαν ὀπίου.

Ἦδη δὲ ὁ Hahn (1820), ὁ Rayer, ὁ Corlieu (1856), ὁ de Beauvais (1858) ἐνόμισαν ὅτι ἀπέδειξαν τὸ ἀδιαχώρητον τοῦ νεφροῦ ὡς πρὸς τὰς ὁσμῆρας οὐσίας. Ὁ δὲ de Beauvais ἐξῆγεν ἐξ ἐρευνῶν αὐτοῦ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἔλλειψις ἀπεκκρίσεως τῶν οὐσιῶν τούτων διὰ τοῦ οὔρου εἶναι παθογνωμονικὸν σημεῖον τῆς βριχθείας νόσου. Ἡ γνώμη αὕτη ἀπολύτως δὲν ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῶν ἔργων τοῦ τε Straus καὶ ἄλλων πειραματιστῶν (Fürbringer), οἵτινες μετὰ βρῶτιν ἀσπράγων καὶ λήψιν αἰθερίου ἐλαίου τερεβινθίνης ἀνεῦρον ἐν τῷ οὔρῳ τὴν χαρακτηριστικὴν ὁσμὴν.

Βλέπομεν ἀμέσως τὰς ἀντιρρήσεις, αἷς δύνανται τις ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τῶν προηγουμένων παρατηρήσεων. Καθ' ὅσον δυσχερέστατα ἐξακριβοῦται ὁ βαθμὸς τῆς ἀλλοιώσεως τῶν νεφρῶν καὶ κινδυνεύει τις ν' ἀπονείμῃ τῷ φαρμάκῳ ἐπιπλοκάς, δι' αἷς οὐδόλως τοῦτο ἐνέχεται.

Ἰδού, ἐπὶ παραδείγματι, δι' ἄλλην οὐσίαν, τὸν ὑδράργυρον, δύο γεγονότα ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ Bouchard· καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ὁ ἄρρωστος μετὰ ἡμερῶν τινων θεραπείαν, παρουσιάζει στοματίτιδα καὶ θνήσκει μετὰ ἐντόνων νεφρικῶν ἀλλοιώσεων· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ νεᾶνις ἀλωθεῖσα ὑπὸ βαρείας νεφρίτιδος θνήσκει ἔνεκεν ἀπλῆς καυτηριάσεως δι' ὑποξείδωμένου νιτρικοῦ ὑδραργύρου. Παραβλήθητῶσαν ἀμφότεραι αἱ παρατηρήσεις αὗται πρὸς τὴν ἥδη ἀναφερθεῖσαν, καθ' ἣν ἡ ἱσὶς ἐπῆλθε μόνον μετὰ πολύμηνον χρῆσιν δραστηρίων ὑδραργυρικῶν ἐν τρίψεων!

Ἡ Δεσποινὶς Chopin, ἃφ' οὗ ἀνέδειξε τὰ κυριώτερα ταῦτα τεκ-

μήρια ἐν τῇ ἐπὶ διδακτορίᾳ διατριβῇ αὐτῆς καὶ ἀνέφερε παρατήρησιν, καθ' ἣν ἄρρωστος τις πάσχουσα τὴν καρδίαν καὶ τοὺς νεφροὺς μικροῦ δεῖν ἔβνησκεν ἕνεκα ἐνέσεως μορφίνης 0,01 ὑφεκατογρ., συνεπέρανεν οὐχ' ἤττον, ὅτι τὰ θανατηφόρα συμπτώματα εἰς μὲν σπάνια, ἀλλ' ὅτι τὰ φάρμακα ἀπεκκρίνονται πολλῶ βραδύτερον. Οὕτως ἡ διέκκρισις τῶν ἰωδιούχων παραλλάσσει ἀπὸ εἰκοσι τεσσάρων ἢ τεσσαράκοντα ὁκτὼ ὥρων μέχρι 4—12 ἡμερῶν.

Παρατηρήσαμεν ἀνωτέρω τοὺς λόγους, οἵτινες πείθουσιν ἡμᾶς νὰ φρονῶμεν, ὅτι τὸ ἰωδιούχον κάλιον δὲν κέκτηται ἐν γένει χαλεπὴν ἐπίδρασιν καὶ δοξάζομεν, ὅτι ἡ παρατήρησις τοῦ Rendu, ἡ ἐμφάνις δηλ. κώματος μετὰ θανάτου εἰς ἄνδρα λαβόντα 1 μόνον γράμμον ἰωδιούχου καλίου, δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἔλαβε χώραν φαρμακευτικὴ δηλητηρίασις.

Τῆς προσοχῆς στραφείσης πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, πολλὰ φάρμακα μετ' οὐ πολὺ ἀπεσκορακίσθησαν τῆς θεραπευτικῆς. Ὁ δὲ Chauvet δεικνύει μετὰ τίνος συνέσεως ἀρμόζει νὰ χορηγῇται ἡ θεικὴ κινίνη, τὸ βρωμιούχον καὶ ἰωδιούχον κάλιον, ὁ ὑδράργυρος, τὸ ἰτεῦλικόν ὀξύ, τὸ ὄπιον καὶ ἡ ἀτροπίνη. Εἰς τοὺς βριχθειοπαθεῖς ἡ ἀπέκκρισις τῆς θεικῆς κινίνης πολλάκις ἐπιβραδύνεται· τὸ ποσὸν τῆς θεικῆς κινίνης, τὸ ἐν τῷ οὖρῳ ἀνευρεθέν, εἶναι κατώτερον τοῦ ἀνευρεθέντος ἐν τῷ φυσιολογικῷ οὖρῳ.

Ὡς πρὸς τὸ ἰτεῦλικόν ὀξύ ἡ Δίς Chopin συμπεραίνει, ὅτι τὸ φάρμακον τοῦτο αὐξάνει τὴν ποσότητα τοῦ οὔρου ἐπὶ ὑγιῶς νεφροῦ ἢ μερικῶς ἡλλοιωμένου, ἐλαττοῖ δὲ τοὺναντίον αὐτὴν ἐπὶ τῶν ὀξειῶν νεφριτίδων, ὁπότε ὁλόκληρος ὁ νεφρὸς πάσχει. Τὸ ἰτεῦλικόν ὀξύ ἐπαυξάνει τὸ ποσὸν τῆς τε οὐρίας καὶ τοῦ οὐρικοῦ καὶ τοῦ φωσφορικοῦ ὀξέος ἐπὶ τε ὑγιῶς καταστάσεως καὶ ἐπὶ χρονίων ἀλλοιώσεων. Ἐπὶ μυχίων ἀλλοιώσεων τοῦ νεφροῦ ἡ μὲν ἀκριβὴς στιγμή τῆς ἐμφάνισεως τοῦ ἱάματος ἐν τῷ οὖρῳ ἐπιβραδύνεται, ὁ δὲ ἀναγκαιῶν εἰς τὴν ἀπέκκρισιν χρόνος αὐξάνει· ἡ ἐν τῷ οὖρῳ ἀνευρισκομένη ποσότης εἶναι ἐλάσσων καὶ κατωτέρα κατὰ 10 μέχρι 30 ἐπὶ τοῖς 100 τῆς ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει διεκκρινομένης (ποσότητος). Ὅπως-δήποτε πειραματικῶς καὶ εἰς μεγάλην δόσιν χορηγούμενον τὸ ἰτεῦλικόν ὀξύ δὲν γεννᾷ εἰς τὸν κόνικλον νεφρικὰς ἀλλοιώσεις καὶ ὁπότεν ἔτι συνεπάγεται τὸν θάνατον καὶ (λίαν ἀξιοσημείωτον γεγονός) δυ-

νατὴ ἐγένετο ἡ χορήγησις εἰς ἄρρωστον πάσχοντα ἀνασάρκα ὕδρωπα, καὶ οὔτινος τὸ οὖρον ἐνεῖχε 4 γράμμ. 125 ὑποχιλιόγρ. λευκώματος τὸ εἰκοσιτετράωρον, 6 γράμμων ἰτεϋλικοῦ νατρίου ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας. Ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν τῆς ἰατρείας ταύτης ἡ λευκωματούρια ἠϋξήσεν ὀλίγον, ἀλλ' οὐδὲν σοβαρὸν σύμπτωμα παρετηρήθη.

Δυνάμεθα δὲ νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι οἱ κίνδυνοι τῆς φαρμακευτικῆς θεραπείας δὲν εἶναι τοσοῦτον μεγάλοι, ὅσον διΐσχυρίσθησαν. Τὸ ἰτεϋλικὸν ὀξύ εἶναι τῶ ὄντι ἐκ τῶν οὐσιῶν ἐκείνων, αἵτινες ἐγκατελείφθησαν κατὰ τὴν θεραπείαν ἐνίων μολύνσεων, οἷων τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, καθ' ὃν ἡ ἀπέκκρισις ἐπιβραδύνεται καὶ παρατείνεται (Albert Robin). Δύναται δὲ νὰ προκαλέσῃ σπουδαίαν ταπείνωσιν τῆς θερμοκρασίας καὶ δὴ καὶ κατάπτωσιν τῶν δυνάμεων· τὰ συμπτώματα ταῦτα ἐπέρχονται ἄνευ τῆς ἐλαχίστης καὶ ἁλλοιωτέως τοῦ νεφροῦ. Τούναντίον, ἐπὶ ὀξέος ρευματισμοῦ τῶν ἄρθρων τὸ ἰτεϋλικὸν ὀξύ αὖξαι τὴν διούρησιν εἰς 89 ἐπὶ 100 περιπτώσεων. Hubert (Arch. f. Kl. Med., 1887). Δικαίως δὲ δύναται τις νὰ ἐκπλαγῇ, ὅτι τὰ φάρμακα ταῦτα τὰ τοσοῦτῳ ἐπικίνδυνα εἰς τινὰς μολύνσεις, δὲν συνεπάγονται ἐπιβλαβέστερα ἀποτελέσματα εἰς τὰς παθήσεις τοῦ νεφροῦ.

Ὅποταν βλέπη τις τὰς ἀσθενεῖς διαταραχάς, αἱ συνεπάγονται κατὰ τὴν πορείαν βαρείας νεφρίτιδος 18 γράμματα ἰτεϋλικοῦ νατρίου, χορηγούμενα ἐν τρισὶν ἡμέραις, δικαιούται ν' ἀμφιβάλλῃ καὶ περὶ τῆς ἐπηρείας ἐνὸς μόνου γράμμου ἰωδιούχου καλίου ἐν εἴκοσι τέσσαρσιν ὥραις, οὐσίας πολλῇ ἥττον δηλητηριώδους ἢ τὸ ἰτεϋλικὸν ὀξύ.

Δυνάμεθα δὲ τούναντίον νὰ παραδεχθῶμεν σχεδὸν ἀσυζητητεῖ τὴν γνώμην τοῦ Gubler περὶ τῶν κινδύνων τῆς πιλοκαρπίνης. Ὁ Dujardin-Beaumetz ἐδημοσίευσε περίπτωσιν θανάτου εἰς λευκωματουρικὸν μετὰ ὑποδόριον ἔνεσιν δύο ὑφεκατογράμμων ἐκ τοῦ φαρμάκου τούτου. Ἡ οὐσία αὕτη εἶναι ἄλλως τε, καὶ ὅταν ἔτι δὲν ὑπάρχῃ νεφρίτις, ἅγαν δηλητηριώδης ἀπεργαζομένη σπουδαίας διαταραχάς τῶν ἀγγείων δυναμένης νὰ ἐκθέσῃ εἰς κίνδυνον τὴν ἐνδονεφρικὴν κυκλοφορίαν.

Ἐκ τῆς συζητήσεως ταύτης πολλὰ διδάγματα ἐξάγει τις.

1ον Ὅτι δεόν νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ σπουδὴ τῆς ἀπεκκρίσεως τῶν

φαρμάκων ἐπὶ τε ὑγιoῦς καὶ νοσηρᾶς καταστάσεως καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν παθήσεων τῶν νεφρῶν.

2ον Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀντισταθμίσεως (ἰσορροπίας) δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν πολλὰς οὐσίας ὡς δηλητηριώδεις θεωρουμένας, ὧν ἡ ἐπενέργεια ἐπὶ τινων νεφριτίδων εἶναι ἀναντίρρητος (ἰω-διοῦχον κάλιον, ὑδράργυρος, θεικὴ κινίνη κτλ.). Τὰ ἱάματα ταῦτα ἐνδείκνυνται μάλιστα καὶ ὁπότεν ἔτι οἱ ἄρρωστοι ἔχουσιν ἡρῆ εἰσέλθει εἰς τὴν περίοδον τῆς ἀνεπαρκείας μετὰ καθολικοῦ ἀνασάρκα ὑδρωπος. Παρέσχομεν δὲ καὶ παρὰδείγματα.

3ον Ἐν τούτοις ἡ χορήγησις τῶν φαρμάκων δεόν ἀείποτε νὰ ἐπιβλέπῃται μετὰ μεγάλης φροντίδος, καὶ ὁπότεν τὰ οὐραιμικὰ φαινόμενα προσεγγίζωσιν, ἀνάγκη νὰ δυσπιστῶμεν ἰδιαιτάτα πρὸς τὰ σκευάσματα τοῦ ὀπίου, τῆς εὐθαλείας, τῆς πιλοκαρπίνης καὶ κυρίως πρὸς τὰς οὐσίας ἐκείνας, ὧν ἡ ἐπενέργεια εἶναι ἀμφίβολος· ἐξαιρέσει τοῦ χλωροφορμίου, τῆς χλωριᾶλης καὶ τοῦ αἰθέρος, ἅπερ δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν εἰς μεγάλας δόσεις. Μετ' οὐ πολὺ θέλομεν ἴδῃ, ὅτι φαρμακοφοβίας ἔνεκα, διακινδυνεύομεν νὰ στερηθῶμεν τῆς βοηθείας τῆς δακτυλίτιδος τῆς τοσοῦτω πολυτίμου ἔν τισι περιπτώσεσι.

4.

Θεραπεία τῶν ἐσχάτων περιόδων τῶν χρονίων νεφριτίδων καὶ τῆς βεβαιωμένης οὐραιμίας.

Ἡ χρονία οὐραιμία ἡ ὑπὸ τῆς νεφρικῆς ἀνεπαρκείας προκαλουμένη διαφέρει τῆς οὐραιμίας τῶν ὀξειῶν καὶ ὑποξειῶν νεφριτίδων, ἅτε ἐγκαθισταμένη μετὰ πολλῶ μείζονος βραδύτητος. Καὶ ἡ μὲν οἰκονομία οἶονεὶ ἐθίζεται τῇ ἀλλοιώσει, ἡ δὲ τοῦ νεφροῦ καταστροφή δύναται νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἐσχάτην βαθμίδα.

Μεθ' ὅλας τὰς περιποιήσεις, δι' ὧν περιβάλλονται οἱ πάσχοντες, τὰς φροντίδας, ἃς καταβάλλομεν πρὸς ἐπίβλεψιν τῆς τροφῆς, τὰς περιόδους τῆς ἀναπαύσεως, ὁπότε τὸ γάλα ἀποτελεῖ τὴν σχεδὸν ἀποκλειστικὴν τροφήν, ἡ ἀπόφραξις τοῦ νεφροῦ συμπληροῦται καὶ ἡ οὐρική ἀνεπάρκεια ἀναφίνεται. Τὰ ἀληθῆ οὐραιμικὰ συμπτώματα βράδιον μόνον ἀναφαίνονται, ἐπὶ τινὰ δ' ἔτι χρόνον δυνάμεθα ν' ἀποπειραθῶμεν, οὐχὶ πλέον διὰ τῆς διαίτης, ἀλλὰ δι' ἱαματικῆς θερα-

πείας, τὴν ἐπαναφορὰν τῆς ἐκροῆς τοῦ οὔρου. Τὰ δὲ διουρητικά, περὶ ὧν ἐγένετο ἤδη λόγος προκειμένου περὶ παρατεταμένων (χρονιζουσῶν) νεφριτίδων, αἱ πιτσάναι τῆς ἀρктоκομάρου καὶ τῶν ἀκρεμόνων τοῦ σπάρτου, τὰ ἅλατα τοῦ κάλεος, αἱ σκευασίαι τῆς σκίλλης, τὸ ἔλαιον τῆς ἀρκεύθου, τὸ γαλακτοσάκχαρον, ἡ κοφεΐνη, ἡ θεοβρωμίνη, τὸ βενζοϊκὸν νάτριον καὶ τὸ βενζοϊκὸν λίθιον, τὸ βάμμα τῶν κανθαρίδων μετὰ τῶν ἐπιφυλάξεων, ἃς ἐποιησάμεθα, εἰσὶ φάρμακα, ὧν γενήσεται χρῆσις.

Ὅποτε τὸ αἰδῆμα ἐπεκτείνεται, πολλῶ ἤττον ἀνεπτυγμένον ἅλως τε ὃν ἢ ἐπὶ ὀξείων νεφριτίδων, πλὴν ἐπὶ τῆς ἀμυλώδους ἐκφυλίσεως, καταφεύγομεν εἰς τὰ διαφορητικά, τῶν ὁποίων ἡ δραστηκότης εἶναι γνωστὴ καὶ ἰδίαις λουτρὰ ξηροῦ καὶ θερμοῦ ἀέρος, ὧν ἐδείξαμεν τὸν τρόπον τῆς χρήσεως. Ἄλλ' ἀποφευκτέον τὰς σκευασίας τῆς πιλοκαρπίνης, ὡς ἐκ τῶν ἀτομικῶν εὐπαθειῶν καὶ τῶν συμπτωμάτων, ἅπερ δύνανται νὰ ᾤσιν ἡ συνέπεια τῆς χορηγήσεως αὐτῶν, συμπτώματα γαστρικὰ καὶ ἐντερικά, αἰφνιδία καρδιακὴ ἀδυναμία.

Καθ' ἣν περίπτωσιν τὰ διουρητικά καὶ διαφορητικά οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἀπεργάζονται, ὀφείλομεν, πρὶν ἢ εἰσβάλῃ σαφὴς ἡ οὐραιμικὴ περίοδος, νὰ δοκιμάζωμεν τὰ καθαρτικά, ἅτινα δύνανται μέχρι τινος ν' ἀφαιρῶσι μέρος τῶν ἐν τῷ αἵματι ἀθροιζομένων δηλητηρίων. Ὁ δὲ βίος παρατείνεται οὕτω, τὰ μάλα μὲν βεβαίως ἐπισηφαλῆς, ἀλλ' ἐκερδήθη χρόνος καὶ ὁ νεφρὸς δύναται νὰ ἐκφραγῇ.

Τὸ μέγα μειονέκτημα τῶν καθαρτικῶν εἶναι ὅτι, ἵνα ἀποβῶσιν ἀνύσιμα, δεόν νὰ ᾤσιν ἱκανῶς δραστήρια. Τὰ μᾶλλον εὐχρηστα εἶναι τὰ δραστικά, ἥτοι ἡ κολοκυνθίς, τὸ στακτὸν κόμμι, τὸ σύνθετον βάμμα τῆς ἱαλάπης, ἡ ἐλατερίνη κ.τ.λ. Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας περιόδους τῆς νεφρίτιδος ὁ στόμαχος καὶ τὰ ἔντερα ἐπιτελοῦσιν ὡς πρὸς τὸν νεφρὸν λειτουργίαν ὑποκαταστάσεως, ἥτις ἀπηχεῖ ἐπὶ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἀδενώδους αὐτῶν συστήματος.

Αἴφνης βλέπομεν ἀναφαινομένους τοὺς ἐμέτους καὶ τὴν διάρροϊαν. Αἱ διαταραχαὶ αὗται φαίνονται ἐνίοτε προκαλούμεναι ἐκ τῆς παροχῆς καθαρτικοῦ· ὅθεν αἰεποτε λογικὸν θέλει εἶσθαι νὰ παραγγέλωνται μόνον, ἐὰν αἱ πεπτικαὶ λειτουργίαι ἐπιτρέπωσι τοῦτο.

Ὅσάκις ἡ διούρησις καὶ ἡ διαφόρησις δὲν ᾔναι δυνατόν νὰ ἀπο-

καταστῶσιν, ἢ χρήσις τῶν καθαρτικῶν ἀντενδείκνυται ἀπολύτως, καθ' ὅτι ὁ στόμαχος καὶ τὸ ἔντερον παρουσιάζουσιν ἤδη σημεῖα μὴ ἀνοχῆς.

Ὅποτεν δὲ οἱ ἀκατάσχετοι ἔμετοι ἀναφαίνονται, προστίθεται τῷ γάλακτι ἀσθέτιον ὕδωρ, ὕδωρ τοῦ Vichy, κονιάκ ἢ ρούμιον. Δέον δὲ τὸ γάλα νὰ χορηγῇται μᾶλλον ὑποσερόν ἢ ψυχρόν. Ἐὰν μὲν ταῦτα οἱ ἔμετοι ἐπιμένωσι, δυνάμεθα νὰ χορηγήσωμεν πρὸ τῶν γευμάτων μίαν ἢ δύο σταγόνας σωσικρέατος ἐντὸς μεγάλου κοχλίου ὕδατος, ἢ δύο σταγόνας βάμματος ἰωδίου ἐντὸς τῆς αὐτῆς ποσότητος φορέως (Bartels, Merklen). Ἀνάγκη προσέτι νὰ σημειώσωμεν τ' ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὀξυγονοῦχου ὕδατος, τοῦ χλωροφορμιούχου κεκορεσμένου ὕδατος κατὰ κοχλῖαρια τραπεζῆς, τοῦ γαλακτικοῦ ὀξέος ἐν διαλύματι εἰς δόσιν 4 μέχρις 6 γράμμων δι' ἡμέρας (Lecorché καὶ Talamon), τοῦ δισανθρακικοῦ νατρίου, συνδεύασμένου τῇ κόνει τοῦ ὀπίου¹, τῶν πλύσεων τοῦ στομάχου. Πᾶσαι αἱ μέθοδοι αὗται κέκτηνται μετριοτάτην θεραπευτικὴν ἀξίαν· διότι ἀπευθύνονται πρὸς τὴν βχυρτάτην τῶν ἐπιπλοκῶν τῶν χρονίων νεφριτίδων, τὴν γαστρεντερικὴν οὐραιμίαν καὶ συνοδεύονται πολλάκις ὑπὸ ὀξυτάτων πόνων κατὰ τὸ ἐπιγαστριον.

Ἡ διέκρισις τῶν ἐκκριματικῶν οὐσιῶν ἢ κατὰ τὸν στόμαχον καὶ τὸ ἔντερον διαταράξεις ἐρεθιστικὰς ἀπεργαζομένη καὶ δυναμένη νὰ καταντήσῃ ἀπὸ ἀπλῆς ὑπερεκρίσεως φλόγῳσις καὶ ἐξέλκωσις, πρᾶσκειν αὖτις ἀπὸ τοῦ πνεύμονος τὴν ἐκδήλωσιν λευκωματορικῶν βρογχιτίδων καὶ βαρυτέρων συμπτωμάτων, ὡς αἱ βρογχοπνευμονίαι, αἵτινες ἐξήρτηνται ἐκ τυχαίας μολύνσεως.

Ὑπάρχει ἑτέρα μορφή πνευμονικῆς οὐραιμίας χαρακτηριζομένη ὑπὸ σφοδροτάτης ἐνίοτε καὶ ἀγωνιώδους προΐουσης δυσπνοίας, καθ' ἣς ἀναγράφομεν τ' ἀντισπασμωδικά, τὸν αἰθέρα, τὸ βρωμιούχον νάτριον, τὴν ναρδικὴν ἀμυωνίαν, τὰς ἐπανειλημμένας

¹ Pr. Bicarbonate de soude.....	0,50
Poudre d' opium.....	0,01 à 0,02
Pour un cachet.	

Λ. Δισανθρακικοῦ νατρίου.....	0,50 ὕφεκατ.
Κόνεως ὀπίου.....	0,01 μέχρι 0,02 ὕφεκατ.

Δι' ἐν ἄζυμον. — 4 ἄζυμα δι' ἡμέρας, 2 μεθ' ἑκαστον γεῦμα.

είσπνοας ὀξυγόνου, εἰς τὰς ὁποίας προστιθέμεθα τὰς τοῦ ἰωδιούχου αἰθυλίου καὶ τοῦ νιτρώδους ἀμυλίου.

Πρὶν ἢ δ' αἱ πνευμονικαὶ καὶ γαστρεντερικαὶ ἐπιπλοκαί, αἱ ἀποτελοῦσαι ἤδη μέρος τῆς οὐραιμίας ἐγκατασταθῶσιν, ἡ καρδιακὴ ὑπερτροφία ἀντεστάθμισεν ἤδη ἐν μέρει τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ νεφροῦ. Μόλις ἐκδηλουμένη ἐπὶ τῶν ὀξειῶν ἢ τῶν χρονιζουσῶν νεφριτίδων ἡ ἀντισταθμιστικὴ τῆς καρδίας ἐνέργεια εὐρίσκεται ἀείποτε λειτουργοῦσα ἐπὶ τῶν βραδείων ἀτροφιῶν· διότι ἡ ἔμφραξις ἐξακολουθεῖ ἀδιακόπως. Ὑπὸ τοιούτους δὲ ὄρους, ἂν ἡ καρδιὰ ἐξασθενῇ, ὁ νεφρὸς λειτουργεῖ κακῶς. Ἄν δ' ὁ μῦς ἀπαυδῇ ἢ καὶ ἡ καρδιὰ ἀνευρύνηται, προκύπτει νοσηρὸν σύμπλεγμα, ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ ἀσυστολικά φαινόμενα διαδραματίζουσι τὸ ἑαυτῶν πρόσωπον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἕνεκα τῆς ἐν τῷ νεφρῷ συμβαινούσης στάσεως τὰ οὐραιμικὰ συμπτώματα ὑπερισχύουσιν.—Ἡ καρδικὴ ἀσθένεια ἄγει εἰς δύο ἐξ ἴσου φοβεράς ἐξόδους, τὴν ἀσυστολὴν καὶ τὴν οὐραιμίαν.

Δύναται δὲ νὰ πολεμηθῇ διὰ τοῦ στροφάντου¹, τῆς σπαρτεΐνης², ἀνθεμίδος (τῆς ἑαρινῆς³), ἀδώνιδος τοῦ χειμερινοῦ⁴ ἀλλὰ

¹ Ὁ στρόφαντος δέον ν' ἀναγράφηται ὑπὸ μορφήν :

α') ξηροῦ ἐκχυλίσματος κατὰ 0,001 μέχρι 0,002 ὑποχιλιόγρ. εἰς καταπότια.—4—5 δι' ἡμέρας·

β') βάμματος, ἥτοι V μέχρι X σταγόνων ἐντὸς πόματος·

γ') στροφαντίνης εἰς τραγήματα, ὧν ἡ δόσις εἶναι $\frac{1}{10}$ ὑποχιλιογράμμου.—2 ἕως 4 τὸ εἰκοσιτετράωρον.

² Ἡ θεϊκὴ σπαρτεΐνη χορηγεῖται εἰς δόσιν 0,10 μέχρι 0,30 ὑφεκατογρ. δι' ἡμέρας :

α') εἴτε ὑπὸ μορφήν καταποτίων, ἐκάστου τοιούτου περιλαμβάνοντος 0,05 ὑφεκατ. προϊόντος·

β') εἴτε ἐν ὑγρῷ διαλύματι, ἐκάστου κοχλιαρίου τῆς τραπέζης περιέχοντος 0,05 ὑφεκατόγραμμα δραστικῆς οὐσίας·

γ') εἴτε εἰς ἐνέσεις ἐκάστου κυβικοῦ ὑφεκατομέτρου περιέχοντος 0,05 ὑφex. φαρμάκου.

³ Ἡ ἀνθεμὶς δέον ν' ἀναγράφηται ὑπὸ μορφήν :

α') ἐκχυλίσματος· ἥτοι εἰς καταπότια 0,10 ὑφεκατογρ.—4 ἕως 5 δι' ἡμέρας·

β') σιροπίου ἀνθεμίδος·

γ') κομβαλλαμαρίνης, ἥτοι εἰς καταπότια 0,01 μέχρι 0,02 ὑφεκατογράμ.—μέχρι 5 δι' ἡμέρας.

⁴ Ἀδωνις ὁ χειμερινὸς παραγγέλλεται :

κυρίως διὰ τῆς κοφεινῆς, ἥς αἱ δόσεις ὠρίσθησαν ἤδη καὶ τῆς δακτυλίτιδος¹.

Ἐξ ὅλων τῶν φαρμάκων ἡ δακτυλίτις εἶναι ἡ μᾶλλον ἀξιοσύντατος, διότι εἶναι ἐν ταύτῃ καρδιοτονικὸν καὶ οὐχὶ ἐρεθιστικὸν διουρητικόν, ὅπερ ἐπενεργεῖ ἐπὶ τὸν νεφρὸν διὰ τῆς κυκλοφορίας. Πολλοὶ τῶν ἱατρῶν ἀποφεύγουσι τὴν χρῆσιν αὐτῆς ἐκ φόβου τῶν ἀθροιστικῶν ἀποτελεσμάτων· πλὴν ἀλλ' ὅμως ἀδίκως καθ' ἡμᾶς. Ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι τῆς δακτυλίτιδος, καθὼς καὶ παντὸς φαρμάκου, ὅπερ συγκεντροῖ σὺν τῇ μεγίστῃ θεραπευτικῇ δυνάμει καὶ σοβαρὰς δηλητηριώδεις ιδιότητας, δεόν νὰ μὴ γίνηται χρῆσις κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἀπεκκρίσεως τοῦ οὔρου εἰς 200 ἢ 300 γράμματα, ἐὰν δηλ. ᾔῃται ὅτι ἡ ὀλιγουρία αὕτη ἐξήρτηται οὐχὶ ἐκ κοπώσεως τῆς καρδίας, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐμφράξεως τοῦ νεφροῦ. Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἡ μόνη τροφή δεόν νὰ ᾔῃται τὸ γάλα ἢ ποτόν τι ἐλαφρῶς τονικὸν ἢ διεγερτικόν· ἡ μόνη δὲ ὑπολειπομένη θεραπεία εἶναι ἡ ἀφαίμαξις, ἐὰν ἐνδείκνυται, πρὸς ἀναβολὴν τῆς ἐμφανίσεως τῶν οὐραιμικῶν συμπτωμάτων.

Ἡ χρῆσις τῆς δακτυλίτιδος περιορίζεται κατὰ συνέπειαν εἰς τὰ περιστατικά, καθ' ἃ ἡ ὑπερκόπωσις τῆς καρδίας εἶναι ἡ πρώτη αἰτία τῶν συμπτωμάτων. Ἡ συστολὴ εἶναι μαλθακὴ, μικρᾶς διαρκείας, οἱ δὲ ἄρρωστοι ἀλίσκονται ὑπὸ δυσπνολας, ἣν δὲν ἐπεξηγεῖ ἡ τοῦ πνεύμονος ἀκρόασις. Ἡ ἀφετηρία τῆς δυσπνολας, ἣν ἔχουσι, κεῖται βεβαίως ἐν τῷ θώρακι· διότι ἐκ περιτροπῆς ἐπέρχονται ἐξάψεις, παλμοὶ μετὰ συναισθήματος λειποθυμίας. Τοιαῦται προσβολαὶ καταπαύουσι

α') εἰς ἔγχυμα ἥτοι 20 γράμματα φύλλων ἐπὶ 1000 γράμμ. φορέως·

β') ὑπὸ μορφὴν ἁδωνιδίνης, ἀπὸ 0.005 ὑποχιλιόγρ. μέχρι 1 ὑφεκατογρ. εἰς καταπότια.

¹ Ἡ δακτυλίτις:

α') Τὸ ἔμβρεγμα προτιμώτερον τοῦ ἐγχύματος ἀναδίδοντος ὁσμὴν ναυτιώδη· δεόν δὲ νὰ χρώμεθα τῇ κόνει τῶν φύλλων ἐξ ὑπογείου σκευασθείσῃ ἀπὸ 0,20 μέχρι 0,60 ὑφεκατογρ. κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ κατὰ δόσεις ἐλαττουμένας ἐπὶ 5 ἕως 6 συνεχεῖς ἡμέρας.

β') Δύναται τις ἐπίσης νὰ συστήσῃ τὸ οἶνοπνευματῶδες διάλυμα τῆς δακτυλιδίνης $\frac{1}{1000}$ τοῦ Potain εἰς δόσεις XXX μέχρι L σταγόνων ἐφάπαξ ἢ νευ ἐπαναλήψεως.

διὰ τῆς δακτυλίτιδος καὶ ἐλάχιστον δέον νὰ φροτίζωμεν περὶ τῆς ποσότητος τοῦ καθ' ἐκάστην ἀπεκκρινομένου λευκώματος.

Αἱ ἐπεμβάσεις αὗται θέλουσιν εἶσθαι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀποτελεσματικά καὶ δέον νὰ μὴ ἀναμένωμεν αἰέποτε ἐκ τούτων αἰσίας ἐκβάσεις· ἡ κόπωσης τῆς καρδίας, καθάπερ καὶ πᾶσα ἄλλη, ἔχει τὰ ὅρια αὐτῆς, τὰ δὲ φάρμακα τὰ εἰσαγόμενα πρὸς ἀνύψωσιν τῆς δράσεως αὐτῆς δὲν ἐπενεργοῦσι πλέον.

Ἄλλ' ἅμα ἡ οὐραιμική περίοδος σαφῶς ἐκδηλωθῇ, πάντα τὰ ὄργανα ὑπολείπονται συγχρόνως. Αἱ πεπτικάι λειτουργίαι ἀλλοιοῦνται οὕτως, ὥστε πᾶν φάρμακον προκαλεῖ ἐμέτους, ἐπιτείνει τὴν διάρροϊαν, διατηρεῖ χρονίαν δυσπεψίαν καὶ γαστρεντερικὴν ζύμωσιν.

Τὰ ἀβλαθέστερα τῶν βρωμάτων ἔνεκεν ἀτελοῦς ἐκπεπτονώσεως καταντῶσι λίαν ἐρεθιστικά διὰ τοὺς νεφροὺς. Ἐν τούτοις, ἡ δύσπνοια αὐξάνει εἴτε ἔνεκα συμφορήσεως τῶν βρόγχων, εἴτε ἔνεκα τῆς προόδου τῆς οὐραιμικῆς δηλητηριάσεως. Ἐν τέλει δὲ ἡ ἀναπνοὴ τοῦ Cheyne-Stokes ἐγκαθίσταται μετὰ τοῦ ἰδιαζοντος αὐτῇ ρυθμοῦ, διακοπτομένη ἐκ περιπτροπῆς ὑπὸ τινων σπασμωδικῶν κινήσεων. Προαναγγέλλει δὲ τὴν ὑπνηλίαν καὶ τὸ κῶμα, τελικὰ συμπτώματα τῆς ἐσχάτης ταύτης φάσεως τῶν χρονίων νεφριτίδων. Οἱ δὲ σπασμοὶ ἐπισυμβαίνουνσι, τῷ ὄντι, σπανιώτερον ἢ ἐπὶ τῶν ὀξείων μορφῶν.

Κατ' αὐτὴν ὠρισμένως τὴν στιγμὴν ἡ οὐραιμία εἶναι ἡ ἀκριβὴς ἔκφρασις τῆς δηλητηριάσεως ἐκ νεφρικῆς ἀνεπαρκείας, ἐν ᾗ τὰς προηγουμένας ἐβδομάδας ἡ ἔμφραξις τοῦ νεφροῦ ἠδύνατο νὰ ἐπιτελεσθῇ ἐξ ἐξασθενήσεως τῆς καρδίας, πνευμονικῆς ἐπιπλοκῆς, ἀλλοιώσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος, παρεμπιπτούσης νόσου.

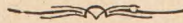
Ἡ θεραπεία ἔσται ἐνταῦθα ἡ αὐτή, οἷα καὶ ἡ ἤδη ὑποδειχθεῖσα προκειμένου περὶ ὀξείων νεφριτίδων. Ἄν δὲ φοβηθῇ τις τὴν ἐμφάνισιν σπασμωδικῶν προσβολῶν, ἀναγράφει εἰσπνοὰς αἰθέρος, χλωροφορμίου, κλύσματα χλωριάλης, βρωμιούχου νατρίου, στροντίου, ἀντιπυρίνης. Ἄν ὁ σφυγμὸς ὑπεκφεύγῃ καὶ τὸ κῶμα ἐπέρχηται ἐξαπίνης ἢ διαδέχεται τάχιστα τὰς πεπτικὰς διαταραχὰς, γενήσεται χρῆσις ἐνέσεων αἰθέρος, κοφεΐνης, διουρητίνης.

Πρὸς τὴν δύσπνοιαν παραγγέλλομεν, μετὰ τινων ὁμῶς προφυλάξεων, εἰσπνοὰς αἰθέρος, χλωροφορμίου, ἰωδιούχου αἰθυλίου,

νιτροώδους αμυλίου, βάμματος ασπιδοςπέρματος (quebracho), ἴσως μάλιστα τὰς σκευασίας τοῦ ὀπίου ἢ τῆς μορφίνης, χορηγούμενας εἰς μικρὰς δόσεις.

Ἄλλα τὰ συμπτώματα ραγδαῖα διαδέχονται ἀλλήλα καὶ ἐπέρχεται ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἀνάγκη νὰ παραιτηθῶμεν πάσης ἐπεμβάσεως. Δι' ὃ ἐλαχίστην πρέπει νὰ παρέχωμεν πίστιν εἰς τὴν μετάγγισιν τοῦ αἵματος, τὰς ἐνέσεις τοῦ νεφρικοῦ χυμοῦ, τοῦ τεχνητοῦ ὀρροῦ ἢ καὶ ὕδατος, κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Sahli τῆς Βέρνης.

Ἀδύνατον ὁ νεφρὸς νὰ διαπιδυθῇ ὑπὸ τοσούτων ποσοτήτων ὕγρου, ἀφ' οὗ δὲν εἶναι παντάπασι διαχωρητός· κινδυνεύομεν μάλιστα νὰ ἐπαυξήσωμεν τὰ οἰδήματα καὶ τὰς διηθήσεις τῶν ὀρροῦμένων. Ἐὰν δὲ οἱ ἄρρωστοι τελείως ἀπώλοντο, δυνάμεθα μὲν τὴν μεγάλην ἀδυναμίαν, ἐν ᾗ εὐρίσκονται, νὰ ἐκτελέσωμεν ὡς τελευταίαν ἀπόπειραν τὴν ἀφαίμαξιν, μόνον μέσον ἀναχαιτίσεως ἐπὶ χρόνον τινα τῆς ἐπιτελουμένης δηλητηριάσεως. Οἰαδήποτε δὲ καὶ ἂν ᾖ ἡ ἀπόφασις, ἣν λαμβάνομεν, ὁ νεφρὸς ἐνεφράγη ὀριστικῶς, ἡ λειτουργία ἀδύνατον πλέον ν' ἀνακτηθῇ, ὁ δὲ θάνατος εἶναι ἄρεукτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΔΙΑΙΤΑ ΤΩΝ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΚΩΝ

ὑπὸ J. TEISSIER (καθηγητοῦ ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ Lyon).

1.

Γενικαὶ θεραπευτικαὶ ἐνδείξεις.

Οἱ πλεῖστοι τῶν κλινικῶν συμφωνοῦσι σήμερον ὅπως ἀναγνωρίσω-
σιν, ὅτι ἡ ὑγιεινὴ τῆς τροφῆς κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τοῖς थे-
ραπευτικοῖς παραγγέλμασι τοῖς ἐφαρμοστέοις τῇ βριχθείᾳ παθήσει
καί, καθ' ὅλου εἰπεῖν, ταῖς διαφόροις μορφαῖς τῆς λευκωματούριας.
Πρὸ τινων ἔτι ἐτῶν ἡ ἀγωγή ἦτο ἀπλουστάτη· ἡ διαιτητικὴ στα-
θερά, τὸ θεραπευτικὸν ἰσοδύναμον τῆς λευκωματούριας ὁμοιόμορφον,
πρὸς δὲ τὸ διὰ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος συμπυκνούμενον οὔρον μόνον ἐν
ἱαμα ὥφειλε ν' ἀντιτάσσεται, τὸ γάλα. Τὸ ζήτημα ἐμφανίζεται
ἡμῖν τώρα περιπλοκώτερον· αἱ βλέψεις ἡμῶν ὅπωςδὴποτε εἶναι ἦτ-
τον ἀπόλυτοι. Τὸ πείραμα ἐδίδαξεν ἡμῖν, ὅτι τινὲς τῶν ἀρρώστων
δὲν ἀνέχονται τὸ γάλα ἢ βλέπουσι τὰς ἐαυτῶν δυνάμεις φθινούσας
ταχέως διὰ τῆς ἀποκλειστικῆς αὐτοῦ χρήσεως· ὑπάρχουσι δὲ μάλι-
στα ἕτεροι (γινώσκω δὲ τινὰς ἐξαιρέσεις τοῦ εἶδους τούτου) παρ'
οἷς τὸ λεύκωμα αὐξάνει ἢ ἀναφαίνεται μόνον, ὅσάκις καταφεύγωσιν
εἰς τὴν γαλακτικὴν διαίταν. Τουναντίον δὲ ποσάκις παράθασις διαί-
της, κατὰ τὸ φαινόμενον κοινή, δὲν ἐξέθηκε βριχθειοπαθῇ εἰς ἀπει-
λητικὴν οὐραιμικὴν κατάστασιν; "Οθεν ὅσονδὴποτε λεπτομερὴς καὶ
ἂν καταβάλληται φροντίς πρὸς διακανόνισιν τῆς γενικῆς ὑγιεινῆς,
ὅποια εἶναι ἡ διαιτητικὴ τῆς τροφῆς, τῆς ἀρμοζούσης εἰς ἐκάστην
περίπτωσιν, μεθ' ὧς οἷόν τε ἀκριβεστέρας μεθόδου καὶ ἂν γίνηται
τοῦτο, ἡ φροντίς αὕτη δὲν εἶναι πάντῃ ὑπερβολικὴ, ὅποταν ἀναμνησθῇ
τις, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐσχάτη αὐστηρότης δύνηται νὰ βλάψῃ τὸν πάσχοντα,
αἱ ἀνεπαρκεῖς παραγγέλλαι δύνανται νὰ συνεπιφέρωσι τὰς σοβαρωτά-
τας τῶν συνεπειῶν. Θέλει δὲ καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια πρὸς ἀπο-
φυγὴν τοῦ διπλοῦ τούτου σκοπέλου.

Κατάταξις τῶν λευκωματουριῶν.

Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν ἀπόλυτος δίαίτα δυναμένη νὰ ἐφαρμοσθῇ τῇ συνδρόμῳ λευκωματουρίᾳ, τῆς διαίτης παραλλασσοῦσης κατὰ τὴν περίπτωσιν. Πρὸ παντὸς δὲ τὰ παραγγέλματα δεόν νὰ βασίζωνται ἐπὶ λογικῆς τῶν γεγονότων ταξινομήσεως. Ἐκάστῳ δ' ἀναγραφτέον τὴν ἑαυτοῦ δίαιταν κατὰ τὴν φύσιν τοῦ πάθους αὐτοῦ καὶ, εἰπωμεν ἄνευ χρονοτριβῆς, κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς συμπαρομαρτούσης τοξαιμίας καὶ ἀναιμίας.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην τὸ πρῶτον σημεῖον, ὅπερ ἀνάγκη νὰ προσδιορίσωμεν πρὸ τῆς ἀναγραφῆς διαίτης τινος, ἔσται ὁ προσδιορισμὸς τοῦ εἶδους τῆς λευκωματουρίας, ἣν προτιθέμεθα νὰ πολεμήσωμεν. Δι' ὃ φαίνεται, ὅτι ὑπὸ τὴν οὐσιωδῶς πρακτικὴν ἔποψιν ταύτην δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν τὰς λευκωματουρίας εἰς δύο μεγάλας τάξεις, ἥτοι τὰς βριχθείας λευκωματουρίας καὶ τὰς λευκωματουρίας τὰς λεγομένας λειτουργικὰς.

Α'. Αἱ βριχθελαι λευκωματουρίαι ὑποδιαιροῦνται καὶ αὐταὶ εἰς δύο κατηγορίας σαφῶς διακεκριμένας ἀλλήλων ἥτοι, 1ον τὰς τῇ χρονίᾳ νεφρίτιδι συνδεομένας λευκωματουρίας· καὶ 2ον τὰς ὀξείας λευκωματουρίας τῶν μολυσματικῶν ἢ τοξικῶν νεφριτίδων. Ἀλλ' ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ κατηγορίᾳ ὑποδιαίρεσις τις ἀποβαίνει ἀναγκαία ὅπως συμπεριλάβῃ τὰς περιπτώσεις τῶν λευκωματουριῶν, τῶν παραμενουσῶν μετὰ εἰσβολὴν ὀξείας νεφρίτιδος καὶ δυναμένων νὰ ὑφίστανται οἰονεὶ ἀορίστως, ἄνευ λίαν ἐπαισθητῆς διαταράξεως τῆς ὑγείας. Εἰς τὰς λευκωματουρίας ταύτας χρηζούσας διαφόρου διαίτης, θέλομεν ἐπιφυλάξει τὴν προσωνομίαν τῶν ὑπολειμματικῶν λευκωματουριῶν.

Β'. Αἱ λειτουργικαὶ λεγόμεναι λευκωματουρίαι εἰσὶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, διαλείπουσαι. Ἐν ταῖς κάλλιον μελετηθείσαις διακρίνομεν μετὰ τὰς φυσιολογικὰς λεγομένας λευκωματουρίας· α') τὰς μηχανικὰς λευκωματουρίας, ἐν αἷς ἡ καρδιακὴ λευκωματουρία παριστᾷ τὸν κοινότερον τύπον· β') τὰς νευρικὰς λευκωματουρίας· γ') τὰς δυσκρασικὰς λευκωματουρίας, ἐξαρτωμένας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ αἰμοσφαιρικῶν ἀλλοιώσεων, λευκωματουρίας περιλαμβανούσας τὴν μείζονα μοῖραν τῶν πυρετικῶν λευκωματουριῶν καὶ παρὰ τὰς ὁποίας

δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν τὴν ἥπατικὴν λευκωματούριαν· δ') τὴν πεπτικὴν λευκωματούριαν ἢ τὴν ἀπὸ πλημμελοῦς κατεργασίας τῆς ὕλης ἐν τῇ γαστρικῇ κοιλότητι· ε') τὰς διαλειπούσας λευκωματούριαν μετὰ κανονικοῦ κύκλου, οἷσι ἡ κυκλικὴ λευκωματούρια τῶν τῇ ἀρθρίτιδι ὑποκειμένων ἀτόμων καὶ ἡ διαλείπουσα λευκωματούρια τῆς προφυματικῆς περιόδου¹.

Ἀναμφιβόλως ἀδυνατοῦμεν νὰ ὑποκρύψωμεν πᾶν ὅ,τι παρομοία ταξινόμησις δύναται νὰ ἔχῃ τὸ ἐπιλήψιμον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς κυρίως παθογενείας· ἀλλ' ἐπειδὴ φαίνεται ἀνταποκρινομένη εἰς σαφεῖς ἐνδείξεις πρακτικῆς ἐφαρμογῆς φρονοῦμεν, ὅτι ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐπωφελῶς.

Θέλομεν λοιπὸν ἐξετάσει διαδοχικῶς τὰς διαφόρους ἐνδείξεις, ας δέον νὰ ἐκπληροῖ ἡ διαίτα τῆς τροφῆς, ἡ παραγγελλομένη κατὰ τὰς διαφόρους ταύτας παραλλαγάς, ἐμμένοντες ἐν τούτοις λεπτομερέστερον ἐπὶ τῆς διαίτης τῶν βριχθειῶν λευκωματοურიῶν, ας θέλομεν ἐν πρώτοις λάβει ὡς τύπον.

ΒΡΙΧΘΕΙΑΙ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΑΙ

3.

Δίαιτα τῶν βριχθειακῶν λευκωματοურიῶν.

Εἶναι δῆλον, ὅτι πᾶς ἄρρωστος πάσχων χρονίαν νεφρίτιδα καὶ ἀνεξαρτήτως ἔτι πάσης ἀπὸ τῶν σπλάγχων ἐπιπλοκῆς ἢ καὶ γενικῶν συμπτωμάτων ἀνεπαρκείας τοῦ οὔρου, δὲν ἀπαιτεῖ τὴν αὐτὴν διαίταν· ἦτοι ὁ πάσχων ἡρτηριακὴν νεφρίτιδα μετὰ πολυουρίας, ὑπερβολικῆς καρδιοαγγειακῆς τάσεως, ἐντετοπισμένου οἰδήματος, μετρίας ἀναιμίας, ποικιλλούσης ἢ ἐλαφρᾶς λευκωματούριαν, ὑποβληθήσεται εἰς τὴν δεῖνα θεραπείαν, ἐν ᾗ ὁ πάσχων νεφρίτιδα, ἐντοπιζομένην μᾶλλον εἰς τὸ ἐπιθήλιον, ὅπως τοῦτο παρατηρεῖται ἐπὶ τῆς ἐλομιάνσεως, τῆς συμφύιδος ἢ τῆς φυματιώσεως, δεήσει ἄλλων παραγγελμάτων καὶ ἄλλων συμβουλῶν.

Γενικαί τινες ἀρχαὶ δύνανται μᾶλλον ταῦτα νὰ καθοδηγήσωσι τὸν ἰατρόν, ἀνεξαρτήτως διακρίσεων μορφῆς καὶ φύσεως· καὶ πρὸ παντός

¹ Ὅρα τόμον Α'. Albert Robin.—Θεραπεία τῶν φωσφατουρικῶν λευκωματοურიῶν.

ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς διαίτης αὐτοῦ δέον νὰ ἔχη ὑπ' ὄψει: 1ον τὸν βαθμὸν τοῦ διαχωρητοῦ τοῦ νεφροῦ. 2ον τὴν διεγερτικότητα αὐτοῦ. 3ον τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀναιμίας, τῆς τῇ νεφρικῇ ἀλλοιωσει ἐν γένει συμπαρομοιότητος. Ἐξ οὗ ἡ πρώτη ἔνδειξις ἐλαφρᾶς, ὀλίγον τοξικῆς καὶ ἐπανορθωτικῆς τροφῆς.

Α.—ΓΑΛΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΙΤΑ.

Πλεονεκτήματα τοῦ γάλακτος. — Αἱ τρεῖς αὗται θεμελιώδεις ιδιότητες πραγματοποιοῦνται εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν ὑπὸ τοῦ γάλακτος, οὗτος ὁ Ἱπποκράτης ἐξύμνει ἤδη τὴν θαυματουργὸν δύναμιν, ὅπερ ὁ Guy Patin ἐθεώρει ὡς τὴν ἀρίστην τῶν τροφῶν καὶ τὸ ἰσχυρότερον τῶν διουρητικῶν καὶ τοῦ ὁποίου ὁ Chrestin τοῦ Montpellier καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Pécholier ἔσχον τὸ γέρας τῆς διαδόσεως. Τὸ γάλα τῷ ὄντι δὲν διερεθίζει τὸν νεφρὸν, δὲν διευκολύνει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τοξικῶν οὐσιῶν ἐν ταῖς πεπτικαῖς ὁδοῖς καὶ συνεπῶς δὲν παροξύνει τὴν τοξαιμίαν· παρέχει τέλος τοὺς χαρακτῆρας τελείας τροφῆς, ὡς ἐκ τῆς δαψιλείας αὐτοῦ εἰς λευκωματοειδεῖς οὐσίας καὶ ὑδατάνθρακας, λίπη, ὕδωρ καὶ ἅλατα. Ἐὰν δ' εἰς τοῦτο προστεθῇ, ὅτι τὸ γάλα καταπαύει τοὺς παλμοὺς καὶ προκαλεῖ τὴν ἐξαφάνισιν τῶν οἰδημάτων, εὐνόητος ἀποβαίνει ἢ κατανόησις τῆς τόσῃ δικαίας εὐνοίας, ἥς ἀπολαμβάνει τὸ βρῶμα τοῦτο ἐν τῇ θεραπείᾳ τοῦ βριχθείου πάθους.

Μειονεκτήματα τοῦ γάλακτος. — Ἀλλὰ παρὰ τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα, τὸ γάλα ἔχει ἐνίοτε σοβαρότατα μειονεκτήματα· ἥτοι ἐπὶ πολὺ λαμβανόμενον καταθλίβει τὰς δυνάμεις καὶ εἰς τινα ἄτομα προκαλεῖ ἀηδίαν καὶ γαστρικὴν χαλεπότητα· τῆς μὴ ἀνοχῆς ταύτης τοῦ στομάχου συνέπεια εἶναι ἐπίσημος κοταβολὴ τῆς γενικῆς καταστάσεως, ἀπίσχνανσις καὶ ἐξασθένησις. Παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ὑποβαλλομένῳ εἰς διηνεκὴ ἐργασίαν ἢ ἀντοχὴν εἰς τὸν κόπον ἐξασθενεῖ καὶ ἐνίοτε καταντᾷ μηδαμινή. Εἰς πολλὸς δὲ τέλος περιστάσεις ὁ ἐθισμὸς ἀποβαίνει τοιοῦτος, ὥστε, ὅταν σημάνῃ ὁ κίνδυνος, αἱ εἰς πρᾶξιν τιθέμεναι πηγαί εἰσὶν ἐκ τῶν προτέρων ἐξηντλημέναι οὕτως, ὥστε παρίσταται τις ἄοπλος πρὸ τῶν αἰφνιδίων συμπτωμάτων τῆς οὐρικής ἀνεπαρκείας.

Ἐνδείξεις τῆς γαλακτικῆς διαίτης. — Ἐνεκα τῶν λόγων

τούτων καὶ τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν διδαγμάτων εἰκοσαετοῦς πείρας ἤχθημεν λογικῶς νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην τῆς μικτῆς διαίτης, ὡς γενικὸν μέτρον ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς βριχθείας παθήσεως, ἐπιφυλασσόμενοι τὴν ἀπόλυτον γαλακτοτροφίαν διὰ τινὰς ὥρισμένας περιπτώσεις ὀξείας νεφρίτιδος ἢ οὐρικῆς ἀνεπαρκείας, περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ γαλακτικὴ διαίτα διατηρεῖ πᾶσαν τὴν θαυμασίαν αὐτῆς ἐπενέργειαν, ἀρκεῖ νὰ μὴ μειωθῇ ἡ ἀρετὴ αὐτῆς αὕτη δι' ἀκαίρου ἐφαρμογῆς. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἵμεθα εὐτυχεῖς ἅτε συμφωνοῦντες τῷ ἐξόχῳ ἡμῶν διδασκάλῳ καθηγητῇ Potain, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου, μόλην τὴν μεγάλην ἀξίαν, ἣν ἀπονέμει ἐν γένει τῇ γαλακτικῇ διαίτῃ ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν νόσων, ἐπιφυλάσσει τὴν μέθοδον ταύτην μόνον ἐπὶ τῶν ἐπιπεπλεγμένων μορφῶν τῆς βριχθείας νόσου· ὁμοφωνοῦμεν δ' ἐπίσης καθ' ὅλου εἰπεῖν μετὰ τοῦ Senator, ὅστις ἐν τῇ μεγάλῃ ἔξει, ἣν κέκτηται ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς λευκωματουρίας, δὲν διστάζει νὰ συμβουλεύῃ τροφὴν μᾶλλον ἀζωτοῦχον τοῖς ἀρρώστοις αὐτοῦ.

Χωρὶς νὰ προβαίνωμεν τῷ ὄντι τοσοῦτον, ὅσον αὐτός, καὶ χωρὶς νὰ ἐπιτρέπωμεν, ὅπως ὁ κλινικὸς τοῦ Βερολίνου, τὰ μέλανα κρέατα καὶ τὸν ἰχθύν, καθάπερ κατωτέρω ὀψόμεθα, φρονοῦμεν ὅτι τὴν εἰς ἀζωτον περιεκτικότητα τροφῶν τινων δεόν νὰ μὴ φοβώμεθα κατὰ τὴν βριχθείαν πάθῃσιν, ἀλλὰ στοιχεῖόν τι πολλῷ σπουδαιότερον, τὴν τοξικὴν δῆλον ὅτι δύναμιν αὐτῆς. Ἐν ᾧ δὲ πράγματι ἐνίοτε ἀρκεῖ τεμάχιον βουγλώτσου (κοιν. γλώσσης) κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον προσφάτου, κύπελλον λιπαροῦ ζωμοῦ, τεμάχιον τεταριχευμένου θύνου (κοιν. τόνου) ἢ λεπτὴ μερίς ἐλβετικοῦ τυροῦ ὅπως προκαλέσῃ τὴν ἐκ νέου ἐμφάνισιν ἐν τῷ οὖρῳ ἀρρώστου, πρὸ μηνῶν ἰαθέντος, ἱκανὴν ποσότητα λευκώματος, εὐχερῶς ἐξ ἄλλου παρατηρεῖται, ὅτι δύο ἢ καὶ τρία ὥρᾳ μετὰ χοιρομηρίου χορηγούμενα δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπὸ ἀρρώστου, προηγουμένως καταταδεδικασμένου εἰς τὴν γαλακτικὴν διαίταν, χωρὶς τὸ ποσὸν τοῦ ἐν τῷ οὖρῳ αὐτοῦ λευκώματος νὰ τροποποιηθῇ κατὰ τὸ φαινόμενον ὡς ἐκ τούτου. Ἡ ἀναγκαία συνέπεια ἢ πηγάζουσα ἐκ τῶν νῦν καλῶς προσδιορισμένων ἐνδείξεων εἶναι, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ ἀρρώστου ἀπορροφωμένη ποσότης τοῦ ἀζώτου δὲν ἀποτελεῖ τὸ μέτρον, πρὸς ὃ ἡ διαίτα δεόν νὰ καταμετρῆται, ἀφ' οὗ κύπελλον ζωμοῦ 100 γράμμων περιέχει 2 γράμμ. 20 ὑφεκατόγρ. ἀζώτου, ἐν ᾧ

ἐν λίτρον γάλακτος περιέχει 4 γράμ. 48 ὑφεκατ. τοιούτου καὶ τέσσαρα ὡὰ παρέχουσι 5 περίπου γράμμα.

Ἐὰν λοιπὸν τὰ πλεονεκτήματα τῆς γαλακτικῆς διαίτης ἐκτιμῶνται ὑφ' ἀπάντων, τοῦτο συμβαίνει, οὐχὶ διότι ἕνεκα τῆς διαίτης ταύτης εἰσέρχεται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ οἰκονομίᾳ ἐλάσσων ποσότης λευκωματοειδῶν οὐσιῶν—τὸ πρόβλημα εἶναι πολὺ περιπλοκώτερον—ἀλλὰ διότι χάρις τῷ ὕδατι, ὅπερ τὸ γάλα εἰσάγει ἐν τῷ ὀργανισμῷ καὶ τῷ γαλακτοσακχαρῷ, ὅπερ τοῦτο περιέχει, διευκολύνει τὴν διουρήσιν, ἐπαγόμενον ὡς οἶόν τε ἐλάχιστον ἐρεθισμὸν τῷ νεφρικῷ ἡθμῷ· πρὸς δὲ τὸ γάλα ὀλίγον ἀλλοιοῦται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν πεπτικῶν φυραμάτων καὶ λίαν πιθανὸν τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα λευκωματοειδῆ νὰ ἐκπεπτονίζωνται εὐχερέστερον· διότι καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ παράγοντα, ὅντινα δέον ὑπὸ σπουδαίαν νὰ λαμβάνωμεν ἔποψιν, ὅτι δηλαδὴ αἱ πεπτόναι δὲν ἀποτελοῦσι θρεπτικὰ στοιχεῖα ἀπολύτως ἰσοδύναμα, ἅτε ἐκάστου λευκώματος ἔχοντος καὶ τὴν ἀντίστοιχον αὐτῷ πεπτόνην, μετὰζὺ δὲ τῶν πεπτονῶν τούτων ὑπάρχουσιν αἱ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀφομοιώσιμοι.

Τὸ γάλα πραγματοποιεῖ λοιπὸν τὸν τύπον τοῦ βρώματος, ὅπερ ἀρμόζει τῷ λευκωματουρικῷ, οὐχὶ τόσον ὡς λιτὴ τροφή, ἀλλὰ ὡς τοιαύτη πλήρης, καὶ κυρίως ὡς ὀλίγον δηλητηριώδης καὶ πιθανότατα ἐπίσης ἕνεκα τῆς εὐκολωτάτης ἀφομοιώσεως τῶν πεπτονῶν αὐτοῦ. Διότι τὸ πρὸς πραγμάτωςιν οὐσιῶδες σημεῖον ἐν τῇ τροφῇ τοῦ λευκωματουρικοῦ κεῖται ἐν τῇ χορηγήσει ὡς οἶόν τε ἀναληπτικῆς τροφῆς περιεχοῦσης ἐλαχίστας τοξικὰς οὐσίας πρὸς εἰσαγωγὴν ἐν τῷ ὀργανισμῷ.

Ὁ κίνδυνος τοῦ βριχθειοπαθοῦς κεῖται ἐν τῇ ἀπορροφῇ τῶν δηλητηριωδῶν τούτων οὐσιῶν, ἃς ὁ Selmi καὶ ὁ Gautier ἐγνώρισαν ἡμῖν ὑπὸ τὴν προσωνομίαν τῶν πτωμαίνων ἢ λευκωμαίνων, καὶ ὧν ἡ παρουσία προστιθεμένη εἰς τὰ προϊόντα τῆς ἐπισχέσεως, ἥτις ἐκ τῆς νεφρικῆς ἀνεπαρκείας ἐξαρτᾶται, ἀποβαίνει τόσῃ βοηθητικῇ τῇ ἐξελίξει τῶν οὐραιμικῶν συμπτωμάτων. Ὁ δὲ Brieger ἐγνώρισεν ἡμῖν ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ ἱνικὴ εἰς ἐπαφὴν ἐρχομένη πρὸς τὸν γαστρικὸν χυμὸν παράγει ἀλκαλοειδῆ δηλητηριώδη· ἐξ οὗ βεβαίότατοι εἶναι καὶ οἱ κίνδυνοι ἐκ κρεατωδῶν τινῶν οὐσιῶν, ἀφ' οὗ τὰ ὀργανικὰ ταῦτα ἀλκαλοειδῆ προσάγονται πολλάκις, ὥσπερ καὶ ἡ μοςχαρίνη (musca-

rine) καὶ δύνανται νὰ ἐπηρεάσωσι τὴν καρδίαν, ἥς ἡ ἀντίστασις οὐ-
δεμίαν προσβολὴν πρέπει νὰ ὑποστῇ παρὰ τῷ βριχθειοπαθεῖ. Τὰ
πειράματα τοῦ Gaucher τέλος ἀπεκάλυψαν τὴν βλαθεράν ἐπενέρ-
γειαν τῶν ἐκκριματικῶν οὐσιῶν καὶ τὸ εὐκατόρθωτον τῆς πειραματι-
κῆς παραγωγῆς τῆς νεφρίτιδος δι' ἐνδοφλεβίου ἐνέσεως κρεατίνης. Ἐξ
ὅλων τούτων εὐχερῶς ἐξάγονται καὶ διατυποῦνται οἱ γενικοὶ κανόνες
οἱ καθοδηγήσοντες ἡμᾶς ἐν τῇ ὁρισθησομένῃ διαίτῃ τοῦ βριχ-
θειοπαθοῦς.

B.—ΜΙΚΤΗ ΔΙΑΙΤΑ.

Τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς. — Ὁ βριχθειοπαθὴς, καθάπερ πᾶς
ἄνθρωπος, οὕτινος ἡ θρέψις πρόκειται νὰ διατηρηθῇ ἐν ἰσορροπίᾳ ἔχει
ἀνάγκην νὰ δέχεται τὸ σιτηρέσιον αὐτοῦ τ. ἑ. διὰ εἴκοσι τέσσα-
ρας ὥρας 20 περίπου γράμματα ἄζωγου, 340 γράμματα ὕδατανθρακού-
χων οὐσιῶν καὶ 90 γράμματα λιπαρῶν οὐσιῶν (Pettenkofer καὶ Voit),
χωρὶς νὰ ὑπολογίσῃ τις τὸ ὕδωρ καὶ τὰ ἅλατα· τὸ σιτηρέσιον τοῦτο,
ὅπερ διὰ τὸν ὑγιᾶ ἄνθρωπον ἀντιστοιχεῖ κατὰ προσέγγισιν πρὸς
849 γράμματα ἄρτου καὶ 259 γράμματα κρέατος, ἀνάγκη μάλιστα ν' αὐ-
ξήσῃ, ἐὰν ὁ ἄρρωστος πρόκειται νὰ παράσχωι ποσὸν τι ἐργασίας¹ ἢ
ἐὰν ἡ βριχθεία ἀναιμία ἐμφανίζῃ ἀνάπτειξιν τινα. Δι' ὃ πρὸς σύστασιν
τῆς ἀντισταθμιστικῆς ταύτης διαίτης πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς
συντόμους παρατηρήσεις, ἃς πρὸ ὀλίγου ἀνεφέραμεν· ἐὰν τὸ γάλα φαί-
νηται ἐκ πρώτης ὄψεως πραγματοποιοῦν τοὺς οὐσιώδεις ὅρους, τοὺς ὑπὸ
τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἀρρώστου ἀπαιτούμενους πρὸς διατροφήν αὐτοῦ
ἄνευ κινδύνου τοῦ πάσχοντος ὀργάνου (νεφροῦ), καὶ ἐὰν κατὰ συνέπειαν
ὀφείλῃ ν' ἀποτελῇ τὴν μείζονα μαῖραν τῆς τροφῆς, καλὸν εἶναι νὰ
μὴ ἐπιλανθανώμεθα τῶν χαλεποτήτων, ἃς ἡ κατάχρησις δύναται νὰ
συνεπενέγκῃ καὶ τῶν ὀχληρῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μὴ ἀνοχῆς ἢ τῶν
κινδύνων τῆς ἀποκλειστικῆς αὐτοῦ χρήσεως. Ὅθεν ἡ μικτὴ διαίτα
φαίνεται ἡμῖν προτιμωτέρα, καθ' ὅσον καλῶς ἰθυνομένη παρέχει
ἀναμφηρίστους ὑπηρεσίας, ὑποστηρίζει τὰς δυνάμεις ἐν μείζονι ἀνα-
λογίᾳ, ἐπιτρέπει μείζον ποσὸν ἐργασίας πραγματικῆς καὶ τέλος

¹ Ὅρα τὰς διαφόρους ἐρεῦνας, τὰς δημοσιευθείσας περὶ σιτηρεσίου, καὶ
κυρίως τοὺς Moleschot, Hervé, Mangon, ὧν τὰ ἔργα ἐξετέθησαν ἐν τῇ 'Erai-
σίμῳ διατριβῇ τοῦ Lambling (Paris 1866).

προφυλάσσει τὰ ἡμέτερα μέσα τῆς δράσεως κατὰ τὰς περιπτώσεις τὰς ἐπαπειλούσας οὐραιμικὴν δηλητηρίασιν ἢ καρδιακὴν ἐξασθένησιν.

Ἀλλὰ πρὸς ἀνύσιμον χρησιμοποίησιν τῆς διαίτης ταύτης, ἀνάγκη ἵνα αὕτη βασιζέται ἐπὶ ἀκριβεστάτης γνώσεως τῆς πεπτικῆς δυνάμεως, τῆς τοξικότητος καὶ τέλος τῆς θρεπτικῆς ἀξίας ἐκάστου βρώματος. Θέλομεν δὲ διαδοχικῶς ἐξετάσει τὰς διαφοροὺς οὐσίας, τὰς δυναμένας νὰ συναποτελέσωσι τὴν σύστασιν αὐτοῦ· ἦτοι τὰς πρωτεϊκὰς οὐσίας, τοὺς ὑδατάνθρακας, τὰ λίπη ἢ ἄμυλῶδη, τὰς φυτικές ἢ ἀλατούχους οὐσίας καὶ τέλος τὰ ποτά.

4.

Σύνθεσις διαφορῶν βρωμάτων.

Α.—ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΑΥΤΟΥ.

Τὸ γάλα, ὡς εἶδομεν πρὸ ὀλίγου, ἐγκλείει πάντα τὰ διάφορα ταῦτα στοιχεῖα, ὥστε αὐτὸ καὶ μόνον, εἰς ἱκανὴν ποσότητα λαμβανόμενον, δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἰσορροπίαν τῆς θρέψεως. Τρεῖς λίτραι ἐν γένει (937 $\frac{1}{2}$ δρμ.) εἰσὶν ἀναγκαῖαι πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἀποτελέσματος τούτου· κάτω τῆς ποσότητος ταύτης δι' ἄτομον ζυγίζον 65 χιλιόγραμμα ἐπέρχεται ἀπίσχανσις. Συνήθως εἰς τὸ γάλα τῆς ἀγελάδος καταφεύγομεν· ἀλλ' εἰς τινὰς περιπτώσεις τὸ γάλα τῆς ὄνου δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὸ ἐπαφελῶς.

Ἰδοὺ ἄλλως τε ἢ συγκριτικὴ περιεκτικότης τῶν δύο τούτων εἰδῶν τοῦ γάλακτος ὡς πρὸς τὰ διάφορα αὐτῶν συστατικὰ στοιχεῖα, συμφώνως τῇ ἀναλύσει τοῦ H. Féry :

	Γάλα ὄνου	Γάλα ἀγελάδος
Ὑδωρ.....	914.....	910
Ἐκχυλισματικαὶ οὐσίαι (extraits) 118.....		123
Βούτυρον	30.....	34
Σάκχαρον.....	69.....	52
Τυρίνη	12.....	28
Ἀλατα	4.....	6

Οὕτως αἱ πρωτεϊκαὶ οὐσίαι εἰσὶν ἐπαισθητῶς ὀλιγώτεραι ἐν τῷ γάλακτι τῆς ὄνου ἢ ἐν τῷ τῆς ἀγελάδος, ὅπερ περιέχει πρὸς τούτοις πλεῖον βούτυρον καὶ ἔλασσον σάκχαρον· ἴσως δὲ ἀνάγκη ν' ἀποδοθῇ εἰς τὰς πολλαπλᾶς τούτας διαφορὰς καὶ ὁ λόγος τῆς ἡσσοнос πεπτι-

κόιτης αὐτοῦ· τὸ γεγονὸς εἶναι, ὅτι πολλάκις συνέθη ἡμῖν καὶ ἅ
τινα προσβολὴν ὀξείας νεφρίτιδος τὸ γάλα τῆς ὄνου νὰ ἦναι ἀνεκτόν,
ἐν ᾧ τὸ τῆς ἀγελάδος ν' ἀπεβάλληται διαρκῶς ὑπὸ τοῦ στομάχου
καὶ νὰ φαίνεται ἐπαπειλοῦν μὴ ἀνοχὴν ἀπόλυτον.

Δυνάμεθα δὲ νὰ εἰπώμεν μετὰ θετικότητος, ὅτι δὲν ὑφίσταται πε-
ρίπτωσις λευκωματουρίας, καθ' ἣν, παρεκτὸς τῆς μὴ ἀνοχῆς τοῦ
στομάχου, ἡ χρῆσις τοῦ γάλακτος ἀντενδείκνυται· τοῦθ' ὅπερ ἐξήρ-
τηται ἀπλούστατα ἐκ τῆς ποσότητος καὶ τοῦ τρόπου τῆς χορηγή-
σεως. Αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ εἰσὶν ἀναντίρρητοι. Τακτοποιεῖ τὴν ὀξείνότητα
τοῦ στομάχου ἐγκαθεύρων τὸ ὕδροχλωρικὸν ὀξύ διὰ τῆς διὰ τοῦ γα-
λακτικοῦ ὀξέος καθιζανούσης τυρίνης· πέπτεται τάχιστα, καθ' ὅτι τὰ
πειράματα τοῦ Dujardin-Beaumont κατέδειξαν παρὰ τοὺς ἰσχυρι-
σμοὺς τοῦ Reichmann, ὅτι 500 γράμματα γάλακτος ἀναπίνονται μετὰ
πάροδον ὥρας· ἡ ἐκπεπτόνησις εἶναι ἰδιαζόντως εὐχερής, καθ' ὅσον ἡ
ἀφομοίωσις εἶναι πλήρης. Ὁ Semmola ἀπέδειξε, τῷ ὄντι, ὅτι ἡ
λευκωματουρία ἡ παρατηρουμένη ἐν γένει ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς
κοινῆς διατροφῆς καὶ ἡ ἐκδηλουμένη διὰ τῆς συγχρόνου παρουσίας ἐν
τῷ οὐρῳ ὀρίνης, σφαίρινης καὶ πεπτονῶν, τροποποιεῖται τοσοῦ-
τον, ὥστε ἡ ὀρίνουρία μόνη παραμένει μετὰ τὴν χορήγησιν τοῦ
γάλακτος, τῆς τε σφαίρινης καὶ τῶν πεπτονῶν ἐξαφανιζομένων. Τέ-
λος προκαλεῖ τὴν διούρησιν ἄνευ ἐρεθισμοῦ τοῦ νεφροῦ καὶ διαλύει
τὰ οἰδήματα· καὶ ἐπειδὴ δὲν περιέχει τοξίναν ἢ διευκολύνει τὴν δι-
έκκρισιν, αὐτῶν, καταπαύει τοὺς παλμοὺς καὶ ἐπανάγει τὴν ἀρτηρια-
κὴν τάσιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν.

Θέλομεν ὀρίσει κατωτέρω τὰ διάφορα μέσα, ἅτινα εἶον νὰ χρη-
σιμοποιήσωμεν πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἀνοχῆς καὶ ρύθμισιν τῆς
χορηγήσεως αὐτοῦ εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, καθ' ἃς ἡ ἀποκλει-
στικὴ αὐτοῦ χρῆσις ἀποβαίνει ἀναγκαία. Περιορισθῶμεν ἤδη νὰ
παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ τελεία πέψις ὡς πρὸς τὰς λιπαρὰς καὶ
ἀμυλώδεις οὐσίας, ἃς περιέχει, δεῖται τῆς ἀρτιότητος τῶν ἡπατικῶν
λειτουργιῶν. Τίς ἀγνοεῖ τὸν παμμέγιστον ὄγκον τοῦ ἥπατος παρὰ
τοῖς ἀτόμοις, ἅπερ, ὅπως τὸ βρέφος, ὑποχρεοῦνται νὰ διατρέφονται
ἀποκλειστικῶς διὰ τοῦ γάλακτος; Ἡ χολὴ διὰ τῶν νατριούχων ἀλά-
των αὐτῆς ἐξασφαλίζει τὴν ἀλκαλικότητα τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος, ἥς
ἄνευ τὸ παγκρεατικὸν φύραμα ἀμοιρεῖ δραστηρίαν ἐνεργείαν. Ἐξ

οὗ ἢ ὑποχρέωσις εἰς πολλὰς περιπτώσεις νὰ συνδυάζωμεν τὸ γάλα μετὰ τῶν ἀλκαλίων (δισανθρακικοῦ νατρίου εἰς κόνιν, ἀσβεστίου ὕδατος, ἢ ἀλκαλικῶν μεταλλικῶν ὑδάτων), ἢ νὰ χορηγῶμεν μεθ' ἐκάστην δόσιν, κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Potain, ποσόν τι παγκρεατίνης.

Ὁ Hertzen κατέδειξεν, ὅτι ὁ συνδυασμὸς τοῦ ζωμοῦ μετὰ τοῦ γάλακτος διευκολύνει διὰ τῶν πεπτογόνων αὐτοῦ ἀρετῶν τὴν ἀφομοίωσιν τοῦ τελευταίου τούτου¹. ἄλλ' ὁ τρόπος οὗτος τῆς χρήσεως δὲν εἶναι καὶ ἀξιοσύστατος ἐνταῦθα, ὥς ἐκ τῶν δηλητηριωδῶν ιδιοτήτων τοῦ ζωμοῦ. Τὸ γάλα δέον νὰ χορηγῇται ἀγνόν, ἢ καὶ μετὰ ἐδωδίων ζυμῶν (ταπιόκας, σεμιγδαλλίου, φιδὲ κτλ.) ἢ καὶ μετὰ ῥῶν, καθ' ὅσον, ὅπως θ' ἀποδείξωμεν κατόπιν, αἱ πρωτεϊκαὶ οὐσίαι τοῦ ῥοῦ εἰσι λίαν ἀνεκταὶ κατὰ τὴν θεραπείαν τῆς βριχθείας νόσου. ἐξ οὗ προέκυψεν ἡ εὐχέρεια, μεθ' ἧς παρέχονται τὰ ἡδύσματα ἢ οἱ πλακοῦντες, οἱ κατασκευαζόμενοι διὰ γάλακτος καὶ ῥῶν.

Τὸ γάλα τῆς ὄνου, εἵπομεν, προτιμηθήσεται εἰς τινὰς περιπτώσεις τοῦ τῆς ἀγελάδος· ἀλλὰ τὸ γάλα τῆς αἰγὸς φαίνεται ἡμῖν ἥκιστα ἀξιοσύστατον. Ἡ σχετικῶς μεγάλη περιεκτικότης αὐτοῦ εἰς τυρίνην (44 ἐπὶ τοῖς 1000, ἀντὶ 12 ὥς περιέχει τὸ τῆς ὄνου γάλα) καὶ ἡ ἐλάσσων δαψίλεια εἰς σάκχαρον (48 ἀντὶ 59) φαίνεται ἡμῖν παρέχουσα πιθανὴν ἐρμηνείαν τοῦ ὀλίγον εὐπέπτου τοῦ γάλακτος τούτου. Τοῦτο δ' ἀποτελεῖ ἐν τῶν αἰτίων, οὗ ἕνεκα ὁ τυρὸς τοῦ αἰγείου γάλακτος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραγγέλληται εἰμὴ μετὰ προφυλάξεως μόνον ὅταν ᾔηται λίαν πρόσφατος. Τοῦναντίον δὲ οἱ δορυμεῖς ἢ οἱ ὑποστάντες ζύμωσιν τυροὶ αὐστηρῶς ἀπαγορεύονται· καὶ τοῦτο διὰ δύο κυρίως λόγους, διὰ τε τὴν μεγάλην, ὀφθαλμῶς, δαψίλειαν αὐτῶν εἰς ἄζωτον καὶ διὰ τὸν πλούτον αὐτῶν εἰς δηλητηριώδη ἀλκαλοειδῆ στοιχεῖα. Οὕτως ὁ ἐλβετικὸς τυρὸς περιέχει 19 ἐπὶ τοῖς 100 ἄζωτον· ὁ δὲ τυρὸς camembert 18 ἐπὶ τοῖς 100, ὁ τῆς Πάρμας 4 ἐπὶ τοῖς 100· τουτέστι τὰ διάφορα φαγητὰ συσκευαζόμενα μετὰ τῶν διαφόρων τούτων τυρῶν δέον αὐστηρῶς ν' ἀπαγορεύονται (μακαρόνια μετὰ τυροῦ κ.τ.λ.).

¹ Ὁ Schiff ἀπέδειξε τῷ ὄντι, ὅτι ὁ ζωμὸς ἐπιτείνει τὴν πέψιν παμμεγίστων λευκωματοειδῶν ποσοτήτων.—76 ἐπὶ τοῖς 100 ἀντὶ 51 ἐπὶ τοῖς 100 ἐντὸς τριῶν ὥρῶν.

Ἐνθυμούμεθα ὡς πρὸς τοῦτο νεάνιδός τινος, ἣν εἶχομεν ἐν ταῖς αἰθούσαις ἡμῶν καὶ ἥτις, ἄφ' ἧς ἰάθη ἐκ γριππώδους νεφρίτιδος, ἥς ἕνεκα διεκινδύνευσεν ἡ ζωὴ αὐτῆς ὡς ἐκ τῶν λίαν ἀνησυχαστικῶν σπασμωδικῶν οὐρσιμικῶν συμπτωμάτων, εἶδε τὸ λεύκωμα ὀριστικῶς ἀναεμφανισθὲν ἐν τῷ οὐρῷ καὶ μεθ' ὧν τῶν χαρακτηρῶν τῆς βριχθείας λευκωματουρίας· καὶ τοῦτο διότι παρεσύρθη νὰ φάγῃ τεμάχιον ἐλβετικοῦ τυροῦ.

Ἐνιοὶ τῶν ἱατρῶν δείκνυνται διατεθειμένοι νὰ ἐπιτρέπωσι τοῖς βριχθειοπαθέσιν αὐτῶν ἀρρώστοις τὰ διάφορα ταῦτα ζυμωθέντα γάλακτα, ἅπερ τὸ ἐμπόριον παρέχει ἡμῖν σήμερον ὑπὸ τὴν προσωνομίαν τοῦ Κυμυσίου (γάλα φορβάδος ὑποστὰν ζύμωσιν), τοῦ κεφίριου (γάλα τῆς ἀγελάδος ὑποστὰν ζύμωσιν διατῶν σπερμάτων τοῦ Κεφίριου, δισπόρου τῆς Καυκασίας), τῆς γαλακτοζύμης (γάλα κοινὸν σεσακχαρωμένον, ὅπερ προσετέθη ζύμη ζύθου, ἥτις ἀπεργάζεται τὴν ζύμωσιν αὐτοῦ (Schneep).

Δὲν συμεριζόμεθα ἐξ ὁλοκλήρου τὴν γνώμην ταύτην. Βεβαίως ἕνεκα τοῦ οἰνοπνεύματος, ὅπερ αἱ σκευασαὶ αὗται περιέχουσι (1 ἐπὶ τοῖς 100 τὸ Κυμύσιον καὶ 0,60 ὑπεκατόγρ. τὸ Κεφίριον) ἡ πέψις τῶν εἰδικῶν τούτων γαλάκτων φαίνεται κατὰ τι εὐχερεστέρα. Ἀλλ' ἡμεῖς δοξάζομεν, ὅτι δὲν εἶναι καὶ ἄμοιρον κινδύνου τὸ χορηγεῖν τοῖς βριχθειοπαθέσι καὶ μετ' αὐτοῦ ἔτι τοῦ γάλακτος ποσότητα οἰνοπνεύματος ἱκανῶς σπουδαίαν καὶ φρονοῦμεν, ὅτι εἶναι αἰρετώτερον νὰ ἐμμένωμεν εἴτε εἰς τὸ γάλα τῆς ἀγελάδος, εἴτε εἰς τὸ τῆς ὄνου ἐν ἐλλείψει τοῦ πρώτου.

Ἀλλ' εἶπομεν ἤδη, ὅτι τὸ γάλα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ χορηγῇται ἐπ' ἀόριστον καὶ ἀποκλειστικῶς· φρονοῦμεν δὲ, ὅτι ἐπὶ μὴ ἐπιπεπλεγμένης βριχθείας λευκωματουρίας 1 λίτρον μέχρις 1 καὶ $\frac{1}{2}$ λίτρον γάλακτος τὸ εἰκοσιτετράωρον παρίστησι σιτηρέσιον ἐπαρκές. Ἡ δὲ δίαιτα συμπληρωθήσεται διὰ διαφόρων θρεπτικῶν στοιχείων, ἅπερ ἡ φύσις παρέχει ἡμῖν· τὸ δὲ σιτηρέσιον τῆς συντηρήσεως συμπληρωθήσεται καὶ πέραν τοῦ δέοντος τῇ προσθήκῃ ποσοῦ τινος λευκωματοειδῶν, λιπαρῶν ἢ ἀμυλωδῶν στοιχείων, ἅπερ δύνανται νὰ πηράσχωσιν ἡμῖν τὰ διάφορα ἄζωτοῦχα, λιπαρὰ ἢ ἀμυλωδῆ βρώματα (κρέα, ψά, ζύμαι), ὧν χρῆσις εἶναι γενικευμένη παρ' ἡμῖν.

B.—ΤΑ ΚΡΕΑ

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς χρήσεως τοῦ κρέατος γεγονὸς καθημερινῆς παρατηρήσεως εἶναι ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐπιτρέψωμεν τῷ βριχθειοπαθεῖ κρέατά τινα ἄνευ μεγάλης βλάβης, ἐν ᾧ ἄλλα κρέατα ἀπαγορεύομεν αὐτῷ ἀπολύτως· ἄλλως ἢ λευκωματουρία αὐτοῦ αὐξάνει σημαντικῶς. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ κατηγορίᾳ ἀνάγονται τὰ λευκὰ κρέατα (ὄρνιθες, χοίριον κρέας πρόσφατον, χοιρομήριον) καὶ τὰ πηκτώδη κρέατα (πόδες προβάτου, ὦτα, μυελοί, θύμος μόσχου, εὐτινος ὁ Bikfalvi (1884) κατέδειξε τὸ λίαν εὐπεπτον)· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἀνάγονται τὸ βόειον καὶ τὰ θηράματα. Καὶ πράγματι καθ' ἑκάστην παρατηροῦμεν, ὅτι αἱ μὲν ὄρνιθες πέπτονται καλῶς, ὅτι δὲ τὸ χοιρομήριον ἐλάχιστα ὑπολείμματα ἐγκαταλείπει καὶ δὲν αὐξάνει τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος ἐν τῷ οὐρῳ· ἐν ᾧ τεμάχιον βοείου κρέατος καὶ πτέρυξ θηράματος ὀλίγον τι διατετηρημένου ἀρκοῦσιν ὅπως ἐπέλθῃ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα. Ὁ λόγος τῶν διαφορῶν τούτων κεῖται ἀναμφιβόλως ἐν τῇ ἀσθενεῖ συνοχῇ τῆς σαρκὸς τῶν λευκῶν κρεάτων, ἀλλ' ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ χημικῇ αὐτῶν ἀναλύσει. Ὁ Moleschott ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ χοίριον κρέας περιέχει ὀλιγώτερον εὐδιάλυτον λεύκωμα, ἐν ἀναλογίᾳ 2,27 ἀπέναντι 3,13, ὅπερ περιέχει ἡ σὰρξ τῶν πτηνῶν. Διὸ βλέπομεν τοὺς κλινικοὺς συνιστῶντας μετὰ τῶν ὀρνίθων ἰδιαιτάτα τὸ χοιρομήριον (Potain) καὶ τὸ πρόσφατον χοίριον κρέας, ψυχρόν, τὸ λιπαρὸν κυρίως (Dujardin-Beaumetz). Τὸ βόειον στέαρ, ὅπερ περιέχει 1,28 μόνον ἄζωτου φαίνεται ὡς ἐκ τούτου λίαν ἀξιόσυστατον. Φρονοῦμεν δ' ὅτι τὸ νεαρὸν πρόβατον καὶ κατ' ἰσχυρότερον λόγον τὸν ἀμνὸν δυνάμεθα νὰ ἐπιτρέπωμεν ἐκ περιτροπῆς.

Ἀλλὰ παραγγέλλομεν τὸν μόσχον, καίτοι τὸ κρέας τοῦτο θεωρεῖται ἐν γένει ἀναγόμενον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν λευκῶν κρεάτων. Καὶ πρῶτον ὑπὸ χημικὴν ἔποψιν, τὸ μόσχειον κρέας διαφέρει ὀλίγον τοῦ βοείου, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐπομένη ἀνάλυσις:

	Μόσχος	Βούς
Λεύκωμα διαλυτὸν	2,25	2,27 %
Μυϊνὴ	14,90	15,20

Κατόπιν ὑπόκειται εἰς εὐκολωτάτην ἀλλοίωσιν, τῆς περιεκτικότητος αὐτοῦ εἰς τοξίναν ἐπεξηγούσης τότε τὴν συχνότητα τῶν ἀπὸ τοῦ

μοσχείου κρέατος δυσπεψιῶν καὶ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἄχρι τοῦδε δημοσιευθεισῶν παρατηρήσεων περὶ τῶν ἀπὸ τῶν τροφῶν δηλητηριάσεων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ. Τάναπαλιν δὲ δικαιούμεθα νὰ παραγγέλλωμεν τοὺς νεφροὺς καὶ κυρίως τοὺς τοῦ προβάτου, οἵτινες μόλις 2,66 ἐπὶ τοῖς 100 ἄζώτου περιέχουσιν, ἀλλ' οἵτινες ἐγκλείουσιν, ὅπως ἀπεδείξαμεν μετὰ τοῦ ἱατροῦ H. Frenkel, ἐκχύλισμα, οὗτινος αἱ ἀντιτοξικαὶ ἀρεταὶ εἶναι σαφεῖς. Ἄλλ' ὁ νεφρὸς δέον νὰ τρώγεται ὀλίγον ἐψημένος, ἀπλῶς ἐπὶ τῆς ἐσχάρας καὶ οὐχὶ ἐν εἶδει ὄψου ἡρτημένος ἢ μετ' ἀρωματικῶν, ὧν αἱ διεγερτικαὶ ἰδιότητες ἀποβαίνουνσι τότε ἐπιβλαβεῖς. Ἄλλως τε οἶονδῆποτε καὶ ἂν ᾔῃαι τὸ ἐν τῇ τροφῇ εἰσαγόμενον κρέας, τοῦτο δέον νὰ προσφέρηται ἐφθόν, ἐπὶ τῆς ἐσχάρας ἢ ἐπὶ τῶν ἀνθρώκων ὀπτόν, ἀνάγκη δὲ ν' ἀποφεύγωμεν τὰ δριμέα ἐμβάσματα καὶ τὰ ἄρτύματα, ἐν τοῖς ὁποίοις ὁ ἐρυθρὸς οἶνος ἐπὶ παραδείγματι, καὶ τὰ ἐκζεζητημένα ἡδύσματα (τὸ ἀσκαλῶνιον κρόμμυον, τὸ σκόροδον, τὸ πέπερι τῆς Καϋέννης), ἅπερ ἔνεν δύνανται νὰ βρωθῶσιν ἄνευ βλάβης, εὐρηνται ἐν γενικῇ χρήσει. Ἐγνώρισα νεανίαν ἄρρωστον, ὅστις ἀπαλλαγεῖς λευκωματουρίας ἀπὸ μηνῶν ἐπιμενούσης ἔβλεπε κανονικῶς ἀναφαινομένην ἐν τῷ οὐρῷ ἰκκινὴν ποσότητα λευκώματος (0,60 ὑφεκ. μέχρις 1 γράμμου) ὡςάκις παρεσύρετο νὰ φάγῃ ἔντερα παρεσκευασμένα κατὰ τὴν μέθοδον τῆς Caen, ἅπερ ὑπερηγάπα. Τὸ λουκάνικον boudin, οὗ ἡ θρεπτικὴ ἀξία εἶναι σπουδαιοτάτη, καὶ ὅπερ ἀποτελεῖ ἐνίοτε πολυτίμον τροφήν κατὰ τὴν πορείαν ἀναιμιῶν τινων καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν συνοδευομένων ὑπ' ὀλίγου λευκώματος, ἀποβαίνει ἐπικίνδυνος τροφή ἐπὶ τῶν βριγχειῶν λευκωματουριῶν, πιθανώτατα ἕνεκα τῆς δαψιλείας αὐτοῦ εἰς ἰνικὴν καὶ κατὰ συνέπειαν ἕνεκα τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ γαστρικοῦ ὕγρου προκυπτουσῶν τοξινῶν.

Γ.—ΤΑ ΩΙΑ

Μεταξὺ τῶν λευκωματοειδῶν οὐσιῶν τῶν χρησιμοποιησίμων κατὰ τὴν διαίταν τῶν βριγθειοπαθῶν τὸ ὠὸν κατέχει ὡσαύτως σπουδαίαν θέσιν. Τὸ ζήτημα τοῦτο τὸ τόσῳ πρό τινων ἐτῶν ἀμφισβητούμενον καὶ καθ' οὗ πολλοὶ τῶν ἱατρῶν καὶ νῦν ἔτι δυσμενῶς ἀποφαίνονται, φαίνεται ἡμῖν σήμερον ἐντελῶς λελυμένον· ὅτι δηλαδὴ οὐ μόνον τὸ ὠὸν δύναται νὰ παραγγέλληται ἐπὶ τῆς βρι-

χθείας λευκωματουρίας, ἀλλὰ καὶ ἀποτελεῖ κράτιστον βρῶμα. Ἡ θρεπτικὴ αὐτοῦ ἀξία εἶναι μεγίστη, καθ' ὅσον ἰσοδυναμεῖ πρὸς 500 σχεδὸν γράμμα γάλακτος, ἅτε ῥοῦ, ὅπερ ζυγίζει κατὰ μέσον ὅρον 50 γράμμα, παριστῶντος — τῶν 6 γράμμων τοῦ κελύφους ἀφαιρουμένων — 14 γράμμα πρωτεϊκῶν οὐσιῶν, 10 γράμμα λίπους καὶ 2 γράμμα ἀλάτων (Beaumetz). Ἡ τόσῳ πολυχρόνιος ἀντιπάθεια τῶν ἱατρῶν πρὸς τὸ βρῶμα τοῦτο τὸ τόσῳ θρεπτικὸν καὶ τόσῳ ἀβλαβές, ὡς μόνον λόγον εἶχε τὴν περίφημον παρατήρησιν τοῦ Claude Bernard ἐξελέγγαντος ἡμέραν τινα ἐν τῷ οὖρῳ αὐτοῦ ποσότητά τινα λευκώματος, διότι ἔφαγε δύο ῥά ὀλίγον ἐφθά. Ἀλλὰ ὅπως κρίνωμεν τὸ πείραμα τοῦτο ὡς δεῖ, ἤθελεν εἶσθαι ἴσως ὀρθὸν νὰ προσδιορίσωμεν ἐπακριβῶς τὴν σπουδαιότητα τούτου· διότι γινώσκομεν σήμερον καλῶς, ὅτι ἡ ἔψησις τοῦ ῥοῦ ἀποτελεῖ οὐσιώδη ὅρον διὰ τὴν ἀφομοίωσιν αὐτοῦ (Stokwis) καὶ ὅτι τὸ ῥόν, ὠμὸν ἢ κακῶς ἐψημένον, προκαλεῖ λευκωματουρίαν ἔνεκα μὴ προσαρμώσεως εἰς τὸν ὀργανισμόν τῆς πρωτεϊκῆς οὐσίας, ἐξ ἧς συνίσταται (πειράματα τοῦ Semmola).

Ἡ κλινικὴ πεῖρα ἐδίδαξεν ἡμῖν ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ διαλείπουσα λευκωματουρία καὶ ἡ ἀκανονίστως ἐμφανιζομένη ἐξελέγχεται συχνάκις ἐπὶ τῶν παθήσεων τῆς κύστεως, τῶν τεινουσῶν πρὸς τὴν ἀνιούσαν νεφρίτιδα (τοῦθ' ὅπερ ἀκριβῶς ἔπασχεν ὁ περικλητὸς φυσιολόγος), γινώσκομεν δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι ἡ πρὸς τὴν βριχθεῖαν νόσον προδιάθεσις εἶναι ὁρος τὰ μάλιστα εὖνους πρὸς παραγωγὴν λευκωματουρίας ἀπὸ τῆς πέψεως ἐξαρτωμένης. Οὐδὲν ἀντίκειται λοιπὸν πρὸς παραδοχὴν, ὅτι ἐν τῇ εἰδικῇ ταύτῃ περιπτώσει ὑπῆρχεν ἡ ἰδιάζουσα τις ἰδιοσυγκρασία ἐξ ἐκείνων, αἷς πλειστάκις παρατηροῦμεν, ἢ τυχαία τις σύμπτωσις ἐξ ἐκείνων, αἷς δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν· διότι τὰ τοιαῦτα γεγονότα ἀδυνατοῦσι ν' ἀκυρῶσι τὰ πολυάριθμα τεκμήρια, ἅπερ ἡ ἀκριβὴς καὶ μακροχρόνιος παρατήρησις ἐπέτρεψεν ἡμῖν νὰ συλλέξωμεν.

Οὐ μόνον ἡ μεθοδικὴ ἔρευνα ἀπέδειξε σήμερον, ὅτι τὰ ῥά ἐσθιόμενα ὑπὸ ὑγιαίνοντος ἀνθρώπου εἰς μεγάλην ποσότητα δὲν προκαλοῦσι τὴν ἐμφάνισιν τοῦ λευκώματος (πειράματα τοῦ Ferrier καὶ τοῦ Powen), ἀλλὰ καὶ ὅτι εἰς τὸν πάσχοντα βριχθεῖαν λευκωματουρίαν σπανίως τὰ ῥά καλῶς ἐψημένα αὐξάνουσι τὸ ποσὸν τῆς μετρίας

λευκωματουρίας. Ἀνάλογοι γινώμει σιφῶς ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ τοῦ Cœrtel καὶ τοῦ Lœwenmeyer ἐν Γερμανίᾳ. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ πολλοὶ τῶν κλινικῶν συμμερίζονται τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι. Οἱ Potain καὶ Dujardin-Beaumetz συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τοῦτο. "Ὅσον δ' ἀφορᾷ ἡμᾶς ἀπὸ ἐξ καὶ πλέον ἐτῶν, ἀφ' ὅτου δὲ εἴτε ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ ἡμῶν κλινικῇ, εἴτε ἐν τῇ νοσοκομείῳ ἀκολουθοῦμεν τῇ αὐτῇ ἀγωγῇ, ἡ γνώμη ἡμῶν δὲν μετεβλήθη. Ἀείποτε ἐν τῇ κλινικῇ τῶν ἀρρώστων φροντίζομεν νὰ δεικνύωμεν τοῖς μαθηταῖς ἡμῶν τὸ ἀβλαβές τῆς δι' ὧν διατροφῆς τοὺς βριχθαιοπαθεῖς παρακολουθοῦμεν ἰδιαζόντως ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς διαίτης τῶν τροφῶν : αἱ καταμετρήσεις τῶν διαφόρων συστατικῶν ὑλῶν τοῦ οὔρου τελοῦνται λεπτομερῶς, αἱ παραλλαγὰι τοῦ λευκώματος σημειοῦνται καθ' ἐκάστην, τέλος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ δηλητηριώδης δύναμις τοῦ οὔρου ὀρίζεται συγκριτικῶς καὶ ἐπανειλημμένως. Καὶ δὴ ἐνθυμούμεθα νὰ ἔχωμεν ἰδεῖ εἰς βριχθαιοπαθῆ τὴν λευκωματουρίαν αὐξάνουσαν μεθ' ἡμερησίαν χορήγησιν τεσσάρων ὧν ἐφθῶν κατέχομεν δὲ ἥδη ἱκανὸν ἀριθμὸν τελείων παρατηρήσεων ἐπὶ τοῦ ζητήματος καὶ ἐπικυρωτικῶν συνήμα. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς περιστάσεις εἶδομεν τὴν λευκωματουρίαν ἐλαττουμένην καὶ δὴ ἐξαφανιζομένην, ὅσάκις κατὰ τὴν πορείαν τῶν παροξύνσεων ὑποξείας νεφρίτιδος (κατὰ τὴν πορείαν ἀρχαίας ἥδη λευκωματουρίας, ἐπὶ παραδείγματι) παρηγγείλαμεν μικτὴν δίαιταν συνισταμένην ἐκ 2 λίτρων γάλακτος μετὰ 4 ὧν καὶ 100 γράμμων χοιρομηρίου. Εὐκόλον δὲ ἦτο νὰ ἐξελέγξῃ τις συγχρόνως ὅτι οὐδεμία εἰδικὴ διατάρχεϊς παράγεται ἀπὸ τῆς καρδίας ἢ ἀπὸ τῆς ἀρτηριακῆς θλίψεως, ὅτι τέλος ἡ τοξικότης τοῦ οὔρου οὐδεμίαν ἀνησυχαστικὴν μετατροπὴν ὑφίστατο.

Δ.—ΟΙ ΙΧΘΥΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΥΔΡΟΒΙΑ ΖΩΑ

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἰχθύος, οὔτινος ἡ σὰρξ εἶναι τοσοῦτον θρεπτικὴ καὶ ἣν ὁ ἄρρωστος ἐπιζητεῖ πολλάκις ὡς μᾶλλον εὐάρεστον τοῦ κρέατος, αἱ γινώμει εἶναι ἀντίθετοι.

Ὁ ἰχθύς εἶναι τροφή, ἣν παραδέχεται ὁ Senator, ἐνῶ τὸ ῥόν, κατὰ τὸν ἔξοχον τοῦτον κλινικόν, θέον νὰ διαγραφῇ ἐκ τῆς διαίτης τοῦ βριχθαιοπαθοῦς· ἡμεῖς ὅμως κηρυσσόμεθα ἐναντίοι τοῦ τρόπου τούτου τοῦ σκέπτεσθαι· ἐν ᾧ τὸ ῥόν, ὡς πρὸ ὀλίγου ἀπεδείξαμεν,

εἶναι τροφή ἐκ τῶν χρησιμωτάτων ἐν τῇ δικίτῃ τῶν λευκωματου-
ρικῶν, δὲν διστάζομεν νὰ προγράψωμεν τὸν ἰχθύν. Τῷ καθηγητῇ
Potain δέον ν' ἀποδοθῇ ἡ δόξα τῆς ἐξάρσεως τοῦ γεγονότος τούτου
μετ' ἀδιαφιλονεικίτου σαφηνείας. Πάντες γινώσκουσι τὴν σήμερον
τὴν περιβόητον παρατήρησιν τοῦ ἰχθυοφάγου ἀνθρώπου· ὁ γη-
ραιὸς οὗτος βριχθειοπαθὴς τοῦ Νοσοκομείου Charité ἐθισθεὶς ἀπὸ
πολλῶν ἐτῶν νὰ ποιῇται μόνος τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἑαυτοῦ οὔρου καὶ
πολὺ φίλος τῶν ἰχθύων, οὗς ἤσθιε λαθραίως, κατέληξεν εἰς τὸ ν'
ἀναγνώριση καὶ ὁμολογήσῃ τὸ κακόν, ὅπερ διέπραττε, παρατηρῶν
ὅτι, ὡσάκις παρέβαινε τὴν ἑαυτοῦ δίαιταν, τριπλῇ πολλάκις ποσό-
της λευκώματος καθίζανεν ἐν τῷ σωλῇνι τοῦ Esbach. Τὸ πείραμα
τοῦτο πολλάκις ἐπαναληφθὲν παρέσχεν ἀείποτε τὰ αὐτὰ ἀποτελέ-
σματα καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐνδελεχεῖς ἔρευναι τὸν αὐτὸν
σκοπὸν ἐπιδιώκουσαι ἤγαγον τὸν σοφὸν τοῦ Νοσοκομείου Charité
διδάσκαλον εἰς τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἀνάγκη ν' ἀπαγορεύηται τοῖς βρι-
χθειοπαθέσιν ὁ ἰχθύς. Αἱ ἀτομικαὶ ἡμῶν ἔρευναι εἰς ἀνάλογα ἤγα-
γον καὶ ἡμᾶς συμπεράσματα οὕτως, ὥστε ἡ χορήγησις ἰχθύος εἰς
ἄρρωστον ἱαθέντα ἐκ λευκωματουρίας φαίνεται ἡμῖν τὸ ἄριστον τῶν
κριτηρίων, ὅπως ὤμεν βέβαιοι περὶ τῆς διαρκείας τῆς πραγματωθεί-
σης ἰάσεως.

Ἄλλ' ὑπάρχουσι διακρίσεις τινες, διότι ὑπὸ ἀπόλυτον ἔποψιν δὲν
πρέπει νὰ φοβώμεθα αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν σάρκα τοῦ ἰχθύος καὶ,
ὅπως ἐλέγομεν ἀνωτέρω περὶ τοῦ κρέατος τῆς σαρκὸς προκειμένου,
δέον νὰ μὴ αἰτιώμεθα κυρίως τὴν δαψίλειαν αὐτοῦ εἰς ἄζωτον
(ὁ ἄττακεὺς περιέχει τῷ ὄντι 4,34 ἐπὶ τοῖς 100 διαλυτοῦ λευκώ-
ματος καὶ αἱματίνης, ἐν ᾧ τὸ κρέας τοῦ ἀλεκτοριδέως ἢ τοῦ πτηνοῦ
περιλαμβάνει 3,13 ἐπὶ τοῖς 100)· καθάπερ τὰ διάφορα μυικὰ κρέα,
ὧν συνεζητοῦμεν τὴν χρησιμότητα καὶ τὴν θρεπτικὴν ἀξίαν, οὕτω
καὶ τὰ διάφορα ἀλκαλοειδῆ, τὰ ἐν αὐτοῖς ἀναπτυσσόμενα, καὶ τὰ
ὅποια πρῶτος ὁ A. Gautier ἀπεμόνωσεν, εἰσὶν ἄκεῖνα, ἅτινα συν-
επάγονται τὸν κίνδυνον. Τ' ἀλκαλοειδῆ ταῦτα εἶναι ἡ νευριδίνη, ἡ
ὕδροκολλιδίνη, ἡ γουανίνη, ἣν ἐπωνόμασαν καὶ ζωϊκὴν μοσχάρην·
καὶ ἐπειδὴ ὁ ἰχθύς, ἐκτός ἂν βρωθῇ ἅμ' ὡς ἄλιευθῇ, ἀλλοιοῦται
μετὰ μεγίστης εὐκολίας, κατανοεῖ τις πάσας τὰς χαλεπότητας, αἵτι-
νες δύνανται νὰ ἐπέλθωσι τῷ βριχθειοπαθεῖ ἐκ τῆς βρώσεως τοιαύ-

της τροφῆς. Ἄλλως τε οὐ σπανίως παρατηρήσαμεν τὴν ἐμφάνισιν ἰσχυρῶν ποσοτήτων λευκώματος τρεῖς ὥρας μετὰ τὸ γεῦμα, καθ' ὃ ἄρρωστος ἤσθιεν ὀλίγον βούγλωσσον ἢ ἄττακέα καὶ κυρίως βούγλωσσον.

Τὸ γεγονός τοῦτο εὐκόλως ἐξηγεῖται, διότι ὁ βούγλωσσος εἶναι ἐκ τῶν ἰχθύων ἐκείνων, οἵτινες εὐχερῶς ἀλλοιοῦνται χωρὶς ν' ἀποβάλωσι τὴν ὄψιν τοῦ προσφάτου. Καθ' ὅτι οἱ ἰχθυοπῶλαι γινώσκουσιν ἄριστα τὸν ἀπλυστάτον τοῦτον τρόπον, τὸν συνιστάμενον εἰς τὴν ἐν τῷ ὕδατι ἐπὶ εἰκοσιτετράωρον διαίμονην τοῦ ὁδωδότης βουγλώσσου πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ἀμμωνίας αὐτοῦ καὶ πρὸς στερέωσιν τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ προσφάτου τῆς χροιάς. Οἱ λοιποὶ ἰχθύες τῆς θαλάσσης ἤττον ραδίως ἐπαναφέρονται εἰς τὴν φαινομενικὴν πρόσφατον κατάστασιν καὶ ἡ διορατικότης τῆς οἰκοδεσποίνης δύναται δυσχερέστερον νὰ ἐξαπατηθῇ. Οἱ ποτάμιοι ἰχθύες νεωστὶ ἀλιευθέντες παρέχουσι μὲν τὰς αὐτὰς χαλεπότητας, ἀλλ' ἐν πολλῷ ἐλάσσονι βαθμῷ, ἐξαιρέσει τοῦ ἄττακέως, οὔτινος ἐδείξαμεν ἤδη τὴν δαψίλειαν εἰς διαλυτὸν λεύκωμα καὶ ὅστις περιέχει ἐπίσης μεγίστην ἀναλογίαν μυίνης (10, 96 ἐπὶ τοῖς 100). Κατ' ἰσχυρότερον λόγον δεόν ν' ἀποφεύγωμεν τὸν ἀστακὸν καὶ τὸν ἑλλοπα, κυρίως τὰ ῥα τ. ἔ. τὸ χαδιάριον, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ ἄζωτον πηρίσταται ἐν ὑψίστῃ ποσότητι (21 ἐπὶ τοῖς 100).

Ὁ λίαν πρόσφατος γάδος δὲν ἔχει τὰ αὐτὰ μειονεκτήματα· ἀλλὰ παρέχει σάρκα ἐλαφρὰν καὶ ὀλίγον συμπαγῆ, ἐλαχίστην ποσότητα ἄζωτου καὶ οὐχὶ πολλὰς λιπαρὰς οὐσίας· παραγγέλλομεν ἐνίοτε τὸν ἰχθὺν τοῦτον, ὡς αἰκίς ὁ ἄρρωστος, ἀηδιάσας τὸ γάλα καὶ τὸ κρέας καὶ ἀρνούμενος πᾶσαν τροφήν, ζητεῖ ἐπιμόνως τὴν ἄδειαν νὰ φάγῃ ὀλίγον ἰχθύν. Ὁ πρόσφατος ὀνίσκος, ὁ μαζέας φαίνονται εὐρισκόμενοι ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας καὶ ἡδυνήθημεν νὰ ἐπιτρέψωμεν ἐνίοτε τὴν βρωσιν τοῦ ὀνίσκου, χωρὶς νὰ προκαλέσωμεν αὐξήσιν τοῦ ἡδῆ ἀπεκκρινομένου λευκώματος· ἡ χημικὴ δὲ ἀνάλυσις φαίνεται ἀποδείξασα ἄλλως τε ὅτι ὁ πρόσφατος ὀνίσκος περιελάμβανεν ὀλίγα τοξικά ἀλκαλεῖδη.

Οἱ πρόσφατοι καὶ ἐπὶ ἐσχάρας ἐψημένοι τριχταί (σαρδέλλαι) ὅπως ἐσθίουσιν αὐτοὺς συνήθως εἰς τὰς παραλίους χώρας, φαίνεται ὅτι δεόν νὰ μὴ ἀποσκοραχισθῶσιν ἐντελῶς ἐκ τῆς διαίτης τῶν βριχθειοπαθῶν, ἔνεκεν παρομοίων λόγων· συνέβη δὲ μάλιστα ἡμῖν νὰ εὕρωμεν

ἀρρώστους, οἵτινες εὐχίσθητοι ὄντες εἰς τὴν ἐπήρειαν τοῦ βουγλώσου ἡδυνήθησαν ἀκινδύνως νὰ φάγωσι τριχίας ἐλαίῳ τεταριχευμένους¹. Ἀλλὰ κατὰ γενικὸν κανόνα πάντες οἱ τεταριχευμένοι ἰχθύες οἰοιδήποτε καὶ ἂν ᾧσι δέον ν' ἀπαγορεύονται. Ἀναμιμνησκόμεθα δὲ πενταετοῦς κορασίδος, ἥτις κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν ἀπὸ ὁστρακιάς, ἣν διῆλθεν ἄνευ ἀλλοιώσεως τοῦ νεφροῦ, ἐπειδὴ ἐγεύσατο ἐλαχίστου τεμαχίου τεταριχευμένου θύννου (τόννου), ὀλίγας ὥρας μετὰ τὴν βρώσιν αὐτοῦ οὔρησεν οὔρον περιέχον 0,60 ὑφεκατόγρ. λευκώματος, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως τε οὐδέποτε ἐπανελήφθη ἔκτοτε.

Ποτάμιοί τινες ἰχθύες, (κυπρίνος ἢ ἐγγελης) φαίνονται ὡς ἐκ τῆς χημικῆς αὐτῶν συστάσεως ὅτι δύνανται νὰ ἐπιτραπῶσι (2,75 ἐπὶ τοῖς 100 ἄζωτου κατὰ μέσον ὅρον)· καὶ τῷ ὄντι, δὲν φαίνονται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς λίαν ἐπιβλαβεῖς· ἀλλ' οἱ ἰχθύες οὗτοι εὐμοιροῦσι τὰ μάλιστα λιπαρῶν οὐσιῶν (10 ἐπὶ τοῖς 100 κατὰ μέσον ὅρον) καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀποδεδειγμένον χημικῶς ὅτι τὰ λίπη ἐπιβραδύνουσι τὴν καυσίν τῶν λευκωματοειδῶν οὐσιῶν, εἶναι ἴσως αἰρετώτερον νὰ ἐπιτρέπωμεν αὐτοὺς εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιστάσεις.

Οἱ βάτραχοι δὲν ἀντενδείκνυνται· ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἀσημάντου θρεπτικῆς ἀξίας αὐτῶν, μόνον ἰδιοτροπίας ἔνεκα θέλομεν ἐπιτρέψει αὐτούς. Ἐν ᾧ τοῦναντίον τὰ ὁστρεα δύνανται νὰ παραγγέλλωνται· διότι δωδεκάς ὁστρέων παριστῶσα 110 σχεδὸν γράμμα σαρκὸς περιέχει μόνον ποσότητα πρωτεϊκῶν οὐσιῶν ἀντιστοιχουσῶν εἰς 27 γράμμα ἄζωτου· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ μείζων μοῖρα τοῦ ζῆου ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ἥπατος καὶ ἐμπεριέχει ἐπομένως ἰσχυρὰν ποσότητα γλυκογόνου, τὸ ἐδώδιμον τοῦτο κέκτηται μεγίστην θρεπτικὴν ἀξίαν καὶ σημαντικὰς πεπτικὰς ἀρετάς· οἱ δὲ μύακες (μύδια) τὰς αὐτὰς περίπου ἰδιότητας παρουσιάζουσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ δύνатаί τις νὰ ἐξελέγξῃ ἐν αὐτοῖς πλειστάκις δηλητηριώδη ἀλκαλοειδῆ (μεθυλοτοξίνην τοῦ Sal-kowski) εἶναι ἴσως συνετώτερον ν' ἀπέχωμεν.

Ε.—ΤΑ ΛΑΧΑΝΑ ΚΑΙ ΑΙ ΟΠΩΡΑΙ

Τὰ λάχανα περιέχουσιν ὡσαύτως λευκωματοειδεῖς οὐσίας, οἷαι

¹ Τὸ σχετικῶς ἀβλαβές τοῦ τριχίου ἀποδοτέον ἴσως τῷ τρόπῳ τῆς παρασκευῆς· εἰς ἣν ὑποβάλλεται ὁ ἰχθύς, ὃν ἐθίζουσι νὰ ζέωσιν ἐν ἀτμολούτρῳ ἅμα ἁλιεύμενον, πρὶν ἐγκλείσωσιν αὐτὸν ἐντὸς τοῦ κιβωτίου πρὸς ταρίχευσιν.

ή κόλλα, ή φυτική τυρίνη, ή φυτική λαχανίνη, άλλ' εις ελάχιστας ποσότητας αντίστροφως αναλόγους πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ ἀμύλου, ὅπερ περιλαμβάνουσιν.

Ὁ λευκὸς ἄρτος ἐνέχει ὀλίγον πλειότερον ἄμυλον, ὃ δὲ πιτυρίτης ἐπίσης· άλλ' οὗτος περιέχει συγχρόνως καὶ πολλῶ ἀφθονώτερα φωσφορικὰ ἅλατα. Δυνάμεθα δὲ νὰ παραγγέλλωμεν αὐτοὺς ἀνενδοιάστως· τὰ μειονεκτήματα αὐτῶν εἰσὶ μηδαμινά, πιθανότατα διότι περικλείουσιν ελάχιστην ποσότητα ἐκκριματικῶν οὐσιῶν.

Τούναντίον τὰ χλωρὰ λάχανα πάνυ εὐμοιροῦντα ἀζώτου καὶ κάλεος, ὥσπερ π. χ. ἡ κράμβη, ἡ ὀξυνισμένη κράμβη, οἱ ἀσπάραγες, οἱ μύκντες, τὸ κάρδαμον δέον νὰ χορηγῶνται μετ' ἐπιφυλάξεως κυρίως ὡς ἐκ τοῦ κάλεος, ὅπερ ἔνεκα τῶν δηλητηριωδῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων πρὸς τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια, ἀνάγκη ὡς οἷόν τε ν' ἀποτρέπηται τῆς τροφῆς τῶν ἀρρώστων, ὧν ἡ νεφρική διέκκρισις τυγχάνει ἀνεπαρκῆς.

Οἱ χηνόποδες περιέχοντες 4 γράμμα ἐπὶ τοῖς 1000 κάλεος καὶ αἱ κινάραι ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν. Τούναντίον δέον νὰ συνιστῶμεν τὰ γλοιώδη φυτὰ, οἷον τὸν θρίδακα καὶ τὸ κιχώριον καὶ κυρίως τὰς ζύμας καὶ τὰ γεώμηλα, ἅτινα ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει εἰσὶν ἡ ἀρίστη τροφή ὡς ἐκ τῶν μεγάλων ποσοτήτων τοῦ σακχάρου καὶ τοῦ λίπους, ὧς περιέχουσι καὶ ὧν ἔνεκεν ἀποτελοῦσι τροφὴν ἀνάλογον πρὸς τὸ γάλα.

Τὸ ἄλευρον τοῦ σίτου περιλαμβάνει 63 ἐπὶ τοῖς 100 ἀμύλου, ἡ δὲ ὄρυζα 74 ἐπὶ τοῖς 100 κατὰ τὰς ἀναλύσεις τοῦ Boussingault.

Τὰ σπέρματα τῶν ὀσπριοειδῶν (πῖσα καὶ φακαὶ) εἰσὶ λίαν ἀξιοσύστατα κυρίως αἱ τελευταῖαι, αἵτινες περιέχουσι σίδηρον. Τὸ ὕδνον ὡς λίαν εὐμοιροῦν ἀζώτου παραγραφῆσεται τῆς διαίτης· ἡ ὀξαλὶς καὶ ἡ τομάτα ἔνεκα τῶν ὀξείνων αὐτῶν ἰδιοτήτων καὶ τῆς εἰς ὀξαλικὸν ὀξύ δαψιλείας αὐτῶν δὲν θέλουσιν ὡσαύτως χορηγηθῇ.

Οἱ ὑδατάνθρακες εἰσὶ πράγματι θρεπτικαὶ οὐσῖαι λίαν χρήσιμοι ἐν τῇ καθορισμῷ τῆς διαίτης τῶν βριχθειοπαθῶν. Πρὸ ὀλίγου εἶδομεν τὰς ἀρετὰς τῶν ὀσπρίων, τῆς ὀρύζης, τῶν γεωμήλων καὶ τῶν φακῶν. Ἀνάγκη ὅμως νὰ προσέχωμεν ὅπως ὡς οἷόν τε παρασκευάζονται αὐτὰ μετὰ γάλακτος καὶ οὐχὶ μετὰ λίπους. Δέον ἐπίσης ν' ἀποφεύγωμεν τὸν συνδυασμὸν αὐτῶν μετὰ στέατος, τοῦ ὁποίου ἐδείξα-

μεν ἤδη τὴν κολαστικὴν δύναμιν κατὰ τὴν καῦσιν τῶν λευκωματοειδῶν οὐσιῶν (Debove καὶ Fantant)· θ' ἀπαγορεύσωμεν τέλος τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐν εἵδει ἄζης πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀναμίξεως αὐτῶν μετὰ τυροῦ Πάρμας ἢ ἐλβετικοῦ, οἵτινες τοσοῦτον εὐχερῶς προκαλοῦσι τὴν ἐπαύξησιν τοῦ ποσοῦ τοῦ λευκώματος.

Ἄλλ' αἱ διαφοροὶ ζύμαι, αἱ συνιστάμεναι ἐκ σακχάρου, γάλακτος καὶ ὧν, ὥσπερ ἐπὶ παραδείγματι διπυρῖται τινες ξηροὶ κ.τ.τ. μετ' ὠφελείας δύνανται νὰ παραγγελθῶσι μετὰ τῆς συνήθους διαίτης τῶν βριχθειοπαθῶν, ἔνεκα δὲ τοῦ εὐπέπτου, τῆς ὑγροποιήσεως καὶ εὐχεροῦς ἐκπεπτονήσεως τῶν ζυμῶν τούτων, αὗται παριστῶσιν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐξαίρετον ἀποταμίευμα διευκολύνον τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ γάλακτος καὶ ἐπαισθητῶς ἐπαυξάνον τὴν θρεπτικὴν αὐτοῦ δύναμιν.

Τὰ λάχανα πλεονεκτοῦσιν ὡσαύτως, καθ' ὅσον εἰσθιβάζουσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ τὴν μείζονα μοῖραν τῶν ἀλάτων (30 γράμματα κατὰ τὸν Moleschott) ὧν οὗτος ἔχει ἀνάγκην, κυρίως δὲ τῶν χλωριούχων καὶ τῶν φωσφορικῶν, γνωστὴν δ' ὅτι τὰ τελευταῖα ταῦτα μόνον ἐν τοῖς φυτοῖς ἐμπεριεχόμενα ἐπενεργοῦσι. Τοῦτ' αὐτὸ λεκτέον καὶ περὶ τῶν κυριωτέρων καρπῶν, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ ἡμέτερα ἐπιδόρπια καὶ οἱ ὅποιοι σύγκεινται ἐκ κυτταρίνης, κόμμεως, ὀξέων καὶ ἀλάτων τιτάνου καὶ κάλεος καὶ οἵτινες, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, τὰ μάλιστα ἐπιτρέπονται τοῖς βριχθειοπαθέσιν ἔνεκα τῆς εἰς ἄζωτον γλισχρότητος αὐτῶν (τὸ πρόσφατον κάστανον ἐμπερικλείει ἄζωτου 0,60 ὑφεκατόγρ. μόνον ἐπὶ τοῖς 100 γράμμοις· τὰ δὲ ξηρὰ δαμάσκηνα 0,75 ὑφεκατόγρ. ἐπὶ τοῖς 100).

Γ.—ΤΑ ΛΙΠΗ

Τὰ λίπη δὲν δύνανται ν' ἀπαγορευθῶσιν, ἀφ' οὗ ἀποτελοῦσιν ἱκανῶς σπουδαῖον μέρος τῆς μερίδος τῆς συντηρήσεως (τοῦ σιτηρεσίου). Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐπιζητῶνται ἐπιμόνως, καθ' ὅτι ἐπὶ τέλους εἶναι πολὺ ὀλίγον εὐπεπτα. Ἄλλως τε αἱ λιπαραὶ οὐσίαι αἱ ἐν τῷ γάλακτι περιεχόμεναι, τὸ βούτυρον, τὰ διάφορα ἐν χρήσει χυλωδὴ φυτὰ ἢ λάχανα κατορθοῦσι πᾶν εὐχερῶς ν' ἀποτελῶσι τὴν μέσην ἀναλογίαν, ἥς δεῖται ὁ ὀργανισμὸς πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν ἀπωλειῶν αὐτοῦ. Τὸ στέαρ τοῦ χοιρομυρρίου ἢ τὸ πρόσφατον χοίρειον

λίπος ψυχρόν, ἅπερ συνιστᾷ ὁ Dujardin-Beaumetz, καὶ τὸ τεταρخیευμένον στέαρ δύνανται νὰ παραγγελῶσι συγχρόνως· εἶναι δ' εὐπεπτα καὶ ἐπειδὴ συνεπάγονται τάχιστα τὸν κόρον ἔχουσι τὸ μέγα πλεονέκτημα νὰ κατευνάζωσι τὸ συναίσθημα τῆς πείνης καὶ νὰ παρέχωσι τῷ πάσχοντι τὴν ἰδέαν ὅτι ἐσθίει τροφὴν μᾶλλον ἐπανορθωτικὴν.

Z.—ΤΑ ΠΟΤΑ

Ἡ ἐκλογὴ τῶν ποτῶν δὲν εἶναι ἀδιάφορος· καθ' ὅτι αὕτη δύναται νὰ ἔχῃ μεγίστην σπουδαιότητα ἐν τῇ διαίτῃ τοῦ λευκωματουχοῦ βριχθειοπαθοῦς. Καὶ πρῶτον τὰ ποτὰ εἰσὶν ἀναγκαῖα, ἀφ' οὗ πρόκειται καθ' ἐκάστην ν' ἀναπληρῶμεν τὰ 3 λίτρα τοῦ ὕδατος, ἅπερ παριστῶσι τὸ ποσὸν τῆς ἡμερησίας ἡμῶν καταναλώσεως· πρὸς δὲ ἡ δουρητικὴ αὐτῶν ἐνέργεια δέον νὰ ἐπιζητῇται, καθ' ὅσον ταῦτα διαπλύνουσι τὸν νεφρὸν καὶ συντελοῦσι εἰς τὸ νὰ διαλύωσι τὰ οἰδήματα καὶ ν' αὐξάνωσι τὴν ἀπεκκρίσιν τῆς οὐρίας. Τὸ γάλα παριστᾷ τὸ προτιμώτερον τῶν ποτῶν καὶ ὁσάκις ὁ στόμαχος τοῦ βριχθειοπαθοῦς ἀνέχεται τοῦτο, παραγγέλλομεν αὐτὸ κατὰ τὸ γεῦμα· τρία δὲ κύπελλα γάλακτος λαμβανόμενα εἰς ἓν γεῦμα ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ἡμισυ λίτρον ὕδατος.

Ἐλλείψει γάλακτος τί δέον νὰ παραγγείλωμεν; πρὸ παντὸς ἀνάγκη ν' ἀποφεύγωμεν τὸ οἶνόπνευμα, τοῦ ὁποῦ τοι τὰ μειονεκτήματα εἶναι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος γνωστά· διότι τὸ οἶνόπνευμα κέκτῃται ἐπὶ τοῦ νεφροῦ ἄμεσον ἐρεθιστικὴν ἐπίδρασιν, ἐπιβραδύνει τὴν καῦσιν τῶν ἀπεκκριματικῶν οὐσιῶν, ἐκτρέπει, ἵνα ὀξειδωθῇ, ποσότητά τινα τοῦ ὀξυγόνου τοῦ αἵματος, ἐλαττοῖ τὴν ἀναλογίαν τῆς ὀξυαιμοσφαιρίνης (Dujardin-Beaumetz καὶ Jaillet) καὶ ἐντείνει τὴν βριχθεῖαν ἀναιμίαν.

Ὁ ἐρυθρὸς οἶνος ἀπαγορευτέος, καθ' ὅσον πολλάκις τῷ ὄντι ἐλάχισται ποσότητες τοιοῦτου αὐξάνουσιν ἐπισημότερα τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος. Ἐχομεν πρὸ πενταετίας ὑπὸ θεραπείαν ἄρρωστον εὐπειθέστατον, ὅστις ἕνεκα παροξύνσεως ψαμμιακῆς νεφρίτιδος μετὰ πολυουρίας τεσσάρων λίτρων δι' ἡμέρας καὶ ἀπεκκρίσεως 7 γράμμων λευκώματος κατὰ λίτρον εἶδε, χάρις τῇ γαλακτικῇ διαίτῃ, ἣν ἐξηκολούθησεν ἐπὶ ἔτος, καὶ τῇ μικτῇ διαίτῃ, ἣν ἐπὶ ἔτος ἐπίσης παρέ-

τεινε, τὸ λεύκωμα αὐτοῦ ἐλαττωθὲν εἰς 0,50 ὑφεκατογρ. περίπου κατὰ λίτρον ἀπέναντι ἐκκρίτεως οὔρου δύο μόνον λίτρων. Ὁ ἄρρωστος χωρὶς οὐδὲν νὰ μεταβάλῃ εἰς τὴν δίαιταν τῆς τροφῆς αὐτοῦ, κατεχόμενος ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐπιθυμίας ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ γάλα, ὅπερ ἔπινε τρώγων, δι' ὀλίγου οἰνύχου ὕδατος, λαμβάνει παρ' ἡμῶν τὴν ἄδειαν ν' ἀποπειραθῇ μὲν τῆς δοκιμῆς ταύτης, πλὴν μετὰ μεγίστης φρονήσεως, μετὰ τοῦ λευκωματομέτρου οὕτως εἰπεῖν ἀνὰ χεῖρας· μετὰ δύο ἐβδομάδας καὶ χωρὶς τὸ ποσὸν τοῦ γάλακτος, ὅπερ κατηνάλισκε καθ' ἐκάστην, νὰ ἐλαττωθῇ κατὰ τι ἅτε τοῦ προηγουμένως κατὰ τὰ γεύματα λαμβανομένου γάλακτος χορηγούμενου νῦν ἐκτὸς τῶν γευμάτων, τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος ἀνῆλθεν ἀπὸ 0,50 ὑφεκατόγρ. εἰς 2 γράμμα κατὰ λίτρον, τὸ δὲ καθ' ἐκάστην ἀπεκρινόμενον πῦρον κατ' οὐδὲν ἡλαττώθη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα, τούναντιον μάλιστα.

Ἐχομεν καὶ νῦν ἔτι ὑπὸ θεραπείαν βριχθειοπαθῆ πνευματόφλυγα καὶ καρδιακόν, ὅστις ἐφ' οὗ ἔσχε τὴν εὐτυχίαν νὰ ἴδῃ χάρις τῇ καταλήλῃ διαίτῃ τὸ λεύκωμα νὰ ἐκλίπῃ τοῦ οὔρου αὐτοῦ ἀπὸ ἐξ μηνῶν καὶ πλέον, παρετήρησε τὴν ἐπάνοδον πάντων τῶν συμπτωμάτων καὶ ἐπιστήμου λευκωματουρίας (1 γρ. 20 ὑφεκ. μέχρι 2 γρ. 50 ὑφεκ. κατὰ λίτρον) διότι ἐπίστευσεν ὅτι ἡδύνατο ν' ἀπαλλαγῇ τῆς αὐστηρότητος, μεθ' ἧς ἐξέλεγε τὰ ποτὰ αὐτοῦ καὶ νὰ ἐπαναρχίσῃ τὸν ἐρυνθρὸν οἶνον καίτοι εἰς μετρίας ποσότητας.

Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις καὶ τινες ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος τούτου, κατὰ τινας δὲ εὐαρίθμους περιπτώσεις εἰς ἄρρώστους λίαν ἀναιμικοὺς δεομένους διεγερτικῶν ἐπιτρέπομεν κατὰ τὸ τέλος τοῦ γεύματος, ὅποτε κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ μόνον γάλα ἐχορηγήθῃ, εἴτε μικρὸν κύπελλον γηραιοῦ βορδιγαλείου οἶνου, εἴτε, ἀλλὰ σπανιώτερον, κάπως γλυκὺν οἶνον (οἶος ὁ τοῦ Frontignan κατὰ προτίμησιν)· ἀλλ' ἐννοεῖται καὶ πάλιν ὅτι πρόκειται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ περὶ γεγόνотων λίαν σπανίων καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν ἵνα τ' ἀποτελέσματα τῆς ἀνοχῆς τοῦ ὀργανισμοῦ ἐξελεγχθῶσιν αὐστηρῶς ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ.

Ὁ λευκὸς οἶνος τυγχάνει ἴσως κατὰ τι μᾶλλον παραδεκτός, ἰδίᾳ ἐὰν ἐπιζητῶμεν νὰ προκαλέσωμεν διούρησιν (ὡς ἐκ τῆς παρουσίας τῶν τρυγικῶν ἀλάτων).

Ἀλλ' ὡς εἰδείξαμεν ἤδη, ὁ στόμαχος ἄρρώστων τινῶν ἐξανίστα-

ται ἀπολύτως κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ γάλακτος καὶ ἐξαναγκάζομεθα νὰ ἐπιζητήσωμεν ποτὸν μᾶλλον ἀνεκτόν, ὅπερ νὰ κέκτηται ἀπέναντι τοῦ νεφροῦ ὡς οἶον τε ὀλιγώτερα μειονεκτήματα. Τὸ ἐλαφρὸν τέϊον εἶναι ποτὸν λίαν κατὰλληλον· καθ' ὅτι διευκολύνει τὴν διούρησιν καὶ ἐπιτείνει τὴν διέκκρισιν τῆς οὔρας· ἕνεκα δὲ τῆς κορεϊνῆς καὶ τῆς θεοβρωμίνης, ἃς περιέχει καὶ ἡ τονικὴ αὐτοῦ ἐνέργεια ἀποβαίνει ἐπαισθητή. Ὁ μέλας καθὲς ἐπενεργεῖ περίπου ὁμοιοτρόπως καὶ ἐνέχει ὀλίγον ἄζωτον ὁπόταν φρυγῇ, ἥτοι 1,75 ἐπὶ τοῖς 100 (Payen)· ἐπομένως δὲν βλέπομεν τὸν λόγον ν' ἀπαγορεύσωμεν τοῖς βριχθαιοπαθεῖσι τ' ἀρωματικὰ ταῦτα ποτά, ἐκτός ἐὰν ὑπάρχῃ ὁπωσδήποτε προγενέστερός τις ἐρεθισμὸς τῆς καρδίας καὶ τάσις τις πρὸς παλμούς καὶ αὐπνίαν. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, ἀπορρίπτομεν ἀπολύτως τὴν χρῆσιν τοῦ μηλίτου, καίτοι οὗτος περιέχει ἀσθενεῖς ποσότητες οἰνοπνεύματος (5 μέχρις 6 ἐπὶ τοῖς 100). Ὁ μηλίτης κέκτηται ἐρεθιστικὰς πρὸς τὸν νεφρὸν ιδιότητας· ἐντείνει τὴν διούρησιν διερεθίζων τὰς λειτουργικὰς ιδιότητας τοῦ ὀργάνου· ἐπὶ τέλους δ' ἡ χρῆσις τοῦ μηλίτου καταντᾷ ὡς ἐκ τῶν σχετικῶς μεγάλων ποσοτήτων, αἵτινες καταναλίσκονται ὑπὸ τοῦ ἀτόμου, εἰς τὸ νὰ εἰσάγῃ αἰετοτε ὑπερβολικὰς ποσότητας οἰνοπνεύματος ἐν τῷ ὀργανισμῷ.

Προτιμῶμεν νὰ παραγγέλλωμεν τοῖς ἀρρώστοις τοῖς μὴ ὑποβαλλομένοις εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ γάλακτος, νὰ πίνωσι κατὰ τὸ γεῦμα αὐτῶν δύο ἢ καὶ τρία δάκτυλα φαιοῦ τινος ζύθου (stout ἢ ζύθου ἐκ κριθῆς), ὅνπερ ὁ φρυγμὸς τῆς κριθῆς καθιστᾷ ἥττον ἐρεθιστικὸν τοῖς νεφροῖς, ὅστις περιέχῃ ὀλίγον οἰνόπνευμα (4 ἕως 6 ἐπὶ τοῖς 100) καὶ ὁ ὁποῖος ἐκ τοῦ βαθέος αὐτοῦ χρώματος καὶ τῆς μεγίστης πικρότητος ἐπιδέχεται οὐ σμικρὰν δι' ὕδατος ἀραίωσιν. Τοιοῦτοτρόπως καὶ τῇ προσθήκῃ φυσικῶν ἢ μεταλλικῶν ὑδάτων, ἂν ὑπάρχῃ ἐνδειξις (Alet, Pougues, Bussang), ἐπιτυχάνομεν εὐάρεστον ποτόν, διεγερτικὸν τῶν πεπτικῶν λειτουργιῶν καὶ συγχρόνως τονικόν· προσέτι δὲ διὰ τῶν διαστάσεων αὐτῶν οἱ ἐκ κριθῆς ζῦθοι διευκολύνουσι τὴν καῦσιν τῶν ὑδατανθράκων καὶ ἐμμέσως τὴν τῶν λευκωματοειδῶν οὐσιῶν.

5.

Σύστασις τῆς μικτῆς διαίτης.

Καὶ νῦν ἐν τίνι μέτρῳ, ἐν τίσιν ἀναλογίαις τὰ διάφορα βρώματα,

ἅπερ πρὸ ὀλίγου ἐπεθεωρήσαμεν τυγχάνουσι παραδεκτά, καὶ πῶς δέον ταῦτα νὰ συνδυάζωνται ἵν' ἀποτελέσῃ τὴν ἡμερησίαν διαίταν τοῦ βριχθειοπαθοῦς; Ἐνταῦθα οὐδὲν τὸ ἀπόλυτον ὑπάρχει καὶ τὸ πᾶν περιορίζεται εἰς ζήτημα ψηλαφήσεως ἂν ἀναφερθῶμεν ἐννοεῖται ἀείποτε εἰς τὰς γενικὰς ἀρχάς, ὡς ἐξέθεμεν ἀνωτέρω, καὶ ἀναχθῶμεν εἰς τὴν χημικὴν σύστασιν ἐκάστου βρώματος. Ὁ πρῶτος ὅρος, ὃν ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν εἶναι τὸ βάρος τοῦ ἀρρώστου· διότι δέον νὰ φροντίσωμεν νὰ χορηγήσωμεν αὐτῷ τὴν μερίδα τῆς συντηρήσεως (τὸ σιτηρέσιον) ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ὑφ' ὅλων ἐν γένει τῶν φυσιολόγων δεκτοῦ γενομένου, ἥτοι 0 γρ. 30 ὑφεκτόγρ. ἄζωτου καὶ 5 γράμματα ἄνθρακος κατὰ χιλιόγραμμον βάρους τοῦ σώματος. Ἐχομεν δὲ νῦν πίνακας τελείους, παρέχοντας ἡμῖν ἀκριβῶς τὴν ἀναλογίαν τῶν κυριωτέρων στοιχείων τῆς τροφῆς (ὄρα Hygiène alimentaire τοῦ Dujardin-Beaumetz) καὶ ὑπὸ τοιούτους ὁρους δι' ἀπλουστάτου ὑπολογισμοῦ δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν τὴν ἀναγκαίαν διαίταν.

Ἴδου, ἐπὶ παραδείγματι, πίναξ παριστῶν τὸν κατάλογον δύο γευμάτων ἀποτελουμένων ἐκ τροφῶν ἐπιτρεπομένων τοῖς βριχθειοπαθέσι:

1ον γεῦμα πρωϊνὸν	ἄζωτον
Γάλακτος ἥμισυ λίτρον ἀντιστοιχοῦν πρὸς....	2 γράμ. 50
Κρέατος 150 γράμματα	2 » 70
Ἄρτου λευκοῦ 250 γράμματα.....	3 » —
Ὡρόν, 1	1 » 25
Λαχάνων χλωρῶν 110 γράμματα.....	0 » 24
	9 γράμ. 69
2ον γεῦμα ἐσπερινὸν	ἄζωτον
Γάλακτος ἥμισυ λίτρον.....	2 γράμ. 50
Ἄρτου λευκοῦ 250 γράμματα	3 » —
Ὀρούρης 100 γράμματα.....	1 » 80
Χοιρομηρίου 50 γράμματα.....	0 » 90
Δύο ὡὰ	2 » 50
	10 γράμ. 70

¹ Καλὸν νὰ ἀναμνησθῶμεθα, ὅτι ὅσῳ ὁ ἄρτος εἶναι λευκότερος τοσούτῳ πλείοτερον ἄζωτον ἐγκλείει· ἤθελεν ἴσως εἶσθαι αἰρετώτερον νὰ παραγγέλ-

Ἦτοι ἐν συνόλῳ 20 γρ. 29 ὑφεκατόγρ. ἄζώτου, σχεδὸν ἀκριβῶς ἡ μερίς τῆς συντηρήσεως ἐκ πρωτεϊκῶν οὐσιῶν διὰ νέον ζυγίζοντα 65 χιλιογράμμα. Ἀλλὰ τὰ 20 γρ. 29 ὑφ. ταῦτα τοῦ ἄζώτου ἀντιπροσωπεύουσι κατὰ προσέγγισιν 125 γράμματα πρωτεϊκῶν οὐσιῶν, καὶ τὰ 125 ταῦτα γράμματα τῶν λευκωματωειδῶν οὐσιῶν περιέχουσιν ἤδη 64 γράμματα ἄνθρακος· τὰ δὲ 500 γράμματα τοῦ ἄρτου ἀντιστοιχοῦσι πρὸς 150 ἄνθρακος, τὰ 100 γράμματα τῆς ὀρύζης πρὸς 41 καὶ τὰ 100 γράμματα τῶν χλωρῶν λαχάνων πρὸς 5. Ἦτοι ἐν συνόλῳ 260 γράμματα. Ὑπολείπονται λοιπὸν πρὸς εἰσαγωγὴν, διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς διαίτης ταύτης, μόνον 50 περίπου γράμματα ἄνθρακος· διότι τὸ λίτρον τοῦ γάλακτος, λαμβανομένου πρὸς πόσιν ἢ συνδυαζομένου ταῖς τροφαῖς, ἀντιστοιχοῦν πρὸς 50 γράμματα κατὰ μέσον ὅρον ὕδατανθράκων, θέλει ἐξαρκεῖσαι ἵνα προστεθῶσι π. χ. εἰς τὰ δύο προεκτεθέντα γεύματα 100 γράμματα καστανῶν ἐντὸς ὀλίγου γάλακτος (ἤτοι 35 γράμματα ἄνθρακος) καὶ 60 γράμματα σοκολάτας ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας πρὸς παροχὴν τῷ ἀρρώστῳ, τῷ ἐκ βριχθείας νόσου πάσχοντι, τροφῆς καταλλήλου καὶ ἐπακριβῶς ἀντισταθμιζούσης τὰς ἡμερησίας αὐτοῦ καταναλώσεις, τῶν 90 γράμμων τοῦ λίπους, οὕτινος δεῖται, ἱκανῶς ἀντιπροσωπευομένων ὑπὸ τῶν λιπαρῶν οὐσιῶν τοῦ ἄρτου (7 γρ. 58 ὑφ.), τοῦ κρέατος (2 γρ. 60 ὑφ.), τοῦ γάλακτος (15 γρ.), τοῦ στέατος τοῦ χοιρομηρίου, τοῦ βουτύρου κ. τ. τ.

6.

Τρόπος κατάρτισμοῦ τῆς γαλακτικῆς διαίτης.

Θεωρητικῶς τροφὴ σύμφωνος πρὸς τὴν ἀνωτέρω ὑποδειχθεῖσαν δέον καὶ δυνατόν νὰ παραγγέλληται τῷ βριχθειοπαθεῖ, χωρὶς οὗτος ν' ἀποβάλλῃ μέρος τοῦ βάρους αὐτοῦ, καὶ χωρὶς τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος τοῦ οὔρου αὐτοῦ νὰ ὑπερβαίνει ἐπαισθητῶς τὴν ἐλαχίστην ποσότητα, εἰς ἣν ἡ λευκωματουρία αὕτη δύναται νὰ ἐξιχθῇ διὰ τῆς ἐπὶ ὀκτῶ ἡ δέκα συνεχεῖς ἡμέρας παρατεινομένης γαλακτικῆς διαίτης. Καὶ τῷ ὄντι τὰ πράγματα πολλάκις συμβαίνουσιν οὕτω· ἀλλ' αἱ μαθηματικαὶ λύσεις σχεδὸν δὲν ἐφρχμόζονται τῇ κλινικῇ καὶ συνηθέστατα

λῶμεν τὸν κατ' οἶκον ἄρτον ἢ τὸν πιτυρίτην (εὐμοιροῦντα φωσφορικῶν ἀλάτων) (Graham.—Marie). Ὅρα ἐπίσης Barral.—Le blé et le pain, 2me édition, Paris, 1867.

ανάγκη νὰ τροποποιῶμεν ἐν τῇ πράξει τοὺς μᾶλλον δεδικοιολογημένους τύπους. Μόνη ἡ καθ' ἡμέραν καρτερικὴ καὶ ἀπροκατάληπτος παρατήρησις δύναται νὰ ὁδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς τὸν ὀριστικὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀρμοδίας διαίτης ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει· ἀλλ' ὅπως βοηθηθῶμεν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ δεῖνος ἢ τὰδε εἶδους τῆς τροφῆς, πλὴν τῆς συχνάκας ἐπαναλαμβανομένης ἐξετάσεως τοῦ οὔρου, τῆς μεθοδικῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἐκκρινόμενων ποσοτήτων, τοῦ ποσοῦ τοῦ λευκώματος καὶ τῆς οὔριας, ἔχομεν διάφορα μέσα ἐκτιμήσεως, κατάλληλα ὅπως πληροφορήσωσιν ἡμᾶς ἀκριβῶς, τ. ἔ. τὴν μεθοδικὴν ἔρευναν τῆς δηλητηριώδους δυνάμεως τοῦ οὔρου κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Bouchard, τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀρτηριακῆς πίεσεως διὰ τοῦ σφυγμοδυναμομέτρου τοῦ Potain, τὴν ἐπιμελῆ ἀκρόασιν τῆς καρδίας, ἥς ὁ ρυθμὸς τοῦ καλπασμοῦ κέκτηται τηλικαύτην διαγνωστικὴν καὶ προγνωστικὴν σημασίαν· πάντα ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπαρκοῦσιν ὅπως παράσχωσιν ἡμῖν τὸν βαθμὸν τοῦ διαχωρητοῦ τοῦ νεφροῦ καὶ τῆς ἀντοχῆς τῆς καρδίας, τοὺς δύο τούτους παράγοντας, ἐξ ὧν ἐξήρτηται ἡ τύχη τοῦ βριχθειοπαθοῦς. Ἐὰν λοιπὸν τὸ ποσὸν τοῦ οὔρου διατελῇ φυσιολογικόν, ἡ λευκωματουρία ἐλαχίστη, ἡ ἀρτηριακὴ πίεσις μετρία ἀπὸ 17 μέχρις 20, ἡ καρδία κανονικὴ μετὰ ρυθμοῦ καλπασμοῦ ὀλίγον ἐντόνου καὶ ἄνευ σπουδαίας ἐπιταχύνσεως· ἐὰν σὺν τούτοις αἱ δυνάμεις διατηρῶνται ἐπαρκεῖς, ἂν τὰ οἰδήματα ὦσιν ὀλίγον ἐπίσημα, ἡ δὲ ἀναιμία μετρία (τ. ἔ. ἐὰν ἡ αἰμοσφαίρωσις τυγχάνῃ ἐπαρκῆς), ἐὰν τέλος τὰ σημεῖα τῆς δηλητηριάσεως (κεφαλαλγίαι, διαταραχαὶ τῶν αἰσθητηρίων ἢ τῆς ἀναπνοῆς καὶ ἄλλα μικρὰ σημεῖα βριχθειαςμοῦ) ἐλλείπωσιν, δυνάμεθα ν' ἀρκεσθῶμεν τῇ μικτῇ ταύτῃ διατροφῇ καὶ νὰ παραγγείλωμεν δίαιταν μᾶλλον σύμφωνον πρὸς τὰς ὁρέξεις τῶν ἀρρώστων καὶ μᾶλλον πρόσφορον πρὸς τὴν συντήρησιν τῆς πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐνεργείας αὐτῶν.

Ἄλλ' ἅμα τῇ πρώτῃ ἀπειλῇ δηλητηριάσεως ἢ τῷ πρώτῳ σημείῳ ἐξασθενήσεως τῆς καρδίας, πᾶσα παραχώρησις εἶναι ἀπαράδεκτος, δεόν δὲ νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὴν γαλακτικὴν δίαιταν καὶ ταύτην ἀνάγκη νὰ ἐπιβάλλωμεν ἐν ὅλῃ τῇ αὐστηρότητι. Πάντες συμφωνοῦσιν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὡς πρὸς τοὺς ὄρους, οὓς ἡ δίαιτα αὕτη δεόν νὰ ἐκπληροῖ· ὅτι δηλ. 3 ἢ 4 λίτρα τὸ εἰκοσιτε-

τράωρον εἰσὶν ἀναγκαῖα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς θρέψεως, καθόσον κατὰ τοὺς γενικῶς παραδεδεγμένους ὑπολογισμοὺς τὸ ποσὸν τοῦτο τοῦ γάλακτος ἀντιπροσωπεύει πλείονα τῶν 200 γράμμων ξηροῦ λευκώματος καὶ τυρίνης, 172 γράμμα βουτύρου, 161 γράμμα σακχάρου, ἄλλατα δὲ καὶ ὕδωρ εἰς ἀναλογίας μάλιστα ἀνωτέρας ἐκείνων, ὧν δεῖται ἡ μερίς τῆς συντηρήσεως (τὸ σιτηρέσιον). Ἄλλ' ἡ ποσότης αὕτη δεόν νὰ μὴ χορηγῇται ἀδιακρίτως, τ. ἔ. κατὰ τὴν διάθεσιν τῆς δόσης ἢ τῶν ἰδιοτροπιῶν τοῦ ἄρρώστου. Ὁ Jaccoud κατέδειξεν, ὅτι ὁσάκις ὁ πάσχων δὲν πίνῃ γάλα κατὰ τὴν νύκτα, τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος, ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι παρατηρεῖται ἐν τῇ κατὰ φύσιν καταστάσει εἰς τὸν ἄρρωστον τὸν λημβάνοντα τὴν συνήθη τροφήν, εὔρηται ἐν μείζονι ἀναλογίᾳ εἰς τὸ οὔρον τῆς πρωΐας. Ἐξ οὗ ἡ ἀνάγκη τῆς κανονικῆς κατὰ μερίδας παροχῆς τοῦ γάλακτος κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός· τ. ἔ. μέγα κύπελλον γάλακτος 250 μέχρι 300 γράμμων, ἀνὰ δώρον λαμβανόμενον, ἰσοδυναμεῖ ἀκριβῶς πρὸς τὸ ἀπαιτούμενον σιτηρέσιον. Ἐὰν δ' ὁ ἄρρωστος δεικνύῃ ἀκατανίκητον ἀηδίαν, δυνάμεθα νὰ προβῶμεν μετὰ προφυλάξεως καὶ νὰ καταρτίσωμεν τὴν διαίταν βαθμιαίως διὰ τῆς κανονικῆς αὐξήσεως τοῦ ποσοῦ τοῦ παρεχομένου γάλακτος, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου ἐλαττοῦμεν ἀναλόγως τὰ συγχρόνως ἐπιτρεπόμενα βρώματα. Ἀλλὰ συνηθέστερον εἶναι προτιμώτερον νὰ διατάσωμεν τὴν γαλακτικὴν διαίταν ἀποτόμως καὶ ἀπολύτως· ἐὰν ἡ ἀποστροφή τοῦ ἄρρώστου ᾖ μεγίστη, ἐν ἣ ὁὐ κοιλία λίαν πυκνοῦ τεύρου προστιθέμενα εἰς ἕκαστον κύπελλον γάλακτος, ὡς παραγγέλλει ὁ καθηγητὴς Potain, κατισχύουσι πολλάκις τῆς ἀποστροφῆς ταύτης πρὸς τὴν γαλακτοτροφίαν· προσέτι δέ, ἐὰν ὁ στόμαχος δὲν ἀνέχεται τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς τροφῆς, 10 ἕως 20 ὑφεκατόγρχιμμ παγκρεατίνης (Potain) χορηγούμενα μεθ' ἑκάστην δόσιν γάλακτος, κατορθοῦσι λίαν εὐχερῶς νὰ πραγματοποιῶσι τὴν τελείαν ἀνεκτικότητα. Ἡ ἀνοχὴ αὕτη συνοδεύεται ἐν γένει ὑπὸ ἐπιμόνου δυσκοιλιότητος ἐν ᾧ κατ' ἀρχὰς ὁ ἄρρωστος παρουσίαζε τὸναντίον διάρροϊαν· ὀλίγον δ' ἀσβέστιον ὕδωρ ἢ βίσμουθον συνδυαζόμενα ἢ μὴ μετὰ δισανθρακικοῦ νατρίου ὑπερσχύουσιν εὐχερέστατα τῆς τελευταίας ταύτης δυσχερείας, ἐν ᾧ ἡ δυσκοιλιότης θέλει ὑποχωρήσει εἰς ὑπακτικὰς

τινας σκευασίας ρήου, μαγνησίας ἢ ἄλλων τινων ἀναλόγων φαρμάκων.

7.

Λευκωματουρίαι τῶν ἐπιθηλιακῶν ἐκφυλίσεων καὶ τοῦ διαδύτου.

Αἱ λεπτομέρειαι, εἰς ἃς πρὸ ὀλίγου εἰσήλθομεν, ἐφαρμόζονται κατὰ προτίμησιν εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς λευκωματουρίας τῆς συνδεομένης μετὰ τῆς ἐξελίξεως τῆς διαμέτου νεφρίτιδος· ἀλλὰ κατὰ μέγα μέρος εὐρίσκουσιν ἐπίσης ἐφαρμογὴν καὶ ἐπὶ τῶν περιπτώσεων τῆς λευκωματουρίας τῆς σχετιζομένης πρὸς τὰς ἀλλοιώσεις τοῦ νεφροῦ, τὰς ἐξ ἐπιθηλιακῶν ἀλλοιώσεων ἐξαρτωμένας. Κατὰ τὴν δευτέραν ὁμως ὑπόθεσιν ταύτην ἔχομεν καὶ τινας ἐπιφυλάξεις νὰ προβάλωμεν· καθόσον ἐνταῦθα τῷ ὄντι ἡ ἐνέργεια τῶν τοξινῶν τῶν ἐξ ἐδωδίων προκυπτουσῶν εἶναι κατὰ τι ὀλιγώτερον ἐπιφοβός, ἅτε τῶν κινδύνων τῆς οὐραιμίας ὄντων ὀλιγωτέρων καὶ τῆς τάσεως πρὸς ὑπερδιέγερσιν τῆς καρδίας τυγχανούσης ἥττον ἐπιστήμου· τοῦναντίον δ' ἐκεῖνο, ὅπερ δέον κυρίως ν' ἀποφεύγωμεν εἶναι ὁ ἐρεθισμός τοῦ πάσχοντος ὀργάνου. Ἡ δὲ κατάστασις τῶν δυνάμεων εἶναι ὡσαύτως μᾶλλον πλημμελής, ἢ ἀναιμία ἐντονωτέρα, ἢ συσταλτικότης τῆς καρδίας μᾶλλον περιωρισμένη. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους, ἡ δίαιτα τῆς τροφῆς ἀνάγκη νὰ πραγματοποιῇ τὰς νέας ταύτας ἀπαιτήσεις· αἱ ἐνδείξεις τῆς γαλακτικῆς διαίτης ἔσονται ἥττον ἀπόλυτοι, φαίνεται δὲ ὅτι δικαιούται τις ν' ἀπομακρυνθῇ κατὰ τι τῶν αὐστηρῶν κανόνων τῶν προηγουμένως ἀναγραφέντων, νὰ παραγγείλῃ τροφὴν μᾶλλον ἄζωτοῦχον καὶ κυρίως περιέχουσαν ἀφθονωτέρους ὑδατάνθρακας καὶ λίπη. Καίπερ αἰετοτε αὐστηροὶ τὰ μάλιστα ὡς πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ λιπαροῦ ζωμοῦ, τῶν ἰχθύων, τῶν μὴ νωπῶν κρεάτων, δυνάμεθα ν' αὐξήσωμεν κατὰ τι τὸ ποσὸν τοῦ παρεχομένου κρέατος, ἐπιμένομεν δ' ἐπίσης πλειότερον ἐπὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ἀμυλῶδων ἐδεσμάτων καὶ τῶν λιπαρῶν τροφῶν· τοῖς ἀρρώστοις τούτοις ὡσαύτως δυνάμεθα εὐκολώτερον νὰ ἐπιτρέψωμεν ὀλίγον βορδιγάλειον οἶνον ἢ ἰσπανικόν. Ἀναμφήριστον τυγχάνει τῷ ὄντι ὅτι γαλακτικὴ δίαιτα ὑπεράγαν αὐστηρὰ ἤθελε συνεπενέγκει σοβαρὰς χαλεπότητας εἰς βριχθειοπαθεῖς ἐξ ἐλείου δηλητηριάσεως ἢ ἐκ φυ-

ματιώδους εκφυλίσεως τοῦ νεφροῦ. Τοῦτο δὲ εἶναι κυρίως ἀληθές, προκειμένου περὶ τῆς λευκωματούριαις τοῦ διαβητικοῦ, τοσοῦτον καλῶς μελετηθείσης ἐν τινι ἀρτιφανεῖ ἔργῳ τοῦ ἡμετέρου φίλου ἱατροῦ Sallès καὶ ἥτις συχνάκις ἐξήρτηται ἐκ τῆς βριχθείας εκφυλίσεως τοῦ νεφροῦ. Ἀλλὰ τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἱστορίας τῶν λευκωματοურიῶν τυγχάνει ἐξόχως λεπτόν, δεῖται δὲ ἀναπτύξεώς τινος· διότι εὐχερῶς κατανοεῖ τις πᾶν ὅ,τι τὸ ζήτημα τοῦτο δύναται νὰ ἔχῃ τὸ περίπλοκον, δεδομένου ὅτι τὸ γάλα τὸ τοσοῦτον χρήσιμον κατὰ τὴν θεραπείαν τῶν νεφριτίδων, συχνάκις ἐπὶ τοῦ διαβήτου ὡς βρῶμα ἀντενδείκνυται. Ἐνταῦθα ὁμως ἀνάγκη νὰ καθορίσωμεν θεμελιώδεις τινὰς διακρίσεις· ἡ λευκωματούρια ἐπὶ διαβήτου δύναται πράγματι νὰ ὑποδοθῇ μορφὰς κατὰ τι διαφόρους, καθ' ὅσον ἐκδηλοῦται ὡς ἀπλῆ παρομαρτοῦσα ἢ ἐναλλάσσουσα λευκωματούρια παρὰ γλυκωματούριαν μετρίαν ἢ διαλείπουσαν, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται εἰς τινὰς μορφὰς μέσου διαβήτου ἀρθριτικῆς αἰτίας, ἢ ὑποδηλοῖ ἀλλοίωσιν τῶν νεφρῶν (ἀπλῆ τῶν ἐπιθηλίων ἐκφύλισις, ἐν τοῖς περιστατικοῖς τοῦ Straus καὶ τοῦ Armani, ἢ κοινὴ διάμεσος νεφρίτις, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται ἐνίοτε περὶ τὸ τέρμα τῆς τοῦ ἀρθριτικοῦ διαβήτου ἐξελίξεως). Ἐπὶ τῆς πρώτης περιπτώσεως ἡ πείρα ἀπέδειξεν ἡμῖν, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τροποποιήσωμεν ριζικῶς τὴν κοινὴν διαιτητικὴν τὴν ἐπὶ τοῦ διαβήτου παραγγελλομένην· ἐπιβάλλεται κυρίως ἡ ἀποφυγὴ τροφῶν δυναμένων νὰ διερεθίσωσι τὴν ὑπερβολικὴν λειτουργίαν τοῦ ἥπατος, ἥς τινος ἡ διέγερσις συνδέεται πρὸς τὴν μετάθασιν ποσοῦ τινος λευκώματος ἐν τῷ οὖρῳ (οἶνόπνευμα, ἀμυλώδη, σάκχαρα, λίπη κ.τ.λ.)· ἀλλὰ τὸ γάλα δὲν δύναται ἀναγκαίως ν' ἀποτελῇ μέρος τῆς ἀναγραφείσης διαίτης· διότι ἐπαυξάνον τὴν γλυκωματούριαν τὸ γάλα ἤθελε διεγείρει τὴν πρὸς ἐκφύλισιν διάθεσιν τῶν ἐπιθηλίων τῶν σωληναρίων· δεόν ἐπίσης νὰ μὴ ὑπερπληρῶται ὁ στόμαχος τοῦ πάσχοντος λίαν ἀφθόνων κρεάτων, καθ' ὅτι τὰ ἀποτρίμματα, ἅτινα ἐκ τούτων προκύπτουσι δύνανται ν' ἀσκήσωσι τὴν καταστρεπτικὴν αὐτῶν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν κυττάρων τῶν ἀπεκκριτικῶν ἐπιθηλίων. Θέλομεν δ' ἐξαρκεσθῇ εἰς τὰ ὧὰ κυρίως, τὰ λευκὰ κρέα, τὰ χλωρὰ λαχανικά, καταμεμερισμένα καὶ καλῶς ἐψημένα, εἰς τὰς κράμβας· τὰ λιπαρὰ κρέατα (νωπὸν χοίρειον κρέας, στέαρ χοιρομυοῦ, ὕειον στέαρ ἀπλοῦν) χρησιμοποιοῦ-

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΛΑΤΟΥ

θήσονται ἐν εὐρυτέρῳ κύκλῳ· ὁ ἐρυθρὸς οἶνος θέλει ἀπαγορευθῇ μεθ' ἡττονος αὐστηρότητος.

Πάντη διάφορος ἔσται ἡ ἀγωγή ἡμῶν πρὸ λευκωματουρίας ἐκ νεφρικῆς ἀλλοιώσεως· ἐπὶ ταιαύτης μορφῆς καὶ μεθ' ὅλην τὴν γλυκωματουρίαν, ἢ τοῦ γάλακτος χρῆσις δέον ν' ἀναγραφῇ ἐν τῇ διαίτῃ τοῦ διαβητικοῦ· κατ' ἀρχὰς μὲν μετρία, ἂν παραδεχθῶμεν ἀπλὴν ἐκφύλισιν τῶν ἐπιθηλίων, γενναιοτέρα δέ, ἐὰν εὐρεθῶμεν ἐνώπιον κλασικοῦ συνδρόμου διαμέσου νεφρίτιδος. Ἄλλ' ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει ἡ γλυκωματουρία ἀνάγκη νὰ τεθῇ ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ· διότι τὸ χεῖριστον πάντων εἶναι ἡ ἐξαφάνισις αὐτῆς, ὡς τοῦτο ἐν γένει παρατηρεῖται ὅταν ἡ ἀρτηριακὴ νεφρίτις ἐγκατασταθῇ ὀρίστικῶς. Ἄλλως τε τότε ὁ διαβητικὸς κατήντησε κοινὸς βριχθειοπαθὴς, ἐν ἐπαπειλοῦσι πρὸ παντός τὰ συμπτώματα νεφρικῆς ἀνεπαρκείας, ἔνεκα τῆς ὁποίας ἄλλως τε θνήσκει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· ἐπομένως ἀνάγκη νὰ θεραπευθῇ ὡς βριχθειοπαθὴς καὶ ἡ γαλακτικὴ διαίτα δέον νὰ παραγγέλληται αὐτῷ, ἐὰν ἡ χρεῖα τὸ καλέσῃ, ἀνεπιφυλάκτως.

8.

Περὶ διατροφῆς ἐπὶ λοιμωδῶν νεφριτίδων καὶ ὑπολειμματικῶν λευκωματουριῶν.

Λοιμώδεις νεφρίτιδες. — Ἐνταῦθα διαφορὰ γνώμων δὲν ὑπάρχει. Ἡ μόνη ἐφαρμοστέα μέθοδος ἄνευ ἐπιφυλάξεώς τινος, εἶναι ἡ γαλακτικὴ διαίτα· εἴτε πρόκειται περὶ ὀστρακιδώδους ἢ τυφικῆς νεφρίτιδος, εἴτε περὶ ἐπιλοχείου ἢ ἐρυσιπελατώδους, εἴτε περὶ νεφρικῆς συμφορήσεως ἔνεκα γρίππης ἢ ὀξέος ρευματισμοῦ τῶν ἄρθρων, αἱ διαιτητικαὶ παραγγέλαι δὲν παρὰλλάττουσι· γάλα καὶ μόνον γάλα. Τὸ γάλα θέλει χορηγηθῇ, ὅπως προηγουμένως ἐπὶ τῶν περιπτώσεων ἀπειλητικῆς οὐραιμίας, εἰς δόσιν 3 μέχρι 4 λίτρων κατὰ τὰς 24 ὥρας κανονικῶς κατὰ δόσεις χορηγουμένων ἐντὸς τῆς ἡμέρας καὶ τῶν ὡρῶν τῆς νυκτός· χορηγεῖται δὲ τὸ γάλα ὡμὸν κατὰ προτίμησιν καὶ παρέχεται τῷ ἀρρώστῳ ὡς οἶόν τε ὀλιγώτερον χρόνον μετὰ τὴν ἀμελξιν. Ἄλλ' ἐπὶ τῶν εἰδικῶν τούτων περιπτώσεων τὸ γάλα τῆς ὄνου παρέχει ἐνίοτε σπουδαίας ὑπηρεσίας. Εὐθὺς δ' ἐν ἀρχῇ τῶν ὀξείων τούτων προσβολῶν τῆς νεφρίτιδος, ἢ ἔντασις τῶν γα-

στρικῶν φαινομένων καὶ οἱ ἐπανελημμένοι ἑμετοι, οἱ τούτοις συμπαρομαρτοῦντες, καθιστῶσι πολλάκις τὴν ἀνοχὴν τοῦ γάλακτος δυσχερεστάτην. Τὸ γάλα τῆς ὄνου ἐν παρομοίᾳ περιστάσει εἶναι ἐν γένει πολλῷ μᾶλλον ἀνεκτὸν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ εὗρομεν πλειστάκις ἐν τῷ γάλακτι τῆς ὄνου τὸ ἐκλεκτὸν ἱάμα τῆς μὴ ἀνοχῆς ταύτης τοῦ στομάχου.

Τὸ μόνον δυσχερές πως ζήτημα, ὅπερ τότε προβάλλεται εἶναι πότε ἡ γαλακτικὴ διαίτα δέον νὰ διακόπτηται καὶ ὑπὸ τινος ὅρους ἐπιτρέπεται ἡ εἰς τὴν μικτὴν διαίταν ἐπάνοδος, χωρὶς νὰ παρεμποδισθῇ ἡ ἱασίς τοῦ ἄρρώστου.

Ὅποτεν δ' ἡ λευκωματουρία ἐξέλιπεν ὁλοσχερῶς καὶ οὐδὲν σημεῖον δηλητηριάσεως ὑπάρχει πλέον, ὁ δὲ λιπαρὸς ζυμὸς ἡ τεμάχιον ἰχθύος δοκιμαστικῶς παρεχόμενα δὲν συντελῶσιν εἰς τὴν ἐκ νέου ἐμφάνισιν αὐτῆς, δικαιουῖται τις νὰ ἐπαναλάβῃ βαθμιαίως καὶ ἐμφρόνως μικτὴν τροφὴν συγκειμένην κατ' ἀρχὰς ἐκ τινων ὧν, ὀλίγου χοιρομηρίου ἢ ἀλεκτοριδῆος βραστοῦ ἢ καὶ τινων ἀμυλωδῶν ἔντων (γεωμήλων ἢ φακῆς) μετὰ γάλακτος ἐσκευασμένων. Ἄλλ' ἐὰν τὰ δοκιμαστικῶς παρεχόμενα βρώματα ἐπανάγωσι καὶ ἔχνη λευκώματος, ἀνάγκη νὰ ὦμεν συνετώτεροι καὶ νὰ ἐπανέλθωμεν λίαν βραδέως εἰς τὴν στερεὰν τροφὴν. Οὐκ ὀλίγοι ἄρρωστοι, οἵτινες ἀπῆλθον τῆς κλινικῆς ἡμῶν, θεωρήσαντες ἑαυτοὺς ἰαθέντας, διότι εἶχον ἀνακτῆσαι τὰς δυνάμεις αὐτῶν, δὲν παρετηρεῖτο δὲ λεύκωμα ἀπὸ τινων ἐβομάδων (πλὴν τοῦ κατὰ τὰς ὥρας τῆς πέψεως μετὰ τὴν λήψιν κυπέλλου ζυμοῦ ἢ τὴν βρῶσιν ἰχθύος), ἐπανῆλθον μετὰ τινος μῆνας ἐν πλήρει οὐρχειμίᾳ, διότι, θεωρήσαντες λίαν ἐνωρὶς τὴν ὑγίειαν αὐτῶν ὅλως ἀποκατασταῶσαν, παρεῖδον τοὺς ἐπιβληθέντας αὐτοῖς γενικοὺς διαιτητικοὺς κανόνας.

Ὑπολειμματικαὶ γεφροτίτιδες. — Ἡ ἀγωγὴ ἡμῶν πρὸ τῶν ὑπολειμματικῶν νεφριτίδων τῶν ἀορίστως διατηρουμένων μετὰ ὥρισμένου ποσοῦ λευκώματος (λευκωματουρία ἐλαχίστη, κατὰ Lecorché καὶ Talamon) καὶ περιλαμβανουσῶν τὰς πλείους τῶν περιπτώσεων τῆς καλουμένης μοριακῆς λευκωματουρίας (Cuffer), ὅρος ἀκατάλληλος καθ' ἡμᾶς καὶ ὅστις ἔδει μᾶλλον νὰ ἐπιφυλαχθῇ ταῖς λευκωματουρίαις ταῖς συμπτωματικαῖς ἀλλοιώσεως σαφῶς ἐντετοπισμένης (μετ' ἐμφραξιν π.χ.), ἡ ἀγωγὴ ἡμῶν, λέγομεν.

BIBLIOTHECA
M. QALIAK

ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις εἶναι εἰς ἄκρον λεπτή μὴ ὑπαγομένη εἰς σταθερὸν κανόνα.

Ἄτομά τινα, ὄντως, ἐμφανίζουσι δόσιν σχεδὸν ἀμετάβλητον λευκώματος, ἐφ' ἧς δὲν ἐπιδόρῃ οὔτε ἡ διαίτα, οὔτε ἡ ἀσκησις, οὔτε ἡ βεβιασμένη πως ἐργασία. Μόναί αἱ παρεμπιπτουσαι ὀξεῖαι καταστάσεις ἐπαυξάνουσι τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος· ἀλλὰ συχνάκις καὶ χωρὶς νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ γαλακτικὴ διαίτα, τῆς ἀναρρώσεως ἐπιτελεσθείσης, τὸν πᾶν ἐπανερχεται εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν, τὸ δὲ λεύκωμα ὑποβιβάζεται εἰς τὴν ἐλαχίστην αὐτοῦ ἀναλογίαν, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν κατὰ φύσιν κατάστασιν. Τοῖς ἀρρώστοις τούτοις δὲν δύναται τις βεβαίως νὰ ἐπιβάλῃ διαίταν αὐστηράν· ὀφείλουσι μόνον οὗτοι νὰ τηρῶσι τὸν ἱατρὸν ἐνήμερον τῆς καταστάσεως αὐτῶν, ἵνα οὗτος ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἂν ἐπέλθῃ νέα παρόξυνσις, δυνηθῇ ν' ἀποκρούσῃ τὰς ἀείποτε ἐνδεχομένας ἐπιπλοκάς.

Ἀλλὰ μετὰ τῶν ἀρρώστων τούτων ὑπάρχουσιν ἄλλοι, οἵτινες, καίτοι λαμβάνουσι πάσας τὰς προφυλάξεις, δὲν δύνανται οὔτε τὴν ἐλαφροτέραν ψύξιν νὰ ὑποστῶσιν, οὔτε εἰς τὴν ἐλαχίστην διαιτητικὴν παρεκτροπὴν νὰ περιπέσωσι, χωρὶς παρευθὺς νὰ ἐμφανισθῇ μεγάλη ποσότης λευκώματος ἐν τῇ οὖρῃ. Ἐχομεν ἤδη ὑπὸ θεραπείαν εἰκοσαετῇ νεανίαν, οὔτινος ἡ ὑπολειμματικὴ λευκωματουρία χρονολογεῖται ἀπὸ ὀστρακίᾶς, ἣν ἔπαθεν εἰς ἡλικίαν τριῶν ἐτῶν. Παρ' αὐτῷ κατ' ἐξάίρεσιν τὸ οὔρον ἐμφανίζεται μετ' ἀπολύτως φυσιολογικῶν χαρακτήρων, πάντοτε δέ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας τοῦλάχιστον, ἀνευρίσκονται ἐν τῇ ἐκκρίσει τοῦ οὔρου 0,20—0,30 ὑφεκατόγραμμα λευκώματος. Ἄν λάβῃ, καὶ μετὰ πάροδον 17 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς νεφρίτιδος, κύπελλον ζωμοῦ ἢ τεμάχιον βοείου κρέατος, ἡ λευκωματουρία, ὅποταν αὕτη δὲν ὑπῆρχε τὴν πρώτην, καθίσταται ἔμμονος, ἡ, ὅταν ᾖναι ἔμμονος, αὐξάνει ἀξιοσημειώτως. Τὰ ἄτομα ταῦτα εἶναι ἄρρωστοι καὶ δεόν ὡς τοιοῦτοι νὰ θεραπεύωνται· πρέπει ἐπιμελῶς νὰ ἐπιβλέπωνται· ἂν δὲ ἡ γαλακτικὴ διαίτα δὲν δύνηται νὰ ἐπιβληθῇ αὐτοῖς, καθόσον δὲν ἐμφανίζουσι μὲν σημεῖα δηλητηριάσεως, ἀπολαύουσι δὲ φαινομενικῆς ὑγείας, πρέπει τοῦλάχιστον νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς μικτὴν γαλακτικὴν διαίταν, νὰ μὴ ποιῶνται χρῆσιν τοῦ οἴνου ἐν τῇ διατροφῇ αὐτῶν, οὔτε κρεῶν μελάων ἢ ἐώλων, θαλασσίων ἰχθύων, διεγερτικῶν καὶ λίαν ἀζωτού-

χων έδεσμάτων (μυκήτων, υδων, τυρών δριμέων κ.τ.τ.), να μη πίνωσι δε κατά τὰ γεύματα αὐτῶν εἰμὴ γάλα, ἐλαφρόν τέιον ἢ ὀλίγον ζῦθον λίαν ὕδατι ἡραιωμένον· πρέπει πρὸς τούτοις, ἐπερχομένης νέας παρεξύνσεως ἀπὸ τοῦ νεφροῦ, νὰ ὑποβάλλωνται εἰς λίτην δίκαιαν καὶ γαλακτοτροφίαν. Οἱ νεφροὶ αὐτῶν ὄντως διατελοῦσιν ἐν καταστάσει ἐμμόνου τάσεως, ἀρκεῖ δὲ ἡ ἐλαχίστη παρεκτροπὴ ἵνα προκαλέσῃ βαθυτέρας ἀλλοιώσεις, ὧν ἔπονται ταχέως φαινόμενα δηλητηριάσεως, ἅτινα δυνατόν ν' ἀποθῶσι δεινά.

ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑΙ

9.

Λευκωματουρίαι ἄτακτοι, διαλείπουσαι ἢ ἄκυκλοι.

Αὖν Γινώσκομεν νῦν ὅτι παρὰ τὰς λευκωματουρίας ταύτας τὰς προδιδούσας τὴν ὑπαρξίν νεφρικῆς ἀλλοιώσεως, ὑπάρχουσι περιπτώσεις ἔλασσον κακῆς προγνώσεως, καθόσον δὲν προκύπτουσιν ἐκ πραγματικῆς ὀργανικῆς ἀλλοιώσεως τοῦ οὖροποιητικοῦ συστήματος, ἀλλ' ἐξ ἀπλῆς διαταραχῆς λειτουργικῆς καὶ παροδικῆς τοῦ ἡθμοῦ, ἢ ἐξ ἀρχεγόνου δια-αράξεως τῶν μεγάλων ὀργανικῶν λειτουργιῶν. Πλὴν δὲ τῶν καλουμένων φυσιολογικῶν λευκωματουριῶν, τῶν γνωστῶν ἀπὸ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Senator καὶ τῶν παρατηρήσεων τοῦ Leube καὶ τοῦ Gelle, τὴν πρωτοχὴν ἡμῶν εἴλκυσε πρὸ πολλοῦ κατηγορία τις λευκωματουριῶν συμβιβαζομένων μετὰ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ νεφροῦ καὶ πηγαζουσῶν ἐξ ἀπλῶν μηχανικῶν διαταραχῶν τροποποιουσῶν τὴν κυκλοφορίαν καὶ τὴν ἀγγειακὴν τάσιν ἐν τῷ ἀδένι: τοιαῦται εἶναι αἱ καρδιακῆς προελεύσεως λευκωματουρίαι ἢ αἱ προκύπτουσαι ἐκ μηχανικοῦ κωλύματος παρεμβαλλομένου τῇ ἐλευθέρᾳ κυκλοφορίᾳ τοῦ οὔρου (λευκωματουρίαι κυστικῆς προελεύσεως ἢ ἐκ συμπίεσεως: ὄγκοι, κήσεις κ.τ.τ.).

Βὺν Ὁ Claude Bernard διὰ τοῦ περιωνύμου αὐτοῦ πειράματος τῆς νύξεως τοῦ ἐδάφους τῆς τετάρτης κοιλίας προκαλῶν τὴν ἐμφάνισιν τοῦ λευκώματος ἐν τῷ οὔρῳ, ἀπέδειξε δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ γεγονότος τὸ πραγματικὸν τῆς νευρικῆς λευκωματουρίας· αἱ παρατηρήσεις τοῦ B. Teissier καθώρισαν αὐτὴν κλινικῶς, τὰ δὲ πει-

ράματα τοῦ Valpian, τοῦ Bert καὶ τοῦ Ranvier, ὡς καὶ αἱ νεώτεραι παρατηρήσεις τοῦ Arloing καὶ τοῦ Michel ἐκύρωσαν τὸ πραγματικὸν τῆς ὑπάρξεως τῆς τοιαύτης λευκωματουρίας διὰ τῆς ἐπεξηγήσεως τοῦ μηχανισμοῦ αὐτῆς.

Γον Ὁ Ch. Bouchard ἐγνώρισεν ἡμῖν εἶτα τὰς εἰς λειτουργικὰς διαταραχὰς τοῦ στομάχου ἀποδοτέας λευκωματουρίας, εἴτε αὗται προκύπτουσιν ἐξ ὑπερφορτώσεως τροφῶν, τοῦθ' ὅπερ παρατηρεῖται παρὰ τοῖς ὑπερλιπώδεσι πολυφάγοις, ὧν ἡ ἐπιβραδύνουσα θρέψις ἀνθίσταται εἰς τὴν τελείαν καῦσιν τῶν ἐν τῷ στομάχῳ εἰσθιβαζομένων πρωτεϊκῶν ὑλῶν, εἴτε πηγάζουσιν ἐξ ὑπερβαλλούσης παραγωγῆς τοξινῶν ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ στομάχου καὶ ἐκ τῆς ἐρεθισμὸν προκαλούσης διεκκρίσεως τῶν τοξινῶν τούτων κατὰ τὰ Μαλπιγιακὰ ἀθροίσματα.

Δον Γινώσκομεν ἔτι τὰς μετὰ τινων ἀναιμιῶν συνδεομένης λευκωματουρίας, ὧν τὴν πιθανὴν αἰτίαν ἀποδίδομεν εἰς δραστηρίαν καταστροφὴν τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων, ὧν ἡ πρωτεϊκὴ οὐσία, ἀριεμένη οὕτως ἐλευθέρα, μεταβαίνει ἐν τῷ οὐρῳ. Ἀγεναί τις ἄλλως ν' ἀποδώσῃ εἰς ἀνάλογον αἰτίαν τὴν τόσῃ συχνὴν λευκωματουρίαν τῆς ἀρχῆς τῶν πυρέξεων, καίτοι καθ' ἡμᾶς αὕτη δέον ὀρθώτερον ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἐπενέργειαν τῶν μικροβιακῶν τοξινῶν ἐπὶ τοῦ νεφρικοῦ παρεγχύματος, καθόσον ἡ λευκωματουρία κατ' ἐξαίρεσιν ὑπάρχει ἐν τῷ ὀξείῳ ἀρθρικῷ ρευματισμῷ, καθ' ὃν ἡ ταχεῖα καταστροφὴ τῶν αἰμοσφαιρίων ἀποτελεῖ τοῦναντίον τὸν κανόνα.

Εον Περιεγράψαμεν πρό τινων ἐτῶν, μετὰ τοῦ φίλου ἱατροῦ Merley, τὴν κυκλικὴν μεθ' ἡμερινοῦ τύπου λευκωματουρίαν τῶν εἰς τὴν ποδάγραν προδιατεθειμένων νεαρῶν ἀτόμων, ἥχθημεν δὲ ν' ἀποδῶμεν τὴν διήθησιν τοῦ λευκώματος εἰς λειτουργικὴν ὑπερέργειαν τοῦ ἥπατος, συνδεομένην, παρὰ τοῖς ἐκ ποδαγρικῶν καταγομένοις, μεθ' ὑπερβαλλούσης εὐπαθείας τοῦ νεφρικοῦ ἀδένος μεταβιβαζομένης διὰ τῆς κληρονομικότητος.

ΣΤ' Μεταγενεστέρως τέλος ἐπεστήσαμεν τὴν προσοχὴν ἐπὶ ἐτέρου τύπου διαλειπούσης λευκωματουρίας, τύπου μᾶλλον πρωϊνοῦ καὶ ἥτις ἡδύνατο νὰ ἐκδηλωθῇ καὶ πολὺ πρό τῶν πνευμονικῶν ἐντοπίσεων τῆς φυματιώσεως τοῦ πνεύμονος, νὰ ἐκλείψῃ δὲ ἐν καιρῷ

τῶν ἐντοπίσεων τῶν βακιλλίων· τὴν τοιαύτην λευκωματουρίαν ἀπεκαλέσαμεν προφυματικὴν.

Ἴδού ἤδη διάφοροι λευκωματουρίαι καί, βεβαίως, κλινικαὶ μορφαὶ ἀνόμοιαι· ταύτας ὅμως συνδέει κοινὸς δεσμός, δι' οὗ αὗται διαφέρουσι τῶν προηγουμένως ἀπασχολησασῶν ἡμᾶς, εἶναι δὲ ὁ δεσμὸς οὗτος ἡ ἀνατομικὴ ἀκεραιότης τοῦ νεφροῦ ἢ ἐλαφρὰ ἀλλοιώσεις ἢ παθολογικὴ λειτουργικὴ δεκτικότης συμβιβαζόμεναι μετὰ τῆς κατὰ φύσιν ὑπάρξεως καὶ βαίνουσαι αὐτομάτως πρὸς τὴν ἴασιν. Ὅπως δὴποτε, παρὰ τὴν τοπικὴν ταύτην νοσηρὰν προδιάθεσιν, ἢ διήθησις γίγνεται ἀείποτε τελεία ἢ ἐπαρκής, τὸ οὖρον διατηρεῖ τὴν φυσιολογικὴν αὐτοῦ τοξικότητα, ἢ δὲ καρδία δὲν ὑφίσταται τὸν τόσῳ χαρακτηριστικὸν ἐν τῇ βριχθείᾳ νόσῳ ἀντίκτυπον. Δι' ὃ κατὰ τῶν λευκωματοურიῶν τούτων δὲν ἐνδείκνυνται αἱ αὐταὶ γενικαὶ ἀγωγαί, οὐδὲ δίαίτα αὐστηρά· τῶν ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ νεφροῦ κινδύνων μὴ ὑφισταμένων, τῆς δὲ συσσωρεύσεως τῶν τοξινῶν ἐν τῇ γενικῇ κυκλοφορίᾳ μὴ ἐπικειμένης, τὰ δυσάρεστα τῆς ἀρτηριακῆς ὑπερτάσεως ἀποβαλίνουσιν οὕτως ἔλασσον ἅμεσα.

Διὰ τινος ἔξεως καὶ μεθοδικῆς παρατηρήσεως αἱ λειτουργικαὶ αὗται λευκωματουρίαι εὐκόλως διακρίνονται καὶ ἀναγνωρίζονται: τὸ οὖρον εἶναι σπανιώτερον, βαθυχρόστερον, ἐν γένει δὲ βρίθει ἀλάτων, τοῦθ' ὅπερ ἴσως ἐξηγεῖ τὴν μικρὰν τάσιν εἰς συσταλτικότητα τῶν λευκωμάτων τούτων καὶ τὴν βραδύτητα, μεθ' ἧς ταῦτα κατακρημνίζονται διὰ τῶν ἀντιδραστηρίων. Ἡ λευκωματουρία ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι συχνάκις διαλείπουσα, δὲν ἐξικνεῖται δὲ εἰς μεγάλας ἀναλογίας· τὰ οὖρικά ἰζήματα δὲν περιέχουσι κυλίνδρους, ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ ἀλλοιώσεων τῶν στομίων, ὅποτε τὰ ἰζήματα περιέχουσι συχνάκις πολλοὺς ὑαλίνους κυλίνδρους. Συνήθως δ' αὗται συνυπάρχουσι μετὰ σχετικῆς ἀκεραιότητος τοῦ κεντρικοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος, ἢ δὲ ἀγγειακῇ πίεσιν παραλλήλως ὑπ' ὅψιν τιθεμένη, εἶναι ἐν γένει ὑποφυσιολογικὴ, τοῦθ' ὅπερ εἶναι σπουδαῖον διὰ τὴν διάγνωσιν.

Ὅντως δὲ ἡ διάγνωσις αὕτη ἔχει μεγάλην σημασίαν· διότι δι' αὐτῆς ὁ ἰατρός θὰ καθορίσῃ τὴν προσήκουσαν διαίταν, ἥτις, ὡς εὐνόητον, ἐξήρτηται ἐκ τῆς περὶ παθογενείας ἰδέας, ἣν θὰ σχηματίσῃ περὶ ἐκάστης τῶν εἰδικῶν τούτων κλινικῶν μορφῶν.

Α.—ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΑΙ

Αἱ καλούμεναι φυσιολογικαὶ λευκωματοურίαι, αἱ ἐκδηλούμεναι μετὰ παρατεταμένον ἀγῶνα, ὡς παρὰ τοῖς ἀχθοφόροις τοῖς ὑπὸ τοῦ Semmola ἢ τοῦ Leube ἐξετασθεῖσιν, ἢ αἱ παραγόμεναι μετὰ βιαίας ἀσκήσεις (ἵππασία ἢ ξιφασκία, Potain καὶ Finot) δὲν χρήζουσιν ἰδιαζούσης τινος διαίτης. Αἰρομένου τοῦ προκαλοῦντος αἰτίου, ἐκλίνει τὸ λεύκωμα· παράλογον δὲ θὰ ἦτο νὰ ἐπιβληθῇ τοῖς ἀτόμοις τούτοις δίαιτα ἐξασθενωτική. Θ' ἀρκεσθῶμεν λοιπὸν εἰς τινα ἀπλᾶ παραγγέλματα· θὰ συστήσωμεν μετρίαν χρῆσιν τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ σπάνιν διαιτητικῶν παρεκτροπῶν, καθόσον ὑποπτεύομεν πάντοτε, καὶ ἐν τῇ κατηγορίᾳ ἔτι ταύτῃ τῶν περιπτώσεων, κληρονομικὴν προδιάθεσιν καὶ μείζονα διαχωρητότητα τῶν πρὸς διαπίδυσιν ὑμένων.

Β.—ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΑΙ

Ἡ μηχανικὴ λευκωματοურία ἔχει ὡς κοινὸν τύπον τὴν καρδιακὴν λευκωματοურიάν· ἀλλ' ἐνταῦθα δεόν νὰ διακρίνωμεν προκλητικὰς τινὰς περιστάσεις. Παρὰ τοῖς νεαροῖς κορασίοις τοῖς πάσχουσιν ὑπὸ στενώσεως τοῦ στομίου τῆς μητροειδοῦς βαλβίδος ἡ λευκωματοურία δὲν εἶναι σπανία τὴν πρῶταν κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐξέγερσιν· δεόν ἄρα γε ν' ἀποδῶμεν αὐτὴν εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς κυκλοφορίας τὴν ἐκ τῆς ὀριζοντίας κατακλίσεως παραγομένην καὶ εἰς τὸν φυσιολογικὸν καρδιακὸν διευρυσμόν, ὃν προκαλεῖ συχνάκις ὁ ὕπνος (Potain), ἢ πρόκειται περὶ μορφῆς προφυματικής λευκωματουρίας, ἧς καθωρίσαμεν τὸν πρῶτον κύκλον; Τὸ ζήτημα δεῖται νέων ἐρευνῶν δεδομένων ὅμως οὐσῶν τῶν νῦν καθωρισμένων σχέσεων μεταξὺ τῆς στενώσεως τοῦ στομίου τῆς μητροειδοῦς καὶ τῆς φυματώσεως (Potain, Pierre Teissier), δυνατόν ἢ οὕτω παραγομένη λευκωματοურία νὰ ᾖ προελεύσεως τοξικῆς. Θεωρουμένη ὡς ἀπλὴ μηχανικὴ διαταραχὴ οὐδεμιᾶς χρήζει εἰδικῆς διαίτης· ἀλλ' ἂν ὑποπτεύῃ τις ὅτι εἶναι φύσεως φυματώδους, ἄλλως θὰ ἐνεργήσῃ· τότε ἡ θεραπευτικὴ ἀμέσως θὰ ἐπέμβῃ, δεόν δέ, κυρίως ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς διαίτης ἐν τῇ διατροφῇ, νὰ ληφῶσιν ὑπ' ὄψιν κανόνες τινες εἰδικοί, περὶ ὧν κατωτέρω θέλομεν διαλάβει.

Πρὸς τούτοις ἡ λευκωματουρία ἐν ταῖς καρδιοπαθείαις δυνατόν νὰ ἐμφανισθῇ ὑπὸ δύο διαφόρους τύπους· ἢ πρόκειται περὶ μετρίας λευκωματουρίας ἐν ἀντιστρόφῳ ἀναλογίᾳ πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ ἀποβαλλομένου οὔρου καὶ συνυπαρχούσης μετ' οὔρου βαθύχρου καὶ ἄφθονα ἐνέχοντος ἄλατα, λευκωματουρίας στάσεως καὶ ὀφειλομένης εἰς τὴν ἐπιβράδυνσιν τῆς κυκλοφορίας μετὰ καταπτώσεως τῆς ἀρτηριακῆς τάσεως καὶ ἐπαυξήσεως τῆς φλεβικῆς πιέσεως, ἢ πρόκειται περὶ ἀθρόας λευκωματουρίας βαινούσης κατ' ἀτάκτους παροξύνσεις, μηδαμινῆς ἐνίοτε τὴν προτεραίαν καὶ εἰς πλείονα γράμμα ἐξικνουμένης τὴν ἐπιούσαν, λευκωματουρίας τῶν ἐμφράξεων καὶ ἥς ἢ ἔκτασις ποικίλλει μετὰ τῶν διαστάσεων καὶ τοῦ πολλαπλοῦ τῶν ἰσχαίμων περιοχῶν.

Ἐνταῦθα τὸ γάλα καταλαμβάνει ἐν τῇ διατροφῇ ὑπέροχον θέσιν, καθόσον δέον πρὸ παντός ν' ἀποκατασταθῇ ἡ διούρησις καὶ νὰ διεγερθῶσιν ὡς οἶον τε ὀλιγώτερον τὰ ἐκκριτικὰ ὄργανα. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονῶμεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ συντηρήσωμεν τὴν θρέψιν τῶν ἀρρώστων ὑπὸ ὡς οἶον τε κρείσσονας συνθήκας ἀντιστάσεως, ἵν' ἀποτρέψωμεν τοὺς κινδύνους τῆς καρδιακῆς καχεξίας· δικαιούμεθα ἐπομένως νὰ συνδυάσωμεν τὴν χρῆσιν τοῦ γάλακτος μετὰ σιτίων μᾶλλον ἐπανορθωτικῶν· λευκῶν κρεῶν, ἔτνων ἀμυλωδῶν λαχάνων, ῥῶν, χοιρομηρίου καὶ, ἂν οἱ κίνδυνοι τῆς ἀσυστολῆς φαίνωνται ἀποκρουσθέντες, κρεῶν θρεπτικωτέρων καὶ ὀλίγου οἴνου Βορδιγαλείου. Ὅπως δὴποτε δέον ὡς τὰ πολλὰ ν' ἀρκεσθῶμεν εἰς ἓν καλὸν γεῦμα τὴν μεσημβρίαν, τοῦ ἐσπερινοῦ συνισταμένου τότε σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ γαλακτερῶν, ἵνα μὴ ὑπερφορτῶται ὁ στόμαχος τὴν νύκτα, ἀποκρουσθῶσι δ' οὕτως αἱ τόσῃ συχναὶ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἀνακλαστικά διαταραχαί, δι' ὧν δύναται νὰ ἐπιταθῇ ἡ νυκτερινὴ δύσπνοια, εἴν ἦν οἱ καρδιακοὶ ἀτυχῶς εἶναι λίαν ἐκτεθειμένοι.

Μεταξὺ τῶν μηχανικῶν λευκωματουριῶν ἢ τῶν ἐκ τροποποιήσεως τῆς ἀγγειακῆς πιέσεως δέον ἔτι νὰ μνημονεύσωμεν τῶν συμφορητικῶν τῶν τόσῃ συχνάκις παρατηρουμένων κατὰ τὸν ὀξὺν ἀρθρικὸν ρευματισμὸν ἢ ἔστιν ὅτε ἐναλλασσοῦσιν μετὰ τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ χρονίου ρευματισμοῦ. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει τῆς σχεδὸν ἀποκλειστικῆς γαλακτικῆς διαίτης ταχέως ἔπονται ἀγαθὰ ἀποτελέσματα· ἐπειδὴ δὲ ἡ γαλακτικὴ δίαιτα ἐπενεργεῖ λίαν ἐπω-

φελῶς καὶ κατὰ τῶν ἀρθρικῶν ἐκδηλώσεων, δεόν αὐτῇ σχεδὸν ἀποκλειστικῶς νὰ ἐμμείνωμεν ἐπὶ χρόνον ὡς οἶόν τε μακρότερον. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ περιστάσει ἡ ἀποκλειστικὴ γαλακτοτροφία ἀποβαίνει πολλῷ ἔλασσον ἀναγκαία· τὸ γάλα ἀνεμφιλέκτως ἐνδείκνυται ἐν χρήσει μετρίᾳ· δύναται τις ὅμως ἄνευ τινος δυσαρέστου συνεπείας ν' ἀνυχράψῃ τὴν μικτὴν τροφήν· καθ' ὅτι ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ μορφῇ ἡ ἐνδεχομένη ἐπέλευσις τοξικῶν φαινομένων εἶναι πολλῷ ἔλασσον ἐπίφοβος.

Τοῦναντίον, δὲν ἔχει οὕτω προκειμένου περὶ λευκωματοურიῶν ἐκ συμπίεσεως, οἷαι εἶσιν αἱ ἐξαρτώμεναι ἐξ ἐπισχέσεως τῆς οὐρητηρικῆς κυκλοφορίας ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν συμπίεσεως ἀσκουμένης ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐγκύου οὔσης ἢ κατειλημμένης ὑπὸ ἰνωδῶν ὄγκων. Ἐνταῦθα αἱ ἀθροίσεις τῶν τοξικῶν οὐσιῶν ἐπικεῖνται ὄντως, ἢ δ' εὐρυτέρα χρήσις τοῦ γάλακτος πλειότερον ἐνδείκνυται. Ἄν δὲ τις ἀποφασίσῃ νὰ ποιησῇται χρήσιν τῆς μικτῆς τροφῆς, δεόν ν' ἀποφεύγῃ τὰ τοξικά βρώματα, ἅτινα ἀνωτέρω ἀπηριθμήσαμεν, καὶ μετὰ πολλῆς περισκέψεως νὰ ποιῇται τὰς παραχωρήσεις, ἃς ἐπιζητοῦσιν οἱ ἄρρωστοι.

Γ.—ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΑΙ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΩΣ ΤΩΝ ΠΥΡΕΞΕΩΝ

Ἐνταῦθα ἡ ἐπέμβασις ἡμῶν οὐδεμίαν ἐμφανίζει δυσχέρειαν· ἐπειδὴ δὲ τὸ γάλα ἀποτελεῖ τὴν κατ' ἐκλογὴν τροφήν ἐν τοῖς πυρετοῖς, δεόν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, νὰ παραγγείλωμεν σχεδὸν ἀποκλειστικὴν γαλακτικὴν διαίταν· διότι ὁ ζωμός, ὅντινα τόσῳ εὐκόλως παρέχουσι τοῖς ὑπὸ πυρετικῶν νόσων πάσχουσι, φαίνεται ἡμῖν προδιαθέτων εἰς τὰς κυρίως νεφρικὰς ἐπιπλοκάς, γνωστὴ δὲ τυγχάνει ἡ μεγίστη ἐπίδρασις, ἣν ἀσκούσιν αἱ λειμώδεις νεφρίτιδες ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς βριχθείας νόσου. Ἐπειδὴ δ' ἀφ' ἐτέρου ἡ γαλακτικὴ διαίτα ἐνταῦθα δὲν θέλει παραταθῇ ἐπὶ χρόνον μακρόν, ἐπωφελὲς ἀποβαίνει νὰ ἐφαρμοσθῇ αὕτη ὡς οἶόν τε αὐστηρά.

Δ.—ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΑΙ ΝΕΥΡΙΚΑΙ

Αἱ τῆς κατηγορίας ταύτης περιπτώσεις ἄλλης ἐπεμβάσεως δεόνται. Ἐνταῦθα οὐδὲν φοβούμεθα ἐκ τῆς δηλητηριάσεως· ὁ νεφρὸς εἶναι διαχωρητὸς, ἡ δὲ διήθησις τοῦ λευκώματος ἐξήρηται πιθανώτατα ἐκ τῆς καταπτώσεως τῆς ἀρτηριακῆς πίεσεως, ἥτις ἐπιβραδύνει τὴν τα-

χύτητα τῆς ροῆς ἐν τῇ Μαλπιγιακῇ περιοχῇ. Βεβαίως τὸ γάλα δὲν δύναται νὰ βλάψῃ, ἀλλ' ἀποβαίνει τοῦλάχιστον ἀνωφελές. Δίαιτα οὐσιαστικὴ καὶ μᾶλλον ρωστικὴ φαίνεται πλειότερον ἐνδεικνυμένη ἐνταῦθα, καθόσον ἡ ὠφέλεια θέλει προκύψῃ ἐκ τῆς ἀνυψώσεως τῆς ἀγγειακῆς πιέσεως καὶ τῆς ἐλαφροῦς διεγέρσεως τῆς λίαν ἐξησθημένης νεφρικῆς λειτουργίας. Εἴτε δὲ πρόκειται περὶ νευρασθενείας, περὶ αἰφνιδίας καὶ βιαίας ἠθικῆς συγκινήσεως, εἴτε περὶ λευκωματοῦρας προδρόμου ἀπειλητικῆς ἐγκεφαλονωτιαίας παθήσεως (ἀταξίας κινητικῆς, περιεγκεφαλίτιδος κ.τ.τ.), αἱ ἐνδείξεις εἶναι αἱ αὐταί· δύναται τις λοιπὸν ἄνευ δυσaráστοις τινος νὰ ἐπιτρέψῃ τὰ ἄνω-τοῦχα κρέα, ὀλίγον οἶνον, ἰχθύας ποταμίους ἢ καὶ θαλασσίους, ἂν τὸ λευκωματομέτρον δεικνύῃ, ὡς συχνάκις εἶδομεν, ὅτι ἡ δίαιτα αὕτη, ἥτις θ' ἀπέβαινεν ὀλεθρία παρὰ βριχθειοπαθεῖ, δύναται ἐνταῦθα νὰ ὠφελήσῃ. Συχνάκις ὄντως παρατηρήσαμεν παρὰ νευρασθενικῶ ἐξην-τλημένῳ καὶ ἀποβάλλοντι λεύκωμα σχεδὸν σταθερῶς πρὸ πολλῶν ἐβδόμαδων, ὅτι τὸ οὖρον ἀνεκτάτο τοὺς φυσιολογικοὺς αὐτοῦ χα-ρακτῆρας τὴν ἐπαύριον γεύματος δαψιλεστέρου τοῦ συνήθους, λη-φθέντος ἐν εὐάρεστῳ μέσῳ, καὶ ἀφοῦ ὁ ἄρρωστος ἔπιεν οἶνον γενναῖον καὶ ἡδύποτα, ἢ καὶ μετὰ ταξειδίου.

Ε.—ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΑΙ ΠΕΠΤΙΚΑΙ

Αἱ λευκωματοῦραι αὗται ἐμφανίζονται ὑπὸ συνήθους καὶ μετὰ χαρακτήρων εὐκόλως ἀναγνωριζομένων. Ἡ πεπτικὴ λευκωματοῦρα εἶναι ἐν γένει κυκλική, μεθ' ἡμερινοῦ τύπου, ἐν πάσῃ περιπτώσει πολλῶ μᾶλλον ἐκπεφρασμένη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας ἢ τὴν πρωΐαν, ὅταν κατ' ἐξαίρεσιν συμβῇ νὰ ᾖ σταθερά. Συνήθως συνυπάρχει μετὰ βαθμοῦ πλέον ἢ ἔλασσον ἐμφανοῦς διεγερσμοῦ τοῦ στομάχου· σπανιώτατα ὄντως παρατηρεῖται ἐν περιπτώσεσι διαρκοῦς ὑπερεκκρίσεως ἢ ὑπερχλωρυδρώσεως, ἔλκους ἢ καρκίνου τοῦ στομάχου. Ὡς ἀνω-τέρω ἐλέγομεν ἡ προσεχὴς αἰτία αὐτῆς εἶναι πιθανώτατα ἡ ἀπορρό-φησις τοξικῶν οὐσιῶν κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς διεγερθείσης κοιλό-τητος· ἴσως ὅμως δὲν πρέπει ν' ἀποκρούσωμεν ἀπολύτως τὴν ἰδέαν τῆς διὰ τῶν νεφρῶν διελεύσεως ὑλῶν πρωτεϊκῶν ἀνεπαρκῆ καῦσιν ὑποστασῶν ἢ εἰσαχθεῶν ἐν μεγάλαις ποσότησιν ἐν τῷ στομάχῳ, τοῖθ' ὅπερ βεβαίως παρατηρεῖται παρὰ τισιν ὑπερλιπώδεσι πολυφά-

γοις ἢ παρ' οἷς ἡ θρέψις καταδηλότερον ὕστερεϊ. Ἡμεῖς ἐνίοτε παρετηρήσαμεν ἐν τῷ δοκιμαστικῷ σωλῇνι τὴν σχεδὸν στιγμαίαν μεταμόρφωσιν τῶν οὕτως ἀποβαλλομένων λευκωματοειδῶν οὐσιῶν, ὑπὸ τὴν ὀξειδωτικὴν ἐπίδρασιν περισσείας νιτρικοῦ ὀξέος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καθ' ὅσον τὸ ὀξύ εἰσδύει ἐν τῷ πυθμένι τοῦ σωλήνος συμβαίνει καταφανὴς ἀναβρασμὸς ἀνερχόμενος ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς στιβάδος τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, δύναται τις δὲ τότε παρειθὺς νὰ ἴδῃ τὸν δίσκον τοῦ λευκώματος αἰφνης μεταμορφούμενον εἰς μᾶζαν συμπαγῇ κρυστάλλων βελονοειδῶν οὐρικοῦ ὀξέος, ἅτινα ἀποτίθενται εἰς τὸν πυθμένα τοῦ σωλήνος.

Ἐννοεῖ τις τὴν σημασίαν τῆς διαίτης ἐν τοιαύτῃ περιστάσει· ὅ,τι πρὸ παντός πρέπει ν' ἀπαγορευθῇ ἀπολύτως, εἶναι πᾶσα οὐσία ἱκανὴ νὰ ἐπαυξήσῃ τὰς ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ στομάχου περιεχομένας τοξικὰς οὐσίας, περιοριζομένης ἐν ταύτῃ τῆς χρήσεως τοῦ γάλακτος εἰς τὴν ἐλαχίστην ἀναλογίαν· διότι ἐνταῦθα τὸ γάλα οὐδεμίαν παρέχει ὑπηρεσίαν, συχνάκις μάλιστα ἀποβαίνει ἐπιβλαβές· οὐ σπανίως δὲ ἀπαντῶσι νευρικοὶ πάσχοντες ἐμφανῇ διευρυσμὸν, ὅτινες, ὑποβαλλόμενοι εἰς ἀποκλειστικὴν γαλακτοτροφίαν, ἐμφανίζουσι λεύκωμα ἀφθονώτερον ἔνεκα τῆς τοιαύτης διαίτης. Διότι τὸ γάλα, λαμβανόμενον εἰς λίαν μεγάλαν ποσότητα, παραμένει ἐν τοῖς διευρυσμένοις στομάχοις ἐπὶ χρόνον μακρότερον τοῦ συνήθους· ὁ διευρυσμὸς ἐκσημαίνεται, ἡ δὲ λευκωματογυρία, ἣν εἶχε τις τὴν ἀξίαν νὰ καταπολεμήσῃ, ἐπιμένει ἢ ἐπιδεινοῦται· ἐπὶ πλεον τὸ γάλα ἐγκαθεῖργον τὸ ὕδροχλωρικὸν ὀξύ ἐν τῇ καθιζανούσῃ τυρίνῃ, ἐπιτείνει τὴν προδιάθεσιν εἰς τὴν γαστρικὴν ὑποξεινότητα, τὴν τόσῃ συχνὴν παρὰ τοῖς πάσχουσι διευρυσμὸν τοῦ στομάχου.

Ἐν αἷς λοιπὸν περιπτώσεσι κρίνει τις ἐπάναγκες νὰ καταφύγῃ τῇ ξηρᾷ διαίτῃ, ὀφείλει νὰ περιορίσῃ τὴν ἐπιτρεπομένην μερίδα τοῦ γάλακτος ἢ τῶν ἄλλων ὑγρῶν ἐντὸς στενῶν ὁρίων, ἐν οἷς συνήθως τηροῦνται τὰ πρὸς καθημερινὴν πόσιν ὑγρά. Κατὰ προτίμησιν ἐπιτρέπονται ὁ λευκὸς Βορδιγάλειος οἶνος καὶ οἱ φαιοὶ ζυθοὶ ἡραιωμένοι δι' ἐλαφρῶς ἀλκαλικοῦ ὕδατος, ἐπιμελῶς δὲ ἐποπτεύεται ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ξηρᾶς διαίτης (κρεὰ λευκὰ ἐν ἐσχάρᾳ ἢ ἐπὶ ἀνθρακιᾷ ἐψημένα, μυττωτὰ καὶ ἔτνα ἀμυλωδῶν λαχάνων, ἡδύσματα ἐξ ὀπτῶν καρπῶν κ.τ.τ.) ἀπαγορευομένων τῶν οὐσιῶν τῶν περιεχουσῶν ἀφθό-

νους τοξικάς ουσίας (ιχθύες, ζωμός, πηκτὴ ἢ ἐκχυλίσματα κρέατος, θηράματα ἢ μέλανα κρέα κ.τ.τ.).

Ἰστέον ἔτι ὅτι ἡ λευκωματουρία αὕτη δύναται νὰ πηγάζῃ ἐκ τῆς λίαν μεγάλης ποσότητος τῶν προσληφθεισῶν πρωτεϊκῶν οὐσιῶν ἢ ἐξ ἐπιβραδύνσεως τῆς καύσεως τῶν οὐσιῶν τούτων· ἐξ οὗ καὶ ἡ ἔνδειξις τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν σιτίων τῶν ἐνεχόντων μεγάλην ἀναλογίαν ἀζώτου (τυροὶ ὀριμεῖς, μέλανα κρέα, κάρδαμον, μόσχος, χαθιάριον) καὶ τῶν λίαν λιπαρῶν οὐσιῶν, αἵτινες μετριάζουσι τὴν καῖσιν τῶν πρωτεϊκῶν οὐσιῶν (λίπος χοιρομηρίου, πλευρίδια χοίρου, σκευάσματα δι' ἐλαίου κ.τ.τ.). Τὰ παραγγέλματα ταῦτα ἰδιαζόντως ἐφαρμόζονται εἰς τὴν λευκωματουρίαν τῶν ὑπερλιπιδῶν· ἀλλὰ παρ' αὐτοῖς δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι τὸ ἥπαρ δέον νὰ λαμβάνηται πῶς ὑπ' ὄψιν, ὅτι δὲ πρέπει ν' ἀπαγορεύηται ἀπὸ τῆς τροφῆς αὐτῶν τὸ οἶνόπνευμα καὶ τὰ λίαν κεκαρυκευμένα ἐδέσματα, ἅτινα, διαταράσσοντα τὴν ἥπατικὴν λειτουργίαν, δύνανται ἐκ τούτου νὰ συντελέησιν εἰς τὴν διχτήρησιν τῆς λευκωματουρίας ἢ τοῦλάχιστον τῆς πεπτικῆς πεπτονουρίας, καθόσον φαίνεται νῦν ἀποδεδειγμένον ὅτι αἱ διὰ τῆς πυλαίας φλεβὸς εἰσαγόμεναι πεπτόναι μεταμορφοῦνται ἢ συγκρατοῦνται ὑπὸ τοῦ ἥπατος, ὥσπερ τὸ σάκχαρον ἐγκαθίσταται ἐν αὐτῷ ἐν καταστάσει γλυκογόνου.

10.

Λευκωματουρίαι κανονικῶς διαλείπουσαι μετὰ κύκλου ποικίλου.

A.—ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΑΙ ΚΥΚΛΙΚΑΙ ΤΥΠΟΥ ΗΜΕΡΙΝΟΥ ΤΩΝ ΑΡΘΡΙΤΙΚΩΝ

Δέκα καὶ πλέον ἔτη παρήλθον ἀφ' ἧς περιεγράψαμεν ὑπὸ τὴν προσωνομίαν νόσος τοῦ Pavy (μεθ' ἡμᾶς δὲ καὶ ὁ μαθητὴς ἡμῶν Merley) εἰδικὴν μορφήν λευκωματουρίας σαφῶς ὠρισμένου τύπου καὶ μετὰ κύκλου σταθεροῦ ἡμερινοῦ, ἣτις συχνάκις παρατηρεῖται παρὰ τοῖς ἐξ ἀρθριτικῶν καταγομένοις ἐφήβοις, τέκνοις ρευματιῶντων, ποδαγρικῶν ἢ διαβητικῶν. Ἐσκέφθημεν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ὅτι ἔδει ν' ἀποδῶμεν τὸ σύμπτωμα τοῦτο εἰς ὑπερβολὴν τῆς ἥπατικῆς λειτουργίας, ἧς ἡ ἐπέμβασις ἐφάνετο εὐκόλως ἐπεξηγοῦσα τὴν ὑπερ-

βολήν τῶν χρωστικῶν οὐσιῶν, τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος, εἴτα δὲ τῆς οὐρίας, παρατηρηθέντων ταυτοχρόνως καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἐν τῇ οὐρῳ. Ἐκτοτε, καίτοι πολλὰς παρετηρήσαμεν ἀναλόγους περιπτώσεις, συχνάκις μάλιστα παρ' ἅπασιν τοῖς τέκνοις τῆς αὐτῆς οἰκογενείας (5 ἢ 6 ταυτοχρόνως), ἡ γνώμη ἡμῶν δὲν μετεβλήθη, ὑπὸ τε τὴν ἔποψιν τοῦ κλινικοῦ τύπου (καθόσον δὲν εἶδομεν ἔτι ἐν ἐκ τῶν πολλῶν ἀτόμων τῶν μνημονευομένων ἐν τῇ διατριβῇ τοῦ Merley νὰ καταστῇ βριχθειοπαθὲς) καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς παθογενείας. Ἡ ἰδέα δέ, ἣν δύναται τις νὰ σχηματίσῃ περὶ τοῦ εἶδους τούτου τῆς κυκλικῆς λευκωματουρίας συνεπάγεται τὸ σύνολον τῶν διαιτητικῶν ἢ φαρμακευτικῶν μέσων, ἅτινα δεόν κατ' αὐτῆς ν' ἀντιταχθῶσι, σύνολον μέσων, ὧν ἡ πέτρα ἄλλως ἐκύρωσε τὴν ἀνυσιμότητα.

Ὁρμώμενοι λοιπὸν ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ λευκωματουρία αὕτη προκύπτει ἐκ τῆς προδιαθέσεως εἰς τὴν ποδάγραν ἢ τὴν οὐρικήν διάθεσιν, μὴ λησμονοῦντες ὅμως ὅτι ὁ ὑπὸ πτρασκευὴν ποδαγρικός ἐμφανίζει, ἐκ τῆς κληρονομικότητος, ἰδιάζουσαν εὐπάθειαν τοῦ μαλπιγιακοῦ ἡθμοῦ, ἀγόμεθα φυσικῶς νὰ μὴ συμβουλεύσωμεν τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου ἢ τὴν διὰ κρέατος διατροφὴν εἰμὴ μετὰ τινων ἐπιφυλάξεων: ὁ οἶνος δύναται νὰ λαμβάνηται κατὰ τὸ ἐσπερινὸν δεῖπνον, ὅπερ δὲν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς συστάσεως τοῦ οὔρου, ἀλλὰ καὶ τότε ἐν σμικρᾷ ποσότητι· κατὰ τὸ γεῦμα τῆς μεσημβρίας θὰ συμβουλεύσωμεν ὡς πόμα τὸ γάλα ἢ τοὺς φαιούς ζύθους (κριθὴ πεφρυγμένη) ἡραιωμένους ὕδατι. Τὰ μέλανα κρέα περιορίζονται εἰς τὸ ἐλάχιστον ποσόν· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἄτομα ταῦτα ἔχουσιν ἀνάγκην ρωστικῆς καὶ ἀζωτούχου τροφῆς (ἐν γένει ὑπερχλωροδρικοί, ἀζωτουρικοί καὶ ἐμφανίζοντες συνήθως θερμοκρασίας κεντρικᾶς χαμηλᾶς, δεόνται διαίτης τονωτικῆς καὶ ἱκανῆς ν' ἀναπληρώσῃ τὰς ἀπωλείας αὐτῶν), ἡ ἐκλογὴ τῶν μέσων τῆς διατροφῆς ἐμβάλλει συχνάκις εἰς ἀμηχανίαν, τόσῃ δὲ μᾶλλον ὅσῃ, ἂν ἡ εἰς οὐρικήν διάθεσιν προδιάθεσις καὶ ἡ ἐρεθισιμότης τοῦ νεφροῦ ἀπαγορεύωσι τὴν ὑπέρμετρον χρῆσιν τῶν ἰσχυρῶν κρεῶν, ἢ εἰς βραδύνουσαν θρέψιν τάσιν δὲν ἐπιτρέπει ν' ἀντισταθμίζεται ἡ ἀνεπάρκεια τῆς ἀζωτούχου τροφῆς διὰ τῆς ὑπερβαλλούσης βρώσεως λιπαρῶν οὐσιῶν.

Θὰ καταφύγωμεν λοιπὸν κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ ψά, εἰς τὰ λευκὰ καὶ πηκτώδη κρέα: εἰς τὸ χοιρομήριον, εἰς τὸ πρόσφατον

χοίρειον κρέας, εἰς τὸν ἀμνόν, εἰς τὸ πρόβατον, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὰ ὀσπριοειδῆ : γεώμηλα, φακὰς, πῖσα, φασιόλους καλῶς ἀποφλοιωθέντας, ἵνα εὗρεθῶσι μετὰ τῶν λευκωματοειδῶν οἱ ὑδατάνθρακες, ὧν τὰ νεαρὰ ἄτομα δέονται διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῶν δυνάμεων αὐτῶν· τὰ ποώδη χλωρὰ λαχανικὰ καλῶς ἐφθὰ (τὰ γλισχρασματώδη λαχανικὰ κατὰ προτίμησιν) θὰ συμπληρώσωσι τὸ γεῦμα ἀναλόγως τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ὁρέξεως. Ὁ λιπαρὸς ζυμὸς, ὃν δὲν δυνάμεθα ἀπολύτως ν' ἀπχορευσωμεν, μετὰ πολλῆς φρονήσεως ἐπιτρέπεται. Οἱ ἰχθύες τῶν γλυκέων ὑδάτων ἐπιτρέπονται ὡς τὰ πολλά, οἱ θαλάσσιοι ἐν μέτρῳ, καίτοι οὐκ ὀλίγα τῶν ἀτόμων τούτων δύνανται συχνάκις, καὶ κυρίως κατὰ τὸ ἑσπερινόν γεῦμα, νὰ ἐσθίωσιν ἰχθύας ἄνευ τροποποιήσεως τῆς ἐκκρίσεως τοῦ οὔρου. Μὴ λησμονῶμεν ὅμως, κανονίζοντες τὴν διαίταν τῶν τροφῶν, ὅτι τὰ νεαρὰ ταῦτα ἄτομα ἔχουσι τὴν καρδίαν εὐδιέγερτον, ὅτι δὲ δέον νὰ εἰσθιβάζωνται ἐν τῇ οἰκονομίᾳ αὐτῶν ὡς οἶόν τε ἐλάχιστονες τοξικαὶ οὐσίαι.

B.—ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΑΙ ΚΥΚΛΙΚΑΙ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΙΝΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΦΥΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Ἡ κλινικὴ αὕτη μορφή ἐφάνη ἡμῖν πηγάζουσα κυρίως ἐκ τοξικῆς ἐπενεργείας (ἐπίδρασις τῆς φυματίνης) μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς ἀναιμίας ἢ τῶν πεπτικῶν διαταραχῶν, αἵτινες συχνάκις συνοδεύουσι τὴν εἰσβολὴν τῆς φυματιώσεως. Ὁ πρωῒνός κύκλος ἐφάνη ἡμῖν ἀποδοτέος εἰς τὴν κατὰ τὸν ὕπνον ἐπιδράδουνσιν τῆς κυκλοφορίας καὶ εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς πίεσεως, ἣν τὰ ἀγγειοδιασταλτικὰ ἀποτελέσματα τοῦ φυματιώδους τοῦ ἐπάγονται παροδικῶς ἐν τῇ μαλπιγιακῇ κυκλοφορίᾳ. Καίτοι ἵνα παρὰ τὴν ἢ λευκωματούριαν αὕτη δεῖται καὶ αὕτη ἐπιδεκτικότητός τινος τοῦ νεφρικοῦ ἀδένος, ἐντεῦθεν δὲ χρήζει ἐποπτεύσεως, καθόσον ἡ φυματίωσις δύναται ἄλλως νὰ προσβάλλῃ ὀργανικῶς τὸν νεφρόν, καὶ τοῦτο ἐνίοτε πρωῒμως, εἶναι οὐχ ἥττον βέβαιον ὅτι ἐνταῦθα ἢ διὰ κρέατος διατροφή καὶ οἱ ἰχθύες δύνανται εὐρύτερον νὰ ἐπιτραπῶσι, χωρὶς νὰ διακινδυνεύσῃ τις νὰ προκαλέσῃ οὕτω τοπικὰς ἀντιδράσεις ἢ νὰ ἐπαυξήσῃ τὴν τοξικότητα τοῦ αἵματος. Ἡ κατάστασις τῆς ἰδιοσυστασίας, ἥτις δέον νὰ καταπολεμηθῇ, ἔσεται τὸ οὐσιῶδες ἀντικείμενον, ὅπερ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ· διότι δὲν πρέπει, ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ πεισθῆναι τῶν ὀργάνων τῆς

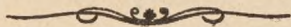
καθάρσεως, νὰ διακινδυνεύσῃ τις ν' ἀφήσῃ τὰς τῆς ἰδιοσυστασίας διαταραχὰς νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς καταστροφὰς αὐτῶν. Ἀλλὰ τοῦ πρὸς πραγματοποίησιν σκοποῦ ὄντος πρὸ παντός τῆς ἐπιβραδύνσεως τῆς θρέψεως, καθόσον ἡ ἐπιβράδυνσις αὕτη δέον νὰ ᾖ τὸ κατ' ἐξοχὴν θεραπευτικὸν στοιχεῖον, ἀνάγκη νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν ὑπερέχουσαν χρῆσιν τῶν λιπαρῶν οὐσιῶν : κρεῶν λιπιδῶν, χοιρείου κρέατος προσφάτου ψυχροῦ καὶ λιπαροῦ, ἥπατος λιπιδούς, βουτύρου, ἐλαίου συνδεδυσμένου μετὰ συντετηρημένων τριχιῶν κ.τ.τ. κ.τ.τ. Ὁ Βορδιγάλειος οἶνος ἐπιτρέπεται ὡς πόμα· οἱ ζῦθοι, καὶ οἱ μᾶλλον εὐμοιροῦντες οἶνοπνεύματος, ἐπιτρέπονται· τὸ γάλα ἔχει λίαν δευτερεύουσαν ἐπίδρασιν. Σαφὴς δι' αὐτὸ ἐνδείξις προκύπτει μόνον παρὰ τοῖς νεαροῖς ἡρώστοις, ὧν τὰ ἀγγεῖα, ἀλλοιωμένα ἤδη ἐκ τῆς ἐπενεργείας τῆς φυματίνης, κολπῶδη καὶ ἐσκληρωσμένα, δέονται τῆς περιστολῆς τῶν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ εἰσαγομένων τοξικῶν οὐσιῶν, ἵνα μετριάσῃ ἡ ἀρτηριακὴ ὑπερβάλλουσα τάσις καὶ μετ' αὐτῆς ἡ πολυουρία καὶ ἡ ὑπερκόπωσις τῆς καρδίας.

11.

Γενικὴ ὑγιεινὴ τῶν λευκωματουρικῶν.

Τοιαῦται αἱ μεγάλαι γραμμαί, ἐφ' ὧν δέον νὰ κανονισθῇ τὸ τόσῳ λεπτόν τοῦτο ζήτημα τῆς διατροφῆς τῶν λευκωματουρικῶν. Ἀλλ' ἡ ὑγιεινὴ αὕτη τῆς τροφῆς πρέπει ἀναγκαίως νὰ συμπληρωθῇ δι' ἀκριβεστάτων προφυλάξεων σχετικῶς πρὸς τὴν ἐν γένει ὑγιεινὴν τοῦ ἀρρώστου. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην αἱ περὶ τοῦ δέρματος μέριμναι, ἐντριβαί, μάλαξις, ἡ διακονόντις τῆς ἀσκήσεως ἢ τῆς ἀναπαύσεως ἐν τῇ ὑπὲρ κατακλίσει καταλαμβάνουσι σπουδαιότατην θέσιν. Καί τινες δὲ ἐνδείξεις ἀφορῶται τὴν ἐκλογὴν τῆς κατοικίας, τῶν ἐνδυμάτων, τῶν προσφόρων κλιμάτων δέον ν' ἀπασχολήσωσι τὸν ἰατρόν· καθόσον πᾶς λευκωματουρικός, οἷοςδήποτε καὶ ἂν ᾖ, δεῖται ἀέρος ξηροῦ καὶ ἡλίου, τοῦθ' ὅπερ εἶναι στοιχεῖον ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἰσορροποῦσαν θρέψιν. Ἄλλοις ἀρμόζουσιν αἱ ἐν ὑψηλοῖς τόποιςθεραπεῖται, αἱ διὰ γάλακτος καὶ σταφυλῶν, καὶ ἄλλοις τέλος ἡ διαμονὴ εἰς τινὰς σταθμοὺς αὐτοφυῶν ὑδάτων. Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπάρχει σειρὰ ἐνδείξεων διαφόρων ἀναλόγως τοῦ εἶδους καὶ τῆς φύ-

σειως τῆς λευκωματουρίας καὶ δεομένων λεπτομεροῦς ἀναπτύξεως.
Ἄλλὰ τὸ μέρος τοῦτο τῆς θεραπείας τῆς λευκωματουρίας ἀνήκει εἰς
τὴν ἱστορίαν τῆς κυρίως θεραπείας τῆς Βριχθείας νόσου, περὶ ἧς δὲν
δυνάμεθα νὰ διαλάβωμεν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΔΙ' ΑΥΤΟΦΥΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡ- ΓΙΚΩΝ Η ΝΕΦΡΙΚΩΝ ΔΕΥΚΩΜΑΤΟΥΡΙΩΝ.

ὑπὸ **ALBERT ROBIN** (μέλους τῆς ἰατρικῆς Ἀκαδημίας).

Ἐφ' ὅσον ἡ λευκωματουρία ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἐξωτερικὴ ἔκφρασις ἀλλοιώσεως τοῦ νεφροῦ, πλέον ἢ ἔλασσον ἀνεπανορθώτου, οὐδέποτε διανοήθησαν ν' ἀντιτάξωσι κατ' αὐτῆς ἀμέσως οἰανδήποτε δι' αὐτοφυῶν ὑδάτων θεραπείαν. Τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ διατὶ οἱ καλούμενοι κλασικοὶ συγγραφεῖς τόσῳ ὀλίγον ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ὑδρολογικὴν θεραπείαν τοῦ νοσηροῦ τούτου συμπτώματος. Τὸ πολὺ συνεβούλευον ὅτε μὲν νὰ ἐπιρρωννύηται ἡ ἐξησθενημένη θρέψις διὰ τῶν ἀλκαλικῶν ἢ ἀλατούχων ὑδάτων, ὅτε δὲ νὰ καταπολεμῶνται φαινόμενά τινα θεωρούμενα ὡς δευτερεύοντα ἢ συνδεδυασμένα διὰ τῶν θεικῶν ἢ χλωριούχων ἐννατρίων ὑδάτων. Οὕτω παρηγγέλθησαν τὰ ὕδατά Vichy, Carlsbad, Nauheim, Salins, Kissingen, Hombourg, Marienbad κ.τ.τ. τυχαίως πως δύναται τις εἰπεῖν, καθ' ὅσον οἱ ἄρρωστοι ἦσαν ὑπερλιπώδεις, δυσπεπτικοί, ἢ παρουσίαζον οὐρικὴν διάθεσιν κ.τ.τ. ὄντες ἐν ταύτῃ καὶ λευκωματουρικοί.

Νῦν τὰ πράγματα ἥλλαξαν ὅψιν. Ἡ ἰδέα, καθ' ἣν, ἐν οὐκ ὀλίγαις περιπτώσεσιν, ἡ ὑλικὴ ἀλλοίωσις τοῦ νεφροῦ ἐξήρτητο ἐκ δυσκρασίας ἢ προηγουμένης ἀλλοιώσεως τῆς θρέψεως, ἡ ἰδέα αὕτη, λέγομεν, παρήκμασεν. Ἀπεδείξαμεν ὅτι λευκωματουριῶν τινων ἡ αἰτία ἦν διαταραχὴ τις τῆς θρέψεως, ὅτι δὲ ὑπάρχουσι λευκωματουρίαι οὐσιωδῶς δυσκρασικαί, προκαλούμεναι ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν αἱμοσφαιρίων καὶ τῆς νευρικῆς καταπτώσεως μετὰ τῆς ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐκλείψεως τοῦ φωσφόρου ὡς διαμέσου. Ἡ λευκωματουρία αὕτη ἔχει ὡς αἰτίαν τὴν νευρικὴν ὑπερχόπωσιν συνδυαζομένην μετὰ τοῦ καθεστηκότος βίου καὶ τῆς ὑπεραφθόνου ἀζωτούχου τροφῆς. Ἀλλαι λευκωματουρίαι εἶναι πεπτικαὶ ἐξαρτώμεναι ἐξ οἷας δήποτε πλημμελείας ἐν τῇ κατεργασίᾳ τῶν σιτίων. Τέλος πολλὰ ἄτομα ἀπεκκρί-

νουσιν ἐν περισσειᾷ οὐρικὸν ὄξύ, ὅπερ διερχόμενον διερεθίζει τοὺς νεφροὺς καὶ προκαλεῖ λευκωματουρίαν πλέον ἢ ἔλασσον ἔντονον.

Ὅταν αἱ λευκωματουρίαι αὐται, αἱ λειτουργικαὶ ἐν ἀρχῇ, παρατείνωνται πέραν τοῦ δέοντος ἐκ τῆς ἐμμονῆς τῆς παραγωγῆς αὐτὰς αἰτίας, δύνανται ν' ἀπολήξωσιν εἰς νεφρικὴν ἀλλοίωσιν μὴ δεομένην πλέον τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων, ἀλλὰ τῆς διαιτητικῆς καὶ τῆς φαρμακοθεραπείας.

Ἄν ἡ ὑδρολογικὴ θεραπεία οὐδὲν ἢ σχεδὸν οὐδὲν δύνηται κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην φάσιν τῆς νόσου, παρέχει οὐχ ἥττον σπουδαιότατα ἀποτελέσματα κατὰ τὴν λειτουργικὴν περίοδον τῆς λευκωματουρίας. Ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις ἡ διὰ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων ἀγωγή ἐπενεργεῖ προφυλακτικῶς τροποποιῶσα τὰ προκαλοῦντα τὴν λευκωματουρίαν αἷτια. Ἄλλ' ὥς ἐννοεῖ τις ἡ ποικιλία τῶν αἰτίων ἐπάγεται, δι' ἕκαστον τούτων, ἰδιάζουσιν θεραπείαν, ἐξαιρέσει τῶν ἐμμέσων ἢ δευτερευουσῶν συνθηκῶν, ἃς ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν.

Ἐπὶ τῆς ἀτομικῆς ἡμῶν πείρας στηριζόμενοι συνιστῶμεν τὸν σταθμὸν *Saint-Nectaire*, ὅστις ἐξέχουσιν κατέχει θέσιν ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν λευκωματουριῶν, αἵτινες ἐξαρτῶνται ἐκ θρεπτικῆς πληνυμελείας ἢ ἐξ ὑπερκοπώσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἡ θεραπεία αὕτη ἐνδείκνυται καὶ κατὰ τῶν λευκωματουριῶν τῆς αὐξήσεως καὶ τῶν ἐπομένων τῇ ὀστροκιᾷ, τῷ τυφοειδεῖ πυρετῷ ἢ τῇ διφθερίτιδι, ἀρκεῖ τὰ μὲν ἄτομα νὰ ᾧσιν ἔτι νεαρά, ἡ δὲ λευκωματουρία νὰ ᾗ ἐλαχίστη, νὰ παρῇλθε δὲ τοῦλάχιστον ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς ἀπολήξεως τῆς νόσου, ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς αἷτια.

Ἡ θεραπεία ἔσεται ἱκανῶς μακρὰ (20—25 ἡμερῶν), καθότι ἡ μὲν δόσις τοῦ αὐτοφυοῦς ὕδατος δέον νὰ μετράται μετὰ πολλῆς περισκέψεως, ἡ δὲ λουτροθεραπεία δευτερεύουσιν μόνον θέσιν πρέπει νὰ καταλαμβάνῃ. Ἡ θερμὴ πηγὴ τοῦ *Mont-Cornadore* καὶ ἡ μεγάλη Ἐρυθρὰ πηγὴ (*source Rouge*) ἢ ἡ τῆς *Coquille*, παρεχόμεναι ἡ μὲν τὴν πρωΐαν ἡ δὲ τὴν ἐσπέραν, ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν τῆς ἱατρείας.

Παραγγέλλομεν βραχεῖα λουτρά 20' λεπτῶν ὕδατος ρέοντος 35° μετ' ἀναπαύσεως ἐκάστην τρίτην ἡμέραν. Πρὸς πόσιν συνιστῶμεν τὴν μὲν πρωΐαν 100—200 γράμματα ὕδατος τῆς πηγῆς *Mont-Cor-*

nadore ἢ τινος τῶν θερμῶν πηγῶν τοῦ *Saint-Nectaire-le Bas*, τὴν δ' ἐσπέραν 200 γράμματα ὕδατος τῆς πηγῆς τοῦ *Parc* ἢ τῆς τοῦ *André* εἰς δύο δόσεις. Μετὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα ἀντικαθιστῶμεν τὰς ἀνωτέρω πηγὰς διὰ τῆς μεγάλης Ἐρυθρᾶς πηγῆς (*source Rouge*) ἢ τῆς *Maurange* ἢ οἵαςδήποτε ἄλλης σιδηρούχου τοῦ *Saint-Nectaire-le-Bas*, ἃν ὁ ἄρρωστος ᾔνοι ἀναιμικός καὶ κυρίως ἂν οὐδὲν φαινόμενον διεγέρσεως παρουσιάζῃ.

Ἡ ἐν *Saint-Nectaire* θεραπεία φαίνεται παρέχουσα τὰ κρείσσονα ἀποτελέσματα, ὅταν ἡ λευκωματουρία συνυπάρχῃ μετ' ἀξιοσημειώτου ἐλαττώσεως τοῦ συντελεστοῦ τῶν ἀζωτικῶν ὀξειδώσεων, καθόσον τὰ ὕδατα ταῦτα ἔχουσι τὴν ιδιότητα τοῦ ἀνυψῶν ἐπαισθητῶς τὴν ἀναλογίαν τοῦ συντελεστοῦ τούτου.

Ἡ θεραπεία αὕτη ἐνδείκνυται ἐν ταῖς φωσφατουρικαῖς λευκωματουρίαις, καθόσον τὸ ὕδωρ τοῦ *Saint-Nectaire* ὑποβιάζει τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἀπεκκρινομένου φωσφορικοῦ ὀξέος καὶ ἐλαττοῖ ἐπαισθητῶς τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὸ ὀλικὸν ἄζωτον τοῦ οὔρου.

Τέλος ἐπειδὴ ἡ θεραπεία ἐλαττοῖ τὸ συζυγὲς θεῖον καὶ τὸ ἀτελῶς ὀξειδωθὲν θεῖον τοῦ οὔρου συνιστᾶται τοῖς λευκωματουρικοῖς, ὧν αἱ ἥπατικάι λειτουργίαι εἶναι ἐξησθενημέναι καὶ ἐκείνοις, οἵτινες ἐμφανίζουσι ζυμώσεις ἐντερικὰς ἀνωμάλους ἢ ὑπερβαλλούσας.

Ἐν ταῖς πρὸς τὰς τρεῖς τελευταίας παραγράφους σχετικαῖς περιπτώσεσιν ἡ λουτροθεραπεία παραγγέλλεται καθάπερ καὶ τὸ πρὸς πόσιν ὕδωρ.

Ἡ ἐν *Saint-Nectaire* θεραπεία ἀντενδείκνυται ἐν ταῖς ἐπομέναις περιπτώσεσιν.

Α. Ὅταν ὑπάρχῃ νεφρική ἀλλοίωσις κατάδηλος καὶ ἐκτεταμένη, χαρακτηριζομένη διὰ τῆς ἀφθονίας τοῦ λευκώματος, τῆς παρουσίας ἐν τῷ οὔρῳ ἐπιθηλιακῶν κυλίνδρων κοκκιολιπωδῶν, ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων, δι' οἰδημάτων συνοδευομένων ὑπὸ πυρετικῶν ἢ συμφορητικῶν παροξύνσεων, ὑπὸ ἐπιστάξεων.

Β. Ὅταν οἱ ἄρρωστοι πάσχωσιν ὑπὸ ἀρτηριοσκληρώσεως, ὑπὸ συμφορήσεων ἢ ὅταν ᾔνοι εὐδιέγεργοι.

Γ. Ἄν ὑπάρχῃ ἥπατική ὑπερενέργεια καὶ ἂν αἱ ἀζωτικαὶ ὀξειδώσεις διατελῶσιν ὑπὲρ τὸ κατὰ φύσιν.

Δ. Ἄν πρόκειται περὶ τοπικῆς σκληρώδους νεφρίτιδος μετὰ πολυουρίας, ἐλαττώσεως τῆς πυκνότητος, ἰχνῶν λευκώματος, οὔρου-ματίνης ἐν περισσειᾷ, ψόφου καρδιακοῦ καλπασμοῦ, ὑπερτροφίας τῆς καρδίας ἢ ἀρτηριακῶν σκληρύνσεων.

Αἱ πηγαὶ τοῦ *Châteauneuf*, εἶτα δὲ τοῦ *Saint-Moritz* καὶ τέλος τοῦ *Saint-Myon* καὶ τοῦ *Rouzat*, ὅταν ἐν ταῖς τελευταίαις ταύταις θὰ ὑπάρχωσιν ἰδρύματα προσιτά, φαίνονται δυνάμεναι νὰ χρησιμοποιηθῶσι κατὰ τὰς αὐτὰς περιστάσεις, καθ' ἃς καὶ αἱ πηγαὶ τοῦ *Saint-Nectaire*.

Τὰ ὕδατα τῶν *Brides* ἀρμόζουσι ταῖς φωσφατουρικαῖς λευκωματουρίαις τῆς αὐξήσεως τῶν ὑπερλιπωδῶν ὡς καὶ ταῖς πλείσταις τῶν λειτουργικῶν λευκωματουριῶν, ὅταν τὸ ἥπαρ ᾖ νωθρόν, ἀνεπαρκές, ἢ ὅταν ὑπάρχῃ δυσκοιλιότης. Ἡ ρυθμιστικὴ ἐπίδρασις τῶν ὑδάτων ἐπὶ τῆς ἀπεκκρίσεως τῶν τοῦ οὔρου φωσφορικῶν ἀλάτων, ἂν μὴ ἐπὶ τῆς ἀπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ ἀφαιρέσεως τῶν φωσφορικῶν στοιχείων, προσδίδει τῷ σταθμῷ τούτῳ ἰδιάζουσαν σπουδαιότητα ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν φωσφατουρικῶν λευκωματουριῶν.

Κατὰ τῶν λειτουργικῶν λευκωματουριῶν, οἷα δὴποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ προέλευσις αὐτῶν, ὅταν αὗται ἐπέρχωνται παρ' ἀτόμοις νευροπαθέσιν ἢ νευρασθενικοῖς ἢ λίαν εὐδιεγέρτοις ἐνδείκνυνται μᾶλλον αἱ καθαρῶς λουτρικαὶ θεραπείαι ἐν τοῖς σταθμοῖς τῶν πραϋντικῶν ὑδάτων. Ἄν οἱ ἄρρωστοι πάσχωσιν ἐκ μυϊκῶν ρευματισμῶν ἢ νευραλγιῶν, προτιμῶνται αἱ πηγαὶ τοῦ *Néris* ἢ τῶν *Plembières*. ἂν δ' ἐμφανίζωσιν ἐκδηλώσεις χρονίου ρευματισμοῦ ἀρθρικός ἢ περιαρθρικός, συνιστῶμεν καὶ πηγὰς *Ragatz*, *Gastein* ἢ *Wildbad*. ἂν ὑπάρχωσιν ὀδυνηραὶ καρδιακαὶ διαταραχαὶ ἄνευ ἐμφανοῦς ἀλλοιώσεως, παραγγέλλομεν τὰς πηγὰς τοῦ *Badenweiler*. τέλος ἂν πρόκειται περὶ νευροπαθῶν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου ἢ περὶ νευρασθενικῶν, προτιμῶμεν τὰς πηγὰς τῶν *Schlungenbad* καὶ *Rippoldsau*.

Αἱ πηγαὶ τοῦ *Vichy* καὶ τοῦ *Carlsbad* ἐνδείκνυνται παρὰ τοῖς λευκωματουρικοῖς τοῖς ἐμφανίζουσιν οὔρικὴν διάθεσιν μετ' εὐμεγέθους ἥπατος, δυσπεψίας ἐξ ἀνεπαρκείας στομαχικῆς μεθ' ὑπερχλωρυδρώσεως καὶ δυσκοιλιότητος, ἀρκεῖ ἡ καρδία καὶ τὰ ἀγγεῖα νὰ ᾧσιν ὑγιᾶ.—Ἄρρωστοι τῆς κατηγορίας ταύτης συχνάκις ἐβελτιώθησαν εἰς *Châtel-Guyon* καὶ εἰς *Marienbad*.

Ὅταν ἡ λευκωματουρία προκύπτῃ ἐκ πεπτικῆς διαταραχῆς, δέον ἐν πρώτοις νὰ καθορισθῇ ἀκριβῶς ἡ φύσις τῆς διαταραχῆς ταύτης, νὰ μὴ διστάσωμεν δὲ νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ στομαχικοῦ χημισμού, ἂν ἡ διάγνωσις δὲν βεβαιωθῇ ἀκριβῶς. Ἄν ἡ λευκωματουρία ᾖ ἐλαχίστη, κατὰ τῆς στομαχικῆς διαταραχῆς ἐφαρμοσθήσεται θεραπεία κατὰ τοὺς κανόνας, οὓς θέλομεν καθορίσει ἐν τῇ κεφαλῇ περὶ ὑδρολογικῆς θεραπείας τῶν δυσπεψιῶν· εἴτα θ' ἀποσταλῇ ὁ ἄρρωστος εἰς *Royal*, εἰς *Saint-Nectaire*, ἢ εἰς *Bourboule*, ὅταν αἱ πεπτικαὶ λειτουργίαι ἀποκατασταθῶσι φυσιολογικαί. — Ἡ συνδεδυασμένη αὕτη θεραπεία παρέσχεν ἡμῖν εἰς τινὰς περιπτώσεις λίαν ἀξιοσημεῖωτα ἀποτελέσματα.

Οἱ ἐξ ὑπερβαλλούσης ἀπεκκρίσεως οὐρικοῦ ὀξέος λευκωματουρικοὶ ἀποστέλλονται εἰς *Contrexéville*, *Vittel*, *Pougues*. — Ἄν ὧσιν ὑπαζουρικοί, στέλλονται εἰς *Evian*. Οἱ αὐτοὶ σταθμοί, ὧν τὰ ὕδατα ἐπενεργοῦσιν, ἐν μέρει τοῦλάχιστον, ἀποπλύνοντα τὸν ὀργανισμόν καὶ τὸν νεφρὸν καὶ ἀπαλλάσσοντα αὐτοὺς τῶν ἐρεθιστικῶν ἢ τοξικῶν προϊόντων, ἅτινα δυνατόν νὰ περιέχωσιν, ἀρμόζουσιν ἐπίσης ἐν αἷς περιπτώσεσιν ὁ συντελεστὴς τῆς ἀζωτικῆς ὀξειδώσεως ἔχει λίαν ὑποβιβασθῇ, ὅταν ἡ καθημερινὴ ποσότης τοῦ οὔρου τείνῃ νὰ ἐλαττωθῇ μετὰ ἢ ἄνευ αὐξήσεως τῆς πυκνότητος.

Ὁ μικρὸς σταθμὸς τοῦ *Miers*, ἀπρόσιτος νῦν ἐκ τῆς μὴ ἐγκατατατάσεως τοῦ προσήκοντος ἰδρύματος, χρήζει μελέτης ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς θεραπείας τῶν ἐξ οὐρικῆς διαθέσεως λευκωματουριῶν τούτων· καθόσον οὗτος φαίνεται ἀσκῶν ἐνέργειαν ἀληθῶς ἀξιοσημεῖωτον ἐπὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς ἀπεκκρίσεως τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος.

Τοῖς ὑπερλιπώδεσι λευκωματουρικοῖς, τοῖς πολυφάγοις, τοῖς δυσκοιλοῖς ἢ δυσπνροῦσιν, ἄνευ φόφου καλπασμοῦ καὶ ἄνευ βαλβιδικῆς καρδιακῆς ἀλλοιώσεως, παρ' οἷς ὑποπτέυει τις μᾶλλον λιπώδη ὑπερφόρτωσιν τῆς καρδίας, παραγγέλλομεν τὰς πηγὰς τῶν *Brides* ἢ *Marienbad*.

Οἱ πραγματικοὶ βριχθειοπαθεῖς οἱ ἀφικόμενοι εἰς τὴν χρονίαν περίοδον, οἱ ἀνεχόμενοι τὴν ἀλλοίωσιν αὐτῶν, ἀλλ' οἵτινες ὠχρῶσι, καθίστανται ἀναιμικοί, ἐξασθενοῦσι, παρ' οἷς ἐπίσης ἡ μείωσις τῆς οὔρας καὶ τοῦ συντελεστοῦ τῆς ἀζωτικῆς ὀξειδώσεως δηλοῖ ἐναρξιν θρεπτικῆς ἐκπτώσεως, οἵτινες τέλος ἐμφανίζουσιν σμικρὰν κυκλοφο-

ρικήν ἀσθένηαν, ἀποστέλλονται εἰς τὸ χλωριούχα ἐννάτρια ὕδατα, ἅτινα εἶναι ἐν ταύτῃ διουρητικά καὶ ρωστικά (*Kissingen, Hombourg, Bourbonne, Bourbon-Lancy, Nauheim*).

Ἄν ἡ κατάστασις τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος δὲν ἐπιτρέπη τὴν πόσιν τοῦ ὕδατος, παραγγέλλονται λουτροθεραπεῖαι εἰς *Salins, Salies, Biarritz, Rheinfelden, Kreuznach* ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ διευθύνηται ἡ θεραπεία μετὰ πολλῆς προσοχῆς, νὰ ὀρίζηται καθ' ἡμέραν τὸ ποσὸν τοῦ οὔρου καὶ νὰ προσδιορίζηται συχνάκις ἡ ἀναλογία τοῦ λευκώματος, ἵνα διακοπῇ ἡ θεραπεία, ἂν παρατηρηθῇ ἐλάττωσις μὲν τοῦ οὔρου, αὐξήσις δὲ τοῦ λευκώματος. Ἐπαναλαμβάνεται δὲ ἡ θεραπεία διὰ τῶν τῆς ἀσθενεστέρας πυκνότητος λουτρῶν, αὐξανομένης ταύτης βαθμυδὸν καὶ προϊόντως.

Δυνατὸν νὰ ᾗ ἐπιωφελὲς μετὰ τὴν καθαρῶς λουτρικὴν ταύτην θεραπείαν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀγωγή ἐσωτερικῆς τονωτικῆς διὰ τινος σιδηρούχου ὕδατος. Παραγγέλλομεν τότε τὰ ὕδατα τῶν *Spa, Forges, Franzensbad, Schwalbach, Bussang, Pyrmont*. Δέον ὅμως πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς λάθους νὰ βεβαιωθῶμεν προηγουμένως ὅτι οἱ ἄρρωστοι, οἷς παραγγέλλομεν τὴν θεραπείαν ταύτην εἴτε ἀμέσως, εἴτε μετὰ θεραπείαν ἐν τινι τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ μνημονευθεισῶν χλωριούχων ἐννατρίων πηγῶν, δὲν πάσχουσιν ἐκ συμφορήσεων οὔτε εἶναι λίαν εὐδιέγερτοι. Ὅφειλομεν ἐπίσης νὰ λάβωμεν ὡς ὁδηγὸν ἀναιμίαν προσηκόντως βεβαιωθεῖσαν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ μὴ ὑπάρχῃ δυσπεψία ὑπερσθενικὴ μεθ' ὑπερχλωρυδρώσεως, ἐν γένει δὲ αἱ πεπτικαὶ ὁδοὶ νὰ ᾧσιν ἐν καλῇ λειτουργικῇ καταστάσει. Τὰ σιδηροῦχα ὕδατα εἰδικώτερον παραγγέλλονται πρὸς τόνωσιν τῶν ἀρρώστων, αἵτινες ἐξησθένησαν ὑπερμέτρως διὰ τῆς ἐπὶ λίαν μακρὸν χρόνον παραταθείσης γαλακτικῆς διαίτης.

Ἐν γένει δέον νὰ δυσπιστῶμεν πρὸς τὰ ἐνεργὰ αὐτοφυῆ ὕδατα, οἷα δὴποτε καὶ ἂν ᾧσι ταῦτα, ἐν ταῖς διαμέσεσι καὶ σκληρώδεσι νεφρίτισι μετὰ πολυουρίας, φόφου καλπασμοῦ, ἐλαφροῦς λευκωματοουρίας, ἐπιστάξεων, ἱλίγγων καὶ ἀρτηριακῆς σκληρύνσεως.

Τὰ ὕδατα τοῦ *Vichy*, τοῦ *Vals*, τοῦ *Royat* κατ' οἶκον πινόμενα ἀποβαίνουν ἐπιωφελῆ τοῖς πραγματικοῖς βριγθειοπαθεῖσι τοῖς πρὸ μικροῦ σχοῦσιν ὀξεῖαν φλεγμονώδη παρόξυνσιν, κυρίως δ' ὅταν τὸ οὔρον ᾗναι ἁδρόν, βαθύχρουν, λίαν ὀξείνον, μεθ' ἰζήματος περιέ-

χοντος ἄφθονον οὐρικὸν ὄξύ. Ἄν ὁ ἄρρωστος ᾖ εὐρωστος, παραγγέλλομεν τὸ ὕδωρ τοῦ Vichy ἢ τὸ ὕδωρ μιᾶς τῶν ἰσχυρῶν πηγῶν τοῦ Vals· ἂν ᾖ ἐξησθενημένος καὶ καχέκτης συνιστῶμεν τὸ ὕδωρ τοῦ Royat, τὸ ὕδωρ μιᾶς τῶν ἀσθενῶν πηγῶν τοῦ Vals ἢ τὸ τοῦ Ems, τοῦ Fachingen ἢ τοῦ Bilin. Φαίνεται ὅ' ὅτι τὰ ὕδατα ταῦτα ἀσχοῦσιν ἐνέργειαν πρᾶκτικὴν ἐπὶ τοῦ φλεγμονώδους στοιχείου.

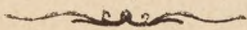
Παρὰ τοῖς παισὶ πᾶσαι αἱ μνημονευθεῖσαι θεραπείαι δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι ὑπὸ τὰς αὐτάς ἐνδείξεις μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι αὗται δέον νὰ ὦσι λίαν βραχεῖαι ἐν τῇ διαρκείᾳ καὶ λίαν μετριάσμεναι ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῶν. Ὁ περιορισμὸς οὗτος, ἐφ' οὗ ἰδιαζόντως ἐπιμένομεν, στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐνδεχομένης ἐπελεύσεως ὀξείων παροξύνσεων ἀπὸ τοῦ νεφροῦ ἢ συμφορητικῶν φαινομένων, ὅταν ἡ μὲν διάρκεια τῆς θεραπείας λίαν παρατείνεται, ἡ δὲ ἀγωγὴ ᾖ λίαν ἐνεργός. Ἡ διάρκεια τῆς ἐν ταῖς πηγαῖς θεραπείας παρὰ τοῖς παισὶ πρέπει νὰ ποικίλλῃ μεταξὺ 12 καὶ 18 ἡμερῶν κατ' ἀνώτατον ὅρον.

Πᾶσα βιαία ἄσκησις, πᾶς μυϊκὸς κάματος, πᾶτα παρατεταμένη πορεία ἀπαγορεύονται κατὰ τὴν θεραπείαν. Συνιστῶμεν τοὺς πεζῆ περιπάτους, οἵτινες γίνονται μὲν προϊόντως μακρότεροι, δέον ὅμως ἀείποτε νὰ περιορίζωνται ἐκ τῆς ἐλαχίστης αἰσθήσεως καμᾶτου ἢ πνευστιάσεως. Οἱ ἄρρωστοι δὲν πρέπει νὰ ἐξέρχωνται τὴν ἐσπέραν. Πρέπει νὰ φέρωσι φλανέλλαν, ἣν δέον ν' ἀλλάσσωσι καὶ νὰ ἐντρίβωνται ὅταν διὰ τῆς πορείας προκληθῇ διαφόρησις. Ἡ τοῦ ἐγκεφάλου ἡρεμία ἀποβαίνει ἀπαραίτητος.

Μετὰ τὴν θεραπείαν οἱ ἄρρωστοι οὔτε εἰς τὰ παράλια τοῦ Ὠκεανοῦ, τῆς Μάγχης ἢ τῆς Βορείου θαλάσσης θὰ μεταβῶσιν, οὔτε εἰς ὄρη ὑψηλά. Θὰ συστήσωμεν, ὡς τὸ *Nachkur*, κλίμα θερμὸν καὶ ξηρόν, ἐν ᾧ συμβαίνουνσι σμικραὶ θερμομετρικαὶ ἢ βρομετρικαὶ μεταβολαί. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην δὲν προτιμῶμεν τόπον τινα ἑλλου, ἀρκεῖ αἱ ἀνωτέρω συνθήκαι νὰ πραγματοποιοῦνται.

Ἐν χειμῶνι οἱ λευκωματωρικοὶ δέον ν' ἀπέρχωνται τοῦ τόπου ἐν ᾧ διμένουσιν, ἂν οὗτος ᾖ ψυχρὸς καὶ ὑγρὸς. Δυνάμεθα νὰ συστήσωμεν αὐτοῖς νὰ διέλθωσι τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς Κάϊρον, εἰς Biskra, εἰς Κέρκυραν ἢ εἰς τινα τῶν θερμότερων σταθμῶν τῶν παρχλιῶν τῆς Μεσογείου (*Hyères, Monte-Carlo, Menton, San-Remo*).

Τοῖς λευκωματουρικοῖς ἀπαγορεύομεν ἐν γένει τὴν ψυχρὰν ὑδροθεραπείαν, καθόσον οἱ πραγματικοὶ βριχθεῖοπαθεῖς συνήθως κακῶς ἀντιδρῶσιν. Οἱ ὑπὸ διαμέσου νεφρίτιδος πάσχοντες ἐμφανίζουσι συχνάκις ἀπὸ τῆς καρδίας ἀλλοιώσεις, αἵτινες καθιστῶσι κινδυνώδη τὴν χρῆσιν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος. Πολλάκις ἐπειράθημεν νὰ ὑποβάλλωμεν εἰς ὑδροθεραπείαν λευκωματουρικοὺς ἐκ διαφόρων αἰτίων, σχεδὸν δὲ πάντοτε ἠναγκάσθημεν ν' ἀπόσχωμεν αὐτῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΑΙΜΑΤΟΥΡΙΑΣ

ὑπὸ Α. DUCAMP (ἐκτάκτου καθηγητοῦ ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ
τοῦ Montpellier).

1.

Περὶ τῶν διαφορῶν αἰτίων τῆς αἱματουρίας.

Αἱματουρία εἶναι ἡ οὖρησις οὔρου ἐνέχοντος τὰ ἔμμορφα στοιχεῖα τοῦ αἵματος. Διὰ τῆς παρουσίας τῶν ἐμμόρφων τούτων στοιχείων, εὐκόλως βεβηχουμένης διὰ τοῦ μικροσκοπίου, διακρίνεται σαφῶς ἡ αἱματουρία τῆς αἱμοσφαιρινουρίας, καθ' ἣν τὸ οὔρον ἐνέχει τὴν χρωστικὴν οὐσίαν τοῦ αἵματος ἄνευ τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων. Καὶ ἄλλο τι χαρακτηρίζει τὴν αἱματουρίαν, τοὔτέστιν ἡ ἀνάμιξις τοῦ αἵματος καὶ τοῦ οὔρου, ἐφ' ἧς ἐπέμεινον οἱ Forgue καὶ Boinet. «Διὰ τῆς τοιαύτης ἐκδοχῆς ὄντως, λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς οὗτοι, ἀποκλείονται αἱ ἀπὸ τῆς οὐρήθρας συμβαίνουσαι αἱματηραὶ ρύσεις οὐχὶ κατὰ τὴν οὖρησιν· δι' αὐτῆς ἐπίσης διακρίνεται ἡ αἱματουρία ἀπὸ τῶν συγχρόνων μὲν τῇ οὐρήσει οὐρηθρορραγιῶν, τῶν προερχομένων ὅμως ἐκ τραυματικῆς βλάβης τῆς προσθίας μοίρας τῆς οὐρήθρας· ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις ὄντως τὸ οὔρον καὶ τὸ αἷμα δὲν μίγνυνται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τελείως. Ἡ ἀνάμιξις τοῦ αἵματος καὶ τοῦ οὔρου γίγνεται ἐν τῇ κύστει ἢ ἐν τῷ νεφρῷ, οὕτω δὲ δύναται τις νὰ διακρίνη αἱματουρίαν κυστικὴν καὶ αἱματουρίαν νεφρικὴν. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει οὐ μόνον πάσας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ αἱμορραγία αὕτη συμβαίνει ἐν τῇ κοιλότητι τῆς κύστεως, ἀλλὰ καὶ ἐκείνας, καθ' ἃς ἡ αἱμορραγία αὕτη γίγνεται ἐν τῇ ὀπισθίᾳ μοίρᾳ τῆς οὐρήθρας. Ἡ δὲ δευτέρα, ἡ νεφρικὴ αἱματουρία, περιλαμβάνει πάσας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ αἱμορραγία συμβαίνει ἔνδον τοῦ νεφροῦ, εἴτε πρόκειται περὶ τῆς πραγματικῆς ἀδενώδους μοίρας τοῦ ὀργάνου τούτου, εἴτε πρόκειται περὶ τῶν καλύκων καὶ τῆς πυέλου. Ἡ κυστικὴ αἱμορραγία εἶναι ὡς τὰ πολλὰ ἐπιφανινόμενον οὐσιώδους χειρουργικῆς

ἀλλοιώσεως· δυνατόν δ' αὕτη ν' ἀπαιτήσῃ τὴν χρῆσιν ἱατρικῶν μέσων, κυρίως ὅμως εἶναι χειρουργικὴ ἔκ τε τῆς αἰτιολογίας αὐτῆς, ἐπομένως δὲ καὶ τῆς θεραπευτικῆς· περὶ ταύτης λοιπὸν δὲν θὰ διαλάβωμεν ἐνταῦθα, παραπέμπομεν δὲ διὰ τὴν θεραπείαν αὐτῆς εἰς τὰ συγγράμματα τῆς χειρουργικῆς θεραπευτικῆς. Ὅλως διάφορος εἶναι ἡ νεφρική αἱματουρία· συνηθέστερον εἰς τὴν ἱατρικὴν ὑπαγομένη ἔκ τῆς αἰτίας αὐτῆς, ὡς τὰ πολλὰ ἱατρικὴ εἶναι καὶ ἡ θεραπεία. Ἄλλως δὲ περὶ μόνῃς τῆς ἱατρικῆς θεραπείας τῆς αἱματουρίας θὰ πραγματευθῶμεν ἐνταῦθα.

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐφαρμώσῃ τις ἑλλογον θεραπείαν κατὰ τῆς νεφρικῆς αἱματουρίας, ἂν μὴ γινώσκῃ τὰς τε αἰτιολογικάς καὶ τὰς τῆς παθογενείας συνθήκας· διὸ περὶ τούτων ἐν ὀλίγοις πραγματευόμεθα, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν ἔκ τῆς παθογενείας θεραπείαν, κατὰ τὴν προσφυᾶ ἔκφρασιν τοῦ καθηγητοῦ Bouchard.

Τὰ ἱκανὰ νὰ προκαλέσωσι τὴν αἱματουρίαν αἷτια δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τοῦ αἵματος, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐν τῇ λευκοκυθαιμίᾳ καὶ τῇ αἰμοφιλίᾳ· δύνανται ταῦτα ἐπίσης νὰ ἐπενεργήσωσιν ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῶν ἀγγείων προκαλοῦντα στάσιν, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐν ταῖς καρδιακαῖς παθήσεσιν, ἐν τῇ συμπίεσει δι' ὄγκων ἐγγὺς τῇ χιλῇ ἐδραζόντων ἢ καὶ διὰ θρομβώσεων τοῦ νεφροῦ συνδεομένων μετὰ καχεκτικῶν καταστάσεων. Ἡ ἀγγειακὴ διαταραχὴ δυνατόν ἐπίσης νὰ προκύπτῃ ἐξ ἀγγειοκινητικῆς ἐπενεργείας συνδεομένης πρὸς τινὰ νόσον τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἔστιν ὅτε ἐξαρτᾶται ἔκ τῆς νεφρικῆς συμφορήσεως, τῆς προκυπτούσης ἔκ τῆς ἐπισχέσεως φυσικῆς τινος ρύσεως (αἱματουρία παραπληρωματικὴ) ἢ ὀφειλομένης εἰς δερμικὰς ἀλλοιώσεις ἐκτεταμένας, οἷον εἰς ἐγκαύματα· τέλος δὲ ἔντονος τραυματισμὸς δυνατόν νὰ προκαλέσῃ ρήξεις ἀγγειακάς. Ἐν ὅλῳ ἄλλῃ κατηγορίᾳ περιπτώσεων ἡ αἱματουρία προκύπτει ἐξ ὀργανικῆς ἀλλοιώσεως τοῦ νεφροῦ, παροδικῆς ἢ ἐμμόνου, φλεγμονώδους ὡς αἱ νεφρίτιδες, ἰδίᾳ δὲ ἡ ὀξεία νεφρίτις, νεοπλαστικῆς ὡς ὁ καρκίνος, λοιμώδους ὡς ἡ πυματίωσις. Ἐπὶ πλεόν ὁ νεφρὸς, ὦν ἡ εὐρυτέρα ἀπεκκριτικὴ ὁδὸς τοῦ ὀργανισμοῦ, δύναται νὰ παραβλαφθῇ διὰ τῆς διελεύσεως ἐρεθιστικῶν οὐσιῶν, ὡς τῶν τοξικῶν, οἷον τῆς κανθαρίδος καὶ τῆς τερεβινθίνης· δι' οὐσιῶν κατασκευαζομένων ἐν αὐτῷ τῷ ὀργανισμῷ ὡς ἡ χολή, ἐπίσης δὲ ὡς τὸ ὀξαλικόν καὶ τὸ οὐρικόν ὀξύ, τῶν δύο τούτων ὀξέων

ἀπεργαζομένων τὴν νεφρολιθίαν· τέλος δὲ διὰ τῶν βακτηριακῶν ἐκκριμάτων κατὰ τὰς λοιμώδεις νόσους· ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ κατηγορίᾳ αὐτὰ ταῦτα τὰ μικρόβια δύνανται, ἂν πρόκειται περὶ γενικῆς λοιμώξεως, νὰ διέλθωσι διὰ τῆς νεφρικῆς ὁδοῦ.

Τέλος ἡ αἱματουρία, ἥτις ἐν ταῖς πλείσταις τῶν περιπτώσεων, ὥς ἀπηριθμήσαμεν εἶναι μόνον ἐπιπλοκὴ ἢ σύμπτωμα, δύναται ν' ἀποτελέσῃ πραγματικὰς νόσους ἐν ταῖς ἐνδημικαῖς αἱματουρίαις τῶν θερμῶν κλιμάτων, ὧν ἡ μὲν παράγεται διὰ τοῦ διστόμου τοῦ *Bi-lharz*, ἡ δὲ διὰ τοῦ φιλαρίου (νηματοειδοῦς) τοῦ *Demarquay*.

2.

Θεραπεία τῶν αἱματοουριῶν.

Ἐν τισι περιπτώσεσιν ἡ θεραπεία τῆς αἱματουρίας δύναται νὰ ᾖ προληπτική. Ὅταν τὸ δυνατόν τῆς νεφρικῆς συμφορήσεως ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἱατροῦ, τοῦθ' ὅπερ εἶναι δυνατόν ἰδίᾳ ἐν τοῖς βαρεῖσι πυρετοῖς, ὡς ἐν τῇ ὀστρακίᾳ, καθ' ἣν ἡ νεφρικὴ ἐπιπλοκὴ εἶναι συχνοτάτη, δεόν τότε νὰ προφυλαχθῇ ὁ ἄρρωστος ἀπὸ τῶν ψύξεων, αἵτινες διὰ τῆς ἐπὶ τῆς περιφερικῆς κυκλοφορίας ἐπενεργείας δύνανται νὰ προκαλέσωσι τὴν συμφορὴν τοῦ νεφροῦ.

Γνωστὸν ἐπίσης τυγχάνει ὅτι ἡ νεφρικὴ συμφορὴν δὲν εἶναι πάντοτε ἀποτέλεσμα διαταραχῆς τῆς περιφερικῆς κυκλοφορίας, ὅτι δὲ ἡ ἀπέκκρισις τῶν τοξικῶν προϊόντων διὰ τοῦ νεφροῦ, εἴτε πρόκειται περὶ τῶν διαλυτῶν προϊόντων τῶν ἀναποσπάστων ἀπὸ τῆς ἐξελίξεως πάσης λοιμώξεως, εἴτε πρόκειται περὶ τῶν τοξικῶν τῶν ἐν τῷ ὄργανισμῷ εἰσαγομένων διὰ τῶν τροφῶν, εἶναι οὐσιώδης αἰτία νεφρικῆς συμφορήσεως. Διὸ πρέπει νὰ παραγγέλληται προληπτικῶς διατροφή, ἥτις, εἰσβιβάζουσα ἐν τῇ οἰκονομίᾳ ὡς εἶναι τε ἐλάσσονα τοξικὰ στοιχεῖα, δὲν θέλει συντελέσει εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς νεφρικῆς παθήσεως. Ἡ διατροφή ἡ κάλλιον πραγματοποιοῦσα τὴν συνθήκην ταύτην εἶναι ἡ ἀπόλυτος γαλακτικὴ διαίτα.

Ἄν ἐν γένει τὸ γάλα ἐκτήσατο τὴν συμπάθειαν τῶν ἱατρῶν, παρατηρεῖται οὐχ ἥττον παρὰ τισι τῶν ἁρρώστων διάφορος πρὸς τοῦτο ἀποστρόφῃ· τοῦτο δ' ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὅτι ἂν πολλοὶ τῶν ἱατρῶν παραγγέλλωσι τὴν γαλακτικὴν διαίταν, ὀλίγοι τῶν ἁρρώστων γινώσκουσι νὰ λαμβάνωσιν αὐτό. Δέον ὅντως τὸ ποσὸν τοῦ γάλακτος νὰ

ἢ ἐπαρκές, 2—3 λίτρα ἐν ταῖς 24 ὥραις, ἐπὶ πλέον δὲ τὸ γάλα νὰ λαμβάνηται κατὰ δόσεις οὔτε λίαν μεγάλας οὔτε λίαν ἐγγὺς ἀλλήλων παρεχομένας, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ὑπερφορτῶται ὁ στόμαχος διὰ λίαν μεγάλης ποσότητος ὑγροῦ, νὰ μὴ εἰσάγηται δ' ἐν αὐτῷ νέα δόσις τροφῆς, ἐνῶ ἡ πέψις τῆς προηγουμένης δόσεως δὲν συνετελέσθη ἔτι. Ἡ παροχὴ ἐνὸς εὐμεγέθους κυπέλλου γάλακτος ἀνὰ τρίωρον εἶναι ἐπαρκής. Ἰὰ δὲ ἡ πέψις αὐτοῦ καταστῇ εὐκολωτέρα, εἴθισται νὰ προσθέτωσιν ἀλκαλικά, ὡς τὰ πολλὰ ὑπὸ μορφὴν ὕδατος Vals ἢ Vichy.

Ἡ αἱματουρία βεβαιωθείσα δέον νὰ καταπολεμηθῇ διὰ μέσων ὑγιεινῶν καὶ θεραπευτικῶν ἐξωτερικῶν τε καὶ ἐσωτερικῶν.

Ὁ ἄρρωστος πρέπει ν' ἀφεθῇ ἐν πληρεστάτῃ ἀνέσει καὶ νὰ κατακλιθῇ ὑπτίος, νὰ μὴ λαμβάνῃ δὲ εἰμὴ ψυχρὰ ὑγρά, γάλα καὶ τινα ὀξύποτα.

Ἄν τὰ ὑγιεινὰ ταῦτα μέσα μὴ ἐπαρκέσωσιν, ἀναγκαῖον ἀποβαίνει νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰ θεραπευτικά, μηδέποτε λησμονοῦντες ὅτι ἡ αἰτία τῆς αἱματουρίας εἶναι οὐσιώδης πηγὴ ἐνδείξεων.

Ἄν πρόκειται π. χ. περὶ αἱματουρίας, συνδεομένης μετὰ νότου οἷα ἡ λευκοκυθαιμία, καθ' ἣν ἡ ἀλλοίωσις τοῦ αἵματος εἶναι ἡ αἰτία τῆς αἱματουρίας, ἐπ' ἀνάγκης ἀποβαίνει νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ θεραπεία τῆς παθήσεως ταύτης διὰ τῶν ἀρσενικούχων καὶ κυρίως διὰ τῶν σιδηρούχων σκευασιῶν. Ἐπελθούσης αἱματουρίας, ὁ ὑπερχλωριούχος σίδηρος, ὅπερ εἶναι τὸ στυπτικώτερον τῶν φαρμάκων, ἀναγραφῆσεται εἰς δόσιν 1 γράμ. 20 ὑφεκατογρ. ἐν σακχαρούχῳ πόματι.

Ἄν ἡ αἱματουρία ᾖ ἀποτελεσμα ἀγγειακῆς στάσεως ὀφειλομένης εἰς καρδιακὴν ἀλλοίωσιν, δέον νὰ ἐπιρρώσωμεν τὴν λειτουργίαν τῆς καρδίας διὰ τῆς δακτυλίτιδος, προσέχοντες ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀθροιστικῆς ἐνεργείας.

Ἄν ἡ αἱματουρία ὀφείληται εἰς ἐπίσχεσιν συνήθους ρύσεως, ἡ ρύσις αὕτη ἐπανάγεται.

Αἱ καθολικαὶ λοιμώδεις νόσοι, αἱ μεθ' ὑπερισχυούσης ἐντερικῆς ἐντοπίσεως καὶ οἱ λοιμώδεις ἔκτεροι, οἱ μεθ' αἱματουρίας ἐπιπλεκόμενοι, χρήζουσι τῆς ἐντερικῆς ἀντισηψίας διὰ τοῦ ναφθολίου, οὕτως ὥστε νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ νεφρικοῦ ἡθμοῦ ἐλάσσων ποσότης τοξικῆς οὐσίας.

Γενικῶς πως τὰ ἐν χρήσει κατὰ τῶν αἱμορραγιῶν στυπτικά, ὅσον τὸ ἐκχύλισμα τῆς ρατανίας εἰς δόσιν 4 γράμμων, ἡ ταννίνη, ἡ ἐρυσιβώδης ὄλυρα, ἡ ἐργοτίνη, ἡ ἐργοτινίνη, δύνανται νὰ χορηγηθῶσι λίαν ἐπωφελῶς ἐν τῇ αἱματοουρίᾳ διὰ τοῦ στόματος. Προκειμένης κακῆς καταστάσεως τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος ἡ δαψιλοῦς αἱμορραγίας, τῆς διὰ τοῦ στόματος παροχῆς τῆς ἐρυσιβώδους ὄλυρας, τοῦ ἐκχύλισματος καὶ τοῦ ἀλκαλοειδοῦς αὐτῆς, προτιμῶμεν τὰς ἐνέσεις τῆς ἐργοτίνης. Τὰ φάρμακα ταῦτα εὐδοκιμοῦσιν ἐν γένει ἐν ταῖς πλείσταις τῶν αἱματοουριῶν, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ ἐκ λίθων αἱματοουρίᾳ. Ἐν τῇ αἱμορραγίᾳ ταύτῃ τῇ συνδεομένῃ μετὰ τῆς οὐρολιθιάσεως, ὁ Dujardin-Beaumetz ἀνέγραφεν ἐπωφελῶς τὸ αἰθέριον ἔλαιον τοῦ σαντάλου, χορηγούμενον ἐν κάψαις (6—8 δι' ἡμέρας εἰς δύο δόσεις).

Σὺν τοῖς στυπτικοῖς τὰ ἐξωτερικὰ ἀντιφλογιστικὰ μέσα δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν. Οὕτως αἱ κοῦφαι σικύαι δύνανται νὰ ὠφελήσωσιν ἐν αἷς περιπτώσεσι δραστηριωτέρα ἐπέμβασις ἀποβαίνει ἀνωφελῆς ἢ ἀντενδείκνυται.

Ἐν τῇ τραυματικῇ αἱματοουρίᾳ ἡ ἐφαρμογὴ κατὰ τὴν ὀσφυϊκὴν χώραν σακκιδίων πλήρων πάγου ἀποτελεῖ μέσον ἀπλούστατον. Ἐν ταῖς μετὰ τῶν βαρειῶν γενικῶν λοιμώξεων συνδεομέναις αἱματοουρίαις, ὅποταν τὰ στυπτικά ἦναι ἀνεπαρκῆ ἢ καὶ ἀντενδείκνυνται, δραστηρίᾳ ἐπίσπασις δύναται νὰ προκληθῇ διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπενεργείας θερμοῦ γενικοῦ λουτροῦ· ἡ θερμοκρασία τῶν 40° καὶ 42° ἐ. ἀποβαίνει εὐκόλως ἀνεκτὴ, διὰ δὲ τῆς κυκλοφορικῆς ἐνεργητικότητος, ἣν συνεπάγεται κατὰ τὴν περιφέρειαν τείνει νὰ ἐξαλείψῃ τὴν κατὰ τοὺς νεφροὺς συμφόρησιν. Τὸ θερμὸν λουτρὸν ἀντενδείκνυται παρὰ τοῖς καρδιακοῖς καὶ τοῖς ἀρτηριοσκληρωτικοῖς.

Τὰ λουτρά ταῦτα δύνανται ἐπίσης νὰ ὠφελήσωσιν ἐν ταῖς ὀξείαις καὶ καθαφαῖς φλεγμοναῖς τοῦ νεφροῦ· ἀλλ' ὅ,τι τότε εἶναι πολλῶ προκριτότερον, εἶναι τὸ ἰσχυρότερον τῶν ἐπίσπαστικῶν, ἡ ἀφαιμάξις· γίνεται δ' αὕτη γενικὴ μὲν ἂν ἐπὶκείται οὐραιμία, τοπικὴ δὲ ἂν ἐκ τῶν φαινομένων τῆς συμφορήσεως δὲν ἐπαπειλῇται λίαν ἡ νεφρική ἀνεπάρκεια. Συνίστανται δ' αἱ τοπικαὶ αὗται ἀφαιμάξεις εἰς τὴν ἐφαρμογὴν βδελλῶν ἢ αἱματηρῶν σικυῶν κατὰ τὴν ὀσφυϊκὴν χώραν ἢ, ὡς θέλουσιν οἱ Renaut, Lejars καὶ Tuffier, κατὰ τὸ τρίγωνον

τοῦ Petit, ἔνεκα τῶν ἀναστομώσεων τῶν φλεβῶν τῆς κάψης τοῦ νεφροῦ μετὰ τῶν φλεβῶν τοῦ κοιλιακοῦ τοιχώματος. Αἱ ἀφαιμάξεις αὗται ἀντενδείκνυνται ἐν ταῖς καχεξίαις, τοῖς βαρέσι πυρετοῖς, τῷ καρκίνῳ καὶ τῇ φυματιώσει τῶν νεφρῶν, κυρίως δ' ἐνδείκνυνται ἐν τῇ καθαρῷ φλεγμονώδει καταστάσει.

Ἐν κεφαλαίῳ ἡ αἱματουρία δεῖται (ἀνεξαρτήτως τῶν προκαλούντων αὐτὴν αἰτίων) ἀναπαύσεως, τοῦ γάλακτος, τῶν στυπτικῶν, τοῦ θερμοῦ ἐπισπαστικοῦ λουτροῦ καὶ τῶν ἀφαιμάξεων. Τῶν διαφόρων τούτων μέσων γίνεται χρῆσις κατὰ τὰς ἐπὶ τῆς αἰτιολογίας καὶ τῆς παθογενείας τῆς αἱματουρίας στηριζομένης ἐνδείξεις.

Ἡ αἱματουρία τοῦ καρκίνου, τῆς φυματιώσεως κ. τ. τ. δεῖται εἰδικώτερον τῆς χειρουργικῆς θεραπείας τῶν νόσων τούτων.

3.

Θεραπεία τῆς ἐνδημικῆς αἱματουρίας τῶν θερμῶν κλιμάτων.

Ἡ θεραπεία τῆς αἱματουρίας ταύτης εἶναι διάφορος τῆς ἀνωτέρω ἐκτεθείσης.

Διότι ἐν πρώτοις, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς προφυλάξεως, ἂν ᾔται ἀληθὲς ὅτι ἐν τῷ ζῳικῷ κύκλῳ τοῦ παρασίτου ἡ ἐμπίς (κὼνωνψ) εἶναι ὁ διάμεσος παράγων τῆς λοιμώξεως, ἡ ἐπέμβασις εἶναι ἐνδεδειγμένη: ἐν τοῖς τόποις τῆς ἐνδημίας δεόν νὰ μὴ γίνηται χρῆσις διὰ λουτρὰ καὶ πρὸς πόσιν τῶν ἐλωδῶν ὑδάτων, ἅτινα εἶναι τὸ σύνθηδες καταφύγιον τοῦ ἐντόμου, νὰ γίνηται δὲ χρῆσις ὑδάτων καθαρισθέντων διὰ τῆς ζέσεως καὶ τῆς διύλισεως· δεόν πρὸς τούτοις ν' ἀπαγορεύονται ἀπὸ τῆς διατροφῆς οἱ ἰχθύες καὶ αὐτὰ τὰ κρέα, ἅτινα ὁ βαθμὸς τῆς ἐψήσεως καὶ ὁ τρόπος τῆς παρασκευῆς δὲν καθαίρουσιν ἀπὸ τῶν ζῳικῶν κατωτέρων ὀργανισμῶν (μέριμνα, ἣν πρέπει νὰ λαμβάνῃ τις κυρίως ἐν τῇ ἀπὸ τοῦ διστόμου προφυλάξει).· δεόν ἐπίσης ν' ἀποφεύγῃ τις τὰ αἷτια τῆς ἐξασθενήσεως καὶ τῆς ἀναιμίας, ἅτινα εἶναι τόσῳ ἰσχυρὰ ἐν τῇ ἐπελεύσει τῶν φαινομένων τούτων· πάντα ταῦτα περιλαμβάνει νῦν ἡ ἔλλογος προφύλαξις, ἡ ἐπὶ τῆς παρασιτικῆς θεωρίας στηριζομένη» (Bourel. Rougière).

Ὡς πρὸς δὲ τὴν θεραπευτικὴν τῆς ἐνδημικῆς αἱματουρίας τῶν θερμῶν κλιμάτων, αὕτη περιλαμβάνει σειρὰν φαρμάκων πάντων ἀλυσιτελῶν. Τὰ στυπτικά, οἷον ἡ ταννίνη, ἡ ρατανία, τὸ κηκιδικὸν ὀξύ, ἡ ἐρυσιβώδης ὄλυρα, ὁ ὑπερχλωριοῦχος σίδηρος ἀποτυχίας μόνον παρέσχον. Τοῦτ' αὐτὸ ρητέον καὶ περὶ τῶν βαλσχυμικῶν, οἷον τῆς τερεβινθίνης, τοῦ κοπαίου, τῶν ἀνθελειογενῶν, οἷον τῆς κινίνης.

Ἐγένετο χρῆσις καὶ τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν παρασιτοκτόνων φαρμάκων. Ὁ Magalhaes ἐποίησατο χρῆσιν τῆς γλυκερίνης· ὁ Myers τοῦ ἀρσενικώδους ὀξέος, τοῦ ἰτεῦλικοῦ ὀξέος, τῆς ἀβροτονίνης· ὁ Lawrie τοῦ θυμελαίου· ὁ Houllier τοῦ εὐκαλυπτελαίου, τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος, τοῦ ὑγροῦ τοῦ Van Swieten· ὁ Zune τοῦ ὑδροθελίου εἰς ὑποκλυσμούς, τὰ δὲ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν ὀλέθρια ἢ, ὅσάκις ὑπῆρξαν αἷσια, ἐθεωρήθησαν ὡς ἀπλαῖ συμπτώσεις. Ἄλλως δ' ἡ ἐκ τοῦ αἵτιου ἔνδειξις τῆς θεραπείας τῆς φιλαριώσεως εὐκόλως μὲν τίθεται, δυσκόλως δὲ πραγματοποιεῖται· ἐνταῦθα, καθάπερ ἐν ταῖς βακιλλικαῖς λοιμώξεσι, δεόν νὰ φονευθῇ τὸ παράσιτον, χωρὶς νὰ παραβλαφθῇ ὁ φιλοξενῶν αὐτὸ ὄργανισμός· ἂν δὲ ἡ ἐξόχως ἔλλογος αὕτη ἀπόπειρα δύνηται νὰ ἐπιδιωχθῇ ἐν ταῖς μικροβιακαῖς νόσοις, δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ ἐν τῇ φιλαριώσει· τὸ ἐνήλικον φιλάριον θανόν δύνатаи νὰ προκαλέσῃ ἀποστήματα ἢ καὶ ν' ἀποτελέσῃ ἐμβολὴν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ· οὕτω δὲ καὶ ἂν κατέχωμεν τὸ μέσον, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ φονεύσωμεν αὐτό, δὲν πρέπει νὰ ποιώμεθα χρῆσιν τούτου» (Moty).

Ἡ ἀνενεργησία λοιπὸν τῶν φαρμάκων εἶναι τελεία, ὡς παρετήρησαν οἱ Lancereaux καὶ Leroy de Méricourt διὰ τὴν φιλαριώσιν· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ καταφύγῃ τις εἰς ἄλλα μέσα.

Ἐκ τῶν ἀνυσιμωτέρων μέσων κατὰ τῆς φιλαριώσεως εἶναι ἡ εἰς συγκεκρασμένα κλίματα μετανάστευσις· δι' αὐτῆς ὅμως δὲν ἐπιτυγχάνεται ἡ βελτίωσις ἢ ἡ ἱασις, εἰμὴ ὅταν ἡ νόσος μὴ ᾖ λίαν ἀρχαία. Τῆς νόσου δὲ ἰωμένης διὰ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ κλίματος, αὕτη ὑποτροπιάζει ἐνίοτε ἐκ τῆς ἐπανόδου ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις.

Ἡ θεραπεία ἀρύεται τὰ μέσα αὐτῆς, προκειμένου εἴτε περὶ τῆς φιλαριώσεως εἴτε περὶ τῆς διὰ ἐκ τοῦ διστόμου αἱματουρίας, ἐκ τῆς τονωτικῆς ἀγωγῆς· ἡ ὑδροθεραπεία, τὰ τονωτικά, ὁ σίδηρος, ἡ κίνα, εἰδικώτερον δὲ αἱ ἰωδιοταννικαὶ σκευασαίαι ἐνδείκνυνται. Τὰ μέσα

ταῦτα, εἰδικώτερον δὲ ἡ καλὴ τροφή, τὰ τονωτικά, τὰ θαλάσσια λου-
τρά καὶ αἱ ψυχραὶ καταιονήσεις ἀποτελοῦσιν ὠφέλιμα βοηθητικά μέσα
τῆς ἐν συγκεκρασμένοις κλίμασι διαμονῆς, ὅποτεν πρόκειται περὶ τῆς
φιλαριώσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΟΥΡΙΑΣ

ὑπὸ **A. DUCAMP** (ἐκτάκτου καθηγητοῦ ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Montpellier).

1.

Αἷτια καὶ κατὰτάξεις.

Ἄνουρία εἶναι ἡ κατάλυσις τῆς ἐκκρίσεως τοῦ οὔρου· διακρίνεται δὲ ἐν τῇ κλινικῇ τῆς ἐπισχέσεως τοῦ οὔρου ἐκ τοῦ ὅτι διὰ τῆς ἐν τῇ κύστει εἰσαγωγῆς τοῦ καθετηήρος δὲν ἐκρέει οὔρον.

Ἡ θεραπευτικὴ ἐπέμβασις τότε μόνον δύναται ν' ἀποβῇ ἐπωφελὴς ἐν τῇ ἀνουρίᾳ, ὅταν ὁ ἱατρὸς ἔχῃ αἰέποτε ἐν τῷ νῷ τὰς πρὸς κατάλυσιν τῆς ἐκκρίσεως τοῦ οὔρου ἀναγκαίας συνθήκας. Ἡ ἀνουρία δύνατ' οὖν νὰ προκύπτῃ ἐκ τῆς ἀποφράξεως τῶν οὐρητήρων, ὀφειλομένης εἴτε εἰς λίθους ἐνσφηνωθέντας ἔνδον αὐτῶν, εἴτε εἰς συμπίεσεις ἀσकुμμένας ἐπὶ τῶν ἀγωγῶν τούτων, ὡς ἐν τῷ καρκίνῳ τῆς μήτρας. Αἱ ἐκτεταμέναι καὶ παρεγχυματώδεις ἀλλοιώσεις τῶν νεφρῶν, εἴτε ὀξείαι εἴτε χρόνιαι εἶναι αὗται, εἴτε λοιμώδεις εἴτε οὐ, δευτεροπαθεῖς ἢ πρωτοπαθεῖς, ἐπάγονται συχνάκις τὴν ἀνουρίαν, ἡ δὲ ἐπιπλοκὴ αὕτη συνήθως ἐξαγγέλλεται διὰ πυρετικῆς τινος κινήσεως καὶ βαρείας γενικῆς κατστάσεως, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται ἐν τῇ ὀστρακιδίᾳ ἀνουρίᾳ. Αἱ διαταραχαὶ τῆς ἀρτηριακῆς ἢ φλεβικῆς κυκλοφορίας τῶν νεφρῶν, αἱ διαταράξεις τῆς γενικῆς κυκλοφορίας παρὰ τοῖς καρδιοπαθεσίν, εἶναι καὶ αὗται αἰτίαι ἱκαναὶ νὰ προκαλέσωσι τὴν ἀνουρίαν. Καὶ αὕτη δὲ ἡ ὑστερία δύναται νὰ προξενήσῃ τὴν κατάλυσιν τῆς ἐκκρίσεως τοῦ οὔρου, ἐπίσης δὲ καὶ ὁ τραυματισμὸς. Λοιμώδεις τινες νόσοι, ἰδίᾳ δὲ ἡ χολέρα, ἡ ὀστρακιδία, ἡ διφθερίτις, οἱ κακοήθεις πυρετοί, αἱ παθήσεις τοῦ περιτοναίου (περιτονίτις ἐκ διατρήσεως, ἐσωτερικαὶ περισφιγξεις τοῦ ἐντέρου καὶ ἐκ κηλῶν), ἀπεργάζονται ἐπίσης ἀνουρίαν. Τέλος τὰ ἐπὶ τῶν νεφρῶν ἐπενεργοῦντα δηλητήρια, οἷον ἡ στρυχνίνη, αἱ ἔνεκα ἐλαττώσεως τοῦ ἐν τῷ αἵματι ὀξυγόνου ἀσφυξίαι, τὰ ἐκτεταμένα ἐγκαύματα, καθιστάμενα ἀφετηρία ἀνακλαστικῆς νευρικῆς

διαταραχῆς ἢ σπλαγγνικῆς συμφορήσεως, ἀποτελοῦσιν ἐπίσης παράγοντας σχετικῶς συχνούς ἀνουρίας.

2.

Θεραπεία τῆς ἀνουρίας.**A.—ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ**

Ὅταν τοῦτο ᾖναι δυνατόν, ἡ ἀνουρία καταπολεμεῖται προληπτικῶς· τοῦτο ὁμῶς δὲν εἶναι δυνατόν γενέσθαι εἰμὴ ἐν ὀλίгаῖς περιπτώσεσιν, εἰδικώτερον δὲ ἐν τῇ οὐραλιθιάσει καὶ τῇ ὀστρακιᾷ. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ νόσῳ δέον οἱ ἄρρωστοι ν' ἀποφεύγωσι τὰς ψύξεις καθ' ἀπάσας τὰς περιόδους τῆς νόσου, πρέπει δὲ νὰ ἐποπτεύηται καὶ ἡ διατροφή κυρίως κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν, ὅποταν ἡ ὄρεξις αὐξάνῃ. Ἡ δὲ ἐκ λίθων ἀνουρία εἶναι δεκτικὴ προληπτικῆς ἀγωγῆς, καθόσον αὕτη συνήθως εἶναι μόνον σύμπτωμα τῆς ἀρχῆς τῆς λιθιάσεως, ὃ δὲ ἄρρωστος πρὸ καιροῦ ἀπέβαλλε διὰ τοῦ οὔρου ψαμμώδη συκρίματα· ἐπομένως ἡ πρόωρος θεραπεία τῆς λιθιάσεως προφυλάσσει ἀπὸ τῆς ἀνουρίας. Πρὸς τούτοις παρὰ τοῖς λιθιώσι, τῆς ἀνουρίας συχνάκις προκαλουμένης διὰ τοῦ καμάτου, διὰ τῶν βεβιασμένων κινήσεων, τῶν συγκινήσεων, τῆς ὀργῆς, ἡ προληπτικὴ θεραπεία ἔγκειται εἰς τὴν ἄρσιν τῶν προκλητικῶν τούτων τῆς ἐκ λίθων ἀνουρίας αἰτίων.

B.—ΚΥΡΙΟΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ἡ θεραπεία τῆς ἀνουρίας διαφέρει ἀναλόγως τοῦ προκαλέσαντος αὐτὴν αἰτίου. Ἐν τούτοις ἡ γαλακτικὴ δίαίτα ἀποτελεῖ ὑγιεινὴν θεραπευτικὴν ἐφαρμοστέαν ἐν πάσαις ταῖς περιπτώσεσιν. Ἐτέρᾳ μέθοδος ἱκανῶς γενικὴ εἶναι ἡ διὰ τῶν θερμῶν λουτρῶν. Τὰ θερμὰ λουτρά εὐδοκίμοῦσιν, ἰδίᾳ συχνάκις ἐν τῇ ἐκ λίθων ἀνουρίᾳ· «ἐπενεργοῦσι δὲ τὰ θερμὰ λουτρά πρᾶνόντα τοὺς πόνους καὶ πιθανῶς καταπολεμοῦντα τὸν σπασμὸν τοῦ οὐρητῆρος, ὅστις παρεμβάλλει κώλυμα εἰς τὴν ἔξωσιν τοῦ λίθου, ἐπομένως δὲ εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκροὴν τοῦ οὔρου» (Merklen). Εἶναι ἐπίσης εὐχρηστα ἐν τῇ ἀνουρίᾳ τῶν νεφροτίδων καὶ ἐν τῇ τῶν βαρειῶν λοιμώξεων, ὡς τῆς ὀστρακιᾶς καὶ τῆς χολέρας· ἀλλ' ἐν τῇ ὀστρακιᾷ τὸ ψυχρὸν λουτρὸν εἶναι αἰρετώτερον.

Αὐτὸν Ἐν τῇ ἐκ λίθων ἀνουρία τὰ διουρητικὰ ἰδιαζόντως ἐνδείκνυνται· τὸ ἰτεϋλικὸν νάτριον δύναται ν' ἀναγραφῇ· εἶναι ὅμως πολλῶ ὑποδεέστερον τοῦ βενζοϊκοῦ νατρίου καὶ τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος. «Τὸ βενζοϊκὸν λίθιον εἶναι τὸ προτιμώτερον ἵνα διαλύσῃ τὴν οὐρικήν ψάμμον (δόσις δι' ἡμέρας 0,10—0,30 ὑφεκατόγρ.). Τὸ βενζοϊκὸν νάτριον δύναται νὰ χορηγηθῇ μέχρι 15—25 γράμμων. Διὰ τῆς βενζοϊκῆς τιτάνου, ἣν ὁ Bouchardat ἀνέγραψεν ὑπὸ μορφὴν σφαιρίων, εἰς δόσιν 1—2 γράμμων, ἐν τῇ οὐρικῇ ψαμμιάσει καὶ τῇ ποδάγρα, τυγχάνομεν ἀπεκκριτικῆς ἐνεργείας» (Soulie). Δύναται τις νὰ προσθέσῃ εἰς τὰς πτισάνας τῆς ἀρκτοκομάρου, τῶν σπερμάτων τοῦ λινοσπέρματος 1—2 γράμματα δισανθρακικοῦ καλίου, ἢ 5—6 γράμματα ὀξικοῦ καλίου· ἂν φοβώμεθα τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀλάτων τοῦ καλίου, ἀντικαθιστῶμεν τὸ δισανθρακικὸν κάλιον διὰ τοῦ δισανθρακικοῦ νατρίου, ὅπερ ἀναγράφομεν εἰς δόσιν καθημερινὴν 4 γράμμων. Τέλος, ἂν ἐν γένει τὰ ἄλατα τοῦ λιθίου ἐνδείκνυνται ἐν τῇ οὐρικῇ ψαμμιάσει, τὸ φωσφορικὸν νάτριον, εἰς δόσιν 2—3 γράμμων, ἀρμόζει κατὰ τῆς ὀξαλικῆς ψαμμιάσεως. Ἐν τῇ ἐκ λίθων ἀνουρίᾳ τὰ καθάρσια ἐνδείκνυνται, ἰδίᾳ δὲ τὰ δραστικά, ὡς τὸ σύνθετον βάμμα τῆς ἱαλάπης εἰς δόσιν 20 γράμμων συνδευασμένον μετ' ἴσου ποσοῦ σιροπίου ράμνου. Καὶ ἄλλων δὲ φαρμάκων δυνατόν νὰ γένηται χρῆσις, οἷον τῶν ἀντισπασμωδικῶν. Ἄν οὐδὲν ἐπιτυχάνηται ἀποτέλεσμα διὰ τῶν διαφορῶν τούτων μέσων, κατ' ἀνάγκην θὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν χειρουργικὴν ἐπέμβασιν, ἂν τῇ ἀνουρίᾳ ἐπιπροστίθωνται σημεῖα οὐραιμίας.

Βον Ἐν τῇ ἀνουρίᾳ τῶν νεφριτίδων ἡ θεραπεία συγχέεται ἐν μέρει μετὰ τῆς θεραπείας τῶν σὺν τῇ ἀνουρίᾳ ἐκδηλουμένων οὐραιμικῶν φαινομένων. Δέον δὲ ν' ἀπευθύνηται ἡ θεραπεία κατὰ τῶν αἰτίων, ἅτινα ἐπισήμως μειοῦσι τὸ ποσὸν τοῦ οὔρου, μεταξὺ δὲ τῶν αἰτίων τούτων μνημονεύομεν τῶν ἐμέτων καὶ τῆς διαρροίας. Κατὰ τῶν ἐμέτων καὶ τῆς διαρροίας τῶν μετρίας συχνότητος καὶ μετρίας ἐντάσεως δυνάμεθα νὰ μὴ ἐπέμβωμεν· ἀλλ' ἂν οἱ ἔμετοι ᾔναι λίαν συχνοί, κατ' αὐτῶν ἐνεργοῦμεν τὴν πλύσιν τοῦ στομάχου. Θὰ ἐπιχειρήσωμεν ν' ἀποδῶμεν τῷ ὁργανισμῷ ποσὸν τι ὑγροῦ καὶ ν' ἀποκαταστήσωμεν τὸ διαχωρητὸν τοῦ νεφροῦ διὰ τῶν ψυχρῶν ἢ

χλιαρῶν κλυσμάτων· ὡς διουρητικά, χορηγοῦμεν κατὰ προτίμησιν τὴν κοφεΐνην καὶ τὴν κόνιν τῆς σκίλλης, τὴν τελευταίαν ταύτην εἰς καθημερινὴν δόσιν 0,30 ὑφεκατογρ. εἰς καταπότια. Ἀλλὰ τὸ ἐνεργώτερον τῶν μέσων ἐν τῇ ἀνουρίᾳ τῶν νεφριτίδων εἶναι ἡ τοπικὴ καὶ ἡ γενικὴ ἀφαίμαξις· μετὰ τὴν ἀφαίμαξιν δυνατόν νὰ γείνη μετάγγις αἵματος. Ἡ τοῦ αἵματος μετάγγις δύναται ἐπίσης νὰ ἐνεργηθῇ σὺν τῇ ἀφαιμάξει. Τέλος, διὰ τῆς μεταγγίσεως τεχνητοῦ ὀρροῦ, διὰ τῶν ἐνέσεων ἀλατούχου ὕδατος θὰ προκληθῇ ἡ διούρησις.

Γον Ἐν τῇ ἀνουρίᾳ τῶν βαρέων πυρετῶν, οἷον τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ καὶ τῆς ὀστρακιᾶς ἡ ἔνδειξις τοῦ ψυχροῦ λουτροῦ ἔσεται σαφής. Ἡ θερμοκρασία αὐτοῦ δυνατόν νὰ ᾖ πλέον ἢ ἔλασσον ὑψηλή. Οὕτως ὁ Juhel-Renou προεκάλεσε τὴν ἐπάνοδον τοῦ οὔρου, ἐν τινι περιπτώσει βαρέας ὀστρακιᾶς, διὰ τοῦ λουτροῦ εἰς θερμοκρασίαν 25°. ἀλλ' ἡ διουρητικὴ ἐνέργεια τοῦ πραγματικοῦ ψυχροῦ λουτροῦ, τουτέστι τοῦ λουτροῦ εἰς 16° ἢ 18° κατέστη κλασικὴ ἀπὸ τῆς χρήσεως τῶν λουτρῶν τούτων ἐν τῷ τυφοειδεῖ πυρετῷ. Προκειμένης ἀνουρίας ἀναπτυχθείσης κατὰ τινὰ πνευμονικὴν λοίμωξιν, οἷα ἡ βρογχοπνευμονία, προκύπτει ἡ ἔνδειξις τῶν ἐπανειλημμένων ψυχρῶν περιτυλίξεων τοῦ θώρακος, ὡς ἔπραξεν ὁ Le Gendre, καθόσον τοῦτο εἶναι καλὸν μέσον διουρήσεως.

Ἡ ταυτόχροнос χρῆσις τῶν μεγάλων ψυχρῶν ὑποκλυσμῶν ἀποτελεῖ μέσον ἐπιδοθητικὸν τῶν λουτρῶν καὶ τῶν περιτυλίξεων.

Δον Ὅταν ἡ ἀνουρία συνδέηται μετὰ τῶν κυκλοφορικῶν διαταραχῶν τῶν καρδιακῶν παθήσεων τῶν ἀφίχθεισῶν εἰς τὴν περίοδον τῆς ἀσυστολῆς, ἐνδείκνυται νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰ τονωτικὰ τῆς καρδίας, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν δακτυλίτιδα, κατὰ προτίμησιν ὑπὸ μορφήν ἐγχύματος, καὶ εἰς τὴν κοφεΐνην. Αἱ διουρητικαὶ ἰδιότητες τοῦ γαλακτοσακκάρου εὐρίσκουσιν ἐνταῦθα τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ἀρκεῖ ὁ νεφρὸς νὰ μὴ νοσῇ.

Εον Κατὰ τῆς ὑστερικῆς ἀνουρίας ἐνδείκνυνται διάφορα φάρμακα, ἅτινα ἐπενεργοῦσι διὰ τῆς ὑποβολῆς. Δέον λοιπὸν ἐν τῇ ὑστερικῇ ἀνουρίᾳ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ὑποβολὴ ἐν ἐγρηγόρσει ἐν πρώτοις, ταύτης δ' ἀποτυγχανούσης, ἡ ὑπνωτικὴ ὑποβολή.

ΣΤον Ἐν τῇ χολέρᾳ ἡ θεραπεία τῆς ἀνουρίας συγχέεται μετὰ

τῆς θεραπείας τῆς διευθυνομένης κατὰ τῆς ἀφυδατώσεως τῶν ἰστῶν καὶ τῆς πυκνώσεως τοῦ αἵματος. Ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ τὰ ἀφθονα καὶ δροσερὰ ποτὰ δίδονται τοῖς ἀρρώστοις, μεγάλοι δὲ ὑποκλυσμοὶ γίνονται διὰ τοῦ ἀπευθυμένου, ὑποκλυσμοὶ θερμοὶ ἀπλῶς δι' ὕδατος ἢ διὰ ταννικοῦ ὀξέος κατὰ τὴν συνταγὴν τοῦ Cantani:

Pr. Eau bouillie.....	2 litres
Acide tannique.....	10 grammes
Gomme arabique.....	50 —
Laudanum.....	L gouttes

Α. Ὑδατος βρασθέντος.....	2 λίτρα
Ταννικοῦ ὀξέος.....	10 γράμματα
Κόμμεως ἀραβικοῦ.....	50 —
Λαυδάνου	L σταγόνας

Ταῦτοχρόνως μετὰ τῶν μέσων τούτων γίνεταί χρῆσις τοῦ θερμοῦ λουτροῦ εἰς 40°. «Διὰ τοῦ λουτροῦ οὐ μόνον ἐκλείπουσιν αἱ συνολκαί, ἀλλὰ καὶ ὑποβοηθεῖται ἡ οὔρησις καὶ ἀνυψοῦται ἡ τε κεντρικὴ καὶ ἡ περιφερικὴ θερμοκρασία ἀπὸ 0°,5—2° κατὰ τὰς περιστάσεις» (Lyon). Δύναται τις μάλιστα ν' ἀναβιάσῃ μέχρι 42° ἐκ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ λουτροῦ, ὡς ἐπράξαμεν κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ 1892. Αἱ πλεῖσται τῶν κατὰ τῆς χολερικῆς ἀνουρίας ἀγωγῶν ἀποτελοῦσι θεραπείας τῆς κυρίας νόσου, ἂν δὲ τις κατορθώσῃ νὰ διανοίξῃ τὴν νεφρικὴν ὁδόν, οὐκ ὀλίγοι ἰοὶ θὰ διεκκρίνοντο δι' αὐτῆς, καθόσον δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ συμπτωματολογίᾳ καὶ τῇ θεραπευτικῇ τῆς χολέρας τὰς δύο πηγὰς τῆς δηλητηριάσεως: τὰς βακτηριακὰς τοξίνας καὶ τὰ οὐραιμικὰ δηλητήρια. Ἰσως διότι διὰ τοῦ θερμοῦ λουτροῦ διώκονται οἱ δύο οὔτοι σκοποί, τοῦτο εὐδοκιμεῖ ἐν τισὶ περιπτώσεσι, καθ' ἃς ἐπάγεται ταχέως τὴν ἐμφάνισιν τοῦ οὔρου.

Ἐν ταῖς βαρυτέραις περιπτώσεσι δέον νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰς ἀλατούχους ἐνέσεις, ἵνα εἰσβιβάσωμεν ἀμέσως ἐν ταῖς φλεβίαις ποσότητά τινα ὕδατος καὶ ἁλατος, ἵνα ἀποδῶμεν τῷ αἵματι ὅ,τι τοῦτο ἀπώλεσε καὶ ἀνυψώσωμεν οὕτω τὴν τάσιν τοῦ αἵματος. Ἡ συνταγὴ τοῦ Hayem ἔχει ὡς ἐξῆς:

Pr. Eau.....	1 litre
Chlorure de sodium.....	5 grammes
Sulfate de soude.....	10 —

Λ. Ὑδατος.....	1 λίτρον
Χλωριούχου νατρίου.....	5 γράμμα
Θεικοῦ νατρίου.....	10 —

Ἄλλ' αἱ ἐνέσεις αὗται δὲν εἶναι ὅλως ἀκίνδυνοι, διὰ τοῦτο δὲ ἱατροί τινες μόνον ἐν ταῖς ἀπέλπισι περιπτώσεσι καταφεύγουσιν εἰς αὐτάς. Ἀπλουστέρα εἶναι ἡ μέθοδος τοῦ Cantani, δι' ἧς ἐγχύνεται τὸ ὑγρὸν ἐν τῷ ὑποδορίῳ συνεκτικῷ ἰστῷ τοῦ γλουτοῦ, τοῦ μηροῦ ἢ τοῦ μεταξὺ τῶν ὠμοπλατῶν χώρου· δύναται δὲ τις πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐνέσεως ταύτης νὰ ποιήσῃται χρῆσιν τῆς συσκευῆς τοῦ Potain, οὕτω δὲ νὰ ἐγχύσῃ ἐν λίτρον ἢ ἥμισυ ἀλατούχου διαλύσεως.

Ζον Τέλος, ἐν αἷς περιπτώσεσιν ἡ ἀνουρία συνῴεταί μετ' ἀσφυκτικῶν διαταραχῶν, ὡς ἐν τισι δηλητηριάσεσιν, ἐφαρμόζονται αἱ εἰσπνοαὶ τοῦ ὀξυγόνου.

Τῶν εἰσπνοῶν τοῦ ὀξυγόνου γίγνεται χρῆσις καὶ ἐν τῇ ἀνουρίᾳ τῶν νεφριτιδῶν· καθόσον αὗται προάγουσι τὰς ὀξειδώσεις καὶ ἀπομακρύνουσι τοὺς κινδύνους τῶν οὐσιῶν, ὧν τὸ σύνολον ἀποτελεῖ τὴν τοξικότητα τοῦ οὔρου. Διὸ δέον νὰ γίγνηται τούτων χρῆσις γενικῶς ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς ἀνουρίας.

Ἡ θεραπεία τῆς ἀνουρίας ἀφορᾷ κυρίως εἰς τοὺς κινδύνους τοὺς ἀποδιδομένους εἰς τὰς τοξικὰς οὐσίας τοῦ οὔρου, ὡς δὲ λέγει ὁ Char-
rin «δέον νὰ προσπαθῇ τις νὰ μὴ προσθέσῃ τι τὸ ἐπιβλαβές, ἐνῶ ἐπι-
χειρῇ νὰ μεταμορφώσῃ, νὰ ἐκμηδενίσῃ, νὰ μετριάσῃ, ν' ἀποβάλῃ
διὰ τῆς ἀπεκκρίσεως τὰ ἐν τῇ οἰκονομίᾳ συγκρατούμενα δηλητήρια».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΥΟΥΡΙΑΣ

ὑπὸ Α. DUCAMP (ἐκτάκτου καθηγητοῦ ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ
τοῦ Montpellier).

1.

Θεραπεία ὑγιεινὴ καὶ διαιτητικὴ.

«Πολυουρία καλεῖται ἡ νοσηρὰ κατάστασις ἡ χαρακτηριζομένη δι' ὑπερβαλλούσης ποσότητος οὔρου» (Cuffer). Ἡ πολυουρία αὕτη δύναται καθ' ἑαυτὴν ν' ἀποτελέσῃ νόσον ἰδίαν ἢ τούναντίον νὰ ᾖ δευτεροπαθὴς ἄλλων νοσηρῶν καταστάσεων, νὰ μὴ καταλαμβάνῃ δὲ εἰμὴ δευτερεύουσιν θέσιν ἐν τῇ συμπτωματολογίᾳ τῶν νόσων τούτων. Ἡ πολυουρία παρατηρεῖται συχνάκις ἐν ταῖς νόσοις τῶν νεφρῶν, ταῖς διαμέσοις καὶ ἀμυλώδεσι νεφρίτισιν ἰδίᾳ, ἐν ταῖς ὀργανικαῖς νόσοις τοῦ νευρικοῦ συστήματος μετ' ἐντοπίσεων ἐν τῷ προμήκει μυελῷ καὶ τῷ ἐγκεφάλῳ, προελεύσεως τραυματικῆς ἢ ἄλλης, ἐν ταῖς κυρίως νευρώτεσιν, οἷον τῇ ὑστερίᾳ, ἐν ταῖς νόσοις τῆς θρέψεως, οἷον τῷ διαβήτῃ καὶ τῇ ἀζωτουρίᾳ.

Ἐν τισὶ περιστάσεσιν ἡ πολυουρία οὐ μόνον οὐδεμίαν ἀπαιτεῖ θεραπείαν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀφεθῇ ὡς ἔχει πρέπει· τοιαύτη εἶναι ἡ πολυουρία τῆς διαμέσου νεφρίτιδος, νόσου, καθ' ἣν ἡ ἐλάττωσις τῆς ἐκκρίσεως τοῦ οὔρου ἄγει εἰς φαινόμενα οὐραιμικά. Ἀλλ' ἡ πολυουρία αὕτη δυνατόν νὰ ᾖ τόσῃ δαψιλῆς, ὥστε ἐξ αὐτῆς νὰ προκύπτῃ ἔνδειξις, ἣν δύναται τις νὰ πληρώσῃ διὰ τῶν ἐνέσεων τῆς πιλοκαρπίνης π. χ.

Ἐν γένει ἐν τῶν λογικωτέρων καὶ ἀπλουστέρων μέσων πρὸς καταπολέμησιν τῆς πολυουρίας εἶναι ἡ ἐλάττωσις τοῦ ποσοῦ τῶν ποτῶν. Χωρὶς δὲ νὰ διαλάβωμεν περὶ τῆς καλουμένης ἀραβικῆς διαίτης, καθ' ἣν ἡ στέρησις τοῦ ὑγροῦ εἶναι ὡς οἶόν τε πλήρης, ἡ συνήθης ξηρὰ δίαίτα, τουτέστιν ἡ σχετικὴ δίαίτα, δυσκόλως ὡς τὰ πολλὰ γίγνεται παραδεκτὴ καὶ ἀποβαίνει ἀνεκτὴ· καὶ ὁμως ἐν τῇ αὐτοπαθεῖ πολυουρίᾳ δέον νὰ παραγγέλλωμεν τὴν διαίταν ταύτην, δι' ἧς ἐπετεύχθησαν ἐπιτυχίαι τινες. Ἐν τούτοις ἂν ὁ ἄρρωστος μὴ δύνῃ-

ται ν' ἀπόσχη ποσόγητός τινος ὑγρῶν, ἀπαγορεύομεν αὐτῷ τὰ οἶνο-
πνευματώδη καὶ διουρητικά ποτά· ὁ λευκὸς οἶνος, ὁ ζῦθος καὶ τὸ
γάλα ἰδίᾳ ἀπαγορεύονται· ὁ ἐρυθρὸς οἶνος ἐπιτρέπεται ὡς ἐνέχων
ταννίνην.

Ἐν τῇ διατροφῇ τὰ σάκχαρα καὶ τὰ μυλώδη ὅλως ἀπαγορεύονται,
ἀντικαθιστάμενα διὰ τῶν ἀζωτούχων σιτίων, τοῦτο δὲ διότι τὰ
σάκχαρα καὶ τὰ μυλώδη δέονται, διὰ τὴν πέψιν αὐτῶν, ἱκανῶς μεγά-
λης ποσότητος ὕδατος.

Ἡ ὑγιεινὴ δέον ν' ἀφορᾷ οὐ μόνον εἰς τὴν διατροφήν, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὰς σχέσεις, αἵτινες ὑπάρχουσι μεταξὺ τῆς λειτουργίης τῶν νε-
φρῶν καὶ τῆς τοῦ δέρματος. Δέον δ' αὕτη νὰ τηρῇται ἐν φυσιολο-
γικῇ καταστάσει διὰ τῆς ἀποφυγῆς ἐν πρώτοις τῆς ἐπιδράσεως τοῦ
ψύχους, διὰ τῆς ἀναγραφῆς εἰτα τῶν ξηρῶν ἐντρίβων ἐν τῇ
διαβητικῇ πολυουρίᾳ, τῶν διὰ θερμοῦ ὕδατος καὶ θερμοῦ ἀέρος
λουτρῶν ἐν τῇ πολυουρίᾳ τῆς διαμέσου νεφρίτιδος, τῶν ὑδρο-
θεραπευτικῶν μεθόδων ἐν τῇ πολυουρίᾳ τῇ συνδεομένῃ μετὰ νευ-
ρωτικῶν καταστάσεων.

Τέλος τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἀσκουμένης ὑπὸ τοῦ νευρικοῦ συστή-
ματος ἐπὶ τοῦ συμπτώματος πολυουρίᾳ οὔσης γνωστῆς, παραγγέλ-
λομεν τοῖς ἀρρώστοις ν' ἀποφεύγωσι πᾶν αἷτιον δυνάμενον νὰ κατα-
πονήσῃ ἢ νὰ διαταράξῃ τὸ σύστημα τοῦτο, οἷον τὰς ἠθικὰς συγκι-
νήσεις καὶ τὸν κάματον.

Ἀσκησις κανονικὴ καὶ μετρία παραγγέλλεται.

2.

Θεραπεία φαρμακευτικῇ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τῆς πολυουρίας παραγγελθέντων φαρμάκων
εἶναι ἱκανῶς μέγας, τούτων δ' ἡ χρῆσις στηρίζεται τὸ μὲν ἐπὶ δογ-
ματικῶν θεωριῶν, τὸ δὲ ἐπὶ ἐμπειρικῶν ἀποτελεσμάτων. Οὕτως
ἐπειράθησαν ν' ἀποχετεύσωσι πρὸς τὸ ἔντερον ἢ πρὸς τὸ δέρμα μέρος
τοῦ ὑγροῦ, ὅπερ διηθεῖται διὰ τῶν νεφρῶν. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐντέρου
ἐπενήργησαν διὰ τῶν καθαρσίων, οἷον τῶν δραστικῶν καὶ τοῦ
καλομέλιτος, ἐπὶ δὲ τοῦ δέρματος διὰ τοῦ ἱαβοράνδου καὶ τοῦ
ἀλκαλοειδοῦς αὐτοῦ, τῆς πιλοκαρπίνης· ὁ Bouchard ἠλάττωσε

τὴν πολυουρίαν ἔν τινι περιπτώσει διαμέσου νεφρίτιδος δι' ἐνέσεων 0,01—0,02 ὑφεκατογράμμων νιτρικῆς πιλοκαρπίνης.

Τὰ θεραπευτικὰ φαρμακευτικὰ μέσα ἐπεζητήθησαν κυρίως μεταξύ τῶν φαρμάκων τῶν ἀσκούντων ἐξέχουσαν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Οὕτως ἡ νάρδος, ἐπαινεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Trousseau ὑπὸ μορφὴν βάμματος, ἀνεγράφη ὑπὸ μορφὴν ἐκχυλίσματος καὶ ἐπιτυχῶς ἐν τῇ πολυουρίᾳ τοῦ ἀζωτουρικοῦ διαβήτου. Ὁ Bouchard συνίστησι μεγάλας δόσεις, καθόσον ἄρχεται δι' 8 γράμμων, εἰς δόσεις καταμεμερισμένας, ἐντὸς τῆς ἡμέρας, ἐξικνεῖται δὲ μέχρις 20 καὶ 30 γράμμων ἐν ταῖς 24 ὥραις.

Ἑτερον πραϋντικὸν τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τὸ ὄπιον, οὕτινος συχνὴ γίγνεται χρῆσις ἐν τῷ σακχαρώδει καὶ τῷ ἀζωτουρικῷ διαβήτῃ, παρηγγέλθη ἐπίσης κατὰ τῆς πολυουρίας. Ἐκ τῶν πολλῶν συστατικῶν τῶν ἀποτελούντων τὸ ὄπιον, μόνῃ ἡ μορφίνη φαίνεται ἀσκούσα ἐνέργειαν ὡς πρὸς τὴν πολυουρίαν. Ἡ Δοθῆρειος κόνις, χρήσιμος ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ὀπίου, ἀντενδείκνυται ἔνεκα τῆς παρουσίας τοῦ νιτρικοῦ καλίου καὶ τῆς ἱπεκακουάνης.

Ἐν τῷ σακχαρώδει διαβήτῃ ἡ πολυδιψία τελεσφόρως πολεμεῖται διὰ τοῦ βρωμιούχου καλίου· τὸ φάρμακον τοῦτο, συνιστῶμενον ὑπὸ τοῦ Félizet, ἐπενεργεῖ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ὡς μετριάστικόν τῆς θρέψεως.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων πραϋντικῶν τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τῶν ἐπίσης κατὰ τῆς πολυουρίας παραγγεληθέντων, κυρίως δὲ κατὰ τῆς αὐτοπαθοῦς πολυουρίας, δεόν νὰ μνημονεύσωμεν τοῦ καστορίου, τῆς καφουράς, τοῦ μιδικοῦ σιλφίου, τοῦ μόσχου, τῆς εὐθαλείας εἰς καταπότια, ὧν ἕκαστον ἐνέχει 1 ὑφεκατόγρ. ἐκχυλίσματος (3—4 καταπότια δι' ἡμέρας), τῆς θεικῆς οὐδετέρας ἀτροπίνης εἰς ἐνέσεις εἰς δόσιν $\frac{1}{4}$ τοῦ ὑποχιλιογράμμου μέχρις 1 ὑποχιλιογρ.

Ἐν τῇ πολυουρίᾳ τοῦ σακχαρώδους ἢ τοῦ ἀποίου διαβήτου τὰ ἀντιπυρετικὰ καὶ ἀναλγικά, οἷον ἡ ἀντιπυρίνη, ἡ φαινασετίνη, ἡ ὀξυανιλίδη, ἡ ἐξαλγίνη, ἡλάττωσαν ἐπιστήμως τὴν ἔκκρισιν τοῦ οὔρου ἐν ταῖς χερσί τοῦ Albert Robin, τοῦ Dujardin—Beaumetz καὶ τοῦ Huchard.

Ἄν ἐν γένει κατέφυγον ἵνα ἐπενεργήσωσιν ἐπὶ τῆς πολυδιψίας εἰς τὰ πραϋντικὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, περιπτώσεις τινὲς πολυου-

ρίας τελεσφόρως κατεπολεμήθησαν διὰ τῶν ρωστικῶν τοῦ νευρικοῦ συστήματος, οἷον τοῦ ἐμετικοῦ καρύου εἰς δόσιν 15 σταγόνων βάμματος δι' ἡμέρας.

Ἐν ἄλλαις περιπτώσεσι κατέφυγον εἰς τὰ στυπτικά, οἷον τὴν ἐρυσιβώδη ὄλφυραν, συστηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Bucquoy εἰς δόσιν 75 ὑφεκατογρ., τὴν ταννίνην, τὸν ὀξικὸν μόλυβδον, τὸν ὑπερχλωριοῦχον σίδηρον.

Τὰ βαλσαμικά, οἷον τὸ τολουταῖον βάλσαμον, τὸ κοπάϊον, τὸ αἰθέριον ἔλαιον τῆς τερεβινθίνης ἕνεκα τῆς ἐπὶ τῶν νεφρῶν ἐπενεργείας αὐτῶν ἐχρησιμοποιήθησαν.

Ἡ κτηνιατρικὴ διὰ τῶν ἰάσεων, ἃς ἐπιτυχᾶνει διὰ τῆς ἀνθρακικῆς τιτάνου, ἐνέπνευσε τῷ Hardy τὴν ἰδέαν νὰ δοκιμάσῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ φαρμάκου ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Πλὴν τὸ φάρμακον τοῦτο ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Hardy εἰς δόσιν καθημερινήν 4 γράμμων ἐπὶ 6 ἑβδομάδας καὶ ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Straus εἰς δόσιν καθημερινήν 20 γράμμων ἐπὶ 3 ἑβδομάδας κατ' οὐδὲν ἐτροποποίησε τὴν πολυουρίαν.

Τὸ ὀξυγονοῦχον ὕδωρ, οὕτινος ὁ τρόπος τῆς ἐνεργείας δὲν δηλοῦται σαφῶς, εἶναι καλὸν ἀνιπολυουρικὸν φάρμακον.

Τὰ συνεχῇ ρεύματα ἀπὸ τῆς ὁσφυϊκῆς χώρας εἰς τὴν ἀλχενικήν ἐφηρμόσθησαν ὑπὸ τοῦ Le Fort ἐν τινὶ περιπτώσει αὐτοπαθοῦς πολυουρίας.

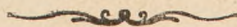
Ἐν τισὶ περιπτώσεσι δυνατόν ἐπωφελῆς ν' ἀποβῇ ἡ χρῆσις τῶν τονωτικῶν, οἷον τοῦ σιδήρου καὶ τῆς κίνας. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐτι ἡ ἔνδειξις αὐτῶν φαίνεται σαφεστάτη, ὡς ἐν τῷ ἀζωτουρικῷ διαβήτη, ἀποβαίνουσιν ἀνεπαρκῆ μόνον χορηγούμενα, ἵνα τελεσφόρως καταπολεμήσωσι τὴν πολυουρίαν.

Ὡς πρὸς τὰ τροποποιητικὰ φάρμακα, οἷον τὸ ἰωδιοῦχον κάλιο, ταῦτα ἀείποτε ἀντενδείκνυνται, ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ ἐγκεφαλικῆς συφύλιδος, ὅποτε τὸ εἰδικὸν τῆς κυρίας παθήσεως φάρμακον εὐδοκίμεϊ.

Προκειμένης ὑστερικῆς πολυουρίας τὰ πλεῖστα τῶν φαρμάκων οὐδὲν ἐπάγονται ἀποτέλεσμα, μόνη δὲ ἡ ὑποβολὴ ἐπιτυχᾶνει. — Ἡ ὑποβολή, συστηθεῖσα τῷ 1885 ὑπὸ τῶν Debove καὶ Flaman d' ἐν ταῖς πειραματικαῖς αὐτῶν ἐρευναῖς ἐπὶ τῆς ὑστερίας (ἀνορεξία, ἀσιτία, βουλιμία, ἀνουρία), ἐτέθη εἴτα εἰς χρῆσιν ὑπὸ τοῦ Ba-

binski ὡς μέσον θεραπευτικόν. Δέον δὲ νὰ προτιμᾷ τις τὴν ὑπνωτικὴν ὑποβολήν καὶ, οἷα δὴποτε καὶ ἢ ἡ ἐφαρμοζομένη μέθοδος, μεθ' ὑπομονῆς νὰ ἐπενεργῇ ἐπὶ τῆς φαντασίας τοῦ ἀρρώστου, διατάσσων αὐτὸν ἐπιμόνως ἔλασσον νὰ οὐρῇ. Ἡ ἐπιτυχία ἔσται ἀσφαλεστέρα καὶ ταχύτερα, ἂν ἡ ὑποβολὴ ἐπενεργῇ συγχρόνως ἐπὶ τῆς πολυδιψίας καὶ τῆς ἐκκρίσεως τοῦ οὔρου· ὥς δὲ δὲν πρέπει ν' ἀφήνται ἐπὶ μακρὸν αἱ συσπάσεις, οὕτω καὶ ἡ πολυουρία δέον ἀπ' ἀρχῆς νὰ καταπολεμῇται» (Ehrhardt). Βελτίωσις σμικρᾶς διαρκείας ἔπεται συχνάκις τῆς μεθόδου ταύτης, ἡ δὲ ἱασις ἐπιτυγχάνεται μόνον μετὰ τινος συνεδρίας. Τέλος ἂν τὸ ὑστερικὸν ἄτομον δὲν ᾔηται δυνατόν νὰ ὑπνωτισθῇ, δέον νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν ἐν ἐγρηγόρσει ὑποβολήν. Σὺν τῇ ὑποβολῇ ὅμως δὲν πρέπει νὰ παραμελῇται ἡ γενικὴ κατάστασις, δέον νὰ ἐποπτεύηται ἡ δίαιτα, νὰ ἐφαρμόζωνται δ' ἐνίοτε αἱ ὑδροθεραπευτικαὶ μέθοδοι.

Ἐν κεφαλαίῳ, ἡ πολυουρία δεῖται κυρίως τῆς ἀπὸ τῶν αἰτίων ἐνδεικνυμένης θεραπείας, δέον δὲ ὁ ἰατρός νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τὴν παθογενετικὴν αὐτῆς ἐπεξεργασίαν. Ἐν γένει δέ, σμικρὸν ἐπηρεαζομένη ἐν ταῖς νεφρίτισι, ἐπηρεάζεται ἐπωφελῶς ἐν ταῖς διαφόροις μορφαῖς τοῦ διαβήτου διὰ τῶν μετριάστικῶν τοῦ νευρικοῦ συστήματος, οἷον τῆς νάρδου, τοῦ βρωμιούχου καλίου καὶ τῆς ἀντιπυρίνης· ἐν δὲ τῇ αὐτοπαθεῖ αὐτῆς μορφῇ ὑποχωρεῖ τοῖς διαφορωτάτοις κατὰ τὰς περιστάσεις θεραπευτικοῖς μέθοδοις. Τέλος, ὅταν ἡ πολυουρία ᾔηται φύσεως σαφῶς ὑστερικής κατ' αὐτῆς τότε ἐπιδρᾷ τελεσφόρως ἡ ὑποβολή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΝΕΦΡΟΛΙΘΙΑΣΕΩΣ

ὑπὸ L. DREYFUS—BRISAC (ἱατροῦ τοῦ νοσοκομείου Lariboisière).

1.

Γενικαὶ γνώσεις περὶ νεφρολιθιάσεως.

Αἱ ὑπὸ τὴν προσωνομίαν τῆς νεφρολιθιάσεως περιλαμβανόμεναι διάφοροι παθήσεις, καίτοι ἐμφανίζουσι πολλὰς ἀναλογίας ὑπὸ σημειολογικὴν ἔποψιν, προκύπτουσι πράγματι ἐκ διαφόρων παθολογικῶν ἐπεξεργασιῶν, ἐπομένως δὲ ἐπάγονται θεραπευτικὰς ἐνδείξεις ἀνομοίας.

Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι πλὴν τῶν ἀπολύτως ἐξαιρετικῶν ψαμμιάσεων, τῆς κυστικῆς καὶ ξκνθικῆς, ὑπάρχουσι τέσσαρα εἴδη νεφρολιθιάσεως : ἡ οὐρική, ἡ ὀξαλική, ἡ τιτανική καὶ ἡ ἀμμωνιακή. Ἐκ τούτων αἱ δύο πρῶται ἔχουσιν ὡς κοινὸς χαρακτήρα, ὅτι πάντοτε τὸ οὖρον εἶναι ὄξεινον, ὅτι δὲ ἡ αἰτία τούτων εἶναι δυσκρασικὴ κατάστασις· ἐνῶ αἱ δύο τελευταῖαι, αἵτινες παρατηροῦνται μόνον μετ' οὖρου ἀντιδράσεως ἀλκαλικῆς, ὀφείλονται εἰς καταρροϊκὰς ἀλλοιώσεις τοῦ οὖρου· ποιητικοῦ συστήματος. Ἐντεῦθεν ἐπήγαγεν ἡ κλασικὴ διαίρεσις εἰς λιθιάσεις ὀξείνους, περιλαμβανούσας τὴν οὐρικήν καὶ τὴν ὀξαλικήν λιθίασιν, καὶ εἰς λιθιάσεις ἀλκαλικὰς, περιλαμβανούσας τὴν τιτανικὴν καὶ τὴν ἀμμωνιακὴν λιθίασιν.

Καίτοι ἔλλογος τυγχάνει ἡ διαίρεσις αὕτη, δὲν δύναται ὅμως νὰ ληθῇ ὡς ἀφετηρία τῆς περὶ θεραπείας μελέτης, ἐκτὸς τῶν ἀλκαλικῶν λιθιάσεων, αἵτινες ἀμφότεραι εἶναι δεκτικαὶ ὁμοίας θεραπείας. Αἱ ὄξεινοι λιθιάσεις, τοῦναντίον, καίτοι συχνάκις συνυπάρχουσιν, ἔχουσιν ὅμως ἐν πολλαῖς περιπτώσεσι παθογένειαν διάφορον, ἐπομένως δὲ ἐκ τούτων προκύπτουσι θεραπευτικαὶ ἐνδείξεις διάφοροι. Δέον λοιπὸν κατ' ἀνάγκην νὰ σπουδάσωμεν διαδοχικῶς τὴν οὐρικήν, τὴν ὀξαλικήν καὶ τὰς ἀλκαλικὰς λιθιάσεις. Ἄν δὲ οὕτως ἔχη τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὰς ψαμμιώσεις ἐν τοῖς οὐσιώδεσιν αὐτῶν χαρακτηρῶσι, τὰς μὴ ἐπιπεπλεγμένας, δὲν ἔχει ὅμως οὕτω καὶ διὰ τὰς ἐπιπλοκάς αὐτῶν, αἵτινες, οἷον· ὁἷποτε κἂν ᾖ τὸ εἶδος τῆς λιθιάσεως, καθ' ὃ αὐταὶ ἐκδηλοῦνται, ἐμ-

φανίζουσι στενήν ἀναλογίαν, δύνανται ἐπομένως νὰ περιληφθῶσιν ἐν κοινῇ περιγραφῇ. Πρὸς τούτοις ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ θέλομεν περιλάβει τὰς ἐνδείξεις καὶ τὰς ἀντενδείξεις τῆς διὰ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων θεραπείας ἐν πάσαις ταῖς νεφρολιθιάσεσιν, ἐπιπεπλεγμέναις ἢ οὐ.

ΛΙΘΙΑΣΙΣ ΟΥΡΙΚΗ

2.

Γενικαὶ γνώσεις περὶ οὐρικής λιθιάσεως.

Καίτοι ἡ μυχία φύσις τῆς παθολογικῆς ἐπεξεργασίας, ἣτις ἐξωτερικῶς ἐκδηλοῦται διὰ τῆς οὐρικής λιθιάσεως, ἀτελῶς ἐτι τυγχάνει ἡμῖν γνωστῇ, κατέχομεν οὐχ ἥττον ἐπὶ τῶν παραγωγικῶν τῆς νοσηρᾶς ταύτης καταστάσεως συνθηκῶν θετικὰς τινὰς γνώσεις δυναμένας νὰ καθοδηγήσωσι τὴν θεραπευτικὴν ἐπέμβασιν.

Τὴν πρώτην ἐκ τῶν γνώσεων τούτων ποριζόμεθα ἐκ τῆς μελέτης τῶν αἰτίων, ἣτις, ἀποδεικνύουσα ὅτι ἡ οὐρική λιθίασις συνυπάρχει ἢ ἐναλλάσσει συνήθως μετὰ διαφόρων παθήσεων, ἡμικρανίας, ἄσθματος, διαβήτου, αἱμορροϊδῶν, συνδεομένων πρὸς τὴν ἀρθριτικὴν δυσκρασίαν, καθορίζει τὴν διαθεσικὴν αὐτῆς προέλευσιν. Δύναται τις ἄρα γε νὰ προβῇ περαιτέρω καὶ, στηριζόμενος ἐπὶ τῶν στενῶν σχέσεων τῆς ἐρυθρᾶς ψαμμιώσεως καὶ τῆς ποδάγρας, νὰ θεωρήσῃ τὴν πρώτην, τοῦθ' ὅπερ ἐγένετο διὰ τὴν δευτέραν, ὡς ἐξαρτωμένην ἐκ τῆς ἀρθριτικῆς οὐρικής διαθέσεως ;

Ὅσον ἐλκυστικὴ καὶ ἂν φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ θεωρία αὕτη, δὲν δύναται νὰ γένηται ἀπολύτως δεκτὴ. Ἀναμφιβόλως παρατηρεῖται ὡς τὰ πολλὰ παρὰ τοῖς ψαμμιῶσιν ὑπερβάλλουσα ἀπέκκρισις οὐρικοῦ ὀξέος διὰ τοῦ οὔρου, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐμφανὲς οὐρική διάθεσις. Ἀλλ' ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπάρχουσι πολλαὶ νόσοι, πυρετοί, λευκοκυθαιμία κ. τ. τ. καθ' ἃς ἡ ἀπέκκρισις τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος εἶναι ἐπίσης ὑπερβάλλουσα, εἰ μὴ μείζων ἢ ἐν τῇ παθῇ ταύτῃ, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἔχνος λιθιάσεως· ἀφ' ἐτέρου δὲ βλέπει τις οὔρον ἐνέχον ὀλίγον σχετικῶς οὐρικὸν ὀξύ, ὅπερ ὁμως ἐνέχει συγκρίματα οὐρικῶν ἀλάτων. Διὸ πρὸς ἐξήγησιν τῆς γενέσεως τῆς οὐρικής λιθιάσεως δεῖον νὰ ἐπέμβῃ, πλὴν τῆς οὐρικής διαθέσεως, ἕτερον παθογενετικὸν στοιχεῖον, τοῦτο δὲ παρέχει ἡμῖν ἡ ἀντιδράσις τοῦ οὔρου.

Εἶναι ὄντως ἀποδεδειγμένον ὅτι τὰ οὐρικά συγκρίματα ἀποτίθενται τόσῳ εὐκολώτερον ἐν τῷ οὐρῳ, ὅσῳ τοῦτο εἶναι μᾶλλον ὀξείνον. Οἷαδὴποτε καὶ ἂν ἡ ἄναλογία τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων ὀξέων, οὐρικοῦ καὶ φωσφορικοῦ, τὸ οὖρον παραμένει διαφανές, ὅταν τὰ ὀξέα ταῦτα ὑπάρχωσιν ἐν καταστάσει ἀλάτων οὐδετέρων ἢ βασικῶν. Ἀλλ' ὅταν τὰ ὀξείνα φωσφορικά ἅλατα ὑπάρχωσιν ἐν περισσειᾳ, προσλαμβάνουσιν ἐκ τῶν βασικῶν οὐρικῶν ἀλάτων ἐν ἡ δύο ἰσοδύναμα βάσειος· ἐντεῦθεν προκύπτει ὁ σχηματισμὸς εἴτε ὀξείνων οὐρικῶν ἀλάτων σμικρὸν διαλυτῶν, εἴτε καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος, ἐπομένως δὲ ἡ ἐμφάνισις τῆς ψαμμιάσεως.

Τέλος, πλὴν τῆς οὐρικῆς διαθέσεως καὶ τῆς ὑπεροξεινότητος τοῦ οὐρου δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὸν βαθμὸν τῆς πυκνότητος τοῦ οὐρου. Ὅσῳ τοῦτο σπανιώτερον, τόσῳ εὐκολώτερον ἀναφαίνεται ἡ νεφρολιθίασις. Οὕτω παρὰ τοῖς ἀρθριτικοῖς, τοῖς τέως ἀλωθήτοις καίτοι σαφῶς πάσχουσιν ἐξ οὐρικῆς διαθέσεως, ἄφθονος διαφόρησις, παρακωλύουσα τὴν διούρησιν, προκαλεῖ ἐνίοτε τὰ πρῶτα φαινόμενα τῆς λιθιάσεως· ἡ καὶ παρὰ τοῖς οὐδεμίαν ἐμφανίζουσιν ἀρθριτικὴν προδιάθεσιν, τυχαία δυσκρασικὴ κατάστασις, οἷα ἡ προκύπτουσα ἐκ τῆς ὑπερκοπώσεως ἢ ἐκ δυσπεψίας, δύναται νὰ παραγάγῃ οὐρικὴν λιθίασιν, ὅποταν τὸ οὖρον δὲν εἶναι ἱκανῶς ἄφθονον, ἵνα δι' αὐτοῦ ἀπεκκριθῇ ἅπαν τὸ ἐν τῷ ὀργανισμῷ σχηματιζόμενον οὐρικὸν ὀξύ.

Ἀλλ' ἵνα λεπτομερέστερον ἐμβαθύνωμεν εἰς τὸ ζήτημα τῆς παθογενείας, πόθεν προέρχονται αἱ δύο αὗται πλημμέλειαι τῆς οὐροποιητικῆς λειτουργίας, ἡ περίσσεια τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος καὶ ἡ ὑπεροξεινότης, εἰς ἃς ὀφείλεται ἡ ἐρυθρὰ λιθίασις; Ταῦτα εἶναι προβλήματα τῆς βιολογικῆς χημείας λίαν ἀμφισβητούμενα, οὕτω δὲ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ βάθος αὐτά, χωρὶς νὰ ἐξέλθωμεν τῶν ὁρίων τῆς μελέτης ἡμῶν.

Ὡς πρὸς τὴν οὐρικὴν διάθεσιν, γνωστὸν τυγχάνει ὅτι ὑπάρχουσι δύο ἀντίθετοι θεωρίαι πρὸς ἐξήγησιν αὐτῆς. Πάντες δέχονται ὅτι τὸ οὐρικὸν ὀξύ προκύπτει ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς τροφῆς ἢ ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ὀργανισμοῦ παρεχομένων πρωτεϊκῶν οὐσιῶν· ἐν τούτοις ἡ οὐρικὴ διάθεσις ἀποδίδεται, ὑπὸ τινων μὲν εἰς ἀτελῇ ὀξείδωσιν ὧν στοιχείων τούτων, ἐντεῦθεν δὲ εἰς ἐπιθράδυνσιν τῶν θρεπτικῶν ἐπεξεργασιῶν, ὑπὸ ἄλλων δέ, τούναντίον, εἰς ὑπερενέργειαν τῆς θρέψεως

ἐπαγομένην ὑπερβάλλουσιν καὺσιν τῶν λευκωματωδῶν σωμάτων. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων θεωριῶν, ἀνεπαρκoὺς καύσεως τῶν πρωτεϊκῶν οὐσιῶν ἢ καύσεως πλημμελοῦς πολλῶν πρωτεϊκῶν οὐσιῶν, ἀδύνατον ἀποβαίνει ν' ἀποφανθῇ τις ἐν τῇ παρούσῃ τῆς ἐπιστήμης καταστάσει. Διὸ κατ' ἀνάγκην ἀρκοῦμεθα εἰς τὴν ἐπομένην σμικρὸν μὲν ἀκριβῆ ἀλλ' ὑπὸ θεραπευτικὴν ἔποψιν ἱκανὴν ἐξήγησιν, ὅτι δηλαδὴ ἡ οὐρική διάθεσις προκύπτει ἐκ δυσκρασικῆς καταστάσεως εἴτε τῆς ἰδιοσυστασίας (διάθεσις ἀρθριτικῆ), εἴτε τυχαίας, ἥτις ἐκδηλοῦται διὰ πλημμελοῦς κατεργασίας τῶν λευκωματωδῶν στοιχείων.

Ὀλιγώτερα ἔτι γινώσκoμεν περὶ τῶν παραγωγικῶν τῆς ὑπεροξείνότητος τοῦ οὖρου συνθηκῶν. Ἀποδίδοντες αὐτὴν εἰς περίσσειαν τῶν ἐν τῷ οὐρῷ ὀξείνων φωσφορικῶν ἀλάτων, δὲν λύομεν τὸ τῆς παθογενείας ζήτημα, καθόσον δὲν γινώσκoμεν ἐκ τίνων δυσκρασικῶν διαταραχῶν ἐξήρτηται ἡ ὑπερβάλλουσα αὕτη ἀπέκκρισις τοῦ φωσφόρου τοῦ προσλαμβανομένου ἐκ τῶν εἰσαγομένων σιτίων καὶ ἐκ τῶν ἰστών. Καὶ ἐνταῦθα δὲν δυνάμεθα εἰμὴ νὰ συμπεράνωμεν ὅτι πρόκειται περὶ πλημμελείας τῆς θρέψεως, χωρὶς νὰ ὤμεν εἰς θέσιν νὰ καθορίσωμεν τὴν φύσιν αὐτῆς.

3.

Θεραπεία τῆς οὐρικῆς λιθιάσεως.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτουσι πολλαὶ θεραπευτικαὶ ἐνδείξεις. Ἡ πρώτη, κοινὴ οὕτα εἰς πάσας τὰς ἀρθριτικὰς ἐκδηλώσεις, εἶναι νὰ προσβάλωμεν τὸ πάθος ἀπὸ τῆς ρίζης, καταπολεμοῦντες αὐτὴν ταύτην τὴν διάθεσιν. Εἴτα ἔρχονται αἱ ἰδιάζουσαι τῇ οὐρικῇ λιθιάσει ἐνδείξεις: Ἀοὺν ὁ περιορισμὸς τῆς ἐν τῷ ὀργανισμῷ εἰσκομιδῆς οὐσιῶν ἱκανῶν νὰ μεταμορφωθῶσιν ἐν αὐτῷ εἰς οὐρικὸν ὀξύ, καὶ ἡ προαγωγὴ τῆς καταστροφῆς τῶν δι' οὐρικοῦ ὀξέος συνθέσεων· Βοὺν ἡ ἐπαύξησις τοῦ εὐδιδάλυτου αὐτῶν ἢ ἡ διευκόλυνσις τῆς ἐν τῷ οὐρῷ διαλύσεως αὐτῶν εἴτε ἐλαττουμένης τῆς ὀξείνότητος τοῦ οὖρου, εἴτε προαγομένης τῆς διουρήσεως· Γοὺν τέλος, ὅταν τὰ λιθώδη συγκρίματα ἀνεφάνησαν, ἡ διευκόλυνσις τῆς ἀποβολῆς αὐτῶν, ἵνα προληφθῇ ἡ ἐμφάνις τῶν ὀδυνῶν κρίσεων ἢ ἡ παραγωγή τῶν

ὀργανικῶν ἀλλοιώσεων, ἃς ταῦτα δύνανται νὰ προκαλέσωσι. Διό, καίτοι φάρμακά τινα, ὡς τάλκαλικά, ὡς ἀντιόξεινα καὶ ἀντικρῆρ-
τικά, ἢ τινα ὑγιεινὰ παραγγέλματα, πληροῦσι συγχρόνως πλείους τῶν
ἐνδείξεων τούτων, ἡ ἀγωγή εἶναι οὐχ ἥττον περίπλοκος. Ὅτι δὲ
δυσχερέστερον καθιστᾷ τὸ ἔργον τοῦ ἱατροῦ εἶναι ὅτι συνήθως δέον
νὰ καταπολεμήσῃ μετὰ τῆς οὐρικής λιθιάσεως καὶ ἄλλας νοσηρὰς
καταστάσεις, ἐκφράσεις τῆς αὐτῆς διαθέσεως, οἷον τὸν σακχαρώδη
διαβήτην ἢ τὴν ὑπερλίπωσιν, παθήσεις δεομένας ἀγωγῆς καὶ κυρίως
διαιτητικῶν μέτρων διαφόρων εἰμὴ ἐναντίων.

Καὶ ἐν πρώτοις θέλομεν διαλάβει περὶ τῶν ὑγιεινῶν παραγγελ-
μάτων, οὐ μόνον διότι ταῦτα ἀποτελοῦσι τὴν κλειδὰ τῆς θεραπείας
τῆς νεφρολιθιάσεως, ἀλλὰ καὶ διότι ταῦτα κέκτῃνται ὑψίστην προ-
φυλακτικὴν σημασίαν. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἱατροῦ ἄρχεται, ὄντως,
πρὶν ἢ ἡ πάθῃσις ἐγκατασταθῇ· καθόσον οὗτος ὀφείλει νὰ προσπχ-
θήσῃ, ἵνα προλάβῃ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ πάθους καθορίζων αὐστηράν
διαιτητικὴν παρὰ τοῖς ἀτόμοις, ἅτινα ἕνεκα τῶν παθολογικῶν αὐτῶν
ποδαγρικῶν ἢ ἐν γένει ὀρθρτικῶν προηγουμένων, ὑπόκεινται εἰς φαι-
νόμενα λιθιάσεως, κατὰ μείζονα δὲ λόγον παρ' ἐκείνοις, ὧν τὸ οὖρον
περιέχει ἐν περισσεΐᾳ οὐρικὸν ὀξύ, ὅπερ δύνανται νὰ σχηματίσῃ συγ-
κρίματα ἐκ τῆς ἐλαχίστης νοσηρᾶς ἐπιδράσεως.

Α.—ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΟΥΡΙΚΗΣ ΛΙΘΙΑΣΕΩΣ

Αὐτὴ Ὑγιεινὴ τῆς τροφῆς.—Καίτοι κατὰ τοὺς τελευταίους
τούτους χρόνους συγγραφεῖς τινες παρεδέχθησαν ὅτι τὸ οὐρικὸν ὀξύ
δὲν προέρχεται ἐκ τῶν προσλαμβανομένων σιτίων, ἀλλ' ὅτι σχημα-
τίζεται ἀναλώμασι τῆς ὑποξανθίνης καὶ τῆς ξανθίνης ἰστών τινων,
διὰ τῶν πειραματικῶν ἐρευνῶν καθωρίσθη ὅτι ἡ ἀπέκκρισις τοῦ οὐ-
ρικοῦ ὀξέος εἶναι ἐν σχέσει κυρίως μετὰ τῆς τροφῆς, αὐξάνουσα ἐκ
τῆς ἀζωτούχου διαίτης καὶ ἐλαττουμένη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς
ἀσιτίας ἢ διαίτης ἀπολύτως φυτικῆς. Οὕτως ὁ Lehmann ἐβεβαίω-
σεν ἐφ' ἑαυτοῦ ὅτι ἡ ἀναλογία τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος ὑπεβιβάζετο ἀπὸ
1,47 διὰ τὴν ἀζωτούχον διατροφήν, εἰς 1,18 διὰ τὴν μίκτῃν δίαιταν
καὶ 1,02 διὰ τὴν φυτικὴν. Ἐπίσης καὶ ὁ Haig, ἀντικαθιστῶν τὴν
μικτὴν δίαιταν διὰ τῆς φυτικῆς, παρετήρησε τὴν ἀναλογίαν τοῦ
ἀπεκκρινομένου οὐρικοῦ ὀξέος ὑποβιβαζομένην ἀπὸ 0,90 εἰς 0,54.

Πρὸς τούτοις τὰ ἄζωτοῦχα σιτία ἐπαυξάνουσι τὴν ὀξείνότητα τοῦ οὐρου, ἐπομένως δὲ τὴν τάσιν εἰς καθίζησιν τῶν οὐρικών ἀλάτων, ἐνῷ ἡ φυτική διαίτα—ὡς μαρτυρεῖ τὸ συμβαῖνον παρὰ τοῖς ποσφάγοις—καθιστᾷ τὸ οὐρον ἀλκαλικόν. Τοῦτο ὀφείλεται βεβαίως εἰς τὸ ὅτι, ὡς εἶπεν ὁ Salkowsky, τὸ κρέας περιέχει ἀλκάλια πολὺ ὀλίγα πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν ὀξέων, ἅτινα προκύπτουσιν ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν λευκωματωδῶν σωμάτων, ἐνῷ τὰ φυτὰ περιέχουσι μεγάλην ποσότητα ὀργανικῶν ἀλάτων, ἅτινα μεταμορφοῦνται ἐν τῇ οἰκονομίᾳ εἰς ἀνθρακικά ἀλκάλια.

Τὰ φυτικά λοιπὸν σιτία θέον εἰδικώτερον νὰ συνιστῶνται τοῦ πάσχουσιν ὑπὸ οὐρικής ψαμμιάσεως· δὲν ἔπεται ὅμως ὅτι θέον ν' ἀπαγορευθῶσιν αὐτοῖς τὰ ἄζωτοῦχα βρώματα. Πλὴν τῶν δυσπεπτικῶν διαταραχῶν, ἃς συχνάκις συνεπάγεται πᾶσα ἀποκλειστική διαίτα, καὶ τῆς ἐξασθενήσεως, ἣν δύναται νὰ προκαλέσῃ, ἐξαναγκάζουσα τὴν οἰκονομίαν νὰ προσλάβῃ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῆς οὐσίας τὰς διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν τῶν ὀργάνων ἀναγκαίαν ὕλην, διατροφή καθαρῶς φυτική ἐμφανίζει ἐνίοτε σοβαρὰ μειονεκτήματα. Διευκολύνει τὴν ἐμφάνισιν ἢ ἐπαυξάνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀξαλουρίας, ἣτις συχνάκις συνυπάρχει μετὰ τῆς οὐρικής ψαμμιάσεως ἢ ἔπεται αὐτῆς· ἐπὶ πλεόν, καθιστῶσα ὑπὲρ τὸ μέτρον ἀλκαλικόν τὸ οὐρον, ἐκτίθησιν εἰς τὴν καθίζησιν τιτανούχων ἀλάτων. Καὶ δὴ οἱ μικτοὶ λίθοι, συγκείμενοι ἐξ οὐρικοῦ ὀξέος συνδεδεασμένου μετὰ τῶν ὀξαλικῶν ἢ τιτανούχων ἀλάτων, ὑποκύπτουσιν ἔλασσον εἰς τὴν θεραπευτικὴν ἐπέμβασιν ἢ τὰ καθαρῶς ἐξ οὐρικοῦ ὀξέος συγκρίματα. Θέον λοιπὸν ὁ ἰατρός νὰ λαμβάνῃ ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὴν κατάστασιν τῶν δυνάμεων καὶ τῶν πεπτικῶν λειτουργιῶν παρὰ τῇ ἀρρώστῳ αὐτοῦ, παρευθὺς δὲ νὰ τροποποιῇ τὰ παραγγέλματα αὐτοῦ, ἅμα ὡς οἱ χημικοὶ καὶ οἱ φυσικοὶ χαρακτηῖρες τοῦ οὐρου ἐπηρεασθῶσιν ὅπως δῆποτε ἐκ τῆς αὐστηρᾶς διαίτης.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἰδοὺ ἐν τοῖς κυριωτέροις ἢ διαίτα τῆς τροφῆς ἐν τῇ οὐρικῇ λιθιάσει :

Ὁ ὑπὸ οὐρικής ψαμμιάσεως πάσχων ὀφείλει νὰ ποιῇται μετρίαν χρῆσιν τῶν κρεῶν, ἰδίως τῶν μελάνων, τῶν θηραμάτων, τῶν ἰχθύων, τῶν ὀστρακοδέρμων, πασῶν τούτων τῶν οὐσιῶν ἐνεχουσῶν ἀφθόνους ἄζωτούχους οὐσίας· κυρίως δὲ ἀπαγορεύονται ἐν τῇ παρασκευῇ τῶν

ἐδεσμάτων αὐτοῦ τὰ διὰ πεπέρεως καρικεύματα, τὰ ἀρωματώδη ἐμβάσματα· ἀπαγορεύεται πρὸς τούτοις ἡ βρώσις τῶν μυκήτων ἢ τῶν ὕδνων.

Δέον πρὸς τούτοις ἡ τροφή αὐτοῦ νὰ μὴ περιέχῃ πολὺ λίπος ἢ ἀμυλώδη στοιχεῖα, ἵνα μὴ ᾖ μᾶλλον πσρακωλυθῇ ἢ ἤδη ἀτελῆς ὀξειδωσις τῶν πρωτεϊκῶν οὐσιῶν. Διὸ ἐκ τῶν λαχανικῶν προτιμῶνται τὰ χλωρὰ λάχανα. Αἱ παντοῖαι φυλλίδες (σαλάται) μετ' ὀλίγου ὄξους καὶ ὀλίγου πεπέρεως καὶ οἱ καρποί, ἰδίᾳ δὲ τὰ χαμαικέρασα συνιστῶνται, ἐπίσης δὲ καὶ τὰ γαλακτερά. Ὡς πρὸς δὲ τὰ σιτία, ἅτινα ἕνεκα τῆς ἐν αὐτοῖς δαψιλείας τῶν ὀξαλικῶν ἀλάτων εἴθισται ν' ἀπαγορεύωσι πρωτίστως τις πάσχουσιν ὑπὸ ψαμμιάσεως, ταῦτα ἀποβαίνουσιν ὄντως ἐπιβλαβῇ μόνον ἐν περιπτώσεσι λιθιάσεως οὐροοξαλικῆς.

Ἐπίσης, εἰ μὴ πλειότερον, οὐτιῶδη τυγχάνουσι καὶ τὰ διὰ τὰ ποτὰ παραγγέλματα. Βεβαίως ἡ διουρήσις δέον νὰ προάγῃται ἐν τῇ οὐρικῇ λιθιάσει· ἀλλὰ διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ κατὰ τὰ γεύματα πινομένου ὕγρου δὲν ἐπιτυγχάνεται τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἐπὶ πλέον δὲ ἐνδέχεται νὰ διαταραχθῇ ἡ λειτουργία τοῦ στομάχου, ἐντεῦθεν δὲ νὰ ἐπιταθῶσιν αἱ δυσιρασικαὶ ἐκδηλώσεις. Τούναντίον, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω, ἡ πόσις τῶν ὑγρῶν ἐκτὸς τῶν γευμάτων ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν διουρητικὴν ἑνδείξιν, χωρὶς νὰ παραβλαφθῶσιν αἱ πεπτικαὶ λειτουργίαι.

Ὡς πρὸς τὸ ποιὸν τῶν ποτῶν, ἐλλείψει τοῦ ὕδατος, ὅπερ εἶναι τὸ κρεῖσσον πάντων, συνιστῶμεν τὰ ἑλασσον οἶνοπνευματοῦχα καὶ ἑλασσον ὄξεινα. Ἐκ πάντων τῶν οἴνων ὁ παλαιὸς Βορδιγάλειος, μεμιγμένος κυρίως μεθ' ὕδατος ἀλκαλικοῦ σμικρὸν ἀεριοῦχου, εἶναι ὁ προκρίττερος. Τέλος ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀναλογίας τοῦ οἶνοπνεύματος ὁ οἶνος τῆς Bourgogne, οἱ ἡδεῖς οἶνοι καὶ τὰ ἡδύποτα αὐστηρῶς ἀπαγορεύονται τοῖς ψαμμιῶσιν.

Ὁ ζῦθος παραγγέλλεται καθόσον ἐν ἴσῳ ὄγκῳ ἐνέχει ἐλάσσονα ἀναλογίαν οἶνοπνεύματος καὶ ὀξέος ἢ ὁ οἶνος, ἀρκεῖ νὰ μὴ λαμβάνηται ἐν λίαν μεγάλαις ποσότησιν. Ὡς πρὸς τὸν μῆλίνην, δημῶδη κυρίως ἐν Νορμανδίᾳ καταστάντα ἐν τῇ λιθιάσει, αἱ λιθοτριπτικαὶ αὐτοῦ ιδιότητες ἀπολύτως δὲν εἶναι καθωρισμέναι· οὐχ ἥττον εἶναι προτιμότερος τῶν ἄλλων ἐπιτραπεζίων ποτῶν, κυρίως ἐν αἷς περι-

πτώσειν ὑπάρχει ἐντερικὴ ἀτονία, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ μὴ κατασκευάζεται μετ' ἀφθόνου οἰνοπνεύματος καὶ ὑπερμέτρως ὄξαινος.

Ὡς πρὸς τὰ ἀρωματικά δὲ ποτά, ὁ καφῆς, σιτίον ἀποταμιεύσεως, ὡς τὸ οἰνόπνευμα, εἶναι οὐχ ἥττον ἐπιβλαβής, καίτοι κέκτηται ιδιότητος διουρητικᾶς· τὸ δὲ τέϊον, ἡ σοκολάτα καὶ τὸ κακὸν ἀποβαίνουσιν ἐπιβλαβῇ κυρίως ἐν τῇ οὐροοξαλικῇ λιθιάσει.

Τὰ διάφορα ταῦτα παραγγέλματα τότε μόνον ἀποβαίνουσι χρήσιμα, ὅταν οἱ ψαμμιῶντες τηρῶσιν ἐγκράτειαν αὐστηράν καὶ τάξιν ἐν τοῖς γεύμασι· διότι πᾶσα δυσπεπτικὴ διαταραχὴ, πᾶσα πλημμελὴς πέψις, ἐπαγόμεναι πλημμελῇ κατεργασίαν τῶν προσλαμβανομένων σιτίων, δύνανται νὰ προκαλέσωσιν ὑπέρμετρον ἀπέκκρισιν οὐρικοῦ ὄξεος. Διὰ τοῦτο, παρὰ τισι μὲν τῶν ἀρρώστων παραγγέλλεται ἡ μετὰ τὸ φαγεῖν ἀνάπαυσις, παρὰ τισι δὲ ἡ μετ' αὐτὸ μετρία ἄσκησις, ἥτις διευκολύνει τὴν πέψιν.

Βον Ὑγιεινὴ ψυχικὴ καὶ σωματικὴ.—Δὲν κρίνομεν ἐπάναγκες νὰ ἐπιμελῶμεν διὰ μακρῶν ἐπὶ τῶν ὑγιεινῶν τούτων παραγγελλμάτων, δι' ἃ παραπέμπομεν ἐν τῷ περὶ θεραπείας τῆς ποδάγρας κεφαλαίῳ τοῦ Rendu (τόμος Α' σελίς 73). Ἐπειδὴ ἡ ἐνδεδεχὴς διανοητικὴ ἐνασχόλησις καὶ ὁ καθεστηκὴς βίος δεσχεραίνουσι τὰς ὀργανικὰς καύσεις καὶ περιορίζουσι τὴν ἀπέκκρισιν τῶν ἐξ οὐρικοῦ ὄξεος ἀποτριμμάτων, συμβουλευόμεν τοῖς ψαμμιῶσιν, ὡς καὶ τοῖς ποδαγρικοῖς, νὰ πράττωσιν ὡς οἷόν τε τὰ ἐναντία.

Ἐπίσης δὲ καὶ αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις, αἵτινες ἀποτελοῦσιν οἷον ἀναπόσπαστον μέρος τῆς θεραπείας πασῶν τῶν ἀρθριτικῶν ἐκδηλώσεων, συνιστῶνται πλέον ἢ ἄλλοτε ἐν τῇ οὐρικῇ λιθιάσει, τῇ νόσῳ ταύτῃ τῶν διαγόντων καθεστηκότα βίον. Ἐκ πείρας ὄντως γινώσκομεν ὅτι ἡ μετρία ἄσκησις ἐλαττοῖ τὴν ἀπέκκρισιν τοῦ οὐρικοῦ ὄξεος.

Ἀλλὰ, κυρίως ἐνταῦθα, δεόν νὰ περιορίζωμεθα ἐμφρόνως ἐν μέτρῳ τινι. Ἡ ἀναγκαστικὴ ἄσκησις πολλαχῶς ἐμφανίζει βαρέα ἄτοπα· ἐπαιξάνει τὴν ἀναλογίαν τοῦ οὐρικοῦ ὄξεος ἐν τῇ οἰκονομίᾳ, βεβαίως διότι τὸ εἰσπνεόμενον ὀξυγόνον δὲν ἐξαρκεῖ ἵνα καύσῃ τὰ ἀζωτοῦχα ὑπολείμματα, τὰ προερχόμενα ἐξ ὑπερβαλλούσης μυϊκῆς ἐνεργείας· ἐπὶ πλέον ἐντείνει τὴν ὀξεινότητα τῶν χυμῶν πιθανῶς διὰ τοῦ ὑπερβάλλοντος σχηματισμοῦ φωσφορικοῦ ὄξεος, ὀφειλομένου

εἰς τὴν ταχεῖαν φθορὰν τῆς λεκιθίνης καὶ τῆς νουκλεΐνης· τέλος, κυρίως δὲ παρὰ τοῖς καθ' ἑξὶν ἀσκούμενοις, προκαλεῖ ὑπερβάλλουσιν διαφόρησιν ἀναλώμασι τῆς διουρήσεως. Ἐκ τῆς καθημερινῆς παρατηρήσεως προκύπτει ὅτι, καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ὑγίεσιν ἀτόμοις, τὸ οὖρον μετὰ μεγάλους καμάτους πυκνοῦται καὶ παράγει ἕζημα ἐξ οὐρικοῦ ὀξέος ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐνίοτε ἀναγκαστικὴ πορεία, ἢ ἀνάβασις ὄρους προκαλοῦσι παροξυσμὸν νεφρικῶν κωλικῶν ἀποδιδομένων εἰς ὀξεῖαν ἐξ οὐρικῆς διαθέσεως δυσκρασίαν.

Τοῖς λιθιῶσι λοιπὸν ἀρμόζουσι τὰ τοῖς διαβητικοῖς διδόμενα παραγγέλματα. Δὲν συμβουλευόμεν αὐτοῖς τὰς λίαν παρατεταμένας ἀσκήσεις, ἐκείνας ἰδίως, εἰς ἃς τινὲς ἐπιδίδονται ὑπερμέτρως, οἷον τὴν θήραν ἢ τὴν κωπηλασίαν. Τοῦτ' αὐτὸ ρητέον καὶ διὰ τὴν ποδηλασίαν, ἐπαινεθεῖσαν ἄρτι ὑπὸ τοῦ Albert Robin· ἐν πάσῃ περιπτώσει συμβουλευόμεν τοῖς ἀρρώστοις νὰ μὴ σπεύδωσι πολὺ, ἔν' ἀποφύγωσιν ἄφθονον ἐφίδρωσιν ἢ ὑπερβάλλουσιν κόπων. Ἐν τῇ αὐτῇ γραμμῇ τάσσομεν τὴν ἱππασίαν καὶ τὴν ξιφασκίαν, ὧν προτιμῶμεν τὸ σφαιριστήριον, ὅπερ τυγχάνει ἀξιοσύστατον ἐν χειμῶνι ἢ μετὰ τὸ φαγεῖν. Ὑπολείπονται ἔργα τινὰ διὰ τῶν χειρῶν ἐκτελούμενα, ἔλασσον βεβαίως ἐλκυστικά, ὧν ὅμως ἡ ὑπερβολὴ ἀποβαίνει ἔλασσον ἐπιφοβος, ὡς ἡ λεπτουργικὴ καὶ ἡ κηπουρικὴ.

Τοῖς ψαμμιῶσιν, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὰς τοιαύτας ἀσκήσεις, συνιστῶμεν τὴν διαμονὴν καὶ τοὺς περιπάτους ἐν καθαρῷ ἀέρι, πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν ἀναπνευστικῶν λειτουργιῶν, ἐπομένως δὲ τῶν καύσεων.

Τέλος ἐκείνοις, οἵτινες διὰ διφόρους λόγους (ἡθικὴ ἀδράνεια, ὑπερλίπωσις, εἶδος ἐπαγγέλματος) εἶναι καταδεδικασμένοι εἰς βίον καθεστηκότα, αἱ τεχνηταὶ ἀσκήσεις ἀποβαίνουσιν ἀπαραίτητοι· ἐντεῦθεν ἡ χρησιμότης τῶν «κίνησοθεραπειῶν» διὰ τῆς γυμναστικῆς, διὰ τῶν ἐντρίψεων, εἴτε ξηρῶν διὰ τριχίνης χειρίδος, εἴτε διὰ φλανέλλας ἐμβραχείσης ἐν οἶνοπνεύματι, τέλος δὲ καὶ κυρίως διὰ τῆς μαλάξεως.

Ἄν ἡ ψυχρὰ ὑδροθεραπεία συχνάκις δὲν ἦναι ἀνεκτὴ ὑπὸ τῶν ἀρθριτικῶν, τοῦτο ὅμως δὲν συμβαίνει καὶ διὰ τὰς σκωτικὰς καταιονήσεις, ὅταν μάλιστα μετὰ τὴν καταιόνησιν γίγνηται ἐντρίβῃ ἡ μάλαξις ζωηρά. Τὰ χλιαρὰ λουτρὰ παρέχουσι κάλλιστα ἀποτελέ-

σματα· ἐλαττοῦσι τὴν ὀξεινότητα τοῦ οὔρου, βεβαίως διότι, ἐπιτείνοντα τὴν κυκλοφορίαν, πολλαπλασιάζουσι τὴν μεταξὺ τῶν ἰστῶν καὶ τοῦ ἀλκαλικοῦ αἵματος ἐπαφήν. Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἀτμόλουτρα, ταῦτα ἀπαγορεύονται τοῖς ψαμμιῶσι, καθόσον προάγουσι μὲν τὴν διαφορητικὴν λειτουργίαν, ἀλλ' αἰέποτε ἀναλώμασι τῆς οὐροποιήσεως.

Β.—ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΥΡΙΚΗΣ ΛΙΘΙΑΣΕΩΣ

Αὐτὴν Ἀλκαλικὴν ἀγωγὴν.—Διὰ πολλοὺς τῶν ἱατρῶν ἡ φαρμακευτικὴ θεραπεία τῆς οὐρικής λιθιάσεως συνοψίζεται ἐν τῇ ἀλκαλικῇ ἀγωγῇ. Αὕτη δὲ δικαιολογεῖται ἔλασσον μὲν ἐκ τῶν περὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς ἀκριβῶν δεδομένων, μᾶλλον δὲ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πρὸ αἰώνων κλινικῆς πείρας καὶ τῆς ἀναμφισβητήτου ἀνυσιμότητος τῶν τοιούτου εἶδους θερμωτηγῶν.

Ἰστέον ἐν τούτοις ὅτι ἡ χρῆσις τῶν ἀλκαλικῶν πολλαχῶς δικαιολογεῖται. Ἐν πρώτοις ταῦτα ἀσκοῦσι κατὰδῆλον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀρθριτικῆς διαθέσεως, ἥς ἡ οὐρική ψαμμίασις εἶναι ἑκφρασις. Πῶς, ἀγνοοῦμεν, καί, ὡς ἀλλαχοῦ εἵπομεν, προσεγγίζομεν τῇ ἀληθείᾳ περιοριζόμενοι νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι τὰ ἀλκαλικά ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν τροποποιητικῶν φαρμάκων, τουτέστι τῶν οὐσιῶν, αἵτινες διὰ μηχανισμοῦ μὴ ἔτι ὠρισμένου, ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας οὕτως, ὥστε τὰς πλημμελεῖς κατεργασίας τῶν χυμῶν διαδέχονται κατὰ φύσιν κατεργασίαι, οὕτω δὲ ἀνακόπτονται αἱ δυσκρασικαὶ ἐπεξεργασίαι, ὡς ἡ οὐρική ψαμμίασις.

Ἀφ' ἐτέρου τὰ ἀλκαλικά ἐλαττοῦσι τὴν οὐρικήν διάθεσιν· καθόσον ὅταν τοῦ αἵματος ἡ ἀλκαλικότης αὐξάνῃ, ὁ ὀργανισμὸς ἀπορροφᾷ πλείοτερον ὀξυγόνον, ἐπομένως δὲ καίει πλείοτερον οὐρικὸν ὀξύ.

Τέλος τὰ ἀλκαλικά ὠφελοῦσι ἐξουδετεροῦντα τὴν ὀξεινότητα τοῦ οὔρου, ἥτις ἀποτελεῖ ἓνα τῶν οὐσιωδῶν παραγόντων τῆς λιθιάσεως. Ἐνταῦθα δὲ κεῖται ὁ ἐκ τῆς ἀγωγῆς ταύτης κίνδυνος· καθόσον ἡ ὑπερβάλλουσα ἀλκαλικότης τοῦ οὔρου συνεπάγεται ἀναγκάως τὴν καθίζησιν τῶν φωσφορικῶν γαιωδῶν ἀλάτων· οὕτω βεβαίως παράγονται, ἔν τισι περιπτώσεσι, τὰ μικτὰ συγκρίματα, τὰποτελούμενα ἐξ οὐρικοῦ πυρῆνος περιβεβλημένου τιτחנוῦχον περίβλημα. Διό, καίτοι ἀνύσιμος εἶναι ἡ ἀλκαλικὴ ἀγωγή ἐν τῇ οὐρικῇ λιθιάσει, πρέπει οὐχ

ἤττον ἐπιμελῶς νὰ ἐποπτεύηται διὰ τοῦ χάρτου τοῦ ἡλιοτροπίου, δι' οὗ ἀποκαλύπτεται ἡ ἀντίδρασις τοῦ οὖρου.

Ἄλλως, χωρὶς νὰ δώσωμεν πίστιν εἰς τὴν περὶ ἀλκαλικῆς καχεξίας παράδοσιν, τὴν δημῶδη δύναται τις εἰπεῖν μεταξὺ τῶν ἱατρῶν, ὀφείλομεν ἐν ὁνόματι τῶν διδαγμάτων τῆς κλινικῆς ν' ἀποφεύγωμεν τὴν λίαν παρατεταμένην χρῆσιν τῶν τοῦ εἴδους τούτου φαρμάκων παρὰ τοῖς ἐμφανῶς ἀναιμικοῖς ἢ νευρασθενικοῖς.

Πάντων σχεδὸν τῶν ἀλκαλικῶν ἐγένετο χρῆσις ἐν τῇ οὐρικῇ λιθιάσει.

Ἐν πρώτοις τάσσεται τὸ δισανθρακικὸν νάτριον, ὅπερ εἶναι τὸ πάντων εὐμεταχειριστότερον ἄνευ δυσαρέστων, τούναντίον μάλιστα, διὰ τὰς πεπτικὰς ὁδοὺς. Δέον δὲ ν' ἀναγράφηται τὸ φάρμακον εἰς δόσεις ἱκανῶς ὑψηλὰς, ἵνα ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς διαθέσεως, καὶ ὁμῶς ἱκανῶς μετρίας ἵνα ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἐπὶ μακρὸν παραταθῇ, τοῦθ' ὅπερ ἀπαιτεῖ πᾶσα ἀντιδιαθεσικὴ ἀγωγὴ. Ἡ δόσις τῶν 2—4 γράμμων δι' ἡμέρας πληροῖ τὸν διττὸν τοῦτον σκοπὸν, κυρίως δ' ἂν τις συγχρόνως ποιῇται χρῆσιν τῶν ἀλκαλικῶν ἐπιτραπεζίων ὑδάτων ἢ τοῦ ἁλατος τοῦ *Carlsbad*. Ἴνα δὲ τύχωμεν τῆς ἀνωτάτης ἐνεργείας, δεόν νὰ χορηγήσωμεν τὸ δισανθρακικὸν νάτριον εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τῶν γευμάτων, ἀμιγῆς ἢ ἐν πτισάνῃ, περιεχούσῃ 3—4 γράμματα τοῦ ἁλατος δι' $\frac{1}{2}$ λίτρον ὕδατος.

Ἄν τὰ ἅλατα τοῦ λιθίου διαφιλονικῶσι νῦν ἀπὸ τοῦ δισανθρακικοῦ νατρίου τὴν ὑπεροχὴν ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς οὐρικῆς λιθιάσεως, τοῦτο ὀφείλεται τῷ Garrot, ὅστις ἀπέδειξεν ὅτι ἐκ πάντων τῶν οὐρικών ἀλάτων τὸ εὐδιαλυτότερον εἶναι τὸ τοῦ λιθίου. Κατὰ τὸν Ἀγγλον συγγραφέα, ὄντως, ἐν μέρος τοῦ ὀξείνου οὐρικοῦ ἁλατος τοῦ λιθίου διαλύεται εἰς 220 μέρη ὕδατος, ἐνῶ τὸ ἀντίστοιχον ἅλας τοῦ καλίου δεῖται 500, τὸ τοῦ νατρίου 1130, τὸ τοῦ ἀσβεστίου 2800. Ἐν τούτοις τὰ πειράματα ταῦτα δὲν θὰ ἦσαν ἀξιόπιστα, ἂν ἦν ἀληθές, ὡς ἰσχυρίσθησαν οἱ Posner καὶ Goldenberg, ὅτι τὸ λίθιον ἀναφαίνεται κατὰ μέγα μέρος ἐν τῷ οὖρῳ ὡς χλωριούχον ἅλας ἀδιάλυτον. Ἄλλ' ἡ κλινικὴ ἐκύρωσεν αὐτά· καθόσον βλέπει τις συχνάκις, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀλάτων τοῦ λιθίου, ἐλαττούμενα τὰ οὐρικά συγκρίματα, ὥσπερ ἄλλως καὶ τοὺς ποδαγρικοὺς τόφους. Ἀτυχῶς ἡ τοξικότης τοῦ λιθίου δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐπὶ μακρὸν

χρήσιν τοῦ φαρμάκου. Ἐκ πάντων δὲ τῶν ἀλάτων τοῦ λιθίου τὸ ἀνθρακικὸν καὶ τὸ κιτρικὸν συχνότερον παραγγέλλονται. Ὁ Bouchard συνίστησι τὸ ἰωδιούχον. Ἡμεῖς προτιμῶμεν τὸ βενζοϊκόν, ἵνα χρησιμοποιήσωμεν τὴν ἐνέργειαν τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος, περὶ οὗ κατωτέρω θέλομεν διαλάβει. Δέον δὲ ν' ἀναγράφωνται τὰ ἅλατα ταῦτα εἰς δόσιν 50—60 ὑφεκατογρ. δι' ἡμέρας κατὰ τὸ φαγεῖν, ἵνα οὕτως ἀποφύγῃ ὁ ἄρρωστος, ὡς οἶόν τε, τὰ δυσπεπτικά φαινόμενα, ἅτινα προκαλεῖ ἐνίοτε τὸ λίθιον.

Ὡς πρὸς τὰ ἅλατα τοῦ καλίου, λίαν εὐχρηστα ὄντα ἐν Ἀγγλίᾳ ἕνεκα τῆς σχετικῆς μεγάλῃς διαλυτότητος τοῦ οὐρικοῦ καλίου, εἶναι καὶ ταῦτα τοξικά ὅσον καὶ τὰ ἔκγονα τούτων ἅλατα τοῦ λιθίου· κέκτῃνται δὲ πρὸς τούτοις, καθὰ φαίνεται, καὶ ἐλάσσονα ἀνυσιμότητα.

Ἐν τῇ τάξει τῶν ἀλκαλικῶν δέον νὰ ὑπαχθῇ καὶ νέον τι φάρμακον ὅπερ, κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους, ἐγένετο ἀντικείμενον πολυαρίθμων ἐρευνῶν, ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ· τὸ φάρμακον τοῦτο εἶναι ἡ πιπεραζίνη. Εἶναι δ' αὕτη οὐσία ὀργανικὴ, ἀλκαλικῆς ἀντιδράσεως, κρυσταλλικὴ, εὐδιάλυτος εἰς τὸ ὕδωρ· εἶναι δὲ κατὰ πολλοὺς τῶν πειραματιστῶν τὸ εἰδικόν τῆς οὐρικῆς διαθέσεως φάρμακον. Τὸ οὐρικόν αὐτῆς ἅλας εἶναι ἐπτάκις εὐδιαλυτότερον τοῦ ἁλτος τοῦ λιθίου· ἐν τοῖς πρὸς τοῦτο πειράμασι διαλύει ἐν ἀναλογίᾳ τοῦ ἡμίσεως τοῦ ὄγκου αὐτῆς τὸ οὐρικόν ὀξύ καὶ τὰ οὐρικά συγκρίματα. Ἡ λιθοτριπτικὴ αὕτη ἐνέργεια ἐπεξηγήθη κατὰ δύο τρόπους· κατὰ τινὰς μὲν ἡ πιπεραζίνη διευκολύνει τὴν ὀξειδῶσιν τῶν ἀπεκκριματικῶν προϊόντων, κατ' ἄλλους δὲ καθίστησι τὸ οὐρικόν ὀξύ εὐδιαλυτότερον. Καὶ ἐν τῇ κλινικῇ παρατηρήθησαν σαφεῖς αἱ λιθοτριπτικαὶ τοῦ φαρμάκου ιδιότητες· οὕτως ἐπὶ 450 παρατηρήσεων στηριζόμενος ὁ Biesenthal ἠδυνήθη νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀνυσιμότητα αὐτοῦ ἐν τῇ ποδάγρα καὶ τῇ νεφρολιθιάσει, διάφοροι δὲ κλινικοὶ παρατήρησαν ὅτι ἐπὶ τῇ χρήσει αὐτῆς ἐπὶ 2 ἢ 3 ἐβδομάδας ἐπισυμβαίνει ἀποβολὴ οὐρικῆς ψάμμου.

Ἄλλ' αἱ βεβαιώσεις αὗται εὗρον οὐκ ὀλίγους τοὺς ἀντιδοξοῦντας· οὕτως ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἡ πιπεραζίνη μεταμορφοῦται ἐν ταῖς πεπτικαῖς ὁδοῖς εἰς ἅλατα οὐδέτερα, ἐπομένως ἀνενεργῇ, ὅτι δὲ ἡ διαλυτικὴ αὐτῆς δύναμις ἐκλείπει, ἅμα ὡς τὸ οὐρικόν ὀξύ ἢ οἱ λίθοι εὐ-

ρεθῶσιν ἐν ποσότητι, ἔστω καὶ σμικρᾷ, οὔρου. Καὶ διάφοροι δὲ κλινικοὶ οὐδεμίαν παρετήρησαν ἐλάττωσιν τῆς οὔρικῆς ἀπεκκρίσεως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς παρά τε τῷ ὑγιεῖ ἀτόμῳ καὶ τῷ ποδαγρικῷ. Ἀξιοπαρατήρητον τυγχάνει ἄλλως ὅτι τὰ πειραματικὰ δεδομένα τὰ ὑπὲρ τῆς χρήσεως τῆς πιπεραζίνης συνηγοροῦντα, δὲν πρέπει νὰ γίνωνται παραδεκτὰ ἀνεπιφυλάκτως· καθόσον ταῦτα ἐπετεύχθησαν διὰ δόσεων ὑπερβολικῶν, αἵτινες βεβαίως δὲν δύνανται ν' ἀναγραφῶσιν ἐν τῇ θεραπευτικῇ.

Ἐνώπιον τῶν ἀντιφατικῶν τούτων ἀποτελεσμάτων καὶ παρὰ πολλὰς ἰδίας ἡμῶν δοκιμὰς μετρίως ἀποδεικτικάς, εἰστάζομεν ν' ἀποφανθῶμεν γνώμην ἐπὶ τῆς ἱαματικῆς ἀξίας τῆς οὐσίας ταύτης, χρησίμου βεβαίως ὡς ἰσχυρᾶς βάσεως, ἥς ὅμως αἱ λιθοτριπτικαὶ ἰδιότητες δὲν φαίνονται ἀποδειχθεῖσαι. Ὅπωςδὴποτε ἡ πιπεραζίνη ἀναγράφεται εἰς δύοσιν 1—2 γράμμων δι' ἡμέρας εἰς διάλυσιν ἢ ὑπὸ μορφήν σφαιρίων ἀρριζόντων.

Δύναται τις νὰ συγκρίνῃ πρὸς τὰ ἀλκαλικά δύο φάρμακα, τὸ χλωριούχον νάτριον καὶ τὸ θειούχον νάτριον, ὧν τινων ἡ ἀνυσιμότης ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς οὔρικῆς λιθιάσεως ἀπεδείχθη ἐκ τῆς ἀνυσιμότητος τῶν ἀλατούχων ὑδάτων, ὧν ἀποτελοῦσι τὸ προεξάρχον στοιχεῖον, ὅσων τῶν ὑδάτων Wiesbaden καὶ Carlsbad. Ἐπὶ τοῦ τρόπου τρόπου τῆς ἐνεργείας τῶν φαρμάκων τούτων ἔχομεν ἀντιφατικὰ γεγονότα. Οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἀποδεικνύει ὅτι τὰ ἅλατα ταῦτα ἐπιδρῶσιν ἀμέσως ἐπὶ τῆς οὔρικῆς διαθέσεως· φαίνονται ὅμως ἐμμέσως ἐπενεργοῦντα· ἐπιρρωννύοντα τὰς θρεπτικὰς ἐναλλαγὰς ἐκ τῆς ἀραιώσεως τοῦ αἵματος, ἥτις προκύπτει ἐκ τῶν καθαρτικῶν αὐτῶν ἰδιοτήτων. Διὸ τὰ φάρμακα ταῦτα ἐνδείκνυνται κυρίως παρὰ τοῖς πληθωρικοῖς, τοῖς ὑπερλιπώδεσι τῶν λιθιῶντων μετὰ νωθρῶν ἐντερικῶν λειτουργιῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει τὸ ἅλας τοῦ *Carlsbad* παραγγέλλεται· ἐπίσης δὲ καὶ ἡ πόσις, τὴν πρωίαν πρὸ τῆς λήψεως πάσης τροφῆς, ἐνὸς ἢ δύο ποτηρίων ὑδάτος εἴτε *Carlsbad*, εἴτε *La Peyrie* ἢ *Santenay* συνεπάγεται καλὰ ἀποτελέσματα.

Βον Βαλσαμικὴ ἀγωγή.—Διὰ τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος καὶ τῶν ἀλάτων αὐτοῦ ἐπιζητεῖται ἡ πλήρωσις ὅλως ἰδιαζούσης ἐνδείξεως. Ἰσχυρίσθησαν ὅτι τὰ φάρμακα ταῦτα ἐλαττοῦσι τὴν ἀπέκκρισιν τοῦ οὔρικοῦ ὀξέος διὰ μηχανισμοῦ ἱκανῶς περιπλόκου τοῦ ἐξῆς : τὸ βεν-

ζοϊκόν ὀξύ συνδυαζόμενον μετὰ τῆς γλυκοκόλλης παράγει ἱππουρικόν ὀξύ, πολλῶν εὐδιαλυτότερον τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος, οὕτω δὲ ὑπολείπεται ὀλιγωτέρα ὀργανικὴ ὕλη ἐπιδεκτικὴ ἵνα μεταμορφωθῇ εἰς οὐρικὰς συνθέσεις. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, εἶναι βέβαιον ὅτι τὸ οὔρον τῶν ποσάγων, περιέχον ἄφθονον ἱππουρικόν ὀξύ, σχεδὸν δὲν περιέχει οὐρικόν ὀξύ, ὅτι δὲ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἰδιάζουσα φυτικὴ τροφή δύναται, ἐπαυξάνουσα τὴν ἀναλογίαν τῶν ἐν τῷ οὐρῳ περιεχομένων ἱππουρικῶν ἀλάτων, νὰ ἐλαττώσῃ τὴν εἰς οὐρικόν ὀξύ περιεκτικότητα τούτου. Οὕτω δικαιολογεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ Garrod ἐπαινεθεῖσα βενζοϊκὴ ἀγωγή. Ἄλλως διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου τοῦ οὔροποιητικοῦ συστήματος ἐπενέργειας αὐτοῦ τὸ βενζοϊκόν ὀξύ ἐνδείκνυται ἐν τῇ λιθιάσει, ὅταν ὑποπτεύῃ τις ἐκεῖθεν ἀλλοίωσιν τινα.

Ἐγένετο δὲ χρήσις κυρίως τῶν ἀλκαλικῶν βενζοϊκῶν ἀλάτων τοῦ καλίου, τοῦ νατρίου, τῆς τιτάνου, τοῦ λιθίου. Ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν εἶναι προκριώτερον τὸ βενζοϊκόν νάτριον, συστηθὲν ὑπὸ τοῦ Garrod, ἢ τὸ βενζοϊκόν λίθιον, ἅτινα δύναται τις ν' ἀναγράφῃ ἐν περιπτώσεσι κατάρρου τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν ἐκ τῆς λιθιάσεως, τὸ μὲν πρῶτον εἰς καθημερινὴν ὁσιν 0,60 ὑφεκατ. μέχρις 1 γράμ. 20 ὑφεκατ., τὸ δὲ δεύτερον ἐπίσης εἰς καθημερινὴν 0,30 — 0,60 ὑφεκατογράμμων.

Τέλος μνημονεύομεν ἀπλῶς πολυπλόκου τινος σκευάσματος, ἄλλοτε δημόδους ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν λιθιάσεων ἐν γένει, τουτέστι τοῦ ἐλαίου τοῦ *Haarlem*.—Τὸ φάρμακον τοῦτο, συγκείμενον ἐξ ἐλαίου ἀρκυῦθου, ἐλαίου καρύων καὶ καρπῶν δάφνης, εἶναι ὠφέλιμον μέσον κατὰ τοῦ κατάρρου τοῦ βλεννογόνου τῶν οὔροποιητικῶν ὁδῶν, ὅστις εἶναι ἐν ταύτῃ ἀποτέλεσμα καὶ αἰτία τῆς λιθιάσεως, οὐχὶ δὲ κατ' αὐτῆς ταύτης τῆς ψαμμιάσεως.

Γον Διουρητικὴ ἀγωγή. — Εἶδομεν ὅτι μία τῶν κυρίων ἐνδείξεων ἐν τῇ λιθιάσει εἶναι ἡ ἐλάττωσις τῆς πυκνότητος τοῦ οὔρου, ἵνα οὕτω διευκολυνθῇ ἡ διάλυσις τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος. Ἡ διουρητικὴ ἀγωγή ἐπιβάλλεται κυρίως ἐν αἷς περιπτώσεσι, τοῦ ποσοῦ τοῦ οὔρου ὑπὸ τὸ φυσιολογικὸν καταπίπτοντος, ἢ περιεκτικότης αὐτοῦ εἰς συνθέσεις οὐρικὰς εἶναι λίαν ἐπίσημος.

Ἀλλὰ πάντα τὰ φάρμακα τοῦ εἶδους τούτου, ἅτινα κέκηνται μὲν ἰδιότητος ἐρεθιστικῆς, ἐνεργοῦσι δὲ προκαλοῦντα συμφορήσιν τῶν οὐ-

ρητικῶν ὁδῶν, δέον ν' ἀποκρούονται. Κυρίως εἰπεῖν δύο μόνον διουρητικὰ μέσα εἶναι ἄξια συστάσεως, ἡ πόσις ὕδατος ἀφθονωτάτου καὶ ἡ γαλακτικὴ δίαίτα.

Τὸ ὕδωρ εἶναι τὸ κρεῖσσον λιθοτριπτικὸν τῶν ἐρυθρῶν ψαμμωδῶν συγκριμάτων· οἱ πίνοντες ἀφθονον ὕδωρ οὐδέποτε ἔπαθον ὑπὸ οὐρικῶν λίθων, ὡς λίαν ὀρθῶς εἶπεν ὁ Bouchardat. Ἡ πόσις ἐν μεγάλῳ ποσῷ ὕδατωδῶν πομάτων διττῶς ἀποβαίνει ἐπωρελῆς ἐν τῇ λιθιάσει· ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπάγεται ἀνάλογον ἐπαύξησιν τῆς διουρήσεως, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐπιταχύνει τὰς θρεπτικὰς ἐναλλαγὰς, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἀνύψωσις τοῦ ποσοῦ τῆς ἀπεκκρινομένης οὐρίας.

Οἱ λιθιῶντες λοιπὸν δέον νὰ πίνωσιν ὕδωρ πλειότερον τῶν ὑγιῶν. Ἀλλὰ κατὰ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ ὑπὸ τίνα μορφήν;

Νήστιος τοῦ ἀρρώστου ἢ, ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τῶν γευμάτων ἢ ἀποπλυντικῇ ἐνέργειᾳ τῶν πομάτων ἀσχεῖται ὑπὸ τὰς κρείσσονας συνθήκας. Μαρτύριον τούτου ἔστω τὰ εὐτυχῇ ἀποτελέσματα τῶν ἀγωγῶν διὰ τῶν σχεδὸν μὴ μεταλλικῶν ὑδάτων, ὡς τῶν τοῦ *Évian*, ἅτινα μόνον νήστεις πίνουνσιν οἱ πάσχοντες. Δι' ἐνὸς ἢ δύο ποτηρίων κατὰ τὴν ἐξέγερσιν, καὶ ἐνὸς ἢ δύο κατὰ τὴν κατάκλινιν ἐξασφαλίζεται διούρησις ἐπαρκής. Δύναταί τις ἄλλως ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ κοινὸν ὕδωρ εἴτε δι' ἐλαφροῦ τινος μεταλλικοῦ ὕδατος μὲ ἀεριούχου, οἷον τὸ ὕδωρ *Évian*, *Contrexéville*, *Vittel*, εἴτε διὰ τινος ἀλκαλικῆς πτισάνης, εἴτε τέλος διὰ τῆς πτισάνης τῶν ἀκρεμόνων τοῦ ἀραβοσίτου ἢ τῶν μύλων, τῆς τελευταίας ταύτης ἕνεκα τῆς ἀποδιδομένης αὐτῇ ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἱππουρικοῦ ὀξέος.

Ἐν ταῖς ἐπιπεπλεγμέναις περιπτώσεσι, καθ' ἃς τῇ ψαμμιάζει ἐπιπροστίθενται ἄλλαι ἀρθριτικαὶ ἐκδηλώσεις, αἰμορροΐδες, δυσκοιλίτης, φαινόμενα ποδάγρας ἀορίστου ἢ βεβαιωθείσης, καταφεύγομεν εἰς μέθοδον, ἥτις μεγάλως παρέσχεν ἡμῖν ὑπηρεσίας ἐν τῷ ἐκ τῆς ἰδιοσυστάσεως ἀρθριτισμῷ, εἰς τὴν χρῆσιν δηλαδὴ τοῦ ὕδατος ὡς οἷόν τε θερμοῦ, πινομένου ἐπίσης ὑπὸ τοῦ ἀρρώστου νήστιος. Τοιοῦτοτρόπως, προαγομένων συγχρόνως τῆς διουρήσεως καὶ τῶν πεπτικῶν λειτουργιῶν, ἐπιτελεῖται πραγματικὴ κάθαρσις τῆς οἰκονομίας. Οὕτως ἄλλως τε ἀποβαλίνουσιν ἐπωφελεῖς αἱ πλεῖστα τῶν τόσῳ εὐχρήστων ἐν τῇ δημῳδῇ ἱατρικῇ πτισανῶν, τῶν παρασκευαζομένων

διὰ φυτῶν ἀνενεργῶν καὶ ἄστινας δύναται τις νὰ παραγγείλῃ τοῖς ἀρνούμενοις νὰ πίνωσιν ἀπλοῦν θερμὸν ὕδωρ. Τέλος, ἐν περιπτώσεσι πληθώρας φλεβικῆς τῆς κοιλίας ἢ δυσκοιλιότητος, τὸ θερμὸν ὕδωρ εἶναι ἐξαιρετος φορεὺς τοῦ ἁλατος τοῦ Carlsbad, ὅπερ συνεστήσαμεν ὑπὸ τὰς δύο ταύτας ἐπόψεις.

Γαλακτικὴ δίαίτα.—Διὰ τῆς διουρήσεως, ἣν προκαλεῖ, ἡ γαλακτικὴ δίαίτα δύναται νὰ προλάβῃ τὰ φαινόμενα τῆς ἀποφράξεως καὶ τῆς φλεγμονῆς τῶν ἐκκριτικῶν ἀγωγῶν τοῦ οὔρου. Ὁ Jaccoud, ὅστις πολὺ ἐξεθείασε τὴν ἀγωγὴν ταύτην, βαίνει ἔτι περαιτέρω ἀποδίδων αὐτῇ ἔντονον ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς θρέψεως, ἐπομένως δὲ ἐπὶ τῆς οὔρικῆς ἀπεκκρίσεως. Ἄλλ' ἐπειδὴ, ἅμα τῆς χρήσεως τοῦ γάλακτος διακοπτομένης, τὰ φαινόμενα ἐπαναφαίνονται, δὲν δύναται τις ν' ἀποδώσῃ αὐτῇ εἰμὴ ἐνέργειαν καθαρῶς πρόσκαιρον. Γνωστοῦ δὲ τυγχάνοντος ὅτι ἡ δίαίτα αὕτη ἐπάγεται συνήθως δυσκοιλιότητα, ὅτι δὲ σπανίως γίγνεται ἀποδεκτὴ ἐπὶ τόσῳ μακρὸν χρόνον, ὥστε ν' ἀποβῇ ὄντως ἀνύσιμος, δὲν φαίνεται ἐνδεικνυμένη εἰμὴ ἐν αἷς περιπτώσεσιν ὑπάρχουσι δυσπεπτικά τινα φαινόμενα, ἐν ἐκείναις κυρίως, καθ' ὅς φαινόμενα ὑποφλεγμονώδη ἐκδηλοῦνται ἀπὸ τῶν οὔρητικῶν ὁδῶν.

Γ.—ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΟΥΡΙΚΗΣ ΛΙΘΙΑΣΕΩΣ

Ὑπολείπεται ἡμῖν νὰ συναγάγωμεν ἐκ τῆς μελέτης ταύτης πρακτικὰ τινα συμπεράσματα, ἀφορῶντα εἰς τὴν κατὰ τῆς οὔρικῆς λιθιάσεως ἐπέμβασιν. Καὶ δὴ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δεόν πρό παντός νὰ ἔχῃ τις ὑπ' ὅψιν τοὺς χαρακτηρὰς τοῦ οὔρου καὶ τὴν ἔντασιν τῶν διαθετικῶν ἐκδηλώσεων.

Ἐν πρώτοις ἡ λεπτομερὴς ἀνάλυσις τοῦ οὔρου παρέχει πολύτιμα δεδομένα, γνωρίζουσα ἡμῖν τὴν ἀφθονίαν αὐτοῦ καὶ τὴν δαψίλειαν τοῦ ἐν αὐτῷ οὔριου ὀξέος καὶ τῆς οὔριας.

Τὰ διουρητικὰ ἀποβαίνουν κυρίως ἐπωφελῆ ὅταν ἐν τῷ σμικρὸν ἀφθόνῳ οὔρῳ εὐρηται ὑπερβάλλουσα ἀναλογία οὔρικων ἀλάτων ἢ ὅταν ἐν αὐτῷ ἀποτίθενται οὔρικὰ ἰζήματα. Ὅταν, τῆς διουρήσεως οὐσῆς φυσιολογικῆς, ἡ οὔρικὴ ἀπέκκρισις ᾗται ἐπίσημος, ἡ θεραπευτικὴ θὰ καθοδηγηθῇ ἐκ τῆς ἐν τῷ οὔρῳ ἀνάλογίας τῆς οὔριας· καθόσον ἐν τῇ μεταξὺ τῶν ἀπεκκρινόμενων οὔριου ὀξέος καὶ οὔριας σχέσει ἔγκειται τὸ κριτήριον τῆς ἐντάσεως τῆς θρεπτικῆς ἐπεξεργα-

σίας. Τῆς ἀναλογίας τῆς οὐρίας ἐπαισθητῶς ὑποβιβαζομένης ὑπὸ τὸ φυσιολογικόν, θὰ συμπεράνωμεν ὅτι πρόκειται περὶ ἐπιβραδύνσεως τῶν ὀξειδώσεων, ἐπομένως δὲ θὰ ἐπιμείνωμεν ἐπὶ τῶν μέσων, τῶν ὑγιεινῶν κυρίως, ἅτινα εἶναι ἱκανὰ νὰ ἐπαυξήσωσι τὰς ὀργανικὰς καύσεις· ἂν δὲ τούναντίον ἡ ἀναλογία τῆς οὐρίας παραμένῃ κατὰ φύσιν ἢ ὑπερβαίνῃ τὴν φυσιολογικὴν, τοῦθ' ὅπερ δηλοῖ ὑπερενέργειαν τῆς θρέψεως, θὰ καταφύγωμεν εἰς τὰ θεραπευτικὰ μέσα, ἅτινα ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς δυστροφίας, τουτέστιν εἰς τὰ ἀλκαλικά, καὶ θ' ἀναγράψωμεν δίαίταν τροφῆς αὐστηράν, δι' ἧς περιορίζεται εἰς τὸ ἐλάχιστον ἡ εἰσχομιδὴ τοῦ ἄζωτου. Τέλος, εὐνόητον ὅτι ἡ ὑπεροξινότης τοῦ οὔρου δικαιολογεῖ τὴν εὐρυτάτην χρῆσιν τῶν ἀλκαλικῶν, τόσῳ δὲ μᾶλλον ὅσῳ ἐν γένει πρόκειται, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, περὶ καθαρῶς διαθεσικῶν καταστάσεων.

Ἡ ἀγωγή αὕτη ἐνδείκνυται ἐπίσης, ὅποτεν καὶ τὸ οὔρον ἦναι σμικρὸν ὀξείνον, ὅταν, πλὴν τῆς λιθιάσεως, ὑπάρχωσιν ἄλλαι ἄρθρι- τικαὶ ἐκδηλώσεις, ἔστιν ὅτε μάλιστα ἱκανῶς ἐκπεφρασμένοι, ὥστε νὰ προεξάρχωσιν ἐν τῇ νοσηρᾷ σκηνῇ. Τούναντίον, οὐδόλως σχεδὸν ἐν- δείκνυται ἢ μετὰ πολλῆς φρονήσεως ἐφαρμόζεται, ὅταν ἡ διαθεσικὴ κατάστασις τυγχάνῃ σμικρὸν ἐκπεφρασμένη, ὑπάρχωσι δέ, εἴτε ἐξασθένησις τῆς οἰκονομίας, εἴτε νευρασθενικαὶ διαταραχαί.

Τέλος, μόλις ἐπάναγκες ἀποβαίνει νὰ προσθέσωμεν ὅτι, καθάπερ ἐν πάσαις ταῖς δυστροφικαῖς παθήσεσιν, ἡ κατάστασις τῶν πεπτικῶν λειτουργιῶν δέον σπουδαίως ν' ἀπασχολήσῃ τὸν ἱατρὸν· συχνάκις δὲ ἀρκεῖ νὰ κανονισθῇ ἡ γαστρικὴ πέψις, νὰ καταπολεμηθῇ ἡ ἐντερικὴ ἀτονία διὰ τῶν καταλλήλων μέσων, ἵνα καταδήλως μετριασθῶσι τὰ φαινόμενα τῆς λιθιάσεως. Διὸ τὰ ὑπακτικά, τὰ πικρὰ δύνανται νὰ παράσχωσιν ἀνέλπιστα ἀποτελέσματα ἐν περιπτώσεσι, καθ' ἃς αἱ ἄλλαι ἀγωγαὶ οὐδὲν ἐπήνεγκον ἀποτέλεσμα.

ΛΙΘΙΑΣΙΣ ΟΞΑΛΙΚΗ

4.

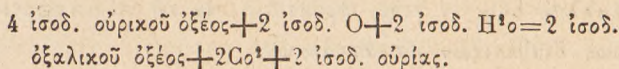
Γενικαὶ γνώσεις περὶ τῆς ὀξαλικῆς λιθιάσεως.

Κυρίως προκειμένης ὀξαλικῆς ψαμμιάσεως, ἐπὶ τῆς αἰτιολογίας δέον νὰ στηρίζεται ἡ θεραπευτικὴ ἐπέμβασις· καὶ δὴ ἐνταῦθα οἱ αἰτιολο-

γικοί παράγοντες είναι συχνάκις πολλοί, περίπλοκοι καὶ δυσεξηγήτοι.

Εἴτε δεχθῶμεν εἴτε οὐ ὅτι ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει τὸ αἷμα καὶ τὸ οὖρον ἐνέχουσι, τὸ μὲν πρῶτον ὀξαλουρικὸν ἢ ὀξαλικὸν ὀξύ, τὸ δὲ δεύτερον ὀξαλικὴν τίτανον, βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ παρουσία τοῦ ἁλατος τούτου, ἐν ἱκανῇ ἀναλογίᾳ, ἐν τῷ οὖρῳ ἀποτελεῖ κατάστασιν παθολογικὴν.

Ἀλλὰ πόθεν προέρχεται τὸ ὀξαλικὸν ὀξύ, πόθεν δὲ ἡ ὀξαλουρία; Καθάπερ τὸ οὐρικὸν ὀξύ, οὕτω καὶ τὸ ὀξαλικὸν προκύπτει ἐκ τῶν ἄζωτούχων οὐσιῶν, δύναται δέ τις νὰ δεχθῇ μετὰ πολλῶν χημικῶν ὅτι παρίστησιν ἓνα βαθμὸν ὀξειδώσεως μᾶλλον προκεχωρημένον, κατὰ τὸν κλασικὸν τύπον:

Ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἐξηγήσεως συνηγορεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ ὀξαλουρικὸν οὖρον ἐνέχει συχνάκις περίσσειαν οὐρίας, ἐνῷ ὑπὸ πᾶσαν ἄλλην ἔποψιν ἢ ἀνάλυσιν αὐτοῦ δὲν μαρτυρεῖ δραστηρίαν ἐπεξεργασίαν ὀξειδώσεως.

Δικαιοῦται τις λοιπὸν ν' ἀποδώσῃ τὴν ὀξαλουρίαν εἰς διατάραξιν ἐν τῇ κατεργασίᾳ τῶν ἄζωτούχων προϊόντων, εἰς πρωτεϊκὴν δυσκρασίαν τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ἀλλ' ἐν βαθμῷ ἐλάσσονι τῆς δυσκρασίας, ἥς ἡ οὐρική διάθεσις εἶναι ἡ ἔκφρασις.

Ἀλλ' ὁ λέγων δυσκρασίαν δὲν λέγει διὰ τοῦτο διάθεσιν. Ὅντως, ἐνῷ, διὰ τὴν οὐρικήν ψαμμίαν, ἡ διαθεσικὴ κατάστασις ὑπερισχύει, δὲν ἔχει πάντοτε οὕτω διὰ τὴν ὀξαλικὴν λιθίαν. Ἀναμφιβόλως αἱ δύο ὀξείνοι λιθιάσεις συνδυάζονται παρὰ τοῖς ἄρθριτικοῖς, ἐπὶ τοσούτον ὥστε τὰ μὲν νεφρικὰ συγκρίματα δύνανται ν' ἀποτελῶνται ἐξ ἐπαλλήλων στιβάδων οὐρικῶν καὶ ὀξαλικῶν ἀλάτων, ὑπὸ τινος δὲ ἐπιδράσεως ἡ ὀξαλουρία ἐκλίπει ἓνα ὑποχωρήσῃ εἰς περίσσειαν οὐρικοῦ ὀξέος ἢ ἀντιστρέφως. Ἀλλ' ἐνίοτε ἡ ὀξαλουρία παράγεται ἐκτὸς πάσης ἐκδηλώσεως ἢ παντὸς ἄρθριτικοῦ φαινομένου παρ' ἀτόμοις ἐμφανίζουσιν ἰδιάζουσαν νοσηρὰν κατάστασιν, χαρακτηριζομένην κυρίως διὰ δυσπεπτικῶν καὶ νευρασθενικῶν διαταραχῶν. Ἐπειδὴ ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις ἡ τοῦ οὖρου ἀλλοίωσις συμβαδίζει μετὰ τῶν νοσηρῶν ἐκδηλώσεων, ἐπιτεινομένη ἢ μετριαζομένη μετ' ἐκεί-

νων, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ὑπάρχει σχέσις αἰτίας πρὸς ἀποτέλεσμα μεταξὺ τῆς ὀξαλουρίας καὶ τῆς δυσπεπτικῆς ἢ νευρασθενικῆς καταστάσεως. Δέον λοιπὸν νὰ διακρίνωμεν δύο εἴδη ὀξαλικῆς λιθιάσεως, τὴν μὲν ἄρθριτικὴν, διαθεσικὴν, συνδυαζομένην συνήθως μετὰ τῆς οὐρικής λιθιάσεως, τὴν δὲ δυσκρασικὴν ἀλλ' οὐχὶ διαθεσικὴν, καθ' ἣν ἡ διατάραις τοῦ οὔρου ὀφείλεται εἰς πεπτικὰς καὶ νευρικὰς διαταραχάς.

Πλὴν τῶν δύο τούτων μορφῶν παραδέχονται ἐν γένει καὶ τρίτην, καλουμένην διαιτητικὴν, καὶ ὀφειλομένην ἀποκλειστικῶς εἰς διατροφὴν περιέχουσιν ἄφθονα ὀξαλικά ἅλατα. Καίτοι, κατὰ τὸν Abeles, τὰ σιτία οὐδεμίαν ἀσκοῦσιν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀπεκκρίσεως τοῦ ὀξαλικοῦ ὀξέος, εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ καθαρῶς φυτικὴ διαίτα δύναται νὰ προκαλέσῃ παρὰ τῇ ἀνθρώπῳ ὀξαλουρίαν ὡς καὶ παρὰ τοῖς ζώοις. Γνωστὸν ὄντως τυγχάνει ὅτι τὸ οὔρον τῶν ποσάγων περιέχει ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει μεγάλην ποσότητα ὀξαλικῆς τινος τάνου. Οὕτω δύναται κυρίως νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ὀξαλουρία τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ἀλλ' ἂν τις ἀναλογισθῇ ὅτι, ὡς θέλομεν ἶδει, αἱ ἄφθονα ὀξαλικά ἅλατα περιέχουσαι οὐσίαι εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖναι, αἵτινες οὐδαμῶς ἀποτελοῦσι μέρος τῆς τροφῆς τῶν παιδίων τῆς ἐνδεοῦς τάξεως, ἅτινα εἶναι τὰ μᾶλλον ὑποκείμενα εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς λιθιάσεως, ὅτι δὲ πρὸς τούτοις τυχῶς συνήθως κακῶς τρέφονται, ἐκτίθενται ἐπομένως εἰς δυσπεπτικὰς διαταραχάς, ἄγεται νὰ συμπεράνῃ ὅτι αἱ πλεῖστοι τῶν περιπτώσεων τούτων τῆς καλουμένης διαιτητικῆς ὀξαλουρίας, εἰ μὴ πᾶσαι, ὑπάγονται εἰς τὴν δυσπεπτικὴν ὀξαλουρίαν. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἄλλως ἔχει δευτερεύουσαν σημασίαν διότι εἶναι προφανές ὅτι οἷον δῆποτε καὶ ἂν ᾖ τὸ αἷτιον τῆς παθήσεως, τὰ σιτία τὰ ἐνέχοντα ἄφθονα στοιχεῖα ὀξαλικά δέον ν' ἀπαγορευθῶσι τοῖς ὀξαλουρικοῖς.

Ἐκ τούτων προκύπτει ὅτι δέον νὰ σπουδᾶσωμεν διαδοχικῶς τὰ δύο εἴδη τῆς ὀξαλικῆς λιθιάσεως.

5.

Θεραπεία τῆς ὀξαλικῆς λιθιάσεως.

Α. — ΛΙΘΙΑΣΙΣ ΟΞΑΛΙΚΗ ΔΥΣΠΕΠΤΙΚΗ

Αὐτὴν Ἐνταῦθα κυρίως ἡ ὑγιεινὴ τῆς τροφῆς δέον ν' ἀπασχολήσῃ τὸν ἰατρόν. Πρὸ παντὸς πρέπει νὰ ἐποπτεῖται ἡ καλὴ λει-

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΛΑΤΕΣ

τουργία των πεπτικών οδών διὰ τῆς κανονικότητος καὶ τῆς λιτότητος τῶν γευμάτων, νὰ καταπολεμηθῇ δὲ διὰ τῶν καταλλήλων μέσων ἢ φυσώδης ἢ ἀτονικῇ δυσπεψία καὶ ἡ δυσκοιλιότης, αἵτινες κατὰ κανόνα παρατηροῦνται ἐν τῇ παθήσει ταύτῃ· τὰ πικρά, τὰ ἐλαφρὰ ὑπακτικὰ ἰδιαζόντως ἐνταῦθα ἐνδείκνυνται.

Βον Ὡς πρὸς τὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα, ταῦτα δὲν διαφέρουσιν οὐσιωδῶς τῶν ἐν τῇ οὐρικῇ λιθιάσει ἐκτεθέντων, καθόσον αἱ δύο ὀξείνοι λιθιάσεις ἔχουσι τὴν αὐτὴν προέλευσιν, τουτέστι πλημμυρῇ κατεργασίαν τῶν ἄζωτούχων στοιχείων. Προσθετέον ὅμως ἐνταῦθα τὴν ἀπόλυτον ἀπαγόρευσιν τῶν σιτίων τῶν ἐνεχόντων ἄφθονα ὀξαλικά ἅλατα. Δύνανται δὲ ὡς τοιαῦτα νὰ θεωρηθῶσιν αἱ ἐπόμεναι οὐσίαι, ὧν θέλομεν ὑποδείξει τὴν περιεκτικότητα ἐπὶ τοῖς 1000 γράμ. εἰς ὀξαλικὸν ὀξύ κατὰ τὰς ἐρεῦνας τοῦ Esbach : ἐκ τῶν ἀρωματωδῶν τὸ πέπερι (3,25)· ἐκ τῶν ἀρωματικῶν ποτῶν τὸ τέϊον (2—3,75), τὸ κακάον (3,5—4,5)· ἐκ τῶν ἀμυλωδῶν τὰ πίτυρα (0,84), ἐπομένως δὲ ὁ εὐτελοῦς κατασκευῆς ἄρτος· τέλος μεταξὺ τῶν φυτῶν ἡ ὀξαλὶς (2,74—3,63), τὰ ὀνόδλιτα (σπανάκια) (1,91—3,27), τὸ ρῆνον (2,46). Ἐλασσον κινδυνώδη, ἀλλ' ἐπιβλαβὴ ἔτι εἶναι : ὁ καφές, ἡ σοκολάτα, οἱ λευκοὶ φασόιοι, τὰ τευτλόρριζα, τὰ ξηρὰ σῦκα, ἐνῶ αἱ τομάται, ἃς συνήθως κατὰ πρῶτον ἀπαγορεύουσι, τάσσονται ἐν τῇ τελευταίᾳ βαθμίδι τῆς κλίμακος (0,005). Τέλος ὁ ζῦθος εἶναι πάντων τῶν ἐπιτραπεζίων ποτῶν τὸ ἐπιβλαβέστερον.

Γον Ὡς πρὸς δὲ τὴν φαρμακευτικὴν ἐπέμβασιν, αὕτη ἐν ὀλίγοις περιλαμβάνεται. Τὰ ἀλκαλικά δὲν εὐρίσκουσιν ἐνταῦθα τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν· καθόσον οὐδεμίαν ἀσκοῦσιν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ εἵδους τοῦτου τῆς ὀξαλουρίας, εἰ μὴ ἐνίοτε ὡς ἀντιδυσπεπτικά. Ἡ ἀντίθετος ἀγωγὴ διὰ τῶν ἡραιομένων ὀξέων, εἶον τὸ νιτρικὸν ἢ τὸ φωσφορικὸν ὀξύ καὶ τὸ φωσφορικὸν ὀξείνον νάτριον, εὖρον ὀπαδούς, καίτοι ὡς ἐκ τῆς ὑπεροξεινότητος τοῦ οὖρου δέον αὕτη νὰ θεωρηθῇ ὡς σμικρὸν ἔλλογος, ὄντως δὲ ἔχει ἀνυσιμότητα μόνον τυχαίαν.

Τοῦναντίον, ἡ διουρητικὴ ἀγωγὴ τόσῳ μᾶλλον ἐνδείκνυται ἐνταῦθα, ὅσῳ τὰ ἐξ ὀξαλικῆς τιτάνου συγχρίματα εἶναι ἐξ ὧν τὰ προκαλοῦντα συχνότερον προσβολὰς ὀδυνηρὰς ἢ αἱματουρίας, δέον δὲ διὰ τοῦτο ὡς οἷόν τε νὰ διευκολυνθῇ ἡ ἀπέκκρισις αὐτῶν. Πρέπει

ὁμως μετὰ φρονήσεως νὰ γένηται ἡ ἐπέμβασις, διότι ἄλλως δυνατόν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν λίαν ἐντόνου οὐρητικῆς παροξύνσεως ν' ἀναφανῶσιν ἀποτόμως προσβολαὶ νεφρικαὶ ἢ αἱματουρίαι, αἵτινες ἐπιτείνουσιν ἔτι τὴν ἡθικὴν κατάθλιψιν, εἰς ἣν διατελοῦσι τόσοι ὀξalurικοί.

Τέλος ἡ νευρασθενικὴ αὕτη κατάστασις ἐπάγεται τελευταίαν τινα σπουδαιοτάτην ἔνδειξιν, πληρουμένην διὰ διαφόρων μέσων, τῆς μαλάξεως, τῶν χλιαρῶν καταιονήσεων, τῶν τονοτικῶν, οἷον ἡ κολὰ ἢ τὰ γλυκεροφωσφορικά, καὶ κυρίως τῆς τελείας διανοητικῆς ἀνέσεως καὶ τῆς διαμονῆς ἐν ὑψηλοῖς κλίμασι.

B.—ΟΞΑΛΙΚΗ ΛΙΘΙΑΣΙΣ ΑΡΘΡΙΤΙΚΗ

Ἡ θεραπεία τοῦ εἵδους τούτου τῆς λιθιάσεως, ὁμοειδὴς τῇ τῆς ἐρυθρᾶς λιθιάσεως, δύναται ἐν ὀλίγαις λέξεσι νὰ περιληφθῇ. Ἀλλ' ἡ δίαιτα τῆς τροφῆς δὲν πρέπει νὰ ᾖ ἡ αὕτη εἰς τὰ δύο εἶδη τῆς ὀξείνου ψαμμιάσεως· καθόσον, ἐν τῇ ὀξαλικῇ λιθιάσει, ἂν αἱ οὐσίαι, ὡς ἀνωτέρω ἀπηριθμήσαμεν δέον αὐστηρῶς ν' ἀπαγορευθῶσι, διατροφή ἄγαν φυτικὴ σαφῶς ἀντενδείκνυται. Ἐν τῇ καλῇ λειτουργίᾳ τῶν πεπτικῶν ὁδῶν ἔγκειται τὸ κριτήριον τῆς διαίτης, δέον δὲ μετὰ περισκέψεως νὰ ἐξετάσωμεν τὰ πράγματα, πρὶν ἢ καθορίσωμεν τὸ εἶδος τῆς τροφῆς, ὅπερ προσήκει κάλλιον εἰς τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν ἄρρωστον. Ὅταν δὲ τὸ πεπτικὸν σύστημα ἀνακτήσῃ τὴν ἀκεραιότητα αὐτοῦ, ἡ ὀξalurία ἐλαττοῦται ἢ καὶ ὅλως ἐκλείπει, ἔν' ἀντικατασταθῇ ἐνίοτε, εἶναι ἀληθεῖς, ὑπὸ περισσεύας οὐρικοῦ ὀξέος.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν φαρμακευτικὴν ἐπέμβασιν, αὕτη δέον νὰ ἐρεῖδῃται ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἁρχῶν· πᾶσα ἀγωγὴ ἐκ τῆς διαθεσικῆς καταστάσεως δικαιολογουμένη, ἀποβαίνει ἐπιβλαβής, ὅταν ἄρξηται διαταράσσουσα, ἔστω καὶ ἐλάχιστον, τὰς πεπτικὰς λειτουργίας.

ΛΙΘΙΑΣΕΙΣ ΑΛΚΑΛΙΚΑΙ

6.

Γενικαὶ γνώσεις περὶ τῶν ἀλκαλικῶν λιθιάσεων.

Δυνάμεθα νὰ περιλάβωμεν ἐν κοινῇ θεραπευτικῇ μελέτῃ τὰ δύο κύρια εἶδη τῆς ἀλκαλικῆς λιθιάσεως, ὧν τὸ μὲν χαρακτηρίζεται ἐκ τῆς ἐν τῷ οὖρῳ περισσεύας τῆς ἀνθρακικῆς ἢ τῆς φωσφορικῆς τιτᾶ-

νου, τὸ δὲ ἀποτελεῖται ἐξ ἑναποθέσεων ἐν τῷ οὖρῳ φωσφορικοῦ ἄμυωνίου μαγνησίου.

Ἀντιθέτως τῶν ὀξείων λιθιάσεων, δικαιούται τις πάντοτε ν' ἀποδῶσῃ τὰς ἀλκαλικὰς λιθιάσεις εἰς βλάβας τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν, εἴτε ὁχλονότι εἰς ἀλλοιώσεις τοῦ βλεννογόνου προκληθείσας ἐκ τῆς παρυσίας λίθων ἢ συγκριμάτων ὁρῶντων δίκην ἐρεθιστικῶν σωμάτων, εἴτε εἰς ζύμωσιν ἐπιτόπιον τοῦ οὐρου, ἣτις προκαλεῖ, διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως τούτου, τὴν παραγωγὴν τοῦ ἀνθρακικοῦ ἄμυωνίου. Ἐν τούτοις ἡ παθογένεια τῶν ἀλκαλικῶν λιθιάσεων εἶναι συχνάκις πολυπλοκωτέρα· οὕτως, ἐν τισι περιπτώσεσι, δύναται τις ν' ἀποδῶσῃ τὴν πάθῃσιν εἰς τὴν ὑπεραλκαλικότητα τῶν χυμῶν, ἐντεῦθεν δὲ καὶ τῶν οὐρῶν, προκύπτουσιν π.χ. ἐξ ἐντόνου ἀλκαλικῆς ἀγωγῆς· ἐνίοτε δὲ ἐπίσης ἐκ τῆς συνυπάρξεως νευρασθενικῶν διαταραχῶν θ' ἀποδῶσῃ τις τὴν φωσφατικὴν ψαμμίασιν εἰς τὴν ἐκ νευροπαθείας ἐξάλειψιν τῶν φωσφορικῶν στοιχείων τοῦ ὁργανισμοῦ.

7.

Θεραπεία τῶν ἀλκαλικῶν λιθιάσεων.

Ὅπως δὴποτε ἡ ἀλκαλικὴ λιθίασις ἀναφαίνεται συνήθως ὡς ἐπεξεργασία δευτεροπαθῆς ἄλλων νοσηρῶν καταστάσεων, αἵτινες, πλέον ἢ ἡ λιθίασις, χρήζουσι θεραπευτικῆς ἐπεμβάσεως. Ὅταν π.χ. αὕτη ἐξήρτηται ἐξ ἀλλοιώσεως τῶν ἀπεκκριτικῶν τοῦ οὐρου ὀργάνων, προκυψάσῃ ἐκ τῆς ἐρυθρᾶς ψαμμιάσεως, δεόν προφανῶς νὰ καταπολεμηθῇ ἡ οὐρικὴ διάθεσις πρὸ τῆς λευκῆς λιθιάσεως ἢ παραλλήλως αὐτῇ. Ἄν δὲ πρόκειται περὶ νευρασθενικῆς καταστάσεως, κατ' αὐτῆς θὰ διευθύνωμεν τὴν θεραπείαν. Ἐντεῦθεν πηγάζουσιν ἅπειρα κλινικὰ εἶδη, ἅτινα δεόν καλῶς νὰ γινώσκῃ ὁ θεραπεύων ἰατρός, ὅστις ἔστιν ὅτε ἔχει νὰ πληρῶσῃ ἀντιφατικὰς ἐνδείξεις. Οὕτω π.χ. ὅταν ἡ τιτανούχος λιθίασις ἐπιπλέκῃ οὐρικὴν λιθίασιν παλαιάν, πρέπει ν' ἀποσχωμεν τῶν μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης παρεχομένων ἀλκαλικῶν καὶ νὰ ἐπενέγκωμεν περιορισμοὺς εἰς τὴν φυτικὴν διατροφήν.

Ἐν τῇ καθαρῷ ἀλκαλικῇ λιθιάσει ἡ μὲν πρώτη ἐνδειξις εἶναι νὰ περιορισθῇ τὸ ποσὸν τῶν φυτικῶν σιτίων ἀπὸ τῆς τροφῆς· ἡ δὲ δεύτερα εἶναι νὰ καταπολεμηθῇ ἡ ἀλκαλικότης τῶν χυμῶν διὰ τῆς ὀξεί-

νου άγωγής (νιτρικόν όξύ ήραιωμένον, κιτρικόν όξύ, φωσφορικόν όξεινον νάτριον), ής άλλως ή άνυσιμότης είναι προβληματική.

Τέλος, αποβαίνει άπαραίτητον νά διευκολυνθῇ, προαγομένης τῆς διουρήσεως, ή απέκκρισις τῶν τοῦ οὔρου συγκριμάτων. Τά ἐν άφθονία λαμβανόμενα ποτά, ὑπό μορφήν ὕδατος άπλοῦ, ὕδατος *Evian*, *Contrexéville*, *Vittel*, πτισανῶν όξεινῶν, κυρίως δέ ή μερική ή άπόλυτος γαλακτική δίαιτα πληροῦσι τήν ἐνδείξιν ταύτην.

"Όταν τά σημεῖα τοῦ κατάρρου τῶν οὔρητικῶν οδῶν ἦναι ικανῶς έκπεφρασμένα, θά καταφύγωμεν εἰς τά ἥπια βαλσαμικά, οἷον τὸ ὕδωρ τῆς πίστεως, κατὰ προτίμησιν ἐκείνων, ἅτινα, ὡς ή τερεβινθίνη, ασκοῦσιν ἐνέργειαν ἐρεθιστικὴν καὶ ἅτινα θά χρησιμοποιήσωμεν ἐν αἷς περιπτώσεσιν αποβαίνει ἀναγκαία δραστηρία ἐπέμβασις. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει τὸ ἔλαιον *Haarlem* κέκτηται άνυσιμότητά τινα.

"Όταν ἐκ τῆς δαψιλείας τοῦ φωσφορικοῦ ἐναμμωνίου μαγνησίου καὶ τῆς άμμωνιακῆς αντιδράσεως τοῦ οὔρου διαγιγνώσκωμεν ἐπεξεργασίαν ζυμώσεως, θά προσφύγωμεν εἰς τινα άντισηπτικά φάρμακα, ἅτινα φαίνονται ασκοῦντα ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν οὔρητικῶν οδῶν, οἷον αἱ βενζοϊκαὶ σκευασίαι, τὸ διβορικόν νάτριον καὶ τὸ σαλέλαιον.

"Όταν τέλος πρόκειται περὶ νευρασθενικῆς καταστάσεως, καθ' ἣν ή λιθίασις δύναται ν' άποδοθῇ εἰς ἐξάλειψιν τῶν φωσφορικῶν στοιχείων τῆς οἰκονομίας, ή χρῆσις τῶν γλυκεροφωσφορικῶν, τῶν τόσῃ ἐντόνων ρωστικῶν τούτων τῆς νευρικῆς ἐνεργείας, ἐνδείκνυται ἀνεξαρτήτως πασῶν τῶν άλλων άντινευρικῶν άγωγῶν.

8.

Θεραπεία τῶν ἐπιπλοκῶν τῶν νεφρολιθιάσεων.

Μεταξὺ τῶν ἐπιπλοκῶν τῆς νεφρολιθιάσεως τινές, ἔνεκα τῆς ἐκ τῶν λίθων προελεύσεως αὐτῶν, οὔδεμίαν ἰδιάζουσιν θεραπευτικὴν ἐνδείξιν προβάλλουσιν, οἷον ή διάμεσος νεφρίτις· άλλαι δέονται ὡς τὰ πολλὰ χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως, οἷον ή ὕδρονέφρωσις· άλλαι τέλος χρήζουσι θεραπείας καθαρῶς μὲν ἱατρικῆς άλλ' ὅλως εἰδικῆς. Περὶ τῶν τελευταίων τούτων μόνον θέλομεν ἐνταῦθα ασχοληθῇ ἐν τῇ κα-

τηγορία δὲ ταύτη ἀνήκουσιν αἱ ὀδυνηραὶ ἐκδηλώσεις τῆς λιθιάσεως αἱ αἱματουρίαι, ἡ ἐκ λίθων πυελονεφρίτις.

Α. — ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΟΔΥΝΗΡΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΝΕ-
ΦΡΟΛΙΘΙΑΣΕΩΣ

Αἱ ὀδυνηραὶ ἐκδηλώσεις τῆς νεφρολιθιάσεως ἐμφανίζονται ὑπὸ δύο μορφάς· ἐν τῇ μὲν, τῇ ἐλαφρᾷ μορφῇ, αἱ ἐκδηλώσεις αὗται περιορίζονται εἰς αἴσθησιν πόνου κατὰ τὴν νεφρικήν χώραν μετὰ ἢ ἄνευ διακλαδώσεων ἐν ταῖς πέριξ μοίραις· ἐν τῇ δὲ (κωλικὸς νεφρικός) ὑποδύονται χαρακτηριστὴ παροξυστικὸν καὶ προσλαμβάνουσιν ὑψίστην ἔντασιν.

Αὐτὴ ἡ ἐλαφρὰ μορφή δεῖται ἐπεμβάσεως τόσῃ μᾶλλον δραστηρίας, ὅσῃ αὕτη συχνάκις προαγγέλλει παροξυσμὸν νεφρικοῦ κωλικοῦ, ὃν δέον νὰ προσπαθήσωμεν ἵνα προλάβωμεν διὰ τῆς προσηκούσης ἀγωγῆς. Ἡ ἀγωγή δ' αὕτη περιλαμβάνει δύο ἐνδείξεις : νὰ διευκολυνθῇ ἡ ἀπέκκρισις τῶν συγκριμάτων καὶ νὰ πραῦνθῇ ὁ πόνος.

Πρὸς πλήρωσιν τῆς πρώτης ἐνδείξεως θὰ προσφύγωμεν τοῖς διουρητικοῖς, ἀναγράφοντες ἄφθονα ποτά, λαμβανόμενα πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἀρρώστου νήστιος, οἷον τὸ ἀπλοῦν ὕδωρ, τὰ δισανθρακικὰ τιτανοῦχα μεταλλικὰ ὕδατα, αἱ πτισάναι τοῦ λινოსπέρματος, τῶν ἀνθέων τῶν κυάμων, τοῦ σπάρτου, τῶν ἀκρεμόνων τοῦ ἀραβοσίτου, τῆς νιτρούχου ἀγρώστεως· καὶ τὰ δαψιλῇ δὲ ψυχρὰ κλύσματα ἀποβαίνουσιν ἐπωφελῇ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην.

Ἐκ τῶν πρὶς πράυνσιν τοῦ πόνου μέσων μνημονεύομεν κυρίως τῶν τερεβινθινούχων ἐντρίψεων, τῶν εὐθαλιούχων ἀλοιφῶν, τῶν θερμῶν λουτρῶν, τέλος δὲ τοῦ ἱτεῦλικοῦ νατρίου, ὃπερ, πλὴν τῆς ἀναλγικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας, θεωρεῖται ὡς διευκολύνον, διὰ τῆς ἐπὶ τῶν λεῖων μυῶν ἐπιδράσεως αὐτοῦ, τὴν ἀποβολὴν τῶν νεφρικῶν συγκριμάτων.

Βον Οἱ διάφοροι εὗτοι τρόποι τῆς θεραπευτικῆς ἐπεμβάσεως ἀποτελοῦσι τὴν προληπτικὴν θεραπείαν τοῦ νεφρικοῦ κωλικοῦ. Τούτου ὁμως ἐπερχομένου εἶναι ἐν γένει ἀνεπαρκεῖς.

Ἡ θεραπευτικὴ τότε πρὸ παντὸς σκοπεῖ τὴν ἀποβολὴν τῶν νεφρικῶν συγκριμάτων ὡς οἷόν τε τάχιον καὶ δι' ὀλιγωτέρων πόνων· ἀλλὰ τὰ ἔσα, ἅτινα διατιθέμεθα ἀποβαίνουσι συχνάκις ἄλυσιτελῇ. Τὸ νὰ πρ-

ράσχωμεν μεγάλην ποσότητα ὑγρῶν, ἵνα προαγάγωμεν τὴν διούρησιν, τοῦτο ἀποτελεῖ μέθοδον συχνάκις μετὰ δυσκολίας ἐφαρμοζομένην, ἕνεκα τῶν ναυτιῶν ἢ τῶν ἀκατασχέτων ἐμέτων, οἵτινες ἐπέρχονται κατὰ τοὺς παροξυσμούς, καὶ παράλογον ἔτι, καθόσον τοιουτοτρόπως δυνατόν, ἀθροιζομένου τοῦ οὔρου πρὸ τοῦ λίθου, νὰ προκαλέσωμεν τὴν διάτασιν τῶν καλύκων καὶ τῆς πυέλου τοῦ νεφροῦ καὶ νὰ παροξύνωμεν τοὺς πόνους τοῦ ἀρρώστου.

Μνημονεύομεν ἀπλῶς τῶν μηχανικῶν μεθόδων πρὸς διέγερσιν ἀνακλαστικῶς τῆς συσταλτικότητος τῶν λείων μυῶν τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν. Οὕτω συνέστησαν νὰ προκαλῆται ἡ βγῆξ ἢ ὁ πταρμός παρὰ τοῖς ἀρρώστοις, νὰ σχηματίζονται δὲ οὗτοι μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω : ἐπιτρέπεται νὰ θέσωμεν ὑπὸ ἀμφιβολίαν τὴν χρησιμότητα τῶν μεθόδων τούτων, ἰδιαζόντως ὀχληρῶν ἐν καιρῷ σφοδρᾶς κρίσεως. Εἴμεθα ἔτι ἐπιφυλακτικοὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνισιμότητα θεραπευτικοῦ τινος παράγοντος, οὗτινος συχνάκις ἐγένετο χρῆσις πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ δι' ἀντιστρόφου μηχανισμοῦ· τὸ μέσον τοῦτο εἶναι ἡ εὐθάλεια, καθημέραν ἀναγγραφομένη ἐν ταῖς ὀδυνηραῖς παθήσεσι τῆς κοιλίας ἕνεκα τῆς ἐπὶ τῆς λείας μυϊκῆς ἰνὸς παραλυτικῆς αὐτῆς ἐνεργείας. Αἱ δι' εὐθαλιούχου ἀλοιφῆς ἐπαλείψεις, τὰ εὐθαλιούχα ὑπόθετα, οὐδὲν συνήθως ἐπάγονται ὠφέλιμον ἀποτέλεσμα ἐν ταῖς ὅπως δῆποτε σφοδραῖς προσβολαῖς.

Ὡς πρὸς τὴν τερεβινθίνην, ἥτις πλὴν τῆς διουρητικῆς αὐτῆς ἐνεργείας ἤθελε διευκολύνει τὴν ἀποβολὴν τῶν λίθων ὀλισθηροποιούσα τὰς οὐρητικὰς ὁδοὺς, ἡ χρῆσις αὐτῆς δὲν εἶναι παράλογος· δὲν πρέπει ὅμως νὰ στηρίξῃ τις μεγάλας ἐλπίδας ἐπὶ τῶν τοῦ εἶδους τοῦτου σκευασμάτων, οἷον τῶν καταποτίων τοῦ *Bichter* (τερεβινθίνη καὶ σάπων ἱατρικός).

Παρηγορικὴν πράγματι ἀγωγὴν δύναται τις νὰ ἐφαρμώσῃ ἐπιζητῶν νὰ μετριάσῃ τὰ ὀχληρότερα τῶν φαινομένων τοῦ νεφρικοῦ κωλικοῦ, τοὺς πόνους τ. ἔ. καὶ τοὺς ἐμέτους.

Ὅταν ὁ πόνος δὲν ᾔηται λίαν σφοδρός, δύναται νὰ πρᾶυνθῇ διὰ τῆς ἀπολύτου ἀνέσεως, τῆς ἐφαρμογῆς καταπλασμάτων λαυδανούχων, ὑποθέτων ὀπιούχων ἢ εὐθαλιούχων, ὑποκλυσμῶν μετὰ χλωριάλης, ἐσωτερικῶς δὲ διὰ τῆς παροχῆς τοῦ ἀμυλιοναρδικοῦ αἰθέρος ἢ τῆς χλωριάλης. Ἀλλὰ τὰ παρατεταμένα

θερμὰ λουτρὰ εἶναι τὰ προσφορώτερα ἵνα ἐπενέγκωσι πράυνσιν τῆς προσβολῆς μετ' ἀφθόνου διουρήσεως. Τῶν μέσων τούτων ἀποτυγχανόντων, καταφεύγομεν εἰς τὰ ὀπιούχα καὶ βρωμιούχα πόματα καὶ εἰς τὸ χλωροφόρμιον, τὸ τελευταῖον τοῦτο εἴτε εἰς πόμα εἰς δόσιν 1—2 γράμμων, εἴτε εἰς εἰσπνοάς. Τέλος αἱ ὑποδόριοι ἐνέσεις τῆς μορφίνης, ἀπλῆς ἢ συνηνωμένης τῇ ἀτροπίνῃ, ἀποτελοῦσι τὸ ἀλάθητον δύναται τις εἰπεῖν καὶ ἡρωϊκὸν φάρμακον· ἀντενδεῖκνυνται ὁμως αἱ ἐνέσεις αὗται ἐν αἷς περιπτώσεσι προκαλοῦσιν ἐμέτους, οἵτινες καθιστῶσιν ὀχληροτέραν τὴν κατάστασιν τῶν ἀρρώστων.

Κατὰ τῶν ναυτιῶν καὶ πρὸς ἀνακοπὴν τῶν ἐμέτων παραγγέλλομεν εἴτε τὴν λήψιν μικρῶν τεμαχίων πάγου, εἴτε τὸ Ριβέριον πόμα, εἴτε τέλος τὸ βάμμα τῆς εὐθαλείας.

Τέλος ἐν αἷς περιπτώσεσιν ὑπάρχει πυρετὸς ἢ ὑποπτεύομεν φλεγμονώδη ἐπιπλοκὴν ἐπικειμένην ἀπὸ τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν, ἀπαραίτητον ἀποθώνει νὰ καταφύγωμεν τὸ μὲν εἰς τὰ ἅλατα τῆς κινίνης, τὸ δὲ εἰς τὰ ἐπισπαστικά καὶ τὰς τοπικὰς ἀφαιμάξεις (βδέλλαι, σικύαι αἱματηραί).

B.—ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚ ΛΙΘΩΝ ΑΙΜΑΤΟΥΡΙΑΣ

Ὑπὸ θεραπευτικὴν ἔποψιν διακρίνομεν τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς τὸ οὖρον εἶναι μόνον αἰμόφυρτον καὶ ἐκείνας, καθ' ἃς συμβαίνει πραγματικὴ αἱματουρία.

Ἡ πρώτη περίπτωσις, ἣτις τυγχάνει ἢ πολλῶ συχνότερα, παρατηρεῖται ἰδίως ἐν τῇ ὀξυλικῇ λιθιάσει. Δέον τότε ν' ἀπαγορεύσωμεν τῷ ἀρρώστῳ πᾶσαν κοπιώδη ἐργασίαν, νὰ διατάξωμεν δ' αὐτῷ τὴν χρῆσιν τοῦ γάλακτος, ὅπερ διευκολύνει τὴν οὐρῃσιν τοῦ αἱμοφύρτου οὖρου, ἢ τῶν ὀξυπότων διακόπτοντες πᾶσαν δραστηρίαν ἱατρείαν. Οἱ θυλακίσκοι τοῦ ἐλαίου *Haarlem*, ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις, παρέσχον ἡμῖν ὠρέλειάν τινα.

Τῆς αἱματουρίας οὗσης δαψιλοῦς, πρωτίστως ἐνδείκνυται νὰ τηρηται ὁ ἀρρώστος ἐν ἀπολύτῳ ἡρεμίᾳ ἐν ὀριζοντίᾳ κατακλίσει· καλὸν εἶναι μάλιστα ν' ἀναγράψωμεν αὐτῷ ὑπακτικὸν ὑποκλυσμόν, ἵνα προλάβωμεν τοὺς ὑπὸ τῶν ἐργωδῶν ἀφροδεύσεων προκαλουμένους ἀγῶνας. Ἡ γαλακτικὴ δίαίτα πλέον ἢ ἄλλοτε κατὰ κανόνα ἐπιβάλλεται. Ὡς πρὸς δὲ τὰ αἱμοστατικά καὶ τὰ στυπτικά, πλὴν

τῶν ὀξυπότων, τούτων ἡ ἀνυσιμότης εἶναι λίαν προβληματική· δύναται τις οὐχ ἥττον ν' ἀναγράψῃ τὴν ρατανίαν, τὴν ταννίνην καὶ τὸν ὑπερχλωριούχον σίδηρον.

Γ.—ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΕΚ ΛΙΘΩΝ ΠΥΕΛΙΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΠΥΕΛΟΝΕΦΡΙΤΙΔΟΣ

Ἐν τῇ νεφρολιθιάσει, ἡ πυελίτις ἢ ἡ πυελονεφρίτις δύνανται νὰ ἐπέλθωσιν ἐκ δύο διαφορῶν ἐπιδράσεων: ὅτε μὲν ἡ φλεγμονώδης ἐπεξεργασία προκαλεῖται ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν λίθων, ἐπαγομένων τραυματισμὸν τοῦ βλεννογόνου (κυρίως πυελίτις ἐκ λίθων), ὅτε δὲ προκύπτει ἐκ τῆς ἀμμωνιακῆς ζυμώσεως τοῦ οὔρου.

Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὁ πόνος καὶ ἡ συμφορῆσις προεξάρχουσιν, ἐκ τούτων δὲ προκύπτουσιν αἱ κύρια ἐνδείξεις. Κατὰ μὲν τοῦ πόνου, ἀναγράφομεν τὰ εὐθαλιούχα σκευάσματα, τοὺς λαυδανούχους ὑποκλυσμούς, τὰ χλιαρὰ λουτρά· κατὰ δὲ τῆς συμφορῆσεως παραγγέλλομεν τὰς τοπικὰς ἀφαιμάξεις (βδέλλας, σικύας αἱματηράς) καὶ τοὺς ψυχροὺς ἢ λίαν θερμοὺς ὑποκλυσμούς. Τούναντίον ἐν τῇ πυελίτιδι τῇ ὀφειλομένη εἰς τὴν ζύμωσιν τοῦ οὔρου, ἡ συμφορῆσις εἶναι ἐν γένει σμικρὸν ἐκπεφρασμένη μὴ δεομένη ἰδιαζούσης ἐπεμβάσεως.

Πρὸς τούτοις, ἐνδείξεις τινες εἶναι κοινὰ εἰς ἀμφοτέρα τὰ εἶδη τῆς πυελονεφρίτιδος· συνίστανται δ' αὐταὶ εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῆς οὐρήσεως, εἰς τὴν ἀντισηψίαν τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν καὶ εἰς τὴν ἀνακοπὴν τῆς καταρροϊκῆς ἐπεξεργασίας.

Ὡς πρὸς τὰ διουρητικὰ ἢ εἰς μεγάλην δόσιν χρῆσις τῶν ὀλίγα ἀνόργανα στοιχεῖα ἐνεχόντων ὑδάτων, οἷον τῶν ὑδάτων Évian ἢ Pougues, καὶ κυρίως ἡ γαλακτικὴ δίαίτα συνιστῶνται· τὰ ὀξύποτα ἀποβοίνουσιν ἐπωρελῇ ἐν αἷς περιπτώσεσιν ἢ ἀμμωνιακῇ ζύμωσιν τοῦ οὔρου τυγχάνει λίαν ἐκπεφρασμένη. Τὸ βενζοϊκὸν ὀξύ εἶναι ἐπίσης ἀνύσιμον, καθόσον κορεννύει τὸ ἀνθρακικὸν ἀμμώνιον, ἐπὶ πλέον δέ, κατὰ τὸν Albert Robin, παρακωλύει τὴν καθίζησιν τῶν φωσφορικῶν ἀλάτων. Ἀναγράφομεν δὲ τὸ φάρμακον ὑπὸ μορφὴν εἴτε λεμονάδος ἐνεχούσης 1—3 γράμμα βενζοϊκοῦ ὀξέος, εἴτε διαλύσεως βενζοϊκοῦ νατρίου (1—4 γράμμα).

Τὰ κρείσσονα ἀντισηπτικὰ τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν εἶναι τὸ διβο-
ρικὸν νάτριον καὶ τὸ σαλέλαιον.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ φάρμακα τὰ προωρισμένα νὰ τροποποιήσωσι τὴν
τοπικὴν ἀλλοίωσιν, ταῦτα προέρχονται ἐκ τῆς τάξεως τῶν βαλσα-
μικῶν. Ὄταν ἡ ἐπεξεργασία ἦναι ὀξεῖα, ἀναγράφομεν τὰ ἥπια
βαλσαμικά, οἷον τὸ ὕδωρ τῆς πίσης, τὸ εὐκαλυπτέλαιον, τὸ
τολουταῖον βάλαμον. Ὄταν δὲ ἡ ἐπεξεργασία τεῖνῃ νὰ μετα-
πέσῃ ἢ μετέπεσεν εἰς χρονίαν κατάστασιν, δυνάμεθα νὰ καταφύγω-
μεν εἰς οὐσίας δραστηριώτερας, οἷον τὴν τερεβινθίνην, τὸ σάντα-
λον, τὸ κοπάϊον βάλαμον, τὸ ἔλαιον *Haarlem*, αἰέποτε ὁμως
μετὰ φρονήσεως ἐπὶ τῷ φόβῳ μὴ προκαλέσωμεν λίαν ἔντονον ὑπο-
καταστατικὴν φλεγμονήν.

Ἐν ταῖς ἀπολύτως χρονίαις περιστάσεσιν, ὕδατά τινα θειοῦχα,
οἷον τὰ ὕδατα *Preste*, ἢ ἀσφαλτοῦχα, οἷον τὰ ὕδατα *Saint-Boës*,
ἀποβαίνουσί πως ἐπωφελῇ παρὰ τὰ βαλσαμικά.

Ὄταν δὲ ἡ διαπύσησις ἦναι ἄφθονος, ἀποτελῆται δὲ πονέφρωσις,
ἢ χειρουργικὴ ἐπέμβασις (παρακέντησις, νεφροτομή, νεφρε-
κτομή) εἶναι ἡ τελευταία προσφυγὴ κατὰ τῆς ἐπικειμένης ὀργανικῆς
δηλητηριάσεως.

9.

Θεραπεία τῶν νεφρολιθιάσεων δι' αὐτο- φυῶν ὑδάτων.

Ἡ νεφρολιθίασις εἶναι ἐκ τῶν παθήσεων, καθ' ἃς ἡ διὰ τῶν αὐτο-
φυῶν ὑδάτων θεραπεία ἀριθμεῖ τὰς πλείους ἐπιτυχίας, ὅποταν μά-
λιστα αἱ ἄλλαι ἀγωγαὶ ἀπέτυχον. Εἶναι δὲ πολλαχῶς κατὰ τῆς πα-
θήσεως ταύτης ὠφέλιμος ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀγωγή. Ὑπὸ τὴν μορ-
φὴν δὲ ταύτην μόνον δύναται νὰ ἀσκηθῇ, ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ ἐνερ-
γείᾳ καὶ ἄνευ καμάτου τῶν πεπτικῶν ὁδῶν, ἢ ἐνέργεια τῶν ἀφθό-
νων ποτῶν πρὸς τούτοις οὐδεμία ἀγωγή ἐξισοῦται ὡς πρὸς τὴν ἀνυ-
σιμότητα πρὸς τὴν διὰ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων θεραπείαν, προκειμέ-
νου νὰ καταπολεμηθῶσιν αἱ τοπικαὶ ἀλλοιώσεις, αἵτινες εἶναι αἷτια ἢ
ἀποτελέσματα τῆς ἐπεξεργασίας τῆς λιθιάσεως· τέλος ἐνταῦθα πλεόν
ἢ ἀλλαχοῦ ἰσχύει τὸ ἀξίωμα, καθ' ὃ ἡ πρώτη θέσις ἀνήκει τῇ διὰ
τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων ἀγωγῇ ἐν τῇ θεραπευτικῇ τῶν διαθεσικῶν
παθήσεων.

Ὡς δὲ δύναται τις νὰ προεικάζῃ, κυρίως αἱ ὄξεινοι ἀρθριτικαὶ λιθιάσεις, ἡ οὐρική ἢ οὐροξαλική, δέονται τῆς τοιαύτης ἐπεμβάσεως. Μὴ ἐννοοῦντες ἐνταῦθα νὰ διαλάβωμεν περὶ τῶν τῇ κλινικῇ παρατηρήσει παρουσιαζομένων διαφόρων εἰδῶν, ὀφείλομεν, τοῦλάχιστον, νὰ διακρίνωμεν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δύο κατηγορίας λιθιῶντων : οἱ μὲν πρὸ παντός εἶναι ἀρθριτικοί, παρ' αὐτοῖς δὲ δέον νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὅψιν αἱ διάφοροι ἐκδηλώσεις τῆς διαθέσεως· οἱ δὲ πρὸ παντός εἶναι λιθιῶντες, παρ' αὐτοῖς δὲ τὰ ἄλλα σημεῖα τῆς ἐκ τῆς ἰδιοσυστάσις δυστροφίας εἶναι σμικρὸν ἐκδηλα, δὲν προβάλλουσιν ἐπομένως ἰδιαζούσας θεραπευτικὰς ἐνδείξεις. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει δὲν ἐπιτυγχάνονται σοβαρὰ ἀποτελέσματα, εἰμὴ δι' ἐνεργοῦ δι' αὐτοφυῶν ὑδάτων θεραπείας, ἐπιδρώσης δραστηρίως ἐπὶ τῶν θρεπτικῶν ἐναλλαγῶν, ἐνῶ ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει δέον νὰ καταφύγῃ τις εἰς ὕδατα, ἄτινα, καίτοι ἔλασσον ἰσχυρὰ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς διαθέσεως, ἀσχοῦσι, τὸναντίον, ἐμφανῆ ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ οὐροποιητικοῦ συστήματος. Ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰ ἰσχυρὰ δισανθρακικὰ ἐννάντριά καὶ τινὰ χλωριοῦχα ἐννάντριά, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὰ θεικὰ δισανθρακικὰ τιτανουῦχα, ἀποτελοῦσι δύο κατηγορίας σταθμῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ ἐκλογή γίγνεται ἐπὶ τῇ βάσει διαφόρων ἀτομικῶν συνθηκῶν.

Αὐτὰ ἰσχυρὰ δισανθρακικὰ ἐννάντριά ὕδατα, οἷον τοῦ *Vichy* καὶ τοῦ *Vals*, ἀποβαίνουν κυρίως ὠφέλιμα τοῖς ρωμαλέοις ἀρθριτικοῖς λιθιώσι, τοῖς ἐμφανίζουσι σαφεῖς διαθεσιακὰς ἐκδηλώσεις ἢ πάσχουσιν ὑπὸ γαστρικῆς δυσπεψίας ἄνευ ἐντερικῶν φαινομένων. Τὰ ἐντονώτερον τροποποιητικὰ ἀλλὰ καὶ μᾶλλον διαταράσσοντα ὕδατα τοῦ *Carlsbad* ἀρμόζουσι μόνον ἐκείνοις, οἵτινες ἐμφανίζουσι μὲν τοὺς αὐτοὺς νοσηροὺς χαρακτηῖρας, παρουσιάζουσι δὲ μεγάλην ζωϊκὴν ἐνέργειαν, ἢ ἐκείνοις, παρ' οἷς ἡ κοιλιακὴ πληθώρα εἶναι ἐμφανεστάτη.

Ἀλλὰ τὰ ὕδατα ταῦτα ἀντενδείκνυνται ὅταν πρόκειται περὶ ἀρθριτικῶν εἴτε ἀναιμικῶν, εἴτε ἐκ τῆς ἡλικίας ἢ νευρασθενικῆς τινος καταστάσεως ἐξησληνημένων, εἴτε τέλος ὑπαζωτουρικῶν. Ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις τὰ ὕδατα τοῦ *Royat* ὠφελοῦσι.

Βον Ὡς πρὸς τὰ χλωριοῦχα ἐννάντριά ὕδατα, ὧν συχνὴ εἶναι ἡ χρῆσις, ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ, ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς οὐρικής διαθέσεως, οἷον τὰ ὕδατα τοῦ *Wiesbaden*, ταῦτα ἀποβαίνουν ὄντως

ἐπωφελῇ μόνον ἐν ταῖς ἀδρανέσι μορφαῖς, παρὰ τοῖς ἐξησθενημένοις ἀτόμοις, ὅταν πρέπει νὰ προαχθῶσιν αἱ καταδήλως ἐπιβραδυνθεῖσαι ἐπεξεργασίαι τῆς ὀξειδώσεως, νὰ τονωθῇ δὲ ὁ ὀργανισμός, χωρὶς νὰ ἐπαπειλῇται ἡ ἐπάνοδος ὀξέων φαινομένων.

Γον "Όταν αἱ διαθεσικαὶ ἐκδηλώσεις, ἐκτὸς τῆς οὐρικής διαθέσεως, ᾗναι σμικρὸν ἐκπεφρασμένοι, ἡ ἔνδειξις τῶν θευικῶν δισανθρακικῶν τιτανούχων ὑδάτων εἶναι σαφής. Οὐ μόνον, ἔνεκα τοῦ λίαν εὐπέπτου αὐτῶν, τὰ ὕδατα ταῦτα δύνανται νὰ ληφθῶσιν ἐν μεγάλῃ ποσότητι, προκαλοῦσι δ' ἐντεῦθεν, διὰ τῆς προαγωγῆς τῆς διουρησεως, ταχεῖαν ἀπέκκρισιν τοῦ ἐν διαλύσει οὐρικοῦ ὀξέος ἢ καὶ τῶν ἐξ οὐρικῶν ἢ οὐροξालικῶν ἀλάτων σμικρῶν συγκριμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπιδρῶσιν ἐμφανῶς ἐπὶ τῶν θρεπτικῶν ἐναλλαγῶν καὶ παρακωλύουσι τὸν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ σχηματισμὸν οὐρικοῦ καὶ ὀξαλικοῦ ὀξέος. Διὸ τὰ ἀποπλυντικὰ ταῦτα ὕδατα, τῶν *Contrexéville, Martigny, Vittel, Carvern* ἐν Γαλλίᾳ, τῆς πηγῆς *Carola à Ribeaupville* ἐν Ἀλσατίᾳ, τοῦ *Wildungen* ἐν Γερμανίᾳ, ἀποτελοῦσι σταθμοὺς ἐκλογῆς διὰ τοὺς λιθιῶντας ἢ ἐν γένει διὰ τοὺς πάσχοντας ὑπὸ οὐρικής διαθέσεως, οἵτινες σχεδὸν δὲν παρουσιάζουσιν ἄλλας ἀρθριτικὰς ἐκδηλώσεις εἰμὴ ποδάγραν ἢ οὐροξαλικὴν ψαμμίασιν. Ἀλλως δὲ αἱ πηγαὶ αὗται κέκτηνται τὸ πλεονέκτημα ὅτι προάγουσι τὰς ἐντερικὰς λειτουργίας, αἵτινες συχνάκις εἶναι ἀδρανεῖς παρὰ τοῖς τοιαύτοις ἀρρώστοις. Τὸ *Evian* ἀνήκει εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν. Καίτοι δὲ ἡ ἐνέργεια τῶν ὑδάτων αὐτοῦ εἶναι ἥσσον ἐντονος, ἐνδείκνυνται οὐχ ἥτον ταῦτα παρὰ τοῖς νευρασθενικοῖς ψαμμιῶσι καὶ παρ' ἐκείνοις, οἵτινες ἐμφανίζουσιν εἴτε προστατικὴν ἐρεθισιμότητα, εἴτε τάσιν εἰς σπασμοὺς τῆς οὐρήθρας ἢ τῆς κύστεως.

Δον Τέλος ὅταν πρόκειται νὰ καταπολεμηθῇ ἔλασσον μὲν ἐμφανὲς λιθίασις, μᾶλλον δὲ ἐντονος ἀναιμία, δύναται τις νὰ προσφύγῃ εἰς τὰς θέρμας τῶν *Sermaize, Bussang, Forges*, ὧν τὰ ὕδατα εἶναι ἐν ταύτῃ τονωτικὰ καὶ ἐλαφρῶς διουρητικά, ἢ εἰς *Bagnères-de-Bigorre*, ἐνθα ὑπάρχουσι δύο πηγαί, ἡ μὲν τονωτικὴ, ἡ δὲ ἀντιλιθική.

Εον Ἐν τῇ μὴ διαθεσικῇ ὀξαλικῇ λιθιάσει τὰ ἀποπλυντικὰ ὕδατα διατηροῦσι τὰ δικαίωματα αὐτῶν· ἀλλ' ἡ χρῆσις τούτων δεόν νὰ γίγνηται ἐμφρόνως, ἄλλως ὑποβοηθεῖται ἡ ἐπέλευσις νεφρικῶν προσβολῶν καὶ

αίματουρίκων ἐκδηλώσεων αἵτινες, εἶναι τόσῳ συχνὰ ἐν τῇ ψαμμιάσει ταύτῃ. Διὸ ὅταν ἐπαπειλῇται ἡ ἐπέλευσις τοιούτων φαινομένων, εἶναι προτιμότερον ν' ἀπέχη τις τῶν τοιούτων δι' αὐτοφυῶν ὑδάτων ἀγωγῶν, αἵτινες εἶναι ἔτι σφόδρα διαταρακτικά, νὰ περιορισθῇ δὲ εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς δυσπεψίας ἢ τῆς νευρασθενείας, αἵτινες εἶναι οἱ οὐσιώδεις παράγοντες τῆς ὀξalurίας. Τὰ ὕδατα τῶν *Royat*, *Pougues* ἢ *Plombières* ἐνδείκνυνται πρὸς πλήρωσιν τῆς πρώτης ἐνδείξεως· τοῖς νευρασθενικοῖς ἀρμόζουσι κυρίως τὰ ὕδατα τῶν *Evian* καὶ *Bigorre*, ὅταν δὲν ἀποβαίνει ἐπάναγκες νὰ ζωογονηθῇ τὸ νευρικὸν σύστημα διὰ τῶν ὑδροθεραπευτικῶν μεθόδων ἢ τῆς διαμονῆς ἐν τοῖς ὑψηλοῖς κλίμασι.

ΣΤον Ὄς πρὸς τὰς ἀλκαλικὰς λιθιάσεις ἡ ἀντίδρασις τοῦ οὖρου σαφῶς ἀντενδεῖκνυσιν τὴν χρῆσιν τῶν ἰσχυρῶν δισανθρακικῶν ἐννατρίων ὑδάτων καί, ἐν γένει, τῶν καθαρῶς ἀλκαλικῶν. Κατὰ τῶν λιθιάσεων τούτων ἀρμόζει ἡ διουρητικὴ ἐνέργεια τῶν δισανθρακικῶν τιτανούχων ὑδάτων τοῦ εἴδους τῶν τῆς *Contrexéville*.

Ζον Ὑπολείπεται τέλος νὰ γνωρίσωμεν ἐν τίνι μέτρῳ ἡ ὑπαρξὶς ἐπιπλοκῶν δέον νὰ τροποποιήσῃ τὴν διὰ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων θεραπείαν.

Οἱ πόνοι κατὰ τὴν νεφρικὴν χώραν, ἡ ὑπαρξὶς ἢ ἡ ἐπικειμένη ἐπέλευσις νεφρικῶν κρίσεων ἐπιβάλλουσι τῷ ἱατρῷ μεγάλην ἐπιφύλαξιν ἐν τῇ χρήσει τῶν ἄφθονα ἀνόργανα στοιχεῖα ἐνεχόντων ὑδάτων, ἅτινα ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῶν θρεπτικῶν ἐναλλαγῶν, χωρὶς νὰ ἔχωσι πραγματικὰς διουρητικὰς ιδιότητας. Ἐπειδὴ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἐπίτευξις, δι' ὧς οἷόν τε ὀλιγωτέρων πόνων, τῆς ἀποβολῆς τῆς οὐρικής ψάμμου ἢ τῶν ψαμμοδῶν συγκριμάτων, εἶναι φρονιμότερον νὰ προσφύγῃ τις εἰς τὰ ὕδατα, ἅτινα πρὸ παντὸς προάγουσι τὴν διούρησιν, ὅντως δὲ τὰ κρείσσονα ἀποτελέσματα παρέχουσιν ἔτι τὰ δισανθρακικὰ τιτανούχα ὕδατα.

Ηον Ὅταν οἱ ἄρρωστοι ἦναι ἐπιρρεπεῖς εἰς αἱματουρίαν, ἡ δραστηρία διὰ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων θεραπεία δὲν ἐφαρμόζεται, καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἡπιωτέρων ὑδάτων ἡ χρῆσις δέον νὰ γίνηται μετὰ πολλῆς περισκέψεως.

Θον Ὅταν ἡ λιθίασις ἐπιπλέκηται ὑπὸ κατάρρου τοῦ βλεννογόνου τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν, πᾶσαι αἱ προσπάθειαι τῆς θεραπευτικῆς δέον

ὃ ἀφορῶσιν εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς ἐπεξεργασίας ταύτης. Ἐν ταῖς σμικρὸν ἐκπεφρασμέναις περιπτώσεσι τὰ ὕδατα τῶν *Pougues* ἢ *Saint-Gervais* παραγγέλλονται. Ἄλλ' ἂν τὸ καταρροϊκὸν στοιχεῖόν ὑπερισχύῃ, ἂν ὑπάρχῃ πυελίτις ἢ πυελονεφρίτις χρόνιαι, θὰ καταφύγωμεν εἰς πηγὰς κεκτημένας ἔντονον ὑποκαταστατικὴν ἐνέργειαν, εἰς τὰ θειοῦχα ὕδατα, οἷον τῶν *Preste*, *Molig*, *Saint-Sauveur* ἢ *Bagnères-de-Luchon*.

Ἴον Τέλος πᾶσα δι' αὐτοφυῶν ὑδάτων ἀγωγὴ ἀντενδείκνυται ἐν ταῖς ἐπομέναις περιπτώσεσι.

α'. "Ὅταν ὑπάρχῃ λίαν ἐμφανὴς τάσις εἰς αἱματουρίας.

β'. "Ὅταν ἡ κύστις ᾗναι ἢ λίαν εὐδιέγερτος ἢ λίαν ἀδρανής· καθόσον ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν ἡ χρῆσις ὕδατος διουρητικοῦ θὰ ἐπιδεινώσῃ τὸν ἐκ τῶν ἐπιπλοκῶν τούτων προκύπτοντα κίνδυνον.

γ'. Ἐν περιπτώσει ὕδρονεφρώσεως.

δ'. "Ὅταν ὑπάρχωσι σαφὴ σημεῖα διαμέσου νεφρίτιδος ἢ ἐπίσημος πολυουρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΙΑΤΡΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΠΥΕΛΙΤΙΔΩΝ

ὑπὸ ALBERT ROBIN (μέλους τῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημείας).

1.

Διαίρεσις τῶν πυελιτίδων.

Ὁ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν μόνον τὰ ὑπὸ τῶν χειρουργῶν ἐπιτευχθέντα ἀξιόλογα ἀποτελέσματα ἐν τῇ θεραπείᾳ πολλῶν πυελιτίδων, ἄγεται νὰ πιστεύσῃ ὅτι αἱ παθήσεις αὗται οὐδαμῶς ὑπάγονται τῇ ἱατρικῇ θεραπευτικῇ. Διὸ ἐν τοῖς πλείστοις τῶν εἰδικῶν συγγραμμάτων ἡ ἱατρικὴ ἐπέμβασις τάσσεται ἐν λίαν δευτερευούσῃ μοίρᾳ, μᾶλλον πρὸς τήρησιν παλαιᾶς συνηθείας ἢ ὥπως ἐμπνεύσῃ τὴν πεποίθησιν ἐν τῷ νῷ τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῶν. Ἡ χειρουργικὴ λοιπὸν ἐγένετο κάτοχος ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν τῆς θεραπείας τῶν νόσων τούτων, οὐδεὶς δὲ δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἡ νεφροτομή, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἡ νεφρεκτομή, ἐπήνεγκον τὴν ἴασιν πυελιτίδων, καθ' ὧν ἡ ἱατρικὴ θεραπεία ἀπέβη ἀλυσαιτελής. Φρονοῦμεν ὁμῶς ὅτι ἂν εἷς τις τῶν πυελιτίδων ἡ ἱατρικὴ ἐπέμβασις ἀπέβη ἀνωφελής, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ ἐφαρμοσθεῖσα θεραπεία ἦν ἀνεπαρκής. Ὅντως οὐκ ὀλίγαι πυελίτιδες εἶναι ἐπιδεκτικαὶ ἱατρικῆς θεραπείας κατὰ τινὰ ἐποχὴν τῆς ἐξελίξεως αὐτῶν. Ἡ δὲ χειρουργικὴ ἐπέμβασις δεόν νὰ ἐπιφυλάσσῃται διὰ μᾶλλον προκεχωρημένην περίοδον τῆς νόσου, ἢ δὲ ἱατρικὴ σκοπεῖ ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς ἀρρώστους τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ καταφύγῃσι εἰς αὐτήν.

Τὰ αἷτια τῶν πυελιτίδων εἶναι διάφορα, ἡ δ' ἐκ τῆς αἰτίας ἐνδεικνυμένη θεραπεία δεόν νὰ διευθύνῃ τὴν ἐπέμβασιν ἡμῶν. Ὅντως, πῶς δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ ὅτι θὰ ἰσθῇ ἡ ἐκ λίθων πυελίτις ἄνευ τῆς θεραπείας τῆς νεφρολιθιάσεως, καὶ ἡ ἐξ ἐπισχέσεως τοῦ οὐροῦ πυελίτις ἄνευ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μέσων τῶν προσφόρων διὰ τὴν κένωσιν τῆς κύστεως καὶ πρὸς πρόληψιν τῆς ἀμμονιακῆς ζυμώσεως τοῦ οὐροῦ; Ἡ διάγνωσις λοιπὸν τῆς αἰτίας δεόν νὰ προηγήται πά-

της θεραπείας, ἡ δὲ πυελίτις, καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένη, δὲν θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν εἰμὴ μετὰ τὴν αἰτιολογίαν αὐτῆς. Τούτου δοθέντος, ἡ πυελίτις παρέχει ἔτι εὐρὺ στάδιον τῇ ἱατρικῇ ἐνεργείᾳ, καθόσον αὕτη ἐπιμένει ἐνίοτε μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ αἰτίου αὐτῆς καὶ διότι δύναται ν' ἀποτελέσῃ πᾶσαν τὴν νόσον, καθάπερ ἐν ταῖς μορφαῖς, ἅστινας ἀλλαχοῦ περιεγράψαμεν ὑπὸ τὴν προσωνομίαν τῶν πρωτοπαθῶν πυελιτίδων. Ἐν ταῖς τελευταίαις ταύταις περιπτώσεσιν εὐρίσκει τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς ἡ ὑγιεινὴ καὶ φαρμακευτικὴ θεραπεία, ἥτις παρῆσθεν ἡμῖν πολλάκις εὐνοϊκώτατα ἀποτελέσματα.

Ἀνεξαρτήτως τῆς αἰτίας, ἡ θεραπεία τῆς πυελίτιδος εἶναι διάφορος, καθ' ὅσον ἡ πάθησις εἶναι ὀξεῖα ἢ χρονία.

Ἡ ὀξεῖα πυελίτις εἶναι προελεύσεως τραυματικῆς, λιθικῆς, βλεννορροϊκῆς, πυρετικῆς, φαρμακευτικῆς (βαλσαμικά, κανθαρίδες). Δύναται ἐπίσης νὰ ᾖ πρωτοπαθὴς, νὰ ἐμφανίζηται δὲ ὀλίγην λοιμώδους νόσου, μετὰ τῆς ὑπερκοπώσεως καὶ τῆς ψύξεως ὡς γνωστῶν αἰτιολογικῶν παραγόντων.

Αἱ χρόνιαι πυελίτιδες ἔπονται τῶν ὀξεῖων μορφῶν, ἀναπτύσσονται ἐκ κωλυμάτων παρεμβαλλομένων τῇ ροῇ τοῦ οὔρου ἐκ παθήσεων ἐδραζουσῶν ἐν ταῖς οὐρητικαῖς ὁδοῖς ἢ συμπιεζουσῶν αὐτάς, εἶναι ἐπιγενεῖς παθήσεων συνεπαγομένων ἐρεθισμόν τῶν κατωτέρων οὐρητικῶν ὁδῶν (οὐρητηρο-πυελίτιδες), ἢ τέλος εἶναι κατιοῦσαι καὶ δευτεροπαθεῖς ἐκ νεφριτίδων, περινεφριτίδων κ.τ.τ.

2.

Θεραπεία τῶν ὀξεῖων πυελιτίδων.

Αἱ πρῶτισται ἐνδείξεις τῆς θεραπείας ταύτης εἶναι αἱ ἐπομεναι :

Αον Νὰ ἐλαττωθῇ ἡ φλεγμονώδης συμφόρησις τῆς πυέλου τοῦ νεφροῦ. Βον νὰ κατασταθῇ τὸ οὔρον ὡς οἶόν τε ὑδαρέστερον καὶ ἐπομένως ὡς οἶόν τε ἑλασσον ἐρεθιστικόν. Γον νὰ καταπολεμηθῶσι τὰ γενικὰ συμπτώματα καὶ ὁ πόνος.

Α.—Πρὸς πλήρωσιν τῆς πρώτης ἐνδείξεως παραγγέλλονται αἱ ἀφαιμάξεις, ἡ δερμικὴ ἐπίσπασις καὶ ἡ ἐντερικὴ παροχέτευσις.

Αἱ ἀφαιμάξεις γίνονται κατὰ τὸ τρίγωνον τοῦ Petit ἕνεκα τῶν

ἀναστομώσεων, αἵτινες κατὰ τὴν μοῖραν ταύτην ἐνοῦσι τὰς φλέδας, αἵτινες ἐπανάγουσι μέρος τοῦ αἵματος ἐκ τῆς κάψης τοῦ νεφροῦ μετὰ τῶν φλεβῶν τῶν ὀσφυϊκῶν τοιχωμάτων (J. Renaut, Lejars καὶ Tuffier). Ἐφαιρμόζομεν δὲ εἴτε σικύας αἰμακτηράς εἴτε βδέλλας· συχνάκις προτιμῶμεν τὰς τελευταίας ταύτας, αἵτινες ἐπάγονται βραδυτέραν μὲν ἀλλὰ διαρκεστέραν ἐλάττωσιν τῆς συμφορήσεως.

Ἡ δερμικὴ ἐπίσπασις δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς ἀμμωνιούχου ἀλοιφῆς, τῶν ἰωδικῶν ἐπαλείψεων, τῶν στικτῶν καυτηριᾶσεων, τῶν κούφων σικυῶν· ἀλλ' ἔνεκα τῆς μετριότητος καὶ κυρίως τῆς ἀβεβαιότητος τῶν ἐκ τούτων ἀποτελεσμάτων, δὲν θὰ καταφύγωμεν εἰς τὰ μέσα ταῦτα, εἰμὴ ὅταν, δι' οἷονδῆποτε λόγον, αἱ ἀφαιμάξεις ἀντενδείκνυνται.

Ἡ ἐντερικὴ παροχέτευσις διὰ τῶν καθαρσίων διττῶς ἐνδείκνυται. Ὑποβοηθεῖ εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῆς συμφορήσεως τοῦ νεφρικοῦ συστήματος, ἔχει δὲ καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦ ν' ἀπαλλάσσει τὸ ἐντερὸν ἀπὸ τῶν τοξινῶν, αἵτινες, ἀπορροφώμεναι, δύνανται, ἀπεκκριθῆναι διὰ τοῦ οὔρου, νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸν νεφρικὸν ἐρεθισμόν. Ἡ δὲ ἐκλογὴ τοῦ καθαρσίου δὲν εἶναι ἀδιάφορος. Τὰ ἀλατουῦχα καθάρσια κέκτληνται σμικρὰν παροχευτικὴν ἐνέργειαν, ἔχουσι δὲ καὶ τὸ μειονέκτημα τοῦ ὅτι αὐξάνουσι τὴν εἰς ἅλατα περιεκτικότητα τοῦ οὔρου, τοῦθ' ὅπερ ἀντίκειται εἰς τὴν δευτέραν ἡμῶν ἐνδειξιν. Ἐν γένει, θὰ προτιμήσωμεν δραστικά τινα καθάρσια, οἷον τὸ σκαμμώνιον, ὅπερ συνδυάζομεν μετὰ τοῦ καλομέλιτος ὡς ἐξῆς :

Pr. Scammonée d'Alep.....	0,25
Calomel.....	0,05
Pour un cachet.	

Α. Σκαμμωνίου τοῦ Alep.....	0,25 ὑφεκατόγρ.
Καλομέλιτος.....	0,05 —

Δι' ἐν ἄζυμον. Ληφθεύσαν 2—3 δόσεις ἐν διαλείμματι μιᾶς ὥρας, ἵνα ἐπιτευχθῇ καθαρτικὸν ἀποτέλεσμα.

Β.—Ἡ ἀπόλυτος γαλακτικὴ δίαίτα πληροῖ τὴν δευτέραν ἐνδειξιν. Παραγγέλλοντες κατὰ προτίμησιν τὸ ἀπηνθισμένον γάλα, ἀπολαμβάνομεν οὔρου ὥχρου, σμικρὸν πυκνοῦ, περιέχοντος εἰς τὸ ἐλάχιστον οὐσίας στερεᾶς καὶ σμικρὸν ἐρεθιστικᾶς.

Γ.—Τὰ γενικὰ συμπτώματα προσλαμβάνουσιν ἐνίοτε ἐν ταῖς

πρωτοπαθέσι πυελίτισι μεγάλην σημασίαν, καθόσον επανειλημμένως ἐσύγχυσαν τὴν πάθησιν ταύτην μετὰ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ. Συμβουλευόμεν νὰ καταπολεμῶνται τὰ συμπτώματα ταῦτα διὰ τῆς θεικῆς κινίνης καὶ τοῦ οἶνοπνεύματος εἰς δόσεις μικρὰς καὶ μεμερισμένας, ἤτοι 0,75 ὑφεκατ. θεικῆς κινίνης εἰς τρία ἄζυμα ἐξ 0,25 ὑφεκατ. ἕκαστον, καὶ 30—40 γράμμα οἶνοπνεύματος ἐν πόματι 150 γράμμων, λαμβανομένη κατὰ κοχλιάρια τῆς τραπέζης καθ' ὥραν.

Δ.—Ἐδέχθημεν, ἀναζητοῦντες τὰ αἷτια τοῦ εἴδους τούτου τῆς πυελίτιδος, ὅτι αὕτη πιθανῶς ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν λοιμωδῶν νόσων. Ἄλλ' ὅσον πιθανή καὶ ἂν φαίνεται ἡ ὑπόθεσις αὕτη, δὲν εἶναι ὅμως ἀποδεδειγμένη, ἄλλως δὲ γινώσκομεν πόσον εἶναι ἀθέβαια εἰ μὴ ἐπικίνδυνα τὰ δεδομένα, ἐφ' ὧν ἠθέλησαν νὰ στηρίξωσι τὴν ἐσωτερικὴν ἀντισηψίαν. Ἄρα γε ὡς ἀντισηπτικὰ ἐπενεργοῦσι τὸ βενζοϊκὸν ὀξύ, τὸ βενζοϊκὸν νάτριον καὶ τὰ διάφορα βαλσαμικά, ὧν τινων θέλομεν σπουδάσει κατωτέρω τὰ ποτελέσματα; Τοῦλάχιστον δύναται τις νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐνέργειαν τῶν μέσων τούτων δι' ἰσχυρισμῶν ἥσσον θεωρητικῶν;

Ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἐμπνεύσεις προὔτειναν τὸ σαλέλαιον καὶ τὴν ναφθαλίνην. Καθ' ἡμᾶς τὸ σαλέλαιον, εἰς δόσεις ἐπαρκεῖς χορηγούμενον, ἀσκεῖ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ νεφρικοῦ συστήματος ἐνέργειαν ἐρεθιστικὴν, ἥτις σχεδὸν δὲν φαίνεται ἐνδεικνυμένη προκειμένης ὀξείας πυελίτιδος. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ναφθαλίνην, προταθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Pezzer, μὴ λησμονῶμεν ὅτι αὕτη προκαλεῖ πόνους ὀσφυϊκοὺς, θάλπος κατὰ τὴν οὐρήθραν, τεινεσμόν, ὅτι δὲ τὸ οὖρον προσλαμβάνει ταχέως χροιάν ὑποκύανον, ὀφειλομένην εἰς διάφορα προϊόντα ἀποσυνθέσεως πρὸς δὲ ὁ Πανᾶς χορηγῶν αὐτὴν εἰς κονίκλους προεκάλεσε παρ' αὐτοῖς τὴν ἀνάπτυξιν καταρρακτῶν. Ἀρκοῦσι φρονοῦμεν ταῦτα ἵνα ὅλως ἀποκρούσωμεν τὴν χρῆσιν τῶν δύο τούτων φαρμάκων ἐν τῇ ὀξείᾳ πυελίτιδι.

Κατὰ τοῦ πόνου συμβουλευόμεν τὰς τοπικὰς ὀπιούχους καὶ εὐθαλιούχους ἐφαρμογὰς, τὸ θηβαϊκὸν ἐκχύλισμα ἐσωτερικῶς, τὸ ὑπόθετον δι' 1 ὑφεκατογρ. ἐκχυλίσματος εὐθαλείας καὶ 10 ὑφεκατογρ. κόνεως ὀπίου, τέλος δὲ τὰ μεγάλα χλιαρὰ καὶ παρατεταμένα λουτρά.

Ε.—Ἡ φύσις τοῦ αἰτίου ἐπάγεται ἰδιαζούσας τινὰς ἐνδείξεις, αἱ δι' ὀλίγων ὑποδεικνύμεν. Οὕτως ἡ ἄνεσις, ἡ γαλακτικὴ δίαίτα, αἱ ἀφαιμάξεις, μεθ' ὧς οἶόν τε ὀλιγωτέρων φαρμάκων, περιλαμβάνουσι τὴν θεραπείαν τῆς τραυματικῆς πυελίτιδος. Ὡς πρὸς τὴν ἐκ λίθων πυελίτιδα, αὕτη δεῖται πρὸ παντὸς τῶν μέσων τῶν ἱκανῶν νὰ διευκολύνωσι τὴν διάλυσιν ἢ κάλλιον τὴν ἀποβολὴν τῶν λίθων. Ἐν τῇ βλεννορροϊκῇ πυελίτιδι μετὰ πολλῆς μετριότητος χορηγοῦμεν τὰ βαλσαμικά, ἐπιμένομεν δὲ εἰς τὸ γάλα καὶ τὰ μαλακτικὰ πόματα. Αἱ ἐξ ἐπισχέσεως τοῦ οὖρου καὶ αἱ ἀνιούσαι πυελίτιδες δὲν θεραπεύονται ἀνεξαρτήτως τῶν αἰτίων αὐτῶν. Αἱ πυελίτιδες τῆς ἀναρρώσεως ἀπὸ τῶν πυρέξεων καὶ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ἰδίᾳ ἰῶνται ἀπλῶς διὰ τῆς γαλακτικῆς διαίτης.

3.

Θεραπεία τῶν χρονίων πυελιτίδων.

Ἡ θεραπεία αὕτη εἶναι δυσκολοτάτη· καθόσον αἱ ἐνδείξεις αὐτῆς εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον σαφεῖς, τὰ δὲ μέσα, ἅτινα διατιθέμεθα πρὸς πλήρωσιν αὐτῶν εἶναι ἀβέβαια, ὅταν ἡ νόσος χρονήσῃ. Ἐν τούτοις ἡ ἱατρικὴ θεραπευτικὴ ἀριθμεῖ ἐπιτυχίας, ἄρκει νὰ βαίῃν τις συστηματικῶς, νὰ μὴ ἀποθαρρύνῃται δὲ ἂν ἡ ἐπιτυχία μὴ ἐπακολουθήσῃ παρ' αὐτοῦ ταῖς διὰ τῶν φαρμάκων ἀποπείραις.

Ἐν πρώτοις δεόν νὰ θεραπεύηται ἡ νόσος ἐφ' ὅσον χρόνον τὸ οὖρον ἐνέχει πυοσφαίρια, ἔστω καὶ ἐν ἐλαχίστῃ ποσότητι. Ἡ ἐξάλειψις τῶν λευκοκυττάρων δεόν νὰ ᾖ διαρκής, ἵνα ἔχῃ πραγματικὴν ἀξίαν· καθόσον βλέπομεν ταῦτα ἐνίοτε ἐκλείποντα προσκαίρως, ἐνῶ τὸ οὖρον ἀνακτᾷ τὴν διαφάνειαν αὐτοῦ· εἴτα αἰφνης ἔχνη λευκώματος ἀναφαίνονται πάλιν, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ἔζημα πυῶδες πλέον ἢ ἔλασσαν ἄφθονον, συχνάκις ἄνευ ἐμφανοῦς αἰτίας.

Α.—ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ

Ἐν πρώτοις τάσσονται τὰ διὰ τὴν ὑγιεινὴν καὶ τὴν δίαιταν παραγγέλματα.

Αον Ὑγιεινή.—Ἡ ὑγιεινὴ ἐπιδιώκει τὴν προαγωγὴν τῶν δερμικῶν λειτουργιῶν διὰ καθημερινῶν ἐντρίψεων διὰ τινος διεγερ-

τικοῦ χρίσματος, οἷον τὸ βάλαμον Fioravanti ἠνωμένον μετὰ βάμματος κίνας, καφουρούχου οἶνοπνεύματος καὶ μικρᾶς ποσότητος βάμματος ἐμετικοῦ καρύου. Ὁ ἄρρωστος δέον νὰ φέρῃ φλανέλλαν· θ' ἀποφεύγῃ δὲ τὰς ψύξεις, αἵτινες ἐπάγονται νεφρικὰς συμφορήσεις, ὡς τοῦτο μαρτυροῦσιν αἱ κατὰ παροξυσμοὺς προσβολαὶ τῆς αἰμοσφαιρινουρίας. Ὀφείλει πρὸς τούτοις νὰ παραμένῃ ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν κλίνην, ν' ἀπέχῃ τῆς συνουσίας καί, ἀποφεύγων τὸν μυϊκὸν κάματον, νὰ ποιῇται κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας μετρίας τινος ἀσκήσεις, οἷον ὁ βραδὺς περίπατος, ὅστις προάγει τὴν δερμικὴν διαπνοήν.

Βον Δίαίτα. — Ἡ διαίτα περιλαμβάνεται ἐν τῇ ἀποκλειστικῇ χρήσει τοῦ γάλακτος, ὅπερ δέον νὰ λαμβάνῃ ὁ ἄρρωστος ἐφ' ὅσον ἀνέχεται αὐτό. Βραδύτερον ἐπιτρέπομεν τὰ ὠά, τὰ λευκὰ κρέα, χλωρά τινα λάχανα εἰς ἔτνον μεταποιηθέντα καὶ ἐφθoὺς καρπούς. Ἀλλὰ τὰ ἐπόμενα σιτία ἀπαγορεύονται μέχρι τελείας ἰάσεως: Θηράματα, πρόβατον, ὑδρόβια θηράματα, κρέα ἡλμευμένα, ἀλλᾶντες, ὄξαλις, τομάται, χλωροὶ φασιόλοι, ἀσπάραγοι, κάρδαμον, μύκητες, ὕδνα, διάφορα ἀρτύματα. Ὡς ποτὸν θὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ πάσχων τὸ ἀπηνθισμένον γάλα. Ἐν περιπτώσει μὴ ἀνεκτικότητος θὰ ἐπιτρέψωμεν ὀλίγον παλαιὸν ἐρυθρὸν οἶνον ἢ λευκὸν μεμιγμένον μεθ' ὕδατος *Evian*, *Alet* ἢ *Pougues*. Τὰ οἶνοπνευματώδη, τὰ ἀεριούχα ποτά, ὁ καμπανίτης, ὁ ζυθος, ὁ καφὲς καὶ τὸ τέϊον ἀπαγορεύονται.

Ἄν τὸ εὖρον ἐμφανίζῃ μεγάλην ὀξεινότητα, ἐπιμένομεν ἐπὶ τῶν χλωρῶν λαχανικῶν καὶ τῶν καρπῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ γάλακτος ὡς ποτοῦ ἡραιωμένου τῇ προσθήκῃ αὐτοφουῶς τινος ὕδατος ἀλκαλικοῦ, οἷον τοῦ *Vals* καὶ τοῦ *Vichy*. Προσπαθοῦντες ὁμῶς νὰ ἐλαττώσωμεν τὴν ὀξεινότητα τοῦ οὖρου, πρέπει νὰ προσέχωμεν μὴ καταστήσωμεν αὐτὸ ἀλκαλικόν, τοῦθ' ὅπερ ἤθελε διευκολύνει τὴν καθίζησιν τῶν φωσφορικῶν ἀλάτων καὶ τὸν σχηματισμὸν λίθων δευτεροπαθῶν. Εἶδομεν ἄτομον πάσχον ὑπὸ χρονίας πυελίτιδος συντηρουμένης ὑπὸ τῆς οὐρικῆς λιθιάσεως, ὅστινος τὸ λίαν ὀξεινον εὖρον κατέστη ἀλκαλικὸν μεθ' ὑπερβάλλουσιν ἀγωγῇν εἰς *Vichy*, καὶ ὅπερ πολλοὺς μῆνας βραδύτερον ἀπέβαλε μετὰ ὀδυνηροτάτην κρίσιν λίθους ἀποτελουμένους ἐν τῷ κέντρῳ ὑπὸ οὐρικοῦ ὀξέος καὶ περικεκαλυμμένους ὑπὸ παχείας στιβάδος φωσφορικῆς τιτάνου, ἐνῶ κατὰ τὰς

προηγούμενας κρίσεις απέβαλε μόνον ούρικόν όξύ. Παρατηρήσαμεν επίσης περιπτώσεις, έξ ών δυνάμεθα νά βεβαιώσωμεν ότι έν πυελί-
τισι χρονίαις μή πρωτοπαθώς λιθικαῖς λίθοι έκ φωσφορικῶν άλάτων
δύνανται δευτεροπαθώς νά σχηματισθῶσιν ύπό τήν επίδρασιν άγωγῆς
άλκαλικῆς λίαν ένεργοῦ ἤ επί λίαν μακρόν χρόνον παρατεινομένης.

Β.—ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ

Αον Βαλσαμική άγωγή.—Η βαλσαμική άγωγή ως δεῖ διευ-
θυνομένη καταλαμβάνει τήν πρώτην θέσιν καί μεταξύ τῶν μέσων
αὐτῆς τά αὐξάνοντα έν τῷ οὔρῳ τήν άναλογίαν τοῦ ίππουρικοῦ
όξέος, τουτέστι τά φάρμακα, ἅτινα ένέχουσιν όξέα βενζοϊκόν, το-
λουϊκόν, κιναμικόν κτλ. Ἀπεδείξαμεν όντως άπό τοῦ 1873 ότι τὸ
ίππουρικόν όξύ, όπερ μεταβαίνει έν τῷ οὔρῳ μετά τήν λήψιν τῶν
βενζοϊκῶν άλάτων ἤ τῶν περιεχόντων αὐτὸ προϊόντων, οὐ μόνον
κορεννύει τὸ άνθρακικόν άμμώνιον τοῦ οὔρου, όπερ ἄρχεται άποσυν-
τιθέμενον, άλλ' άσκει καί εὐνοϊκήν τοπικήν έέργειαν επί τοῦ βλεν-
νογόνου τῶν οὔρητικῶν όδῶν καί έπιβραδύνει τήν ζύμωσιν τοῦ οὔρου,
τοῦθ' όπερ εἶναι σπουδαιότατον πρὸς άπόκρουσιν ενός έκ τῶν αίτίων
τῆς παραγωγῆς τῶν δευτεροπαθῶν έκ φωσφορικῶν άλάτων λίθων.
Πρὸς τούτοις τά βαλσαμικά άξιοσημειώτως έλαττοῦσι τὸν σχηματι-
σμόν τοῦ οὔρικοῦ όξέος.

Χωρίς δέ νά διαλάβωμεν περί πάντων τῶν φαρμάκων τῆς σειρᾶς
ταύτης, ἅτινα δύναται τις νά παράσχη, έπιμένομεν μόνον επί εκεί-
νων, ἅτινα ἡμεῖς αὐτοί έμελετήσαμεν.

Καί έν πρώτοις τὸ βενζοϊκόν όξύ. Ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι έλάχι-
στον διαλυτόν έν τῷ ὕδατι, χορηγεῖται ύπό μορφήν λεμονάδος εἰς
δόσιν 1—1 $\frac{1}{2}$ γράμμου διαλυομένου έν θερμῷ εἰς 950 γράμμα
κοινοῦ ὕδατος· μετά τήν άπόψυξιν συμπληροῦμεν έν λίτρον δι' άπε-
σταγμένου ὕδατος κιναμώμου. Ἄν έχωμεν λόγους νά φοβώμεθα τήν
πόσιν τῆς ποσότητος ταύτης τοῦ ὕγρου—όπερ κατ' άνάγκην δέον νά
λαμβάνηται μεταξύ τῶν γευμάτων—χορηγοῦμεν τὸ βενζοϊκόν όξύ εἰς
καταπότια καί κατ' άποτίμησιν πρὸ τῶν γευμάτων. Ἐν τῇ περι-
πτώσει ταύτῃ, ἵνα μετριάσωμεν τήν ένλίτε επί τοῦ στομάχου έρεθι-
στικήν έέργειαν τοῦ φαρμάκου τούτου, αναγράφομεν αὐτὸ εἰς δόσεις
μικροτέρας καί συνδυάζομεν τοῦτο μετά τῆς θηριακῆς ως έξῆς :

Pr. Acide benzoïque..... 0,20

Thériaque 0,10

Pour une pilule.

Λ. Βενζοϊκοῦ ὀξέος..... 0,20 ὑφεκατ.

Θηριακῆς 0,10

Δι' ἐν καταπότιον. Λαβεῖν 2—4 δι' ἡμέρας.

Τὸ μέγα μειονέκτημα τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος εἶναι ὅτι πειράζει ταχέως τὸν στόμαχον. Ἄν τὸ ὄργανον τοῦτο ἦναι λίαν εὐπαθές, ἀντικαθιστῶμεν τὸ βενζοϊκὸν ὀξύ διὰ τοῦ βενζοϊκοῦ νατρίου, ὅπερ παρέχομεν εἰς καταπότια ἢ ἐν πόματι, κατὰ προτίμησιν 3 ὥρας μετὰ τὸ πρόγευμα καὶ τὸ γεῦμα, κατὰ τὴν ἐξῆς συνταγὴν :

Pr. Benzoate de soude 4 grammes

Sirop de framboises 30 —

Eau de tilleul 90 —

F. s. a. potion.

Λ. Βενζοϊκοῦ νατρίου 4 γράμματα

Σιροπίου ἰδαίας βάτου.... 30 —

Ὑδατος φιλόρας..... 20 —

Ποίησον πόμα. Λαβεῖν ἐν μέγα κοχλιάριον ἐκ μικρῶ κυπέλλῳ πτισάνης τρεῖς ὥρας μετὰ τὰ γεύματα.

Ἡ καθημερινὴ δόσις τοῦ βενζοϊκοῦ νατρίου διαφέρει, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἀπὸ 1 μέχρι 4 γράμμων. Δὲν πρέπει νὰ ὑπερβῇ τις τὴν τελευταίαν ταύτην δόσιν, εἶναι δὲ προκριτότερον ν' ἀναγράφωνται ἀσθενέστεραι δόσεις, ἵνα ἐπὶ χρόνον μακρότερον παρέχωνται. Παρατηρήσαμεν ἐν τούτοις ὅτι ἀπέβαινέ πως ὠφέλιμος ἡ πρόσκαιρος χρῆσις μεγάλων δόσεων καθόσον τὸ βενζοϊκὸν νάτριον κέκτεται καὶ ιδιότητος ἀποβλητικᾶς, αἵτινες δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῶσιν, ὅταν ἡ πυελίτις ἐξήρτηται ἐκ τῆς οὐρικῆς λιθιάσεως. Ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις, ἐν τῷ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἀποβαλλομένῳ οὐρῷ καθίζει ἱζημα, ἐν ᾧ τὸ πύον ἀνέρχεται ὑπὲρ στιβάδα πυκνοτέραν, ὑπόφαιον, ἀποτελουμένην ἐξ οὐρικοῦ νατρίου· εἴτα τὸ ἱζημα τοῦ οὐρικοῦ ἁλατος μετριάζεται καί, περὶ τὴν 10ην ἢ τὴν 12ην ἡμέραν, ἐπέρχεται ἐλαφρὰ προσβολὴ νεφρικοῦ κωλικοῦ μετ' ἀποβολῆς συγκριμάτων. Τὸ γεγονός τοῦτο παρατηρήσαμεν εἰς τέσσαρας περιπτώσεις, τοῦθ' ὅπερ ἀπομακρύνει τοῦλάχιστον τὴν ἰδέαν τῆς συμπτώσεως.

Μετὰ τὸ βενζοϊκὸν νάτριον ἔρχονται : τὸ ἰτεῦλικὸν νάτριον,

ὅπερ σχεδὸν δὲν τολμῶμεν νὰ συστήσωμεν, καθόσον ἀσκει ἐπὶ τοῦ νεφροῦ ἐνέργειαν, ἥς τὰποτελέσματα ἴσως ἐμεγαλοποιήθησαν, ἀλλ' εἶναι οὐχ ἥττον πραγματικά· εἴτα ἡ τερεβινθίνη, τὸ κοπάϊον βάλσαμον, τὸ τολουταῖον, τὸ τοῦ Καναδά, ὁ στύραξ, τὸ εὐκαλυπτέλαιον κ.τ.λ., εἰς αὐτὰ ἐξαιρετικῶς μόνον πρέπει νὰ καταφεύγῃ τις, ἐν ἐλλείψει τοῦ βενζοϊκοῦ νατρίου. Μὴ λησμονῶμεν μόνον ὅτι πάντα τὰ φάρμακα ταῦτα καταπονοῦσι ταχέως τὰς πεπτικὰς ὁδοὺς καὶ προκαλοῦσι δυσπεπτικὰς διατρεχάδας, χαρακτηριζόμενας δι' αἰσθήματος ἐπιγαστρικοῦ θάλπου, ναυτίας, ἀνορεξίας, διαρροίας, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐμέτων, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι εἰς μεγάλην δόσιν ἢ ἐπὶ λίαν μακρὸν χρόνον λαμβανόμενα τὰ βλασμηκὰ ἐρεθίζουσι τὰς οὐρητικὰς ὁδοὺς καὶ συνεπάγονται συμφορήσιν τοῦ νεφροῦ καὶ τῆς πυέλου αὐτοῦ.

Ἦθέλομεν λίαν ἐκταθῇ ἂν ἐμνημονεύομεν ἐνταῦθα πασῶν τῶν φαρμακευτικῶν μορφῶν, ὑφ' αἷς τὰ φάρμακα ταῦτα δέον νὰ χορηγῶνται· ἐξαίρεσιν ποιούμεθα μόνον διὰ τὴν τερεβινθίνην, ἥτις, συνδυαζομένη μετὰ τῆς καφουράς, τοῦ θηβαϊκοῦ ἐκχυλίσματος καὶ τοῦ ἀκονίτου, φαίνεται μᾶλλον ἀξιοσύστατος, ὅταν ἡ πυελίτις ᾖ οἰδηρὰ.

Τὸν συνδυασμὸν τοῦτον ὡς ἐξῆς ἀναγράφομεν :

Pr. Térébenthine de Venise.....	6 grammes
Camphre finement pulvérisé.....	6 —
Extrait thébaïque	0,25 —
Extrait de racines d'aconit.....	0,20 —

Divisez en 60 pilules.

Δ. Τερεβινθίνης ἐνετικῆς.....	6 γράμμα
Καφουράς λειοτετριμμένης.....	6 —
Ἐκχυλίσματος θηβαϊκοῦ	0,25 ὑφεκατόγ.
Ἐκχυλίσματος ριζῶν ἀκονίτου.....	0,20 —

Ποίησον 60 καταπότια.—Λαβεῖν ἐν ἀνὰ πᾶσαν ὀγδόῃν ὥραν μετὰ μικροῦ κυπέλλου ἐγγύματος κομάρου γλυκαινομένου ἐλαφρῶς διὰ σιροπίου βαλσάμου τοῦ Καναδά.

Ὡς μόνων βοηθητικῶν τῶν βλασμηκῶν, ὧν ὅμως τὰποτελέσματα εἶναι σμικρότατα ὥστε νὰ λαμβάνωνται ταῦτα ὑπ' ὄψιν, μνημονεύομεν τῶν ἐγχυμάτων τῶν βλαστημάτων τῆς ἐλάτης, τῆς ματικῆς, σπειραίας τῆς πτελεώδους (Spirée ulmaire), τοῦ κομάρου, τοῦ εὐκαλύπτου, τοῦ ὕδατος τῆς πίσης καὶ τινος παλαιοῦ

σκευάσματος νῦν ἐγκαταλειφθέντος, ὅπερ πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ ἐν χρήσει, τοῦτέστι τοῦ βαλσαμικοῦ ὕδατος τοῦ *Soultzmatt*. Εἶναι δὲ τὸ σκεῦος τοῦτο ὑγρὸν διαφανές, ἐλαφρῶς ἀεριοῦχον, ὁσμῆς ρητινώδους, γεύσεως ἀρωματικῆς, παρασκευαζόμενον διὰ τῆς ἐν τισιν ἀναλογίαις ἀναμίξεως τοῦ μεταλλικοῦ ὕδατος *Soultzmatt* μετὰ πυκνοῦ ἀφροψήματος βλαστημάτων ἐλάτης. Τὸ ὕδωρ τοῦτο τῆς ἐλάτης (*Tannenwasser*) ἀποβαίνει κάλλιστα ἀνεκτόν, παρέχεται δὲ εἰς δόσιν 1—4 μεγάλων ποτηρίων δι' ἡμέρας. Ἄν κατ' ἐξάρεσιν προκαλέσῃ ἐπιγαστρικὸν θάλλπος ἢ ξηρασίαν τοῦ γαργαρεῶνος, διακόπτεται προσκαίρως ἢ χρήσις αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐνεργεῖ εἰμὴ διὰ χρόνου, δεόν ἢ χρήσις αὐτοῦ νὰ παραταθῇ ἐπὶ ἱκανῶς μακρὸν χρόνον, ἵνα ἐπιτευχθῇ ἐμφανὲς ἀποτελέσμα ¹.

Ἐλλείπει τοῦ βενζοϊκοῦ νατρίου, ἢ ὅταν δι' οἷον δῆποτε λόγον πρέπει νὰ διακοπῇ ἢ χρήσις αὐτοῦ, προσφεύγομεν εἰς παλαιὸν τι φάρμακον, ὅπερ πρέπει ἐπίσης ν' ἀναφανῇ ἐν τῇ θεραπευτικῇ, εἶναι δὲ τοῦτο τὸ ἔλαιον τοῦ *Haarlem*. Τοῦτο φαίνεται ἀποτελούμενον ἐξ ἐλαίου πυρογενοῦς καρπῶν δάφνης καὶ ἐλαίου ἀρκεύθου, φέρεται δὲ εἰς τὸ ἐμπόριον εἰς τρία εἶδη: τὸ διαφανὲς καὶ ἄχρουν ἔλαιον, τὸ ὑπόφαιον ἰσῶδες ἔλαιον, τὸ ὑπόφαιον λίαν ρευστὸν ἔλαιον ὁσμῆς σφραγιστικοῦ κηροῦ τοῦ τελευταίου δὲ τούτου πρέπει νὰ γίνηται χρήσις. Ἐπειδὴ δὲ κέκτηται ιδιότητος ἐρεθιστικῆς, δεόν νὰ λαμβάνωνται προφυλάξεις τινες ἵν' ἀποβῇ ἀνεκτόν. Ἀναταράσσονται ζωηρῶς ἐν πωματισμένῳ φιαλιδίῳ πέντε μεγάλα κοχλιάρια σιροπίου βαλσάμου τοῦ Καναδά, πέντε κοχλιάρια ὕδατος κορμιοῦχου καὶ πεντήκοντα σταγόνας ἐλαίου *Haarlem*, ὥστε ν' ἀποτελεσθῇ ὡς οἶόν τε τέλειον γαλάκτωμα, παρέχονται δὲ καθημέραν 1—3 κύπελλα ἐγχύματος σπειραίας γλυκαινομένου δι' ἐνὸς κοχλιαρίου τῆς τραπεζῆς ἐκ τοῦ γαλακτώματος τούτου (ῆτοι 5—15 σταγόνες ἐλαίου *Haarlem*). Ὁδηγούμεθα ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ στομάχου ἂν πρέπει νὰ παρατείνωμεν ἢ νὰ διακόψωμεν τὴν ἀγωγὴν ταύτην, ἐξ ἧς εἶδομεν πραγματικὰ ἀποτελέσματα.

Βον Ἀντισηπτικὴ ἀγωγὴ. — Ἡ ἀντισηπτικὴ ἀγωγὴ δὲν φαί-

¹ Ὑπάρχουσι δύο εἶδη βαλσαμικοῦ ὕδατος *Soultzmatt*, ἅτινα διαφέρουσιν ἀλλήλων ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς πυκνότητος. Τοῦ πυκνοτέρου δὲ δεόν νὰ γένηται χρήσις.

νεταί παρασχοῦσα θαυμάσια ἀποτελέσματα ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν πυελιτίδων. Ἐμνημονεύσαμεν ἄνωτέρῳ τῶν μειονεκτημάτων τοῦ σκαλαίου καὶ τῆς ναφθαλίνης. Ὁ Terrier καὶ ὁ Gaucher προὔτειναν τὸ βορικὸν νάτριον εἰς μεγάλην δόσιν· τοῦτο εὖρομεν ἀείποτε ὑποδεέστερον τοῦ βενζοϊκοῦ νατρίου καί, ἐν πάσῃ περιπτώσει, πολλῶ ἐπιβλαθέστερον διὰ τὰς πεπτικὰς λειτουργίας.

Γον Στυπτικὴ ἀγωγὴ. — Συμβουλευόμεν μᾶλλον νὰ ἐναλλάσσονται τὰ βαλσαμικὰ μετὰ τῆς στυπτικῆς ἀγωγῆς, ἥς τὰ κυριώτερα φάρμακα εἶναι: τὸ κηκιδικὸν ὀξύ, ἡ ταννίνη, τὸ ἐκχύλισμα τῆς ρατανίας, ἡ κατεχοῦ, ἡ στυπτηρία κ.τ.λ. συνδυαζόμενα, κατὰ τὰς περιστάσεις, μετὰ τῶν τονωτικῶν, οἷον τοῦ ἐκχυλίσματος τῆς κίνας, τῶν ὀπιούχων, τῶν ὑπακτικῶν, οἷον τῆς ἀλόης ἢ μετὰ μικρῶν δόσεων ἰωδίου ἢ ἰωδιούχου καλίου, ὡς ἐν τῷ ἰωδιοταννικῷ σιροπίῳ. Ἐν ταῖς προκεχωρημέναις περιόδοις τῆς νόσου, παρὰ τοῖς ἐξησθενημένοις, ἡ ἀγωγὴ αὕτη ἰδιαζόντως συνιστᾶται.

Δον Ἀτμόλουτρα τερεβινθινοῦχα. — Τέλος παρὰ τοῖς ἄρρώστοις, οἵτινες ἐμφανίζουσι πρὸς πάντα τὰ φάρμακα λίαν μεγάλην γαστρικὴν εὐπάθειαν, ὥστε νὰ μὴ δύνηται ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον νὰ παραταθῇ ἡ χρῆσις αὐτῶν, παραγγέλλονται τὰ τερεβινθινοῦχα ἀτμόλουτρα, ἅτινα δέονται τῶν ἐπομένων προφυλάξεων ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῶν. Παραγγέλλομεν εἴτε τὸ μετ' αἰθέριου ἐλαίου τερεβινθίνης ἀτμόλουτρον κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Brémond, εἴτε τὸ διὰ σχιδάκων πίτυος. Κυρίως τοῦ πρώτου ἔχομεν πείραν, τοῦτο δὲ παρέσχεν ἡμῖν ἐξαιρετὰ ἀποτελέσματα. Ὁ ἄρρωστος τίθεται ἐν ξυλίνῳ κιβωτίῳ, ἀφ' οὗ προκύπτει ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ, καὶ ἐν ᾧ διὰ ρεύματος ὑδρατμοῦ ψεκάζεται αἰθέριον ἔλαιον τερεβινθίνης. Ἡ διάρκεια τοῦ λουτροῦ δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ τὸ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας, ἡ δὲ θερμοκρασία νὰ μὴ ᾔῃ ὑπερτέρα τῶν 38°—40° κατ' ἀνώτατον ὅριον. Εἴτα ὁ ἄρρωστος ἀποσπυγρίζεται ταχέως περιτυλισσόμενος ἐν κλινოსκεπάσματι ἐκ φλανέλλας καὶ φέρεται εἰς τὴν κλίνην, ἔνθα παραμένει ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν ἐν διαφορῇ πλεον ἢ ἑλασσον ὁψιλεῖ. Τὸ καθ' ἅπασαν τὴν ἡμέραν ἀποβαλλόμενον οὖρον ἀναδίδει ἰσχυρὰν ὁσμὴν ἰων. Τὰ λουτρὰ γίνονται τρίς ἢ τετράκις τῆς ἐβδομάδος. Δέον δὲ νὰ βεβαιωθῶμεν, πρὶν ἢ ὑποβάλωμεν τοὺς πάσχοντας ἐκ πυελίτιδος εἰς τὴν θεραπείαν

ταύτην, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀλλοίωσις τις ἀπὸ τῆς καρδίας. Ἐκ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ ἀγωγή αὕτη πρέσχεν ἡμῖν κχλὰ ἀποτελέσματα, ἀναφέρομεν ἰδίως δύο περιπτώσεις χρονίας πυελίτιδος μετὰ διατάσεως τῆς πυέλου τοῦ νεφροῦ καὶ διαλειπούσης ὑδρονεφρώσεως· ἀπὸ χειροῦ εἰς καιρὸν πυώδη πήγματα ἀπέφρασσον τὸν οὐρητῆρα· τὸ οὔρον καθίστατο ἐκ νέου διαφανές, διότι τὸ πύον τῆς νοσοῦσης πυέλου δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐκρεύσῃ ἐν τῇ κύστει, ἐπῆρχετο δὲ σφοδρὸς πυρετός, οὔτινος προηγεῖτο βίαιον ῥίγος· τότε δὲ μόνον παρήρχετο ὁ πυρετός, ὅταν ἡ ἐκ νέου ἐμφάνις τοῦ πύου ἐν τῷ οὔρῳ ἐδήλου τὴν ἐπανάληψιν τῆς διαχωρητότητος τοῦ οὐρητῆρος. Αἱ δύο αὐται περιπτώσεις διὰ τοῦ τερεβινθινοῦχου λουτροῦ ἐπὶ τοσοῦτον ἐβελτιώθησαν, ὥστε ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν δὲν παρατηρήθη πλέον πυρετός, ἐνῶ τὸ οὔρον κατέστη πάλιν φυσιολογικὸν μὴ ἐμφανίζον λευκοσφαίρια ἐν τῷ ἰζήματι εἰμὴ ἐξαιρετικῶς· τὸ λεύκωμα, ὅπερ ὑπῆρχεν ἐν ἱκανῇ ποσότητι, ὅλως ἐξέλιπεν.

Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις διὰ τὰ λουτρά ταῦτα ἀντενδείξεις τινες : ἐν πρώτοις αἱ καρδιακαὶ παθήσεις, εἴτα δὲ τὸ ἐμφανὲς ἀρτηριακὸν ἀθήρωμα· τέλος παρατηρήσαμεν ὅτι οἱ ἄρρωστοι, ὧν τὸ οὔρον δὲν ἀνέδιδεν ὁσμὴν ἱων μετὰ τὸ λουτρὸν κακῶς ἠνέλιχοντο τοῦτο, ἡτιῶντο κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην κακουχίαν, βάρος τῆς κεφαλῆς, ἰλίγγους, ὡς εἰ ἡ ἐπιδιδρυμένη τῆς νεφρικῆς ἀπεκκρίσεως τοῦ αἰθερίου ἐλαίου τῆς τερεβινθίνης τοῦ ἀπορροφηθέντος διὰ τοῦ δέρματος καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν παρήγαγεν εἰδός τι μετρίας δηλητηριάσεως. Ἐννοεῖται ὅτι τὰ τερεβινθινοῦχα λουτρά δὲν γίνονται ἐν ταῖς ἀνωτέρω περιστάσεσι.

Εὖν Ἐξωτερικὴ ἀγωγή. — Ἐξωτερικὴ ἀγωγή, εἰς ἐπίσπασιν συνισταμένη, ὑποβοηθεῖ εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων φαρμάκων. Συμβουλευόμεν τὰς ἐπανειλημμένας ἐπαλείψεις διὰ βάμματος ἰωδίου, τὰς πολυαριθμούς λίαν ἐπιπολῆς στικτὰς καυτηριάσεις ἐπὶ τῆς ὁσφυϊκῆς χώρας, ἐνίοτε δὲ τὰς κούφας σικίας.

Σον Εἰδικαὶ ἀγωγαί. — Ἐν τῇ πράξει παρατηροῦνται οὐκ ὀλίγαι ἰδιάζουσαι περιπτώσεις δεόμεναι εἰδικῶν ἀγωγῶν· δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ ὑποδείξωμεν αὐτάς, χωρὶς ὑπὲρ τὸ δέον νὰ ἐκτείνωμεν τὸ κεφάλαιον τοῦτο. Μνημονεύομεν μόνον τῶν συχνοτέρων.

Κατὰ τῶν αἱμορραγιῶν παραγγέλλομεν τὰ κλασικά μέσα· ἰδίως δὲ ὠφελεῖ ἡ ἐργοτίνη, συνδυαζομένη μετὰ τοῦ κηκιδικοῦ ὀξέος καὶ τοῦ σιροπίου τῆς τερεβινθίνης.

Αἱ ὀξεῖαι παροξύνσεις, αἱ πυρετικάι προσβολαί, ἐξαρτώμεναι ἐκ τῆς ἐπισχέσεως τοῦ πύου ἐν τῇ πυέλῳ τοῦ νεφροῦ, δέονται τῆς ἀπολύτου γαλακτικῆς διαίτης, τῶν θερμῶν καὶ διουρητικῶν ἐγχυμάτων, οἷον ἐγχυμάτων ἀνθέων κυάμων τῶν κήπων, τῆς θευκῆς κινίνης κ.τ.λ.

Κατὰ τοῦ πόνου θὰ πορισθῶμεν τὰ μέσα ἐκ τῆς ἀγωγῆς τῆς ἀνωτέρω ὑποδειχθείσης ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν ὀξειῶν πυελιτίδων.

Τέλος, συχνάκις παρατηροῦνται παρὰ τοῖς παλαιοῖς πυελοπαθεσὶ κυστίτιδες δευτεροπαθεῖς συνοδευόμεναι ὑπὸ λίαν ὀδυνηρῶν συμπτωμάτων, τεινεσμοῦ π.χ., ἅτινα κατὰ πολὺ ἐπιδεινοῦσι τὴν κατάστασιν τῶν ἀρρώστων. Ἐνταῦθα προσήκει ἡ χειρουργικὴ ἐπέμβασις· λέγομεν μόνον ὅτι μεγάλην παρετηρήσαμεν ὠφέλειαν, ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις, ἐκ τῶν δαφυλῶν πλύσεων τῆς κύστεως διὰ χλιαρᾶς διαλύσεως πυριτικοῦ νατρίου εἰς τὸ 200όν· δύναται δὲ ἡ δόσις αὕτη εὐκόλως ν' ἀναβιβασθῇ ἄνευ ἀπευκταίου τινος, ἂν ἀπέβαινεν ἀλυσιτελής.

4.

Θεραπεία τῶν πυελιτίδων διὰ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων.

Ἡ διὰ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων θεραπεία τῶν πυελιτίδων εἶναι ἔτι ἀντικείμενον πολλῶν συζητήσεων μετὰ τῶν ὑδρολόγων ἱατρῶν. Ἐν τοῖς κλασικοῖς συγγράμμασιν αἱ παρεχόμεναι ἐνδείξεις εἶναι λίαν ἀβέβαιαι, ἀποβαίνει δὲ δυσχερὲς εἰς τὸν ἱατρὸν νὰ καθοδηγηθῇ ἐν μέσῳ τῶν ἀντιφάσεων τῶν μὲν καὶ τῶν ἐλλείψεων τῶν ἄλλων. Ἀληθῶς ἡ λύσις τοῦ ζητήματος δὲν εἶναι εὐκόλος, τόσον εἶναι πολὺπλοκοι αἱ πρὸς πλήρωσιν ἐνδείξεις ἕκ τε τῆς πυελίτιδος καθ' ἑαυτὴν καὶ ἐκ τῶν πολλῶν αὐτῆς αἰτίων. Διὸ θέλομεν ἐπιμείνειν ἰδιαζόντως ἐπὶ τῶν κανόνων, οὓς νομίζομεν ἀκριβεστέρους καὶ ἀμεσώτερον ἐφαρμοστέους ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ.

Ἐν πρώτοις ἀποκρούομεν τὰ πολλὰ ἀνόργανα στοιχεῖα ἐνέχοντα

ὕδατα· κυρίως δεόμεθα ὑδάτων ἀποπλυντικῶν, ἅτινα προσθέτουσιν ὡς οἶόν τε ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἀπεκκριτικὴν λειτουργίαν τῶν νεφρῶν διὰ τὰς διαλελυμένας οὐσίας, καὶ ὧν ὁ κύριος προσορισμὸς εἶναι ν' ἀραιῶσι τὸ οὖρον καὶ νὰ ὑποβιβάζωσιν εἰς τὸ ἐλάχιστον τὰς τοπικὰς αὐτοῦ ἐρεθιστικὰς ιδιότητας.

Ἐπίσης μετὰ πολλῆς περισκέψεως παραγγέλλομεν τάλκαλικά αὐτοφυῆ ὑδατα τοῦ *Vichy* καὶ *Vals*, ἅτινα ἐπὶ μακρότατον ἢ εἰς λίαν μεγάλην δόσιν λαμβανόμενα ἔχουσι τὸ μειονέκτημα νὰ καθιστῶσιν ἀλκαλικὸν τὸ οὖρον καὶ νὰ διευκολύνωσι τὴν καθίζησιν τῶν φωσφορικῶν ἀλάτων. Δὲν ἔπεται ὁμῶς ἐντεῦθεν ὅτι δέον ἀπολύτως ν' ἀπέχωμεν τῶν ὑδάτων τούτων, ἅτινα δυνάττον ν' ἀποθῶσι λίαν ὠφέλιμα· πρέπει ὁμῶς ταῦτα νὰ ἐπιφυλάσσωνται διὰ τοὺς εὐρώστους τῶν πασχόντων ἐν τῇ λίαν ὀξείνῃ οὕρῃ τῶν ὁποίων καθίζειν ἔζημα οὐρικοῦ ὀξέος· ὀφείλομεν δὲ νὰ ἐξετάζωμεν καθημέραν τὴν ἀντίδρασιν τοῦ οὐροῦ τούτου, ἵνα μετριάσωμεν ἢ διακόψωμεν τὴν ἀλκαλικὴν ἀγωγὴν, ἅμα ὡς ἀναφανῶσιν ἐν τῇ οὕρῃ ἰζήματα ἐκ φωσφορικῶν ἀλάτων.

Ἐν τῇ ἐκλογῇ τῆς δι' αὐτοφυῶν ὑδάτων ἀγωγῆς ὁ κρεῖσσων ὁδηγὸς εἶναι ἔτι ὁ βαθμὸς τῆς εὐερεθισιμότητος τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν. Διὸ ἐν ἐποχῇ ἐγγὺς ἔτι τῇ ἀρχῇ τῆς νόσου δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιῶνται εἰμὴ τὰ ἀδρανῆ, μόλις ἀνόργανα στοιχεῖα ἐνέχοντα ὑδατα, οἷον τὰ τοῦ *Amphion* ἢ τοῦ *Evian*. Εἶναι δὲ ταῦτα καθαρῶς ἀποπλυντικά ὑδατα, πραϋντικά χωρὶς νὰ ᾧσιν ἐξασθενωτικά, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ μὴ χορηγῶνται μεγάλαι δόσεις, ἃς συνιστῶσι τινὲς τῶν λίαν ἐνθουσιωδῶν αὐτῶν ὁπαδῶν, καὶ ἅτινα τέλος ἔχουσι τὸ μέγα πλεονέκτημα τοῦ ἐπενεργεῖν ἐπὶ τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν, οὐχὶ διὰ τῶν στοιχείων ἅτινα προσκομίζουσι, ἀλλὰ δι' ἐκείνων ἅτινα ἀποκομίζουσι.

Τῇ αὐτῇ κατηγορίᾳ τάσσονται τὰ ὑδατα τῶν *Contrexéville*, *Vittel* καὶ *Martigny*. Τὰ ὑδατα ταῦτα ἀρμόζουσιν ἔλασσον τῶν τοῦ *Evian* εἰς τὰς λίαν εὐερεθίστους πνευλίτιδας, ἀλλ' εὐδοκιμοῦσι κάλλιον εἰς μᾶλλον προκεχωρημένην περίοδον τῆς νόσου, καθότι κέκτηνται δραστηριωτέραν ἐνέργειαν ὑπερβαίνουσιν τὴν τῆς ἀπλῆς πλύσεως. Τῶν ὑδάτων τούτων ἀπέχομεν παρὰ τοῖς εἰς αἱματουρίας ἐπιρρεπέσι καὶ παρὰ τοῖς ἐμφανίζουσιν ἐν τῇ οὕρῃ λεύκωμα ἐν ἱκανῇ καὶ ἐμμόνῃ ποσότητι.

Κατὰ τὰς οὐσιωδῶς χρονίας περιόδους, καθ' ἃς ὠφέλεια θέλει πρό-
κύψει ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου τῆς πυέλου τοῦ νεφροῦ ἐλαφρᾶς
διεγέρσεως, παραγγέλλομεν τὰ θειοῦχα αὐτοφυῆ ὕδατα, τὰ καλού-
μενα ἐκπεφυλισμένα ἢ ἐν μέρει ὠξειδωμένα τῶν *Preste, Molitg,*
Olette, Saint-Sauveur κ.τ.λ. ἅτινα ἀνακόπτουσιν ἔν τινι μέτρῳ
τὰς ἀμμωνιακὰς ζυμώσεις καὶ περιορίζουσιν ἐμφανῶς τὰς πυώδεις ἐκ-
κρίσεις.

Ὅταν ὑπάρχωσι δυσπεπτικά διαταραχαί, κυρίως ἐξ ἀνεπαρκείας
γαστρικῆς μεθ' ὑποχλωροδρώσεως, παραγγέλλομεν τὰ ὕδατα *Pou-*
gues, Carlsbad, Wildungen ἢ *Capvern*. Εἰς *Carlsbad* συνιστῶ-
μεν πρὸ πάντων ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις τὸ *Schlossbrunnen*.
εἰς *Wildungen* παραγγέλλομεν τὴν πηγὴν *Helen* τοῖς ἀρρώστοις,
ὧν τὸ οὖρον εἶναι λίαν ὀξείνον, καὶ τὴν πηγὴν *Georg-Victor* ἐκεί-
νοις, ὧν τὸ οὖρον, οὐδέτερον ἢ ἀλκαλικόν, ὑφίσταται ταχεῖαν ζύμω-
σιν. Τέλος εἰς *Capvern* ἢ μὲν τῶν πηγῶν, ἢ *Bouridé*, εἶναι μᾶλ-
λον πραῦντική, ἐνῶ ἡ ἐτέρα, ἢ *Haount-Caoude*, εἶναι καθαρῶς διε-
γερτική.

Ἡ γενικὴ κατάστασις τοῦ ἀρρώστου δέον ἐπίσης νὰ λαμβάνηται
ὑπ' ὄψιν. Ὅταν οἱ ὑπὸ πυελίτιδος πάσχοντες ᾔναι καταπεπονημένοι,
ἐξησθενημένοι, ἀναιμικοί, ὠφελοῦνται ἐκ τῶν τονωτικῶν ἀγωγῶν,
εἴτε διὰ τῶν ἐλαφρῶν χλωριούχων ἐννατρίων ὑδάτων, οἷον τοῦ *Royat*,
εἴτε διὰ τῶν σιδηρούχων, οἷον τῶν *Forges-les-Eaux, Schwalbach,*
Spa ἢ *Franzensbad*.

Παραγγέλλομεν ἐπίσης, ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις, τὴν μέθοδον
τῶν συνδεδυασμένων ἀγωγῶν, ἀρχόμενοι διὰ τῆς ἀποπλυντι-
κῆς ἀγωγῆς, ἧς περιορίζομεν τὴν διάρκειαν, διευθύνοντες δ' εἰτα
τοὺς ἀρρώστους εἰς τινὰ σιδηροῦχον καὶ τονωτικὴν πηγὴν. Ἐκ τῶν
μᾶλλον ἀξίων συστάσεως συνδυασμῶν μνημονεύσωμεν τοῦ *Fran-*
zensbad μετὰ τὸ *Carlsbad* ἢ τὸ *Wildungen*, τοῦ *Schwalbach*
μετὰ τὸ *Royat*, τοῦ *Spa* μετὰ τὸ *Évian*, τῶν *Forges* ἢ *Bussang*
μετὰ τὸ *Vichy*. Ἡ μέθοδος αὕτη τῶν συνδεδυασμένων ἀγωγῶν δεῖ-
ται πολλῆς ἐμπειρίας ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῆς· ἀλλ' αὕτη παρέχει, ἐν
οὐκ ὀλίγαις περιπτώσεσιν, ἀποτελέσματα λίαν ἱκανοποιητικὰ, ὥστε
νὰ ἐλκύσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἰατρῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΝΕΦΡΙΚΩΝ ΕΚΦΥΛΙΣΕΩΝ

ὑπὸ S. AUDRY (ἱατροῦ τῶν νοσοκομείων τῆς Lyon)

1.

Λιπώδης ἐκφύλισις.

Αἱ ἐκφύλισεις τοῦ νεφροῦ περιλαμβάνουσι τύπους τινας σαφῶς ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένους· ἀλλ' οὗτοι εἶναι σπάνιοι, τὸ πλεῖστον μὴ δεκτικοὶ πρακτικῆς σπουδῆς. Τί ὄντως νὰ εἰπωμεν περὶ τῆς θεραπείας, ἣν δέον ν' ἀπευθύνωμεν κατὰ τῆς θολερᾶς διογκώσεως (κοκκιώδης ἀλλοίωσις τῶν ἐπιθηλίων) ἢ κατὰ τῆς λιπώδους αὐτῶν ἐκφύλισεως, εἰμὴ ὅτι δέον νὰ παλαίσωμεν κατὰ τῶν αἰτίων τῶν ἐκφύλισεων τούτων καὶ νὰ παραγγείλωμεν ἰάματα διάφορα ἀναλόγως τῶν προκαλουσῶν αὐτὰς πρωτοπαθῶν παθήσεων. Οὕτως ὁ λιπώδης νεφρὸς τῶν δηλητηριάσεων ὑπαγορεύει τὴν χρῆσιν τῶν ἀντιδότων καὶ τῆς γαλακτικῆς διαίτης, ὁ τῶν πυρέξεων δεῖται, μετὰ τῶν ἰδιαζουσῶν κατὰ τῶν τελευταίων τούτων μεριμνῶν, τῆς χρήσεως τοῦ γάλακτος, τῆς ἐσωτερικῆς ἀντισηψίας κ. τ. λ., ὁ δὲ τῶν καχεκτῶν χρήζει τῶν τονωτικῶν. Φρονοῦμεν ὅτι εἶναι ἀνωφελὲς νὰ ἐπιμείνωμεν πλείοτερον. Ἀλλ' ὥς πρὸς τὴν ἀμυλοειδῆ ἐκφύλισιν καὶ τὴν πολυκυστικὴν, περὶ τούτων ἐπάναγκες ἀποβαίνει ἐκτενέστερον νὰ διαλάβωμεν.

2.

Ἀμυλοειδῆς ἐκφύλισις.

Ἡ ἀμυλοειδῆς ἐκφύλισις σαφῶς χαρακτηρίζεται ὑπὸ ἀνατομοπαθολογικὴν ἔποσιν· ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς εἰδικῆς αὐτῆς αἰτιολογίας καὶ τῶν ἰδιαζόντων συμπτωμάτων (πεπτικαὶ διαταραχαί, πολυουρία καὶ λευκωματουρία συχναί κ.τ.λ.) δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ διάγνωσις ζῶντος τοῦ ἀρρώστου ἐν ταῖς τυπικαῖς τοῦλάχιστον περιπτώσεσι· διὸ θέλομεν κεχωρισμένως περιγράψαι τὴν προσήκουσαν κατ' αὐτῆς θεραπείαν.

Αον Ζήτημα τοῦ Ιασίμου. — Πρὶν ἢ πραγματευθῶμεν περὶ θεραπείας, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἂν ἡ ἐκφύλισις αὕτη ᾖ ἰάσιμος. Οἷος δὴποτε ἀνερευνήσῃ ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ, θέλει ἀρνητικῶς ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ὁ Litten ἰσχυρίζεται ὅτι αἱ περιορισμέναι ἐστὶν τῆς ἀμυλώσεως εἶναι ἴσως δεκτικαὶ ἀπορροφήσεως. Ἐπικαλεῖται δὲ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης ταύτης τὴν μεταμόρφωσιν, ἣν ὑφίστανται ἐνίοτε σμικρότατα τεμάχια ἀμυλοειδοῦς νεφροῦ εἰσαγόμενα ἐν τῷ περιτοναίῳ διαφόρων ζῶων. Τὸ πείραμα φαίνεται ἀληθῶς ὀλίγον ἀποδεικτικόν.

Ὁ Gerhardt βεβαίῳ ὅτι συχνάκις παρατηρεῖται ἡ ἱάσις παρὰ τῷ παιδίῳ, ὃ δὲ Wagner φρονεῖ ὅτι ἡ ἀλλοίωσις εἶναι ἰάσιμος. Ὁ Bartels ἀναφέρει τὴν ἱστορίαν δύο ἀτόμων πασχόντων, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὑπὸ ἀμυλοειδοῦς ἐκφυλίσεως καὶ ἅτινα ἰάθησαν τὸ μὲν μετὰ 5, τὸ δὲ μετὰ 7 ἔτη ἀπὸ τῆς νόσου. Ὁ Eichorst ἰσχυρίζεται ὅτι εἶδε δύο περιπτώσεις, καθ' ἃς ἦν ἀδύνατον νὰ μὴ διαγνώσῃ τις τὴν ἐκφύλισιν ταύτην καὶ καθ' ἃς, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν, ἡ ὑγεία ἀπεκατέστη ἐντελῶς. Καὶ ὁ Lancereaux δὲν ἀρνεῖται τὸ δυνατόν τῆς ἱάσεως, ἀλλὰ μόνον παρὰ τοῖς συφιλιδικοῖς.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ μαρτύρια, ἅτινα ἠδυνήθημεν νὰ συλλέξωμεν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἱάσεως. Βεβαίως εἶναι ὀλίγα· πάντες δὲ οἱ συγγραφεῖς οἱ περιγράψαντες τὴν ἀμύλωσιν φαίνονται ἐπιφυλακτικοὶ ὡς πρὸς τὴν θεραπείαν. Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Bartels τὰ θεραπευτικὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶναι ποσῶς εὐχάριστα.

Καὶ ὁμῶς «εἰς οὐδένα θὰ ἐπῆρχετο ἡ ἰδέα, προκειμένου περὶ ἀμυλοειδοῦς ἐκφυλίσεως, νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἄρρωστον εἰς τὴν τύχην του, χωρὶς οὐδὲν νὰ ἐπιχειρήσῃ» (A. Brault). Μὴ καταφρονῶμεν πολὺ τὰ ἀνωτέρω γεγονότα καὶ μὴ λησμονῶμεν ὅτι οἱ πάσχοντες δύνανται ἐνίοτε ἐπὶ μακρὸν νὰ ζήσωσι, μέχρι καὶ δέκα ἐτῶν (ἐν τινι περιπτώσει τοῦ Grainger-Stewart). Μὴ λησμονῶμεν ὅτι δύναται τις ν' ἀνακουφίσῃ τοὺς ἄρρώστους, νὰ παρατείνῃ τὴν ζωὴν αὐτῶν καὶ κυρίως ὅτι ἐνίοτε φέρει τὴν εὐθύνην τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς δεινῆς ταύτης ἀλλοιώσεως.

Βον Θεραπεία προφυλακτικὴ. — Δέον ἐν πρώτοις νὰ ἐπιμείωμεν ἐπὶ τῆς προφυλακτικῆς θεραπείας. Ἡ ἀμυλοειδὴς ἐκφύλισις

εἶναι συνήθως τὸ ἀποτέλεσμα καχεξιῶν τινων, ἅς τινες ἀναφέρομεν ἐνταῦθα, διότι πρέπει νὰ γνωρίσῃ τις αὐτὰς ὡς ἐπιφόβους καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς θεραπείαν.

Αἱ παθήσεις αὗται εἶναι αἱ ἐξῆς : ἡ ἐλκώδους μορφῆς πνευμονικὴ φυματίωσις, αἱ χρόνιαι παθήσεις τῶν ὀστέων (τερηδόνες καὶ νεκρώσεις), αἱ διαπυπτικαὶ ἀρθρίτιδες, αἱ πόττιαι νόσοι, ἡ κοξάλγία, ἡ σύφιλις (κυρίως αἱ κληρονομικαὶ καὶ παλαιαὶ μορφαί). Παρατηροῦνται ἔτι, καίτοι πολλῶ σπανιώτερον κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν φαινομένων : τὰ διὰ πυροβόλων ὀπλῶν τραύματα (Cohnheim), τὰ ἔλκην τῶν κνημῶν (Fischer), τὸ ἐμπύημα, αἱ ἐκτάσεις τῶν βρόγχων, ἡ χρόνια δυσεντερία, ἡ ἐλομιάνωσις, ἡ χρόνια περιτονίτις, ὁ καρκίνος τῆς μήτρας, αἱ διαπυήσεις τῶν νεφρῶν, ὁ χρόνιος πέμφιξ, ἡ ἐντερικὴ φυματίωσις, ἡ φωσφορικὴ νέκρωσις, τὰ οὖρηθρικὰ συρίγγια μετὰ στενώσεων, αἱ βαρεῖαι εὐφλογίαι.

Ἐπαναλαμβάνομεν, ἐν τῇ ἐγκαίρῳ θεραπείᾳ τῶν ἀνωτέρω παθήσεων ἔγκειται ὁ κρείσσων τρόπος ἵνα ἀντιταχθῇ τις κατὰ τῆς ἀμυλώσεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ σκεφθῶμεν νὰ προλάβωμεν μᾶλλον ἢ νὰ ἐξυγιάνωμεν.

Γον Θεραπεία τῆς βεβαιωθείσης ἀμυλοειδοῦς ἐκφυλίσεως. — Τῆς νόσου ἐγκαταστάσης τί ὑπολείπεται νὰ πράξωμεν ; Ἡ ἀνωτέρω προληπτικὴ θεραπεία δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ ἔτι, καίτοι κατὰ τοὺς Lecorché καὶ Talamon ἡ θεραπεία τῆς αἰτίας τῆς καχεξίας (σύφιλις, φυματίωσις, διαπυήσεις τῶν ὀστέων) εἶναι τότε χίμαιρα. «Πρέπει νὰ σπεύσῃ τις, λέγει ὁ Bartels, νὰ θυσιάσῃ ἐν καιρῷ ἐν νοσοῦν μέλος, ὅταν ἀναφαίνωνται τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς παθήσεως». Δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ δραστηρίᾳ θεραπεία κατὰ τῆς συφιλίδος, τῆς ἐλομιάνσεως, τῆς χοιραδώσεως καὶ τῆς φυματιώσεως.

Τῆς ἐκ τοῦ αἰτίου ἐνδείξεως πληρωθείσης ὡς οἶόν τε (ὁμολογῶμεν δὲ ὅτι τὰ ἀποτελέσματα εἶναι ἐλάχιστα), ὑπάρχει ἀγωγή τις, ἥτις νὰ δύνηται ν' ἀπευθυνθῇ κατ' αὐτῆς ταύτης τῆς παθήσεως ; Θὰ ἐδικαιούμεθα ἴσως νὰ μιμηθῶμεν τὸν Fürbringer, ὅστις ἀκρίνει ἀνωφελὲς ν' ἀπαριθμῇσιν πάντα τὰ ὑπὸ τῆς συνηθείας καθιερωθέντα φάρμακα. ἐν τούτοις θὰ μνημονεύσωμεν τῶν τελευταίων τούτων,

χωρίς ἄλλως ν' ἀποδῶμεν πλείονα ἐμπιστοσύνην ἐκείνης, ἣν ἀπέδωκαν αὐτοῖς πάντες οἱ μὴ εἰσαγαγόντες αὐτὰ συγγραφεῖς.

Ἐξαιροῦμεν ἀληθῶς τὸ ἰωδιοῦχον κάλι, ἐφ' οὗ δύναται τις νὰ στηριχθῇ ὅταν πρόκειται περὶ συφίλιδος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει ν' ἀναγράφωμεν αὐτό. Ἴσως δέ, ὡς ἐπίστευεν ὁ Bartels, τὸ ἰωδιοῦχον κάλι ἀσκεῖ, ἀνεξαρτήτως τῆς συφίλιδος, ἐπίδρασιν τινα ἐπὶ τῆς ἀλλοιώσεως τῶν ἀγγείων τοῦ νεφροῦ.

Ὁ Dickinson, ὁρμώμενος ἐκ τῆς ὑποθέσεως ὅτι ἡ ἀμυλοειδὴς ἐκφύλισις προκύπτει ἐκ τῆς ἀναιρέσεως τῆς ἀλκαλικότητος τοῦ αἵματος καὶ τῶν ἰστῶν, συνέστησε τὰ ὑγρὰ σκευάσματα τοῦ νατρίου καὶ τοῦ καλίου (χιτρικόν, ὀξικόν, δισανθρακικόν). Ὁ Murchison ἐπῆνεσε τὸ βράμμα τοῦ ἰωδίου τῆς ἀγγλικῆς φαρμακοποιίας εἰς δύοσιν 30—50 ὑφεκατογράμμων τρίς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας. Ὁ Budd ἐπαινεῖ τὰ ἄλατα τοῦ αἰμμωνίου (τὸ ὑδροχλωρικόν καὶ τὸ ἀνθρακικόν). Παρετήρησεν ἀφ' ἐτέρου τὴν λευκωματουρίαν ἐξαφανιζομένην ἐν τινι περιπτώσει καὶ βελτιουμένην παρὰ δυσὶν ἄλλοις ἀρρώστοις διὰ τῆς παροχῆς, δις εἰς 24 ὥρας, 20 σταγόνων νιτρικοῦ ὀξέος. Ὅντως πολὺ ἐπῆνεσαν, ὡς εἰδικῶν φαρμάκων, τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν χρῆσιν τῶν ὀξέων. Οὕτως ὁ Murchison χορηγεῖ ἐσωτερικῶς μίγμα ὀξέων ὑδροχλωρικοῦ καὶ νιτρικοῦ, ὁ δὲ Ranald Martin συμβουλεύει λουτρά, ἐν οἷς προστίθενται 60 γράμμα ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος καὶ 30 γράμμα νιτρικοῦ ὀξέος.

Ἴσως τὰ ὀξέα ἐπενεργοῦσι τροποποιοῦντα τὰς γαστρεντερικὰς λειτουργίας· φρονοῦμεν ὅμως ὅτι καλῶς θὰ πράξῃ τις μὴ στηριζόμενος ἐπὶ τῶν ἀγγλικῶν ἀγωγῶν.

Τί λοιπὸν θὰ πράξωμεν εἰς τοὺς ἀρρώστους ἡμῶν καὶ τίνα τὰ παραγγέλματα, ἅτινα δύνανται πῶς ν' ἀποβῶσιν αὐτοῖς ἐπωφελεῖ;

Πρὸ παντὸς δὲν πρέπει, ἐπὶ τῇ προφάσει παθήσεως νεφρικῆς ἢ λευκωματουρίας, νὰ ἐπιβάλωμεν ἀπόλυτον γαλακτικὴν διαίταν· θὰ ἐπιτρέψωμεν τροφὴν ποικίλην ὡς οἶόν τε τονωτικὴν, χωρὶς ἄλλως νὰ παραγγείλωμεν ἀποκλειστικὴν ἀζωτοῦχον τροφήν. Ὁ ἄρρωστος θὰ λαμβάνῃ τὸ ποσὸν τοῦ γάλακτος, ὅπερ δύνανται ν' ἀνεχθῶσιν αἱ πεπτικαὶ ὁδοί, καλὸν οἶνον, κρέας, θὰ ποιῇται μετρίαν χρῆσιν τοῦ οἶνοπνεύματος, θὰ κατοικῇ δὲ εἰς κλίμα ὡς οἶον τε ἡπιον καὶ συγκεκρασμένον. Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ διεγείρωμεν τὰς λει-

τουργίας τοῦ δέρματος διὰ τῆς μαλάξεως, διὰ τῶν ἀλατούχων ἢ σιδηρούχων λουτρῶν. Ἄν ἡ καχεξία ᾖται προκεχωρημένη, θ' ἀναγράφωμεν εἰσπνοὰς ὀξυγόνου. Τὰ φάρμακα, πλὴν τοῦ ἰωδιούχου καλλίου, ἐφ' οὗ ἐπεμείναμεν, λαμβάνονται ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀναληπτικῶν καὶ τῶν σιδηρούχων: σιρόπιον ἰωδιούχου σιδήρου, ἰωδιοῦχον ἀσβέστιον, κίνα, ἰωδιотαννικαὶ σκευασίαι, ἔλαιον τοῦ ἥπατος τοῦ ὀνίσκου· ἀτυχῶς τὸ τελευταῖον τοῦτο δὲν ἦναι πάντοτε ἀνεκτόν. Ἐγκαταλίπομεν ἄλλως παρευθὺς πάσας τὰς οὐσίας, αἵτινες ἠθέλον φανῆ ἐπαυξάνουσαι τὰς πεπτικὰς διαταραχάς. Συγγραφεῖς τινες συνέστησαν τὴν μικτὴν θεραπείαν ἐν περιπτώσει παλαιᾶς συφιλίδος· ἀλλ' ἡ παροχὴ τοῦ ὑδραργύρου φαίνεται ἡμῖν κινδυνώδης διὰ νεφροῦς καὶ ἔντερον νοσοῦντα ἤδη. Τούλάχιστον δεόν νὰ ᾖ τις λίαν προσεκτικὸς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν φαρμάκων τούτων.

Ὡς τὰ πολλὰ θὰ ἐφαρμόσωμεν συμπτωματικὴν ἀγωγὴν· θὰ καταπολεμήσωμεν τὴν διάρροϊαν, τὴν ἀνορεξίαν καὶ τὰς ἐπιπλοκάς, αἵτινες δυνατόν νὰ ἐπέλθωσι καὶ ἂς δὲν δυνάμεθα ν' ἀπαριθμήσωμεν ἐνταῦθα. Μία τῶν ἐπιπλοκῶν ἐπέρχεται μοιραίως ἐν τινι καιρῷ, ἐπὶ τῆς θεραπείας δὲ ταύτης ἐπέμεινον συγγραφεῖς τινες· ἐννοοῦμεν τὸν ὕδρωπα. «Οὗτος, λέγει ὁ Fürbringer, φαίνεται ἔτι μᾶλλον ἀνθίστάμενος εἰς τὴν διούρησιν καὶ τὴν διαφόρησιν ἢ αἱ νεφρίτιδες, αἵτινες δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἀμυλοειδῆ τύπον». Ὁ Lecorché καὶ ὁ Talamon ἀποκρούουσι τὰ διουρητικά, τὰ καθάρσια, τὰ θερμὰ λουτρά. Συμβουλεύουσιν ἐσωτερικὰ τινα διαφορητικά, οἷον τὸ βάμμα τοῦ ἱεροξύλου, διεγερτικά τινα, οἷον τὴν ὀξικὴν ἀμμωνίαν, ὅταν δὲ τὰ περικαλύμματα ᾖται ὑπερβαλλόντως διατεταμένα, τὸ δὲ δέρμα τείνῃ εἰς ἔλκωσιν, τὴν χρῆσιν τῶν σωλήνων τοῦ Southey, δι' ὧν ἐπέρχεται παροδικὴ ἀνακούφισις. Ἄλλ' ἀφ' ἐτέρου ὁ Fürbringer λέγει ὅτι αἱ λύσεις τῆς συνεχείας τοῦ δέρματος πολλῶν ἔλασσον προδιατίθενται εἰς διαπύησιν παρὰ τοῖς ἐξ ἀμυλοειδοῦς ἐκφυλίσεως ἀλίσκομένοις ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις βριχθειοπαθέσιν ἐν γένει· αὐτὸς δ' οὗτος ὁ συγγραφεὺς ἔσχεν ἀξιόλογα ἀποτελέσματα, εἰ μὴ διαρκῆ, διὰ τῶν συχνῶν ἐπιπολῆς τομῶν. Οὐδὲν ἐπὶ τούτου δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν.

3.

Ἐκφύλισις πολυκυστικῆς.

Αἱ κύστεις τῶν νεφρῶν εἶναι λίαν διαφόρου φύσεως. Ἄλλ' αἱ μὲν, ὡς αἱ μικραὶ κύστεις τῆς διημέσου νεφρίτιδος, οὐδεμιᾶς θεραπείας εἶναι δεκτικάι, αἱ δέ, ὡς αἱ μεγάλαι μεμονωμέναι κύστεις, αἱ ὀρρώδεις ἢ αἱματώδεις, αἱ ὑδατίδες κύστεις, ἀνήκουσι μᾶλλον τῇ χειρουργικῇ, ὥστε ἡ περιγραφὴ τούτων δὲν προσήκει ἡμῖν. Ἐνταῦθα λοιπὸν πρόκειται μόνον περὶ τῆς πραγματικῆς κυστικῆς ἐκφύλισεώς (Rayer), τοῦ πολυκυστικοῦ εὐμεγέθους νεφροῦ (Lejars), τῶν ἡθροισμένων κύστεων (Le Dentu).

Ἡ παράδοξος αὕτη νόσος παρατηρεῖται παρὰ τε τῷ ἐνγλήκῳ καὶ τῷ ἐμβρύῳ. Καὶ ἐν πρώτοις θέλομεν διαλάβει περὶ τῆς πρώτης μορφῆς, καίτοι δὲν παρκτηροῦνται ἐν τῇ νεκροψίᾳ πραγματικαὶ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν δύο τύπων.

Αὐτὸν Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι ἀνατομικῶς ὁ πολυκυστικὸς εὐμεγέθης νεφρὸς σαφῶς χαρακτηρίζεται. Κατὰ τὴν διάνοξιν τοῦ πτώματος ἀμρότεροι οἱ νεφροὶ φαίνονται μεταμορφωθέντες εἰς μᾶζαν κύστεων, αἷτινες δὲν ἀλλοιοῦσι συνήθως τὴν γενικὴν αὐτῶν μορφήν, ἀλλ' αἷτινες λαμβάνουσι ποικιλοτάτας διαστάσεις καὶ ὡς τὰ πολλὰ ὑπερβαλλόντως ἐπαυξάνουσι τὸν ὄγκον τῶν νεφρῶν.

Συζητοῦσιν ἔτι ἐπὶ τῆς παθογενείας τῆς ἀλλοιώσεως ταύτης· οἰαυδὴποτε ὅμως καὶ ἂν ὦσιν αἱ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου θεωρίαι, ὁ πολυκυστικὸς νεφρὸς ἐπαρκῶς χαρακτηρίζεται διὰ τῶν συμπτωμάτων, ὥστε νὰ δύνηται νὰ διαγνωσθῇ ζώντων τῶν ἀρρώστων.

Μνημονεύομεν ἐν δυσὶ λέξεσι τῶν σημείων τῆς παθήσεως ταύτης: ἑναρξίς ἀσαφής, πόνοι νεφρικοί, πολυουρία μετρία καὶ διαλείπουσα ἱκανῶς συχνή, αἱματουρία, λευκωματουρία, ὄγκος ἀμφοτέρωθεν, ἀντιληπτὸς καθιστάμενος συνήθως ἐτέρωθεν.

Ἐνώπιον τοῦ ὄγκου τούτου, συνοδευομένου ὑπὸ πόνων καὶ ἐνίοτε ὑπὸ αἱματουριῶν, ὄγκου καθισταμένου ἀντιληπτοῦ ἐτέρωθεν μόνον, ὁ ἱατρὸς ἄγεται νὰ καλέσῃ χειρουργόν. Ἄν οὗτος στέρξῃ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν νεφρεκτομήν, οὐδεμία ἀμφιβολία περὶ τοῦ ἀποτελέσματος: ὁ ἐγχειρισθεὶς θνήσκει τάχιστα, διότι ἡ ἀλλοίωσις εἶναι διπλῇ, ἡ δὲ ἀνουρία παρευθὺς ἐκδηλοῦται.

Καὶ λέγουσι μὲν τινες ὅτι ἔσχον ἐπιτυχίας διὰ τῆς νεφρεκτομῆς, ἀλλ' αἱ περιπτώσεις αὗται εἶναι ἀμφίβολοι· ἀρκεῖ ν' ἀναμνησθῇ τις ὅτι ἐν ταῖς πλείσταις τῶν περιπτώσεων ἡ ἀλλοίωσις ἐδράζει ἀφοτέρωθεν, ἵνα πεισθῇ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπέμβῃ χειρουργικῶς. Πάντες ἄλλως οἱ χειρουργοὶ συμφωνοῦσιν εἰς τοῦτο.

Ὁ Brodeur, ὅστις ἀποκρούει τὴν νεφρεκτομὴν, φαίνεται φρονῶν ὅτι ὁ χειρουργὸς δύναται νὰ διανοίξῃ ἓνα τῶν κυστικῶν ὄγκων διὰ τῆς ὀσφυϊκῆς χώρας. Ὁ Bæckel φρονεῖ ὅτι δύναται τις νὰ ἐνεργήσῃ τὴν νεφρεκτομὴν μετὰ διασωληνώσεως, ἂν ὑπάρχῃ κυστικός νεφρός διαπυϊσκόμενος μετ' ἀποστήματος περινεφρικοῦ. Μὴ λησμονῶμεν ὅμως ὅτι οἱ ἄρρωστοι οὗτοι σχεδὸν δὲν ἀντέχουσι καὶ εἰς τοὺς ἐλαφροτέρους τραυματισμούς, ὅτι δέ, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Le Dentu, ἡ ζωὴ αὐτῶν κρέμαται πράγματι ἀπὸ νήματος.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐπέμβωμεν ἱατρικῶς, καίτοι πολὺ δὲν δυνάμεθα τοὺς ἄρρώστους νὰ ὠφελήσωμεν.

Μὴ λησμονῶμεν ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅτι πρόκειται περὶ παθήσεως, καθ' ἣν ὁ βίος δύναται ἐπὶ μακρόν νὰ παραταθῇ· δέον ὅμως οἱ ἄρρωστοι εἰς ἄκρον νὰ προφυλάσσωνται, διότι συχνάκις ἡ ἀπόληξις ἐπισπεύδεται ὑπὸ τινος τυχαίου καὶ συνήθους συμβεβηκότος (πτῶσις ἀπὸ κλίμακος, βρογχίτις, τραῦμα τῆς κνήμης κ.τ.τ.).

Ἐπειδὴ ὡς τὰ πολλὰ ἡ οὐραιμία πρωταγωνιστεῖ μεταξὺ τῶν ληκτικῶν φαινομένων, θὰ θεραπεύσωμεν τοὺς ἄρρώστους ὡς βριχθειοπαθεῖς. Ἐν δυὶ λέξεσιν ἡ θεραπεία τοῦ εὐμεγέθους πολυκυστικοῦ νεφροῦ ὡς ἐξῆς συνοψίζεται: ἀποχὴ ἀπὸ τῆς χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως, θεραπεία ἱατρικὴ τῶν χρονίων νεφριτίδων.

Βον Δὲν θὰ ἐπιμείνωμεν ἐπὶ τῆς κυστικῆς ἐκφυλίσεως παρὰ τῷ ἐμβρύῳ. Αὕτη δύναται ἐκ τοῦ μεγέθους αὐτῆς ν' ἀποβῇ αἰτία δυστοκίας. Ὁ ἐμβρυουλκὸς ἢ ὁ μετασχηματισμὸς δὲν ἐπαρκοῦσι πάντοτε, ἡ παρακέντησις ἀποβαίνει ἀνεπαρκής, ὁ δὲ μαιευτὴρ ὑποχρεοῦται ἐνίοτε νὰ προβῇ εἰς τὸν ἐκσπλαγχνισμόν καὶ τὴν διαμέλισιν τοῦ παιδίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΦΥΜΑΤΙΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ

ὑπὸ S. AUDRY (ἱατροῦ τῶν νοσοκομείων τῆς Lyon).

1.

Γενικαὶ ἐνδείξεις.

Ὁ νεφρὸς παρὰ τοῖς φθισικοῖς δύναται νὰ προσβληθῇ διαφοροτρόπως· καὶ ὅτε μὲν ἡ λιπώδης ἢ ἀμυλοειδὴς ἐκφύλισις ἐγκαθίσταται, ὅτε δὲ νεφρίτις ἐπιγίγνεται. Ἀλλ' ὑπάρχει πραγματικὴ φυματίωσις νεφρική, περὶ ἧς μόνον θέλομεν ἐνταῦθα διαλάβει.

Τῆς νεφρικής φυματίωσεως διακρίνομεν δύο τύπους, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἀντιτιτοχεῖ εἰς τὴν ὑπὸ κεγχρσειδῶν κοκκιάσεων κατὰληψιν τοῦ ὀργάνου, ὁ δὲ δεύτερος περιλαμβάνει σειρὰν διαφορῶν ἀλλοιώσεων ἐξελισσομένων χρονίως (πυελονεφρίτις φυματιώδης, διήθησις διὰ φυματιῶδων πυρήνων διανοιγομένων ἐνίστε ἐν ταῖς πυέλοις, ὑδρονέφρωσις φυματιώδης, φυματίωσις ἀθρόα τοῦ νεφροῦ (Tuffier).

Περὶ τοῦ πρώτου τύπου οὐδὲν θὰ εἴπωμεν, καθόσον δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ τὴν ὀξεῖαν ταύτην φυματίωσιν τοῦ νεφροῦ ὡς ἀπλοῦν ἐπεισόδιον ἀνατομικὸν κατὰ τὴν διαδρομὴν λοιμώξεως, καθ' ἧς διατελοῦμεν ὅλως ἀνίσχυροι. Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ μόνον περὶ τῆς χρονίας φυματίωσεως τοῦ ὀργάνου τούτου θέλομεν πραγματευθῇ.

Ἀνωφελὲς νὰ προεῖπωμεν ὅτι ὀλίγον πρέπει νὰ προσδοκᾷ τις τὴν ἱασιν τῆς τελευταίας ταύτης. Ἐν τούτοις πολλάκις παρετηρήθη ἐν τῇ νεκροψίᾳ ἡ ἐγκύστωσις τῶν τυροειδῶν προϊόντων καὶ ἡ ἐπούλωσις τῶν σπηλαίων. Ὁ Le Dentu ὡς ἐξῆς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐκφράζεται: «Εἶναι ἀναμφήριστον ὅτι ἡ φυματίωσις τοῦ νεφροῦ δύναται νὰ ἰαθῇ· ἀλλ' ἱᾶται συνήθως ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἱατροῦ ἢ τοῦ χειρουργοῦ. Ὅντως δὲ ὅταν ἡ φυματιώδης ἐστία τυγχάνῃ σμικρὸν ἐκτεταμένη, ὅταν ἐπομένως ἡ νόσος ᾖ σμικρὸν προκεχωρημένη, ὅταν δέ, διὰ τῆς βαρύτητος τῶν συμπτωμάτων, δὲν εἴλκυσε τὴν προσοχὴν, δύναται νὰ ὀπισθοχωρήσῃ. Ἡ τοιαύτη ἐξέλιξις συχνάκις μόνον ἐν τῇ νεκροψίᾳ ἀποκαλύπτεται· δύναταί τις ὅμως νὰ ὑπονοήσῃ αὐ-

τὴν παρ' ατόμοις, ἅτινα ἀνακτιῶνται τὴν ὑγίειαν αὐτῶν, ἀφοῦ παρουσίασαν ἐμφανῆ συμπτώματα τῆς παθήσεως».

Ὁ Rosenstein ὑποστηρίζει ὅτι δύνатаί τις νὰ προσδοκᾷ τι ἐκ τῆς θεραπείας, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχουσι λίαν ἐμφανεῖς πνευμονικαὶ ἀλλοιώσεις. Μὴ λησμονῶμεν ἄλλως ὅτι ὁ πάσχων δύνатаι ἐπὶ μακρὸν νὰ ζήσῃ (μέχρι 10 ἐτῶν, κατὰ τὸν Fürbringer), ὅτι δὲ ἀπλὴ παρηγορικὴ θεραπεία δύνатаι κατὰ πολὺ νὰ ὠφελήσῃ.

Δὲν θεωροῦμεν ἀπο σκοποῦ νὰ εἴπωμεν πῶς θνήσκουσιν οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἄρρωστοι· οὕτω κάλλιον θὰ ἐννοήσῃ τις τίνων μεριμνῶν, ἀτυχῶς συχνάκις ἀτελεσφορήτων, δέονται οὗτοι.

Τῆς πυελίτιδος κατὰ κανόνα ἐπερχομένης, τοῦ δὲ οὐρητῆρος ἀποφρασσομένου ἐν τισι περιπτώσεσιν, οἱ πάσχοντες δυνάτον νὰ τελευτήσωσιν ἐκ σηψαιμίας. Ἀφ' ἐτέρου συχνάκις θνήσκουσιν ἐκ τῆς καχεξίας, εἰς ἣν κατὰ πολὺ συμβάλλεται ἡ φυματίωσις τῶν ἄλλων ὀργάνων. Τέλος ἐκτίθενται εἰς ἐπιπλοκάς, εἰς τὴν διάνοξιν περινεφρικοῦ φλέγμονος πρὸς τὰ ἐντὸς ἢ τὰ ἐκτός. Ἄν δ' ἐνίοτε οἱ πάσχοντες ἐμφανίζωσι συμπτώματα οὐραιμικῆς δηλητηριάσεως, πρέπει ὁμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὰ φαινόμενα τῆς Βριχθείας νόσου σπανίως ἐκδηλοῦνται παρ' αὐτοῖς.

2.

Θεραπεία τῆς φυματιώσεως τοῦ νεφροῦ.

Αὐτὴ Προφύλαξις. — Ἡ προφύλαξις ἀπὸ τῆς δεινῆς ταύτης παθήσεως δὲν θ' ἵπασχολήσῃ ἡμᾶς ἐπὶ πολὺ. Αὕτη εἶναι φυσικῶς ἡ προφύλαξις ἀπὸ τῆς φυματιώσεως, θεωρουμένης ὑπὸ γενικωτέραν ἔποψιν. Ἐν δεδομένην τινι περιπτώσει καταπολεμοῦντες τὴν φυματίωσιν τοῦ οὐρογεννητικοῦ συστήματος ἀνιούσης πορείας, δέον νὰ ἐποπτεύωμεν ἐπιμελῶς τοὺς ὄρχεις καὶ τὴν οὐρήθραν τῶν προδιατεθειμένων. Ὁ δὲ Fürbringer συνιστᾷ νὰ θεραπεύωμεν τὰς χρονίας βλεννορροίας τῶν τελευταίων τούτων ἀρρώστων, ἵνα προλάβωμεν τὰς φυματιώδεις νεφρικὰς ἀλλοιώσεις.

Βον Ὑγιεινὴ καὶ δίαιτα. — Τῶν φυματιωδῶν νεφρικῶν ἀλλοιώσεων ἐγκατασταθειῶν καὶ ἀναγνωρισθειῶν ἐκ τινων συμπτωμάτων (πύργοι, πολυουρία οὔρου διαφανοῦς καὶ εἴτα θολεροῦ, αἱματουρία,

ὄγκοι, συμπαρομαρτοῦσαι ἀλλοιώσεις τῶν ἄλλων ὀργάνων, παρουσία τοῦ βακίλλου ἐν τῷ οὖρῳ), τίνι τρόπῳ θὰ ἐπέμβωμεν ;

Δὲν θὰ ἐπιμείνωμεν ἐπὶ τῶν παραγγελμάτων τῆς ὑγιεινῆς τῶν ἐφαρμοζομένων ἐν τῇ θεραπείᾳ πασῶν τῶν φυματιώσεων. Ἡ γενικὴ θεραπεία ἔσεται ἡ ἀναγγραφομένη κατὰ τὴν πνευμονικὴν φθίσιν. Ἡ τροφὴ δέον νὰ ᾖ τονωτικὴ, ἐκ κρεῶν, λιπαρῶν σωμάτων κ. τ. τ. Τὸ γάλα, οὔτινος τὸ ποσὸν δέον ν' αὐξάνηται κατὰ τὰς ὀξείας παροξύνσεις, μεγάλως ὠφελεῖ. Δύναται δὲ νὰ λαμβάνηται ὡς ποτὸν κατὰ τὰ γεύματα, ἡραιωμένον ἢ οὔδι' ὕδατος τιτάνου, Vals ἢ Vichy· μέγα ὅμως θὰ διέπραττέ τις λάθος, ἐπὶ τῇ προφάσει νεφρικῆς ἀλλοιώσεως, καταδικάζων τὸν ἄρρωστον εἰς δίαιταν γαλακτικὴν καὶ φυτικὴν.

Ὁ ἄρρωστος ὀφείλει ν' ἀποφεύγῃ τοὺς πολὺ οἰνόπνευμα περιέχοντας οἶνους, τοὺς ἰσχυροὺς ζύθους καὶ κυρίως τὰ οἶνονπνευματώδη ποτά. Ἴσως δὲ καλῶς θὰ πράξῃ ἀποσκορακίζων ἀπὸ τῆς τραπέζης αὐτοῦ τοὺς ἀσπάραγας, τὴν ὀξαλίδα καὶ τὰς τομάτας, ἐπίσης δὲ καὶ τὰ λίαν κεκαρικευμένα ἐδέσματα, πάντα ταῦτα ἀπαγορευόμενα κατὰ τὰς συνήθεις πνευμονικὰς φθίσεις. Τὸ ἔλαιον τοῦ ἥπατος τοῦ ὀνίσκου, τὸ σιρόπιον τοῦ ἰωδιούχου σιδήρου, αἱ ἰωδιοταννικαὶ σκευασίαι, ἡ κίνα, λαμβανόμενα κατὰ τὸ φαγεῖν μεγάλως ὠφελοῦσι. Θὰ προσπαθῇσωμεν νὰ διατηρήσωμεν τὴν καλὴν λειτουργίαν τοῦ δέρματος διὰ λουτρῶν τονωτικῶν, ἀλατούχων ἢ θειούχων, δι' ἐντρίβων ξηρῶν ἢ διὰ διεγερτικῶν ὑγρῶν γιγνομένων. Παρατηρητέον δ' ὅτι οἱ πάσχοντες ὠφελοῦνται ἐκ τῆς ἀνέσεως καὶ τῆς διαμονῆς ἐν κλίμασι συγκεκερασμένοις. Ὁ Fürbringer βεβαιεῖ ὅτι ἐν ταῖς ἐν τῇ ἀρχῇ διατελούσαις περιπτώσεσιν αἱ κλιματολογικαὶ θεραπείαι ἐπὶ νύκτον πολλάκις παρατεταμένας ὑφέσεις καὶ ἀποτελέσματα ἀπροσδόκητα. Κατὰ μείζονα λόγον, τῆς πνευμονικῆς φυματιώσεως ὑπερσυσχύσεως, δέον ν' ἀποστέλλωνται οἱ ἄρρωστοι εἰς πόλεις ἱαματικῶν ὑδάτων καὶ εἰς πρόσφορα κλίματα.

Γον Θεραπεία φαρμακευτικὴ.—Πρέπει ν' ἀναγράψῃ τις τὰ φάρμακα, ἅτινα θεωροῦνται ἱκανὰ νὰ ἐνεργήσωσιν ὡς ἀντιβακίλλικά ; Ἐννοεῖται ὅτι καὶ ἐνταῦθα δέον νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ ὑπεροχὴ ἢ ἡ ἔλλειψις τῶν πνευμονικῶν ἀλλοιώσεων. Τὸ σωσίκρεας φαίνεται ἡμῖν ἐν τισι περιπτώσεσιν ἐπιβλαβὲς ἐπενεργοῦν ἐπὶ τῶν

νεφρῶν, οὕτω δὲ δὲν δύναται τις ν' ἀναγράψῃ αὐτὸ ἀφόδως, ὅταν αἱ νεφρικαὶ ἀλλοιώσεις ᾗναι ἐμφανεῖς. Ὁ Le Dentu εἶναι ὁπαδὸς τοῦ ἰωδοφορμίου καὶ τοῦ βορικοῦ νατρίου. Δέον ὅμως, παρεχομένων τῶν φαρμάκων τούτων, νὰ ἐποπτεύηται μετὰ προσοχῆς ἡ κατάστασις τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν.

Δον Θεραπεία τοπική.—Ἡ ἐπισπαστικὴ ἀγωγὴ ἐφαρμόζεται μετὰ πολλῆς ἐπιμονῆς· ἐνεργεῖ δ' αὕτη ὡς πρὸς τὸν φυματιῶντα νεφρὸν καθάπερ ὡς πρὸς τὸν φυματιῶντα πνεύμονα. Ὁ Rosenstein τόσῳ μᾶλλον πιστεύει εἰς τὴν ἀνυσιμότητα τῆς ἐπισπάσεως, ὅσῳ ἀποδίδει μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν φλεγμονὴν ἐν τῇ ἐπεκτάσει τῶν φυματιωδῶν νεφρικῶν ἀλλοιώσεων. Ἡ ἐπίσπασις ἄλλως ὠφελεῖ κατὰ τοῦ πόνου, περὶ οὗ μετ' ὀλίγον θέλομεν διαλάβει. Παραγγέλλομεν λοιπὸν ἐπαλείψεις διὰ βάμματος ἰωδίου, καταπλάσματα σιναποῦχα, κούφας σικύας, στικτὰς καυτηριώσεις συχνάκις ἐπαναλαμβανομένας. Ἐν περιπτώσεσιν ὀξειῶν κρίσεων παραγγέλλομεν ἀφαιμάξεις, αἱματηρὰς σικύας, βδέλλας. Ὁ Rosenstein συμβουλεύει μάλιστα ἐντονωτέραν ἐπίσπασιν διὰ καυτηρίων ἢ διασύρτων. Ἀπαγορεύονται τὰ ἐκδόρια καὶ τὰ τοπικὰ μέσα, ἅτινα δύνανται νὰ προκαλέσωσι φαινόμενα κυστίτιδος ἢ καὶ νεφρίτιδος.

Εὖν Ἀγωγὴ συμπτωματική.—Συμπτώματά τινα προεξάρχουσιν ἐνίοτε, δεόμενα τότε ἰδίᾳς θεραπείας. Οὕτως ὑποχρεούμεθα ἐνίοτε νὰ παλαίσωμεν κατὰ τῶν πόνων, οἵτινες ἄλλως συχνάκις προέρχονται ἐκ φυματιώδους κυστίτιδος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παραγγέλλομεν ἡμίλουτρα καὶ παρατεταμένα χλιαρὰ λουτρά· συνιστῶμεν ἄνεσιν, ἐπαυξάνομεν δὲ τὴν γαλακτικὴν διαίταν. Ὁ Jacoud ἀναγράφει τὸ βρωμιούχον κάλιον ἢ τὴν βρωμιούχον καφουράν κατὰ προτίμησιν τῶν ὀπιούχων, ὧν ἡ ἀνυσιμότης εἶναι ἀμφίβολος. Ὁ Rosenstein, ὅστις εἶναι ἐπίσης ὁπαδὸς τοῦ βρωμιούχου καλίου, ὁμολογεῖ καὶ οὗτος ὅτι διὰ τῶν ὑποδορίων ἐνέσεων δὲν παρετήρησε τὴν προσδοκωμένην ἐπιτυχίαν. Ἐν τούτοις εἶναι ἀδύνατον ν' ἀπόσχη τις τοῦ ὀπίου, ὅπερ παρέχεται εἴτε ἐν πόματι, εἴτε δι' ὑποδορίων ἐνέσεων, εἴτε καὶ δι' ὑποθέτων. Προσθέσωμεν ὅτι καὶ ἡ ἐπίσπασις ὠφελεῖ κατὰ τῶν ὀσφυϊκῶν πόνων. Ἐννοεῖται ὅτι εἶναι τις ἐλεύθερος νὰ ποιήσῃται χρῆσιν τῶν συνήθων ἐμπλάστρων καὶ πραιντικῶν χρισμάτων· δύναται δ' ἄλλως ἐν ἀνάγκῃ ν' ἀνα-

γράφη ἐκ τῶν κατὰ τοῦ πόνου φαρμάκων τῶν νῦν ἐν χρήσει· τὰ πλείστα ὁμως τούτων, οἷον ἡ ἀντιπυρίνη, εἶναι ἀτυχῶς ἐπικίνδυνα διὰ τὸν νεφρὸν, δέον δὲ μετὰ προσοχῆς νὰ ἐποπτεύηται ἡ ἐνέργεια αὐτῶν. Ὡς πρὸς δὲ τὰς διαφόρους χειρουργικὰς θεραπείας τὰς συστηθείσας πρὸς μετρίασιν τῶν ὑπὸ τῆς παρομαρτούσης κυστίτιδος προκαλουμένων ἀλγυδόνων, αὗται δὲν ἀνήκουσιν ἡμῖν.

Ἐν ἡ περιπτώσει τὸ οὔρον ἤθελε καταστῇ πλείοτερον τοῦ συνήθους πυῶδες, ἤθελον δὲ καὶ τὰ συμπτώματα τῆς πυελίτιδος ἐπιταθῇ, ὁ δὲ ἄρρωστος θὰ ἐφαίνετο μολυνόμενος, ἡδύνατό τις ν' ἀχθῇ ν' ἀναγράψῃ τὰ βαλσαμικὰ καὶ τὰ διουρητικὰ. Ἄλλ' οἱ συγγραφεῖς (Jaccoud, Le Dentu) συνιστῶσι πολλὴν ἐπὶ τούτου φρόνησιν, ἐπὶ τῷ φόβῳ μὴ αἱ οὐσαὶ αὗται διερεθίσωσι τὸν νεφρὸν καὶ τὰς ἀπεκκριτικὰς ὁδοὺς. Μετὰ πολλῶν ἄρα προφυλάξεων θ' ἀναγράψῃ τις τὴν τερεβινθίνην, τὴν τερπίνην, τὸ εὐκαλυπτέλαιον, τὸ κοπάϊον, τὸ σάνταλον καὶ ἄλλα τοιαῦτα φάρμακα. Τοῦτ' αὐτὸ ρητέον καὶ περὶ τοῦ σαλελαίου, ὅπερ ἐπήνεσαν ὡς ἀντισηπτικὸν ἐν τισὶ παθήσει τοῦ οὐρητικοῦ συστήματος. Ὡς πρὸς δὲ τὸ ἰτεῦλικὸν ὄξύ καὶ τὸ βενζοϊκὸν νάτριον, ὁ Jaccoud φρονεῖ ὅτι τὰ φάρμακα ταῦτα δύνανται νὰ χορηγηθῶσι κατὰ περιόδους πρὸς πρόληψιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀποσυνθέσεως καὶ τοῦ πυώδους τοῦ οὔρου· ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτῶν οὐδέποτε πρέπει ἐπὶ πολὺ νὰ παρατείνηται.

Κατὰ τῶν αἱματοουριῶν παραγγέλλομεν κυρίως τὴν ἄνεσιν.

Ὁ πυρετὸς δυσκόλως καταπολεμεῖται· ὁ Jaccoud ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προτιμᾷ τὸ ἰτεῦλικὸν ὄξύ. Ἐνίοτε ὁ πυρετὸς δεῖται χειρουργικῶν τινων ἐπεμβάσεων. Φευκτέον τὰ συνήθη ἀντιπυρετικά (ἀντιπυρίνη, φαινασετίνη κ.τ.τ.).

Αἱ κατὰ καιροὺς παρατηρούμεναι διάφοροι ἐπιπλοκαὶ (καθολίκευσις κατὰ τὰς διαφόρους μοῖρας τοῦ οὔρογεννητικοῦ συστήματος, φλέγμων περινεφρικός) δέονται τῆς κλασικῆς θεραπείας. Θὰ καταπολεμήσωμεν ὡς οἷόν τε καὶ κατὰ τοὺς συνήθεις κανόνας τὰς διαφόρους φυματιώδεις ἐντοπίσεις.

ΣΤον Θεραπεία χειρουργική.—Ἡ χειρουργικὴ θεραπεία τῆς νεφρικῆς φυματιώσεως κατ' ἐξάίρεσιν ἐφαρμόζεται, δὲν πρέπει δὲ νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς ἀπολύτως ἐξυγιαντικὴ, καίτοι κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἀνέφερον ἐξάαιρετα ἀποτελέσματα ἐπιτε-

χθέντα διὰ τῆς νεφρεκτομῆς. Ἡ σχεδὸν σταθερὰ ὕπαρξις τῶν ἀλ-
λοιώσεων ἀμφοτέρωθεν, ἡ ἐπέκτασις τῆς φυματίωσης εἰς ἄλλα ὄρ-
γανα ἀρκοῦσιν ἵνα νοήσῃ τις ὅτι δὲν πρέπει πολὺ νὰ προσδοκᾷ ἐκ
τῶν χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων.

Ἐν τούτοις δυνατόν νὰ ὑποχρεωθῇ τις νὰ ἐπέμβῃ ἔν τισι περι-
πτώσεσι, προκειμένου περὶ περινεφρικοῦ φλέγμονος ἢ περὶ νεφροῦ
ὀγκώδους, ὅστις εἶναι ἔδρα φαινομένων ἐπισχέσεως. Νεφρικός ὄγκος
ἐπώδυνος συνυπάρχων μεθ' ἱκανῶς καλῆς γενικῆς καταστάσεως φαί-
νεται ἀφ' ἐτέρου δικαιολογῶν τὴν ἐπέμβασιν.

Ἐνεργεῖται δὲ ὅτε μὲν ἡ νεφροτομή, ὅτε δὲ ἡ νεφρεκτομή, ὧν
αἱ ἐνδείξεις ἀλλαχού συνεζητήθησαν. Ἰστέον δ' ὅτι ἡ νεφρεκτομή
εἶναι λίαν σοβαρά, ὅτι δὲ ἀντενδείκνυται ἐπὶ κακῆς γενικῆς κατα-
στάσεως καὶ ὅταν ὁ ἕτερος νεφρὸς νοσῇ· ἐπίσης δὲν ἐκτελεῖται καὶ
ὅταν ἡ φυματίωσις κατέλαβε τοὺς πνεύμονας ἢ τὴν κύστιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ ΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ

ὑπὸ **A. CHANDELUX** (ἐκτάκτου καθηγητοῦ ἐν τῇ Ἱατρικῇ
Σχολῇ τῆς Lyon).

1.

Γενικαὶ ἐνδείξεις.

Ὑπὸ τὴν προσωνομίαν τοῦ καρκίνου τοῦ νεφροῦ περιλαμβάνονται κλινικῶς πάντες οἱ κακοήθεις ὄγκοι τοῦ ὀργάνου τούτου, τουτέστι πάντες οἱ τείνοντες εἰς ὅλον ἐν μείζονα ἐπέκτασιν, εἰς διάδοσιν ἐν τοῖς πέριξ μορίοις καὶ εἰς καθολίκευσιν ἐν ἄλλοις ὀργάνοις πλέον ἢ ἔλασσον μεμακρυσμένοις. Ἡ προσωνομία ἄρα αὕτη ἐφαρμόζεται εἰς τὰς διαφόρους ἱστολογικὰς μορφὰς τὰς κεκτημένας τοὺς χαρακτήρας τῆς κακοηθείας, τουτέστι περιλαμβάνει τὰ ἐπιθηλιώματα, τὰ καρκινώματα, τὰ μυξώματα κ.τ.τ. προκειμένου εἴτε περὶ ὄγκου ἀνήκοντος ἀποκλειστικῶς εἰς ἐν οἷονδῃποτε τῶν εἰδῶν τούτων, εἴτε τούναντίον περὶ ὄγκου προκύπτοντος ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ δύο ἢ πλειοτέρων ἐκ τῶν εἰδῶν τούτων. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει πρόκειται περὶ ὄγκων μικτῶν (π.χ. μυξοσάρκωμα).

Ἀπαραίτητον ἀποβαίνει ἵνα τις κατανοήσῃ τίνι τρόπῳ δεόν νὰ διευθύνηται ἡ θεραπεία προσηκόντως ἐν τινι τοιαύτῃ παθήσει, νὰ γνωρίσῃ τὸν τρόπον τῆς ἐξελίξεως, τὰ συμπτώματα, δι' ὧν αὕτη ἐκδηλοῦται, τὰ σημεῖα, δι' ὧν διακρίνεται ἀπὸ τῶν ἄλλων νόσων, μεθ' ὧν δύναται νὰ συγχυσθῇ, καὶ νὰ ἐξετάσῃ τέλος ὁποῖα τις εἶναι ἡ πρόγνωσις.

A.—ΜΟΡΦΑΙ ΚΛΙΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΙΔΩΝ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ ΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ

Ἐν πρώτοις δεόν νὰ διακρίνωμεν : α'. τὸν πρωτοπαθῆ καρκίνον ἀείποτε σχεδὸν ἐτερόπλευρον· β'. τὸν δευτεροπαθῆ καρκίνον ἀλίσκοντα συχνάκις ἀμφοτέρους τοὺς νεφροὺς καὶ ἀναπτυσσόμενον ἐν αὐτοῖς ὡς ἐκδήλωσις καθολικεύσεως καρκίνου, οὔτινος ἢ ἀρχικῆ

ανάπτυξις καὶ ἡ ἀρετηρία εὐρηνται ἐν ἄλλοις ὀργάνοις ἢ ἰστοῖς. Κατ' ἀμφοτέρας ὁμως τὰς περιπτώσεις ὁ ὄγκος, ἐν τῷ νεφρῷ ἐξελισσόμενος, καταστρέφει βαθμηδὸν αὐτόν, εἴτε ἀναπτυσσόμενος ἐξαπίνης, οὕτως εἰπεῖν, ἐν ἅπαντι τῷ παρεγχύματι (ὄγκος διὰ διηθήσεως ἢ ὀλικός), εἴτε ἀναφαινόμενος ὑπὸ μορφὴν νεοπλαστικοῦ νησιδίου ἐν-αίου ἢ, συνηθέστερον, πολλαπλῶν ὀζιδίων χωριζμένων ἀπ' ἀλλήλων δι' ὑγιῶν μοιρῶν τοῦ νεφροῦ, ἅστινας βαθμηδὸν καταλαμβάνουσιν (ὄγκοι περιωρισμένοι ἢ μερικοί).

Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι, γενικῶς, τὰ σαρκώματα καὶ τὰ μυξώματα ὁρμῶνται ἐκ τοῦ περὶ τὸν νεφρὸν συνδετικοῦ ἱστοῦ, ἐνῷ τὰ ἐπιθηλιώματα καὶ τὰ καρκινώματα ἔχουσιν ἐπιθηλιακὴν προέλευσιν καὶ γεννῶνται ἐν αὐτῷ τῷ τοιχώματι τῶν οὐροφόρων σωλήνων. Οἷαι δὴποτε ἄλλως καὶ ὥσιν ἢ φύσις καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ὄγκου, ἐκ μόνου τοῦ χαρακτῆρος τῆς κακοηθείας οὗτος θὰ καταστρέψῃ, βαθμηδὸν ἀναπτυσσόμενος, τὸ ὄργανον τοῦτο, ὅπερ οὕτως ἀλλοιούμενον θέλει μεγεθυνθῇ· ἀλλ' ἐν ταύτῃ ἡ ἰδία αὐτοῦ θήκη θὰ παχυνθῇ καὶ θ' ἀντιστῇ, συχνάκις ἐπὶ χρόνον μακρὸν, τῇ καταστρεπτικῇ νεοπλαστικῇ ἐπεξεργασίᾳ. Ἐκ τοῦ ἐπερχομένου δὲ πέριξ ἐρεθισμοῦ ἢ λιπώδους θήκη συχνάκις θέλει ὑποστῇ οὐσιώδεις τροποποιήσεις ἐν τῇ ὑφῇ αὐτῆς, αἵτινες θέλουσιν ἀπολήξῃ εἰς συμπαγεῖς καὶ ἀνθισταμένας συνδετικὰς νεοπλασίας. Αὗται δύνανται νὰ παρεμβάλωσι μεγάλας δυσκολίας εἰς τὴν κατὰ τὴν νεφρεκτομὴν ἐξαίρεσιν τοῦ νεφροῦ, δύνανται δ' ἐπίσης ν' ἀπεργασθῶσι στερεὰς καὶ ἐκτεταμένας συμφύσεις μεταξὺ τοῦ νεφροῦ καὶ τῶν μεγάλων ἀγγείων (κάτω κοίλη φλέψ, ἀορτὴ) τῶν ἐγγὺς τῇ χηλῇ αὐτοῦ κειμένων. Εὐκόλως ἐννοεῖ τις τοὺς κατὰ τὴν ἐγχείρησιν κινδύνους, οἵτινες δυνατὸν νὰ προκύψωσιν ἐκ τῆς τοιαύτης διατάξεως.

Ὅταν ἡ ἰδία θήκη τοῦ νεφροῦ καταστραφῇ ἐν τινι μοίρᾳ ὑπὸ τοῦ νεοπλάσματος, οὗτος τάχιστα αὐξάνει, ὁ δὲ ὄγκος ἀποτόμως μεγεθύνεται ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. Ὁ φραγμός, ὅστις μέχρι τοῦδε παρεκάλυε τὴν πρόοδον αὐτοῦ ἐξέλιπε, τὸ δὲ νεόπλασμα αὐξάνει μετὰ νέας ὁρμῆς καὶ δυνάμεως. Δύναται νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ ἐντέρου, νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ διατρήσῃ αὐτό· ἐντεῦθεν προκύπτει περιτονίτις ὀξεῖα ἐκ διατρήσεως. Δύναται πρὸς τούτοις νὰ ἐπεκταθῇ εἰς τὸ ἥπαρ καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἐγγὺς αὐτῷ κείμενα ὄργανα, ὥς ἐπίσης δύναται

(ὅλως ἐξαιρετικῶς εἶναι ἀληθές) νὰ μεταδοθῇ εἰς τὸ κοιλιακὸν τοίχωμα, νὰ καταστρέψῃ αὐτὸ καὶ ν' ἀναφανῇ πρὸς τὰ ἐκτὸς ὑπὸ μορφὴν ἡλκωμένων καὶ ἰχωρωδῶν ἐκβλαστήσεων.

Ἡ ἰδίᾳ θήκη τοῦ νεφροῦ, ὡς ἐρρήθη, ἀνθίσταται ἐπὶ μακρόν, ἡ δὲ περίοδος, καθ' ἣν ὁ ὄγκος παρουσιάζει τὴν ἐνδοπαρεγγυματώδη αὐτοῦ ἀνάπτυξιν, ἐμφανίζει ἀνατομοπαθολογικά τινα ἰδιάζοντα φαινόμενα, ὧν ἡ γνῶσις ἀποβαίνει οὐσιώδης. Συχνάκις ἀπὸ τοῦ νεοπλασματος φύονται προσεκβολαὶ ὑπὸ μορφὴν σαρκίων πρὸς τὴν κοιλότητα τῆς πυέλου τοῦ νεφροῦ, τὰ δὲ σαρκία ταῦτα ἀναπτύσσονται ἐκεῖ καὶ πολλαπλασιάζονται εὐχερῶς. Τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν ἐλκουμένης, εὐνόητον ὅτι τὰ πλέον ἢ ἔλασσον πολλὰ καὶ οὐσιώδη ἀγγεῖα δύνανται νὰ διαθρῶθωσιν, οὕτω δὲ ἐξηγοῦνται αἱ θαψιλεῖς αἱματουρίαι, αἱ ἀξιοσημεῖωτοι ἐκ τῆς αὐτομάτου αὐτῶν ἐπελεύσεως, τῆς διαρκείας, τῆς ἐπαναλήψεως, αἵτινες παρατηροῦνται ἐν πλείοσι τῶν ἡμῖσεων περιπτώσεων καὶ αἵτινες ἀποβαίνουσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον βαρεῖαι ἐκ τῆς ποσότητος τοῦ μετὰ τοῦ οὖρου ἀποβαλλομένου αἵματος καὶ ἐκ τῆς συχνῆς αὐτῶν ἐπαναλήψεως καθ' ὅσον ὁ ὄγκος μεγεθύνεται. Ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ καταληφθῇ ἡ πύελος τοῦ νεφροῦ ὑπὸ τῶν νεοπλαστικῶν ἐκβλαστήσεων, δυνατόν νὰ ἐπέλθωσιν αἱματουρίαι· ἀλλὰ τότε πρόκειται περὶ πραγματικῶν νεφρικῶν ἐπιστάξεων, σμικρὸν ἐν γένει ἀφθόνων, προκαλουμένων ἀπλῶς ἐκ συμφορήσεως, ἐπερχομένων ἐν τῇ ὑγιεῖ νεφρικῇ παρεγγύματι κατὰ τὰ ὅρια τοῦ ὄγκου, ἐκ τῆς συμπίεσεως, ἣν ἀσκεῖ ἐνίοτε τὸ νεόπλασμα ἐπὶ τῆς νεφρικῆς φλεβός (ἐξ οὗ δυσχέρεια τῆς κυκλοφορίας καὶ ὑπεραιμία παθητική), ἢ ἀπλῶς συνῶμενων πρὸς τὴν ἐνεργητικὴν ὑπεραιμίαν, ἥτις ἐκδηλοῦται κατὰ τὴν περὶ τὴν κατελειγμένην μοῖραν ζώνην.

Κατὰ τὰ φλεβικὰ ἀγγεῖα τῆς χηλῆς ἄλλαι σπουδαιόταται τροποποιήσεις παρατηροῦνται συχνάκις. Τὰ σαρκία τοῦ ὄγκου δυνατόν νὰ παρεισδύσωσιν ἔνδον τῆς φλεβός, ὅτε μὲν ἀπωθοῦντα τὸ τοίχωμα τοῦ ἀγγείου καὶ παραμένοντα ἐπομένως κεκαλυμμένα ὑπὸ τοῦ ἐνδοθηλίου, ὅτε δὲ τούναντίον καταστρέφοντα τὸ τοίχωμα καὶ οὕτως ἐρχόμενα εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετὰ τοῦ αἵματος. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει θρόμβωσις παράπλευρος ἢ ὀλική τῆς νεφρικῆς φλεβός δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς μερικῆς ἀποφράξεως τοῦ αὐλοῦ αὐτῆς ὑπὸ

τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀπώσεως τῶν τοιχωμάτων αὐτῆς ἐκ τῶν σαρκίων τοῦ νεοπλάσματος. Ὁ θρόμβος σχηματισθεὶς τείνει νὰ ἐπεκταθῇ ἐν τῇ κάτω κοίλῃ φλεβί, δύναται δὲ ν' ἀποβῇ ἀφετηρία πῆξεως μερικῆς παραπλεύρου ἐλαττώσεως τὴν διάμετρον τοῦ ἀγγείου, χωρὶς νὰ διακόψῃ τὴν κυκλοφορίαν. Ἄλλοτε ὁμως ἀπεργάζεται θρόμβωσιν ὀλικὴν μετὰ τελείας ἐπισχέσεως τῆς κυκλοφορίας ἐνδον αὐτῆς, συνεπαγομένης ἐπίσημον οἰδηματώδη διήθησιν πασῶν τῶν μοιρῶν τῶν κειμένων ὑπὸ τὸ μέρος τῆς ἀποφράξεως· δύναται ὁμως ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ν' ἀποκαταστῇ ἡ κυκλοφορία διὰ τῶν παραπλεύρων ὁδῶν, τουτέστι διὰ τῶν φλεβῶν τοῦ κοιλιακοῦ τοιχώματος, ἥτοι διὰ τῶν ἐπιγαστρικῶν καὶ ἐσωτερικῶν μαστικῶν διευρυνθειῶν, ὅποτε ὁ ροῦς τοῦ αἵματος γίγνεται κατ' ἀντίστροφον διεύθυνσιν ἐν ταῖς πρώταις, τουτέστιν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω. Εἴτε δὲ περὶ μερικῆς, εἴτε περὶ ὀλικῆς θρομβώσεως πρόκειται, δύναται ποτε τεμάχιόν τι ν' ἀποσπασθῇ καὶ νὰ προκαλέσῃ εἴτε θανατηφόρον ἐμβολήν, εἴτε, ἂν ᾖ μικρόν, πυρῆνας πνευμονικῆς ἐμφράξεως.

Ἄλλοτε τὰ σαρκία τοῦ ὅγκου καταλαμβάνουσι τὰ τοιχώματα τῶν φλεβῶν, ἅτινα καταστρέφουσιν, οὕτω δὲ ἔρχονται εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετὰ τοῦ αἵματος. Ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις συχνάκις μικρὰ μέρη τῶν σαρκίων τούτων θρύπτονται, εἴτα δὲ παρασύρονται ὑπὸ τοῦ ρεύματος τοῦ αἵματος καὶ ἐγκαθίστανται ἐν τῷ πνεύμονι ἢ ἐν ἄλλοις ὀργάνοις, ἔνθα βραδύτερον ἀναπτύσσονται ὑπὸ μορφὴν ὄγκων δευτεροπαθῶν καθολικεύσεως. Συνήθως τὰ σαρκώματα κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον καθολικεύονται· καθότι ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν σχεδὸν ἀείποτε συνοδεύεται ὑπὸ ἀγγειωδῶν νεοπλασιῶν, πολυαρίθμων καὶ εὐρειῶν, μετὰ τοιχωμάτων λεπτοτάτων, συνισταμένων ὡς τὰ πολλὰ εἰς λεπτὴν ἐνδοθηλιακὴν στιβάδα. Ἐκ τῆς τοιαύτης διατάξεως καθίσταται εὐκολωτάτῃ ἡ εἰσόδος τῶν σαρκίων ἐνδον τῶν ἀγγείων, ἡ δὲ πόρρω μεταβίβασις ἐλαχίστων τεμαχίων τοῦ ὅγκου συχνάκις τότε συμβαίνει.

Ἐν τοῖς ἐπιθηλιώμασι καὶ τοῖς καρκινώμασι, τὸναντίον, ὁ παθολογικὸς ἰστὸς ἀναπτύσσεται κυρίως οὕτως, ὥστε νὰ ἔλθῃ εἰς σχέσιν μετὰ τῶν λεμφικῶν χώρων. Σπανίως ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ αἱ ἀγγειώδεις ὑπερπλασίαι εἶναι ἐπίσημοι· διὸ ἡ καθολικεύσις τελεῖται τότε διὰ τῆς λεμφικῆς ὁδοῦ. Ἐνωρὶς οἱ ἀδένες τῆς χηλῆς καὶ τοῦ ὄσφου-

κοῦ πλέγματος καταλαμβάνονται. Μικρά ἄρα ὑπάρχει ἐλπίς ὅτι ἡ νεφρεκτομή θὰ φέρῃ διαρκῆ ἴασιν, καθόσον ἡ διὰ τῆς λεμφικῆς ὁδοῦ ἐπέκτασις ἔχει ἤδη πραγματοποιηθῇ, ὅταν ἡ ἐκφύλισις τῶν νεφρῶν δύνῃται ν' ἀναγνωρισθῇ μετὰ τινος βεβαιότητος, ἐπομένως δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ ὄργανου θὰ ὑπολειφθῶτι πάντοτε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐγγὺς αὐτῷ μοῖραι, ἐνθα ὁ ὄγκος μετεβίβασε σπέρματα, ὧν ἐπίκειται μετέπειτα ἡ ἀνάπτυξις.

Ἰστέον ὅτι ὁ καρκίνος τοῦ νεφροῦ παρατηρεῖται κυρίως κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου, τουτέστι κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ τὸ γῆρας. Ἡ ἔφηθος καὶ ἡ ἀνδρική ἡλικία σπανιώτατα ἀλλίσκονται, τῆς προδιαθέσεως ὑπαρχούσης κυρίως, κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, διὰ τὰς διαφυῆσεις καὶ τὰς φυματιώδεις παθήσεις τοῦ νεφροῦ. Τέλος, παρὰ τῷ παιδίῳ τυχρὸν πάντοτε πρόκειται περὶ σαρκωμάτων ἢ μυζωμάτων ταχέως ἀναπτυσσομένων καὶ προώρως καθολικευομένων εἰς τὰ σπλάγχνα, ἐνῷ παρὰ τῷ προβεβηκότι ἢ τῷ ἐνηλικίῳ πρόκειται περὶ καρκινωμάτων ἢ ἐπιθηλιωμάτων, καθ' ἃ κατὰ κανόνα παρατηρεῖται μόλυνσις ἀδενική.

B.—ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ ΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ

Ἐκ τῶν λειτουργικῶν συμπτωμάτων τοῦ καρκίνου τοῦ νεφροῦ δεόν νὰ μνημονεύσωμεν τοῦ πόνου καὶ τῶν αἱματοουριῶν.

Δοῦν Οὐδὲν μᾶλλον ποικιλότερον τοῦ πόνου. "Οἱκοι τινες τοῦ νεφροῦ ἐξελίσσονται καὶ ἐπισήμως ἀναπτύσσονται ἐπαγόμενοι μόνον αἰσθημα βάρους ἢ νυγμοῦ κατὰ τὴν χώραν τῆς λαγόνος, μεθ' ἑλκυσμῶν καθισταμένων αἰσθητῶν κατὰ τὴν ὀσφυϊκὴν χώραν καὶ τὴν σύστοιχον μοῖραν τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Τούναντίον, ὅγκοι μικροὶ προκαλοῦσι πόνους σχεδὸν συνεχεῖς, καταλαμβάνοντας τὴν λαγόνα καὶ διακλαδιζομένους ἐκεῖθεν πρὸς τὴν ὀσφύν, ἢ ὄντας αἰσθητοὺς κατὰ τὴν διαδρομὴν τοῦ οὐρητήρος μέχρι τοῦ ὄρχεως ἢ τοῦ μεγάλου χεῖλους τοῦ αἰδοίου. Ἄλλοτε ὑποδύονται τὴν μορφὴν ἰσχύαδος ἢ νευραλγίας τοῦ μηριαίου νεύρου, ἀνευρίσκονται δὲ σαφῶς καὶ τὰ ἐπώδυνα σημεῖα τοῦ Valleix

Κατὰ καιροὺς ἐπέρχονται παροξυσμοί· οἱ ἄρρωστοι βαδίζουσι κυρτούμενοι πρὸς τὰ πρόσω, στοναχοῦσιν, ἢ δὲ φυσιογνωμία αὐτῶν ἐκφράζει σφοδρὰν ὀδύνην. Οἱ παροξυσμοὶ οὗτοι ἐνίοτε ἐξαρτῶνται

ἐκ στιγμιαίας ἀποφράξεως τοῦ ὀρητῆρος ὑπὸ θρόμβου αἵματος, ὑπο-
δύονται δὲ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ νεφρικοῦ κωλικοῦ, συνοδεύονται του-
τέστιν ὑπὸ ναυτιῶν, ἐμέτων, συχνῶν ἐπείξεων εἰς οὔρησιν μετ' ἀπο-
βολῆς μόνον σταγόνων τινων οὔρου. Παύονται δ' οἱ παροξυσμοὶ αὐ-
τοὶ ἀποτόμως, ἡ δὲ ἔκλειψις αὐτῶν συμπίπτει μετὰ τῆς ἀποβολῆς
ποσότητος ἱκανῶς μεγάλης οὔρου καὶ θρόμβου ἐμφανίζοντος τὸ σχῆμα
τοῦ οὔρητῆρος. Ἐνίοτε ὅμως οἱ παροξυσμοὶ ἐπέρχονται καὶ ἄνευ
τοῦ ἐλαχίστου κωλύματος ἐδράζοντος ἐν τῷ οὔρητῃρι. Πιθανῶς
τότε ἐξαρτῶνται ἐκ φαινομένων συμφορήσεως, ἐκδηλουμένων εἴτε
κατὰ τὰ ὅρια τοῦ ὄγκου, εἴτε καὶ πόρρῳ αὐτοῦ καὶ προκαλούντων
φαινόμενα συμπίεσεως ἢ περισφίγγεως τῶν ἐν τῷ ὀργάνῳ διανεμο-
μένων νευρικῶν κλωνίων.

Βον Αἱ αἱματουρίαι δύνανται νὰ παρατηρηθῶσιν ἐν ταῖς πλεί-
σταις τῶν παθήσεων τοῦ νεφροῦ καὶ ἐν πολλαῖς κυστικαῖς. Δέον
λοιπὸν πρὸ παντὸς νὰ καθορισθῇ, ἂν τὸ ἐν τῷ οὔρῳ περιεχόμενον
αἷμα προέρχεται ἐκ τῆς κύστεως ἢ τοῦ νεφροῦ. Δύναται τις εἰπεῖν
ὅτι τὸ ἐκ τοῦ νεφροῦ προερχόμενον αἷμα μίγνυται μετὰ τῆς ὅλης
ποσότητος τοῦ οὔρου· ἂν δηλαδὴ ὁ ἄρρωστος οὔρησῃ ἐντὸς τριῶν
ποτηρίων ἴσης χωρητικότητος, ἢ χροιά τοῦ ὑγροῦ ἔσεται ἡ αὐτὴ ἐν τῷ
τελευταίῳ ποτηρίῳ ὡς καὶ ἐν τῷ πρώτῳ. Ὅταν δὲ τὸ αἷμα προέρ-
χεται ἐκ τῆς κύστεως, ἡ χροιά καθίσταται βαθυτέρα ἀπὸ τοῦ πρώτου
εἰς τὸ τρίτον ποτήριον. Τέλος, ἐν ταῖς νεφρिकाῖς αἱματουρίαις συχνά-
κις ἐπέρχονται νεφρικοὶ κωλικοὶ συμπίπτοντες μετὰ τῆς ἀποτόμου
ἐπανόδου τῆς διαφανείας τοῦ οὔρου· εἴτα πάλιν τὸ οὔρον καθίσταται
αἱματηρὸν τοῦ κωλικοῦ παυομένου, συχνάκις δ' ἀνευρίσκεται ἐν τῷ
ὕγρῳ θρόμβος αἵματος ἔχων τὸ σχῆμα τοῦ οὔρητῆρος, ὅστις τότε εἴ-
ναι παθογνωμονικὸς τῆς προελεύσεως τοῦ αἵματος. Σημειωτέον τέ-
λος ὅτι ὅταν τὸ αἷμα προέρχεται ἐκ τῆς κύστεως, ἂν, ἀφοῦ ἐκτελέ-
σωμεν πλῦσιν τῆς κοιλότητος αὐτῆς διὰ ψυχρᾶς βορικοῦχου διαλύ-
σεως εἰς 40 τοῖς 1000 καὶ κενώσωμεν τὸ ἐγχυθὲν ὑγρὸν, περιαγά-
γωμεν ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τῆς κύστεως, ἀσκοῦντες προστριβὴν
σμικρὸν τραχεῖαν, τὸ ἄκρον τοῦ μεταλλικοῦ καθετῆρος, δι' οὗ ἐγένετο
ἡ πρώτη ἔνεσις, θέλομεν ἴδωι παρευθὺς ἐκρέον· σφόδρα αἰμόφυρτον
τὸ ὑγρὸν δευτέρας ἐνέσεως, ἣν πρὸς τοῦτο ἐνεργοῦμεν. Τὸ ὑγρὸν τῆς
δευτέρας ἐνέσεως ἐκρέει τοῦναντίον σχεδὸν ἄχρουν ἂν ἡ αἱματουρία

ἥναι νεφρική. Τέλος διὰ τῆς κυστοσκοπικῆς ἐξετάσεως δηλοῦται θεβαίως ἂν τὸ οὖρον ἥναι κεχρωσμένον δι' αἵματος ἢ οὐ κατὰ τὴν ἐξοδὸν ἀπὸ τοῦ ἐνδός ἢ τοῦ ἐτέρου οὐρητῆρος, οὕτω δὲ θὰ γνωρίσωμεν ἐκ τίνος νεφροῦ προέρχεται ἡ αἱματουρία.

Τῆς νεφρικῆς προελεύσεως τοῦ αἵματος καθορισθείσης, ὑπολείπεται νὰ γνωρίσωμεν ἂν ὁ καρκίνος τοῦ νεφροῦ προκαλῇ αἱματουρίαν ἐχούσας χαρακτῆρας ἰδίους. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην παρατηρήθη ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ αἱματουρία ἐκδηλοῦται ἀνεξαρτήτως πάσης προκλητικῆς αἰτίας, ἄνευ πλήξεώς τινος, βιαίας ἀσκήσεως, μακρᾶς πορείας ἢ κοπιώδους ἔργου, ὅτι ἀναφαίνεται ἀποτόμως καὶ ἐκλίπει ἐπίσης, ὅτι εἶναι ἀξιοσημείωτος ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως αὐτῆς, τῆς διαρκείας, τῆς ἀφθονίας καὶ τῆς συχνότητος. Ἄρα αὐτόματος ἐπέλευσις, διάρκεια, δαψίλεια, ἐπανάληψις εἶναι σημεῖα σπουδαῖα, καθόσον, ὡς κατόπιν θέλομεν ἴδει, ταῦτα ἐλλείπουσιν ἢ τροποποιοῦνται κατὰ τὰς ἄλλας ὑπὸ αἱμορραγίας συνοδευομένας παθήσεις τῶν νεφρῶν. Ἡ αἱματουρία ἄλλως δὲν εἶναι φαινόμενον σταθερὸν ἐν περιπτώσει καρκίνου τοῦ νεφροῦ· ὁ δὲ Guillet κατέδειξεν ὅτι ἐλλείπει ἐν ταῖς ἡμισείαις σχεδὸν τῶν περιπτώσεων παρὰ τῷ ἐνηλικίῳ, ἐν τοῖς δυσὶ δὲ τρίτοις αὐτῶν παρὰ τῷ παιδίῳ.

Ἰστέον τέλος ὅτι ἡ μέλαινα χρῶσις τοῦ οὖρου, θεωρηθεῖσα ὑπὸ τινων ὡς χαρακτηριστικὴ τῶν νεφρικῶν αἱμορραγιῶν καὶ παρατηρουμένη σχεδὸν πάντοτε ἐν περιπτώσει κακοήθους ὄγκου, δὲν ἔχει σπουδαιότητά τινα. Ἡ χρῶσις αὕτη προκύπτει ἐκ μεγάλης ἀναλογίας αἵματος μεμιγμένου μετὰ τοῦ οὖρου, ἀλλὰ δὲν δηλοῖ οὐδὲ τὴν προέλευσιν αὐτοῦ οὐδὲ τὴν ἀρχήν, καθόσον παρατηρεῖται ἔν τε ταῖς κυστικαῖς αἱματουρίαις καὶ ἐν ἐκείναις, καθ' ὅς τὸ αἷμα προέρχεται ἐκ τοῦ νεφροῦ.

Γον Τοπικὰ συμπτώματα προκύπτουσιν ὡς τὰ πολλὰ ἐκ τῶν νεοπλασμάτων τοῦ νεφροῦ, ἀποτελοῦνται δὲ ταῦτα ἐκ τῆς ἐμφανίσεως ὄγκου κοιλιακοῦ καὶ ἐκ τῆς ἀναπτύξεως συμπτωματικῆς κιρσοκύλης, ἐπὶ τῆς ἀξίας τῆς ὑποίας ὁ Guyon εἴλκυσε τὴν προσοχήν.

Ὁ ὄγκος συνήθως παραμένει ἐπὶ μακρὸν σμικρὸν ἀνεπτυγμένος καί, διαρκούσης τῆς περιόδου ταύτης, δὲν δύναται ν' ἀνακαλυφθῇ διὰ τῆς βαθείας ψηλαφήσεως· μόνον δὲ διὰ τῆς νεφρικῆς ἀντιτυπίας,

ἀνακαλυφθείσης ὑπὸ τοῦ Guyon, δύναται τις ἤδη ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν μεγέθυνσιν τοῦ νεφροῦ. Ὡς ἐξῆς δ' ἀπολαμβάνεται ἡ ἀντιτυπία αὕτη: τίθεται ὁ ἄρρωστος ἐν ὀριζοντίᾳ κατακλίσει, τοὺς μηροὺς καὶ τὰς κνήμας ἔχων ἐκτεταμένα καὶ ἅπαν τὸ σῶμα ἀδρανὲς ἄνευ τῆς ἐλαχίστης μυϊκῆς συσπάσεως. Ἐφαρμόζομεν τότε τὴν χεῖρα καθέτως διὰ τῆς παλαμιαίας ἐπιφανείας ἐπὶ τοῦ προσθίου—πλαγίου κοιλιακοῦ τοιχώματος, ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ χεῖλους τοῦ ὀρθοῦ μυὸς ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ ὑποχονδρίου· εἶτα δύο δακτύλους τῆς ἐτέρας χειρὸς φέρομεν πρὸς τὰ ὀπίσω κατὰ τὴν ὀσφυϊκὴν χώραν ἐν τῷ πλευρο-ὀσφυϊκῷ βόθρῳ καὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ προκαλοῦμεν μικρὰς ὑπεγέρσεις ἀποτόμους καὶ διακεκομμένας. Ἄν ὁ νεφρὸς ᾖ ἡγυημένος τὸν ὄγκον, προσκρούει διὰ τῆς προσθίας αὐτοῦ ἐπιφανείας ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς ἐπὶ τῆς κοιλίας ἐφηρμοσμένης καὶ παράγει τὴν χαρακτηριστικὴν αἰσθησιν τῆς ἀντιτυπίας.

Βραδύτερον ὁ ὄγκος μεγεθύνεται, ἡ δὲ ἀνάπτυξις αὐτοῦ γίνεται πρὸς τὰ πρόσω καὶ ἔνδον διὰ τὸν δεξιὸν νεφρόν, πρὸς τὰ ἄνω δὲ κυρίως διὰ τὸν ἀριστερόν. Δύναται τις τότε διὰ τῆς συνδεδευσμένης καὶ βαθείας ψηλαφήσεως ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν μορφήν αὐτοῦ, τὴν σύστασιν, τὸ μέγεθος κατὰ προσέγγισιν, τὴν κατάστασιν τῶν χειλέων αὐτοῦ, ἅτινα εἶναι ἀμβλέα καὶ κυρτά, μὴ ἐμφανίζοντα τὴν γωνιώδη καὶ ὀξεῖαν διάταξιν. Δύναται τις ἐπίσης νὰ γνωρίσῃ ἂν ὁ ὄγκος ᾖ κινητὸς κατὰ τὰς διαφόρους διευθύνσεις, οὕτω δὲ νὰ κατανοήσῃ ἂν ὑπάρχωσιν ἢ οὐ συμφύσεις μετὰ τῶν ἐγγύς ὀργάνων· εἶτα θ' ἀναγνωρίσῃ ἐνίοτε τὰς κλυδαζούσας μοῖρας καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐμφανιζούσας συμπαγῇ σύστασιν. Τέλος θὰ ἴδῃ ὅτι ὁ ὄγκος οὗτος, ὅσῳ ὀγκώδης καὶ ἂν ᾖ, δύναται ν' ἀπωθηθῇ ἐν τῷ νεφρικῷ χώρῳ, ἂν τοῦτον ἐγκατέλιπεν ἐκ τῶν προόδων τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ· ἔσεται δὲ πολύτιμος ἡ παρατήρησις αὕτη, καθόσον δύναται ἐν δυσκόλοις περιπτώσεσι νὰ διαφωτίσῃ τὴν διάγνωσιν. Ἀξιοσημείωτον δὲ τυγχάνει ὅτι οὐδέποτε νεοπλαστικὸς ὄγκος τοῦ νεφροῦ ἐμφανίζει ἀποτόμους μειώσεις, αἵτινες παρατηροῦνται ἐν ταῖς διαλειπούσαις ὑδρονεφρώσεσιν, ἐκ τῆς ἐκκενώσεως τοῦ οὖρου, ἢ ἐν ταῖς πυονεφρώσεσιν, ἐκ τῆς πυουρίας.

Ἡ συμπτωματικὴ κίρσοκὴλη τότε μόνον ἔχει ἀξίαν, ὅταν προσφάτως ἀνεπτύχθῃ, χωρὶς πρότερον νὰ ὑπάρχῃ ἔχνος αὐτῆς. Ὅφει-

λεται δ' αὕτη εἰς τὴν συμπίεσιν, ἣν ἀσκειῖ ὁ ὄγκος τοῦ νεφροῦ, ἐνίοτε καὶ μικρὸς ἂν ᾖ, ἐπὶ τῆς ληκτικῆς μοίρας τῶν σπερματικῶν φλεβῶν. Ἡ παρουσία τῆς κίρσοκῆλης, κυρίως δεξιόθεν, δέον νὰ λαμβάνηται σπουδαίως ὑπ' ὄψιν.

Δον Τὰ γενικὰ φαινόμενα συνίστανται εἰς καχεξίαν, καθημέραν προϋέχουσαν καὶ προκαλουμένην εἴτε ἐκ τῶν ἐπανειλημμένων καὶ δαψιλῶν αἱματοουριῶν, εἴτε ἐκ τῆς ὀργανικῆς ἢ ἀδενικῆς καθολικεύσεως τοῦ νεοπλασματος. Ἐκτὸς τῶν περιόδων, καθ' ἃς τὸ κύρον ἐνέχει αἷμα, ἐν αὐτῇ οὐδέποτε σχεδὸν παρατηρεῖται λεύκωμα καὶ πύον.

Ἐπειδὴ ἡ πάθησις ὡς τὰ πολλὰ εἶναι ἐτερόπλευρος (τοῦλάχιστον ἐν ταῖς περιπτώσεσιν ὄγκου πρωτοπαθοῦς), ὁ δ' ἕτερος νεφρὸς εἶναι σχεδὸν πάντοτε ὑγιής, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουσι κυστικαὶ ἀλλοιώσεις, ἐξ ὧν νὰ προκύψῃ πυελονεφρίτις ἀνιούσα, ἡ οὐροποιητικὴ λειτουργία τελεῖται ἐν ταῖς πλείσταis τῶν περιπτώσεων καλῶς, σπανιώτατα δὲ συμβαίνει ὁ ἄρρωστος νὰ τελευτήσῃ ἐξ οὐραιμικῶν φαινομένων. Ὁ θάνατος ὡς τὰ πολλὰ ἐπέρχεται ἐκ τῆς προϋούσης καχεξίας· δυνατόν ὅμως νὰ ἐπέλθῃ εἴτε ἀποτόμως ἐξ ἐμβολῆς, εἴτε ἐκ μεταδόσεως τοῦ νεοπλασματος εἰς τὸ ἔντερον, ἐξ οὗ προκύπτει ἐντερικὴ ἀπόφραξις ἢ περιτονίτις ἐκ διατρήσεως.

Γ.—ΠΡΟΓΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ ΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ

Ἡ κακοῦτης φύσις τοῦ ὄγκου ἐπάγεται χειρίστην πρόγνωσιν, οἱ δὲ πάσχοντες ὑπὸ νεοπλασματος τοῦ νεφροῦ θεωροῦνται καταδεδεικασμένοι εἰς βέβαιον θάνατον. Ἰστέον ὅμως ὅτι ἐκ πάντων τῶν καρκίνων ὁ τοῦ νεφροῦ εἶναι ἐξ ἐκείνων, καθ' οὓς ἐπὶ μακρότερον παρατείνεται ἡ ζωὴ, δύναται δέ τις νὰ ἐκτιμήσῃ κατὰ μέσον ὅρον εἰς 3 $\frac{1}{2}$ ἔτη παρὰ τῇ ἐνηλικίᾳ τὸν χρόνον, ὅστις θέλει διαρρεύσει ἀπὸ τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ ὄγκου μέχρι τοῦ θανάτου. Παρὰ τῇ παιδίᾳ ἡ ὅλη διάρκεια τῆς ἐξελίξεως εἶναι τρεῖς μικροτέρα.

Αὐτὴν Διάγνωσιν τῆς ἔδρας τοῦ ὄγκου.—Εἰδόμεν ὅτι τὸ νεόπλασμα τοῦ νεφροῦ ἀναπτυσσόμενον ἐπάγεται τὴν ἐμφάνισιν ὄγκου μετ' ἀμβλίας ἐν γένει χεῖλους καὶ διευθύνσεως πλέον ἢ ἑλασσον καθέτου. Ἀνευρισκομένου λοιπὸν ὄγκου δεξιόθεν τῆς κοιλίας μετὰ χεῖλους ὀξείας καὶ διευθυνομένου ἐγκαρσίως, θὰ ὑποπτεύσῃ τις ὅτι οὗτος ἀνήκει εἰς τὸ ἥπαρ, ἐνῷ ἂν ὁ ὄγκος ἐδράζῃ ἀριστερά, ἔχῃ δὲ ὅζῳ

χειλος κάθετον, μετὰ μιᾶς ἢ πλειοτέρων ἐντομῶν, θὰ θεωρήσωμεν τοῦτον ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸν σπλῆνα.

Εἰς τὴν διάγνωσιν ταύτην θὰ ὑποβοηθήσῃ καὶ ἡ ἐξέτασις τῆς εὐκίνησιος καὶ τῆς ἐκτοπίσεως ἐκ τῶν ἀναπνευστικῶν κινήσεων· καθόσον γνωστὸν τυγχάνει ὅτι πᾶς ὄγκος τοῦ ἥπατος ἢ τοῦ σπληνὸς σφόδρα καταπίπτει κατὰ τὴν εἰσπνοήν, ἐνῶ ἡ κατάπτωσις εἶναι ἐλαχίστη, ὅταν ὁ ὄγκος ἐδράζῃ ἐν τῷ νεφρῷ, δὲν παρεβλάφθησαν δὲ ὀλοσχερῶς οἱ συγκρατοῦντες αὐτὸν σύνδεσμοι (νεφρὸς κινήτος). Τέλος δεξιὰ ὁ ὄγκος τοῦ νεφροῦ, ἀμβλὺς καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἥπατικῆς ἀμβλύτητος διὰ ζώνης ἡχηρότητος, ὀφειλομένης εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ ἐγκαρσίου κόλου, ἐνῶ ἀριστερά, ἂν εὐρίσκηται ὀπισθεν τῆς ἀμβλύτητος, ἐν τῇ λαγόνι, κάθετος ζώνη ἡχηρότητος, ὀφειλομένης εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κατιόντος κόλου, θὰ δεχθῇ τις ὅτι πρόκειται περὶ ὄγκου ἀναπτυχθέντος ἐν τῷ σπληνί.

Ἐν τισιν ὁμως περιστάσεσι τὸ πᾶν συντρέχει εἰς παραπλάνησιν τῆς διαγνώσεως· ἐπὶ τούτου δὲ παρατιθέμεθα τὴν ἐπομένην περίπτωσιν, ἣν παρατηρήσαμεν. Κυρία 50τις εἶδε πρότινων μηνῶν ἐμφανισθέντα κατὰ τὴν δεξιὰν λαγόνα ὄγκον, ὅστις ἀπ' ἀρχῆς προεκάλεσε σφοδροὺς πόνους, συνωδεύετο δὲ καὶ ὑπὸ λίαν ἐμφανῶν δυσπεπτικῶν φαινομένων. Ἐνεκα προηγουμένης συμφύλιδος τὸ ἰωδιοῦχον κάλι ἐδόθη εἰς δύοσις μεγάλας ἀνωφελῶς. Οὐδέποτε ἐπῆλθεν αἵματουρία, ἡ δὲ ἄρρωστος δὲν οὖρει συχνότερον τοῦ κατὰ φύσιν.

Ὁ ὄγκος ἦν ἱκανῶς εὐμεγέθης, στρογγύλος, ὑπερβαίνων τὸ μέγεθος κεφαλῆς τελείου ἐμβρύου· ἡ σύστασις αὐτοῦ ἦν ὁμοιόμορφος, ἡ δὲ ἐπιφάνεια λεία. Ζώνη ἡχηρότητος ἐγκαρσίας σαφεστάτη ἐχώριζε τὴν ἀμβλύτητα τοῦ ὄγκου ἀπὸ τῆς τοῦ ἥπατος. Ἦν δὲ ὁ ὄγκος εὐκίνητος κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις, καταπίπτων σφόδρα κατὰ τὰς εἰσπνευστικὰς κινήσεις· ἀλλ' ἡδύνατο ν' ἀπωθῆται ἐν τῷ νεφρικῷ χώρῳ, παρήγαγε δὲ ἀπωθούμενος τὴν νεφρικὴν ἀντιτυπίαν. Ὑπετέθη ὅτι ἐπρόκειτο περὶ νεοπλάσματος ἀναπτυχθέντος ἐν τῷ κινήτῳ δεξιῷ νεφρῷ, καθόσον ἡ ζώνη τῆς ἐγκαρσίας ἡχηρότητος ἐθεωρήθη σημεῖον ἐπαρκὲς ἵν' ἀποκλεισθῇ ὄγκος ἥπατικός. Ἐν τούτοις ἡ διάγνωσις ἐτέθη μετὰ τινῶν ἐπιφυλάξεων, εἰδοποιήθη δὲ ἡ ἄρρωστος ὅτι ἡ λαπαροτομία, ἣν αὕτη ἐπεθύμει θὰ ἦν ἴσως ἀπλῶς δοκιμαστική.

Καί δὴ τομὴ γενομένη κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν χεῖλος τοῦ μεγάλου προσθίου ὀρθοῦ κοιλιακοῦ μυὸς ἤγαγε ταχέως ἐπὶ ὄγκου ἐνδοπεριτοναϊκοῦ ὑπερύθρου, συναπτομένου μετὰ τῆς κατωτέρας ἐπιφανείας τοῦ ἥπατος διὰ μοίρας στενωτέρας, μισχωτῆς, πρόσθεν τῆς ὁποίας διήρχετο ἐλευθέρως τὸ ἐγκάρσιον κόλον. Ἐν τοιαύταις λοιπὸν περιπτώσεσιν ἀποβαίνει ἀδύνατον ν' ἀναγνωρισθῇ καὶ νὰ ἐντοπισθῇ ἀκριβῶς ἡ πάθῃσις, διὰ μόνῃς δὲ τῆς λαπαροτομίας ἐξασφαλίζεται ἡ διάγνωσις.

Πλὴν τῆς ζώνης τῆς ἐγκαρσίας ἀμβλύτητος τῆς εὐρισκομένης ὑπερθεν τῶν ὄγκων τοῦ δεξιοῦ νεφροῦ καὶ χωριζούσης τὴν ἀμβλύτητα αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἥπατικῆς, ἀνευρίσκεται συχνάκις ἐτέρα ζώνη ἡχηρότητος, στενὴ, ταινιοειδῆς, διερχομένη λοξῶς ἐπὶ τῆς κατωτέρας μοίρας τῆς ἀμβλείας ἐπιφανείας, ἣν παρέχει ὁ ὄγκος τοῦ δεξιοῦ νεφροῦ. Ἡ ζώνη αὕτη προκύπτει ἐκ τοῦ ἀνιόντος κόλου. Ἀριστερά, τοῦναντίον, αὕτη κατέρχεται καθέτως ἐπὶ τῆς προσθίας ἀμβλείας μοίρας τοῦ ὄγκου, ἣν διαιρεῖ εἰς δύο ἴσα περίπου μέρη, ὁφείλεται δὲ εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κατιόντος κόλου.

Οἱ ὄγκοι τοῦ μεσεντερίου, ὄντες λίαν εὐκίνητοι καὶ κυρίως ἐν τῷ μέσῳ ἐδράζοντες καὶ κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις ἐκτοπιζόμενοι, δύνανται νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς νεόπλασμα ἐπὶ κινητοῦ νεφροῦ. Ἄλλ' οἱ ὄγκοι οὗτοι ἐμφανίζουσι κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν ἀμβλύτητα κατὰ χώρας, παρατηροῦνται τουτέστιν ἐναλλάξ ζῶναι ἀμβλεῖαι καὶ ἡχηραί, ὧν αἱ τελευταῖαι ὀφείλονται εἰς τὰς ἑλικας τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου, αἵτινες καλύπτουσι τὸν ὄγκον ἔμπροσθεν, ἔνεκα τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ ἔνδον τοῦ μεσεντερικοῦ πετάλου, ἐνῶ ἐν τῷ ὄγκῳ τοῦ νεφροῦ ἀνευρίσκεται ἀπλῶς λωρὶς ἡχηρότης τῶν κόλων.

Πάντες οἱ ὄγκοι τῆς μικρᾶς πυέλου ἀναγνωρίζονται ἐκ τῆς ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω ἀναπτύξεως αὐτῶν, κατ' ἀντίστροφον διεύθυνσιν τῆς παρατηρουμένης διὰ τὸν νεφρόν, εἴτα δὲ ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ κλυδασμοῦ, ὅταν πρόκειται περὶ κυστικῶν ὄγκων τῆς ὥοθηκῆς, ἐκ τῶν αἰμορραγιῶν καὶ τῆς μεταδιβάσεως εἰς τὸν αὐχένα τῆς μήτρας τῶν ἐκ τοῦ ὄγκου μεταδιδομένων κινήσεων, ὅταν πρόκειται περὶ ἰνωδῶν ὄγκων τῆς μήτρας.

Τέλος, μὴ λησμονῶμεν ὅτι οἱ ὄγκοι τοῦ ἐπιπλόου, λίαν εὐκίνητοι ὄντες, εἶναι ἐν γένει πολλαπλοῖ, ἀναφαίνονται ἐν τῇ περιομ-

φαλικῇ ζώνῃ καὶ οὐχὶ ἐν τῇ λαγόνι καὶ εἶναι ὁμοιομόρφως ἀμβλεῖς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν, καθόσον οὐδεμία ἐντερικὴ ἔλιξ δύναται νὰ εὐρεθῇ πρὸ αὐτῶν.

Βον Διάγνωσις τῆς φύσεως τοῦ ὄγκου. — Πρόκειται ἤδη νὰ διακρίνωμεν ἂν ὄντως ὁ ὄγκος ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν καρκίνων. Ἐν πρώτοις διὰ τῆς βαθείας ψηλαφήσεως δυνάμεθα συχνάκις ν' ἀντιληφθῶμεν ἂν ὑπάρχῃ κλυδασμός. Ἐν ἀνάγκῃ ἐκτελοῦμεν τὴν δοκιμαστικὴν παρακέντησιν, ἣτις ἐνταῦθα εἶναι σχεδὸν ἀκίνδυνος, καθόσον τῆς βελόνης ἡ διαδρομὴ εἶναι ἐξωπεριτοναϊκὴ. Ἄλλως ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ ὄγκος οὐδέποτε παρουσίασεν ἀπότομον μείωσιν μετὰ κένωσιν οὖρου ἢ πύου· ὅτι οὐδέποτε τούτου προηγήθη περίοδος, καθ' ἣν παρατηρήθη πύον ἐν τῷ οὖρῳ· ὅτι ὁ ὄγκος δὲν συνοδεύεται ὑπὸ πυρετικῶν φαινομένων, τὸ γεγονὸς τοῦτο, λέγομεν, ὅλως ἀντίκειται τῇ ἰδέᾳ τῆς ὑδρονεφρώσεως ἢ φλεγμονώδους παθήσεως μετὰ πυώδους συλλογῆς, ἐκ τούτου δὲ κλίνομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι πρόκειται μᾶλλον περὶ νεοπλάσματος.

Προσθέσωμεν ἔτι ὅτι αἱ κεκλεισμένοι ὑδρονεφρώσεις καὶ αἱ κύστεις ὑδατίδες τοῦ νεφροῦ εἶναι ἀκριβῶς αἱ ὑγραὶ συλλογαί, καθ' ἃς ὁ κλυδασμός εὐκολώτατα διακρίνεται ἕνεκα τοῦ μικροῦ πάχους τοῦ θυλάκου, οὕτω δὲ εὐκόλως δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν αὐτὰς ἀπὸ τοῦ νεοπλαστικοῦ ὄγκου τοῦ νεφροῦ, συχνάκις δὲ καὶ χωρὶς νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν δοκιμαστικὴν παρακέντησιν.

Οἱ λίθοι τοῦ νεφροῦ ἢ τῆς πυέλου αὐτοῦ καὶ ἡ φυματίωσις δύνανται νὰ προκαλέσωσι τὴν ἐμφάνισιν ὄγκου παρουσιάζοντός ἐνίοτε ἀντικειμενικὰ φαινόμενα ἱκανῶς ὅμοια τοῖς τοῦ νεοπλάσματος. Ἰστέον ὅμως ὅτι προκειμένου περὶ λίθων τοῦ νεφροῦ ὁ ἄρρωστος κατελήφθη ὑπὸ νεφρικῶν κωλικῶν προγενεστέρων, ὅτι δὲ αἱ αἱματοουρίαι ἐκδηλοῦνται μετὰ βίαιαν ἄσκησιν, κόπον, ἵππασίαν ἢ ἀμαξοδρομίαν, ἐνῶ ἐν τῷ νεοπλάσματι αἱ αἱματοουρίαι ἐπέρχονται αὐτομάτως ἄνευ καταφάνους προκλητικῆς αἰτίας. Ἀφ' ἐτέρου ἡ νεφρικὴ φυματίωσις ἐκδηλοῦται διὰ τῆς παρουσίας μικρᾶς ποσότητος λευκώματος ἐν τῷ οὖρῳ, ὅπερ παραμένει διαφανὲς καὶ ὄξεινον ἐπὶ λίαν μακρὸν χρόνον, αἱ δὲ αἱματοουρίαι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι σχεδὸν πάντοτε μικρὸν δαψιλεῖς. Τέλος, ἡ νεφρικὴ φυματίωσις ἐκδηλοῦται κατὰ προτίμησιν κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν τὰ νεο-

πλάσματα τοῦ νεφροῦ εἶναι σπάνια, ἀναπτύσσεται δὲ παρ' ἀτόμοις ἐμφανίζουσι προδιάθεσιν κληρονομικὴν ἢ ἐπίκτητον καὶ παρουσιάζουσιν ἐνίοτε ἄλλας φυματιώδεις ἀλλοιώσεις ἐν τῷ πνεύμονι ἢ τοῖς γεννητικοῖς ὀργάνοις, κυρίως δὲ τῷ ὄρχει. Τέλος, σημεῖον παθογνωμονικὸν τῆς παθήσεως ταύτης εἶναι ἡ ἀνεύρεσις τοῦ βακίλλου τοῦ Κῶχ ἐν τῷ οὖρῳ· ἄλλως δὲ καὶ οἱ ἐνσφραλισμοὶ ἐν ἰνδοχοίροις, γινόμενοι διὰ τοῦ οὖρου, ἐπάγονται ἀποτέλεσμα θετικὸν ἐν τοῖς πνεύμοσιν ἢ ἄλλαχού.

Περὶ τὸν νὰ πραγματευθῶμεν περὶ τῶν νευροπαθητικῶν αἱματουριῶν ἢ τῶν αἱματουρικῶν νεφραλγιῶν, καθόσον ἐκ τῆς ἐλλείψεως παντὸς ὄγκου δὲν δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἡ αἱματουρία εἶναι συμπτωματικὴ νεοπλασματος τοῦ νεφροῦ.

2.

Θεραπεία τοῦ καρκίνου τοῦ νεφροῦ.

Αὐτὴν Χειρουργικὴν θεραπεία. — Ὁ λέγων καρκίνον λέγει πάθησιν ἀνίατον ἀπολήγουσαν μοιραῶς εἰς θάνατον ἐν χρόνῳ πλέον ἢ ἑλασσον βραχεῖ, ὅταν ἡ πάθησις ἐγκαταλειφθῇ εἰς ἑαυτήν. Διὸ ἡδυνάτο τις ἐν πρώτοις νὰ σκεφθῇ, ὅτι ἅμα ἀναγνωρίζομένης τῆς νεοπλαστικῆς ἐκφυλίσεως μία μόνη θεραπεία ἀρμόζει, δηλαδὴ ἡ ἐξάιρεσις τοῦ ὀργάνου, ἡ νεφρεκτομή. Οὕτως ἐννοουμένη ἡ θεραπευτικὴ ἤθελε μεγάλως ἀπλοποιηθῇ, καθόσον ἡ αὐτὴ ἐπέμβασις θὰ ἤρμωζεν εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις. Δὲν ἔχει ὅμως οὕτω· διότι ἡ νεφρεκτομὴ εἶναι ἐγχειρήσις βαρεῖα ὅταν ἐνεργῇται διὰ καρκίνους τοῦ νεφροῦ. Ἡ θνητότης ἐξικνεῖται τότε εἰς 60—65 τοῖς 100. Πρὸς δὲ τούτοις τῆς ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως ἐπιτυχίας ἐπιτυγχανομένης, αἱ ὑποτροπαὶ εἶναι λίαν συχναί, ὀλίγοι δὲ εἶναι οἱ ἄρρωστοι, οἵτινες δύο ἢ τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐξάιρεσιν τοῦ νεφροῦ διατελοῦσιν ἔτι ἐν καλῇ ὑγιείᾳ, χωρὶς νὰ παρουσιάζωσι σημεῖον τι ὑποτροπῆς.

Τούναντίον δέχονται ὅτι ὁ βίος δύναται νὰ παραταθῇ κατὰ μέσον ὅρον ἐπὶ 3 ἔτη πρὶν τοῖς ἐνήλιξιν, ἀφ' ἧς τὸ νεόπλασμα παρατηρηθῇ μέχρις οὗ προκαλέσῃ τὸν θάνατον διὰ τῆς προόδου τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι εἶναι ἴτως προτιμότερον ν' ἀπέχωμεν τῆς νεφρεκτομῆς· τοῦτο τοῦλάχιστον φαίνεται προκύπτειν ἐκ

τῆς ἐξετάσεως τῶν δημοσιευθεῖσων παρατηρήσεων· δέον ὁμῶς τὸ ζήτημα σπουδαιότερον νὰ μελετηθῇ ἐπὶ πλείοτέρων ἔτι γεγονότων, ἵνα ὀριστικώτερον ἐπὶ τούτου ἀποφανθῇ τις. Ἑλλείπει δὲ μαρτυρίων σαφῶν δέον ἔτι νὰ παραμείνη τις ἐν τῇ ἀβεβαιότητι· εἶναι οὐχ ἥττον δυνατὸν νὰ διατυπωθῶσι κανόνες τινες κατὰ τὰς γενικώτερον παραδεδεγμένας γνώμας.

Κατ' ἀρχὴν παρὰ τῷ προβεβηκότι καὶ τῷ παιδίῳ κατωτέρω τῶν 8 ἐτῶν πρέπει ν' ἀπέχωμεν πάσης ἐπεμβάσεως ἕνεκα τῆς ἐπιφόβου βαρύτητος τῆς νεφρεκτομῆς κατὰ τὰς ἄκρας ἡλικίας.

Παρὰ τῷ ἐνηλίῳ θ' ἀπέχωμεν ἀναγκαιῶς, ἂν πρόκειται περὶ καρκίνου δευτεροπαθοῦς τοῦ νεφροῦ, ἢ ἂν ἡ ἀλλοίωσις ᾖ ἀμφοτερόπλευρος. Δὲν θὰ ἐπέμβωμεν δὲ καὶ ὅταν τὸ ἀπὸ τοῦ νεφροῦ ἀρξάμενον νεόπλασμα συνοδεύηται, ὅταν ἐξετάζωμεν τὸν ἄρρωστον, ὑπὸ σημείων ἀδενικῆς ἢ σπλαγχνικῆς καθολικεύσεως. Καὶ δὴ αἰέποτε σχεδὸν πρόκειται κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τοῦ βίου περὶ ἐπιθηλιωμάτων ἢ καρκινωμάτων ἐν γένει ἐπεκταθέντων εἰς τοὺς ἀδένας τῆς χηλῆς καὶ τοῦ ὀσφυϊκοῦ ἀδενικοῦ πλέγματος, ὅταν ὁ νεφρικός ὄγκος κατέστη σαφῶς ἀντιληπτός· ἐνῶ τὸ σάρκωμα, μορφῇ σπανία κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην καὶ ἀδύνατον μετὰ βεβαιότητος νὰ διαγνωσθῇ, βραδέως μόνον ἐμφανίζει τὰ φαινόμενα τῆς καθολικεύσεως, θὰ παρεῖχε δέ, διὰ τῆς ἐξαιρέσεως τοῦ νοσοῦντος ὀργάνου, ἐπιτυχίας διαρκεῖς ἴσως δὲ καὶ ὀριστικὰς. Ἄν μὴ ὑπῆρχον οἱ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως κίνδυνοι, ἐν τῇ ἀμφιβολίᾳ δὲν ἔπρεπε ν' ἀπέχη τις, ἔδει δὲ τούναντίον ἀδιστακτικῶς νὰ ἐκτελῇ τὴν νεφρεκτομὴν ἐν πάσαις ἀδιακρίτως ταῖς περιστάσεσιν, ἀφοῦ ὁ ἄρρωστος θὰ ὠφελεῖτο ἂν κατὰ τύχην ἐπρόκειτο περὶ σαρκώματος. Ἄλλ' ἡ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως μεγάλη θνητότης ἐμβάλλει εἰς σκέψεις. Ἐν τούτοις καὶ ἡ μὴ ἐπέμβασις δὲν δύναται νὰ καθιερωθῇ κατ' ἀρχήν. Ἀμα ὡς ὑπάρχει διδόμενον, ἵνα ὑποπτεύσῃ τις ὅτι ὁ ὄγκος εἶναι σάρκωμα, δέον παρρητικῶς νὰ συμβουλευσῇ τὴν νεφρεκτομὴν καὶ νὰ ἐκτελέσῃ αὐτήν, ἅμα ὁ ἄρρωστος ἀποδεχθῇ αὐτήν. Τοῦτ' αὐτὸ ρητέον καὶ ὅταν πρόκειται περὶ ὄγκου σμικρὸν ἀνεπτυγμένου, ἐνάρξεως σχετικῶς προσφάτου, δυναμένου ἐπομένως, οἷα δῆποτε κἄν ἦ ἡ φύσις αὐτοῦ, νὰ μὴ ἔχῃ ἔτι μεταδοθῇ εἰς τοὺς ἐγγὺς ἀδένας. Εἴτα τέλος ὅταν καρκίνος τις τοῦ νεφροῦ κρείττῃ προσεχῶς τὴν ζωὴν διὰ τῆς ἀφρονίας τῶν αἱμορραγιῶν, ἃς

προκαλεῖ, ἢ ὅταν καθιστᾷ τὸν βίον ἀφόρητον διὰ τῆς σφοδρότητος τῶν πόνων, τότε ὁ χειρουργὸς δεόν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐγχείρησιν, ἵνα οὕτω καταπολεμήσῃ ἄμεσον ἢ τοῦλάχιστον λίαν προσεχῇ κίνδυνον.

Ἐντεῦθεν προκύπτει ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἐπεμβάσεως εἶναι ζήτημα ἐκτιμήσεως. Παρὰ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ἀποχὴ κατ' ἀρχὴν ἐπιβάλλεται, ὑπάρχουσιν ἄλλαι, καθ' ἃς πρέπει νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν νεφρεκτομήν. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες διάμεσοι περιπτώσεις, καθ' ἃς πρέπει νὰ συζητηθῶσι τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ τῆς ἐγχειρήσεως, ν' ἀποφασίσωμεν δὲ νὰ προβῶμεν ἢ οὐ, ἀναλόγως τῶν ἰδιαζουσῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς ἐκάστη ἰδίᾳ περίπτωσις ἐμφανίζεται, καὶ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ἀρρώστου.

Τῆς νεφρεκτομῆς κριθείσης ἀναγκαίως ἡ ὠφελίμου εἰς τίνα μέθον θὰ καταφύγωμεν; Κατὰ κανόνα ἀπόλυτον, ἐν περιπτώσει νεοπλάσματος, ὀφειλομεν νὰ ἐξαιρέσωμεν ἀπάσας τὰς μοίρας τοῦ νοσοῦντος νεφροῦ, οὐδὲν δὲ νὰ καταλίπωμεν εἰς τὸ βάθος τοῦ τραύματος, ὅπερ δύναται νὰ καταστῇ ἀφειτηρία ὑποτροπῆς.

Ἡ ὑπὸ τὴν θήκην νεφρεκτομῆς (*Ollier*) χρήσιμος ἔν τισι περιπτώσεσι φυματίσεως ἢ διαφυήσεως νεφρικῆς μετὰ περινεφρίτιδος καὶ προσφύσεων δὲν πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐνταῦθα. Δέον ἀπαραιτήτως νὰ ἐξαιρεθῇ ἢ τε ἰδίᾳ θήκη καὶ ὁ νεφρὸς συγχρόνως. Ἡ ὀσφυϊκὴ ὁδὸς εἶναι σμικρὸν πρόσφορος ἔνεκα τοῦ μικροῦ χώρου, ἐν ᾧ δύναται τις νὰ χειρουργήσῃ καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐξαιρετέου ὀργάνου. Καὶ μετ' αὐτὴν ἔτι τὴν ὑποπεριοστεϊκὴν διέκπρισιν τῆς δωδεκάτης καὶ τῆς ἐνδεκάτης πλευρᾶς μετὰ πολλῆς δυσκολίας δύναται τις νὰ ἐξαιρέσῃ τὸν ὄγκον καὶ νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ μίσχου. Φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι προκριτωτέρα τυγχάνει ἡ διὰ τοῦ περιτοναίου μέθοδος, ὅτι δὲ πρέπει ν' ἄγῃται ἡ τομὴ, κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ *Langenbach*, κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν χεῖλος τοῦ ὀρθοῦ κοιλιακοῦ μυός. Φθάντες ἐν τῇ κοιλιακῇ κοιλότητι διαιροῦμεν καθέτως τὸ τὸν ὄγκον καλύπτον ὀπίσθιον πλάγιον περιτοναϊκὸν πέταλον πρὸς τὰ ἐκτὸς τοῦ κόλου οὕτως, ὥστε ν' ἀποφύγωμεν τὰς κολικὰς ἀρτηρίας. Ἀποκολλῶμεν τότε τὸ περιτοναϊκὸν τοῦτο πέταλον, ἐν πρώτοις μὲν ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς μοίρας, εἶτα δὲ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς τῆς προσθίας ἐπιφανείας τοῦ ὄγκου, μετ' οὐ πολὺ δὲ φθάνομεν εἰς τὸν μίσχον, ὃν περισφίγγομεν ἐν βρόχῳ νήματος ἐκ μετάξης ἢ ἰσχυρᾶς ἐντερόχορδῆς

ἀριθ. 4. Ἐν ἀνάγκῃ ἂν ἡ διέλευσις τοῦ νήματος παρούσιάζῃ μεγά-
 λας δυσκολίας, ἀρκούμεθα νὰ περισφίγξωμεν τὸν μίσχον ἐν ἰσχυρᾷ
 πιεστικῇ λαβίδι, ἣν ἀφιέμεθα ἐπὶ τόπου ἐπὶ δύο ἡμέρας. Ὁ μίσχος
 ἀποτέμενεται τότε εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τοῦ σημείου, καθ' ὃ τὰ
 ἀγγεῖα συνελήφθησαν ὑπὸ τῆς λαβίδος ἢ διὰ νήματος περισφίγ-
 χθησαν, ἡ δ' ἐξαίρεσις γίνεταί τότε εὐκόλως ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς
 περιπτώσεσιν. Ἀποτέμοντες τότε διὰ σμιλίου τὸν οὐρητῆρα τελει-
 οῦμεν τὴν ἐγχείρησιν. Ταύτης τελειωθείσης, ἀνωφελές νὰ καυτηριά-
 σωμεν τὸ τμηθὲν ἄκρον τοῦ οὐρητῆρος καὶ νὰ προσηλώσωμεν αὐτὸ
 εἰς τὸ κοιλιακὸν τοίχωμα ἢ, διὰ τινος ἐπὶ τούτῳ διανοιγομένης
 ὁπῆς, εἰς τὴν ὁσφυϊκὴν χώραν, καθόσοι ὁ ἀγωγὸς οὗτος δὲν ἔχει
 μολυνθῇ· τοῦτο γίνεταί μόνον ἐν αἷς περιπτώσεσιν ὑπάρχει πυελο-
 νεφρίτις. Εἶτα δύο τινα διάφορα ἔχομεν νὰ πράξωμεν. Ἄν ἀφήκα-
 μεν ἐπὶ τόπου λαβίδα ἢ πώμασμα ἐκ γάζης ἰωδοφορμιούχου, ἢ ἂν
 φοβώμεθα ἐπιγενῆ αἰμορραγίαν, δέον, ὡς συμβουλεῖται ὁ Terrier, νὰ
 ράψωμεν ἐκατέρωθεν τὸ χεῖλος τῆς τομῆς τοῦ ὀπισθίου πλαγίου
 περιτοναϊκοῦ πετάλου μετὰ τοῦ συστοίχου χείλους τῆς τομῆς τοῦ
 προσθίου πλαγίου περιτοναϊκοῦ πετάλου. Ἡ περιτοναϊκὴ κοιλότης
 ἀπομονοῦται οὕτω τελείως, ἔχομεν δὲ ἓνα ἐξωπεριτοναϊκὸν πόρον,
 ἄγοντα ἀπὸ τῆς κοιλιακῆς τομῆς εἰς τὸν μίσχον τοῦ νεφροῦ καὶ τὸν
 ὁσφυϊκὸν βόθρον. Ὅταν, τὸναντίον, οὔτε πώμασμα ἐφηρμόσθη, οὔτε
 λαβὴ ἀφίθη, δυνάμεθα, ὡς συνιστᾷ ὁ Spencer Wells, νὰ διανοίξω-
 μεν ἐτέραν ὁπὴν εἰς τὴν ὁσφυϊκὴν χώραν, δι' ἧς θὰ ἐξέλθῃ τὸ νῆμα,
 δι' οὗ περιεδέθῃ ὁ μίσχος. Δύναται δὲ καὶ σωλὴν ἐξ ἐνθείου ἐλαστι-
 κοῦ κόμμεως νὰ τεθῇ ἐκεῖ. Εἶτα ράπτομεν ἀμφοτέρωθεν τὰ χεῖλη τῆς
 τομῆς τοῦ ὀπισθίου περιτοναϊκοῦ πλαγίου πετάλου, ἡ δὲ περιτοναϊκὴ
 κοιλότης εὐρίσκεται οὕτως ὅλως κεκλεισμένη πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἐμ-
 προσθεν διὰ τριῶν ἐπαλλήλων ραφῶν ἐνοῦνται διαδοχικῶς τὸ περι-
 τόναιον, ἡ ἀπνεύρωσις, τὸ δέρμα, καὶ ἐξασφαλίζεται οὕτω στερεὰ
 ἔνωσις ἱκανὴ νὰ παρακωλύσῃ τὴν μετέπειτα ἐξοδὸν τῶν ἐντέρων. Ἐν
 περιπτώσει νευρικῆς διακινήσεως ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως, ζωογονεῖται ὁ
 ἄρρωστος δι' ἐντριβῶν, θερμῶν ποτῶν, ἐν ἀνάγκῃ δὲ γίνονται καὶ
 ὑποδόριοι ἐνέσεις αἰθέρος.

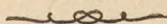
Βον. Θεραπεία ἱατρικὴ. Ἐν αἷς περιπτώσεσιν ἀπεφασίσθη ἡ
 ἀποχὴ ἀπὸ τῆς χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως, ἡ θεραπεία ἀπεβαίνει ἀπο-

κλειστικῶς ἱατρική. Συνιστῶμεν τότε τὴν χρῆσιν τοῦ φωσφορούχου ψευδαργύρου εἰς σφαιρία (δόσις 12 ἢ 15 ὑποχιλιόγραμμα τὴν ἡμέραν)· εἶτα παραγγέλλομεν τὸ φαιλῆριον ὑγρὸν, λαμβανόμενον ἐν ἀρχῇ τῶν δύο κυρίων γευμάτων, ἀπὸ 10 σταγόνων δι' ἡμέρας μέχρι 16 ἢ 18 (τὰς ἡμέσεις τὴν πρωῒαν καὶ τὰς ἡμέσεις τὴν ἑσπέραν) ἀναλόγως τῆς ἀνεκτικότητος τοῦ ἀρρώστου. Ἡ ἀγωγή αὕτη δυνατόν ἐπωφελὴς ν' ἀποθῇ, ἂν πρόκειται π. χ. περὶ λεμφαδενώματος τοῦ νεφροῦ.

Κατὰ τῶν αἱματοουριῶν ἀναγράφομεν καταπότια ἐνέχοντα 10 ὑφεκατόγρ. ἐργοτίνης καὶ 10 ταννίνης, ἐκ τούτων δὲ χορηγοῦμεν δύο τὴν πρωῒαν καὶ δύο τὴν ἑσπέραν. Τούτων ἡ χρῆσις δύναται νὰ παραταθῇ ἐπὶ λίαν μακρὸν χρόνον, χωρὶς νὰ διατρέχῃ ὁ ἄρρωστος τὸν κίνδυνον τοῦ ἐργοτισμοῦ. Δυνάμεθα ἐπίσης νὰ χορηγήσωμεν τὴν διάλυσιν τοῦ ὑπερχλωριούχου σιδήρου, ἐξ ἧς χορηγοῦμεν 6 σταγόνας τὴν πρωῒαν καὶ ἑτέρας 6 τὴν ἑσπέραν ἐν ὀλίγῳ σακχαρούχῳ ὕδατι μακρὰν τῶν γευμάτων. Τέλος, ἐν ταῖς δαψιλέσι καὶ βαρεῖαις αἱματοουρίαις παραγγέλλομεν ἐν πρώτοις τὴν ἐν τῇ κλίνῃ διαμονὴν καὶ τὴν ἀκινήσιαν ἐν τῇ ὀριζοντίᾳ κατακλίσει, εἶτα δὲ διατάσσομεν τὴν διαρκῆ ἐφαρμογὴν κύστεως πάγου κατὰ τὴν ἀντιστοιχοῦσαν τῷ νοσοῦντι νεφρῷ λαγόνα.

Κατὰ τῶν πόνων ἐνεργοῦμεν ὑποδορίους ἐνέσεις μορφίνης, ὥς ἐπαναλαμβάνομεν ἐφ' ὅσον ἀποβαίνουσιν ἀναγκαῖαι, καθόσον πρέπει νὰ παράσχωμεν τῷ ἀρρώστῳ ἄνεσιν καὶ ν' ἀνακουφίσωμεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἀλγηδόνων, αἵτινες εἶναι ἡ κυριωτέρα αἰτία τῆς ταχείας ἐξασθενήσεως διὰ τῆς ἀϋπνίας, ἣν συνεπάγονται.

Οὕτω πράττοντες ἀκολουθοῦμεν τῷ παλαιῷ ἀξιώματι: ἀνακουφίζειν ἀείποτε, ὅταν μὴ δύνηται τις ἐξυγιαίνειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΟΥΡΑΙΜΙΑΣ

ὑπὸ J. RENAUT (καθηγητοῦ ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τῆς Lyon).

1.

Γενικαὶ γνώσεις περὶ οὐραιμίας.

Ἐν τῇ παρούσῃ τῆς ἐπιστήμης καταστάσει ἀποκαλοῦμεν οὐραιμίαν τὴν δηλητηριάσιν, ἥτις προκύπτει ἐκ τῆς ἀνεπαρκείας τῆς νεφρικῆς καθάρσεως, ὑποβιβασθείσης ὑπὸ τὴν ἀνεκτὴν ἀναλογίαν. Ἐπὶ μακρὸν ἐπίστευον, μετὰ τοῦ Wilson, ὅτι ἡ οὐραιμία συνίστατο ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τὴν μὴ ἀπέκκρισιν τῆς οὐρίας, ἥτις εἶναι τὸ ἔσχατον ἀποτελέσμα τῶν τροποποιήσεων, αἵτινες συμβαίνουσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἐκ τῆς ἀφομοιωσίμου καὶ ἀφομοιουμένης μοίρας τῶν ἄζω-τούχων σιτίων.

Ἡ θεωρία αὕτη προέκυψεν ἐκ τοῦ βεβαίου ἄλλως γεγονότος, ὅτι ὅταν τὸ διαχωρητὸν τοῦ νεφροῦ ἐλαττωταί, ὑποβιβάζεται κατὰ κανόνα ἡ ἀναλογία τῆς οὐρίας. Ἐπίσης καὶ ὅταν δι' οἷαν δῆποτε αἰτίαν ὁ νεφρὸς διατελέσῃ ἐπὶ τινα χρόνον ἀδιαχώρητος, εἴτα δὲ ἀνακτήσῃται τὸ διαχωρητὸν αὐτοῦ, δύναται τις νὰ ἴδῃ ὑπερβαλλούσας ποσότητας οὐρίας ἀπεκκρινομένας, καὶ ἐν περιόδῳ ἔτι διαίτης, διὰ τοῦ πάλιν δαψιλοῦς καταστάντος οὔρου. Εἶναι καὶ τοῦτο ἀπόδειξις ὅτι ἡ οὐρία δύναται νὰ συγκρατηθῇ καὶ ν' ἀποταμειθῇ ἐν τοῖς ἱστοῖς. Δὲν ἔχει ὅμως πάντοτε οὕτω. Παρ' οὐκ ὀλίγοις ἀρρώστοις πραγματοποιοῦσιν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τὸν τύπον τῆς νεφρικῆς ἀνεπαρκείας, παρὰ τοῖς πάσχουσιν ὑπὸ διαμέσου νεφρίτιδος ἢ συχνότερον ὑπὸ μικτῆς νεφρίτιδος, δύναται τις νὰ βεβαιώσῃ ἐπίσημον καθημερινὴν ἀπέκκρισιν οὐρίας. Βριχθιοπαθεῖς τινες εἶναι ἄζωτουρικοὶ (39—45 ἢ καὶ 50 γράμ. οὐρίας εἰς 24 ὥρας). Παραλλήλως δὲ τῇ ἀθρόα ταύτῃ ἀπεκκρίσει δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ σημεῖα ἀναμφήριστα χρονίας δηλητηριάσεως. Καίτοι λοιπὸν κατὰ κανόνα δεόν νὰ δεχθῇ τις ὅτι ἡ νεφρική ἀνεπάρκεια ἐκσημαίνεται κυρίως διὰ μειώσεως τῆς

καθημερινῆς ἀναλογίας τῆς οὔριας, ἡ οὔραιμικὴ ὁμῶς κατάστασις δὲν χαρακτηρίζεται διὰ μόνῃς τῆς μειώσεως ταύτης.

Ὅπως ἄλλη σημασία πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν συντελεστὴν τῆς ἀζωτικῆς ὀξειδώσεως καθορισθέντα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Albert Robin. Ὁ συντελεστὴς οὗτος οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἡ σχέσις τοῦ ἀζώτου τῆς οὔριας πρὸς τὸ ὅλικόν αἷμα τὸ ἀπεκκρινόμενον ἐν ὥρι-
σμένη περιόδῳ. Ἄν π. χ. ὁ συντελεστὴς ᾖ 0,90, τοῦτο δηλοῖ ὅτι 90 τοῖς 100 ἐκ τῶν ἀζωτούχων οὐσιῶν ἀπεκκρίνονται ὑπὸ μορ-
φὴν οὔριας. Ἄν ὁ συντελεστὴς καταπίπτῃ παρὰ μὲν τῷ ἀνδρὶ ὑπὸ τὰ 0,75, παρὰ δὲ τῇ γυναικὶ ὑπὸ τὰ 0,70, τοῦτο δηλοῖ ὅτι ἡ ἀνα-
λογία τῶν ἀζωτούχων οὐσιῶν τῶν ἀτελῶς ὀξειδωθείσων ἐπαυξάνει ἐν ἀναλογίᾳ ἀνησυχητικῇ ἐν σχέσει πρὸς τὴν οὔριαν. Τοῦτο εἶναι ἔνδει-
ξις τῆς ἐπισήμου διαταραχῆς τῆς θρέψεως, τῆς προκυπτούσης ἐκ τῆς ἀνεπαρκείας τῆς νεφρικῆς καθάρσεως (Schottin, Voit). Ἄλλ' αἱ οὐσαὶ αὗται εἶναι τοξικαί. Περιλαμβάνουσι δ' οὐ μόνον τὸ οὔρικόν ὄξύ, τὴν κρεατίνην, τὴν κρεατινίνην καὶ ἄλλας ἐκχυλισματικὰς οὐ-
σίας μὴ ἔτι ὀριστικῶς καθορισθείσας, ἀλλὰ καὶ σειρὰν δηλητηρίων περιλαμβανομένων ὑπὸ τὴν προσωνομίαν τῶν τοξινῶν, αἵτινες, καθά-
περ τ' ἀνωτέρω σώματα, εἶναι σμικρὸν διαχυταὶ καὶ δύνανται νὰ συγκρατηθῶσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ, ἂν ὁ νεφρικός ἥθμος δὲν ἔχει πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργητικότητα.

Τοῦτο συμβαίνει ἐν ταῖς πλείσταις τῶν περιπτώσεων παραλλήλως τῇ μειώσει τῆς οὔριας καὶ τῇ αὐξήσει τῶν ἀτελῶς ὀξειδωθέντων ἀζωτούχων προϊόντων. Σημειωτικῶς τοῦτο ἐκσημαίνεται διὰ τῆς λευκωματουρίας. Εἶναι δ' αὕτη πλέον ἢ ἔλασσον ἄφθονος· ἡ δ' ἀφθονία αὕτη οὐδαμῶς εἶναι ἐν σχέσει, ἐν οὐκ ὀλίγαις περιπτώσεσι τοῦλάχιστον, μετὰ τοῦ πραγματικοῦ βαθμοῦ τοῦ διαχωρητοῦ τοῦ νεφροῦ. Ὑπάρχουσιν ἄτομα, ἅτινα ἀποβάλλουσι 2,4 γράμμα λευκώ-
ματος καὶ ἔτι πλέον ἐν 24 ὥραις καὶ ἅτινα οὐδὲν ἔτι σημεῖον νεφρι-
κῆς ἀνεπαρκείας ἐμφανίζουν. Ὑπάρχουσιν ἄλλοι, αἵτινες δι' ἐλα-
χίστων ποσοτήτων λευκώματος βαθέως δηλητηριάζονται. Ὁ νεφρὸς ἄγαν καταληφθεὶς ὑπὸ τῆς ἐνεργητικῆς συμφορήσεως ἢ ὑπὸ τοῦ οἰδήματος, ἀποστερηθεὶς μέρους τῶν Μαλπιγιακῶν αὐτοῦ σωμα-
τίων ἐκ τῆς φλεγμονῆς ἢ τῆς ἰνώδους μεταμορφώσεως τούτων, κατα-
ληφθεὶς ὑπὸ τῆς σκληρώσεως ἢ ἐμφανίζων τὸ πλεῖστον τῶν ἐνεργῶν

αὐτοῦ ἐπιθηλίων ἐν καταστάσει νεκρώσεως ἐκ πήξεως ἢ λιπώδους ἐκφυλίσεως, διὰ μιᾶς μόνης ἐκδηλώσεως ἐκδηλοῖ τὴν πάθησιν αὐτοῦ ὑπὸ συμπτωματικὴν ἔποψιν· διὰ τῆς παρουσίας τοῦ λευκώματος ἐν τῷ οὐρῳ.

Ἡ οὐραιμία κυρίως ἐπάγεται τὴν ἐκμηδένισιν ἡθμῶν τινων μαλπιγιακῶν, ἣτις εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν τήρησιν ἐπαρκoῦς νεφρικῆς καθάρσεως. Ὅ,τι δείκνυσιν ὅτι αὕτη ἐπίκειται ἢ ἤδη ὑπάρχει, εἶναι ἡ ἐλάττωσις τοῦ συντελεστοῦ τῆς ὀξειδώσεως. Ὅ,τι δὲ ἐκφράζει αὐτὴν εἶναι δηλητηρίασις, μετ' ἐκδηλώσεων ἄλλως ποικίλων, ὀφειλομένη εἰς τὰς ἐν τῷ ὀργανισμῷ συγκρατούμενας τοξίνας.

Τὰ δηλητήρια ταῦτα συγκρατούμενα ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἕνεκα τοῦ νεφρικοῦ ἀδιαχωρήτου, οἷα δὴποτε καὶν ἢ ἡ αἰτία, εἶναι ἐν ὄλῳ σχεδὸν ἄγνωστα ἡμῖν. Εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ Bouchard κατώρθωσε ν' ἀποχωρίσῃ ἐπτὰ τοξικὰς οὐσίας περιεχομένας ἐν τῷ φυσιολογικῷ οὐρῳ : Ἀον διουρητικὴν τινὰ οὐσίαν, ἣτις εἶναι ἡ οὐρία· Βον σιαλογόνον τινὰ οὐσίαν· Γον ἐτέραν ναρκωτικὴν οὐσίαν· Δον καὶ Εον δύο οὐσίας σπασμογόνους, ὧν ἡ μὲν ἀνόργανος (κάλιον), ἡ δὲ ὀργανικὴ· ΣΤον οὐσίαν τινὰ, δι' ἧς συστέλλεται ἡ κόρη, καὶ τέλος Ζον οὐσίαν τινὰ ἐπαγομένην ὑποθερμίαν. Πλὴν ὅμως τῆς οὐρίας καὶ τοῦ καλίου, ἡ χημικὴ φύσις τῶν δηλητηρίων τούτων δὲν ἐγνώσθη ἔτι. Γινώσκομεν μόνον ὅτι αἱ μὲν εἶναι εὐδιάλυτοι αἱ δὲ ἀδιάλυτοι ἐν τῷ οἰνοπνεύματι, ὅτι ἄλλαι συγκρατοῦνται ὑπὸ τοῦ ἄνθρακος ἐν τῇ διηθήσει, ὅτι δὲ τὰ ἀλκαλοειδῆ, οἷς, μετὰ τὰ ἔργα τοῦ Gautier, ἀπέδωκαν μεγάλην σημασίαν, περιέχονται ἐν λίαν σμικρᾷ ποσότητι ἐν τῷ φυσιολογικῷ οὐρῳ, ὥστε εἰς αὐτὰ μόνον δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ ἡ τοξικότης αὐτοῦ.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, οἷος δὴποτε δὲ καὶ ἂν ᾖ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, τὰ δηλητήρια εἶναι κάλλιον γνωστὰ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν. Καὶ ὅτε μὲν, ὡς ἐν τῷ κλασικῷ πειράματι τοῦ Prévost καὶ τοῦ Dumas, ἡ δηλητηρίασις ἐκδηλοῦται κυρίως διὰ σπασμωδῶν φαινομένων, ὅτε δὲ διὰ κωματωδῶν. Ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν ἡ δηλητηρίασις προκαλεῖ ἔντονον δύσπνοιαν, οἷον· προμηκικὴν, ἀνεξάρτητον ἄλλως πρὸς τὴν διατήρησιν τῶν ἐναλλαγῶν μεταξὺ τοῦ εἰσπνεομένου ἀέρος καὶ τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων. Εἴτα ἔρχονται τὰ λεπτομερῆ φαινόμενα : ἐπενέργεια ἐπὶ τῆς κόρης, ἐπεισοδιακὴ διέγερσις μυϊκῶν τινων ἀθροι-

σμάτων, συνολκαί κ.τ.τ. 'Αλλ' ἐν τῷ μέσῳ πάντων τούτων τῶν φαινομένων παρατηρεῖται σειρά ὑπερεχουσῶν τινων ἐπενεργειῶν. Ἐν ταῖς πλείσταis τῶν περιπτώσεων, ἀλλ' οὐχί ἐν πάσαις (καθόσον ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγα παραδείγματα ὑπερθερμικῆς οὐραιμίας), ἡ ἐπίσχεσις τῶν τοῦ οὔρου δηλητηρίων προκαλεῖ κατάπτωσιν ἔστιν ὅτε ὑπερβάλλουσιν καὶ συνήθως ἔμμονον τῆς κεντρικῆς θερμοκρασίας. Ἐτερον ἀποτέλεσμα τῶν τοῦ οὔρου δηλητηρίων εἶναι ἀνακλαστικά ἐνέργειαι ἀπολήγουσαι εἰς τοπικάς συμφορήσεις.

Αἱ συγκρατούμεναι τοξίνοι ἐπηρεάζουσι τὸ ἀγγειοκινητικὸν νευρικὸν σύστημα. Οὐ πρὸ πολλοῦ γνωστὸν τυγχάνει ὅτι αὗται ἐπάγονται συνολκάς, διασείσεις παραμυοκλονικάς, σπασμούς βλεφαρικούς κ.τ.τ. πάντα τὰ σμικρὰ ταῦτα φαινόμενα τῆς βριχθείας νόσου, ἅτινα κατέδειξεν ὁ καθηγητῆς Dieulafoy. Τὸ φαινόμενον τῶν νεκρῶν δακτύλων (εἶδος συνολκῆς τῶν ἀγγειακῶν μυῶν ὁλοκλήρου περιωρισμένης χώρας), φαινόμενον ἄλλως παροδικόν, ἐπερχόμενον καὶ παρερχόμενον ἀποτόμως, δηλοῖ ὅτι πρόκειται περὶ σπασμοῦ προερχομένου ἐξ ἐκτρόπων διεγέρσεων τοῦ ἀγγειοκινητικοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἀλλὰ τὰ ἀντίστροφα φαινόμενα, γνωστὰ ὄντα, πολλῶ ἔλασσαν εἰλκυσαν τὴν προσοχὴν. Εἶναι δὲ ταῦτα συμφορητικά καὶ συνίστανται εἴτε εἰς ἐρυθήματα, καὶ ἐμμόρφους ἔτι ἐξανθήσεις καὶ δὴ πορφυρικάς, εἴτε εἰς τὰ οἰδήματα ἐκεῖνα τῆς γλωττίδος τὰ αἰφνίδια, τὰ παροδικά, καὶ εἰς τὰς ὅλως ἀναλόγους ἐκεῖνας ἐξοιδήσεις τῶν βλεφάρων, τὴν ἐμφάνισιν φυσαλλιδωδῶν ρόγχων κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ πνεύμονος, ἐξ οὗ συχνάκις ἐπιστεύθη ὅτι πρόκειται περὶ ἀρχῆς πνευμονικῆς φυματιώσεως. Εἶναι δὲ πάντα ταῦτα φαινόμενα οἰδήματος εἰς ἄκρον ἀγγειοκινητικοῦ, ἅπερ εἴθισται ν' ἀποδίδωνται ἐσφαλμένως εἰς τὴν ἀρχομένην καρδιακὴν ἀρρυθμίαν καὶ ἅτινα τὸ πλεῖστον πόρρωθεν προηγούνται αὐτῆς. Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, τὸν οὐραιμικὸν θεωροῦμεν ὡς ἄτομον ὑποβαλλόμενον τῇ ἀενάῳ ἐπενεργείᾳ σειρᾶς δηλητηρίων, ὧν ἡ ἀναλογία ἐν τῷ συμπλέγματι ποικίλλει μετὰ τῶν αἰτίων τῆς παραγωγῆς αὐτῶν ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὁργανισμῷ. Ἐκ τῶν δηλητηρίων τούτων ἐκεῖνα ἅτινα φαίνονται ἀσκούντα τὴν ἐντονωτέραν, συνεχεστέραν καὶ μᾶλλον προϊούσαν ἐνέργειαν, εἶναι βεβαίως τὰ μυϊκὰ δηλητήρια, ἅτινα, ἐπενεργοῦντα ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀγγείων διὰ μέσου τῶν ἰδίων κινητικῶν αὐτῶν νεύρων, ἐπάγονται τὴν σειράν τῶν

συμφορητικῶν φαινομένων, ὧν αἱ δύο ἔσχεται φάσεις εἶναι : ἡ ἀλλοιώσις τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀγγείων καὶ ἡ ἐκμηδένισις τοῦ νεφροῦ.

Θέλομεν μετ' ὀλίγον ἐπανέλθει ἐπὶ τῶν καρδιαγγειακῶν τροποποιήσεων· ἥδη ὅμως δεόν νὰ ἐξηγήσωμεν τίνι τρόπῳ τὰ δηλητήρια, ὧν ἡ ἐνέργεια καταλήγει εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν τοπικῶν συμφορήσεων, προκαλοῦσι τὴν ἐκμηδένισιν τοῦ νεφροῦ.

2.

Ἐπενέργεια τοῦ οἰδήματος τοῦ νεφροῦ ἐν τῷ ἀποκλεισμῷ τοῦ νεφρικοῦ ἡθμοῦ.

A.—ANATOMIKAI ΓΝΩΣΕΙΣ

Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι, ἐκτὸς τῶν πυραμίδων, ὁ συνδετικὸς ἱστὸς ἔχει λειτουργικῶς ἐκμηδενισθῇ ἐν τῷ νεφρῷ. Οὐ τοῦ παρόντος νὰ συζητήσωμεν τὸ θεωρητικὸν πρόβλημα καὶ νὰ καθορίσωμεν ἂν ὁ συνεκτικὸς ἱστὸς παρίσταται ἢ οὐ ἐν τῷ λαβυρίνθῳ τῆς φλοιώδους οὐσίας. Ἀρκεῖ νὰ γινώσκωμεν ὅτι τὰ μεσολόβια διαστήματα ἐν τῇ μοίρᾳ τῶν συνεστραμμένων σωλήνων καταλαμβάνονται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῶν τριχοειδῶν αἰμοφόρων ἀγγείων, ἅτινα ἐνοῦσι καὶ συνδέουσι στερεῶς τοὺς συνεστραμμένους σωλήνας, μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλα ἐπιδεκτικὰ ἀναπτύξεως διαστήματα εἰμὴ αὐτὰ ταῦτα τὰ ἀγγεῖα. Ἄν κατὰ τοὺς σωλήνας τοῦ Ferrein ἡ ἀγγειακὴ πίεσις ἀνέλθῃ ἐν τοῖς ἀγγείοις εἰς βαθμὸν ἐπαγόμενον τὴν διαπίδυσιν, τὸ διαπιδυθὲν πλάσμα εὕρσκει ὁδὸν μόνον δι' αὐτῶν τούτων τῶν συνεστραμμένων σωλήνων.

Ὁ συνεκτικὸς ἱστὸς ὑπάρχει ἐν τῷ νεφρικῷ λοβίῳ μόνον ὑπὸ τὰς δύο ἐξῆς μορφάς :

Αον Περίγραπτος ταινία, σύνοδος τῶν ἐνδοβολίων ἀρτηριῶν καὶ φλεβῶν καὶ ἐκπέμπουσα λεπτὰς προσεκβολὰς περὶ τὰ προσαγωγὰ μαλπιγιακὰ ἀρτηρίδια. Ὁ ἐπιδεκτικὸς ἀναπτύξεως συνεκτικὸς ἱστὸς παύεται ἄλλως ὑπάρχων κατὰ τὴν ἔνωσιν τοῦ μαλπιγιακοῦ σωματίου καὶ τοῦ διπλοῦ αὐτοῦ ἀρτηριακοῦ σκέλους. Ἐκπέμπει ὅμως ἱστίον ἐκ συνδετικοῦ ἱστοῦ λεπτότατον περὶ τὴν θήκην τοῦ σωματίου. Ἰστέον δ' ὅτι τὸ ἱστίον τοῦτο ὑπενδύεται ὑπὸ λεπτοτάτων πετάλων, ἅτινα ἐν πχθολογικαῖς περιστάσεσι δύνανται νὰ διαποτισθῶσιν ὑπὸ μετανα-

στευτικῶν στοιχείων. Τὸ περιθηκικὸν τοῦτο ἐκ συνδετικοῦ ἴστοῦ ἰστίον, ἀσήμενον ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει, ἀναπτύσσεται τούναντιον δραστηρίως ἐν τῷ χρονίῳ οἰδήματι· διαδραματίζει δ' ἐνεργὸν μέρος ἐν τῇ περισφίγγει τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων διὰ τοῦ περὶ αὐτὰ ἴστοῦ.

Βον Ὁ συνεκτικὸς ἴστος τῶν πυραμίδων, ὅστις ἔχει παραμείνει ἐν νεαρῇ καταστάσει, τούτέστι μετὰ θεμελιώδους οὐσίας ἡμιβλενωδους ἔτι καὶ μονίμων ἀστεροειδῶν κυττάρων, βαίνει κατὰ μῆκος τῶν μυελικῶν ἀκτίνων τῶν καταλαμβανουσῶν τὸ κέντρον τοῦ λοβίου ἵνα ἐξαντληθῇ καὶ ἐξαφανισθῇ κατὰ τὴν συναρμογὴν τούτων μετὰ τῶν ἐνωτικῶν σωλήνων μετὰ ἐπιθηλίου ραβδωτοῦ καὶ κυττάρων, ὧν ἡ ἐμφύτευσις εἶναι λοξή. Ἡ δευτέρα αὕτη συνεκτικὴ ὁδὸς εἶναι ἀπείρως ἥσσον ἐπιδεκτικὴ ἀναπτύξεως ἢ ἡ σύνοδος τῶν μαλπιγιακῶν ἀγγείων· διότι, ἐπαναλαμβάνομεν, πρόκειται ἐνταῦθα περὶ συνδετικοῦ ἴστοῦ σχεδὸν βλενωδους ἔτι.

B.—ΓΝΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΘΟ- ΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΑΣ

Ἄν λοιπὸν διὰ διαπιδυτικῆς συμφορήσεως παραχθῇ ἐν τῷ νεφρικῷ λοβίῳ ὁξὺ συμφορητικὸν οἴδημα, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει ἐν τῇ ὀστρακιᾷ, ἢ ἂν ὀρρωδεις οἴδημα ἀναπτυχθῇ ἐν ταῖς αὐταῖς μοίραις, ἅπαντα ἡ περιφέρεια τοῦ λοβίου θέλει καταλειφθῇ ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ τῆς διαπιδύσεως ἢ τοῦ ὀρρώδους, τὸ δὲ κέντρον τοῦ λοβίου θὰ καταληφθῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν ἐλάσσονι βαθμῇ. Τούτέστιν ἡ συσώρευσις θέλει συμβῇ εἰς τὸ ὑψιστον ἐν τῇ μοίρᾳ τῇ καταλαμβανομένῃ ὑπὸ τῶν ὁδῶν τῆς εἰσόδου τοῦ ἀρτηριακοῦ αἵματος ἐν τῷ λοβίῳ, σχετικὴ δὲ ἐν τῇ μοίρᾳ τῶν ὁδῶν τῆς ἐξόδου τοῦ οὔρου. Ἡ μοῖρα τῆς εἰσόδου τοῦ ἀρτηριακοῦ αἵματος ἐν τοῖς Μαλπιγιακοῖς σωματίοις θέλει πλείοτερον καταληφθῇ· ἡ δὲ μοῖρα τῆς ἐξόδου τοῦ διὰ τῶν Βελλινείων σωλήνων ἀπεκκριμένου οὔρου θέλει ἐπίσης καταληφθῇ καίτοι ἐν ἐλάσσονι βαθμῇ.

Ἄν ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις ἡ πίεσις, ἡ ἀσκουμένη ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ τοῦ οἰδήματος τοῦ διακεχυμένου ἐν τοῖς μεσοργανικοῖς διαστήμασιν, ἐξισωθῇ πρὸς τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος ἐν τοῖς ἀρτηριδίοις τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων ἢ ὑπερβῇ ταύτην, τὸ αἷμα δὲν θὰ δύ-

νηται πλέον νά εἰσδύσῃ ἐν τοῖς σωματίοις τούτοις. Πάντες οἱ ἡῆμοί, νοσοῦντες ἢ οὐ, θέλουσιν ἐκμηδενισθῇ. Ἡ ἀνούρη θέλει ἀποθῇ ἡ στιγμιαία κατάστασις τοῦ ἐνδιαφερομένου λοβίου. Ὅντως, ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, εὐρίσκονται ἐν τῇ νεκροψίᾳ τὰ λόβια ἔξαιμα. Τὰ Μαλπιγιακὰ σωμάτια ἢ ὀλίγα ἢ οὐδόλως ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια περιέχουσιν. Ἐξ ἄλλου θέλουσιν ὑπερφορτωθῇ ὑπὸ λεμφικῶν κυττάρων, καθόσον τὰ τελευταῖα ταῦτα θέλουσιν ἐξακολουθήσει προοδεύοντα χάρις εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν ἀμφοειδεῖς κινήσεις καὶ ἀφοῦ ἔτι ἡ παθητικὴ ἐπιφορὰ τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων παύσῃται ὑπάρχουσα.

Τοιαύτη εἶναι ἡ θεωρία ἡ στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἀνατομοπαθολογικῶν παρατηρήσεων, ἣν παρέσχομεν πρὸ ἐτῶν περὶ τῆς ἐκμηδένισως τῆς ἀπεκκρινούσης μοίρας τοῦ νεφρικοῦ λοβίου ἕνεκα τοῦ οἰδήματος. Ἀπεκαλέσαμεν δὲ τὴν ἐπεξεργασίαν ταύτην οἰδημα ἀναιμικόν, προκαλοῦν τουτέστι τὴν ἀναιμίαν τῶν προσαγωγῶν ἀγγείων δι' ἀντιπιέσεως τοῦ ἐπὶ τοῦ τοιχώματος αὐτῶν διαπιδυθέντος ὑγροῦ.

Ἐν πολλαῖς ὀξεῖαις νεφρίτισιν, ὧν ὁ κύριος τύπος εἶναι ἡ ὀστρακιώδης νεφρίτις, ἡ ἐκμηδένισις τοῦ νεφροῦ δύναται ταχέως νά προκληθῇ ὑπὸ τοιαύτης τινος συμφορήσεως. Ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις, ὡς κατέδειξεν ὁ Hortolès, ἡ ὑφὴ τοῦ νεφροῦ οὐδεμίαν ὑπέστη, οὕτως εἰπεῖν, τροποποίησιν. Ἡ λεμφικὴ διήθησις, ἡ ὑπερφόρτωσις ἐξικνουμένη μέχρις ἀντιπιέσεως τῶν ἀγγείων διὰ τοῦ ὑγροῦ τοῦ διαπιδυθέντος ἐν ἅπασι τοῖς ἐπιδεκτικοῖς ἀναπτύξεως διαστήμασι καὶ ἡ τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων δι' ἀναριθμητῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων, ἀποτελοῦσι πᾶσαν τὴν ἀνατομοπαθολογικὴν ἀλλοίωσιν. Ὁ νεφρὸς εἶναι κεκλεισμένος τῷ αἵματι κατὰ πάσας τὰς προσαγωγοὺς αὐτοῦ ὁδούς, καθ' ἅπαντας τοὺς μαλπιγιακοὺς αὐτοῦ ἡθμούς. Ἡ δηλητηρίασις εἶναι τότε ἀθρόα. Ἡ οὐραιμία ἐκδηλοῦται διὰ σπασμῶν, συχνάκις δέ, ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε, δι' ἀνασάρκα. Ἀλλὰ τίς ἡ προσεχὴς αἰτία τῆς ὑπερβαλλούσης νεφρικῆς συμφορήσεως; Τίς δὲ ἡ αἰτία τοῦ ἀνασάρκα, ὅταν οὗτος ἐπέρχηται; Πρόκειται ἀπλῶς, ὡς ἡδύνατό τις νά πιστεύσῃ, περὶ τοπικοῦ ἐρεθισμοῦ παραγομένου ὑπὸ βακτηριδίων; Ὡς πρὸς δὲ τὸν ἀνασάρκα, ἡ καρδία ἐξησθένησεν ἄρα ἐν ὄλῳ, οὕτω δὲ δὲν προκαλεῖ πλέον πλείσιν εἰς τὴν περιφέρειαν;

Δὲν ἔχει οὕτως. Ἡ διέλευσις διὰ τοῦ ἡθμοῦ τούτου τῶν βακτηριῶν δὲν δύναται μόνῃ νά θεωρηθῇ ὡς ἡ προκαλοῦσα αἰτία· ἀλλ' οὐδὲ ὡς

σφόδρα ἐπενεργοῦσαν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν αὐτήν. Δὲν ὑπάρχουσιν ἀλλοιωσεις τῶν ἀπεκκριτικῶν ἐπιθηλίων. Τὸ μυοκάρδιον δὲν ἐξησθένησεν ἐξαπίνης. Ἡ καρδία πάλλεται δραστηρίως μετὰ ψόφου καλπασμοῦ, τοῦλάχιστον ἐν ἀρχῇ. Ἀλλ' οὐδὲ καταπεπονημένη εἶναι μέχρις ἐξασθενήσεως διὰ τῆς μηχανικῆς ἀποφράξεως τῶν νεφρικῶν ὁδῶν. Δὲν παρατηρεῖται ἄμεσος ἀνασάρκα μετ' ἀκρωτηριασμὸν ἀμφοτέρων τῶν μηρῶν, δι' οὗ ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῆς κυκλοφορίας ὑπερβάλλων ὄγκος ἀγγείων. Δέον ν' ἀναζητήσωμεν ἄλλην ἐξήγησιν, δὲν δυνάμεθα δὲ ν' ἀνεύρωμεν αὐτήν ἀλλαχοῦ, εἰμὴ εἰς ἐπενέργειαν τῶν τοξινῶν ἐπὶ τοῦ νεφρικοῦ ἀγγειοκινητικοῦ συστήματος ἀφ' ἑνός, καὶ ἐπὶ τοῦ γενικοῦ ἀγγειοκινητικοῦ συστήματος ἀφ' ἐτέρου.

Ὁ ὀστρακιώδης ἰὸς ἄρχεται πιθανῶς προκαλῶν συμφορήσιν τοῦ νεφροῦ. Δευτεροπαθῶς τὰ τοῦ οὔρου δηλητήρια ἐν ὅλῳ συγκρατούμενα, ἐνῶ ὁ νεφρὸς δὲν λειτουργεῖ πλέον, ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς γενικῆς κυκλοφορίας καὶ προκαλοῦσι σειρὰν ἄλλων ἐπενεργειῶν. Ὅντως ὑπάρχουσι νόσοι, αἵτινες συνοδεύονται ὑπὸ νεφριτίδων, ἅστινας δύναται τις ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν ἐρεθιστικὴν ἐπενέργειαν τῶν βακτηριῶν ἐπὶ τοῦ νεφροῦ (π. χ. ὁ τυφοειδὴς πυρετός). Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὰ ἀπεκκριτικὰ ἐπιθήλια τοῦ νεφροῦ ἀλίσκονται ἢ καὶ ἐκφυλίζονται, δὲν παρατηρεῖται δὲ ἡ τοῦ ὀστρακιώδους τύπου οὐραιμία, ἀλλ' ἄλλη σειρὰ φαινομένων.

Ὑπάρχουσι λοιπὸν νοσογόνα δηλητήρια, ἅτινα προκαλοῦσι συμφορήσιν τοῦ νεφροῦ καὶ ἐκμηδενίζουσιν αὐτόν δι' ἀναιμικοῦ οἰδήματος. Ὑπάρχουσι δὲ ἄλλα, ἅτινα ἐπενεργοῦσιν ἐπ' αὐτοῦ, κατὰ τὸ φαινόμενον βαθύτερον, καὶ ἅτινα δὲν ἐκμηδενίζουσιν αὐτόν. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἐκδηλοῦνται τὰ οὐραιμικὰ συμπτώματα.

Γ.—ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΤΗΣ ΟΥΡΑΙΜΙΑΣ

Δέον ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν τὰς περιστάσεις, αἵτινες προκαλοῦσι τὴν οὐραιμίαν ἐν νεφρῷ ὀργανικῶς ἤδη ἡλλοιωμένῳ καὶ οὔτινος ἡθμοί τινες μαλπιγιακοὶ ἔχουσιν ἐκμηδενισθῇ ἢ πλημμυλῶς λειτουργοῦσιν.

Ἡ πρώτη γεννωμένη ἰδέα εἶναι ὅτι ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις, αἵτινες πᾶσαι ἀντιστοιχοῦσι πρὸς μίαν οἷαν δῆποτε ἐκ τῶν μορφῶν τῆς βριχθείας νόσου, ἐν δεδομένῳ χρόνῳ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαλπιγιακῶν

ήθμῶν ἀποβαίνει ἀνεπαρκῆς πρὸς διατήρησιν τῆς προσηκούσης καθάρσεως. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην, ὁ νεφρὸς ἀπόλλυσι τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον τοὺς ἡθμοὺς αὐτοῦ, ὅταν δὲ δὲν ὑπάρχωσι πλέον ἄρκετοὶ τοιοῦτοι, ἐπέρχεται ἡ δηλητηρίασις. Δὲν ἔχει ὁμῶς οὕτω.

Ἄρκει ὅς οἱ δὴποτε ἱατρὸς κεκτρημένος πείραν τῶν νεκροψιῶν ν' ἀναμνησθῇ τοῦ συμβαίνοντος παρὰ τοῖς πάσχουσιν ὑπὸ ἐντόνου νεφρίτιδος ἐκ λίθων. Αἱ νεφρικαὶ πύελοι εἶναι πλήρεις λίθων, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ πύου, ἡ δὲ νεφρική οὐσία ἔχει περιορισθῇ εἰς φλοῖον. Ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις τὰ οὐραιμικὰ φαινόμενα σπανιώτατα παρατηροῦνται. Ἐκτελεῖται π. χ. νεφρεκτομὴ τοῦ ἐτέρου νεφροῦ, ἢ ἀπλῶς νεφροτομή. Μετὰ τινας ὥρας ἐπέρχεται τελεία ἀνουρία. Ὁ νεφρὸς τοῦ ἐτέρου μέρους δὲν λειτουργεῖ πλέον. Αὕτη εἶναι ἡ γνωστὴ τοῖς χειρουργοῖς ἀνακλαστικὴ ἀνουρία. Ἐν ταῖς διαφόροις περιπτώσεσι τῆς Βριχθείας νόσου προεξάρχοντος ἀτροφικοῦ τύπου ὑπελογίσσαμεν τὰ νοσοῦντα Μαλπιγιακὰ σωμάτια. Κατὰ κανόνα ἀπόλυτον ὑπάρχει τὸ πολὺ ἐν ἐπὶ τριῶν καταδῆλως, ὀργανικῶς ἄχρηστον, ὅποτε, ὡς τοῖς πᾶσι γνωστὸν τυγχάνει, ἡ μοῖρα αὕτη δὲν ἀποβαίνει ἄχρηστος διὰ τὴν νεφρικήν κάθαρσιν. Δύναται τις ἀτιμωρητὴ ν' ἀφαιρέσῃ ἕνα νεφρόν, τουτέστι τὸ ἡμῖς τῶν μαλπιγιακῶν ἡθμῶν. Ἄν ὑπολειφθῶσι δύο ἐπὶ τριῶν, κατὰ μείζονα λόγον ἡ κάθαρσις αὕτη ἔδει νὰ μὴ παραβλαφθῇ.

Παρατηρητέον ὁμῶς ὅτι ἐν τοῖς ὑπὸ μικτῆς ἢ διαμέσου χρονίος νεφρίτιδος τροποποιηθεῖσι νεφροῖς, ἂν τὰ δύο τρίτα περίπου τῶν μαλπιγιακῶν ἡθμῶν ὑφίστανται, δὲν διατελοῦσι πάντα ἀλώθητα· τότε δὲ τὰ πλημμελῶς λειτουργοῦντα ἀποβαίνουσιν ἐπιβλαβέστερα τῇ γενικῇ καθάρσει ἢ τὰ μηδόλως λειτουργοῦντα, καθόσον ἐκεῖνα συγκρατοῦσι τὰς τοξίνας, ἐνῶ διὰ τῶν μὴ λειτουργούντων οὐδὲν διέρχεται. Ἡ ὀλικὴ λοιπὸν ποσότης τοῦ ἀπεκκρινομένου οὔρου δὲν περιέχει τὸ ὅλον τῶν πρὸς ἀπόκρισιν τοξινῶν. Τὰ ἔτι διαχωρητὰ Μαλπιγιακὰ σωμάτια δὲν εἶναι πάντα ἱκανὰ ν' ἀναπληρώσωσιν ὅλως τὴν κάθαρσιν. Καθάπερ δὲ ἡ οὐρία, οὕτω καὶ αἱ τοξίναι συσσωρεύονται βαθμηδὸν ἐν τῷ ὀργανισμῷ. Ὅταν δὲ οὗτος ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην κορεσθῇ, τὰ δηλητήρια ἐπενεργοῦσι. Πρώτερον ἐξεδήλουν τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν ὥσπερ τὰ ἐν λίαν μεγάλη δόσει χορηγούμενα φάρμακα, τουτέστι προεκάλουν ἐλαφρὰ φαινόμενα. Τοῦ κορεσμοῦ ὁμῶς

ἐπελθόντος, ἐπενεργοῦσιν ὡς δηλητήρια. Ἐν ἐκ τῶν κινδυνωδεστέρων αὐτῶν ἀποτελεσμάτων εἶναι ἢ ἐπὶ τοῦ ἀγγειοκινητικοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐπενέργεια καὶ ἢ εἰς τὸν νοσοῦντα νεφρὸν πρόκλησις ὀξέος συμφορητικοῦ οἰδήματος ἢ ἀπλῶς ὀρρώδους, ὅπερ ἐκμηδενίζει δι' ἀντιπιέσεως τὰ προσαγωγὰ ἀγγεῖα τῶν Μαλπιγιακῶν σωματίων ἢ περιορίζει τὴν λειτουργίαν τῆς ἀπεκκρίσεως πέραν ἀναλογίας τινος. Ἐντεῦθεν αἱ τοξίναι δὲν ἀπεκκρίνονται πλέον, πραγματικὴ δὲ δηλητηρίασις συμβαίνει. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν προσβολὴν τῆς οὐραιμίας. Ὁ ἄρρωστος θνήσκει δηλητηριασθεὶς, ἂν μὴ κατορθωθῇ ν' ἀνοιχθῇ πάλιν ἢ ἀπεκκριτικὴ συσκευή.

Δ.— ΓΕΝΙΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑΙ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι ὁ κύριος παράγων τῆς οὐραιμίας ἐν ταῖς ὀξείαις περιπτώσεσιν εἶναι ἢ κατάληψις τοῦ νεφροῦ ὑπὸ συμφορήσεως ὡς τὰ πολλὰ προκαλουμένης ὑπὸ εἰδικοῦ νοσογόνου ἰοῦ. Ἐν τῇ χρονίᾳ καταστάσει, τουτέστιν ὅταν ὁ νεφρὸς ᾖ ὀργανικῶς ἡλλοιωμένος, ὁ κύριος παράγων τῆς οὐραιμίας εἶναι ἐπίσης συμφορήσις τοῦ νεφροῦ, ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ προκαλουμένη ἐκ τῆς βραδείας ἀθροίσεως τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνεπαρκοῦς ἡθμοῦ συγκρατηθεισῶν τοξινῶν.

Αον Ἐν ταῖς ὀξείαις περιπτώσεσιν ἂν διορᾷ τις συμφορητικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ νεφροῦ, προκαλουμένην ὑπὸ τοῦ νοσογόνου δηλητηρίου, δέον νὰ προληφθῇ αὕτη εἴτε διὰ τῆς ἐπὶ τῆς νόσου ἐπενεργείας, εἴτε διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ νεφροῦ ἐν ταῖς κρίσεσιν συνθήκαις τῆς κακλοφορικῆς ἐλευθερίας. — Τῆς συμφορήσεως ἐπελθούσης, δέον ν' ἀρθῇ αὕτη, νὰ διανοιχθῇ πάλιν ὁ νεφρὸς.

Βον Ἐν τῇ χρονίᾳ καταστάσει πρόκειται ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ περὶ μιᾶς οἷαςδὴποτε μορφῆς τῆς Βριχθείας νόσου· τότε ὡς ἐξῆς θὰ σκεφθῇ τις :

Ὁ νεφρὸς εἶναι ἀνεπαρκὴς ὡς ἡθμός. Εἶναι ἡθμός, ὅστις λειτουργεῖ πλημμελῶς καὶ συγκρατεῖ τὰ πρὸς ἀπόκρισιν προϊόντα ἐν τῷ αἵματι. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ παράσχωμεν αὐτῷ πρὸς ἀπόκρισιν εἰμὴ ὡς οἶόν τε ἔλασσον τοξικὰ προϊόντα. Τοιαύτη ἢ ἀρχὴ τῆς ὑγείνης καὶ τῆς διαιτητικῆς τῶν βριχθειοπαθῶν.

Δέον ν' ἀντιταχῶμεν κατὰ τῆς βραδείας δηλητηρίασεως τῶν

ιστών. Οὗτοι, ὅτι δὴποτε καὶ ἂν πράζωμεν, θέλουσι παραβλαφθῇ ὑπὸ τῶν συγκρατηθεισῶν τοξινῶν. Πρέπει λοιπὸν νὰ διατηρήσωμεν, διὰ πάντων τῶν δυνατῶν μέσων, τὴν γενικὴν θρέψιν ἐν καλῇ καταστάσει, νὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν καρδίαν, ἥτις ἐκ τῶν πρώτων προσβάλλεται ὑπὸ τῶν βραδείας ἐνεργείας δηλητηρίων, ἵνα μὴ ἐξασθενήσῃ, ὡς τοῦτο κατὰ κανόνα συμβαίνει, καὶ ἐπιπλέξῃ ἐν δεδομένῳ χρόνῳ τὴν κατάστασιν τοῦ ἄρρῳστου.

Δέον τέλος, διὰ πάντων τῶν δυνατῶν μέσων, ν' ἀντιταχθῶμεν κατὰ τῆς συμφορήσεως τοῦ νεφροῦ. Ἄν οὗτος ἐμηδενίσθῃ πρὸ μικροῦ ὑπὸ συμφορήσεως τοξαιμικῆς (προσβολὴ οὐραιμίας), δέον νὰ διανοίξωμεν πάλιν τὴν ἀπεκκριτικὴν συσκευὴν, νὰ ἐξακολουθήσωμεν δ' εἶτα ὡς πρότερον ἐφαρμόζοντες τὴν προσήκουσαν θεραπείαν.

Ὑπεθέσαμεν μέχρι τοῦδε ὅτι ὁ νεφρός, ἐπεισοδιακῶς καταληφθεὶς καὶ χρονίως ἀλλοιωθεὶς, εἶναι ἔτι ἱκανὸς νὰ λειτουργῇ ὡς ἡθμός. Δέον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐν τῇ κλινικῇ ὑπάρχουσι περιπτώσεις, οὐκ ὀλίγαι ἀτυχῶς, καθ' ἃς δὲν δύναται τις νὰ ἐνεργήσῃ, καθ' ὅσον τὸ ὄργανον ἢ ὀριστικῶς ἀπωλέσθῃ ἐξαπίνης, ἢ ἀπόλλυται προϊόντως καὶ βραδέως, ὅτε οὐδεμία ἀγωγὴ δύναται νὰ κατισχύσῃ τῆς καταστάσεως. Τοιαῦται εἶναι αἱ περιπτώσεις τῆς ἐξαπίνης στεατώσεως προελεύσεως φωσφορικῆς, ὀξυανθρακικῆς, κ.τ.τ. ἢ ἔτι αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς τὸ πᾶν ἐκφυλίζεται βραδέως ἐν τῷ νεφρῷ, τὰ τε Μαλπιγιακὰ σωμάτια δηλαδὴ καὶ τὰ ἐπιθήλια. Τοιαύτη εἶναι ἡ περίπτωσις τῆς παρεγχυματώδους προεξαρχούσης νεφρίτιδος μετ' ἐξελίξεως ταχείας. Ὁ ἄρρωστος θνήσκει τότε ἐκ καθολικοῦ ἀνασάρκα μετ' ἐξασθενήσεως τῆς καρδίας, ἐφ' ἧς φέρεται κατὰ προτίμησιν τὸ δηλητήριο τοῦ οὔρου. Μεγάλαι ποσότητες λευκώματος καθημέραν ἀποβαλλόμεναι συνεπάγονται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πραγματικὸν λευκωματορικὸν διαθήτην (Gubler). Κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως τότε ὁ ἄρρωστος θνήσκει ἐξ οὐραιμίας. Τὸ μέρος λοιπὸν τοῦτο τῆς θεραπείας εἶναι ἀλλότριον τοῦ θέματος ἡμῶν.

3.

Θεραπεία τῆς οὐραιμίας ἐν ταῖς ὀξείαις νεφρίτισιν.

Ἐν οὐκ ὀλίγαις περιστάσεσι δύναται τις διὰ τῆς κλινικῆς πείρας

νὰ προΐδῃ, κατὰ τὴν ἐξέλιξιν λοιμώδους τινος νόσου, τὴν ἐνδεχομένην ἐπέλευσιν ὀξέος συμφορητικοῦ οἰδήματος τοῦ νεφροῦ. Πλὴν τῆς ὀστρακιᾶς, ἣτις ἀποτελεῖ τὸν τύπον τῶν τοιούτων περιπτώσεων, καὶ ἄλλαι νόσοι ἐπίσης ἐπιπλέκονται ἐν τισι περιστάσεσιν ὑπὸ ἀναλόγων φαινομένων ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπεξεργασίας προκυπτόντων, εἶναι δ' αἱ νόσοι αὗται ἡ εὐφλογία, ἡ ἀνεμευφλογία, τὸ ἐρυσίπελας, αἱ παρωτίτιδες, ἡ πνευμονία, ἡ γρίππη, αἱ ἀμυγδαλίτιδες, οἱ λοιμώδεις ψευδορευματισμοί. Ἐν τῷ τυφοειδεῖ πυρετῷ καὶ τῇ διφθερίτιδι, καίτοι συχναί εἶναι αἱ νεφρικαὶ ἀλλοιώσεις, ἡ οὐραιμία εἶναι μᾶλλον σπανία, καθότι αἱ μὲν ἀλλοιώσεις καταλαμβάνουσι κυρίως τὰ ἐπιθήλια, ἡ δὲ συμφορῆσις εἶναι μικροτέρα, σχεδὸν οὐδέποτε ἐξικνουμένη μέχρι τῆς ἐκμηδένισεως τοῦ νεφροῦ. Ἄν δύνηται τις νὰ προΐδῃ τὴν νεφρίτιδα, θὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ προλάβῃ αὐτὴν ἐπενεργῶν κατ' αὐτῆς ταύτης τῆς νόσου. Ἡ προσήκουσα τῆς νόσου θεραπεία εἶναι τὸ μόνον προφυλακτικὸν μέσον, ὅπερ διατιθέμεθα.

Α.— ΠΡΟΦΥΛΑΚΤΙΚΑ ΥΓΙΕΙΝΑ ΜΕΤΡΑ

Ὁ ἄρρωστος δεῖται ἀέρος καθαροῦ συχνάκις ἀνανεουμένου· θὰ διατάξωμεν λοιπὸν ἐπαρκῆ ἀερισμὸν τοῦ θαλάμου ἀποκρούοντες τὴν ἐπικρατοῦσαν πρόληψιν, καθ' ἣν οἱ ἄρρωστοι στεροῦνται ἀέρος μέχρις ἀσφυξίας ἐπὶ τῷ φόβῳ τῆς ψύξεως. Ἡ ἀναπνοὴ δροσεροῦ ἀλλὰ καθαροῦ ἀέρος εἶναι ἀκίνδυνος, ἀρκεῖ ἡ δερματικὴ ἐπιφάνεια νὰ προφυλάσσῃται ἀπὸ τῆς ἐντυπώσεως τοῦ ψύχους, τοῦτο δ' εἶναι ἀληθὲς κυρίως διὰ τὴν πυρετικὴν περίοδον, καθ' ἣν ὁ ἄρρωστος ἐπαρκῶς προασπίζεται διὰ τῆς ὑπερθερμίας αὐτοῦ· τὸυναντίον, ἡ ἀναπνοὴ ἀέρος ἐφθαρμένου καὶ θερμοῦ ἀποτελεῖ συνθήκην δυσμενεστάτην τῇ καλῇ ἐξελίξει ὀξείας νόσου. Ὁ ἄρρωστος, ἐπαναλαμβάνομεν, ἔχει ἀνάγκην ὀξυγόνου, οὐ μόνον διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς συνήθους αἱματώσεως, ἀλλὰ καὶ ἵνα διατηρήσῃ τὴν πάλιν, ἣς παρέχει τὸ μέτρον ἡ πυρετικὴ ἐπεξεργασία, ἣτις ἐπαυξάνει τὰς ὀξειδώσεις. Στεροῦντες τὸν ἄρρωστον τοῦ ὀξυγόνου, ἐξασθενοῦμεν τὴν ἀντοχὴν αὐτοῦ, ἅμα δὲ διευκολύνομεν τὸν σχηματισμὸν προϊόντων ἀτελῶς ὀξειδωθέντων, ἅτινα δὲν θέλουσι βραδύνει νὰ καταλάβωσι τὴν κυκλοφορίαν καὶ νὰ καταστῶσιν ἐν ἐκ τῶν προκλητικῶν αἰτίων τῆς νεφρικῆς ἀνεπαρκείας.

Διὰ τούτου δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι ἀποβαίνει ἀνωφελὲς νὰ προσπύσωμεν τοὺς ἀρρώστους ἀπὸ τοῦ ψύχους. Βεβαίως τὴν νεφρίτιδα δὲν προκαλεῖ ἡ ψύξις· βεβαίως πολλοὶ συγγραφεῖς ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ὄστρακιώδης νεφρίτις ἐπέρχεται συχνάκις παρ' ἀρρώστοις μὴ καταλιποῦσι τὸν θάλαμον, ἐνῶ συχνάκις δὲν ἐπέρχεται παρὰ παισὶ πλημμελῶς θεραπευομένοις καὶ προώρως ἐξερχομένοις. Ἐκ τούτου ὅμως δὲν ἔπεται ὅτι ἡ ψύξις δὲν διευκολύνει τὴν νεφρικήν συμφορήσιν, ὅτι δέ, διὰ τῆς ἐπαναλήψεως καὶ τῆς παρατάσεως αὐτῆς, δὲν καθιστᾷ τὸν ἤδη νοσοῦντα ὀργανισμόν ἔλασσον ἱκανὸν ν' ἀντιστῇ κατὰ τῶν πρωτοπαθῶν λοιμωδῶν παραγόντων καὶ ἐκείνων τῶν δευτεροπαθῶν παθήσεων. Κυρίως δὲ κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν ὅταν ὁ πυρετὸς κατέπεσεν, ὑπάρχει δ' ἐπὶ τινεὶ ἡμέρας ὑποθερμία, οἱ ἄρρωστοι εἶναι εὐαίσθητότεροι πρὸς τὴν δερμικὴν ψύξιν, τότε δὲ ὡς τὰ πολλὰ ἄρχονται αἱ βρεῖται νεφρίτιδες αἱ συνοδεύμεναι ὑπὸ οὐραιμικῶν φαινομένων.

Διὸ παραγγέλλομεν τὴν ἐν τῇ κλίνῃ ἡρεμίαν, ὡσάκις παρατηρεῖται λεύκωμα ἐν τῷ οὐρῳ, ἡ δὲ παρατεταμένη ἐν τῷ θαλάμῳ παραμονὴ, κυρίως μετὰ τὴν ὄστρακιάν, ἀποτελεῖ ἐν πάσαις ταῖς περιπτώσεσι σπουδαιοτάτην ὑγιεινὴν προφύλαξιν.

Θὰ ἐποπτεύομεν ἐπίσης ἐπιμελῶς τὴν καθαριότητα, τὴν ὡς οἶόν τε ἀκριβὴ ἀσπιρίαν τοῦ ἐσωτερικοῦ περικαλύμματος καὶ τῶν βλεννογόνων. Ἐκεῖ ἐν πολλαῖς περιπτώσεσιν εὐρίσκονται αἱ θύραι τῆς εἰσόδου τῶν δευτεροπαθῶν λοιμώξεων, αὗται δὲ συχνάκις καθίστανται αἰτίαι νεφρίτιδος, ἥτις ἄνευ αὐτῶν δὲν ἤθελεν ἀναπτυχθῆ. Ἡ ἀντισηψία τοῦ στόματος, τοῦ φάρυγγος, τοῦ ἐντέρου, τῶν ρινικῶν κοιλοτήτων, τοῦ δέρματος, οὐδέποτε πρέπει νὰ παραμελῇται, καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς νόσους, αἵτινες δὲν συνοδεύονται ὑπὸ ἰδιαζούσης τινος ἀλλοιώσεως τοῦ δέρματος καὶ τῶν βλεννογόνων, ἐφ' ἧς ἐνδείκνυται ἡ ἄμεσος ἐπέμβασις.

Διὰ τῶν προφυλάξεων τούτων πληροῦμεν ἐν μέρει καὶ ἐμμέσως ἐτέραν ἔνδειξιν συνισταμένην εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ νεφροῦ ὑπὸ τὰς κρίσσοντας συνθήκας τῆς κυκλοφορικῆς ἐλευθερίας.

Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην ἐπάναγκες ἀποβαίνει νὰ παρέχωνται τῷ ἀρρώστῳ ἄφθονα ὑδατώδη ποτά. Δέον νὰ διαλυθῶσι καὶ ν' ἀποκριθῶσι τὰ περιττωματικὰ προϊόντα, αἱ τοξίναι, τὸ δὲ ἀπλούστερον πρὸς τοῦτο μέσον καὶ τὸ συνήθως ἀρκοῦν εἶναι ἡ τοιαύτη τοῦ ὀρ-

γανισμού πλύσις διὰ τῶν ἀφθόνων ποτῶν. Ἄλλως πρέπει νὰ ἐξετάζηται συστηματικῶς καὶ καθ' ἡμέραν τὸ οὔρον, ὡς ὅτι δὲ ἤθελεν ἀναφανῆ λευκωματουρία ἐλαφρὰ καὶ παροδική, δέον νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν μετρίαν γαλακτικὴν δίαιταν· ὡς ὅτι δ' αὕτη εἶναι ἀφθονος καὶ ἔμμονος θὰ διατάξωμεν ἀδιστάκτως ἀπόλυτον γαλακτικὴν δίαιταν. Ὁ Jaccoud πρὸ τινων ἐτῶν ἐβεβαίωσεν ὅτι διὰ τῆς ἀποκλειστικῆς ταύτης διαίτης, ἐγκαίρως ἐφαρμοζομένης, οὐδεμίαν παρετήρησε πρὸ 15 καὶ πλέον ἐτῶν περίπτωσιν νεφρικῆς λευκωματουρίας ἐν τῇ ὀστρακιᾷ.

Ἐπίσης ἐν τῇ λευκωματουρίᾳ τῶν ἐγκύων ἢ ἀπόλυτος γαλακτικὴ δίαιτα ἀρκεῖ πολλάκις νὰ προλάβῃ τὴν ἐκλαμψίαν.

Δέον ἔτι ν' ἀποφεύγωμεν τὰ ἀντιπυρετικά φάρμακα, ὧν πολλὰ μὲν ἀλλοιοῦσι τὰ ἐρυθρὰ αἵμοσφαίρια, πάντα δὲ ἐπενεργοῦσιν ἐπιβλαβῶς ἐπὶ τῆς καρδίας, ἣν ἐξασθενίζουσι, καὶ ἐπὶ τῆς νεφρικῆς ἐκκρίσεως, ἣν ἐλαττοῦσι. Τὰ ἀντιπυρετικά φάρμακα καταθλίβουσι τὸν ἄρρωστον καὶ κλείουσι τὸν νεφρόν. Τὸ ψυχρὸν λουτρόν, ὅπερ κέκτηται ἰδιότητος ὅλως ἀντιστρόφους, ὅπερ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς διουρησεως εἶναι ὑπέρτερον παντὸς οἷου ὀδήποτε διουρητικοῦ φαρμάκου, εἶναι τοῦνκντίον ἐκ τῶν ἐνεργωτέρων προφυλακτικῶν μέσων ἀπὸ τῶν δευτεροπαθῶν νεφριτίδων.

B.—ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗΣ ΟΥΡΑΙΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΛΑΦΡΩΝ ΑΥΤΗΣ ΜΟΡΦΩΝ

Ἄλλὰ τῶν προληπτικῶν μέσων δὲν ἐγένετο χρῆσις, ἢ ταῦτα ἀπέβησαν ἀνεπαρκῆ, οὕτω δὲ εὐρισκόμεθα πρὸ ἀρρώστου πάσχοντος εἶτε ἐξ ὀξείας πρωτοπαθοῦς νεφρίτιδος ἐκ ψύξεως, τουτέστι πιθανῶς ἐπιγενοῦς λοιμώξεως τινος ὑποβοηθηθείσης ὑπὸ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ψύχους, εἶτε ὑπὸ λοιμώδους νεφρίτιδος ἐξ ὀστρακιᾶς π. χ. Ὁ ἄρρωστος οὗτος εἶναι ὀλιγουρικός, ἔχει δὲ οἰδήματα καὶ ἐστίας πνευμονικῆς συμφορήσεως. Ἐμφανίζει ἤδη ἐλαφρά τινα οὔραιμικὰ συμπτώματα, τουτέστι κεφαλαλγίαν, ἰλίγγους, παραλήρημα, ἐμέτους κ.τ.τ., ἐξ ὧν ἐπαπειλοῦνται ἄλλα δεινότερα. Τί θὰ πράξωμεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει; Τίνι τρόπῳ θὰ διανοίξωμεν πάλιν τὸν νεφρόν;

Ἡ κυριώτερα ἔνδειξις εἶναι ν' ἄρωμεν τὴν συμφορήσιν τοῦ νεφροῦ, δὲν ἀποβαίνει δ' ἐπάναγκες νὰ καταφύγωμεν παρעוּת εἰς τὴν γενι-

κὴν ἀφαίμαξιν. Ὅντως ἐβεβαιώσαμεν διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ γενομένων ἐρευνῶν, ὅτι ἡ φλεβικὴ κυκλοφορία τῶν νεφρῶν κοινωνεῖ μετὰ τῆς κυκλοφορίας τοῦ περίξ λιπώδους ἱστοῦ, διὰ μέσου δ' αὐτῆς μετὰ τῶν ὑποδορίων καὶ δερμικῶν αἰμοφόρων πλεγμάτων τοῦ τριγώνου τοῦ J. L. Petit. Εἶναι λοιπὸν δυνατόν διὰ τῶν τοπικῶν ἀφαιμάξεων νὰ ἐπενεργήσωμεν ἀμέσως ἐπὶ τῆς νεφρικῆς συμφορήσεως. Ἐπομένως, ἐπικειμένης οὐραιμίας ἢ ἐπελθούσης ἤδη, δεόν ἀδιστάκτως νὰ ἐνεργήσωμεν τοπικὴν ἀφαίμαξιν διὰ τῆς ἀμφοτέρωθεν ἐφαρμογῆς βδελλῶν κατὰ τὸ τρίγωνον (4—5 βδελλαι ἑκατέρωθεν παρὰ τοῖς ἐνήλιξιν, 1, 2 ἢ 3 παρὰ τοῖς παισὶν ἀναλόγως τῆς ἡλικίας αὐτῶν). Ἐνίοτε μία ἀπλὴ ἐφαρμογὴ ἀρκεῖ ἵνα ἐκλείψωσι καὶ τὰ δεινότερα τῶν συμπτωμάτων. Τὰς ἐπομένας ἡμέρας δυνάμεθα ν' ἀρκεσθῶμεν εἰς ἐφαρμογὰς κούφων σικυῶν ἢ ἐμφρόνως αἱματηρῶν, μέχρις ἐπανόδου ἐπαρκoῦς διουρήσεως, δηλούσης ὅτι τὸ κώλυμα ἤρθη. Ἄλλοτε ἀποβαίνει ἐπάναγκες, εἴτε τὴν ἐπιούσαν, εἴτε μετὰ τινος ἡμέρας νὰ διατάξωμεν νέαν ἐφαρμογὴν βδελλῶν. Δύσκολον εἶναι νὰ καθορίσωμεν ἀπολύτως ἀκριβεῖς κανόνας, εἰς τὸν ἱατρὸν δ' ἀπόκειται νὰ ἐκτιμῇ τὴν ἀνάγκην ἐκ τῆς λεπτομεροῦς ἐξετάσεως τοῦ ἀρρώστου.

Αὕτη εἶναι ἡ δυσχέρεια τῆς θεραπείας. Δὲν πρέπει ὁμως νὰ παρορῶνται τὰ βοηθητικὰ μέσα.

Θὰ ἐπιμείνωμεν πλέον ἢ ἄλλοτε ἐπὶ τῆς ἀποκλειςτικῆς γαλακτικῆς διαίτης καὶ ἐπὶ τῶν ἀφρόνων ὑδατωδῶν ποτῶν, ἅτινα προάγουσι τὴν διούρησιν διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς μάζης τοῦ αἵματος καὶ τῆς ἀνυψώσεως τῆς ἀγγειακῆς πίεσεως. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ ἂν ἡ πόσις τῶν ποτῶν ἦναι δύσκολος ἢ ἀδύνατος δι' εἶον δῆποτε λόγον, θὰ καταφύγωμεν εἰς τὰ μικρὰ κλύσματα δι' ὕδατος ἀπλοῦ. Ταῦτα γινόμενα ψυχρὰ προάγουσι τὴν διούρησιν δι' ἀγγειοκινητικῆς ἀνακλαστικῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῶν αἰμοφόρων ἀγγείων ταῦ ἐντέρου.

Ἡ γαλακτικὴ διαίτα πρὸς τούτοις κατὰ πάσας τὰς μορφὰς τῆς οὐραιμίας πληροῖ καὶ ἄλλας ἐνδείξεις. Τὸ γάλα δὲν εἶναι μόνον διουρητικόν, ἀλλ' εἶναι καὶ σιτίον ταχέως πεπτόμενον καὶ ἀπορροφώμενον, ὅπερ ἐνέχει σμικρὰν ἀναλογίαν καλίου καὶ ὅπερ παράγει σμικρὸν ὑπόλειμμα δυνάμενον νὰ παράσχη ὕλην εἰς τὰς ἐντερικὰς ζυμώσεις, ἐξ ὧν προκύπτουσι τινὲς τῶν τοξινῶν.

Δύναται τις ἔτι νὰ σκεφθῇ νὰ διευκολύνῃ τὴν ἀπόκρισιν τῶν τοξινῶν διὰ τῆς διεγέρσεως τῶν ἐκκριτικῶν λειτουργιῶν τοῦ ἐντέρου καὶ τοῦ δέρματος καὶ ν' ἀναγράψῃ τὰ καθαρτικά καὶ διαφορητικά. Ἀλλ' ἡ ἔνδειξις δὲν εἶναι ὅσον ἡ τῆς τοπικῆς ἀφαιμάξεως σαφής· τὸναντίον τῶν φαρμάκων τούτων ἡ χρῆσις εἶναι ἀντικείμενον συζητήσεων.

Συγγραφεῖς τινες θεωροῦσι τὰ φάρμακα ταῦτα ἀπολύτως ἐπικίνδυνα. Λέγουσιν ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν εἶναι ἀβεβαία ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀπεκρίσεως τῶν τοξινῶν· καὶ ἐπάγονται μὲν τὴν ἀπόκρισιν ἀφθόνου ὕδατος, πλὴν τοῦτο περιέχει σμικρὰν ἀναλογίαν τοξινῶν. Ὑπομιμνήσκομεν δ' ὅτι ὁ Bouchard κατέδειξεν ὅτι 32 γράμμ. αἵματος ἀποκρίνουσι τόσας τοξίνας, ὅσας καὶ 280 γράμμ. διαρροϊκοῦ ὑγροῦ καὶ 100 λίτρα ἰδρωτός. Ἀρα τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος φάρμακα δὲν ἐκπληροῦσι τὸν κύριον σκοπόν, ὃν προτίθεται τις καταφεύγων εἰς αὐτά. Ἀλλως δ' ἔχουσι καὶ μεγάλα μειονεκτήματα· ὑποβιβάζουσι τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος, ἥτις εἶναι ἀνάγκη νὰ τηρηθῇ τοῦλάχιστον φυσιολογικῇ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς διουρήσεως· πρὸς δὲ τούτοις ἐπάγονται ἀφυδάτωσιν τοῦ αἵματος, μείζονα συγκέντρωσιν τῶν τοξικῶν στοιχείων, ἅτινα τοῦτο περιέχει καὶ ἅτινα οὕτως ἀποβαίνουσιν ἐπιβλαβέστερα.

Ἀλλ' ἡ πρᾶξις, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὰ καθάρσια, δὲν συμφωνεῖ ἀπολύτως μετὰ τῆς θεωρίας, ἀποδείξασα πολλάκις τὴν κατὰ τῶν οὐραιμικῶν φαινομένων ὠφέλειαν ἐκ τῶν καθαρτικῶν, ἅτινα δύναται τις νὰ θεωρήσῃ ὡς μέσα ἐπιβοηθητικά τῆς θεραπείας. Ἀλλως πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀφυδάτωσης τοῦ αἵματος παρέχεται μετὰ τὰ καθάρσια ποσότης ὕδατος ἐπαρκῆς ἵνα ἀντικαταστήσῃ τὸ ἀποβαλλόμενον ὕδωρ. Πάντα δὲ τὰ καθάρσια δύνανται νὰ χορηγηθῶσιν. Ὁ Gubler τῶν δραστηκῶν προὔτιμα τὰ ἀλατοῦχα, οἱ δὲ ἄγγλοι ἱατροὶ ἀναγράφουσι τὸ καλόμελι, ὅπερ ἀποκρούεται ἐν Γαλλίᾳ, καίτοι τοῦτο κέκτῃται ιδιότητας διουρητικᾶς. Συχνότερον καταφεύγει τις εἰς τὰ δραστικά (σκαμμώνιον καὶ ἱαλάπη, βάμμα σύνθετον ἱαλάπης μόνον ἢ μετὰ σιροπίου ράμνου, καθαρτικὸς ὑποκλυσμός διὰ σέννης καὶ θειικοῦ νατρίου κ.τ.τ.).

Ὡς πρὸς τὰ διαφορητικά δὲν θὰ καταφύγωμεν εἰς αὐτὰ καὶ μάλιστα εἰς τὴν πιλοκαρπίνην, ἥτις κέκτῃται τὰ αὐτὰ μειονεκτή-

ματα, οἷα καὶ τὰ καθάρσια καὶ εἰς μείζονα βαθμόν. Πρὸς τούτοις ἡ πιλοκαρπίνη εἶναι φάρμακον προκαλοῦν συμφορήσεις, καταβιβάζον τὴν ἀγγειακὴν πίεσιν, ἱκανὸν νὰ φέρῃ ἐμέτους καὶ αἱματουρίας, ὑποβοηθοῦν εἰς τὸ πνευμονικὸν οἴδημα, κυρίως δὲ καταθλίβον τὴν καρδίαν καὶ ἐπαγόμενον συχνάκις ἐσχάτην ἐξάντλησιν· ἐν ἐνὶ λόγῳ εἶναι φάρμακον λίαν ἐπικίνδυνον. Πρέπει ὅμως ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι τινές, μεταξὺ δ' ἄλλων ὁ Henoch, ἐποιήσαντο χρήσιν αὐτοῦ ἐπιτυχῶς παρὰ τοῖς παισὶν ἐν τῇ ὀστρακιδῷ οὐραιμῇ δι' ὑποδορίων ἐνέσεων 5 ὑποχιλιογράμμων μέχρις 1 ὑφεκατογράμμου. Ἀλλ' αἱ ἐπιτυχίαι αὗται εἶναι λίαν σπάνιαι.

Εἰς τρόπον χρήσεως τῆς πιλοκαρπίνης, ἔλασσον κινδυνώδης καὶ ὅστις δύναται νὰ παράσχῃ μεγάλας ὑπηρεσίας ἐν τῇ μετρίᾳ οὐραιμῇ, εἶναι ὁ δι' ἐξωτερικῶν ἐφαρμογῶν. Παραγγέλλονται δ' ἐντρίψεις καθ' ἅπαντα τὸν κορμὸν διὰ τῆς ἐπομένης ἀλοιφῆς:

Pr Nitrate de pilocarpine.....	0,05—0,10
Vaseline blanche.....	100 grammes
Α. Νιτρικῆς πιλοκαρπίνης.....	0,05—0,10 ὕφεκ.
Βαζελίνης λευκῆς.....	100 γράμμα

Εἴτα τὸ μέρος καθ' ὃ ἐγένετο ἡ ἐντρίψις καλύπτεται διὰ στιβάδος βάμβακος ἐξασμένου καὶ κηρωτῆς ὀθόνης. Ἐπέρχεται οὕτως ἄφθονος τοπικὴ διαφόρησις, μετὰ τινος δὲ ὥρας, τοῦ βάμβακος διαποτισθέντος ὑπὸ τοῦ ἰδρώτος, ἀλλάσσεται οὗτος δι' ἐτέρας στιβάδος ξηροῦ. Δύναται τις νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐντρίβην πολλάκις ἐν ταῖς 24 ὥραις. Κατὰ τὸν H. Mollière ἡ θεραπεία αὕτη ἐπάγεται ἐν μὲν ταῖς ὀξείαις περιπτώσεσι ταχεῖαν ἴασιν, ἐν δὲ ταῖς χρονίαις μεγάλην βελτίωσιν. Δὲν ἀπορρρρᾶται δὲ ἡ πιλοκαρπίνη, οὐδέποτε δὲ ἀνευρέθη ἐν τῷ οὗρῳ. Ἐπενεργεῖ ἄρα τοπικῶς, οὕτω δὲ δὲν φοβεῖται τις δηλητηρίασιν. Ἀσχεῖ ἐνέργειαν διεγερτικὴν τῆς ἐκκρίσεως τοῦ ἰδρώτος δι' ἀμέσου ἐπενεργείας ἐπὶ τῶν ἐκκριτικῶν πόρων τῶν ἀδένων, ἢ πιθανώτερον ἐπὶ τῶν μυοεπιθηλιακῶν αὐτῶν μυῶν, οἵτινες εἶναι ἡνωμένοι μετὰ τῶν δερμικῶν ἐπιθηλίων, δὲν φαίνονται δὲ ἀμέσως ἐξαρτώμενοι ἐκ κεντρικῶν κινητικῶν νεύρων. Πρὸς δὲ τούτοις ἡ πιλοκαρπίνη παράγει οὐ μόνον τοπικὴν διαφόρησιν, ἀλλὰ καὶ διούρησιν, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ εἰμὴ δι' ἀνακλαστικῆς ἐνεργείας. Γνω-

στόν δὲ τυγχάνει ἐξ ἄλλων παραδειγμάτων ὅτι ἀλκαλοειδῆ τινα ἐφαρμοζόμενα ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ μὴ ἀπορροφώμενα προκαλοῦσι φαινόμενα πόρρω τοῦ μέρους τῆς ἐφαρμογῆς καὶ φαινόμενα γενικά. — Ἡ σπαρτεΐνη π. χ. ἐπάγεται κατὰπτωσιν τῆς κεντρικῆς θερμοκρασίας. Ἡ ἐπενέργεια τῆς πιλοκαρπίνης ἐξωτερικῶς ἐφαρμοζομένης εἶναι τοιαύτη.

Γ.—ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΒΑΡΕΙΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΗΣ ΟΥΡΑΙΜΙΑΣ

Τοιαῦτα εἶναι τὰ χρησιμώτερα τῶν μέσων, ἅτινα διατιθέμεθα ἐν περιπτώσεσιν ὀξείας οὐραιμίας ἐπικειμένης ἢ ἐκδηλωθείσης ἤδη, ἀλλὰ σχετικῶς καλοήθους. Δέον ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν τὴν οὐραιμίαν, ἥτις ἀποτόμως ἄρχεται καὶ ἐκδηλοῦται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διὰ φαινομένων ἐπαπειλούντων ἀπόληξιν ταχέως ὁλεθρίαν. Ἐν ταῖς πλείσταis τῶν περιπτώσεων πρόκειται περὶ τῆς ἐκλαμπτικῆς μορφῆς τῆς οὐραιμίας (ἐκλαμψία ὀστρακιώδης, ἐκλαμψία ἐπιλόχιος).

Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει δέον νὰ ἐπέμβωμεν τάχιστα καὶ νὰ καταφύγωμεν ἀδιστάκτως εἰς τὴν ἡρωϊκὴν ἀγωγὴν, τουτέστι τὴν γενικὴν ἀφαίμαξιν, ἥτις σαφέστατα ἐνδείκνυται καὶ ἐν περιπτώσεσιν ἀποτόμου κώματος ἢ ἐντόνου δυσπνοίας μετ' ἐπικειμένης ἀσφυξίας ἄνευ σπασμῶν.

Αὐοὶ Ἐνδείξεις καὶ ἀντενδείξεις τῆς ἀφαιμάξεως. — Ἡ ἐνδείξις εἶναι σαφὴς ἐν ταῖς ὀξείαις περιπτώσεσι, καθ' ὅς ἡ ἐκμηδένισις τοῦ νεφροῦ ἐπῆλθεν ἀποτόμως ἐξ οὐραιμίας συμφορητικῆς καὶ ὅταν τὰ φαινόμενα ἐπέρχωνται αἴφνης ὑπὸ μορρὴν σπασμῶν ἢ κώματος. Αἱ πλείσται τῶν περιπτώσεων τούτων ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τὴν ἐπιλόχιον ἐκλαμψίαν ἢ τὴν ὀστρακιώδη καὶ εἰς τινὰς μορφὰς πρωτοπαθοῦς ὀξείας νεφρίτιδος παρὰ τοῖς ἐνήλεσι. Τόσῳ δὲ μᾶλλον ἐνδείκνυται ἡ ἀφαίμαξις, ὅσῳ οἱ μὲν ἄρρωστοι εὐρωστότεροι καὶ ἔλασσον ἀναιμικοί, αἱ δὲ ἐγκεφαλικά ἐκδηλώσεις τῆς οὐραιμίας ἐντονώτεραι.

Ἐνδείκνυται ἔτι, ἀλλ' ἥσσον ἐπειγόντως ἐν ταῖς πρωτοπαθέσιν ὀξείαις νεφρίτισιν ἐν ἀρχῇ καὶ κατὰ τὰς φλεγμονώδεις παροξύνσεις ἐν τῇ βριχθείᾳ νόσῳ καὶ μὴ ὑπαρχόντων ἔτι φαινομένων ἀμέσως ἀπειλητικῶν. Ἀλλ' ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις δύναται ἐν γένει ἡ γενικὴ ἀφαίμαξις ν' ἀντικατασταθῇ ἐπωφελῶς

διὰ τῶν τοπικῶν ἀφαιμάξεων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπανειλημμένων.

Τέλος, ἡ γενικὴ ἀφαίμαξις ἀντενδείκνυται ἐν τῇ οὐραιμίᾳ τῆς ληκτικῆς περιόδου τῆς βριχθείας νόσου, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ προ-
ϊόντι κώματι, ὅτε ἀποβαίνει ἐπιβλαβὴς ἢ τοῦλάχιστον ἀνωφελής.

Τῆς ἀφαιμάξεως ἐνδεικνυμένης, πῶς πρέπει αὕτη νὰ ἐκτελῇται; Πρέπει νὰ ἐνεργῇται ἰσχυρὰ ἀφαίμαξις 300—500 γράμμων παρὰ τοῖς εὐρώστοις ἐνήλιξι, δύναται δ' αὕτη νὰ ἐπαναληφθῇ ἅπαξ ἢ δις τὸ πολὺ κατὰ τὰς ἐπομένας 48 ὥρας. Τινὲς συνεβούλευσαν τὰς μικρὰς καὶ συχνάκις ἐπαναλαμβανομένας ἀφαιμάξεις· ἀλλ' ἡ μέθοδος αὕτη δὲν εἶναι καλὴ, ἄλλως δ' ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι μία μόνη δαψιλὴς ἀφαίμαξις εἶναι προτιμότερα δύο μικρῶν.

Ἡ ἀφαίμαξις δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ παρὰ τοῖς παισὶ; Τινὲς συνεβούλευσαν νὰ γίνηται μετριωτάτῃ ἐφαρμογῇ αὐτῆς νὰ προτιμᾶται δὲ ἡ χρῆσις τῶν βδέλλων. Ἄλλ' εἶναι προφανὲς ὅτι αἱ βδέλλαι δὲν φέρουσι τὸ ταχὺ καὶ σχεδὸν ἄμεσον ἀποτέλεσμα, ὅπερ εἶναι τὸ μέγα πλεονέκτημα τῆς ἀφαιμάξεως ἐν ταῖς βαρεῖαις περιπτώσεσι. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ φοβώμεθα πολὺ τὴν ἀφαίμαξιν παρὰ τοῖς παισίν, ὡσάκις δὲ πρέπει νὰ ἐπέμβωμεν ταχέως, ἡ δὲ ἀφαίμαξις δύναται εὐκόλως νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ κυρίως παρὰ τοῖς ὑπερδεκαετέσι, δὲν πρέπει νὰ διστάσωμεν ν' ἀφαιρέσωμεν 100—300 γράμμα αἵματος. Ἐν ταῖς ἄλλαις περιπτώσεσιν ἐφαρμόζομεν βδέλλας περὶ τὸν δακτύλιον καὶ κατὰ τὰς μαστοειδεῖς ἀποφύσεις.

Βον Ἀγωγὴ ἐπιβοηθητική.—Τοιαῦται αἱ ἐνδείξεις τῆς γενικῆς ἀφαιμάξεως. Δύναται τις ἔτι νὰ ποιήσῃται χρῆσιν ἐπιβοηθητικῶν τινῶν μέσων, ἅτινα δύνανται ν' ἀρκέσωσιν, ὅταν ὁ κίνδυνος δὲν φαίνεται ἀπολύτως ἐπικείμενος. Ἐν τῇ ὀστρακιώδει ἐκλαμψίᾳ ὁ Troussseau συνέστησε τὴν συμπίεσιν τῶν καρωτίδων, ἥτις, ὅταν οἱ σπασμοὶ προεξάρχωσιν ἐτέρωθεν, δέον ν' ἀσκήται εἰδικώτερον κατὰ τὸ ἀντίθετον μέρος. Ἄν οἱ σπασμοὶ ἦναι ἴσοι ἀμφοτέρωθεν, συμπιέζονται ἀμφότεραι αἱ καρωτίδες ἀλληλοδιαδόχως ἢ καὶ ταυτόχρονως, ἂν τοῦτο ἦναι δυνατόν χωρὶς νὰ στενοχωρηθῇ λίαν ἡ ἀναπνοὴ τοῦ παιδίου. Ἐἴς τινὰς εὐτυχεῖς περιστάσεις ἅμα τῇ συμπίεσει οἱ ἐκλαμπτικοὶ σπασμοὶ παύονται αἴφνης, ἀντ' αὐτῶν δὲ ἐπέρχεται τελεία χάλασις. Διατηρεῖται ἡ συμπίεσις αὕτη ἐπὶ 15—20' λεπτὰ ἐπὶ τῆς

έτέρας τῶν ἀρτηριῶν, εἶτα δὲ συμπιέζεται ἡ ἄλλη. Ἡ σύμπραξις βοηθοῦ εἶναι ἀναγκαία ἐν τῇ ἐργῳδει τούτῳ χειρισμῳ, δύνανται δὲ αἱ μητέρες νὰ ἐκτελέσωσι χρέη βοηθοῦ. Διὰ τοῦ μέσου τούτου, ἐφαρμοζομένου μεθ' ὑπομονῆς, δυνατόν, ἐν τισι περιπτώσεσιν, ἐντὸς ὀλίγων ὥρῶν νὰ παρέλθωσιν οἱ σπασμοί, οἵτινες συνοδεύουσι τὸν ὀστρακιῳδὴ ἀνασάρκα.» Τὸ αὐτὸ μέσον παρέσχεν ἐπιτυχίας τινας τῷ Rilliet, τῷ Cadet de Gassicourt κ. ἄ.

Πλειότεραι ἐπιτυχίαι ὀφείλονται ταῖς εἰσπνοαῖς τοῦ χλωροφορμίου ἢ τοῦ αἰθέρος, τῇ χρήσει τῆς χλωριάλης διὰ τοῦ στόματος ἢ δι' ὑποκλυσμῶν. Ὁ West πολὺ ἐπήνεσε τὰς εἰσπνοὰς τοῦ χλωροφορμίου παρὰ τοῖς παισὶν ἐν τῇ ὀστρακιῳδὴ ἐκλαμψίᾳ. Εἶναι δ' αὖται ἀκίνδυνοι, ἀρκεῖ νὰ ἐκτελῶνται μετὰ τῶν προσηκουσῶν προφυλάξεων, αἵτινες ἀπαιτοῦνται ἐν τῇ χειρουργικῇ ἀναισθησίᾳ. Δύναται δὲ τις νὰ παρατείνῃ αὐτὰς ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Ἔστιν ὅτε αὐται ἀρκοῦσι καθ' ἑαυτὰς διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ ἐκλαμπτικοῦ παροξυσμοῦ ἄλλοτε ἢ ἐνέργεια αὐτῶν εἶναι παροδική, οἱ δὲ σπασμοὶ ἀναφαίνονται πάλιν ἅμα ὡς παύσωσιν αἱ εἰσπνοαί. Ἐν πάσῃ περιπτώσει αὐται ἀποτελοῦσι μέσον προσδοκητικὸν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὁποῖου δύναται τις νὰ ποιήσῃται χρῆσιν ἄλλων μέσων, ὧν ἡ ἐνέργεια εἶναι βραδυτέρη.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ κλύσματα διὰ χλωριάλης. Παρέχεται δὲ τὸ φάρμακον τοῦτο εἰς δόσεις κατατετμημένας, διαφόρους κατὰ τὰς ἡλικίας :

20—30 ὑφεκατόγρ.	κατὰ κλύσμα	παρὰ παισὶν	2—6 ἐτῶν
40—75	»	»	» 10—12 ἐτῶν
2—2 γράμματα	»	παρὰ τοῖς ἐνήλεσι.	

Παρὰ τοῖς ἐνήλεσι δύναται τις ν' ἀρξῇ διὰ 4 γράμμων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. Ἐνεργεῖται δὲ ἐν κλύσμα ἀνὰ πᾶν τέταρτον ὥρας ἢ ἡμίωρον, μέχρις οὗ παρέλθωσιν αἱ προσβολαί. Δύναται τις νὰ φθάσῃ μέχρι μεγίστων δόσεων, μέχρις 20 γράμμων εἰς 24 ὥρας παρὰ τοῖς ἐνήλεσι, ἰδίᾳ δὲ παρὰ ταῖς γυναῖξι ταῖς πασχούσαις ὑπὸ ἐπιλοχίου ἐκλαμψίας. Δέον δὲ ν' ἀποφεύγωμεν τὴν ἐπὶ τοῦ ἐντερικοῦ βλεννογόνου ἐρεθιστικὴν ἐπίδρασιν τῆς χλωριάλης· πρὸς τοῦτο δὲ διαλύεται αὕτη ἐν ἱκανῇ ποσότητι ὕδατος ἢ, ὅταν γίνηται χρῆσις με-

γάλων δόσεων, προστίθεται γλίσχρασμα κόμμεως ἢ κυδωνίων· δύναται δὲ καὶ ἐν κλύσματι διὰ γάλακτος νὰ δοθῇ ἢ χλωριάλη.

Τέλος, δύναται τις νὰ συνδυάσῃ τὰ βρωμιούχα μετὰ τῆς χλωριάλης ἢ νὰ χορηγήσῃ αὐτὰ μόνον ὅταν οἱ παροξυσμοὶ πραϋνθῶσι καὶ κατὰ τὰ διαλείμματα αὐτῶν.

Ἴδου τὰ μέσα, ἅτινα ἐκ πείρας ἀπεδείχθησαν ὡς τὰ ἀνυσιμώτερα κατὰ τῆς ὀστρακιώδους ἐκλαμψίας καὶ τῆς ἐπιγενοῦς εἴτε ἄλλων δευτεροπαθῶν λοιμωδῶν νεφριτίδων, εἴτε τῆς πρωτοπαθοῦς ὀξείας νεφρίτιδος.

Εἶναι δὲ τὰ αὐτὰ μέσα, ἅτινα ἡ πεῖρα καὶ ἡ ἐπιτυχία καθιέρωσαν ἐν τῇ ἐπιλοχίῳ ἐκλαμψίᾳ. Πρό τινος ἔτι ὁ καθηγητὴς Tarnier συνώψιζεν ἐν τοῖς ἐξῆς τὴν θεραπείαν τῆς παθήσεως ταύτης : « Ἀφαιμαξίς ἄφθονος, ἀπόλυτος γαλακτικὴ διαίτα, δραστικὰ καθάρσια καὶ χλωροφόρμιον εἰς εἰσπνοὰς κατὰ προτίμησιν τῆς χλωριάλης. » Ἀνωφελεὲς νὰ ἐπανεέλθωμεν ἐπὶ πάντων τούτων· προσθέτομεν μόνον ὅτι ὁσάκις ὁ τοκετὸς ἤρξατο, ὁ δὲ τράχηλος διεστάλη ἢ εἶναι διασταλτός, δεόν νὰ τελειωθῇ ὁ τοκετὸς ὡς οἷόν τε τάχιον διὰ τοῦ ἐμβρυουλκοῦ ἢ τοῦ μετασχηματισμοῦ.

Σὺν τοῖς ἀνωτέρω μέσοις καὶ ἐν πάσαις ταῖς περιπτώσεσιν οὐραιμίας κατὰ τὰς ὀξείας νεφρίτιδας, οἷαδὴποτε καὶ ἡ ἢ συμπτωματικὴ μορφή, θὰ ποιήσῃται τις χρῆσιν, ὡς γενικῶν βοηθητικῶν, τῶν εἰσπνοῶν τοῦ ὀξυγόνου εἰς δόσιν ἀθρόαν ἐπὶ σκοπῷ προαγωγῆς τῶν διαμέσων ὀξειδώσεων. Εἶναι δὲ προκριτώτερον ἐν ταῖς πλείστας τῶν περιπτώσεων νὰ γίνηται χρῆσις οὐχὶ τοῦ συνήθους εἰσπνευστήρος, ἀλλὰ χώνης υἰαλίνης κάπως εὐρείας, ἥτις τίθεται πρὸ τῶν μυκτήρων τοῦ ἄρρωστου καὶ δι' ἧς δύναται νὰ εἰσδύσῃ ἐν ταῖς ἀναπνευστικαῖς ὁδοῖς πολλῶ μείζων ποσότης ὀξυγόνου. Ἄλλως δὲ ἡ ἄνω τροποποιηθεῖσα συσκευὴ ἀποβαίνει πολλῶ εὐχρηστοτέρα εἴτε διὰ τὸν ἄρρωστον, εἴτε διὰ τὸν νοσηλεύοντα αὐτόν.

4.

Θεραπεία τῆς οὐραιμίας ἐν ταῖς χρονίαις παθήσεσι τῶν νεφρῶν.

A.—ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΑΙ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ὅταν, ἐκτὸς πυρετικῆς καταστάσεως ἐντόνου, περιορισμένης διαρ-

κείας, προκληθείσης ὑπὸ γνωστῆς λοιμώδους νόσου ἢ ὑπὸ βεβαιωθείσης νεφρίτιδος, εὐρίσκηται συνεχῶς ἐν τῷ οὔρῳ ποσὸν λευκώματος εἴτε σμικρὸν εἴτε μέγα, θὰ συμπεράνωμεν ὅτι πρόκειται περὶ χρονίας νεφρικῆς παθήσεως εἴτε πρωτοπαθοῦς λειτουργικῆς, εἴτε πρωτοπαθοῦς ὀργανικῆς, εἴτε τέλος καταστάσης ὀργανικῆς ἐκ τῆς ἐμμονῆς τῶν λειτουργικῶν ἀλλοιώσεων.

Ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις ὁ ἱατρὸς θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸ ἐνδεχόμενον τῆς ἐπελεύσεως νεφρικῆς ἀνεπαρκείας καὶ τῆς ἀμέσου αὐτῆς συνεπείας, τῆς οὐράιμικῆς δηλητηριάσεως, ἐκσημαινομένης διὰ φαινομένων ταχείας δηλητηριάσεως ἢ τοῦναντίον βραδείας.

Τὸ πρῶτον λοιπὸν ζήτημα, ὅπερ δεόν νὰ προβληθῇ εἶναι ἂν παρά τινι καθ' ἑξὶν λευκωματουρικῷ ὁ νεφρὸς κατέστη ἀνεπαρκὴς ὡς ἥθμός. Τῆς ἀνεπαρκείας δὲ ταύτης βεβαιωθείσης, ὁ ἱατρὸς θὰ σκεφθῇ ὅτι ἡ νεφρική κάθαρσις δὲν γίγνεται πλέον εἰμὴ διὰ μὴ σταθεραῖς ἰσορροπίας, ἥς δεόν πρὸ παντός νὰ καθορίσῃ τὰς συνθήκας.

Τοῦτο δύναται νὰ πράξῃ διὰ τελείας χημικῆς ἀναλύσεως γιγνομένης κεχωρισμένως τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ οὔρου τῆς νυκτός ἢ τῆς ἀσιτίας καὶ τῆς μυϊκῆς καὶ νευρικῆς ἡρεμίας, τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ οὔρου τῆς ἡμέρας, τῆς περιόδου τουτέστι τῆς ἐνεργητικότητος ἢ τῆς τροφῆς. Ἐκ τῆς τοιαύτης ἀναλύσεως θὰ συναγάγῃ ἐπαρκῆ συμπεράσματα ὑπὸ τε τὴν ἔποψιν τῆς ὑγιεινῆς καὶ τὴν τῆς διατροφῆς τοῦ ἀρρώστου.

Τὸ ποσὸν τοῦ καθημερινῶς ἀποβαλλομένου λευκώματος ἀποτελεῖ λίαν σημαντικὴν ἔνδειξιν. Ἄλλ' εἶναι ἔλασσον σημαντικὴ τῆς γνώσεως, ἣν παρέχει ἡ ἀναλογία τῶν ἐν ἑκατέρᾳ περιόδῳ ἀπεκκρινόμενων ἄζωτούχων οὐσιῶν· καθόσον γνωστὸν τυγχάνει ὅτι ἐνταῦθα κυρίως κεῖται τὸ δηλητήριον. Συγγραφεῖς τινες, ἰδίᾳ δὲ ὁ Cuffer περιέγραψαν ὑπὸ τὴν προσωνομίαν τῶν μερικῶν νεφριτῶν παθήσεις παθολογικῶς μηδαμινὰς τοῦ νεφρικοῦ ἥθμοῦ. Ποσὸν λευκώματος ἀέποτε τὸ αὐτό, ὡς τὰ πολλὰ λίαν σμικρὸν, ἀπεκκρίνεται καθημερινῶς διὰ τοῦ νεφροῦ, συχνάκις ἐν ἴσῃ ποσότητι κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἡρεμίας καὶ τῆς νυκτερινῆς ἀσιτίας καὶ κατὰ τὴν τῆς μυϊκῆς ἐνεργείας καὶ τῆς διατροφῆς ἐν ἡμέρᾳ. Ἐκτὸς τούτου, τὸ πᾶν εἶναι φυσιολογικὸν ἐν τῇ ἐκκρίσει τοῦ οὔρου. Πρόκειται δὲ περὶ ἀτόμων, ὧν ὁ νεφρὸς ἔχει ἀλλοιωθῇ ἐν σμικρῷ ἀριθμῷ λοβίων, ὀριστικῶς εἶναι ἀληθές, τὸ λοιπὸν ὁμῶς λειτουργεῖ κατὰ φύσιν. Ἄν δὲ μὴ ἐπέλθῃ

νέα προσβολή νεφρίτιδος, ἀφ' ἧς ἡ ὑγιεινὴ καὶ ἡ δίαίτα τῆς τροφῆς δεόν νὰ προασπίζωσιν αὐτούς, οἱ τοιοῦτοι ἄρρωστοι δὲν διατρέχουσιν ἄμεσον κίνδυνον. Ἐπίσης δὲ καὶ ἐν περιπτώσεσι κυκλικῆς λευκωματουρίας περιγραφείσαις ὑπὸ τῶν Pavy καὶ J. Teissier καὶ ἄλλων παρατηρητῶν. Ἀντιστρόφως, τῆς ἀναλογίας τοῦ λευκώματος οὔσης σμικρὸν ἢ λίαν ἀνυψωμένης, ἡ οὐρία ἐλαττοῦται, αἱ δὲ ἀτελῶς ὀξειδωθεῖσαι οὐσαι αὐξάνουσι. Διὸ ὁ συντελεστὴς τῆς ὀξειδώσεως ἀνέρχεται ὑπὲρ τὸ φυσικολογικόν. Ὁ ἄρρωστος ἀπειλεῖται ὑπὸ νεφρικῆς ἀνεπαρκείας, ἣτις δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἐκ τῆς ἐλαχίστης βλάβης τῶν παριπληρωματικῶν ἀπεκκριτικῶν συστημάτων καὶ ἐκ τῆς ἐλαχίστης παρεκτροπῆς περὶ τὴν δίαιταν ἢ καὶ ἐκ τυχαίας καταπονήσεως. Ἡ μείωσις αὕτη τοῦ συντελεστοῦ, ἡ ἐπαύξεις τοῦ λευκώματος, ἡ μείωσις τῆς ἀναλογίας τῆς οὐρίας, ἡ ἐλάττωσις τῆς πυκνότητος τοῦ οὔρου ἐκδηλοῦνται ἐμφανῶς δι' ἡμερινοῦ ἀνωτάτου ὄρου καὶ ἐλαχίστου νυκτερινοῦ· ἡ δὲ ὑγιεινὴ καὶ ἡ δίαίτα τῆς τροφῆς δύνανται νὰ ἐπανορθώσωσι τὴν λειτουργικὴν βλάβην.

Ἐν ταῖς χρονίαις νεφρίτισιν, οἷα παρατηροῦνται ἐν τῇ κλινικῇ, πρόκειται κυρίως περὶ νόσων, ὧν ἡ ἐξέλιξις λήγει. Πρὶν ἢ καταστῇ ἐμφανῶς καὶ ἐν ὄλῳ ἀνεπαρκῆς, ἡ νεφρικὴ κάθαρσις ἦν τοιαύτη μερικῶς. Πληθὺς διαφορῶν διηλητηρίων ἐπενήργησε διὰ χρόνου. Ἐν ταῖς πλείσταis δὲ τῶν περιπτώσεων ἂν ἡ πάθησις εὑρηται ἐν τῷ νεφρῷ, ὁ κίνδυνος ἔγκειται ἐν τῇ καρδίᾳ· αὕτη ὑπερτροφεῖ, τὸ δὲ μυοκάρδιον καθίσταται εἴτα σμικρὸν κατὰ σμικρὸν ἀσθενικόν. Τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ καρδιακοῦ μυός, ἐνταῦθα καθάπερ πανταχοῦ, εἶναι τάσις εἰς πνευμονικὸν οἴδημα ἐδράζον κατὰ τὰς βάσεις, κυρίως δὲ τὴν ἀριστεράν, ἀγνοοῦμεν διατί. Ὁ ἰατρός λοιπὸν δεόν νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν μετὰ πολλῶν ἄλλων προαγγέλων σημείων, κυρίως τὰ προκύπτοντα ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ οὔρου καὶ τῆς κορδίας. Εἰς τὰ δύο ταῦτα ἔγκειται κατὰ τὰ τρία τέταρτα ἡ ἀπὸ τῆς οὐραιμίας προφύλαξις ἐν ταῖς χρονίαις μορφαῖς τῶν νεφρικῶν παθήσεων.

B.—ΠΡΟΦΥΛΑΞΙΣ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗΣ ΟΥΡΑΙΜΙΑΣ

Εἰς τὸν νεφρὸν καταστάντα ἀνεπαρκῆ ὡς ἡμὸν καὶ ἔτι μᾶλλον

καθιστάμενον κατὰ τὰς περιόδους τῆς σιτήσεως, δέον νὰ παράσχωμεν αὐτῷ πρὸς ἀπόκρισιν τὸ ἐλάχιστον ποσὸν τῶν τοξινῶν, τοῦθ' ὅπερ διττῶς ἐπιτυγχάνομεν :

Αὖν Εἰσδιβάζοντες μόνον σιτία, ὧν ὁ διχασμὸς ἢ οὐδαμῶς ἢ ἐλάχιστα παράγει δηλητήρια.

Βον Ἀποφεύγοντες μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὸν σχηματισμὸν τῶν δηλητηρίων ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ ὀργανισμῷ. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει πρόκειται κυρίως περὶ τῶν δηλητηρίων τῶν πηγαζόντων ἐκ τῆς λειτουργίας τῶν μυῶν.

Ἐν ταύτῃ δέον νὰ διευκολύνωμεν ὡς οἶόν τε τὸ διαχωρητὸν τοῦ νεφροῦ, εἴτε αἶροντες τὴν συμφορῇσιν ἀπ' αὐτοῦ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, δι' ἀμέσου ἐπενεργείας, εἴτε ἐξαναγκάζοντες αὐτὸν νὰ διηθήτῃ, ὑπὸ πίεσιν αὐξηθεῖσαν, τὰς οὐσίας, αἷς δὲν διηθεῖ ἐν τῇ καταστάσει ἐν ἣ διατελεῖ.

Αὖν Διαιτητικὴ τῶν πασχόντων ὑπὸ νεφρικῆς ἀνεπαρκείας.—Τὸ γάλα ἐθεωρήθη μέχρι τοῦδε ὡς τὸ κυριώτερον στοιχεῖον τῆς τροφῆς ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ. Ἀποβαίνει ἀνωφελὲς νὰ ἐκθέσωμεν διὰ μακρῶν, ὅτι πᾶς τις γινώσκει, τουτέστιν ὅτι τὸ γάλα εἶναι ἐκ πάντων τῶν σιτίων τὸ παρέχον τὰ ὀλιγώτερα τοξικά ὑπολείμματα, ἐνῶ ἐν ταύτῃ εἶναι διουρητικὸν πρώτης τάξεως καὶ ὑγρόν, οὗ ἡ διέλευσις διὰ τοῦ νεφροῦ καὶ ἐν μεγάλῃ ποσότητι γίγνεται διὰ τῆς ἐλάχιστης καταπονήσεως τοῦ ἥθμοῦ. Διὸ τὸ κράτος τῆς ἀποκλειστικῆς γαλακτικῆς διαίτης ἐν τῇ θεραπευτικῇ τῶν νεφρῶν ἐπὶ μακρὸν παρετάθη.

Αἱ ἐνδείξεις τῆς γαλακτικῆς διαίτης ἄλλως οὐκ ἐπαύσαντο προεξάρχουσαι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ. Τρία λίτρα γάλακτος ἀποτελοῦσι μερίδα συντηρήσεως (σιτηρέσιον) ἐπαρκῆ δι' ἄνδρα συνήθους βάρους, καὶ ὅταν ἔτι οὗτος μετρίως ἐργάζεται· ποσὸν κατὰ τι σμικρότερον ἀρκεῖ τῇ γυναικί. Ἐνδείξιν σαφῇ διὰ τὴν ἀποκλειστικὴν διὰ γάλακτος τροφὴν παρέχει ἡ λίαν σμικρὰ ἀναλογία τῆς οὐρίας, τοῦ συντελεστοῦ καὶ τῆς πυκνότητος τοῦ οὔρου βεβαιωθέντων παρὰ λευκωματορικῷ μετὰ πρώτην ἐξέτασιν. Τὸ γάλα διατρέφει καὶ διανοίγει τὸν νεφρόν. Περίοδος 15 ἡμερῶν γαλακτικῆς διαίτης δυνατὸν νὰ ἐνδείκνυται ἐν ταῖς πλείσταis τῶν περιπτώσεων. Ἐν ἀνάγκῃ, διαρκοῦντος τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος, αἱ ἐνδείξεις αἱ παρεχόμεναι ὑπὸ τῆς

ἀναλογίας τῆς οὐρίας καὶ ὁ συντελεστὴς τῆς ὀξειδώσεως θ' ἀποδείξωσιν ἂν ἡ τοῦ γάλακτος ἐπενέργεια ἦναι ἐπαρκὴς ἢ ἂν πρέπει νὰ ὑποβοηθήσωμεν αὐτῇ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς βδελλῶν κατὰ τὸ τρίγωνον τοῦ Petit.

Τὸ γάλα κατὰ ταύτην τε καὶ τὴν ἐπομένην περίοδον δέον αἰετοτε νὰ ᾖ τελείως ἀπληθισμένον. Ἡ πρώτη συνθήκη τῆς μὴ παραγωγῆς τοξινῶν ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇνι εἶναι ὄντως καλὴ γαστρικὴ πέψις. Γνωστὸν δὲ τυγχάνει ὅτι οὐκ ὀλίγα ἀντιβαλλόμενα τῶν πεπτονῶν εἶναι τοξικά. Καὶ δὴ τὸ λίπος εἶναι κύλωμα διὰ τὸν στόμαχον. Τὸ τὸ βούτυρον ἀποτελοῦν λίπος εἶναι ἥσσον ἐπιβλαβὲς τοῦ προερχομένου ἐκ τοῦ λιπώδους ἱστοῦ τῶν κρεῶν. Οὐχ ἥττον λίπη τινα ἀποκρίνονται ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ, ἰδίως διὰ τῶν ἰδρωτοποιῶν ἀδένων, ὑπὸ μορφὴν λιπαρῶν σωμάτων ἐπιβλαβῶν. Δέον δὲ ν' ἀποσκορακίζωνται τὰ λίπη ἀπὸ τῆς τροφῆς τῶν ὑπὸ οὐρητικῆς ἀνεπαρκείας πασχόντων. Λέγομεν τοῦτο ἅπαξ διὰ παντός.

Ὅσάκις κατὰ τὰς χρονίας νεφρίτιδας ἡ νεφρική ἀνεπάρκεια ἀποβῇ τοιαύτη, ὥστε ν' ἀποτελῇ κίνδυνον οὐραιμίας, δέον νὰ ἐπαναλαμβάνηται ἡ γαλακτικὴ διαίτα. Πρέπει ὅμως νὰ προειδοποιήσωμεν τοὺς ἁρρώστους, ἐκείνους κυρίως οἵτινες μόνοι ποιοῦνται τὰς καθημερινὰς ἀναλύσεις τοῦ οὔρου αὐτῶν διὰ σωλῆνος Esbach, ὅτι ἡ ἀναλογία τοῦ λευκώματος θ' αὐξήσῃ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ. Τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι ὄντως ὁ σχεδὸν ἀπόλυτος κανὼν· δείκνυσι δὲ καὶ ὅτι τὸ ποσὸν τοῦ λευκώματος δὲν ἔχει οἷαν ἄλλοτε ἐπὶ μακρὸν ἀπέδιδον αὐτῷ σπουδαίαν σημασίαν.

Πᾶς ἱατρός ἐπὶ πολὺ ἀσχοληθεὶς ἐν τῇ θεραπευτικῇ τῶν νόσων τοῦ νεφροῦ γινώσκει ὅτι ἡ γαλακτικὴ διαίτα δὲν δύναται ἐπ' ἀόριστον νὰ ἐπιβληθῇ, ἐκτὸς ἀνωτέρων τινων περιστάσεων, καθ' ἃς πᾶσα ἄλλη τροφή δὲν εἶναι ἀνεκτὴ ἢ συνεπάγεται ἀμέσους κινδύνους. Δέον λοιπόν, ἐκτὸς τῶν περιόδων, καθ' ἃς ἡ ἀποκλειστικὴ χρῆσις τοῦ γάλακτος ἐπιβάλλεται, νὰ ὑπερβλίνωμεν τὴν δυσχέρειαν καὶ νὰ ἐπιτρέπωμεν τῷ ἁρρώστῳ νὰ τρέφεται ἀκινδύνως.

Πρὸς τοῦτο καταφεύγομεν τῇ καλουμένῃ γαλακτοφυτικῇ διαίτῃ. Τὸ γάλα θ' ἀποτελῇ πάντοτε τὴν βῆσιν τῆς τροφῆς. Αἰετοτε ὁ ἀπληθισμένος θὰ λαμβάνηται ὡς ποτὸν εἴτε ὁμιγὲς εἴτε μεμιγμένον μετ' ὀλίγου κηφῆ, κακίου, κηφῆ κιχωρίου ἢ καὶ τεύθου, δι'

ὧν μεταβάλλεται ἡ γεῦσις αὐτοῦ. Ὁ ἄρρωστος θὰ ἐσθίῃ ἄρτον, λαχανικά, ἰδίως δὲ τὰ ἐνέχοντα ταννίνην (κινάρας, σκολύμους, θρίδακας ὠμούς ἢ ὀπτούς, φυλλίδα χλωράν, ἔτνον ἐξ ὀπτῶν λαχάνων). Τὸ κρέας ἀντικαθίσταται διὰ τῶν σφόδρα ἄζωτούχων ξηρῶν ὀσπρίων (φασιόλοι ξηροί, φακαῖ, κύαμοι, πῖσα ξηρά, ἄλευρον σόγιας), ἅτινα ἐνέχουσι πλεῖον ἄζωτον ἢ τὸ κρέας τῶν κρεοπωλείων καὶ ἅτινα εἶναι ὅλως ἀπηλλαγμένα τῶν τοξινῶν, αἵτινες πηγάζουσιν ἐκ τῆς μεταμορφώσεως τῆς μυϊκῆς σαρκὸς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν πεπτικῶν χυμῶν. Πάντες οἱ καρποὶ (πλὴν τῶν κερασίων καὶ τῶν ὀξείνων θαμνοκεράσων (groseilles), ἅτινα, ὡς ἡ ὀξαλὶς καὶ οἱ ἀσπάραγοι, ἐνέχουσι πολλὰ ὀξαλικά ἅλατα καὶ εἶναι λίαν διουρητικά, καὶ διὰ τοῦτο ἀποσκορακίζονται) θέλουσι συμπληρώσει τὴν σειρὰν τῶν συνήθων σιτιῶν. Ἐπιτρέπομεν δὲ καὶ τὰ ῥά, μὴ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὴν κοινῇ ἐπικρατοῦσαν πρόληψιν ὅτι ἀπαγορεύεται τῷ λευκωματουρικῷ σιτίῳ ἀποτελούμενον κατὰ μέγα μέρος ἐκ λευκώματος.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ κρέα σχεδὸν μόνον τὸ ἀλιπὲς πρόσφατον κρέας τοῦ χοίρου δύναται ἀκινδύνως νὰ βρωθῇ. Οὐδὲν εἶδος ἰχθύων ἐπιτρέπεται. Ἡ μυϊκὴ αὐτῶν σὰρξ, ἐνέχουσα λίπος, παρέχει ὑπολείμματα, ἅτινα εἶναι δηλητήρια καὶ ἐπαυξάνουσιν ὑπερβαλλόντως τὸ λεύκωμα, τοῦθ' ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἡ ἀπέκκρισις τούτων ἐπάγεται συμφορήσιν ἐν τῷ νοσοῦντι νεφρῷ.

Οὐδενὸς οἶνοπνευματώδους ποτοῦ, οὐδὲ οἴνου, οὐδὲ ζύθου, γίγνεται χρῆσις ὡς ποτοῦ. Ἄν τὸ γάλα μὴ ᾖ ἀνεκτὸν ἐν τῷ τρώγειν, δεόν νὰ πίνη ὁ ἄρρωστος ὕδωρ ἀπλοῦν ἢ κάλλιον ὕδωρ ἀπεσταγμένον, ὅπερ καθίσταται ἐλαφρότερον διὰ τῆς μετὰ τοῦ ἀέρος ἀναταράξεως.

Διὰ τῆς τοιαύτης διατροφῆς ὁ ἄρρωστος θέλει διατελῇ ὑπὸ τὰς κρείσσονας συνθήκας ἵνα εἰσάγῃ ἐν αὐτῷ ἐλάσσονας τοξίνας καὶ ἵνα τηρῇ τὸν νεφρὸν αὐτοῦ ὅλως ἀνεωγμένον ὡς ἡμὸν.

Ὅντως δὲ τὰ δηλητήρια μὴ ἀπορροφώμενα δὲν ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἵνα προκαλέσωσι τὴν συμφορήσιν αὐτοῦ. τῆς ἀπεκκρίσεως τῶν ὑπολειμμάτων οὔσης εὐκόλου, τὰ στοιχεῖα τοῦ νοσοῦντος νεφρικοῦ παρεγχύματος δὲν καταπονοῦνται οὐδ' ἐρεθίζονται κατὰ τὴν διέλευσιν αὐτῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν διὰ τὴν τροφήν. Ὡς πρὸς τὴν ὑγιεινὴν, αὕτη

κυρίως ἐπιτάσσει τὴν μουικὴν ἄνεσιν. Ἡ μουικὴ λειτουργία παρέχει εἰς τὸν λέμφον καὶ τὸ αἷμα δηλητηρία τίνα. Ὡς δὲ κατέδειξαν ὁ Armand Gautier καὶ ὁ Landi τῆς πρωτογενοῦς ραβδωτῆς μουικῆς δεσμίδος ἡ πραγματικὴ λειτουργία εἶναι ἡ κατεργασία πτωμαίνων. Θεωρητικῶς λοιπὸν θὰ ἔλεγε τις ὅτι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ ὑπὸ οὐραιμίας ἀπειλούμενος λευκωματουρικός δέον νὰ τηρῇ ἀπόλυτον μουικὴν ἄνεσιν παραμένων ἀκίνητος ἐν τῇ κλίνῃ. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἔχει καὶ τὴν ἐτέραν ὄψιν. Τὸ ἄτομον, οὗ τὸ μουικὸν σύστημα ὑπεβλήθη εἰς ἀπόλυτον ἡρεμίαν ἀπειλεῖται πλειότερον ὑπὸ δηλητηρίασεως διὰ τῶν μυῶν αὐτοῦ, ἢ τὸ ἄτομον, οὗ τὸ μουικὸν σύστημα λειτουργεῖ μετρίως. Ὁ Gautier κατέδειξεν ὅτι ὁ μῦς ἀποχωρισθεὶς τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τηρηθεὶς ζῶν, ἀλλὰ μὴ συστελλόμενος ἐκκρίνει οὐσίας ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τοξικὰς: μᾶζαι φωσφορικοῦ ὀξέος παράγονται κατὰ πρῶτον, εἴτα δὲ λευκωμαίνει καὶ πτωμαίνει. Γνωστὸν τυγχάνει ἀφ' ἐτέρου ὅτι ἡ φλεβικὴ καὶ ἡ λεμφικὴ κυκλοφορία ὑφίστανται ἐπίσημον ἐπίσχεσιν ἐν τινι χώρᾳ, ἧς οἱ ραβδωτοὶ μύες δὲν λειτουργοῦσι πλέον. Ἡ τοιαύτη χώρα δὲν καθαίρεται πλέον, ἐν αὐτῇ δὲ ἀθροίζονται τὰ δηλητήρια.

Δέον λοιπὸν οἱ ραβδωτοὶ μύες τοῦ λευκωματουρικοῦ νὰ λειτουργῶσιν, ἀλλ' οὐδέποτε νὰ καταπονῶνται. Ἡ βάδισις ἐν ἐλευθέρῳ καὶ ξηρῷ ἀέρι, ἡ γυμναστικὴ ἐν τῷ θαλάμῳ ἐν προσήκοντι μέτρῳ ἀρμόζουσιν αὐτῷ. θὰ ὀρίσωμεν δὲ ὅτι δέον ὁ ἄρρωστος νὰ διακόπτη τὴν ἄσκησιν ἅμα ὡς αἰσθανθῇ τὸν ἐξ αὐτῆς κόρον μὴ ἐξικνούμενον μέχρι καμάτου. Παρά τισιν ἀτόμοις ἡ καταπόνησις δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐπέλευσιν τῆς οὐραιμίας ὑπὸ τινα τῶν ὀξειῶν αὐτῆς μορφῶν. περίοδος δὲ λίαν μακρὰ μουικῆς ἀδρανείας ἄγει προϊόντως εἰς βραδεῖαν οὐραιμίαν.

Ἀπλῶς μόνον μνημονεύομεν τῆς διεγέρσεως τῶν παραπληρωματικῶν ἀπεκκριτικῶν συστημάτων (ξηραὶ ἐντρίβαί, ἐφαρμογὴ ἀλοιφῆς διὰ πιλοκαρπίνης κ.τ.τ.). Δὲν θὰ διαλάβωμεν περὶ τῆς γενικῆς ὑγιεινῆς τῶν λευκωμάτουρικῶν σημειοῦμεν ὅμως ὅτι πᾶν αἷτιον αἰφνιδίως ψύξεως πρέπει ν' ἀπορεύγῃ ὁ ἄρρωστος, καθόσον ἡ αἰφνιδία ψύξις δύναται νὰ προκαλέσῃ προσβολὴν οὐραιμίας.

Γ.—ΑΓΩΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΒΡΑΔΕΙΑΣ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΙΣΤΩΝ

Όταν, τῆς ἀνεπαρκείας τῆς νεφρικῆς καθάρσεως βεβαιωθείσης, παρατηρῶνται πρόδρομά τινα σημεῖα, ταῦτα δηλοῦσιν ὅτι ἐπίκειται προσβολή οὐραιμίας. Ἀλλὰ τὰ πρόδρομα ταῦτα σημεῖα εἶναι διάφορα. Παρατηροῦνται ἡμικρανίαι, δυσπεπτικά τινα φαινόμενα μετὰ γεώδους ὡχρότητος τοῦ δέρματος, διάφοροι ἐξανθήσεις, καὶ μὴ ὑπάρχοντος ἔτι τοῦ ἐντετοπισμένου καὶ ἀγγειοκινητικοῦ οἰδήματος, ὅπερ συχνάκις τότε παρατηρεῖται. Δὲν θὰ εἰσέλθωμεν εἰς λεπτομερεῖας περὶ πάντων τῶν σημείων, θὰ ἐπιμείνωμεν ὅμως ἐπὶ τῶν σταθερωτέρων ἐκ τούτων, ἅτινα ἀποτελοῦσιν ὄντως κυριωτάτας ἐνδείξεις ἐν τῇ θεραπείᾳ.

Σημεῖον οὐδέποτε σχεδὸν ἑλλεῖπον εἶναι ἡ γενικὴ μυικὴ ἐξασθένησις, ἥ τινα συχνάκις ἐπιπροστίθεται ἀγωνία ἀνάλογος τῇ τῶν νευρασθενικῶν. Οἱ τοιοῦτοι ἄρρωστοι, ἔστιν ὅτε ἱκανῶς μυοτραφεῖς, ἀσθμαίνουσιν ἐπὶ τῷ ἐλαχίστῳ ἀγῶνι, ἐμφανίζουσι δὲ καὶ συνολκὰς καὶ παραμυοκλονικὰς διατελεῖς. Ὁ σπασμὸς ἐπεκτείνεται συχνάκις εἰς τὰ δερμικὰ ἀγγεῖα· δὲν ὑπάρχει πλέον πλήρης κυκλοφορία τοῦ δέρματος, κυρίως δὲ τὰ ὠτα εἶναι κάτωχα. Οἱ ἄρρωστοι οὗτοι ἔχουσι κορεσθῆ ὑπὸ τῶν δηλητηρίων τοῦ οὔρου, ἀναδίδουσι δὲ ὅσμην δυσώδη ἐξ ἀπάσης τῆς ἐπιφανεῖας τοῦ δέρματος· εἶναι δὲ τοῦτο φαινόμενον, ὅπερ ἀείποτε παρατηρεῖται ἐν τῇ κωματώδει οὐραιμίᾳ. Συχνάκις παρ' αὐτοῖς παρατηρεῖται τὸ φαινόμενον τῆς δερμογραφίας· ἡ ἐπὶ τοῦ δέρματος ἀγομένη γραμμὴ καθίσταται κνιδώδης καὶ προέχουσα. Ἡ ἀπόπνοια εἶναι κάκοσμος, ἔστιν ὅτε δὲ ἀποτελοῦνται ἐλκώσεις ἐν τῷ στόματι ἢ κατὰ τὴν μοῖραν τῆς εἰσδύσεως τῶν ὀδόντων λίαν ὀδυνηρά. Ὁ νεφρὸς δὲν διηθεῖ πλέον, αἱ παραπληρωματικαὶ ἐκκριτικαὶ συσκευαὶ εἶναι ἀνεπαρκεῖς· ὑπάρχει ὑπέρμετρος συσσώρευσις οὐρίας καὶ τοξικῶν οὐσιῶν ἐν τοῖς ἱστοῖς. Τοῦτο δ' ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι ἂν ἐφαρμόσωμεν βδέλλα κατὰ τὸ τρίγωνον τοῦ Petit, ἵνα ἀποκαταστήσωμεν τὸ διαχωρητὸν τοῦ νεφροῦ διὰ τῆς ἄρσεως τοῦ καταλαβόντος αὐτὸν οἰδήματος, θὰ ἴδωμεν ὅτι οἱ ὀλιγουρικοὶ οὗτοι ἄρρωστοι, οἱ ἀπεκρίνοντες μόλις 8 ἢ 10 γράμματα οὐρίας εἰς 24 ὥρας, ἐκκρίνουσι τὰς ἐπομένους ἡμέρας 20, 30, 40 καὶ μέχρι 57 γράμμων

(παρετηρήσαμεν πολλάκις τὴν ἀναλογίαν ταύτην), ἀποκαθίστανται δὲ ἐν ταύτῃ πολυουρικοί. Καί, ὅπερ ἀξιοπερίεργον, εἰς τὸ τέλος τῆς περιόδου ταύτης τῆς πλύσεως τῶν ἰστών ἢ λευκωματουρία εὐρίσκεται ἐνίοτε περιωρισμένη εἰς ἔχνη. Ὑπάρχει ἄρα μορφή βραδείας οὐραιμίας προκύπτουσα ἐκ τῆς προϊούσης δηλητηριάσεως τῶν ἰστών καὶ ἐκ τῆς ἀποταμιεύσεως τῶν οὐσιῶν τοῦ οὔρου ἐν τῇ ὀργανισμῷ. Ἐν ταῖς αὐταῖς περιπτώσεσιν ἡ καρδιά ἐξασθενεῖ δηλητηριασθέντος τοῦ μυὸς αὐτῆς. Αἱ βάσεις τῶν πνευμόνων καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐλαφροῦ οἰδήματος. Τί θὰ πράξωμεν τότε;

Ἡ τὰ κρίσσινα ἀποτελέσματα παρασχοῦσα μέθοδος ἔγκειται εἰς τὴν ἄρσιν τῆς συμφορήσεως τοῦ νεφροῦ διὰ τῶν ἐφαρμογῶν βδελλῶν καθ' ἰκανά πως διαλείμματα. Ἡ πρώτη ἐφαρμογή δέον νὰ ᾖ ἄφθονος (4—6 βδέλλαι ἐκατέρωθεν δι' ἐνήλικα, τουτέστι τοπικὴ ἀφαιμάξις 140 γράμμων περίπου). Ἄν τὸ ἀπεκκριτικὸν ὄργανον μὴ ἔχῃ ἀμετακλήτως ἀπωλεσθῇ, ὁ νεφρὸς διανοίγεται τότε· τὸ ἀνωτέρω ὑποδειχθὲν εἶδος τῆς πλύσεως τῶν ἰστών πραγματοποιοιεῖται. Μετ' οὐ πολὺ ὅμως τὰ αὐτὰ αἷτια τὰ αὐτὰ πάλιν προκαλοῦσιν ἀποτελέσματα, ὁ δὲ νεφρὸς καὶ πάλιν κακῶς διηθεῖ. Συγκρατεῖ τὰς νέας τοξίνας, αἷτινες πάλιν ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τοῦ συνόλου ὀργανισμοῦ, ἀποταμιεύονται καὶ ἀσκοῦσι τὰς συμφορητικὰς ἀγγειοκινητικὰς αὐτῶν ἐνεργείας. Ὁ νεφρὸς κλείεται πάλιν· δὲν δυνάμεθα δὲ ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις νὰ ἐφαρμόζωμεν βδέλλας κατὰ βραχέα διαλείμματα, καθότι τότε ἠθέλομεν προσθέσει εἰς τὴν δηλητηρίασιν τὴν ἐκ τῶν συχῶν ἀφαιμάξεων προκύπτουσαν ἰδιόζουσαν καχεξίαν. Πρέπει νὰ κατανικήσωμεν τὴν δυσχέρειαν.

Μέθοδος κακὴ εἶναι ἡ ἐπενέργεια ἐπὶ τοῦ νεφροῦ διὰ τῶν ἐπὶ τούτου ἐνεργούντων διουρητικῶν. Διὸ δὲν συνιστῶμεν τὴν χρῆσιν μικρῶν δόσεων κανθαριδίνης ἐπαινεθείσης ὑπὸ τοῦ Lancereaux. Προτιμῶμεν νὰ ἐπενεργήσωμεν διὰ τῆς καρδίας ὡς προέτεινεν ὁ Lépine.

Ἡ μέθοδος εἶναι ἐξαίρετος. Κατὰ τὰ διαλείμματα τῆς ἐφαρμογῆς τῶν βδελλῶν, ἅτινα ἔσονται 15 ἡμερῶν, 3 ἐβδομάδων ἢ καὶ μείζονα κατὰ τὰς περιστάσεις, χορηγοῦμεν ἀνὰ πᾶσαν τετάρτην ἡμέραν 1 ὑποχιλιόγραμμον κρυσταλλικῆς δακτυλιδίνης ἐν καταποτίῳ ἐκ μαγίδος ἄρτου παρασκευασθέντι τὴν προτεραίαν.

Κατὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας χορηγοῦμεν 1 ὑποχιλιόγραμμαν ἐκχυλίσματος στροφάντου πρῶταν καὶ ἐσπέραν. Ὁ στρόφαντος εἶναι τὸ μόνον τονωτικὸν μυικὸν καρδιακὸν φάρμακον, ὅπερ γνωρίζομεν εἶναι δὲ τὸ μόνον ὅπερ ἀποκαθιστᾷ τὸν ρυθμὸν τῶν καρδιακῶν σφύξεων, αἵτινες κατέστησαν ἄτακτοι ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῆς γεροντικῆς τμηματικῆς μυοκαρδίτιδος. Κατὰ τὰ διαλείμματα τῆς διανοίξεως τοῦ νεφροῦ ὁ στρόφαντος τηρεῖ, οὕτως εἰπεῖν, ἐν καταστάσει ἐπαρκείας τὸν καρδιακὸν μῦν. Ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν ἡ δακτυλιδίνη, χορηγουμένη κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Lépine, ἀσκεῖ ἐν ταύτῳ τὴν μετριάστικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς καταπονηθείσης καρδίας καὶ τὰ γνωστὰ διουρητικὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα.

Ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις δύναται τις νὰ περιστείλῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐφαρμογῶν τῶν βδελλῶν. Δύναται ἐπίσης νὰ περιορίσῃ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν βδελλῶν ἐφαρμοζομένων κατὰ τὴν τετράγωνον χώραν τῆς ὀσφύος. Πλὴν τῆς πρώτης ἐφαρμογᾶς, ἥτις ὡς τὰ πολλὰ σκοπεῖ ν' ἀπαλλάξῃ εὐρέως τὸ ἐκκριτικὸν ὄργανον ἀπὸ τῆς συμφορήσεως, δύναται τις νὰ ἐφαρμώζῃ μόνον 3, 2 βδέλλας ἢ καὶ μίαν ἐκατέρωθεν κατὰ τὰς μετέπειτα ἐπαλλήλους ἐφαρμογὰς, αἵτινες ἄλλως δέον νὰ γίνωνται κατὰ μακρὰ διαλείμματα. Καθόσον παρατηρητέον ὅτι ἡ βδέλλα δὲν ἐπενεργεῖ ὡς ἡ σικύα, ἀλλὰ παροχετεύει τὸ αἷμα διὰ συνεχοῦς καὶ δραστηρίας ἀπομυζήσεως, ὡς ἐξ ἧς δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἄρσις τῆς συμφορήσεως.

Ἴδου ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν πλύσιν τῶν ἰστῶν καὶ τὴν ἄρσιν τῆς συμφορήσεως τῶν νεφρῶν. Ἐν ταῖς αὐταῖς περιστάσεσι δὲ οὐδέπινος νὰ ἐπαυξηθῇ ἡ ἐνεργητικότης τῶν διαμέσων καύσεων. Ὁ ὀργανισμὸς εἶναι κεκορεσμένος ὑπὸ τοξικῶν προϊόντων ἀσκούντων ἐπὶ τῆς ἀναπνευστικῆς ἐνεργητικότητος τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων ἐνέργειαν, ἣν δυσκόλως δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ ὀρίσωμεν, ἀλλ' ἥτις ὑποτιθέμεθα ὅτι εἶναι ἐνέργεια ἐπισχέσεως. Γνωστὸν τυγχάνει ὅποιον μέγα διαδραματίζει μέρος ἡ διάμεσος ἀναπνοή. Ἄν δὲ αἱ πλεῖστα τῶν χημικῶν ἐπεξεργασιῶν τῶν ἀποτελουσῶν τὴν ζωικὴν κίνησιν τελῶνται ἐν τῷ πρωτοπλάσματι (Gautier), εἶναι οὐχ ἥττον ἀναμφήριστον ὅτι τὸ ὀξυγόνον εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον οὐ μόνον τῇ ἐνεργητικότητι τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν λευκῶν. Καὶ δὴ ἂν διὰ τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων ἀναπνέωμεν ἐν ὄλῳ, διὰ τῶν λευκῶν

ἀναπνέομεν καὶ ζῶμεν κατὰ μέρος. Τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια ἐν ταῖς λεμφικαῖς ὁδοῖς, ἐγγὺς τῷ ἐντέρω, μετατρέπουσι τὰς πεπτόνας εἰς ἀνθρακυλαμινικὸν ἀμμώνιον. Περαιτέρω τὰ λευκὰ ἐπίσης αἰμοσφαίρια μετατρέπουσι τὸ δηλητήριο τοῦτο εἰς οὐσίας μὴ τοξικάς. Γινώσκουμεν λοιπὸν ὅτι ἄνευ ὀξυγόνου τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια ταχέως παραλύονται. Ἀλλὰ πόθεν προσλαμβάνουσι τὸ ὀξυγόνον; Δὲν δύνανται ν' ἀντλήσωσιν αὐτὸ εἰμὴ ἐκ τοῦ πλάσματος τοῦ αἵματος ἢ ἐκ τῶν ἐρυθρων αἰμοσφαιρίων. Ἄν τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀποβῇ ἀνεπαρκές, δέον νὰ εἰσαγάγωμεν τὸ ὀξυγόνον ἀφθόνως ἐν τῷ πλάσματι τοῦ αἵματος. Ὁ ἄρρωστος λοιπὸν θὰ εἰσπνέῃ ὀξυγόνον ἐπὶ 7—10' λεπτὰ τοῦλάχιστον καθ' ἑκάστην ὥραν ἐγρηγόρσεως, ἐν αἷς περιπτώσεσι διατρέχει προφικνὴ κίνδυνον. Κατὰ μείζονα λόγον ὁ ἀερισμός, ἢ ἐν καθαρῷ καὶ ξηρῷ ἀέρι διαμονὴ ἐπιβάλλονται ἐνταῦθα ἀπολύτως.

Ἐν ταῖς αὐταῖς περιστάσεσιν ἐπωφελέστατον ἀποβαίνει νὰ εἰσαγῇται ἐν τῷ ὀργανισμῷ ποσὸν τι ὕδατος, ἵνα ὡς οἷόν τε διαλυθῶσι τὰ τοξικά ὑπολείμματα, ἅτινα δέον νὰ ἐκτοπισθῶσι. Πρὸς τοῦτο ἡ πόσις τοῦ γάλακτος ἀποτελεῖ κυριωτάτην ἔνδειξιν. Ἀλλὰ τὰ διὰ τῆς πεπτικῆς ὁδοῦ εἰσαγόμενα ποτὰ ἀπεκκρίνονται τάχιστα, ἀκριβῶς δὲ διὰ τοῦτο ὁ ζῦθος, οὐτινος ἢ ἀπέκκρισις εἶναι ταχίστη, ἀντενδείκνυται. Ἀθρόα διέλευσις ὕγρου διὰ τοῦ νοσοῦντος νεφροῦ καταπονεῖ αὐτόν, διερεθίζει κατὰ τὴν διέλευσιν τὰ νοσοῦντα ἐπιθήλια, δύναται δὲ ταχέως νὰ προκαλέσῃ ἀνακλαστικὴν συμφορήσιν.

Ἄλλως ὅμως ἐπενεργεῖ ἡ εἰσβίβασις τοῦ ὕδατος διὰ τοῦ ὀρθοῦ. Καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ διὰ τῶν διαμέσων ἐνέσεων ἀλατούχου ὕδατος (ἐν ἀναλογίᾳ 7 ἐπὶ τοῖς 1000) ἐν τῷ συνδετικῷ ἰσθμῷ, κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Sahli, ἡ ἀπορρόφσις εἶναι βραδεῖα καὶ προϊούσα, ἢ δὲ διὰ τῶν νεφρῶν ἀπέκκρισις γίνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Τὰ μεγάλα κλύσματα δι' ὕδατος ἢ τὰ ἐπανειλημμένα δι' ὕδατος (100 γράμματα δι' ἑκάστον κλύσμα) ἀποτελοῦσι σπουδαῖα βοηθητικὰ μέσα ἐν τῇ κατὰ τῆς διαμέσου δηλητηριάσεως πάλῃ. Ἡ προαγωγὴ τῶν λειτουργιῶν τοῦ δέρματος διὰ τῶν ξηρῶν ἐντρίβων, ὧν ἐπιτελεῖται ἐπιτριβὴ μετ' οἰνοπνεύματος εἰς τὸ τρίτον ἢ καὶ οἰνοπνευματώδους ἀποστάγματος θύμου, ἔχει μεγάλην σημασίαν ὡς ἐξασφαλίζουσα τὴν ἀναπληρωματικὴν ἐνεργητικότητα τῶν δερμικῶν ἀδένων, οἵτινες τότε διεγείρονται. Πρὸς τούτοις αἱ οἰνοπνευματοῦχοι ἐπιτριβαί, ἀρχι-

ροῦσαι πόσόν τι λίπους, διανοίγουσι μέχρι σημείου τινος τὰ στόμια τῶν ἀδένων. Ἐπειδὴ δὲ τὰ διὰ τῶν τελευταίων τούτων ἀπεκκρινόμενα λίπη εἶναι ἱκανῶς ἔμπλεα τοξικῶν οὐσιῶν, αὗται οὕτως ἀπεκκρίνονται. Ἀποκρούμεν ὁμῶς τὰς τερεβενθινούχους ἐντριβάς, καθόσον αὗται διεγείρουσι μὲν τὸ δέρμα, ἀλλ' ἀφίνουσιν ἐπ' αὐτοῦ στιβάδα χρίσματος.

Ὡς πρὸς τὰς μεθόδους τῆς διαφορήσεως, τουτέστι τὰ λίαν θερμὰ λουτρά, τὰ ἀτμόλουτρα, ἢ πιλοκαρπίνη, ταῦτα εἶναι ἐπικίνδυνα, τὰ μὲν λουτρά καθόσον δι' αὐτῶν ἐκτίθενται οἱ ἄρρωστοι εἰς ἀπότομον ψῦξιν, ἢ δὲ πιλοκαρπίνη διότι εἶναι τοξική, ἐκτὸς ὅταν αὕτη ἐνεργῇ ὡς τοπικὸν μέσον μὴ ἀπορροφώμενον διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Humbert Mollière, περὶ ἧς διελάβομεν ἀνωτέρω.

Δ.—ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΕΒΑΙΩΘΕΙΣΗΣ ΟΥΡΑΙΜΙΑΣ

Πρόκειται περὶ ἀληθοῦς οὐραιμικῆς προσβολῆς. Τὰ φαινόμενα ἐκρήγνυνται εἴτε ἀποτόμως κατὰ τὴν διαδρομὴν χρονίας λευκωματουρίας πρὸ πολλοῦ ὑφισταμένης καὶ ἄνευ σημείων προαγγελλόντων τὴν ἐπικειμένην οὐραιμίαν, εἴτε μετ' ἀγωγὴν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον παρατεταμένην κατὰ τῆς ἐπαπειλουμένης οὐραιμίας. Τί θὰ πράξωμεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει; Θὰ πράξωμεν ἀκριβῶς ὅ,τι ἐν περιπτώσεσι καθ' ἃς ἡ οὐραιμία ἐπέρχεται ἐν διαδρομῇ ὀξείας νεφρίτιδος. Αἱ ἐνδείξεις εἶναι αἱ αὐταί, αἱ ἐλπίδες μόνον τῆς ἐπιτυχίας δυνατὸν νὰ ὦσιν ὀλιγώτεραι, καθόσον πρόκειται περὶ ἀτόμου ὡς τὰ πολλὰ καχεκτικοῦ ἐκ τῆς μακρᾶς διαρκείας τῆς προηγῆθείσης σχετικῆς νεφρικῆς ἀνεπαρκείας.

Ἄν πρόκειται περὶ τῆς ἐκλαμπτικῆς μορφῆς ἢ περὶ τῆς κωματώδους, θὰ ἐπέμβωμεν οὕτως, ὥστε ν' ἀπαλλάξωμεν τοῦ φόρτου τὸν νεφρόν. Ἐνῷ δὲ εἰς τοῦτο ἀσχολούμεθα, θὰ ἐπιζητήσωμεν νὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν καρδίαν, ἥτις ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις εἶναι ὡς τὰ πολλὰ τὸ ὄργανον, ἐν ᾧ ἔγκειται ὁ μείζων κίνδυνος. Τῆς μερικῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ ροῦ τοῦ οὔρου ἐπιτευχθείσης (ἂν τοῦτο κατορθωθῇ), κατὰ κανόνα δέον ἐν πρώτοις νὰ παραγγείλωμεν τὴν ἀπόλυτον γαλακτικὴν δίαιταν, ἐπιφυλασσόμενοι κατόπιν νὰ ἐπιτρέψωμεν δίαιταν ἥττον αὐστηράν. Ἐν ταύτῃ καταπολεμοῦμεν τὴν ἀτελεῖ οὐραιμίαν· θ' ἀντιταχθῶμεν δὲ κατὰ τῆς οὐρητικῆς ἀνεπαρκείας. Θὰ προσπα-

θήσωμεν νὰ κατισχύσωμεν βαθμηδὸν τῆς οὐραιμίας ἡμέρα τῇ ἡμέρα ἂν τι κρεῖσσον ἀδυνατῶμεν νὰ πράξωμεν. Καθόσον δὲν πρέπει νὰ πιστεύωμεν ὅτι τῷ παροξυσμῷ τῆς οὐραιμίας θὰ ἐπακολουθήσῃ μοιραίως ἕτερος ἐν βραχεῖ. Πολλοὶ τῶν ἀρρώστων δύνανται νὰ ζήτωσιν ἐπὶ ὀλόκληρα ἔτη. Παρ' ἄλλοις ἐπὶ ἐν ἢ ἐν καὶ ἡμισυ ἔτος ἐπέρχονται διαδοχικῶς καὶ κατὰ περιόδους τὰ οὐραιμικὰ φαινόμενα μετὰ διαφόρων ἐκφράσεων. Ἐν τῇ χρονίᾳ λευκωματούριᾳ δεόν νὰ ἐπέμ-
 θωμεν ἐρρωμένως κατὰ τῆς οὐραιμίας.

Πλὴν δὲ τῶν σπασμωδῶν καὶ κωματωδῶν μορφῶν, αἵτινες κατὰ κανόνα παρατηροῦνται, ἡ οὐραιμία δύναται νὰ ὑποδυῇ καὶ ἄλλας μορφάς ἐν ταῖς χρονίαις νόσοις τοῦ νεφροῦ. Παρατηροῦνται δ' αὗται κυρίως ἐν ταῖς χρονίαις νεφρίτισι τύπου διαμέσου ἢ μικτοῦ. Ἐν τῇ ἐκφυλιστικῇ νεφρίτιδι (παρεγχυματώδης ὑπερέχουσα νεφρίτις κατὰ τοὺς συγγραφεῖς) ἡ ὀρρώδης καχεξία μᾶλλον τίθησι τέρμα εἰς τὴν σκηνήν.

Ἐν τῇ διαμέσῳ νεφρίτιδι ἢ μᾶλλον ἐν τῇ μορφῇ μετ' ἐπικρατούσης ἀτροφικῆς τάσεως (διότι ἡ διάμεσος νεφρίτις δὲν εἶναι ἰδίᾳ νοσηρὰ κατάστασις αὐθυπόστατος) δυνατόν νὰ ἐπέλθωσι δύο μορφαὶ οὐραιμίας, αἵτινες παρατηροῦνται πολλῷ σπανιώτερον ἐν ταῖς ὀξείαις νεφρίτισι, καίτοι δὲν εἶναι κατ' αὐτὰς ἐξαιρετικά. Αἱ δύο αὗται μορφαὶ εἶναι ἐπίσης ἐπικίνδυναι, εἶναι δ' αὗται ἡ δυσπνοικὴ οὐραιμία καὶ ἡ οὐραιμία, ἣν δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ ἐξ ὀξέος ἐγκεφαλικοῦ οἰδήματος.

Πᾶς τις γινώσκει τὴν δυσπνοικὴν οὐραιμίαν. Αὕτη συχνάκις ἐξαγγέλλεται διὰ τῆς ἀναπνοῆς τοῦ Cheynes-Stokes. Ἡ διαταραχὴ ὅμως αὕτη τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἀναπνοῆς δὲν δηλοῖ μοιραίως ἐπικειμένην τὴν δυσπνοικὴν οὐραιμίαν, παρατηρεῖται δὲ συχνάκις σμικρὸν πρὸ τῆς κωματώδους οὐραιμίας ἢ διαρκούσης αὐτῆς· ἐν κεφαλαίῳ, ἀποτελεῖ μικρὸν ἀναπνευστικὸν οὐραιμικὸν φαινόμενον.

Ὅ,τι δεόν ἀπολύτως νὰ διακρίνωμεν ἀπὸ τῆς δυσπνοικῆς οὐραιμίας εἶναι τὸ πνευμονικὸν οἰῆμα τῶν λευκωματορικῶν. Ὅταν τοῦτο προηγήται τῶν ψευδοσθματικῶν παροξυσμῶν, ὅταν αἱ βάσεις, κυρίως δὲ ἡ ἀριστερά, πληρῶνται ὑπὸ βλεννωδῶν ρόγχων, προκύπτει ἡ ἔνδειξις τῶν καρδιακῶν τονωτικῶν, τῆς δακτυλίτιδος χορηγούμενης ἀλλεπαλλήλως μετ' ἐφαρμογῶν βδελλῶν κατὰ τὴν τετράγωνον ὁσφυϊκὴν χώραν. Ἀλλ' ἐν τῇ δυσπνοικῇ οὐραιμίᾳ ὡς τὰ πολλὰ

δὲν ἀκούονται ρόγχοι οἰδήματος προϋπάρχοντος κατὰ τὰς βάσεις τῶν πνευμόνων. Ἀποτόμως ἡ δύσπνοια ἐπέρχεται, ἐπιτείνεται, ἀποβαίνει ἀφόρητος, ὁ δὲ ἄρρωστος φαίνεται πνιγόμενος ἐν τῷ ἀέρι. Εἰς μάτην χορηγεῖται αὐτῷ ὀξυγόσιον· ἡ ὀρθόπνοια, ἡ δι' ἀέρα δίψα, ἡ ὑπέρμετρος ἀγωνία δὲν πραῦνεται. Τῶν ἀρρώστων τούτων ἡ ὄψις εἶναι ἀξιοθρήνητος. Καὶ ὅτε μὲν ἡ κατάστασις αὕτη εἶναι συνεχῆς, ὅτε δὲ ἐπέρχεται κατὰ παροξυσμούς. Πρόκειται δ' ἐνταῦθα περὶ ἐπενεργείας τῶν δηλητηρίων ἐπὶ τοῦ προμήκους μυελοῦ. Ἡδυνήθημεν νὰ βεβαιώσωμεν ἅπαξ ὅτι τὸ κυκλοφοροῦν αἷμα περιλαμβάνει τὴν ράβδωσιν τῆς ὀξυγονοῦχου αἱμοσφαιρίνης.

Ἡ μορφή αὕτη τῆς οὐραιμίας ἐπιτάσσει τὴν ἐπὶ τοῦ νεφροῦ παροχευτικὴν ἐνέργειαν. Αἱ εἰσπνοαὶ τοῦ ὀξυγόνου ἐνδείκνυνται, καίτοι ἀποβαίνουσιν ἀτελεσφόρητοι ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ὑποκειμενικῆς δυσπνοίας, ἣν ὑφίστανται οἱ ἄρρωστοι. Ἀλλὰ συμπτωματικῶς ὁμιλοῦντες, ὅ,τι κυρίως πρέπει νὰ πραῦνθῃ εἶναι ἡ ὑποκειμενικὴ ἀνάγκη τῆς ἀναπνοῆς. Οἱ ἄρρωστοι ὁμοιάζουσιν ἀκριβῶς τοῖς ὑπὸ τριχοειδοῦς βρογχίτιδος πάσχουσιν. Ἐπιγίγνεται συμφορήσις (τοῦτο δὲ εἶναι εὐκόλον παρὰ τῷ λευκωματουρικῷ) ταχέως τῶν πνευμόνων ἐκ τῶν ἀπαύστων βαθειῶν εἰσπνοῶν, αἵτινες εἶναι δυσανάλογοι πρὸς τὴν δύναμιν τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν.

Ὁ πνεύμων τότε ταχέως πληροῦται ὑπὸ συριγμῶν καὶ ρόγχων οἰδήματος δευτεροπαθῶν ἐνταῦθα καί, σημειωτέον τοῦτο καλῶς, τεχνητῶς παραγομένων διὰ τῆς ἀναπνευστικῆς καταπονήσεως. Συνακίς δὲ ἐκ τῆς προκληθείσης ταύτης ὑπερφορτώσεως τῶν πνευμόνων θνήσκουσιν οἱ ἄρρωστοι ἀποπνιγόμενοι ὑπὸ τοῦ βρογχικοῦ ἀφροῦ. Διὸν λοιπὸν νὰ πραῦνωμεν ὅπως δῆποτε τὴν προμηκικὴν δύσπνοιαν, ἐνῷ ἐν ταύτῃ πειρώμεθα ν' ἄρωμεν τὴν ἀπόφραξιν τοῦ νεφροῦ. Πρὸς τοῦτο τὸ νιτροῶδες ἀμύδιον ἢ τὸ ἰωδιοῦχον αἰθύδιον, ἅτινα ἐπάγονται συμφορήσιν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ προκαλοῦσιν ὑποκειμενικὸν αἶσθημα ἀναπνευστικῆς ἐλευθερίας, σαφῶς ἐνδείκνυνται.

Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν αἱ ἐνέσεις τῆς μορφίνης, καίτοι ἄλλως ἐπενεργοῦσι, φαίνονται εὐλόγως ἐπαινεθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Stephen Mackensie. Αἱ εἰσπνοαὶ τοῦ αἰθέρος ἐποπτευόμεναι καί, περιστάσεως δοθείσης, αἱ ὑποδόριοι ἐνέσεις, φαίνονται ἡμῖν δυνάμεναι ὄντως νὰ ὠφελήσωσιν. Ἀληθῶς ὁ αἰθέρ, δι' ὑπιδόριων ἐνέσεων παρεχόμενος,

εἶναι ἐν ταύτῃ ἀναισθητικός, διεγερτικός τῶν κινήσεων τῆς καρδίας, πρὸς δὲ τούτοις κωλύει ἐν τινὶ μέτρῳ τὸ νευρικὸν σύστημα ἀπὸ τοῦ ν' ἀντιδράσῃ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν δηλητηρίων.

Ἡ ἐξ ἐγκεφαλικοῦ οἰδήματος οὐραιμία εἶναι μᾶλλον ἐκπεφρασμένη ἐλδήλωσις τῆς κωματώδους οὐραιμίας· τοῦτο δὲ λέγομεν διότι ἐν πάσαις ταῖς περιπτώσεσι τῆς κωματώδους οὐραιμίας, καθ' ἃς ἐξετελέσαμεν τὴν νεκροψίαν, εὗρομεν οἴδημα ὑπὸ τὴν παχεῖαν μήνιγγα. Ἀλλ' ἐνταῦθα πρόκειται περὶ οἰδήματος ὀξέος, ἐντόνου, δυναμένου ν' ἀπεργασθῇ ἀποπληκτικὴν προσβολὴν (ὀρρώδης ἀποπληξία τῶν ἀρχαίων), προώρους σπασμούς, συσπάσεις. Ἄλλοτε παρατηρεῖται ἔντονον παραλήρημα, ἔστιν ὅτε ἄγριον μετὰ συμπτωμάτων ψευδομηνιγγικῶν, τῆς θερμοκρασίας οὔσης χαμηλῆς, ὑποθερμικῆς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐν ᾧ ἐπενεργοῦμεν ἐπὶ τοῦ νεφροῦ, δυνάμεθα ἐπίσης νὰ ἐπιζητήσωμεν ν' ἄρωμεν τὴν ἐνδοκρανιτικὴν πίεσιν διὰ τῆς ἐφαρμογῆς βδελλῶν κατὰ τὰς μαστοειδεῖς ἀποφύσεις, κάλλιον δ' ἔτι διὰ τῶν ἐπανειλημμένων καθαρτικῶν κλυσμάτων, οὐχὶ ἵνα προκαλέσωμεν ἐντερικὴν παροχέτευσιν καὶ ἀποβολὴν τῶν τοξινῶν διὰ τῶν ἀφοδευμάτων, ἀλλ' ἵνα προκαλέσωμεν τεχνητῶς συμφορήσιν τῶν κοιλιακῶν σπλάγχχνων καὶ ἵνα προσπαθῇσωμεν νὰ διαρρήξωμεν τὴν συνέχειαν τῆς συμφορητικῆς κινήσεως, ἀποληγοῦσης ἀλλαχοῦ εἰς ἔντονον ἐγκεφαλικὸν οἴδημα.

Ὑπολείπεται τελευταία τις σειρὰ φαινομένων, παρατηρουμένων σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ βραδείᾳ οὐραιμίᾳ τῶν χρονίων νεφριτίδων· εἶναι δὲ ταῦτα τὰ γαστρεντερικὰ φαινόμενα.

Οἱ ἄρρωστοι κατалаμβάνονται ὑπὸ τελείας ἀνορεξίας· ἐπέρχονται εἴτα ἔμετοι τροφῶν, βλεννώδεις ἢ χολώδεις, πλέον ἢ ἔλασσον συχνοὶ καὶ συχνάκις ἐπερχόμενοι νήστιος τοῦ ἄρρώστου, τὴν πρῶταν κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐξέγερσιν. Ἐνίοτε οἱ ἔμετοι καθίστανται λίαν συχνοὶ καὶ ἀληθῶς ἀκατάσχετοι. Συχνάκις ἐπίσης εἴτε σὺν τοῖς ἐμέτοις, εἴτε καὶ ἄνευ τούτων, ὑπάρχει διάρροια ἄφθονος, ὀρρώδης, ἐν τισὶ δὲ περιπτώσεσι δυσεντεροειδῆς. Οἱ τὰς γαστρεντερικὰς ταύτας διαταραχὰς ἐμφανίζοντες ἄρρωστοι, παρουσιάζουσιν ἐνίοτε ὁσμὴν ἀμυωνιακὴν τῆς ἀποπνοίας. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ αἱ ἀποβαλλόμεναι ὕλαι ἐνέχουσιν ἀνθρακικὸν ἀμμώνιον προερχόμενον ἐκ τῆς ζυμώσεως τῆς ἐν ἀφθονίᾳ διὰ τοῦ ἐντέρου ἀπεκκρινομένης οὐρίας. Ὅταν

τὰ φαινόμενα ταῦτα διαρκῶσιν ἤδη ἀπό τινος χρόνου, βαίνωσι δ' ἐπιτεινόμενα ἢ συνδυάζονται μετ' ἄλλων οὐραιμικῶν συμπτωμάτων, σπανίως δὲν προαγγέλλουσιν ἀπόληξιν προσεχῶς ὀλεθρίαν. Δέον ὁμῶς νὰ πειραθῶμεν ἵνα καταπολεμήσωμεν αὐτά.

Ὡς πρὸς τὴν διάρροϊαν, ἂν μὴ αὕτη ἦναι ἐξαιρετικῶς ἔντονος, δὲν ἐπεμβαίνομεν κατ' αὐτῆς. Ἄλλως ὅταν ἡ διάρροϊα ὑπάρχῃ μόνῃ, δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν βαρύτητα, οἷαν ὅταν συνοδεύῃ τοὺς ἐμέτους. Δείκνυσι δ' αὕτη τὴν διεγερσιν τῆς παραπληρωματικῆς λειτουργίας τοῦ ἐντέρου, δύναται δὲ καθ' ἑαυτὴν νὰ φέρῃ ἀξιοσημείωτον βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τοῦ ἀρρώστου. Ὅταν παραστῇ ἡ ἀνάγκη νὰ ἐπέμβωμεν κατ' αὐτῆς, θὰ ἐπιζητήσωμεν μᾶλλον νὰ μετριάσωμεν αὐτὴν, οὐχὶ δὲ ὅλως νὰ ἐπίσχωμεν, διὰ μικρῶν δόσεων ἰτεῦλικοῦ βισμούθιου π.χ. ἢ διὰ τῆς γαλακτικῆς λεμονιάδος, ὡς συνεβούλευσεν ὁ Hayem.

Κατὰ τῶν ἐμέτων, οἵτινες ἐξαντλοῦσι τοὺς ἀρρώστους, θὰ ἐπέμβωμεν ἐν πρώτοις διὰ τῶν συνήθων μέσων, οἷον τοῦ Ριβερίου πόματος, τοῦ παγολύτου καμπανίτου, τοῦ πάγου εἰς μικρὰ τεμάχια κ.τ.τ.· τὰ μέσα ὁμῶς ταῦτα ἀποτυγχάνουσιν ὡς τὰ πολλά. Προκριτώτερον εἶναι νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν πλύσιν τοῦ στομάχου, εἴτε παρέχοντες τοῖς ἀρρώστοις πρὸς πόσιν δαψιλῇ θερμὰ ποτά, ἅτινα θέλουσι διαλύσει τὸ ἐν τῷ στομάχῳ περιεχόμενον καὶ θέλουσιν ἀπεβληθῇ μετ' αὐτοῦ διὰ τῶν ἐμέτων, εἴτε εἰσθιβάζοντες τὸν σωλῆνα τοῦ Faucher καὶ δι' αὐτοῦ ὕδωρ ἐβρασμένον ἢ ὕδωρ καταστὰν ἑλαφρῶς ἀντισηπτικὸν τῇ προσθήκῃ ἐνὸς χιλιοστοῦ ἰτεῦλικοῦ ὀξέος (Hayem). Προέτειναν ἔτι τὸ βάμμα τοῦ ἰωδίου (1—2 σταγόνες εἰς ἓν κοχλιάριον ὕδατος), τὸ σωσίκρεας (εἰς τὴν αὐτὴν δόσιν καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον—Bartels), τὸ γαλακτικὸν ὀξύ (2—6 γράμμα ἐν τινι πόματι—Lecorché καὶ Talamon). Τέλος ὅταν διὰ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος καὶ τοῦ δέρματος συμβαίῃ ἀφθονος ἀπέκκρισις ἀνθρακικοῦ ἁμμωνίου, δυνάμεθα νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ Frerichs: ὕδωρ χλωριοῦχον, βενζοϊκὸν ὀξύ ἐσωτερικῶς, κλύσματα καὶ πλύσεις δι' ὄξους.

Ἐν τῇ γαστρεντερικῇ οὐραιμίᾳ οἱ πάσχοντες ὑπὸ χρονίων νεφριτίδων προεξάρχοντος διαμέσου ἢ μικτοῦ τύπου ἐμφανίζουσιν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τὰ φαινόμενα τῆς καχεξίας. Ἐπειδὴ ἡ μορφή αὕτη

τῆς δηλητηριάσεως διὰ τῶν ἐκχυλισματικῶν οὐσιῶν τοῦ οὐρου τῶν ἐν τοῖς ἰστοῖς συγκρατουμένων, εἶναι μακρὰ τὴν ἐξέλιξιν, παρακωλύει δὲ καὶ τὴν διατροφήν διὰ τῶν βρωμάτων, ἅτινα ἀνέχονται οἱ ἄλλοι λευκωματουρικοί, ὁ ἄρρωστος ἐν τάχει ἀπισχναίνει ὑπερμέτρως, ἢ δὲ ἀπίσχνασις αὕτη εἶναι ἐνίοτε ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἶδημα τῶν κάτω ἄκρων.

Πάντες οἱ ἄδένες τότε ἀπεκκρίνουσι τοξικά προϊόντα. Ἡ ὁσμὴ τοῦ δέρματος καὶ ἡ τῆς ἀποπνοίας εἶναι δυσώδεις εἰς ἄκρον. Ἐλκώσεις ἀναφαίνονται ἐν τῷ στόματι κατὰ τὴν μοῖραν τῆς ἐξόδου τῶν ὀδόντων, ἐπὶ τῶν μεγάλων χειλέων παρὰ τῇ γυναικί. Εἶναι δ' αὗται ὀδονηραί, δι' αὐτῶν δὲ δύνανται νὰ εἰσέλθωσιν οἷα δῆποτε παράσιτα. Τὸ ἐρυσίπελας, ἡ μυκητῶδης στοματίτις ἀναπτυσσομένη ἐπὶ ἀφθώδους στοματίτιδος, εἶναι τότε φαινόμενα ἐπικίνδυνα. Ἐπίσης αἱ οὐραιμικαὶ ἐλκώσεις ὑπάρχουσι συχνάκις ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τῷ ἐντέρφῳ.

Ἐν ᾧ λοιπὸν πειρώμεθα ν' ἄρωμεν τὴν ἀπόφραξιν τοῦ νεφροῦ καὶ νὰ προαγάγωμεν τὴν διατροφήν (ἥς τότε τὰ μέσα εἶναι τόσῳ περιωρισμένα) διὰ πραγματικῶν τεχνασμάτων, ἅτινα ὁ ἱατρὸς ἐπινοεῖ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, δέον νὰ ἐξασφαλίσωμεν ὡς οἶόν τε τὴν ἀντισηψίαν τῶν μερῶν, ἅτινα εἶναι ἔδρα ἀλλοιώσεων καὶ τὴν ἀσηψίαν τῶν μὴ ἔτι προσβληθεισῶν ἐπιφανεῶν.

Διὰ τὸ δέρμα αἱ πλύσεις δι' ὕδατος βορικοῦχου εἰς ἀναλογία 40 ἐπὶ τοῖς 1000, μεθ' ἧς ἐπιπάσσονται αἱ πτυχαὶ τοῦ δέρματος καὶ τὰ συνήθως εἰς προστριβὴν ἐκτεθειμένα μέρη αὐτοῦ, παρακωλύουσι συχνάκις τὴν ἐπέλευσιν τοῦ ἐκθύματος τῶν οὐραιμικῶν, ὅπερ οὐ σπανίως ἀποβαίνει αἰτία θανάτου. Διὰ τὸ στόμα παραγγέλλομεν πλύσεις δι' ὕδατος, ἐν ᾧ προστίθεται ποσὸν τι βάμματος κίνας ἢ κοχλιαρίδος ἢ σαλέλαιον. Αἱ ἐλκώσεις τῶν οὐλῶν ἐπιψαύονται διὰ βάμματος ἰωδίου, ἐν ᾧ προστίθεται ἴσος ὄγκος πνεύματος μίνθης κ.τ.τ. Ὁ κόλπος, ἡ περὶ τὸν δακτύλιον καὶ τὸ ἀπευθυμένον χώρα πρέπει ἐπιμελῶς νὰ πλύνωνται διὰ βορικοῦχου ὕδατος. Δύναται τις οὕτω ν' ἀποκρούσῃ τὰς ἐπιπλοκάς, αἵτινες ἐπισπεύδουσι τὸ μοιραῖον τέλος.

Ἄτυχως ἡ ἀντισηψία τῶν πεπτικῶν ὁδῶν ἀποβαίνει ἀδύνατος. Διότι δύναται τις μὲν ν' ἄρῃ τὴν κακοσμίαν τῶν ἀφοδευμάτων, ὡς ἔπραξεν ὁ Bouchard· ἄλλως ὁμως ἔχει τὸ πρᾶγμα προκειμένου

νὰ καταστῇ ὁ πεπτικός σωλὴν πράγματι ἄσηπτος ! Δέον λοιπὸν μεθ' ὑπομονῆς νὰ ἐπιζητηθῶσι σιτία, ἅτινα νὰ ὤσιν ἀνεκτά, νὰ ἔχωσι δ' ἐν ταύτῳ πραγματικὴν θρεπτικὴν ἀξίαν. Ἐνίοτε τότε ὁ ἱατρὸς ἄγεται νὰ παραβῇ τὰ θεωρητικὰ δεδομένα περὶ τῆς διατροφῆς, οἷα κανονίζεται διὰ τὸν λευκωματουρικὸν κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀνεκτικότητος. Τὸ γάλα δὲν εἶναι πλέον ἀνεκτόν· συχνάκις δὲ ἀποβάλλεται διὰ τῶν ἐμέτων ἀτελῶς πεπηγός. Δὲν δυνάμεθα νὰ καταφυγώμεν, ἔνεκα τῆς μικρᾶς αὐτῶν ἀνυσιμότητος καὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐντέρου, εἰς τὰ διὰ τροφῶν κλύσματα. Θὰ ἐπανέλθωμεν τότε εἰς τὸν ζωμόν—ζωμόν κρέατος ἄνευ ὀστέων μετὰ λαχανικῶν—εἰς δὲν προστίθενται ὡὰ καὶ ἄζωτοῦχα ἄλευρα ὀσπρίων. Ἔστιν ὅτε δὲ ἔνεκα τῆς πραγματικῆς ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεων ἐπιτρέπομεν ὀλίγον οἶνον.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον πειρώμεθα ἔτι νὰ ἐπενεργήσωμεν ἐπὶ τοῦ νεφροῦ, ν' ἄρωμεν τὴν ὑπερφόρτωσιν αὐτοῦ διὰ τῶν παροχευτικῶν, ἅτινα συχνάκις κατὰ τὴν περίοδον ταύτην περιορίζονται εἰς τὰς κούφας σικύας. Ἐν ἐνὶ λόγῳ παλαίωμεν μέχρις ἐσχάτων, ἐνίοτε δέ, σπανίως ὁμως, τὰ γαστρεντερικὰ φαινόμεναπραϋνόνται, ἐπιγίγνεται δὲ περίοδος ἡμιανεκτικότητος, ἣτις δύναται νὰ διαρκέσῃ καὶ ν' ἀποτελέσῃ συνέχειαν ἐτέρου τρόπου ἐκφράσεως τῆς σχετικῆς νεφρικῆς ἀνεπαρκείας. Οὐδέποτε πρέπει νὰ ἐγκαταλείπωμεν τὸν οὐραιμικὸν εἰς τὴν δηλητηρίασιν αὐτοῦ καὶ ἐν αὐταῖς ἔτι ταῖς περιπτώσεσιν, αἵτινες εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς φαίνονται ἀπελπιστικά. Τοῦτο εἶναι τοῦλάχιστον τὸ συμπέρασμα τῶν πολλῶν ἀτομικῶν ἡμῶν μελετῶν ἐπὶ τῆς θεραπείας τῆς οὐραιμίας. Προκειμένης οὐραιμίας, ἣτις εἶναι δηλητηρίασις, φρονοῦμεν ὅτι δέον ἐν πρώτοις νὰ κερδίσωμεν χρόνον, ὥς ἐν τινι κοινῇ δηλητηριάσει, νὰ ἔχωμεν δ' αἰέποτε ἐν τῷ νῷ ὅτι συχνάκις, διὰ χρόνου, ὅταν ἡ ζωὴ δύνηται νὰ διατηρηθῇ, καίτοι ἐν τῷ ὀργανισμῷ ὑπάρχει δηλητήριον, παρατηρεῖ τις αἴφνης διανοιγομένας τὰς ἀπεκκριτικὰς συσκευάς, αἵτινες ἦσαν κεκλεισμέναι κατὰ τὴν περίοδον τῆς μείζονος αὐτοῦ ἐνεργείας. Τοῦτο συμβαίνει καὶ διὰ τὸν νοσοῦντα νεφρόν, ὅποτε ἡ ἐρεθισιμότης τοῦ νευρικοῦ συστήματος καθίσταται τέλος ἐλάσσων, δὲν ἐπάγεται δὲ τοῦτο πλέον συμφόρησιν διὰ τοξικῆς ἐπενεργείας τῶν ὑφισταμένων Μαλπιγιακῶν συστημάτων οὕτως, ὥστε νὰ ἐκμηδενίσῃ αὐτὰ προσκαίρως. Προκειμένης οὐραιμίας δέον ὁ ἱατρὸς νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι πλὴν τινων ἐξαιρετικῶν

περιπτώσεων ὑπάρχουσιν ἔτι ἐν τῇ φλοιώδει οὐσίᾳ τοῦ νεφροῦ ἱκαναὶ ὁδοὶ ἐλευθεραὶ· ὅτι τὸ ἀληθὲς πρόβλημα ἔγκειται εἰς τὴν διάνοξιν αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μέσων πρὸς παρακώλυσιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἀπὸ τοῦ νὰ φέρῃ τὸν θάνατον διὰ τῆς καταλύσεως τῶν οὐσιωδῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς. Οὕτω πράττων ὁ ἰατρός θὰ τύχῃ οὐκ ὀλίγων ἐπιτυχιῶν ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς οὐραιμίας. Φρονούμεν δ' ὅτι αὐταί, ἐπειδὴ συχνάκις εἶναι παροδικαὶ καὶ ἀβέβαιαι, δὲν πρέπει νὰ καταφρονῶνται ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΑΙΜΟΣΦΑΙΡΙΝΟΥΡΙΑΣ

ὑπὸ ALBERT ROBIN (μέλους τῆς Ἱατρικῆς Ἀκαδημείας).

1.

Αἱ σημεριναὶ θεραπείαι τῆς αἰμοσφαιρινουρίας.

Οὐδεμία ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε κατὰ τῆς αἰμοσφαιρινουρίας προταθεισῶν ἀγωγῶν ἐνεκατεστάθη ἔτι ἐν τῇ πράξει ὀριστικῶς. Τοῦτο δ' ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἵνα καθορίσῃ τις ἔλλογον θεραπείαν, ἀποβαίνει ἀπαραίτητον νὰ ἔχῃ ἰδέαν τινα περὶ τῆς ἀρχεγόνου παθογενετικῆς ἐπεξεργασίας ἢ τοῦλάχιστον περὶ τῆς ἀλληλουχίας τῶν φαινομένων, ἅτινα προκύπτουσιν ἐκ τῆς ἐπεξεργασίας ταύτης ἵνα παραγάγῃ τὴν νόσον. Διαφωνοῦσιν ὁμῶς ἔτι ἐπὶ τῆς παθογενείας τῆς περιέργου ταύτης νόσου. Ἡ δὲ θεραπευτικὴ ἐπὶ τῶν ἀβεβαιότητων τούτων στηρίζεται καὶ δὴ διαδοχικῶς συνέστησαν τὴν θειικὴν κινίνην, τὴν κίναν, τὰς σιδηρούχους σκευασίας, τὴν ἐργοτίνην καὶ τὴν ἐρυσιβώδη ὄλυραν, τὸ βάμμα τοῦ εὐκαλύπτου, τὰς σκευασίας τῆς στρυχνίνης, τὸν ἱαθοράνδον καὶ τὴν πιλοκαρπίνην, τὸ κηκιδικόν ὀξύ, διάφορα ἀμμωνιακὰ ἅλατα, τὸν ὑδράργυρον καὶ τὸ ἰωδιούχον κάλιον, τὸ θεικόν ὀξύ κ.τ.τ.

Ὁ Dickinson ἐποιήσατο χρῆσιν σικυῶν ἐπὶ τῆς ὀσφυϊκῆς χώρας, ἀτμολούτρων, τοῦ κηκιδικοῦ ὀξέος, τῆς κινίνης καὶ τοῦ σιδήρου, ὁ δὲ Harley ἐπαινεῖ τὸν ὑδράργυρον καὶ τὴν θειικὴν κινίνην. Ὁ Gull συνέστητε τὸ βάμμα τῆς κίνας, ὁ δὲ Hassall λέγει ὅτι ἡ ὀδοκίμησε διὰ μίγματος κηκιδικοῦ ὀξέος, ταννικοῦ ὀξέος καὶ στυπτηρίας, συνδυαζομένου μετὰ μίγματος συνισταμένου ἐκ κίνας, θειικοῦ σιδήρου καὶ θειικοῦ ὀξέος. Ὁ Beale παραγγέλλει μόνην τὴν θειικὴν κινίνην, ὁ δὲ Habershon τὴν θειικὴν κινίνην συνδεδυσμένην μετὰ τοῦ ἀρσενικοῦ. Ὁ Begbie προτιμᾷ τὸ ὑδροχλωρικόν ἀμμώνιον, ὁ Ritchie τὰ θερμὰ καὶ οἶνοπνευματώδη ποτὰ καὶ τὴν ἄνεσιν, ὁ δὲ Charteris τὴν πιλοκαρπίνην. Τέλος ὁ Murri ἐπαινεῖ τὸν ὑδράργυρον ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, τὴν ἀντισυφιλιδικὴν θεραπείαν.

Ἐξ ἄλλου ὁ Barlow προτείνει νὰ ἐθίζωνται βαθμηδὸν τὰ ἄτομα εἰς τὴν ἐπενέργειαν τοῦ ψύχους, ἀναφέρει δὲ τὴν περίπτωσιν παιδός, ὃπερ ἐφάνη ὠφελήθην ἐκ τῆς χρήσεως τῶν ψυχρῶν λουτρῶν. Ὁ Ralfe συνέστησε τὸυναντίον τὰ θερμὰ θαλάσσια λουτρά καὶ τὰς διὰ χλιαροῦ ὕδατος καταιονήσεις. Ὁ δὲ Fraentzel συνέστησιν, ὥς ὁ Barlow, μέθοδον ἀρχομένην δι' ἐντρίψεων διὰ θερμοῦ ἀλατούχου ὕδατος καὶ ἐξικνουμένην βαθμηδὸν μέχρι τῶν ψυχρῶν περιελήσεων.

Οὐδεμία ἐκ τῶν ἀπογῶν τούτων ἡδυνήθη νὰ ἐγκατασταθῇ ἐν τῇ πράξει, ἐκάστη δὲ τούτων ἀριθμεῖ πλείους ἀποτυχίας ἢ ἐπιτυχίας. Οὕτως ὁ Morris οὐδὲν κατόρθωσε διὰ τοῦ ταννικοῦ ὀξέος· ὁ Lichtheim ἀπέτυχε διὰ τῆς θεικῆς κινίνης, ὁ Mackensie ἐπίσης διὰ τοῦ ὑπερχλωριούχου σιδήρου, πολλοὶ δὲ ἄλλοι ὑποστηρίζουσιν ὅτι αἱ ὑδροθεραπευτικαὶ μέθοδοι ἐπιδεινοῦσι τὴν νόσον.

2.

Παθογένεια καὶ διαιρέσεις τῆς αἰμοσφαιρινουρίας.

Ἐνδιαφέρει λοιπὸν νὰ καθορισθῇ ὡς οἷόν τε ἡ παθογένεια τῆς αἰμοσφαιρινουρίας, καθόσον διὰ τῆς πηθογενείας μόνον δύνανται νὰ ὀρισθῶσιν αἱ ἐνδείξεις τῆς θεραπείας.

Καὶ δὴ ἡ πάθησις αὕτη προκύπτει ἐκ τῆς συμπράξεως δύο παραγόντων· ὁ πρῶτος, προπαρασκευαστικός, εἶναι ἀλλοίωσις τῆς θρέψεως κληρονομικῇ, ἐπίκτητῃ ἢ νευροπαθητικῇ, ἐλαττοῦσα τὴν ζωτικότητα, ἐπομένως δὲ τὴν ἀντοχὴν τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων· ὁ δὲ δεύτερος παράγων, προκλητικός, εἶναι προσβολὴ νεφρικῆς συμφορήσεως.

Ἡ θρεπτικὴ διαταραχὴ, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν οὐσιώδη προδιαθέτουσαν συνθήκην τῆς αἰμοσφαιρινουρίας δὲν εἶναι ἐνιαία οὐδ' αἰείποτε ὁμοία. Ἐπὶ 40 περιπτώσεων ἡδυνήθημεν νὰ καθορίσωμεν τὴν αἰτίαν ἀκριβῶς 26κις. Ἐξήρτηται δέ, κατὰ τάξιν συχνότητος, ἐκ τῆς συφίλιδος, τῆς ἐλομιάνσεως, τοῦ ρευματισμοῦ καὶ τῆς ἀναιμίας. Ἡ μυχία φύσις τῆς διαταραχῆς ταύτης συχνάκις διαφεύγει τόσῳ μᾶλλον τὴν ἔρευναν ὅσῳ ἔλασσον γινώσκωμεν τὰς θρεπτικὰς παραλλαγὰς, αἵτινες πηγάζουσιν ἐκ τῶν νοσηρῶν καταστάσεων, ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν.

Πλὴν ὅμως τούτων, τουτέστι παρ' ἄρρώστοις οὐδεμίαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω αἰτιολογικῶν περιστάσεων ἐμφανίζουσι, γινώσκομεν δύο κατηγορίας θρεπτικῶν διαταραχῶν, αἵτινες δέον νὰ καταταχθῶσι μεταξὺ τῶν προδιαθετικῶν αἰτίων τῆς αἰμοσφαιρινουρίας. Εἶναι δ' αὗται τὸ μὲν ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἄζωτικῆς ἀφετεροιώσεως, τὸ δὲ ἡ ὑπερβάλλουσα φθορὰ τῶν ἀνοργάνων στοιχείων τοῦ ὀργανισμοῦ. Τῷ 1888 παρέσχομεν ἐν τυπικὸν παράδειγμα τοῦ πρώτου εἴδους. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον γινώσκομεν ἤδη 5 παρατηρήσεις, καθ' ἃς ὁ συντελεστὴς τῆς φθορᾶς τῶν ἀνοργάνων στοιχείων τοῦ ὀργανισμοῦ εἶναι ηὔξημένος ὑπὲρ τὰ 43 τοῖς 100, ἐνῶ δὲ κατὰ φύσιν μέσος ὅρος αὐτοῦ δὲν ὑπερβαίνει τὰ 30 τοῖς 100. Ἐγένετο ἀπόπειρα ν' ἀντισταθμισθῶσι διὰ προσφόρου θεραπείας αἱ τόσῃ ὑπερβάλλουσαι ἀλατώδεις ἀπώλειαι τοῦ ὀργανισμοῦ, ἡ δὲ θεραπευτικὴ αὕτη ἐστέφθη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας.

Εὐνόητον ὅτι ἂν οἱ ἄρρωστοι οὗτοι ἐθεραπεύοντο διὰ τινος κοινῆς μεθόδου, οὐδὲν θὰ ἐπῆρχετο ἀποτέλεσμα, οὐδὲν δὲ θὰ ἐπετυγχάνετο ἂν τοιοῦτοτρόπως ἐθεραπεύοντο οἱ μεθ' ὑπερβολικῆς ἄζωτικῆς ἀφετεροιώσεως αἰμοσφαιρινουρικοί.

Ἡ νεφρική συμφόρησις οὐδέποτε σχεδὸν εἶναι αὐτόματος· ὡς τὰ πολλὰ προκαλεῖται ἐκ τῆς ψύξεως, σπανιώτερον ἐκ τῆς βαδίσσεως ἢ ἄλλης σωματικῆς ἀσκήσεως ὑπερβολικῆς.

Ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἔποψιν θεωρούμεναι αἱ διάφοροι κατηγορίαι τῆς αἰμοσφαιρινουρίας τείνουσι νὰ ἐνωθῶσιν, ἡ δὲ παθογένεια αὐτῶν κατέστη ἱκανῶς ἀπλῆ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δύνανται αὗται νὰ καταταχθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας τὰς ἑξῆς: Ἀον τὰς πραγματικὰς αἰμοσφαιρινουρίας καὶ Βον τὰς τοξικὰς.

Αον Αἱ πραγματικαὶ αἰμοσφαιρινουρίαι δέονται δύο συνδεδυασμένων παθογενετικῶν καταστάσεων, τῆς μὲν γενικῆς καὶ προδιαθετικῆς, τῆς δὲ νεφρικῆς καὶ προκλητικῆς. Ἡ κατηγορία αὕτη περιλαμβάνει:

α'.) Τὰς κατὰ παροξυσμοὺς αἰμοσφαιρινουρίας, αἵτινες προκαλοῦνται ἐκ τοῦ ψύχους ἢ τῆς βαδίσσεως. Ἡ προγενεστέρα θρεπτικὴ τροποποίησις παρήχθη ἐκ τῆς συφίλιδος, τῆς ἐλομιάνσεως, τοῦ ρευματισμοῦ, τῆς οὐρικῆς διαθέσεως, τῆς ὑπερβολικῆς ἄζωτικῆς φθορῶς τῆς θρέψεως, τῆς φθορᾶς τῶν ἀνοργάνων στοιχείων τοῦ ὀργα-

νισμοῦ κ.τ.τ. ἢ δι' οἷαςδὴποτε ἄλλης καταστάσεως ἐπηρεαζούσης τὰς ἐναλλαγὰς οὕτως, ὥστε νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀντοχὴν τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἐμμέσως ἀλλοιοῦσα τὸ συντηρητικὸν μέσον ἐν ᾧ ζῶσιν. Ἡ προκαλοῦσα κατάστασις, ἡ νεφρική συμφορῆσις εἴτε ἄμεσος εἶναι εἴτε ἀνακλαστική, ὡς οὐσιώδη χαρακτηῖρα ἔχει ὅτι εἶναι πχροδική· εἶναι δηλαδὴ κίνησις συμφορῆσεως, τῆς στιγμιαίας ἐπελεύσεως τῆς ὁποίας ἐπεται ταχεῖα ἀνάπαυλα, τοῦθ' ὅπερ προκαλεῖ καὶ χαρακτηρίζει τὴν κατὰ παροξυσμούς ἐμφάνισιν τοῦ εἶδους τούτου τῆς αἰμοσφαιρινουρίας.

β'.) Ἄν ἡ νεφρική κατάστασις ὑποδυθῇ τὴν μορφήν συμφορῆσεως πραγματικῆς καὶ διαρκοῦς, ἡ αἰμοσφαιρινουρία δὲν ἐκδηλοῦται πλέον κατὰ παροξυσμούς· αὕτη θέλει διαρκέσει ἐπὶ τινα χρόνον καὶ δύναται ν' ἀπολήξῃ διὰ νεφρίτιδος συμφορητικῆς. Αὕτη εἶναι ἡ προδριχθεία αἰμοσφαιρινουρία.

γ'.) Εὐνόητον ὅτι συμφορῆσις δύναται νὰ παραχθῇ ἐν τῷ νεφρῷ κατὰ τὴν διαδρομὴν νόσου τινος τοῦ ὀργάνου τούτου, τῆς Βριχθείας νόσου π. χ. καὶ νὰ ἐξελιχθῇ πλέον ἢ ἔλασσον ταχέως. Αὕτη εἶναι ἡ συμβριχθεία αἰμοσφαιρινουρία.

δ'.) Τέλος ἀνεφέραμεν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ παροξυσμὸς τῆς αἰμοσφαιρινουρίας ἐπῆλθε κατὰ τὴν ἐσχάτην περίοδον τῆς Βριχθείας νόσου. Αὕτη εἶναι ἡ μεταβριχθεία αἰμοσφαιρινουρία.

Βον Ἡ δευτέρα κατηγορία περιλαμβάνει, ὡς εἵπομεν, τὰς τοξικὰς αἰμοσφαιρινουρίας. Ἡ ἐλάττωσις μόνον τῆς ἀντοχῆς τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἐνταῖθα. Πᾶν δηλητήριο ἰκανῶς ἰσχυρὸν ἵνα καταστρέψῃ ταῦτα ἐντὸς αὐτῶν τῶν ἀγγείων, εἶναι ἰκανὸν καθ' ἑαυτὸ νὰ παραγάγῃ τὴν αἰμοσφαιρινουρίαν. Ἄν δὲ ἐν ταῖς νεκροφίαις ἀνευρέθησαν ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις νεφρικαὶ ἀλλοιώσεις, αὗται ἦσαν δευτεροπαθεῖς, ὀφειλόμεναι εἴτε εἰς τὴν ἀποκρίσιν τοῦ καταστρεπτικοῦ τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων δηλητηρίου, εἴτε εἰς τὸν ἐρεθισμὸν τὸν προκύπτοντα ἐκ τῆς ἀπεκκρίσεως προϊόντος ἀνωμάλου διὰ τὸν νεφρὸν, οἷα ἡ αἰμοσφαιρίνη.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχει θεραπεία τῆς αἰμοσφαιρινουρίας, ἀλλ' ἀγωγαὶ ἀφορῶσαι εἰς τὰ διάφορα αὐτῆς αἷτια.

3.

Θεραπεία τῶν αἰμοσφαιρινουριῶν.

Προκειμένου αἰμοσφαιρινουρικοῦ, δέον νὰ προβῶμεν εἰς τὴν λεπτομερῇ αὐτοῦ ἐξέτασιν, νὰ ἐξετάσωμεν ἐκ τίνος προδιαθετούσης παθήσεως πάσχει (σύφιλις, ἐλομιάνσεις) καὶ νὰ ἐνεργήσωμεν εἴτα τὰς χημικὰς ἐρεῦνας, αἵτινες δύνανται νὰ διαφωτίσωσιν ἡμᾶς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς θρέψεως. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ πλεῖστοι ἱατροὶ δὲν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι τὰς πολυπλόκους ταύτας χημικὰς ἐρεῦνας, αἵτινες δέονται ἰδίου ἐργαστηρίου· ἀλλ' ἄνευ αὐτῶν δύσκολον ἀποβαίνει νὰ ἐφαρμοσθῇ ἔλλογος θεραπεία, οὕτω δὲ ἀκολουθεῖ τις τῷ ἀορίστῳ ἐμπειρισμῷ.

Ἡ θεραπεία περιλαμβάνει ἐν πρώτοις τὰ μέσα πρὸς καταπολέμησην τῆς γενικῆς αἰτίας τῆς αἰμοσφαιρινουρίας.

Αὐτὸν Προκειμένου περὶ συφίλιδος, θὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν κλασικὴν εἰδικὴν θεραπείαν, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ γένηται μετρία χρῆσις αὐτῆς, ἵνα μὴ καταπονήσωμεν τὸν ἄρρωστον καὶ γεννήσωμεν ἐν αὐτῷ ἐτέραν προδιάθεσιν.

Διὸ συνιστῶμεν τὰς ὑποδερμικὰς ἐνέσεις δισινιδίου χυμοῦ ὕδαρ-δύρου (0,30 ὑφεκατόγρχμα δυσινιδίου χυμοῦ διαλελυμένα εἰς 30 γράμ. ἐλαίου ἀπεστερωμένου : ἐκ τούτου ἐγχύνεται ἐν γράμμα δι' ἡμέρας ἐν τῷ πᾶχει τῶν μυῶν τοῦ γλουτοῦ). Περὶ τὴν δεκάτην ἡμέραν ἀρχόμεθα χορηγοῦντες τὸ ἰωδιούχον κάλιον εἰς δόσιν 2 γράμμων δι' ἡμέρας καὶ αὐξάνομεν βαθμηδὸν μέχρις 6 γράμμων εἶναι δὲ ἡ δόσις αὕτη ἐπαρκής.

Βον Ἐν περιπτώσει ἐλομιάνσεως συνιστῶμεν τὴν θεικὴν κινίνην μετ' ἐκχυλίσματος κίνας, παρέχομεν δὲ ἔμβρεγμα κίνας ὡς ποτὸν κατὰ τὰ γεύματα. Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται σχεδὸν πάντοτε περὶ ἀρχαίων ἐλαιοπαθῶν καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀναιμικῶν, παραγγέλλομεν ἐν καιρῷ τῷ δέοντι σιδηρούχους σκευασίας πρὸς συμπλήρωσιν τῆς θεραπείας.

Παρὰ τοῖς ἀναιμικοῖς παραγγέλλομεν τὴν διὰ τοῦ σιδήρου ἀγωγὴν, ἀναγράφομεν π. χ. τὸν ὑπερχλωριούχον σίδηρον καὶ τὰς σκευασίας τῆς κίνας. Παραθέτομεν τὴν ἐπομένην συνταγὴν :

Pr. Glycerophosphate de fer.....	0,10 centigr.
Poudre de rhubarbe.....	0,05 —
Extrait de quinquina.....	0,10 —
Pour une pilule.	

Α. Γλυκεροφωσφορικοῦ σιδήρου.....	0,10 ὕφεκ.
Κόνεως ρήου.....	0,05 —
Ἐκχυλίσματος κίνας.....	0,10 —

Δι' ἐν καταπότιον. Λαβεῖν ἐν ἐν μέσῳ τοῦ προγεύματος καὶ τοῦ δείπνου.

Δον Παρὰ τοῖς ἀρρώστοις, παρ' οἷς ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἀζω-
τικῆς ἀφετεροιώσεως καὶ ἡ οὕρικὴ διάθεσις ἀποτελοῦσι τὴν
προδιαθέτουσαν θρεπτικὴν διαταραχὴν, ἡ ἀντιπυρίνη, τὸ ἀρσενι-
κὸν νάτριον, τὸ βενζοϊκὸν νάτριον, ἡ δίαιτα ἀποτελοῦσι τὰ
στοιχεῖα τῆς γενικῆς θεραπείας. Π. χ. ὁ ἀρρωστος θὰ λαμβάνῃ ἐπὶ
15 ἡμέρας κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐξέγερσιν καὶ ἐν τέταρτον τῆς
ῥας πρὸ τοῦ δείπνου αὐτοῦ ἐν μέγα κοχλιάριον διαλύσεως ἀρσενι-
κοῦ νατρίου (0,05 ὕφεκατ. εἰς 300 γράμ. ἀπεσταγμένου ὕδατος).
— Τρεῖς ῥας μετὰ τὸ πρόγευμα θὰ λαμβάνῃ ἐν κοχλιάριον τῆς τρα-
πέζης ἐκ τοῦ ἐπομένου πόματος ἐν κυπέλλῳ ἐγχύματος σπειραίας
τῆς πτελεώδους :

Pr. Benzoate de soude.....	3 grammes
Sirop de fleurs d'orangers.....	30 —
Hydrolat de tilleul.....	90 —

F. s. a Potion.

Α. Βενζοϊκοῦ νατρίου.....	3 γράμμα
Σιροπίου ἀνθέων χρυσομηλέας.....	30 —
Ὑδατος ἀποσταγμένου φιλύρας.....	90 —

Π.ν τ. πόμα.

Μετὰ τὰς 15 ταύτας ἡμέρας, παρέχομεν ἐπὶ 3 ἡμέρας, μίαν ῥαν
πρὸ τοῦ προγεύματος καὶ τοῦ δείπνου, ἐν ἐκ τῶν ἐπομένων ξηρίων:

Pr. Antipyrine.....	0,50 centigr.
Bicarbonate de soude.....	0,25 —
Pour un paquet. Faites 6.	

Α. Ἀντιπυρίνης.....	0,50 ὕφεκατ.
Δισανθρακικοῦ νατρίου.....	0,25 —

Δι' ἐν ξήριον. Ποίησον 6. Λαβεῖν διαλελυμένον ἐν ὀλίγον ὕδατι Sellz.

Εἶτα μετὰ ἀνάπαυλιν μιᾶς ἐβδομάδος ἐπαναλαμβάνομεν τὴν πρῶ-
την σειρὰν τῆς θεραπείας καὶ οὕτω καθεξῆς, μέχρις οὗ αἱ ἀναλύσεις
τοῦ οὔρου ἐπιβεβαιώσωσι τὴν ἐλάττωσιν ἢ τὴν ἐξάλειψιν τῆς θρε-
πτικῆς διαταραχῆς.

Εὖν Ἀλλὰ τὰς μείζοντας ἐπιτυχίας ἔσχομεν ἐν αἷς περιπτώσεσιν
ἢ θρεπτικὴ διαταραχὴ συνωδεύετο ὑπὸ πλασματικῆς καταστρο-
φῆς τῶν ἀνοργάνων στοιχείων τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἐν ταῖς
περιστάσεσι ταύταις δέον νὰ χορηγῶμεν ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τῷ μέσῳ
τῶν γευμάτων, ἀναλόγως τῆς εὐαισθησίας τοῦ στομάχου, ἐν ἄζυμον
ἐκ τῶν ἐπομένων :

Pr. Chlorure de sodium.....	27	grammes
— de potassium.....	20	—
Phosphate de soude.....	4,50	
— de potasse.....	12	—
Glycero-phosphate de chaux....	2	—
— — de magnésie..	1,50	
Sulfate de potasse.....	2	—
Glycero-phosphate de fer.....	1	—
Poudre d' hémoglobine.....	5	—
Diviser en 80 cachets.		

Α. Χλωριούχου νατρίου.....	27	γράμμα
— καλίου.....	20	—
Φωσφορικοῦ νατρίου.....	4 γρ. 50 ὑφεκ.	
— καλίου.....	12	—
Γλυκεροφωσφορικῆς τιτάνου.....	2	—
— μαγνησίας...	1 γρ. 50 ὑφεκ.	
Θειικοῦ καλίου.....	2	—
Γλυκεροφωσφορικοῦ σιδήρου.....	1	—
Κόνεως αἰμοσφαιρίνης.....	5	—

Διᾶρσον εἰς 80 ἄζυμα. Λαβεῖν 1—2 ἄζυμα ἐν ἀρχῇ τοῦ προγεύματος
καὶ τοῦ δείπνου.

Τὴν θεραπείαν ταύτην θὰ ἐξακολουθήσωμεν ἐπὶ 20—30 ἡμέρας,
πρὶν ἢ ἐνεργήσωμεν νέαν ἀνάλυσιν τοῦ οὔρου. Θὰ ἐπαναλάβωμεν δ'
αὐτήν, ἂν ἡ ἀνάλυσις δείξῃ λίαν ὑπερβάλλουσαν ἀνύψωσιν τοῦ συν-
τελεστοῦ τῆς φθορᾶς τῶν ἀνοργάνων στοιχείων τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἡ σύφιλις, ἡ ἐλονίανσις, ἡ ἀναιμία, ἡ ὑπερβάλλουσα ἀζωτικὴ ἀφετεροίωσις, ἡ φθορὰ τῶν ἀνοργάνων στοιχείων τοῦ ὀργανισμοῦ δὲν εἶναι βεβαίως αἱ μόναι διαταραχαὶ τῆς θρέψεως, ἀφ' ὧν δυνατόν νὰ προκύπτῃ ἡ αἰμοσφαιρινουρία· ἀλλ' εἶναι αἱ μόναι, ἃς ἡμεῖς ἤδη γνωρίζομεν. Διὸ αἱ ἀνωτέρω ἀγωγαὶ δεόν νὰ συμπληρῶνται καὶ ὅσον θέλουσιν ἀποκαλυφθῇ καὶ ἄλλαι ἀλλοιώσεις τῆς θρέψεως προδιαθέτουσαι εἰς τὴν διάλυσιν τῶν αἰμοσφαιρίων.

Γινώσκομεν ὅμως ὅτι ἡ σύμπραξις τοῦ δευτέρου παράγοντος εἶναι ἀπαραίτητος πρὸς παραγωγὴν τῆς αἰμοσφαιρινουρίας. Ὁ παράγων οὗτος εἶναι ἡ νεφρική συμφορήσις.

Δέον λοιπὸν ν' ἀναζητήσωμεν τὰ αἷτια, ἅτινα δύνανται νὰ παραγάγῃ τὴν συμφορήσιν ταύτην, ἵνα προσπίσωμεν τὸν ἄρρωστον ἀπὸ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν. Εἰς 40 περιπτώσεις ἠδυνήθημεν ν' ἀνεύρωμεν τὴν προκαλοῦσαν τοπικὴν αἰτίαν :

Ψύξις.....	25	περιπτώσεις
Πορεΐαι, κάματοι, ἀγῶνες.....	10	—
Πορεΐα καὶ ψύξις.....	1	—
Τραυματισμὸς ὀσφυϊκός.....	2	—
Ἀφροδίσιαι καταχρήσεις.....	1	—
Καταχρήσεις τῶν οἶνοπνευματωδῶν...	1	—

Ἐπομένως δεόν ὁ ἄρρωστος νὰ ἡρεμῇ, ν' ἀποφεύγῃ πᾶσαν περιστασιν ψύξεως καὶ νὰ φέρῃ φλανέλλαν· θ' ἀπαγορεύσωμεν ἐπίσης τὰ οἶνοπνευματώδη ποτὰ, θὰ συμβουλεύσωμεν δὲ τὸν ἄρρωστον ν' ἀπέχη ἐπὶ τινα χρόνον πάσης ἀφροδισίας διεγέρσεως.

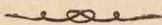
Δέον ἐπίσης νὰ ἐποπτεύωμεν ἐπιμελῶς τὴν διατροφήν, νὰ ὑποβάλλωμεν δὲ ἕκαστον ἄρρωστον εἰς δίαιταν, ἣτις ἔσται διάφορος ἀναλόγως τῆς προδιαθετούσης γενικῆς παθήσεως, ἣν ἀνεύρομεν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ ὀξαλικά σιτία (ὀξάλις, τομάται, χλωροὶ φασιόλοι κ.τ.τ.), ἐπίσης δὲ καὶ τὰ περιέχοντα πολλὰς ἐκχυλισματικὰς οὐσίας (κρέα ἡλμευμένα, ἀλλᾶντες, σιτία ὑποστάντα ζύμωσιν κ.τ.τ.), ὡς καὶ τὰ ἀσκοῦντα εἰδικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ νεφροῦ (ἀσπάραγοι, ἀρωματικά, τέϊον, καφές, ζυθος κ.τ.τ.) ἀπχορεύονται.

Κατὰ τοὺς παροξυσμοὺς ἡ ἐν τῇ κλίνῃ πικραμονή καὶ ἡ γαλακτικὴ δίαιτα θέλουσιν ἀποτελέσει πᾶσιν τὴν ἀγωγὴν.

Αἱ ὑδροθεραπευτικαὶ μέθοδοι ἐφαρμόζονται μετὰ πολλῆς

ἐπιφυλάξεως. Διευθύνονται δ' αὖται οὐχὶ κατὰ τῆς αἰμοσφαιρινουρίας καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ κατὰ τῆς προδιαθετούσης θρεπτικῆς διαταραχῆς. Οὕτως ὠφέλησαν τοὺς ἐλαιοπαθεῖς, ἐνῶ οὐδεμίαν ὠφέλειαν εἶδομεν παρὰ τοῖς συφιλιδικοῖς.

Ὡς πρὸς τὰ μεταλλικὰ ὕδατα αἱ ἐνδείξεις αὐτῶν εἶναι οἷαι τῆς ὑδροθεραπείας, τουτέστιν αὖται διαφέρουσιν ἀναλόγως τῆς φύσεως τῆς προδιαθετούσης παθήσεως, ἥτις δέον νὰ θεραπεύηται ἀνεξαρτήτως τῆς αἰμοσφαιρινουρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΧΥΛΟΥΡΙΑΣ

ὑπὸ ALBERT ROBIN (μέλους τῆς Ἱατρικῆς Ἀκαδημείας)
καὶ PAUL LONDE (ἐπιμελητοῦ τῆς κλινικῆς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ Pitié).

1.

Ὅρισμός, χαρακτηῆρες καὶ παθογένεια τῆς χυλουρίας.

Αὐτὸν Ὅρισμόν. Ἀποκαλοῦμεν χυλουρίαν τὴν παθολογικὴν κατάστασιν, καθ' ἣν τὸ οὖρον ἐνέχει λιπαράς οὐσίας γαλακτωματώδεις καὶ συνοδευόμενας ὑπὸ στοιχείου χαρακτηρηστικοῦ, τοῦ χυλοῦ ἢ τοῦ λέμφου.

Τὸ οὖρον τοῦτο ἔχει τὴν ὄψιν γαλακτοειδῆ, καίτοι διαφέρει, ὡς ὁ ἀνωτέρω ὁρισμὸς δηλοῖ, τοῦ ἀληθοῦς γαλακτώδους οὖρου τῆς γαλακτουρίας. Διὰ τοῦτο τὴν χυλουρίαν ἀπεκάλεσαν καὶ γαλακτοειδῆ διαβήτην ἢ λεμφικόν.

Ἡ γαλακτοειδὴς ὄψις τοῦ χυλώδους οὖρου προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι αἱ λιπαραὶ οὐσίαι, αἱ τοῦτο περιέχει, εὐρίσκονται ἐν αὐτῷ ἐν καταστάσει γαλακτώματος· ὁ δὲ χαρακτηρ οὗτος, συνδυαζόμενος μετὰ τῆς παρουσίας τῶν λευκῶν αἵμοσφαιρίων, διακρίνει τὴν χυλουρίαν ἀπὸ τῆς ἀπλῆς λιπουρίας, καθ' ἣν τὸ λίπος ἀποτελεῖ σταγόνας πλεούσας ἐν τῷ οὐρῳ ἢ ἐνουμένας εἰς κηλίδας ἐλαιώδεις ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ οὕτως, ὥστε νὰ παράσχῃσι τῷ οὐρῳ τὴν ὄψιν λιπαροῦ ζωμοῦ.

Ὑπάρχει τέλος τρίτη κατηγορία οὖρου λιπώδους, ἐν ᾧ τὰ λίπη εἶναι ἐν σαπωνοποιήσει. Εἶναι δὲ ἡ κατάστασις αὕτη συμπτωματικὴ καὶ οὐχὶ ἀνεξάρτητος, μὴ δεομένη ἰδίας θεραπείας. Ἡδὴ μόνον περὶ τῆς χυλουρίας θέλομεν διαλάβει.

Βον Χαρακτῆρες.—Τὸ χυλώδες οὖρον ἡρεμήσαν καλύπτεται ὑπὸ στιβάδος πιατώδους· συχνάκις δὲ τοῦτο πήγνυται αὐτομάτως, φαίνονται δὲ τότε εὐμεγέθη πήγματα ὑπόλευκα ἢ ὑπέρυθρα, ἅτινα καταχμβάνουσι τὸν πυθμένα τοῦ δοχείου. Ἀνευρίσκεται ἐν αὐτοῖς

ίνικη, ὀρρίνη, σφαιρίνη καὶ πεπτόναι. Ἡ χροιά τοῦ καθαρῶς χυλώδους οὔρου εἶναι λευκὴ ὑποκίτρινος, θολερὰ. Ἀλλ' ἡ παρουσία τοῦ αἵματος εἶναι συνήθης, τοῦτο δὲ προσδίδωσι τῷ οὔρῳ χροὶν ποικίλλουσιν ἀπὸ τοῦ φαιῶ εἰς τὸ βαθυέρυθρον ἢ φαιὸν ρυπαρόν. Ἀλλοτε ἐν τῷ ὑπολευχῷ οὔρῳ πλέουσι πήγματα ἐπιμήκη ἐρυθρὰ ἢ λευκόφαια ὑπέρυθρα.

Ἡ ὑπαρξίς παρασίτων ἐν τῷ χυλώδει οὔρῳ ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις πρὸς αἰτιολογικὴν διάκρισιν. Διακρίνουσι δὲ τὴν παρασιτικὴν χυλουρίαν καὶ τὴν μὴ παρασιτικὴν, καίτοι αὗται ἔχουσι τὴν αὐτὴν συμπτωματολογίαν. Ἡ πρώτη παρατηρεῖται μόνον ἐν τοῖς θερμοῖς κλίμασι (Βρασιλία, Αἴγυπτος, Ἰνδία, Κίνα, Αὐστραλία κ.λ.) κυρίως δὲ παρὰ τοῖς ἐνῆλιξι. Ὁ λεμφατισμὸς καὶ ἡ ἐλομίανσις εἶναι τὰ προδιαθετικὰ αἵτια.

Τὸ συχνότερον παράσιτον εἶναι τὸ φιλάριον τοῦ ἀνθρωπίου αἵματος (*Filaria sanguinis hominis* τοῦ Wulcherer—1860). Ἀνευρίσκεται ἐπίσης καὶ τὸ Δίστομον αἱματόδιον. Δυνατὸν δὲ νὰ εὑρεθῶσιν ἐν τῷ οὔρῳ ἀμφοτέρω τὰ παράσιτα ταῦτα ταυτοχρόνως. Ἡ ἔρευνα δὲ τούτων εἶναι ἱκανῶς δυσχερής.

Ἡ ἀποβολὴ τοῦ χυλώδους οὔρου εἶναι συχνάκις διαλείπουσα. Διὸ ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις τὸ οὔρον εἶναι χυλώδες π.χ. μετὰ τὸ φαγεῖν, ἰδίως δὲ μετὰ θαψιλῇ γεύματι. Συνηθέστερον ἢ χυλουρία ἐξικνεῖται εἰς μὲν τὸ ὕψιστον αὐτῆς ἐν ἡμέρᾳ, εἰς δὲ τὸ ἐλάχιστον ἐν νυκτί, ὅτε ἐξαφανίζεται συχνάκις τελείως. Εἶναι δὲ ἀφθονωτέρα ἐν τῷ καθέτῳ σχηματισμῷ ἢ ἐν τῷ ὀριζοντίῳ· παρὰ τοῖς πλείστοις δὲ τῶν χυλουρικῶν, οὓς εἶδομεν, τὸ οὔρον καθίστατο κατὰ φύσιν διαφανὲς μετὰ ὑπτίαν κατάκλισιν καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἔτι. Δύναται δὲ ἡ χυλουρία νὰ ἐναλλάσῃ μετὰ τῆς αἱματουρίας, ὃ δὲ Brieger εἶδεν αὐτὴν ἐκλείπουσαν διὰ τῆς ἀπλῆς διακοπῆς τῆς χρήσεως τῶν λιπῶν ἀπὸ τῆς τροφῆς.

Ἡ πάθησις αὕτη συνοδεύεται ὑπὸ πόνων νεφρικῶν καὶ ὀσφυϊκῶν, οἷτινες ἐνίοτε προσλαμβάνουσι κατὰ τοὺς παροξυσμοὺς τοὺς χαρακτηρὰς τοῦ νεφρικοῦ κωλικοῦ. Ὅντως δὲ οἱ παροξυσμοὶ εἶναι πραγματικοὶ νεφρικοὶ κωλικοὶ προκαλούμενοι διὰ τῆς διελεύσεως ἰνωδῶν πηγμάτων διὰ τοῦ οὔρητῆρος.

Γον Παθογένεια.—Ἡ χυλουρία εἶναι πάθησις σοβαροτάτη, ἥτις

τέλος ἐξαντλεῖ τὸν πάσχοντα, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὰ ἐπιπλέκοντα αὐτὴν φαινόμενα. Διὸ ἡ θεραπεία αὐτῆς δεόν νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν· ρητέον ὅμως ὅτι μέχρι τοῦδε ἡ θεραπεία αὕτη εἶναι ἀθεβαία, οὐσα μᾶλλον συμπτωματική. Διὰ τοῦτο πρὶν ἢ ἐκθέσωμεν τὰς διαφόρους γνώμας τῶν συγγραφέων, θέλομεν ἐξετάσει ἂν αἱ περὶ παθογενείας θεωρίαι δύνωνται νὰ καθοδηγήσωσιν εἰς ἔλλογον θεραπείαν.

Ὁ Fernand Roux λέγει ὅτι «τὸ παράσιτον δὲν πρωταγωνιστεῖ», ἀποδείξεις δὲ τούτου ἔστω ὅτι τὰ φιλάρια ἐλλείπουσιν ἐν τισι περιπτώσεσιν. Ὅ,τι οὐδέποτε ἐλλείπει εἶναι ἡ ἀπόφραξις καὶ ὁ ἐπιγενὴς διευρυσμός τῶν λεμφατικῶν ἀγγείων. Διὸ τὸ φιλάριον δὲν εἶναι ἀπαραίτητον πρὸς ἐξήγησιν τῆς παθογενείας τῆς χυλουργίας, ἥτις ἔχει μηχανικὴν ἀρχήν, ὁρμωμένην ἐκ λειτουργικῆς ἢ ἀνατομικῆς ἀλλοιώσεως τοῦ λεμφικοῦ συστήματος». Τὸ παράσιτον ἐπενεργεῖ μόνον διὰ μέσου ἀλλοιώσεως τοῦ λεμφικοῦ συστήματος, ἥτις δύναται νὰ ὑπάρχῃ χωρὶς νὰ προκληθῇ ὑπὸ παρασίτου.

Ὁ Gubler ἐπίσης ἐδέχετο ὡς μίαν τῶν συνθηκῶν τῆς χυλουργίας τὴν κირσώδη μεταμόρφωσιν τῶν λεμφικῶν ἀγγείων τοῦ νεφροῦ. Ὁ Virchow ἀνεζήτησεν ἐν τῷ αἵματι τὴν ἀφετηρίαν τῆς χυλώδους ἐκκρίσεως. Ἄλλοι συγγραφεῖς ὑπεστήριξαν ὅτι ὑπῆρχεν ἀλλοίωσις τοῦ νεφρικοῦ παρεγχύματος, ἀλλ' ὁ Siegmund εὐχερῶς κατέρριψε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Ἐν κεφαλαίῳ, ἡ λεμφικὴ θεωρία φαίνεται ἡ μᾶλλον ἔλλογος· ἔχει δ' αὕτη ὑπὲρ αὐτῆς οὐκ ὀλίγας ἀνατομοπαθολογικὰς παρατηρήσεις· ἔχει ἐπίσης μέχρι τινὸς ὑπὲρ αὐτῆς τὴν αἰτιολογίαν, καθότι τὰ λεμφατικὰ καὶ χοιραδικὰ ἄτομα προδιατίθενται ὄντως εἰς τὴν πάθησιν ταύτην· ἔχει ἔτι ὑπὲρ αὐτῆς τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονός, ὅτι ἡ χυλουργία δύναται νὰ ἐπιπλακῇ ὑπὸ λεμφοκλήλης, χρονίας λεμφαγγειίτιος τοῦ δαχέου, δερμικῆς λεμφορραγίας, ἐλεφαντιάσεως καὶ χυλώδους ἀσκίτου.

ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς παθογενείας ἐνδιαφέρει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ αἱματοურία παρατηρεῖται ἐν τε τῇ μὴ παρασιτικῇ χυλουργίᾳ καὶ ἐν τῇ παρασιτικῇ. Εἶναι δὲ τοῦτο νέον κοινόν σημεῖον μεταξὺ τῶν δύο εἰδῶν τῆς χυλουργίας, ἀποδεικνύει δ' ὅτι τὸ φιλάριον εἶναι μόνον ἐν ἐκ τῶν αἰτίων, ἅτινα ἀπεργάζονται τὴν ἀλλοίωσιν τῶν λεμφικῶν ἀγγείων.

Ὁ Manson ὑπεστήριξεν ὅτι ἀπὸ τῶν λεμφικῶν ἀγγείων μόνον διαπιδύει τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἐν τῇ κύστει. Ἡ γνώμη αὕτη ἔσχε πολλοὺς ὀπαδοὺς. Φρονοῦμεν ὅμως, μετὰ τοῦ Roberts, ὅτι ἀφετηρία τῆς χυλορίας δυνατὸν νὰ ᾖ, συχνότερον μάλιστα, ὁ οὐρητῆρ καὶ κυρίως ὁ νεφρός.

Ἄλλοτε, ἐκ τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ Manson, κατέτασσαν πάσας τὰς λεμφικὰς ἀποφράξεις ὑπὸ τὴν προσωνομίαν τῆς φιλαριώσεως, καθόσον ἐπίστευον ὅτι τὸ φιλάριον ἦν ὁ μόνος προκλητικὸς παράγων τῶν ἀλλοιώσεων. Νῦν, μετὰ τὰς συχνάκις ἀρνητικὰς ἐρεῦνας ἐξόχων παρατηρητῶν, τῇ λεμφικῇ ἀποφράξει, οἷα δὴποτε καὶ ἡ ἐντόπισις αὐτῆς, ἀποδίδομεν αἰτιολογίαν πολλῶ γενικωτέραν. Ἀτυχῶς τὰ ἐκτὸς τῶν παρασίτων αἷτια τῆς λεμφικῆς ἀποφράξεως ἢ τῆς ἐπιβραδύνσεως τῆς λεμφικῆς κυκλοφορίας διαφεύγουσι, ἔτι ἡμᾶς ἐν πολλαῖς περιπτώσεσιν.

Ὁ ἕτερος ἡμῶν (Albert Robin) ἐσκέφθη μῆτοι διαταραχὴ τις τῆς θρέψεως περιελαμβάνετο μετὰ τῶν ἐκτὸς τῶν παρασίτων αἰτιῶν, ὄντως δὲ συνέλεξε γεγονότα τινα, ἅτινα τείνουσι ν' ἀποδείξωσι τὴν ἀκρίθειαν τῆς ἰδέας ταύτης. Οὕτως ἐβεβίωσε τὴν ἐλάττωσιν τοῦ συντελεστοῦ τῆς ἀζωτικῆς ὀξειδώσεως, τὴν ἀξιοσημείωτον ἐπαύξησιν τῶν ἀπωλειῶν εἰς κάλιον, εἰς τίτανον καὶ εἰς μαγνησίαν, ἐνῶ αἱ ἀπώλειαι εἰς φωσφορικὸν ὀξύ, εἰς χλώριον καὶ εἰς νάτρον ἐφαίνοντο μᾶλλον περιωρισμένα. Δύσκολον ὅμως εἶναι νὰ γνωρίσῃ τις ἂν αἱ θρεπτικαὶ διαταραχαὶ αἱ σχετικαὶ πρὸς τὰς ἀνωτέρω διαφορὰς ἦναι αἷτια ἢ ἀποτελέσματα, τοῦθ' ὅπερ κατὰ πολὺ περιορίζει τὸ προκύπτον πρακτικὸν συμπέρασμα.

2.

Περὶ τῶν διαφόρων φαρμακευτικῶν θεραπειῶν τῆς χυλορίας καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν.

Πρὶν ἢ ἐκθέσωμεν τὰς θεραπευτικὰς ἐνδείξεις, αἵτινες προκύπτουσιν ἐκ τῶν ἀνωτέρω γνώσεων, θέλομεν διεξέλθει τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα διὰ τῶν συνήθως ἐν χρήσει φαρμάκων, θέλομεν δ' ἐπιμείνει μόνον ἐπὶ τῶν φαρμάκων, ἅτινα ἀριθμοῦσιν ἐπιτυχίας τινάς.

Δον Ἐργοτίνη.—Ἡ ἐργοτίνη συνδυαζομένη μετὰ τοῦ ὑπερχλω-

ριούχρου σιδήρου ἐφάνη ἐν τινι περιπτώσει τοῦ Chauvet (αἷματο-
χυλουρία παρασιτική ἀμφίβολος) ἐλαττωῦσα τὸ ποσὸν τοῦ ἐν τῷ οὖρῳ
χυλοῦ. Ἄλλ' ἡ ἱσσις ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐπετεύχθη τῇ συν-
δεδυσμένη χρήσει τῆς ὑδροθεραπείας, τῆς ταννίνης καὶ τοῦ ἰωδίου.

Βον Ταννικαὶ σκευασίαι. — Αἱ ταννικαὶ σκευασίαι παρὰ τῷ
αὐτῷ ἄρρῳστῳ ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τὴν ἐξῆς μορφήν :

Pr. Ratanhia.....	10 grammes
Tannin	6 —
Cachou	3 —
Diviser cette quantité en 100 pilules.	
Α. Ρατανίας.....	10 γράμμα
Ταννίνης.....	6 —
Κατεχοῦ.....	3 —

Ποίησον 100 καταπότια. Λαβεῖν 6 δι' ἡμέρας αὐξανομένης βαθμίδον τῆς
δόσεως μέχρις 20.

Ὁ ἄρρωστος οὗτος ἐποιεῖτο ἐν ταύτῳ ψυχρὰ λουτρά 15°. Μετὰ
τὸ λουτρὸν τὸ οὖρον ἦν «ἀξιοσημειώτως διαφανές.» Κατόπιν ἐχορη-
γήθη αὐτῷ ἰωδιούχον σιρόπιον. Ἡ ταννίνη, συνδυαζομένη εἴτε μετὰ
τῆς εὐθαλείας εἴτε μετὰ τοῦ ἐμετικοῦ καρύου, δὲν ἠὺδοκίμησεν
ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Chauvet.

Παρεχομένη μετὰ τῶν ἀνοργάνων ὀξέων ἡ ταννίνη παρέσχε
βελτιώσεις τῷ Proust. Ἄλλ' εἰς τὴν ἐναλλάσσουσιν ἡ ταυτόχρονον
παροχὴν τῶν ταννικῶν καὶ τῶν ἰωδιούχων θ' ἀποδῶμεν τὴν μεί-
ζονα ἐμπιστοσύνην, ἂν κρίνωμεν ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν συγγραφέων ἀνα-
φερομένων ἀποτελεσμάτων.

Οὕτως, ἡ ἐπομένη σκευασία ἠὺδοκίμησεν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ
Chauvet :

Pr. Décoction d' uva ursi)	aa.....	150 grammes
— de ratanhia)		
Iodure de potassium.....	6	—
Essence de menthe.....	xi	gouttes
F. s. a. Mélange		
Α. Ἀφειψήματος ἀρктоκομάρου)	ἀνά...	150 γράμμα
— ρατανίας)		
Ἰωδιούχου καλίου.....	6	—
Αἰθερίου ἐλαίου μίνθης.....	xi	σταγόνας

Μίξον. Λαβεῖν 2 κοχλιάρια τῆς τραπέζης δι' ἡμέρας.

Διαρκούσης τῆς ἀγωγῆς ταύτης ὁ ἄρρωστος τοῦ Chauvet ἐποιεῖτο δύο ψυχρὰ λουτρά δι' ἡμέρας καὶ ἔπινε δύο ποτήρια ὕδατος πίσεως. Ἡ θεραπεία αὕτη ἤρξατο τὴν 5 Ἰουλίου· τὴν 29 Σεπτεμβρίου ἡ ἱκσις ἐφαίνετο ὀριστική. Ἐνδιαφέρον δ' εἶναι ὅτι ἐν ἀρχῇ τῆς θεραπείας ἡ ἐκ νέου ἐμφάνισις τοῦ χυλώδους οὔρου συνέπεσε μετὰ τὴν διακοπὴν τοῦ φαρμάκου.

Τοῦ κηκιδικοῦ ὀξέος ἐγένετο χρῆσις μόνου ἢ συνδεδυσμένου. Ὁ Bence-Jones ἐπαινεῖ τὸ φάρμακον τοῦτο, ὅπερ παρέχει εἰς δόσιν 1 γράμμου τρεῖς τῆς ἡμέρας. Μετὰ δύο ἡμέρας, ἐν τινι περιπτώσει διὰ τοῦ κηκιδικοῦ ὀξέος ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τοῦ οὔρου αἱ λιπαραὶ οὐσίαι καὶ τὸ λεύκωμα· ἐν ἄλλῃ περιπτώσει διὰ τῆς ἐπὶ μακρὸν παραταθείσης χρήσεως τοῦ φαρμάκου φαίνεται ὅτι ἐπῆλθεν ὀριστικὴ ἱκσις. Ὁ Goodwin τὴν αὐτὴν ἐποίησατο παρατήρησιν.

Ἐν τῇ αἵματοχυλουργίᾳ ὁ Smith παρετήρησεν ἐπίσης βελτίωσιν, τοῦναντίον δὲ ὁ Carter εἶδεν ἀποτυχίαν. Ὁ Smith παρετήρησεν ἐν ἄλλῃ τινι περιπτώσει βελτίωσιν παρέχων σὺν τῷ κηκιδικῷ ὀξεῖ τὸν ὑπερχλωριούχον σίδηρον· ὁ ἄρρωστος εἶχε λάβει πρότερον ἄνευ μεγάλου ἀποτελέσματος οἶνον ἀντιμωνιούχον καὶ θεικὴν κινίνην. Τοῦ κηκιδικοῦ ὀξέος εἰς μάτην ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Ackermann.

Γον Σιδηροῦχοι σκευασίαι. — Ἡ χρησιμότης τῶν σιδηροῦχων σκευασιῶν, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ὑπερχλωριούχου σιδήρου, ἐν παθήσει συνοδευομένη συχνάκις ὑπὸ αἱμορραγίας, φαίνεται ἀναμφήριστος. Ἄν δὲ τὸ φάρμακον τοῦτο οὐδέποτε ἤρκεσε καθ' ἑαυτὸ διὰ τὴν θεραπείαν τῆς χυλουργίας ἢ τῆς αἵματοχυλουργίας, τοῦλάχιστον φαίνεται ἀσκούν εὐνοϊκὴν ἐπίδρασιν ἐν πολλαῖς περιπτώσεσι. Συχνάκις ἐχορηγήθη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς πρὸ τῶν ταννικῶν καὶ τῶν ἰωδιούχων σκευασιῶν. Ὁ Chauvet λέγει ὅτι πολλάκις παρετήρησεν ὠφέλειάν τινα· ἀνέγραφε δὲ τὸν ὑπερχλωριούχον σίδηρον εἰς δόσιν 5—8 σταγόνων τὴν πρωτὴν εἰς ἔγχυμα καφέ. Ὁ δὲ Rayer παρήγγελλε τὸν ὑπανθρακικὸν σίδηρον.

Ὁ Chapotis, ὁ Barbour, ὁ Juvenot κατέφυγον ἐπίσης εἰς τὸν σίδηρον ἠνωμένον μετ' ἄλλων φαρμάκων, ἰδίᾳ δὲ μετὰ τῆς τερεβινθίνης ἢ τῶν ἀνοργάνων ὀξέων. Οὕτως ὁ Waters, ἐν τινι περιπτώσει χυλουργίας μὴ παρασιτικῆς συνήνωσεν ἐν τῷ αὐτῷ σκευά-

σματος τὸν θεικὸν σίδηρον μετὰ τῆς διττοθεικῆς κινίνης καὶ τοῦ ἡραιωμένου θεικοῦ ὀξέος ὡς ἑξῆς:

Pr. Bisulfate de quinine.....	0,12
Sulfate de fer.....	0,12
Acide sulfurique dilué.....	x gouttes
* Infusion de quassia.....	30 grammes
F. s. a. Potion.	

Α. Διττοθεικῆς κινίνης.....	0,12 ὕφεκ.
Θεικοῦ σιδήρου.....	0,12 —
Θεικοῦ ὀξέος ἡραιωμένου.....	x σταγόνες
Ἐγγύματος κουασίας.....	30 γράμματα

Π. ν. τ. πόμα. Λαβεῖν τρεῖς τῆς ἡμέρας ἐπὶ 5—6 ἡμέρας συνεχεῖς.

Τοιαύτη εἶναι ἡ πρώτη περίοδος τῆς φαρμακευτικῆς αὐτοῦ θεραπείας.

Ἐν τινι δευτέρᾳ περιόδῳ ὁ Waters χορηγεῖ τὸ ὄπιον εἰς δόσιν 0,06 ὕφεκατ. τὴν ἐσπέραν κατὰ τὴν εἰς ὕπνον κατάκλισιν, ἐν ταύτῃ δὲ παρέχει τὸ κηκιδικὸν ὄξυς εἰς δόσιν ἐπαυξάνουσαν. Ἀρχεται ἀπὸ 0,60 ὕφεκατ. δι' ἡμέρας, εἴτα δὲ ἐξικνεῖται προϊόντως μέχρι τῆς κολοσσιαίας δόσεως τῶν 8 γράμμων δι' ἡμέρας, ἵνα πάλιν καταβιβάσῃ αὐτὴν εἰς 0,60 ὕφεκ. Εἰς 41 ἡμέρας ὁ ἄρρωστος λαμβάνει 215 γράμματα κηκιδικοῦ ὀξέος!

Τέλος σὺν τῇ προηγουμένῃ διὰ φαρμάκων θεραπείᾳ ὁ Waters διατάσσει: τὴν ἄνισιν ἐν τῷ θαλάμῳ καὶ συχνὰ αἰτιόλουτρα. Παραγγέλλει δ' ἐπίσης τὴν ἐξῆς δίαιταν: κρέας, γεώμηλα, ψά, γάλα, τέτον καὶ βούτυρον, ἄρτον ἐκ μαρανταμύλου ὡς ποτὸν δίδει ὕδωρ, ἐν ᾧ διαβρέχεται ἄρτος, καὶ 180 γράμματα οἴνου Xérès.

Ὅ,τι κυρίως διακρίνει τὴν θεραπείαν ταύτην ἀπὸ τῶν ἄλλων εἶναι ἡ συνδεσυσμένη χρῆσις τοῦ ὀπίου μετὰ τοῦ κηκιδικοῦ ὀξέος. Ἡ ἐπιτυχία ἦν πλήρης ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ Waters· ἀλλ' αἱ δόσεις τοῦ κηκιδικοῦ ὀξέος εἶναι ἀληθῶς ἄγαν ὑπερβάλλουσαι.

Δον Ἰωδιοῦχοι σκευασίαι. — Εἴδομεν ἤδη ὅτι ὡς τὰ πολλὰ ἐγένετο χρῆσις, σὺν τοῖς στυπτικοῖς, τῶν ἰωδιοῦχων σκευασιδῶν. Ἰδοὺ καὶ ἄλλαι συνταγαί, αἵτινες ἐπίσης παρέσχον ἐπιτυχίας τῷ Chauvet ἐν περιπτώσεσιν αἱματοχυλουρίας ἀμφιβόλου προελεύσεως.

Pr. Iode métallique.....	1,50
Iodure de potassium.....	3 gr.
Ratanhia.....	4 —
Sirop. simple.....	500 —
F. s. a. Sirop.	
Λ. Ίωδίου μεταλλικοῦ.....	1 γρ. 50 ὑφ.
Ίωδιούχου καλίου.....	3 —
Ρατανίας.....	4 —
Σιροπίου ἀπλοῦ.....	500 —

Π. ν. τ. Σιρόπιον. Λαβεῖν ἐπὶ 8 ἡμέρας ἐν κοχλιάριον τῆς τραπέζης δι' ἡμέρας· κατὰ τὰς ἐπομένους 8 ἡμέρας 2 κοχλιάρια τῆς τραπέζης, κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἑβδομάδα 3.

Διὰ τοῦ σκευάσματος τούτου, ἐν ᾧ προεξάρχει τὸ ὄπιον, ὁ Chauvet ἔσχεν ἐπιτυχίαν ἐντὸς 24 ἡμερῶν.

Ἰδοὺ ἐτέρα συνταγὴ ἐπαινουμένη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως :

Pr. Iode.....	3,50
Iodure de potassium.....	7 gram.
Cachou.....	8 —
Sirop simple.....	1000 —
F. s. a. Sirop.	
Λ. Ίωδίου.....	3,50
Ίωδιούχου καλίου.....	7 γράμμα
Κατεχοῦ.....	8 —
Σιροπίου ἀπλοῦ.....	1000 —

Π. ν. τ. σιρόπιον. Λαβεῖν ἐν, εἴτα 2 καὶ εἴτα 3 κοχλιάρια τῆς τραπέζης δι' ἡμέρας.

Εὖον Μαλακτικά, διουρητικά, βάμμα κανθαρίδων, βαλσαμικά.—Περιλαμβάνομεν ἐνταῦθα φάρμακα ἀνόμοια μὲν, συνδεόμενα δὲ διὰ κοινοῦ δεσμοῦ, τῆς εἰδικῆς τουτέστιν ἐνεργείας αὐτῶν ἐπὶ τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου αὐτῶν. Εἶναι δὲ ταῦτα τὰ μαλακτικά, τὸ βάμμα τῶν κανθαρίδων καὶ τὰ βαλσαμικά.

Τὰ μαλακτικά (λινόσπερμα, πτισάνη κριθῆς) συνδυαζόμενα μετὰ τῶν διουρητικῶν (ἄγρωστις, σπειραία ἢ πτελεώδης, ἀρκτοκόμαρος κ.τ.τ.) ἡδυνήθησαν ἐνίοτε νὰ μετριάσωσι τὰ κυριώτερα συμπτώματα τῆς νόσου, εἰ μὴ νὰ ἐξυγιάνωσι τὸν ἄρρωστον· ἡ χρησιμότης δὲ τοῦ-

των είναι κυρίως πιθανή ἐν αἷς περιπτώσεσιν ὑπάρχει κωλικὸς τῶν νεφρῶν.

Διὰ τοῦ βάμματος τῶν κανθαρίδων ἔσχεν ἐπιτυχίαν ὁ Charpotin ἐν τινι περιπτώσει παρασιτικῆς χυλουρίας, ἐν ἣ ἀνωφελῶς ἐχορήγησε τὰ σιδηροῦχα, τὴν κίναν, τὸ ἐκχύλισμα τῆς χολῆς καὶ τὴν ζωϊκὴν διαίταν. Παρέσχε δὲ τὸ φάρμακον εἰς δόσιν προϊούσαν 6 μέχρις 20 σταγόνων δι' ἡμέρας.

Τὸ ὕδωρ τῆς πίσεως παρηγγέλθη ὡς ἐπιδοθητικὸν ὑπὸ τοῦ Chauvet εἰς δόσιν δύο ποτηρίων δι' ἡμέρας.

Ἐκ τῶν βαλσαμικῶν, τῆς τερεβινθίνης ἐγένετο μείζων χρῆσις, παρέσχε δ' αὕτη ἐπιτυχίαν τῷ Chassagnol καὶ τῷ Guyot ἐν τινι περιπτώσει παρασιτικῆς αἵματοχυλουρίας, ἐν ἣ τὸ κοπάϊον οὐδαμῶς ὠφέλησεν. Παρατηρήθη δ' ὅτι τοῦ ἄρρώστου λησμονήσαντος νὰ λάβῃ τὸ φάρμακον αὐτοῦ ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, ἀνεφάνη πάλιν οὔρον σοκολατόχρουν. Ἐντὸς δὲ τριῶν ἡμερῶν, μετὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς θεραπείας, τὸ οὔρον ἀνεκτέησατο τὴν κατὰ φύσιν αὐτοῦ χροιάν. Ὁ Grevaux χορηγεῖ ἐν ταύτῃ τὴν τερεβινθίνην καὶ τὸν ὑπερχλωριούχον σιδηρον· εἶτα ἐν δευτέρᾳ περιόδῳ τῆς θεραπείας παρέχει διάλυμα βάμματος ἰωδίου μετ' ἰωδιούχου καλίου· ἀλλὰ τοῦ ἄρρώστου αὐτοῦ ἡ παρασιτικὴ αἵματοχυλουρία δὲν παρήλθεν εἰμὴ κατὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς Γαλλίαν ἐν χειμῶνι· τὸ δὲ οὔρον κατέστη πάλιν χυλῶδες κατὰ τὸν μῆνα Ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ὁ Satterthwaite τέλος ἔσχε πλήρη ἐπιτυχίαν διὰ τῆς παροχῆς 20 σταγόνων αἰθερίου ἐλαίου τερεβινθίνης τρίς τῆς ἡμέρας παρ' ἄρρώστῳ πάσχοντι ὑπὸ παρασιτικῆς χυλουρίας πρὸ δύο ἐτῶν.

ΣΤον Ἀγωγαὶ διάφοροι. — Ἐν τιτι περιπτώσεσιν ἡ ἱσσις ἐπῆλθεν ἄνευ φαρμάκων· τοιαῦται εἶναι αἱ τοῦ Cassien, ὅστις ἐποίησατο χρῆσιν μόνον ψυχρῶν ἐμβλαπτίσεων διαρκείας 2' λεπτῶν ἐν ὕδατι 13°, μεθ' ὧς προεκαλεῖτο σφοδρὰ ἀντίδρασις. Οὐκ ὀλίγοι δὲ συγγραφεῖς ἀνέφερον τὸ ἐπωφελὲς ἀποτέλεσμα τῶν ψυχρῶν καὶ ἀλατούχων λουτρῶν.

Ἀφ' ἐτέρου ὁ Brieger παρατήρησεν ὅτι ἡ στέρνησις τῶν λιπαρῶν σιτίων ἤσκει ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὀψευς τοῦ οὔρου. — Ὁ ἄρρώστος τοῦ Cruveilhier ἰάθη ταχέως διὰ τῆς ἀπλῆς χρήσεως τῶν μαλακτικῶν καὶ γλισχρασματωδῶν φαρμάκων. Ἡ τονωτικὴ

ἀγωγή οὐδὲν αὐτῷ ἐπήνεγκεν ἀποτέλεσμα. — Ὁ Rayer παρετήρησεν ἐν τινι περιπτώσει ὅτι δι' ἀφαιμάξεως 12 οὐγγιῶν ἐξέλιπεν ἐπὶ τινα χρόνον ἡ χυλώδης ὄψις τοῦ οὔρου:—Γνωστὸν ἐπίσης τυγχάνει ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς ἀρκεῖ ἐνίοτε διὰ τὴν θεραπείαν τῆς παρασιτικῆς χυλουργίας.

Τέλος ὑπάρχει ἐν φάρμακον λίαν συνιστῶμενον ὑπὸ τοῦ John Hillis, τὸ ριζόφορον (*rizophora racemosa*), οὗτινος δίδεται ὁ φλοιὸς εἰς ἀφέψημα. Ὁ Monvenoux ἀναφέρει παρατήρησιν τοῦ συγγραφέως τούτου, ὅστις ἔσχε πλήρη ἐπιτυχίαν, ἐπρόκειτο δ' ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ περὶ παρασιτικῆς αἱματοχυλουργίας.

Ἰστέον ἔτι ὅτι ἡ χυλουργικὴ αἱματοურία δεῖται ἐν τισι περιπτώσεσι τοπικῆς θεραπείας. Ὁ Fernand Roux συνιστᾷ τότε τὰς ἐν τῇ κύστει ἐνέσεις δι' ὕδατῶδους διαλύσεως ταννικοῦ ὀξέος, κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Guyon.

Ζον Γενικὰ ἀποτέλεσματα.— Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι ἀγωγαὶ πολλάκις ἀπέτυχον. Ἐπομένως ἐκ τῆς ἀσταθείας τῶν ἐπιτυχιῶν καὶ τῶν ἀποτυχιῶν ἀποβαίνει ἀδύνατον νὰ σχηματίσῃ τις γνώμην ὀριστικὴν, τόσῳ δὲ μᾶλλον ὅσῳ αἱ ἀναφερόμεναι ἐπιτυχίαι εἶναι σχεδὸν τυχαῖαι, καθόσον ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀνωτέρω ἀγωγῶν δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῶν νῦν ἰσχυουσῶν ἰδεῶν.

3.

Γενικαὶ ἐνδείξεις ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς χυλουργίας.

Ἄν τις λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ διὰ τῶν ἀνωτέρω θεραπευτικῶν μέσων ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα καὶ τὰ περὶ παθογενείας ἐν ἀρχῇ τοῦ κεφαλαίου τούτου εἰρημένα, θὰ δυνηθῇ νὰ καθορίσῃ ἐνδείξεις τινας, πρὸς ἃς δέον ν' ἀνταποκρίνηται, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, ἡ ἔλλογος θεραπεία τῆς χυλουργίας. Ἐννοεῖται ὅτι ἐνταῦθα οὐδὲν ἕτερον ποιούμεθα εἰμὴ πρόγραμμα, οὗτινος οἱ πλεῖστοι τῶν ὄρων εἶναι ἔτι ἐν τῷ σκότει.

Αἱ ἐνδείξεις αὗται εἶναι πέντε καὶ ἀπευθύνονται:

Αον Εἰς τὸ πρᾶσιτον ὅταν ὑπάρχῃ. Βον Εἰς τὰς ἀλλοιώσεις τῶν λεμφικῶν ἀγγείων καὶ τὰς εἰς τὴν κυκλοφορίαν αὐτῶν ἐπελθούσας διαταραχάς. Γον Εἰς τὰς τροποποιήσεις τοῦ βλεννογόνου τῶν διαφόρων

μοιρῶν τῶν οὐρητικῶν ὁδῶν, καθόσον αἱ τροποποιήσεις αὐται, τοῦλάχιστον ἐν τισι περιπτώσεσιν, εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς λεμφικῆς διαπιδύσεως. Δον Εἰς τὴν γενικὴν κατάστασιν τῶν χυλουργῶν, ἃν αὕτη ἐπέδρασεν αἰτιολογικῶς ἐν τῇ γενέσει τῆς χυλουργίας (λεμφατισμός, χοιράδωσις, ἐλομίανσις κ.τ.τ.). Βον Εἰς τὰς διαταραχὰς τῆς θρέψεως τὰς προγενεστέρας τῆς χυλουργίας ἢ προκληθείσας ἐκ τῆς φθορᾶς τῶν λευκωματωδῶν καὶ τῶν λιπαρῶν οὐσιῶν.

Αον Ἐνδειξις ἀφορῶσα εἰς τὸ παράσιτον. — Δὲν ἐπιμένομεν ἐπὶ τῆς πρώτης ἐνδείξεως. Οἱ συγγραφεῖς παρετήρησαν ὅτι ἐν περιπτώσεσι χυλουργίας ἢ αἵματοχυλουργίας παρασιτικῆς ἢ ἀλλαγῇ τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς ἦν λίαν ὠφέλιμος. Ἰστέον ὅμως ὅτι διὰ τῆς ἀλλαγῆς ταύτης δυνατόν νὰ ἐπέλθῃ παροδικὴ μόνον ἐξάλειψις τῆς χυλῶδους τροποποιήσεως τοῦ οὔρου.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀντιπαρασιτικὴν ἀγωγὴν οὐδεμίαν γινώσκομεν περίπτωσιν, καθ' ἣν αὕτη παρέσχεν εὐάρεστα ἀποτελέσματα, ἐξ οὗ δέον ἢ ἀγωγὴ αὕτη νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἢ τοῦλάχιστον τὰ κυριώτερα αὐτῆς φάρμακα. Ἐπεχειρήσαμεν ἀνεπιτυχῶς ἐν δυσὶ περιπτώσεσι τὰς ἐνδομυϊκὰς ἐνέσεις δισινδιούχου ὑδραργύρου εἰς δόσιν 1 ὑφεκατογράμμου δι' ἡμέρας διαλελυμένου ἐν ἐνὶ κυβικῷ ὑφεκατομέτρῳ ἐλαίου ἀπεστεριωμένου. Ἡ θεραπεία παρετάθη ἐπὶ 15 ἡμέρας ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει καὶ ἐπὶ 30 ἐν τῇ δευτέρᾳ ἄνευ ἐμφανοῦς ἀποτελέσματος.

Βεβαίως ὅμως ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐπεμβάσεως δὲν καθωρίσθη ἔτι ὀριστικῶς, δυνατόν δὲ ἐφαρμοζόμενος κατὰ τὰς περιόδους τῆς ἀρχῆς τῆς νόσου πρὸ τῆς ἐπελεύσεως τῶν καταφανῶν ἀλλοιώσεων ν' ἀπέβαινεν ἀνύσιμος, ἃν κατωρθοῦτο νὰ εὑρεθῶσι φάρμακα ἱκανὰ νὰ φονεύσωσι τὸ παράσιτον ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἢ νὰ παρακωλύσωσι τὸν πολλαπλασιασμὸν αὐτοῦ. — Ἄρα πλὴν τῆς ἀλλαγῆς τοῦ κλίματος, ἥτις ἐνίοτε ἀποβαίνει τόσῳ ἐπωφελῆς, ἢ πλήρωσις τῆς ἐνδείξεως ταύτης ἐγχεῖται εἰς τὸ μέλλον.

Βον Ἐνδειξις ἀφορῶσα εἰς τὰ λεμφικὰ ἀγγεῖα. — Τριῶν κυρίως φαρμάκων ἐγένετο χρῆσις, ὡς πρὸς τὴν ἐνδειξιν ταύτην, ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς χυλουργίας, τῆς ἐργοτίνης, τῶν ταννικῶν καὶ τῶν ἰωδιούχων μόνων ἢ συνηγμένων μετὰ τοῦ ὀπίου καὶ ἐνίοτε μετὰ τοῦ ῥίνοπνεύματος. Τῶν φαρμάκων λαιπὸν τούτων δέον νὰ γίνῃ-

ται χρήσις. Καὶ δὲν δύναται τις μὲν νὰ καθορίσῃ ἀκριβεῖς κανόνες διὰ τὴν χρήσιν αὐτῶν, ταῦτα ὅμως φαίνονται ἐνδεικνύμενα ἐν αἷς περιπτώσεσιν ἢ ἀντιπαρασιτικῇ ἀγωγῇ ἥθελεν ἀποτύχει, τουτέστιν ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς περιπτώσεσιν διὰ τούτων ἀρχόμεθα τῆς θεραπείας.

Γον Ἐνδειξις ἀφορῶσα εἰς τὰς τροποποιήσεις τοῦ βλεννογόναυ τῶν οὖρητικῶν ὁδῶν.—Αὕτη σχετικῶς πληροῦται διὰ τῶν βαλσαμικῶν, ἰδίᾳ δὲ διὰ τῆς τερεβινθίνης καὶ τῆς πίσσης. Τοῦ κοπαίου ἐγένετο χρήσις μεθ' ἡσσοнос ἐπιτυχίας. Τὸ δὲ βάμμα τῶν κανθαρίδων φαίνεται μᾶλλον ἐπιβλαβὲς ἢ ὠφέλιμον. Ὑπάρχονται ἔτι ἐνταῦθα τὰ μαλακτικὰ καὶ τινὰ διουρητικὰ ἐλαφρά, ὧν ἡ χρήσις δικαιολογεῖται ὅταν παρατηρῇται ἐλάττωσις τῆς διουρήσεως.

Ὁ ἕτερος ἐξ ἡμῶν (Albert Robin) ἐπίστευσέ ποτε ὅτι ἔσχεν ἐπιτυχίαν ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς Ἑνετικῆς τερεβινθίνης μετὰ τῆς κόνεως τοῦ ὀπίου, τῆς ταννίνης καὶ τῆς κόνεως τῆς καφουράς. Ἀλλὰ τὰ ἐν ἀρχῇ λίαν ἐμφανῇ ἀποτελέσματα δὲν προήχθησαν, ἡ δὲ ἀγωγὴ ἐγκατελείφθη. Ὅ,τι μόνον ἐπετεύχθη ἦν ἡ παῦσις τῶν μετὰ κυστικοῦ τεινεσμοῦ δυσουρικῶν διαταραχῶν, ἐξ ὧν πολὺ ἐταλαιπωρεῖτο ὁ ἄρρωστος.

Ἐνταῦθα ἐπίσης ἀνήκουσιν αἱ ἐνδοκυστικαὶ ἐνέσεις ἐλαφρᾶς διαλύσεως ταννικοῦ ὀξέος, ἐπαινεθεῖσαι ὑπὸ τοῦ F. Roux. Ἰσως θὰ ἡδύνατό τις ἐπωφελῶς ν' ἀναγράψῃ διάλυσιν εἰς $\frac{1}{100}$ πυριτικοῦ νατρίου, ὅπερ ἀσκεῖ ἐνέργειαν τροποποιητικὴν ἐνίοτε λίαν ὠφέλιμον ἐπὶ τοῦ κυστικοῦ βλεννογόνου, ὅταν ἡ χυλουργία ἐπιπλέκηται ὑπὸ κυστικῶν διαταραχῶν.

Δον Ἐνδειξις ἀφορῶσα εἰς τὴν προγενεστέραν γενικὴν κατάστασιν. — Τὰ ψυχρὰ λουτρὰ 15°, ἢ διὰ χλωριούχων ἐννατρίων ὑδάτων λουτροθεραπεία, τὰ θαλάσσια λουτρά, ἅτινα φαίνονται συντελοῦντα εἰς τὴν βελτίωσιν ἐν οὐκ ὀλίγαις περιπτώσεσι, τροποποιοῦσι κυρίως τὴν γενικὴν κατάστασιν,

Ἡ κίνα ἐνδείκνυται πρὸς πλήρωσιν τῆς ἐνδείξεως ταύτης, ἐπίσης δὲ καὶ τὰ σιδηροῦχα. Ὁ ὑπερχλωριούχος σίδηρος ἀναγραφῆσεται ἐν αἷς περιπτώσεσιν ὑπάρχει αἱματουρία μετὰ ταῦτοχρόνου

ἀποβολῆς γαλακτοειδοῦς οὐρου. Τὰ ἀνόργανα ὀξέα δύνανται νὰ χορηγηθῶσι μετὰ τῆς κίνας ἢ ἐναλλάξ μετὰ τῶν σιδηρούχων.

Τέλος ἐπιβάλλεται ἡ σφόδρα τονωτικὴ δίαιτα πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ὑπερβαλλουσῶν φθορῶν, αἵτινες ἐξαντλοῦσι τοὺς ἄρρώστους καὶ ἄγουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ πρόθυρα τῆς καχεξίας.

Ἄλλ' ἐκ τῶν φαρμάκων, ἅτινα ἐφάνησαν ἡμῖν κάλλιον ἐκπληροῦντα τὴν ἔνδειξιν, ἥτις ἀφορᾷ εἰς τὴν γενικὴν κατάστασιν, τὰ ἰωδιοῦχα τάσσονται πρῶτα. Τὸ ἰωδιοῦχον κάλι καὶ τὸ βάμμα τοῦ ἰωδίου, ἴσως δὲ καὶ τὸ ἰωδιοῦχον ἄμυλον δύνανται διαδοχικῶς νὰ χορηγηθῶσι.

Τὸ ἔλαιον τοῦ ἥπατος τοῦ ὀνίσκου παρέχεται ὡς τονωτικόν, τοῦλάχιστον ἐν αἷς περιπτώσεσιν οἱ ἄρρωστοι καταβάλλονται ἐκ τῆς ὑπερβαλλούσης φθορᾶς τῶν λιπῶν.

Εὖν ἐνδειξις ἀφορῶσα εἰς τὰς διαταραχὰς τῆς θρέψεως. — Εἴπομεν ἀνωτέρω πόσον ἀβεβαία ἦν ἡ ἔνδειξις αὕτη, καθόσον αἱ διαταραχαὶ αὗται τῶν ἐναλλαγῶν μόλις εἶναι γνωσταί, δὲν εἶναι δὲ ἀποδεδειγμένον ἂν ἦναι ὅμοιαι ἐν πάσαις ταῖς περιπτώσεσιν. Ἐν τούτοις ὁ ἕτερος ἐξ ἡμῶν (Albert Robin) ὑπέβαλεν ὑπὸ θεραπείαν μετὰ τοῦ Barrault, περίπτωσιν χυλουρίας, καθ' ἣν, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ὑπῆρχε διαταραχὴ ἐν ταῖς ἐναλλαγαῖς, ἡ θεραπεία ἐφηρμόσθη προσηκόντως.

Ἐπρόκειτο περὶ γυναικὸς 35 ἐτῶν προερχομένης ἐκ Port-au-Prince καὶ χυλουρικῆς πρὸ ὀκτῶ ἐτῶν. Τὸ οὔρον ὀψεως γαλακτοειδοῦς, περιεῖχεν εὐμεγέθη πηήγματα ἐρυθρὰ ἢ λευκὰ ροδόχροα οὐσιωδῶς ἰνώδη. Ἐπειδὴ ἡ ἄρρωστος αὕτη ἀπέβαλλε 23 γρ. 085 λίπους δι' ἡμέρας, περίσσειαν τιτάνου, μαγνησίας καὶ καλίου, ὑπετέθη ὅτι ἡ φθορὰ τῶν ἀνοργάνων στοιχείων θὰ ἦσκει ἐπιδρασίῃ τινα ἐπὶ τῆς χυλουρίας, καθόσον γὰρ διάφορα λευκωματοειδῆ καὶ τὰ λίπη ἀποτελοῦσι συνήθως ἀνοργάνους συνθέσεις ἐν τῷ ὀργανισμῷ, ὅτι δὲ ἡ ὑπερβάλλουσα ἀπέκκρισις τῶν ἀνοργάνων στοιχείων θὰ ἐστέρει τὰς ὀργανικὰς οὐσίας στοιχείων ἱκανῶν νὰ ἐξασφαλίσωσι κάλλιον τὸ μόνιμον τούτων καὶ νὰ ἐπιβραδύνωσι τὴν ἀπέλευσιν αὐτῶν. Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ταύτῃ ἀνεγράφη ἡ ἐπομένη θεραπεία :

α'.) Δίαιτα κυρίως φυτικὴ, μετὰ προσθήκης λευκώματος φῶυ, ἰχθύων ἰσχνῶν καὶ κρέατος ἁλιποῦς.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο δείκνυσιν ὅτι ἡ ἔνδειξις ἡ ἀφορῶσα εἰς τὰς διαταραχὰς τῆς θρέψεως δὲν πρέπει νὰ καταφρονῇται ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς χυλουργίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΛΙΠΟΥΡΙΑΣ

ὑπὸ ALBERT ROBIN (μέλους τῆς Ἱατρικῆς Ἀκαδημείας).

1.

Ὁρισμὸς καὶ αἰτιολογία.

Ἡ λιπουρία ἢ πιμελουρία διακρίνεται οὐσιωδῶς τῆς χυλουρίας. Τὸ χαρακτηρίζον αὐτὴν οὖρον περιέχει λιπαρὰς οὐσίας, οὐχὶ ἐν καταστάσει γαλακτώματος ὡς ἐν τῇ χυλουρίᾳ, ἀλλ' εἰς σταγόνας πλέον ἢ ἔλασσον λεπτὰς πλεούσας ἐν τῷ ὕγρῳ ἢ ἐνουμένας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ. Πλὴν δὲ τοῦ ἐλευθέρου λίπους, εὐρίσκεται πάντοτε λίπος σαπωνοποιηθὲν ἐν ἱκανῇ ἀναλογίᾳ.

Λέγομεν δ' ὅτι τὸ οὖρον εἶναι λευκωματολιπῶδες, ὅταν ἐν ταύτῳ περιέχῃ λεύκωμα, τοῦθ' ὅπερ παρατηρεῖται συχνάκις.

Ἡ παθογένεια τῆς λιπουρίας εἶναι ὅλως διάφορος τῆς παθογενείας τῆς χυλουρίας. Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ παρασίτου, οὐδὲ περὶ ἀποφράξεως ἢ ἀλλοιώσεως τοῦ ἀγγειακοῦ λεμφικοῦ συστήματος. Τὸ ἐν τῷ οὐρῳ εὐρισκόμενον λίπος προέρχεται ἐκ τοῦ αἵματος καὶ τοῦ ἀλλοιωθέντος νεφροῦ. Οὕτως εὐρίσκονται ἐν τῇ αἰτιολογίᾳ τῆς λιπουρίας αἱ ἐπόμεναι διάφοροι συνθήκαι: λιπώδης ἐκφύλισις τοῦ νεφροῦ, κύησις, ὑπερλίπωσις, διαβήτης ἐν ἀρχῇ τῆς περιόδου τῆς ἀπισχνάνσεως, διάφοροι παρατεταμέναι διαφυήσεις, δηλητηριάσεις, ἰδίᾳ δὲ ἡ διὰ τοῦ φωσφόρου, βρῶσις ὑπερβάλλουσα λιπαρῶν σωματίων (ἔλαιον τοῦ ἥπατος τοῦ ὀνίσκου), παθήσεις τινες τοῦ ἥπατος καὶ αὐτῆς τῆς καρδίας κ.τ.τ.

Ἡ λιπουρία ἄρα εἶναι μόνον σύμπτωμα, δὲν ἔχει δὲ τὴν σπουδαιότητα τῆς χυλουρίας, ἥτις εἶναι αὐτὴ ἡ ἔκφρασις τῆς νόσου, ἣν καὶ ἀποτελεῖ ἐν τισι περιπτώσεσι. Διὸ ἐν τῇ λιπουρίᾳ ἡ θεραπεία ἀπευθύνεται κατὰ τῶν παραγουσῶν αὐτὴν παθολογικῶν καταστάσεων καὶ οὐχὶ κατ' αὐτῆς τῆς λιπουρίας, ἥτις εἶναι μόνον συνέπεια τούτων.

Θεραπεία τῆς λιπουρίας.

Ἡ μόνη λιπουρία, καθ' ἣν δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ ἄμεσος θεραπεία εἶναι ἡ προκαλουμένη ἐκ τῆς ὑπερβαλλούσης βρώσεως λιπαρῶν σωμάτων ἢ καὶ ἐκείνη, ἣν παρατηρήσαμεν παρά τισι διαβητικοῖς ἐν ταχείᾳ ἀπίσχνάνσει καὶ κατὰ τὰς περιόδους τῆς ἀρχῆς τῆς πνευμονικῆς φυματιώσεως, ὅταν αὕτη προσβάλῃ αἰφνης ὑπερλιπώδη ἄτομα.

Ἐν αἷς περιπτώσεσι πρόκειται περὶ ὑπερβαλλούσης βρώσεως λιπαρῶν σωμάτων, ἢ ἄρσις τοῦ αἰτίου ἐπάγεται ταχέως τὴν ἐξάλειψιν τῶν συμπτωμάτων. Ἀπαγορεύομεν ἐν ταύτῳ τὰ οἶνοπνευματώδη ποτά, παραγγέλλομεν δὲ διατροφήν διὰ κρεῶν ἐφθῶν ἐπ' ἐσχάρας, καρπῶν καὶ χλωρῶν λαχανικῶν. Προσθέσωμεν ἔτι τὴν τακτικὴν ἄσκησιν, ἥτις ὑποβοηθεῖ εἰς τὴν κατανάλωσιν τῶν λιπῶν, τὰς ψυχρὰς πλύσεις καὶ τὴν ὑδροθεραπείαν καὶ τὴν ἐπόπτευσιν τῶν ἐντερικῶν λειτουργιῶν.

Ἐγνωρίσαμεν λιπουρικὸν φιλοῦντα ὑπερβαλλόντως τὸ βούτυρον, ὅπερ ἦσθιεν ἐν ποσότητι 500 περίπου γράμμων δι' ἡμέρας· ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ οὔρου αὐτοῦ ἐφαίνοντο λιπώδη νησίδια δίκην σταγόνων λίπους ζωμοῦ. Ἰάθη ὁ ἄρρωστος ταχέως διακοπείσης τῆς λιπαρᾶς διατροφῆς.

Ἀρρωστός τις τοῦ Thierry-Mieg λιπουρικός, οὔτινος τὸ γαλακτοειδὲς οὔρον ἐφαίνετο χυλουργικόν, παρετήρει ὅτι τὸ οὔρον αὐτοῦ καθίστατο σχεδὸν φυσιολογικόν ὅταν ἀπεῖχεν ἀπὸ πάσης λιπαρᾶς τροφῆς.

Ἐν τινι περιπτώσει τοῦ Primavera τῆς ἐμφανίσεως τοῦ λίπους ἐν τῷ οὔρῳ προηγήθη πολυουρία, ἥτις ἐξέλιπεν ἅμα ἐβεβαιώθη ἡ λιπουρία. Διὰ διαίτης συνισταμένης ἐξ ἰσχνῶν κρεῶν καὶ λαχανικῶν ἢ ἱασις ἐπῆλθε τελεία ἐντὸς δύο ἐβδομάδων.

Μόνον ἐν αἷς περιπτώσεσιν ἡ λιπουρία συνδέεται μετὰ τῆς λευκωματουρίας ἐνδείκνυται ἡ χρῆσις φαρμάκων.

Τὸ καλόμελι ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ Amyot, ἡ ἀφαίμαξις ἐν τῇ τοῦ Namias ἐφάνησαν συντελέσαντα εἰς τὴν ἱασιν. Τὸ κηκτικὸν ὄξύ ηὐδοκίμησε τῷ Cattani καὶ τῷ Dale εἰς δύο ἄτομα, ὧν

τὸ οὖρον ἦν λευκωματολιπῶδες. Ὁ ἄρρωστος τοῦ Cattani ἔπασχεν ὑπὸ καρδιακῆς παθήσεως, παρουσίασε δὲ ποτε καὶ αἱματοουρίαν· ἔλαβε μέχρι 15 γράμμων κηκιδικοῦ ὀξέος δι' ἡμέρας. Ὁ δὲ ἄρρωστος τοῦ Dale ἔφερε κατὰ τὴν ἀριστερὰν πλαγίαν μοῖραν τῆς σπονδυλικῆς στήλης ὄγκον, ὅστις ὡς φαίνεται ἦν ψυχρὸν ἀπόστημα. Ἐλαβε, τρεῖς τῆς ἡμέρας, μέχρι βελτιώσεως τῆς λιπουρίας αὐτοῦ. 0,60 ὑφειατό-γραμμα κηκιδικοῦ ὀξέος μετὰ 10 σταγόνων θειικοῦ ὀξέος ἡραιωμέ-νου ἐν ὀλίγῳ χλωροφορμιούχῳ ὕδατι.

Ἐν κεφαλαίῳ, ἡ ἐκ τῆς τροφῆς λιπουρία θεραπεύεται διὰ τῆς διακοπῆς πάντων τῶν λιπαρῶν σιτίων. Αἱ δὲ συμπτωματικαὶ λιπουρίαι, αἵτινες συνήθως εἶναι λευκωματολιπουρίαι δέονται τῆς थे-ραπείας τῆς προκαλεσάσης νόσου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ

ὑπὸ ALBERT MATHIEU (ιατροῦ τοῦ νοσοκομείου Tenon).

1.

Αἰτιολογία καὶ παθογένεια.

Ἡ ἀνώμαλος εὐκίνησις τῶν νεφρῶν θεωρεῖτο ἄλλοτε σπανιωτάτη· ἀλλ' αἱ ἔρευναι τοῦ Frantz Glénard ἀπέδειξαν ὅτι, παρὰ τῇ γυναικὶ τοῦλάχιστον, ὁ κινητὸς νεφρὸς εἶναι γεγονὸς λίαν συχνόν· ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἐπὶ 4215 ἀρρώστων, ἃς ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἐξήτασε, παρατήρησε τὴν πτώσιν τοῦ νεφροῦ εἰς 537.

Ὁ κινητὸς νεφρὸς παρατηρεῖται πολλῷ συχνότερον παρὰ ταῖς γυναῖξιν. Κατὰ τὸν F. Glénard ἀνεύρισκεται εἰς 22 ἐπὶ 100 γυναικῶν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν ἅπαξ ἐπὶ 37 περίπου. Ἡμεῖς εἰς 306 γυναῖκας νοσηλευθείσας εἰς τὸ νοσοκομεῖον διὰ διαφόρους νόσους εὐρομεν τὴν εὐκίνησιν τοῦ νεφροῦ εἰς 85.

Ἡ νεφροπτώσις αὕτη εἶναι πολλῷ συχνότερα δεξιόθεν· ἐνίοτε εἶναι ἀμφοτερόπλευρος, τότε ὅμως ὁ δεξιὸς νεφρὸς εἶναι σχεδὸν πάντοτε μᾶλλον τοῦ ἀριστεροῦ ἐκτετοπισμένος.

Δεχόμεθα τρεῖς βαθμοὺς νεφροπτώσεως, καθ' ὅσον διὰ τῆς ψήλαφῆσεως δυνάμεθα νὰ ψάψωμεν τὸ τρίτον ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ νεφροῦ, (α' βαθμός), ὁλόκληρον τὸν νεφρὸν (β' βαθμός) ἢ εὕρεται ὁ νεφρὸς ὅλως αἰωρούμενος (γ' βαθμός). Ἐπὶ 85 περιπτώσεων κινητοῦ νεφροῦ παρατηρήσαμεν τὸν πρῶτον βαθμὸν εἰς 39 καὶ τὸν δευτέρον εἰς 45.

Πρὶν ἢ ἐπιληφθῶμεν τῆς σπουδῆς τῆς θεραπείας τοῦ κινητοῦ νεφροῦ δεόν νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ἐξῆς ζήτημα: Ἡ ἀνώμαλος εὐκίνησις τοῦ νεφροῦ δύναται ν' ἀποκαλυφθῇ δι' ἰδίων συμπτωμάτων, προκαλεῖ τὴν ἐκδήλωσιν διαταραχῶν;

Τὸ ζήτημα λύεται καταφατικῶς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διαλείπουσαν ὑδρονέφρωσιν. Ἀλλὰ τί εἶναι ἡ διαλείπουσα ὑδρονέφρωσις; Κατὰ καιροῦς δυνατόν νὰ παρατηρηθῶσιν ἰδιάζουσαι κρίσεις ἐκδηλούμεναι

παρ' ἄρρώστοις ἔχουσι τὸν νεφρὸν κινητὸν. Χαρακτηρίζονται δ' αὐ-
ται διὰ πόνων λίαν διαφόρων ἐν τῇ κοιλίᾳ ἢ δι' ἐμέτων καὶ ἀνου-
ρίας σχεδὸν τελείας· ὑποπτεύει δέ τις τότε ὅτι πρόκειται περὶ ἥπα-
τικού ἢ νεφρικοῦ κωλικοῦ ἢ περὶ ἐπελεύσεως ὑπερξείας περιτονίτι-
δος κ.τ.τ. Μετὰ 2—3 ἡμέρας ἡ κρίσις παρέρχεται, πολυουρία δὲ
ἄφθονος διαδέχεται τὴν ἀνουρίαν. Διαρκούσης τῆς κρίσεως ὁ ἐκτε-
τοπισμένος νεφρὸς αὐξάνει τὸν ὄγκον καὶ ἀποβαίνει ἐπώδυνος τῇ
πίεσει. Κατὰ τὴν νῦν ἐπικρατεστέραν γνώμην, τὰ φαινόμενα ταῦτα
ὀφείλονται εἰς παροδικὴν ὑδρονέφρωσιν, προερχομένην ἐκ κάμψεως
τοῦ οὐρητήρος κατὰ τὴν κατωτέραν μοῖραν τῆς νεφρικῆς πυέλου.
Ἀπεδόθησαν ἐπίσης εἰς συστροφὴν τῆς χηλῆς καὶ εἰς τὴν φλεβικὴν
συμφορῆσιν τοῦ νεφροῦ.

Ἡ διαλείπουσα ἐμφάνισις τῆς ὑδρονεφρώσεως ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι
ὁ νεφρὸς τείνει ν' ἀνορθωθῇ, ἅμα ὡς τὸ ποσὸν τοῦ ἐν τῇ πυέλῳ πε-
ριεχομένου ὕγρου ὑπερβῇ ὄγκον τινά, ἀφοῦ δὲ ἐπὶ χρόνον μακρὸν πα-
ραμείνῃ διαλείπουσα ἡ ὑδρονέφρωσις τοῦ κινητοῦ νεφροῦ δύναται ν'
ἀποβῇ ἔμμονος.

Αἱ κρίσεις τῆς διαλειπούσης ὑδρονεφρώσεως εἶναι σπάνιαι σχετι-
κῶς πρὸς τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν κινητῶν νεφρῶν. Συγγραφεῖς δέ
τινες ἰσχυρίζονται ὅτι ἐκτὸς τῶν κρίσεων τούτων ἡ νεφρόπτωσις εἶ-
ναι πάντοτε λαθάνουσα· οὕτω κατὰ τὸν Glénard τὰ φαινόμενα τῆς
γαστρεντερικῆς δυσπεψίας τὰ ἀποδιδόμενα εἰς τὸν κινητὸν νεφρὸν,
ἐξαρτῶνται πράγματι ἐκ τῆς ἐντεροπτώσεως.

Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην λοιπὸν δὲν παρίσταται ἀνάγκη θερα-
πείας τῆς νεφροπτώσεως, ὅταν αὕτη μὴ συνοδεύηται ὑπὸ διαλειπού-
σης ὑδρονεφρώσεως.

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ νεφρόπτωσις εἶναι συχνάκις ἀνεξάρτητος τῆς ἐν-
τεροπτώσεως. Ἡ δὲ πτώσις τοῦ νεφροῦ φαίνεται ἡμῖν παραγομένη
διὰ μηχανισμοῦ ἰδιάζοντος. Ἡ ἄπωσις τοῦ ἥπατος καὶ ἡ παραμόρ-
φωσις αὐτοῦ ἐκ τοῦ στηθοδέσμου εἶναι βεβαίως ἡ αἰτία τῆς μείζο-
νος αὐτῆς συχνότητος παρὰ τῇ γυναικί. Ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει ἐν-
δειξις διὰ τὴν θεραπείαν καὶ τὴν προφύλαξιν, ἥτις δὲν πρέπει νὰ
παραμεληθῇ.

Ὁ κινητὸς νεφρὸς ὑπάρχει συχνάκις ἐκτὸς πάσης ἐμφανοῦς ἐντε-
ροπτώσεως, τοῦθ' ὅπερ οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ, τὰ δὲ φαινόμενα, ἅτινα

δύναται τις ν' αποδώσῃ αὐτῷ παρατηροῦνται καὶ ὑπαρχούσης καὶ μὴ ὑπαρχούσης ἐντεροπτώσεως.

Παρὰ τοῖς ἀρρώστοις, ταῖς γυναῖξιν κυρίως, παρατηρεῖται συχνά-κις γενικὴ νευροπάθεια, νευρασθένεια, πόνοι, βάρος κατὰ τὴν χώραν τῶν νεφρῶν, φαινόμενα δυσπεψίας νευροκινητικῆς, γαστρεντερικῆς, γαστραλγία, ἐντερῖτις βλεννομεμβρανώδης, δυσκοιλιότης. Πάντα ταῦτα δύνανται βεβαίως νὰ παρατηρηθῶσιν ἄνευ νεφροπτώσεως, ἄλλως δὲ ἡ νεφρόπτωσις ὑπάρχει συχνάκις ἄνευ τῶν ἐκδηλώσεων τούτων. Ἐκ τίνων λοιπὸν λόγων ἄγεται τις ν' αποδώσῃ παθογενετικὴν σημασίαν εἰς τὴν ἐκτόπισιν τοῦ νεφροῦ;

Ἐν πρώτοις ἡ νευροπάθεια καὶ ἡ δυσπεψία εἶναι συχνότεραι καὶ βαρύτεραι παρὰ τοῖς ὑπὸ νεφροπτώσεως πάσχουσιν. Ἐπὶ 48 γυναικῶν πασχουσῶν ὑπὸ κινητοῦ νεφροῦ, 33 ἐξεδήλωσαν οἷαδήποτε δυσπεπτικά φαινόμενα· ἐπὶ δὲ 46 γυναικῶν πασχουσῶν ὑπὸ ἐντόνου δυσπεψίας εἶδομεν εἰς 32 τὴν εὐκινήσιαν τοῦ ἐνός ἢ ἀμφοτέρων τῶν νεφρῶν, ἐν ταῖς πλείσταις τῶν περιπτώσεων τοῦ δεξιοῦ νεφροῦ μόνον. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἔχουσι μεγάλην σημασίαν. Ἄλλως δὲν ὑπάρχει σχέσις μεταξὺ τοῦ βαθμοῦ τῆς νεφροπτώσεως καὶ τῆς ἐντάσεως τῶν δυσπεπτικῶν φαινομένων.

Παρὰ γυναῖξιν πασχούσαις ὑπὸ κινητοῦ νεφροῦ ἐπέρχονται ἐνίοτε γαστρικαὶ κρίσεις, αἵτινες κατὰ πολὺ ὁμοιάζουσι ταῖς γαστρικαῖς κρίσεσι τῆς νωτιάδος φθίσεως· δὲν ἀνέφερον δὲ τὴν ὑπαρξίν τοιούτων κρίσεων ἐν τῇ ἀπλῇ ἐντεροπτώσει, δὲν φαίνεται δ' ὅτι ὑπῆρχε διαλείπουσα ὑδρονέφρωσις ὅσάκις ἐξεδηλώθησαν αἱ γαστρικαὶ αὗται κρίσεις. Φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι ἡ νεφρόπτωσις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐπιδρᾷ ἐν τῇ παθογενείᾳ τῶν φαινομένων τούτων· δεόν ἄρα νὰ ἐφαρμόζωμεν ἅμεσον κατ' αὐτῆς θεραπείαν.

Ἐν τούτοις μόνῃ ἡ νεφρόπτωσις δὲν ἀρκεῖ νὰ προκαλέσῃ τὴν νευρασθένειαν ἢ τὴν δυσπεψίαν, ὅντως δὲ ἡ νεφρόπτωσις παρατηρεῖται συχνάκις καὶ ἄνευ τῶν παθήσεων τούτων, ἐπενεργοῦσα μόνον ἐπὶ τῶν εἰς αὐτὰς προδιατεθειμένων ἀτόμων.

Ἰσως δύναται τις νὰ σκεφθῇ ὅτι ὁ ἐκτοπισθεὶς νεφρὸς ἀσκῶν ἐλξιν ἐπὶ τῶν νευρικῶν κλωνίων τῆς χηλῆς αὐτοῦ, ἐπάγεται ἰδιάζουσας διέγερσιν τῶν νευρικῶν πλεγμάτων τῆς κοιλίας, ἐν τισὶ δὲ περιπτώσεσιν ὀλοκλήρου τοῦ νευρικοῦ συστήματος, Παρεδέχθησαν ἐπίσης τὴν

ἄμεσον συμπέσειν τοῦ δωδεκαδακτύλου, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ τῆς χηλῆς τοῦ ἥπατος διὰ τοῦ κινήτου νεφροῦ· ἀλλ' αὕτη εἶναι ἀπλῆ ὑπόθεσις.

2.

Θεραπεία τῆς νεφροπτώσεως.

Κατὰ τῆς νευρασθενείας καὶ τῆς δυσπεψίας τῶν πασχόντων ὑπὸ νεφροπτώσεως θὰ ἐφαρμοσθῶσι τὰ συνήθη μέσα· ἐπὶ πλεόν ὅμως δέον καθ' ἡμᾶς νὰ ἐπέμβωμεν ἀμέσως κατ' αὐτῆς ταύτης τῆς νεφροπτώσεως. Θὰ προσπαθῆσωμεν εἰ μὴ νὰ ἐπαναγάγωμεν τὸν νεφρὸν εἰς τὴν κατὰ φύσιν θέσιν αὐτοῦ, τοῦλάχιστον νὰ καταστήσωμεν αὐτὸν ἀκίνητον οὕτως, ὥστε νὰ παρακωλύσωμεν ὡς οἶόν τε εἴτε τοὺς ἔλκυσμους ἐπὶ τῶν νευρικῶν κλωνίων τῆς χηλῆς, εἴτε τὴν κάμψιν τοῦ οὐρητῆρος κατὰ τὴν πρόφυσιν αὐτοῦ εἰς τὴν νεφρικὴν πύελον, εἴτε τὴν συστροφὴν τῆς χηλῆς, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰς περιστάσεις, εἰς ἃς δύνатаί τις ν' ἀποδώσῃ παθογενετικὴν ἐπίδρασιν. Μία καὶ μόνη ἔνδειξις ἀντιστοιχεῖ εἰς πάσας τὰς διαφόρους δυνατάς ὑποθέσεις.

Δύνатаί τις νὰ ἐπιζητήσῃ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἀποτελέσματος τούτου διὰ μέσων ἱατρικῶν καὶ διὰ τῆς χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως.

A.—ΙΑΤΡΙΚΑ ΜΕΣΑ

Τὰ ἱατρικὰ μέσα συνίστανται εἰς τὴν ἐν τῇ κλίνῃ ἄνεσιν καὶ τὴν περιβολὴν ζώνης μετὰ ἥ ἄνευ ἰδίας τολύπης. Ἐν περιπτώσει διαλειπούσης ὕδρονεφρώσεως παραγγέλλομεν πρὸς τοῦτοις μαλακτικὰς ἐφαρμογὰς, ἀναγράφομεν δὲ καὶ πρᾶϋντικὰ τοῦ πόνου φάρμακα.

Ἡ ὀρθοστασία, ἡ παρατεταμένη πορεία, ὁ σωματικὸς κάματος ἀναφέρονται συχνάκις ὑπὸ τῶν ἁρρώστων ὡς αἷτια προκλητικὰ τῶν γαστραλγικῶν κρίσεων. Αἱ κρίσεις δ' αὗται συχνάκις βελτιοῦνται ἢ καὶ ὅλως ἰῶνται διὰ τῆς ἐν τῇ κλίνῃ ἀνέσεως.

Ἐπιδεινώσεις ἐπέρχονται συχνάκις κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐμμηνῶν· διὸ συνιστῶμεν τὴν παρατεταμένην ὀριζοντίαν ἄνεσιν κατὰ τὴν ἐμμηνον κάθαρσιν. Οὕτω πρᾶττοντες ἀποκρούομεν συχνάκις ὑποτροπὴν τῆς νευροπαθείας ἢ τῆς δυσπεψίας.

Ὅταν οἱ ἁρρώστοι θέλωσι νὰ βαδίζωσι, δέον νὰ φέρωσι κατάλ-

ληλον κοιλιακὴν ζώνην· εἰς τὰ πολλὰ δὲ παραγγέλλομεν τὸν ζωστήρα τοῦ Glénard. Παρὰ τοῖς ἀτόμοις, ὧν ἡ κοιλία εἶναι ἐπίπεδος, δὲν προέχει δέ, ἐνισχύομεν τὸν ζωστήρα δι' ὑποστρώματος (προσκεφαλαίου) τιθεμένου κατὰ τὴν κατωτέραν μοῖραν τῆς κοιλίας. Τὸ ὑπόστρωμα τοῦτο δὲν σκοπεῖ νὰ συγκρατήσῃ τὸν νεφρὸν δι' ἀμέσου πίεσεως, χρησιμεύει ὁμως ὡς διάμεσον μεταξὺ τοῦ ζωστήρος καὶ τοῦ κοιλιακοῦ τοιχώματος οὕτως, ὥστε νὰ ἐπαυξήσῃ τὴν κοιλιακὴν πίεσιν καὶ νὰ καταστήσῃ ἀκίνητα, εἰ μὴ νὰ ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν, τὰ σπλάγχνα. Δὲν νομίζομεν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ συγκρατήσωμεν τὸν νεφρὸν διὰ τολύπης ἐπιδέσμου.

Ἡ τολύπη αὕτη φαίνεται ἐνίοτε ἐπωφελῶς ἐπενεργοῦσα ἐπὶ τοῦ ἐπωδύνου νεφροῦ καὶ ὅν τρόπον ἐπενεργοῦσιν αἱ συσκευαὶ τῆς συμπίεσεως τῶν ῥοθηκῶν παρὰ ταῖς ὑστερικαῖς.

Ἡ μηχανικὴ αὕτη θεραπεία εἶναι ἡ τῆς ἐντεροπτώσεως· ἄρα γε ἡ ἐξ αὐτῆς ἐν πολλαῖς περιπτώσεσιν ὠφέλεια εἶναι ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἐντεροπτώσεως καὶ τῆς παθογενετικῆς αὐτῆς ἐπιδράσεως ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις; Δὲν συμμεριζόμεθα τὴν γνώμην ταύτην, διότι εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ ἐν τῇ κλίνῃ ἄνεσις καὶ ἡ χρῆσις τοῦ κοιλιακοῦ ζωστήρος ἀποβαίνουσιν ἐπωφελῇ καὶ ὅταν ἔτι δὲν ὑπάρχῃ ἐντερόπτωσις ἀλλὰ μόνον νεφρόπτωσις.

Κατὰ τῆς νευροπαθείας παραγγέλλομεν τὴν ὑδροθεραπείαν καὶ τὰ πρᾶυντικά· κατὰ δὲ τῆς δυσπεψίας τὴν προσήκουσαν δίαιταν καὶ ἀγωγὴν.

Β.—ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

Τῆς ἱατρικῆς θεραπείας ἀποτυχούσης, ἐνδείκνυται ἐνίοτε, ὅταν ἡ βαρὺτης τῶν περιπτώσεων δικαιολογῇ τὴν ἐγχείρησιν, νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν χειρουργικὴν ἐπέμβασιν. Προβαίνομεν τότε εἰς τὴν προσήλωσιν τοῦ νεφροῦ, τὴν νεφρόπηξιν ἢ νεφρορραφίαν.

Ἡ νεφρόπηξις εἶναι ἐγχείρησις σχετικῶς ἐλαφρά. Ἐπὶ 149 ἐγχειρήσεων ὁ Tuffier ἔσχε θνησιμότητα 3, 4 τοῖς 100. Δὲν εἶναι ὁμως καὶ ἀδιάφορος ἡ ἐγχείρησις, ἣν δὲν πρέπει νὰ ἐπιχειρῇ τις ἄνευ ἀποχρώντων λόγων.

Ὁ Tuffier ἐνήργησε τὴν ἐγχείρησιν ἐπὶ 64 ἀρρώστων, ἐξ ὧν 2 μόνον ἦσαν ἄνδρες. 33 ἐκ τούτων ἐπανεῖδε 2—3 ἔτη μετὰ τὴν ἐγ-

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΤΣΕ

χείρησιν. Ἡ ἱσσις ἦν τελεία εἰς 31· εἰς 2 περιπτώσεις συνοδευόμε-
νας ὑπὸ γενικῆς ἐντεροπτώσεως παρατηρήθη ἀποτυχία· ἐν μιᾷ περι-
πτώσει οἱ πόνοι δὲν ἐξέλιπον· 31 ἀρρώστους δὲν ἐπανεῖδεν ἐπὶ χρόνον
ἱκανῶς μακρὸν μετὰ τὴν ἐγχείρησιν,

Αἱ ἀντενδείξεις τῆς νεφροπῆξεως εἶναι ἡ ἀλλοίωσις τοῦ ἐκτοπι-
σθέντος νεφροῦ καὶ ἡ ἀλλοίωσις ἐτέρου κοιλιακοῦ σπλάγχνου, ἡ κίρ-
ρωσις τοῦ ἥπατος π. χ. Καὶ ἡ γενικὴ δὲ ἐντερόπτωσις εἰς μέγαν
βαθμὸν εἶναι ἐπίσης αἰτία ἀποτυχίας· τοῦτ' αὐτὸ ρητέον περὶ τῆς
ἐμφανοῦς γενικῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς τάσεως εἰς καχεξίαν.

Αἱ ἐλπίδες τῆς ἐπιτυχίας εἶναι ἐπίσης σχετικῶς μικραὶ παρὰ
τοῖς πάσχουσιν ὑπὸ νευρασθενείας μορφῆς ὀδυνηρᾶς. Οἱ τοιοῦτοι ἄρ-
ρωστοὶ ἐξυγιαινόμενοι ἐκ τῆς νεφροπτώσεως, πάσχουσιν ἐξ ἄλλων
σπλάγχνων· ἡ δὲ νεφρόπῆξις ἐπιτυγχάνουσα δὲν ἐξαλείφει πολλάκις
τὴν τάσιν εἰς πόνους ἀορίστους καὶ ἀσταθεῖς ἢ τούναντίον ἐντετο-
πισμένους καὶ μονίμους.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΝ ΤΩ Β'. ΤΟΜΩ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ ΤΩΝ ΝΕΦΡΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Παθολογικαὶ γνώσεις καὶ γενικαὶ θεραπευτικαὶ ἐνδείξεις ἐπὶ
τῶν νόσων τῶν νεφρῶν..... 5

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Θεραπεία τῆς νεφρικῆς συμφορῆσεως..... 27

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Θεραπεία τῶν νεφριτίδων..... 36

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Δίαιτα τῶν λευκωματουρικῶν..... 91

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Θεραπεία δι' αὐτοφύων υδάτων τῶν λειτουργικῶν ἢ νεφρικῶν
λευκωματουρικῶν 136

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Θεραπεία τῆς αιματουρίας..... 144

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Θεραπεία τῆς ἀνουρίας..... 152

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Θεραπεία τῆς πολυουρίας..... 158

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Θεραπεία τῆς νεφρολιθιάσεως..... 163

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Ίατρικὴ θεραπεία τῶν πυελιτίδων..... 195

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ν. ΤΖΑΚΑ

ΤΑ ΑΦΡΟΔΙΣΙΑ ΠΑΘΗ ὑπὸ <i>Diday</i> κατὰ μετάφρασιν Α. Καλλιβωκά 1894 δραχ.	10
ΕΠΙΤΟΜΗ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑΣ ὑπὸ Α. Καλλιβωκά 1895 δραχ.	6
ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΛΙΝΙΚΗ ΤΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ὑπὸ <i>Descroizilles</i> κατὰ μετάφρασιν Γ. Γρηγοράκη τόμοι 2, 1894 δραχ.	25
ΤΑ ΟΦΘΑΛΜΙΚΑ ΠΑΘΗ ὑπὸ <i>Mayer</i> κατὰ μετάφρασιν Γ. Ἀβάζου, 1896 δραχ.	20
ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ὑπὸ Κ. Βουσάκη. Ἐκδοσις δευτέρα, 1896 δραχ.	25
ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ὑπὸ Λουκά Παπαϊωάννου καθηγητοῦ κ.λ.π. Ἐκδοσις δευτέρα ἐπνυξημένη καὶ μετ'εικόνων χρωματιστῶν, τόμοι 3, 1896 δραχ.	60
ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΛΙΝΙΚΗ ὑπὸ <i>L. Moynas</i> κατὰ μετάφρασιν Γ. Σφοίην. Τόμοι 3, 1894 δραχ.	30
ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ὑπὸ <i>L. Moynas</i> κατὰ μετάφρασιν Α. Καλλιβωκά 1896 δραχ.	14
ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ὑπὸ Α. Καλλιβωκά ἔκδοσις τρίτη 1895 δραχ.	10
ΕΠΙΤΟΜΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ ὑπὸ Α. Προμόν. Ἐκδοσις δευτέρα, 1894 δραχ.	7

Ε. Μ. ΤΖΑΚΑ

Ἐν τῷ αὐτῷ βιβλιοπωλείῳ εὐρίσκονται πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ Ἱατρικὰ συγγράμματα.

Τιμᾶται δραχμῶν 6.